Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Commentarius rerum quotidianarum, in quo, praeter itinera diversarum regionum, urbium, oppidorumque situs, antiquitates, principes, instituta, mores, multa eorum quae tam inter publicos quam privatos contingere solent, occurrent exempla

https://hdl.handle.net/1874/294283

Hs.
6 E 15

Aevum medium.
Scriptores historici.
N° 132

Kast VI, pl. E
N° 15

Hist 132

T. 798

VI E 15 en 15*

798 (Hist. 132, 133). Charta. fol. 2 vol. 275 et 237 ff. Cum figuris calamo delin. et pictis.

Arnoldus Buchelius, Commentarius rerum quotidianarum, in quo, praeter itinera diversarum regionum, urbium, oppidorumque situs, antiquitates, principes, instituta, mores, multa eorum quae tam inter publicos quam privatos contingere solent, o occurrent exempla. (Jan. 1560-April 1599).

AD LECTOREM
CVRIOSVM.

Esse aliquid nostras nugas fortasse putabis
Lector, at eductum pone supercilium:
Mixta vides leuibus non maxima seria nugis
Et fateor vobis displicet illud opus
Me iuuat hoc, loetoque lubens haec colligo vultu,
Et hic quo fiam doctior inuenio.

Quid juvat externum Buchelij pingere vultum?
Pars melior docto pectore clausa latet. G. ELB.

COMMENTARIVS

RERVM QVOTIDIANARVM, IN QVO, PRAETER ITINERA DIVERSARVM REGIONVM, VRBIVM OSTIORVMQ SITVS, ANTIQVITATES, PRINCIPES, INSTITVTA, MORES. MVLTA EORVM QVAE TAM INTER PVBLICOS QVAM PRIVATOS CONTINGERE SOLENT OCCVRRĒT EXEMPLA. LECTORIBVS PRO CVIVSQ INGENIO VEL VTILIA VEL SALTEM NON INIVCVNDA FVTVRA.

PLVTARC. LIB. QVOM. QVIS SVOS IN VIRTVTE PROFECTVS SENTIET.

Jam qui magis etiam profecerunt non ex orationibus solum sed e spectaculis quoq & rebus quibuscunq norunt vtilitatem capere, idq colligere quod eorum instituto commodet.

IDEM DE LIBERIS EDVCANDIS.

Pulcrum quidem est circa multas vrbes nauigare Vtile autem prestantissimam inhabitare.

ASCONIVS.

Author est, olim vnumquemque domesticam sibi rationem totius vitae suae per singulos dies scribere solitum.

Aulus Gellius de somniorum interpret. lib. IV.

Mores porro locales et locorum proprietates si non nosti peregrinationes autem et lectiones vel maxime habitum tibi horum inducent.

SENECA, DE VITA BEATA.

Nauigant quidam & labores peregrinationis longissimae vna mercede repetiuntur, cognoscendi aliquid additum remotumque. Haec res ad spectacula populos contrahit, haec cogit praeclusa rimari, secretiora exquirere, antiquitates euoluere, mores barbarorum audire gentium. Curiosum nobis natura ingenium dedit: & artis sibi ac pulcritudinis suae conscia, spectatores nos tantis rerum spectaculis genuit, perditura fructum sui, si tam magna, tam clara, tam subtiliter ducta, tam nitida, & non vno genere formosa, solitudini ostenderet.

ARISTOTELES.

Est n. ea natura humanae mentis, vt desiderio cognoscendi perpetuo teneatur, nec vnquam acquiescat vni rei tantum, sine vlla cognitio per auditum contingat, sine per visum, hos n. hi disciplinae sensus. Alde Sonis de Pherecide carme ap. Laertiū lib. 1.

BIBLIOTHEEK DER UNIVERSITEIT TE UTRECHT

IN PRÆFATIONE ALEANDRI DE DESCRIPT. ITALIÆ.

Nemo quisquam ex omni memoriâ sapientiæ doctrinæue consecutus opinionem est vllam, quin aut ipse multum peregrinatus sit, aut saltem plurimum peregrinationi tribuerit &c.

SENECA CONSOLAT: AD HELVIAM. CAP. VI.

Inuenio qui dicant, messe naturalem quandam animis irritationem commutandi sedes, et transferendi domicilia. Mobilis n& inquieta mens homini data est. Nusquam se tenet, spargitur et cogitationes suas in omnia nota atque ignota dimittit, vaga atque quietis impatiens, et nouitate rerum lætissima: quod non mirabere, si primam eius originem aspexeris. Non est ex terreno et graui concreta corpore ex illo cælesti spiritu descendit. Cælestium autem natura semper in motu est &c. quæ sequuntur.

Apud SVIDAM. nescio quis. fol. 960

Conuenit homini iuueni peregrinari et extra patriæ limites profugisci. Voyez les Essais de M.re de Montaignes lib: 2, cap: 26, pa: 131.

Apollonius apud Philostratum, aiebat adolescenti maxime conuenire, nec secus ac si patria pulsus esset, quam longissime peregrinari. lib: 1. c. 13. Vide Apul: Met: lib: ix. 152. et de Chrysanthio Eunapium. Damascig in vita Isidori:

Propendebat in peregrinationē nō vanam, aut delitiosā, mhiantem hominū subsellionibꝰ spectandis, aut vehibus magnis et pulcris: sed siquid quod mirandū audiret, vel angustū fide occultū, sine apertum ipsismet oculis videre volebat.

PRAEFATIO.

Cùm vita haec nostra sit peregrinatio, coac
ta potius quàm voluntaria, in hoc terrarum
orbe; et procul à patriâ, quae est coelestis splen
dor, anima in hoc corporis carcere vagetur,
non abs re mundum hunc, quem pedibus cal
camus, et oculis coram cernimus, iter vocamus. Moris autem
fuisse etiam apud maiores nostros maximè memorabilia et
relatu digna in peregrinationibus notata, suis conciuibus come
morare, et nonnunquam posteris scripta relinquere, constat;
Quod et tam apud Latinos quàm Graecos diligentissimi illi
Cosmographi, qui nobis totum terrarum orbem tanquam
ob oculos ponunt, fecêre. Quis n. plura vidit Strabone? quae
omnia XVII libris conscripta Graecè in manibus doctorum ver
santur. Ptolomaeus astrorum cautissimus scrutator, qui plu
ra huic scientiae addidit quam inuenerit, ea scripsit ea
cognouit quae omnium terrarum incolae vix simul potuissent.
Apud Latinos plures habemus, si numerum; si rem et veritatem
spectemus, pauciores. Mela in parvo non parvam gloriam,
et paucis totam terrarum machinam, tot regiones, tot or
bida, complexus est. Plinius nimiâ diligentiâ, et sup
stitiosâ curiositate coeteros omnes qui de hac materia scrip
serunt facile superauit, quare multa fabulosa veris im
miscens, parcè credendus videtur. Solinus ex Plinio
alijsq. sua parum aequo delectu descripsit. Nec prin
cipes id omisere studium; quin multi peregrinatio-
num actionumq. suarum monumenta reliquêre. Nam Sul
la, Caesar, Octauianus, et Antoninus; diligenti admodū
curâ, nullo fuco, et maxima veritate conscripsêre res a se
bello pacèq. gestas, populorum mores, regionumq. situs
et naturas. Hos neoterici qui hâc nostrâ et patrum
auorumq. nostrorum memoriâ, scientia et rerum peritia
clari fuerunt, imitati sunt; ita vt vix angulus vllus to
to in orbe lateat, quo non mortalium peruenerit sagaci
tas. Quin quidam hoc nostro orbe non contenti, quum
plures mundos ex veterum fabulosis historijs esse di
dicissent, longis et periculosis itineribus ipsum fatigarunt
Oceanum; nec frustra fuere, inuentâ nobili terrarum par
te, quae nullis antè cognita ad pedes nostros siue inferos

vsq.

vsq; latuerat. Hac laude maxumè celebres fuêre Lusitani, quos mſecuti Hiſpani ıtlı qui principem eius regionis partem Caſtiliam mhabitant. Ego vero non tam externis peregrinationibus, quam hac communi omnium adiectus, quicquid memoria dignum, hactenus, vel viderim vel audiuerim, breui hoc commentariolo complectar; et veluti pauperculae mulieres, post congregatam messem ſpicas rebitas, ego leuiora plaeraq, et à doctioribus fortassean omiſſa, vetius quam ocıatius colligam. Vale lector, et te peregrinum hic non hospitem eniem exiſtima

TRAIECTI BATAVORVM ANNO XPĀO CC IↃ XXCIIX A.D. XIII KAL DECEMB.

Patriâ urbe, quae mihi vitae simul et peregrinationis initium dedit exordiar; TRAIECTVM BATAVORVM et olim, et iam, si veriorem sequamur sententiam, hoc appellata. At prius quam ad urbis descriptionem progrediar, de Batauia veteri in cuius hac solo sita est, pauca dicenda arbitratus sum.

BATAVIÆ VET. DELINEATIO

CAP. I.

Batauorum insulam sic describit, Tacitus, diligentissimus rerum Germanicarum investigator: Batavi, donec trans Rhenum agebant, pars Cattorum, domestica seditione pulsi, extrema Galliae ora vacua cultoribus, simulq. insulam inter vada sitam, occupauere, quam mare oceanum a fronte, Rhenus amnis terga ac latera circumfluit. Aperte hic tibi monstratur Batavia, et ea quam in tabulâ; nec imponant hae fossae, quam, Drusiana, Corbulonis, Mercurei; non fuerunt illae cum primum accepit nomen Batauia. Errore multos implicuit diversa illa fama, et mutabilis amnium cursus. Minorem fecit, et a Mosa ac Vahalis confluentia Cornelius Aurelius, Caesarem ex suâ interpretatus opinione. Huic oppono Corn. Tacitum, testem rectissimum de certissimis: Rhenus, uno alueo continuus, aut modicas insulas circumveniens, apud principium agri Batavi, velut in duos amnes dividitur. Servato nomen et violentiam cursus, quà GERMANIAM praevehitur, donec Oceano misceatur. quid his de rebus clarius? quibus apertissimè ad divortium Rheni, Batavi agri principium indicatur, Io. Stella, et Petrus Divaeus, ad Rheni ostium extendunt. et ad He

Hist. lib. IV.

Batauiae suae lib. 1. cap. 4.

Belli Gallici lib. 4. Lib. 2 Annal.

libr. de Galliâ Belg.

Tacit. Ann. 2. Vid. Suet. in Claud.

Belli Gall. Lib 4.

Lib 4. cap. 15

Cristop. Neapolit. de mor. et situ Otad

De morib. Germ.

Iunius in sua Bata. cap. 1.

Lib. 7.

Libris 55. et 56. Trang. in Oct. Tib. 21.

Lib. 7. belli Gallici in Galba cap. 12. Libro 6.

Ausonius Epigr. de Danubio

ij ostium CANINEFATES collocant et MARSACIOS, inepte sanè, si ad dextrum situm sis ad orientem, aliquâ ratione: nondum n. a Dru so facta illa fossa, quæ ab antiquo nomen possidet, inq. Isalam aut Issel arcus deducta; Falsa hæc docet Cæsar qui Mosam in finibus Lingonum ex monte Vogeso profluere, et parte quadã Rheni quæ Vahalis voratur receptâ insulam efficere BATAVORUM. author est. — et plinius præter Batauos; Cannefates, Frisios Cisrhenanos, Sturios (vel ut legit Iunius Tusios) Marsacios, Cauchos, Frisiabones, inter Helium et Flevum collocauit, hi a medio et Rheni nomine ostio, ad orientem et Flevum extenduntur. Longitudo BATAVIAE controuersa, et ex Cæsaris ac plinij diuersitate dubia, hic propè c M. passuum, illic LXXX M. ponit; Plinius tamen mihi ante Cæsarem credendus, et vicinitati propinquior, cuius ætate notissima illa insula, et quâ Rom. fortitudini magnum robur, cum Cæsar primus Romanorum ad. ea loca peruenerit, quæ ante eum famâ cognita, vidimus ad extrema Germaniæ Galliæq. cum ab Italiâ hoc tempore, etiamsi notissima; extremum orbis terrarum limitem appellari notum est; Conciliari tamen et Cæs. et Plin. loci hoc modo possent, ut hunc amnium ambitum, illum terræ recti tudinem in dimetiendo sequutum diras: et nostro ævo Cæsaris illa dimensio a confluentiâ Mosæ ac Vahalis non a rapidi agri Batauici deducenda, quare mea sententia optimo. Atqui primi hanc inoluerint, nomenq. dederint, ex supra scriptis Tacciti verbis constat; qui et alio loco: Omnium harum gentium virtute præcipuè BATAVI, non multum ex ipsâ sed insulam Rheni amnis colunt CATTORUM quondam populus, et domestica seditione in eas sedes transgressus, in quibus pars Romani imperij fierent. Nomen a Batauo duce indi tum et quasi Batauis peculium populari lingua Batauiam vocitatam volunt: nihil hic affirmo, coniecturæ n. est alicui sionum sit verisimilium. Batauis verò nomen apud Germanos olim vulgare, cuius meminerunt. Strabo, Dion. Tacitus. Dubitarunt alij, Germaniæ an Galliæ adnumeranda esset Batauia; disputatum est diu; et dubitatum magnis argumentis etiam olim; Rhenus Germaniæ Galliæq. terminus, in medio Rheni Batauia, Germanicum flumen Rhenus, Germani incolæ a cæteris Germanissimis populis, Germani appellantur a Cæsare, a Suetonio, ab Orosio, T. Floro, Herodiano, Dione. dissentiunt inter se, ptolomæus, qui flumen Germaniæ Galliæq. q. terminum constituit, sed huic minus bene cognita, et Strabo et Dion qui medium Rheni ostium Galliæ Germaniæq. limitem fecerunt, Rheni et puto nomine deceptis, verum hic et alibi Tacitus (quem mihi sequendum in Batauia hâc descriptione putaui, et diligentissimum scriptorem, qui his in locis procuratoriâ dignitate aliquamdiu vixerat) hu-

Helium

Heliam Galliæ. Germaniæq. populis terminum fecit dedit. Plutarchus in vita Othonis
etiam huic astipulari videtur. Sed ne longiùs ab institutâ
brevitate digrediar, Junium apprissimum diligentissimúq: Batauiæ cap. 4.
uiæ scriptorem curiosos mittam, cuius diligentia me bruui
orum fecit. En aperta et clara BATAVIA, demonstratus
situs, magnitudo immensa, habitatores indirati, Germaniæ
adiudicata provincia, et nomen apertum; Nunc videamus
qui, et quales fuerint Batani, Romanorum elogijs clarissimi
et validis etiam gentibus prælati; Duo in gente Batauorũ
notata a Romanis et laudata, fidelitas et fortitudo, hæc
bulgo formidabilibus habiti Batani, ac inuicta virtutibus
validam opinionem exquisiverunt; illâ verò supremæ
a Romanis honorum fraternitatem imperij maximi me
ruerunt, et tanquam custodes corporum fidelissimi Cæsare
um venerati sunt: testib in Batauis inuenta et terrâ
erutæ inscriptio: GENS BATAVORVM AMICI ET
FRATRES ROM. IMP.
Batauorum mem: ethici cosmograp: Lucano Tacites vocat lib. 1. 25 pag:
nullis tributis vexati, sed libertate semper dsi, non exiguũ
momentum præbuere Romanorum victoriis, Tacitus: De morib. Germ.
Manet honos et antiqua societatis insigne, nam nec tributis
contũduntur, nec publicanus atterit, exempti oneribus et
collationibus, tantum in vsum prælioruꝫ repositi velut
tela atq. arma bellis reseruantur. Dion etiam Nicæus percur lib. 55.
nos equites delectos Cæsarum habuisse dicit, quibus BATA
vorum nomen fuerit, a BATAVIA Rheno circumfluâ insulâ
oriundos, quos equestri disciplina plurimum valuisse con
stiterit. Index quoq. dignitatum Rom. sub Hadriano imp.
meminit Batauorum inter auxilia palatina, item equitum
Iuniorum et Seniorum; Plura a Tacito petenda virtutibus
Batauicæ elogia et exempla. Amor n. Legionum Rom. Bata Tac. lib. 17.
ui et robur, quos etiam Vitellius imper offendere verituꝫ
fuit, nam octa eorum cohortes prout inclinassent grande mo
mentum socia aut aduersa esse potuerant. primi semper in
prelijs, ac inter principia versari soliti, animis latissi Tacit. in vita Agric.
mas, profundissimas tranare, equitibus, armatiq. solebat,
et vt finem faciam infinitæ virtutibus; Amborum erant fiducia
imitorum desperatio: addam Martialis lepidum distichon ad
horum, ita nostro instituto haud alienum: PERSONA GERMANICA. Lib. 14. Epi. 176.
Sum figuli lusus Rufi persona BATAVI,
Quæ tu dextra, hæc timet ora pater.
Viri virtute illustres, etiam Romanis æternitate digni visi
sunt, at etiam inopem habuerunt Tacitum, aut extarent
plinij de Rebus Germanicis; quanam virtutibus miracula ad mi
rarentur posteri; Cl. Ciuilis regiâ Batauorum stirpe ortus, cu
ius

sub ab ipsarc a Cornelio Tacito integrib pene libris illustra
ta ad posteros peruenerunt; qui et Carioualdc Batauis du
ris fortissimi meminit; quemadmodum et Julij Brigantici claudij
Ciuilis ex sorore nepotis, Julij pauli fratris Ciuilis, Claudij
victoris: et Veteris item ex sorore nepotum, Claudij Labeonis;
Forum Batauorum iam sub nominatus, et ob egregia virtutem
Elegantij elogio ab Hadriano Imp. celebratus, carmen adda
et non indoctum et Batauorum ingenium exprimens ingenium:

Ille ego Pamonijs olim notissimus oris:
Inter mille viros primus fortesq. Batauos
Hadriano potui qui iudice tacta profundi
Æquora Pambij cunctis trahere sub armis,
Emissumq. arcu dum pendet in aere telum
Accredit ex alia fixi fregiq. sagitta;
Quem neq. Romanus potuit, nec Barbarus vnquam
Non iaculo miles, non arcu vincere Parthus:
Hic situs hic memori saxo mea facta sacrani.
Viderit anne aliquis post me mea facta sequatur.
Exemplo mihi sum primus, qui talia gessi.

est apud Strabonem Rhamis Vexomiri Batauorum principis filia. lib. 7.

BREVIS RHENI FLVVI DESCRIPTIO.

CAP. II.

De Reni ortographia et etymo vide Scalig. i de caussis ling Lat. c. 45.

Non ab instituto nostro futurum reddidi, si post Batauiæ qualium
cunq; descriptionem, Rheni adspectu; ad ruinas me ripamq; na
tum, et iuxta quam multo tempus diuagatum memini, ru
inis necessario sæpius in hoc diario proferendum nomen.
Belli Gallici lib. 4. Rhenum sic despingit Cæsar: Rhenus oritur ex Lepontijs qui
alpes incolunt, et longo spatio per fines Nantuatum, Heluetio
rum, Sequanorum Mediomatricum, Tribocorum, Treuirorum citato
fertur: et vbi Oceano approximauerit, in plures diffluit partes,
multis ingentibusq; insulis effectis quarum pars magna a feris bar
barisq. nationibus incolitur: ex quibus sunt qui piscibus et ouis
auium viuere existimantur multisq. capitibus in oceanum influit.
Libro 4. Strabo: Non longe ab istis (nempe Rhodani fontibus) sunt Rheni fon
tes et mons Adulas ex quo in septentrionem Rhenus excurrit.
Libro 3. c. 2. Pomp. Mela: Rhenus Alpibus decidens propè a capite duos lacus effuit, ve
netum et Acronium, mox diu solitus et certo alueo lapsus, haud
procul à mari huc et illuc dispargitur; sed ad sinistram amnis, eti
am tum et donec effluat Rhenus; ad dextram primo angustus et
sui similis, post ripis longè ac latè recedentibus iam non amnis sed
ingens lacus, vbi campos impleuit Fleug dicitur eiusdemq. nomi
nis insulam amplexus, fit iterum arctior: iterumq. fluuius emitti
Libro 6. tur. Herodianus. Hi maximi fluminum sub septentrione fluunt.
Rhenus ac Danubius, quorum alter Germanos, alter Pannonios præter

fluit

fluit. Atq. æstate quidem nauigabiles altissimo latissimoq. alueo, per hyemem dem. contrecti gelu camporum in morem peregrinantur. 25.

Claudianus elegans simul poeta Rhenumq. minacem
Cornibus infractis adeo mitescere cogis. vt paulo ante
totidemq. diebus
Edomuit Rhenum, quot vos potuistis in annis,
Quem ferro, alloquijs, quem vos cum milite, solus
Impiger a primo descendens fluminis ortu
Ad bifidos tractus, et iuncta paludibus ora
Flumineum perstrinxit vter. idem.
Sublimis in arcton
Prominet Hercinia confinis Rhetia silua
Quæ se Danubij iactat Rhenique parentem:
Vtraq. Romuleo prætendens flumina Regno
Primo fonte breues: alto mox gurgite regnat
et fluuios cogunt vnda coeunte minores,
In nomen transire suum. te Cymbrica Tethys
Diuisum bifido consumit Rhene meatu.

O quoties doluit Rhenus: quàm barbarus ibat, idem
Quod te non geminis fruereturiudice ripis.

Valerius Martialis: Rimpharum pater amniumq. Rhene,
Quicunq. Odrysas bibunt primas
Sic semper liquidis fruaris vndis,
Nec te barbara contumelioso
Calcatum rota conterat bubulci
Sic et cornibus aureus receptis
Et Romanus eas vtrâq. ripâ.

De laudib. Stilic. lib. 1.

De bello Getico vel de laud. Stilic. libro 4.

In Mallij cons. 1.

epigr. lib. x. ep. 7.

Hinc omnes historici (et Virgilij epitheto vtar) Rhenum fluuium fatidicum, oraculo, a primis scriptoribus profluxit, et vetum fatidicum; Æneid. VIII.
ab initio historiæ Rhenus, cum nondum Druidarum existerit opud; quare posteriores vestigia priorum sequuti duorum tantum ostiorum meminere; Plinius autem tria ponit, vt et ex Lib. 4. cap. 15.
eius priori rapite allatis, verbis patet; Ptolomæus etiam diligentissimus autor occidentale modum a orientale describit. At hæc sufficiant de Rheno veterum testimonia, quibus recentiorum et planam addam descriptionem. Mollerus lib. 1
Rhenus n. præfatum et primum post Danubium Germaniæ fluuius, ex summis Alpibus Gotardi iam nomine notis, et duplici monte qui continenti satis diserte bis annectitur et quasi corpus summæ Alpium esse videtur, originem sumit. Nascitur autem duobus ex fontibus, qui distant inter se, si parallelam spectet lineam LXXX stadia, quæ duo efficiunt milliaria Germanica: sed si montium diuerticula, longius. Fons vero qui magis ad Septentrionem et Occasum spectat dicitur Rhenus anterior; Alter fons diuitur posterior, et is magis

gus ad orientem et Austrum flectitur; qui fontes ad Rhati arcem deinde confluunt, et Danuvium effluunt Rhenum, qui infinitis prene amnibus fluvijs, Germaniam Galliamq; simbo impetu praterrochitur, donec ad caput Batauiæ circa Lobi tam arcem diuersum faciat, et Vahalim maiori aquarum parte ex se dimittat ad Lænum; mox ad dextrum Isselā effluens fluuium, tenuis admodum procedit ad BATAVODVRVM, ubi illiris sui assumpto nomine, et prisco alueo relicto in Mosæ am fossam se mergit, et genitis a se aquis absorbetur, Mo ſagnis superbiente in Oceanum deducitur nouo suo nomine. Antiquus insulonimus alueus a Batauduro ad Cattorum sinum, nomen modernus retinet, plura Romana antiquitatis re liquia demonstrans vestigia, et suo loco Diximus. Ostium autem Rheni violento temperatis impetu obstructum fuit Anno Christiano octingentesimo septuagesimo, tempore Hun geri x Præsulis Traiectini; hanc potior opinio, aliq; qua dringentesimo ab hinc anno aut paulo ante obturatum illud Rheni meatum esse volunt et ex Amatibus patrijs sumus, qui tamen nihil in ista dubietate affirmare voluit, mihi prior verior videtur opinio; si non tam recens ista relatio, minime dubito quin rectissima sint extarent monumenta, etiam priuatorum. Ceterum qui exactius Rheni fontes, cursum, auctores fluuios, et recentem ostiorum in Oceanum delapsum, scrutari voluit, adeat ib Bernardum Mol lenum Monasteriensem, qui versum sex libros De Rheno edidit; Lambertus quoq. Hortensius medium Rheni alueum diligenter descripsit, libris quos De rebus Traiectensium composuit. hic desinam, si unum illud miraculi instar de Rheni naturā de tenebus traditum, retulero, nempe sint aquas arbitrab, tas pollutum ranunculi, unde Græcis dictus Ἐλεύχυάτω, teſtes huius rei Iulianus[a] Galenus, Nazianzenus Gregorius, Nonnus et elegantur Claudianus. hoc versu:

Et quos nascentes explorat Gurgite Rhenus.

memini me et hoc a Græcis translatum legisse epigramma, interprete Io: Bap: Pio:

Audaces rapido Celtæ noua prognosa Rheno
Explorant: non hos genitrix prius vbere largo
Alma fouet, vitreas fluuij quam venit ad vndas.
Lympha nouum capit alta genus, quod remigis instar
Vmbo regit, fluidique effulcit corpora alumni.
Et fœtum sic vnda probat, lectumq: virgalem:
Damnat adulterij fœdo si decolor igne.
Post lubrios genetrix casus memor Hebrigia
Ancipitis, fulcit gelidis in fluctibus ortum
Anxia desiciens cui mobilis amatat vnda.

DE FRANC.

Batauia cap 8.

Libro vi

a In epist: ad Maximū pa: 180.

vid Beran. hist. 2. et spangen. ad Beebel. Austr. ea. 661. fol. 349. Herm. Neuhusii contra Scribon. F. 2 et seq.

DE FRANCIS, ALIISQ. GENTIBVS BATAVIÃ INCVRSANTIBVS, VASTANTIBVS, OCCVPANTIBVS; CAP. III.

Batauí quã libertate et Romanae societatis honore semper usi, donec a vicinis Francis, labente iã Romano Imperio, multisq. Tyrannis occupato, vexari reperiũt; tũm n. ruina libertatis dignitatisq. Batauiri, quum vel Francis pariter vel Romanis, vicinitatibus quondam virissimus Francos.

Francorum vero initium, non a fabulosis Humbaldi mythis exordior, sed ab eo tempore quo primum eorum nomen Romanis innotuit, idq. circa annum Christianum CCLX imperante Galieno, quum Posthumo Imperium apud Gallias Germaniasq. occupanti, et contra Galenum pugnanti validis adessent copijs. Origine hi Germani et nomine, teste Procopius, et qui huic astipulatur Agathias. Quidam nomen tũm ortum, et a libertate quam profitebantur sic dictos Francos. Caterum Ansibariorum multotiens a Romanis victorum posteros, et reliquias, Goropius Becanus infinitis propè argumentis probare conatur; quemadmodum et Francos sive Vrancos ex Asiã ortos ad Maeotidis paludes in Scythiã diu consedisse, ibiq. libros scytas voratos novum Francis connubium; idq. ex Herodoti libris constare. Quo vero tempore pedem mutauerint adq. extrema Germaniq. peruenerint, obscurum et in tantã temporum librorumq. noctem. Cum nomen eorum auditum nouum vel a doctori assumptum, ad Flenum non procul a Batauis et caninefatibus habitasse rectum est, et post Dirkum A. Syrambris ortum habere voluit Hunarius, cuius etiam opinionis est Bilibaldus pickheimerus: Lazius autem a Frisijs, et hic, illi virilitate horum decepti sunt, et occupatorum nomen dedere occupantibus, et victos nominibus honorarunt victoris; alios nam fecit Francos a Syrambris Apollinaris. Francorum penitissimas paludes intrantes venerantibus Sycambris* his vndis paludibus fugientem Francorum tyrannum ad Flenum lacum, omnium deinde fugientium ad Flenum ostium et Oceanum Germanicum occupantium. Sic de ijs Fl. Vopiscus. Testis Franci inuijs strati paludibus: et Procopius tanquam digito monstrare Francorum sedes videtur: Rhenum n. dicit in paludes quasdam effundi, easq. plurimas, et in ijs Germanos primum habitasse qui tum Franci dicerentur, idq. satis probatur maritimam et inhabitasse regionem, quod arti nautice et pyratice habiles fuerint peritissimi; hinc Nazarius Panegirico Constantino dicto: Francis praeter caeteros truces, quorum vis cum ad bellum efferuesceret

Trebellius in Galieno scribit

Lib. 1 de bello Gothor.

traditio

Francicor. lib. 2.

De origine et sed. Franc. in descrip. Germ. Vbrinsq.

* idque eã roe quod Syrambrorum sedes ea parua vel ab alijs occupatas deinde transierint nã in Gallias translatos Syrambros aut. Tacit. et Suet. in vita Probi scripsit.

vltra

panegyr. Maximin. dicto

in Maximiani Genethliaco.

Lib. 9. in Diocles. Lib. 27. hist.

Oratione de laud. Constan. imp.

Panegyr. constantino dicto

Libro. 31.

in Amib. Constante et constantio

Vltrà ipsum oceanum æstu furoris erecta, Hispaniarum oras armis infestas habebat. aliud item Orator: Britanniam a Francis occupatam, quod non nisi nauibus fieri potuit, refert. Mamertinus quoque, de bellis Francorum pyratis, et etiam Euhopius, Saxonas et Francos Belgicum et Armoricum mare infestasse scribit, cui ascribit Ammian. Marcellinus. Sic igitur Lois Franci, primas occupantes munsantesq. regiones Batauos, et reliquos inter ostia Rheni habitantes populos inuaserunt, testes supra iam citati autores; Bataniā a Francis purgauit Maximinianus, item Constantius. diuersi panegyricorum autores. Multa milia Francorum qui Bataniā aliasq. eis Rhenum terras inuaserant, interfecit, depulit, abduxit. Testatur id Eumenius: Aut inquit sub dextera tua Domine Constanti Bataniam Britanniamq. squallidum caput siluis ac fluctibus exerentem, recolant. &c. Mox tamen Constantino imperante Bataniam virimasq. terras iterum occuparunt, sed depulsi ab imp. Constantino, duobus eorum regibus bestiis obiectis Asdraco et Gaiso. Hinc plures Francorum reges fuisse ante Pharamundum patet; meminerunt etiam plurimorum Regum sed sine nomine qui Bataniam occupauerunt; Marcellinus quoq. Mallobaudis Francorum regis nomen sub Valente imp. ad posteros transmisit. Sed ad institutum reuertar. Franci quam diu sæpe Bataniâ depulsi a Romanis, multis magnisque cladibus affecti, nihilominus paululum instauratis viribus amissa repetere non desitêre, et etiam interiora Galliæ occupare, quare Rom. Imper. coacti societatem cum eis in iêre, attributâ agri Gallici Belgicæ parte, et multis in præsidium eorum demum Francorum Gentes usi sunt, ut contra Cattos Marcomannos, Quados aliasq. gentes. Marcellinus præterea autor est, Constantium, Malarichum Francum apud se habuisse, et Mallobaudem tribunum palatij fuisse, Siluanum vero præpositis militiæ rectorem in Gallijs; hinc patet Bonitus strenuus vir et fortis animi, clarus exemplis nobilissimis, cuius maximè auxilio Constantius Licinium vicit. Fuit et Laniogaisus Tribunus Francus, cuius Aurelius Victor Gaisonis nouæ tantum, meminit. Atqui sub Constantino et sub filio Constantio, fortium factorum gloria maximè floruerunt Franci, eorumq. viribus præcipuis Gallias defenderunt Romani; licet obstacula ipsam præciderint. Porro, Francici nominis gloria Batauorum præcipuè extinxit. Nam Franci cum Batauorum terrâ virtutem etiam genitâ possessionis sedem iure adepti sunt.

Batauor.

Batauorum insula, iam a Francis vt dixi subacta, aliorum populorum inundationibus perpessa est, vt Vuitorum, Nortmannorum, Danorum. Wilti Sclauinorum populi, quos Hollandiae annales Wiltos et Sclauos appellant, eo tempore, quo Sarraceni Mahometi sectam assumentes Asiam, inuaserunt, Galliam Germaniamque inuaserunt, circa annum Christianum DCC, simulq. Batauiam occupauere, et Barbarie vastauere, et quaedam vt volunt monumenta passim reliquere. post tentum amplius annos a Nortmannis (quos Danicae populos aut partem putat Rhenanus) vastatis penè omnibus virisque, depraedata est; et pars Batauiae, vel tum, vel circa illa tempora Hollandia dicta est, tanquam colonia Daniae Hollandiae, et ad memoriam patriae cognimentum desiderij; Batauorum n. iam et virtus et nomen interierat, vt tanquam praeda occupantium exposita tam nobilis olim insula. Caeterum quae de Hollandia mihi dicenda putaui, in aliorum horum recessio, et me patriae iam mine sisto, ne nimium in alienas laudes, proprias et patriae meae dotes, nec ingratus videar.

Cæsum Germ lib. 1.

Batauj cap. ii

DE TRAIECTO BATAVORVM. CAP. IV.

Variae de nomine huius vrbis aut origine opiniones, disceptationes, quarum maior pars mihi displicuit, mansit conjecturarum magis, et ficti titulis vanitas. Amalos ferunt tempore Neronis caesaris, qui omnes senatorij ordinis viros secum quibusdam Imperatoribus vbique Roma pulsum, in his loci hujus Traiectum, ad ripam Rheni consedisse, atque suo nomine Antonianam condidisse; fidem haec merebuntur si aliquo constarent autore, sed me illi qui eo in his locis gestas post Neronem descripserunt inter quos praecipuus Tacitus, nec qui posteriorum imperatorum, aut vsquam descriptionum addidere, quicquam meminerunt, cum Tacito nō innominata Albiana, Batauodurum, Grinos, Vada, &c. Alia item de Antonia coniectura, qui sint nomen ab Antonium primum Senatorem et legatum Vespasiani, cl. emuli amicitia iunctu, quem senatoria dignitate exutum a Nerone, falsis damnatum criminibus inde restitutum ordini et loco memorat Tacitus, ad quem procul dubio annales nostri respexisse videntur: Aut ad M. Antonium tum Cas. legatum, quando Galliam Belgicam subegit, quorum alterutri in Batauia tum Rom. socia, praesidiarium castellum Rheni superciliis impositum condiderit ubi in tyberim miles effluit; verisimilia haec quidem essent.

nec

nec quicquam de veritate dubitandum, si quisquam antiquorum vel artis, vel oppidi sui nominis apud Batauos mentionem faciat. Alij ad Antoninum Pium Imp. nomen referunt, conditorem alij, instauratorem alij faciunt, sed leuitate tantum & fama inducti sumo; nostro ph ex numismatibus argenteis erutis in agro Traiectensi inuentis, effigie & inscriptione Antonini signatis, nomini primus apud imperitos ortus. Vetera castra qui hut transponunt nec loci situm, nec autoris sensum satis assequuti mihi videntur, quotum nouo studio iandiu ob obturauit. Ulpij etia Traiani affectatum nomen; Vultaburgi tamen magis auribus meis applaudit denominatio, gentis vocabulo vernaculo. Hac nempe in nominibus verbium torquendis, in vestigandis, duo obseruanda putaui, tempus inditi nominis, et gentis; nec n. verisimile, Hollandum vel Vultum vel Germanum Graeco aut Latino verbulo, forsan ignoto, alicui rei ac praecipue oppido indere nomen, velle; vti cesij apud Ammianum a Rhenano in theatrum non sine planso deducti, vanum ex corrupto vocabulo. aut potius vocabulorum notis V. TRICESIMA nempe Legionis. Credit autem Iunius (at omnibus coniecturis suam addat explicationem) ex his notis V. TRIC. nomen vtrec potuisse produci quam opinionem ego olim epistola quadam ad Candissimum virum Io. Stefanum de Witt improbam, at minus verisimilem. Explosi, quae n. dementia ex notis mortis nec intellectis, in cuiusdam postea rondeele iam rimatis inuentis, nomen imponere; nec me mouet Rustitani vulgi inditum, in explicando vocabulo dimidiato vocabulo, ab Antoninis nuper productum; aliud n. est literarum notas ab imperita plebe explicare, ingenio illudere, aliud oppido iam condito vel condendo nomen imponere, quod non fit a paucis, nec ab imperita vulgi fere. Ego Traiectum Batauorum oppidum ad dextram ripam Rheni a Francis excitis et subingatis Barbaris, vultus, Normannis, Danis, Auspitijs Dagoberti Clotarij filij conditum; vel in ruinis Vultaburgi vel saltem prope, qui dicta vulti burgis in antiquis Romanorum castrorum ruinis (vicinis) conditis. Ruinae etiamnum extant certissimae Romanae antiquitatis, tam supra quam infra vrbem, iuxta ripa vicinis Rheni, sunt rollesp, manet Burgi nomen, vndeca

Lapidum

lapidum exstant, inueniuntur Denarium populorum diuersorum fragmenta, nummi etiam aerei, argentei, Neronis, Antonorum, Geneti, inueniuntur Ego candidissimus mihi popularis Ja. Stefanus de Zwitt Lapidem, his literis signatum [GER INF.] Testantur Panagyristæ, ad limitem Batauæ per interualla disposita castella, astipulatur Marcellinus. hist. l. XVIII plin: hujus libro. in fin

Vbi nomen a conditoribus inditum Vuestrecht; tum ibi Traiectus ac Telonium, ubi pro vectura et meritibus, pecunia et tributum pendebatur; idem n. denotat Vuestrecht quod Vltraiectum, videtur n. Latinè ita redditum vtrag. n. bona Eulo in monumentis tam publicis, quam priuatis, olim et nunc vtuntur, quamquam Germanicum contractius more Germanico vsitato, prædicant Vtrecht; Traiecti tamen nomen antiquius videtur, ex Itinerario illo quod Antonino ascribit, sed falsò, nam longè post Constantinum. id editum mihi nit n. Constantinopolis et aliorum vrbium oppidorum; nec tanta mihi authoritatis est, vt Traiectum in formam vnitatis ab alijs quam a Francis, exisse ac propagatis primùm vultis Scalanorum in Batauia reliquijs, conditum, patriaq. linguâ vocatum credam; potuit et ab externis hominibus Romanis, Britannisq: nauigantibus Traiecti nomine appellari, tum diuersorum sub pomœria tro inuectis, quod et in Belgia hodie vsurpari videmus; Insulam Galliæ Flandriæ vrbem, nos Lisle. vel corrupto Lysle Galli Lille appellant, sic et in alijs vsu venire videmus. Sunt Qui Traiectu ad Mosam, et rivos a nomen nostra vrbi dedisse putant; neq; quæ, nam dubito quenam antiquior, harum illa. Sed iam tempus vt ex obscuro hoc me Labyrintho, et ex tenebris tam densis in aliquam lucem me retripiam, quo n. antiquiora, hoc fabulosiora plerag; esse solent, nec quisquam in hoc genere scribendi omnibus satisfecit, recte ergo nec mihi; quo progredior altiores obscuriores et densiores aduersum me videmus tenebras. Mutantur nomina, variantur fluuiorum cursus, tanto tempore, et exigua lucis ab historijs, et sæpe nulla, animi tamen humani tam inexhausta et insatiabilis occultarum perscrutandi cupiditas, vt nunquam sui desiderij finem inueniat aut dixerim; sed mentis quadam latitudine Etiam Iuditij sui infirmorum lapsus ampliectatur: Dyonisius vt habent patriæ annales Willebrodum Anglisaxonem consentiente Sergio primo PP. præsulem Traiectensem

in Antiquis monumentis Traiect. forè legitur.

tenſem conſtituit, vt inde(m) populum cultor, Danor, pbri
ſior, ad Chriſtum conuerterit, Anno chriſtiano DC XCVI. qui ibi
templum S Cruris, parumq; in eo lauandis mitiandisq. paro
Baptiſmate Chriſtianis, dorum diuauit; ar deinde templu
D. Thomae collapſum, et a Friſijs daſtatum (Drat illud a
Dagaberto Francorum rege diu nouis ſecundo Anno DC XLII con
ditum) in D. Martini Turonenſis piam memoria, ſede
pontificia amplissimoq. Canonicorum collegio hactenus
clarum rexit 739. Obijt anno DCC XXXVI inter D. relatus, cu
ius festus dies celebratur 7. idus Septemb. huic Sequitur Bon
facius Anglus, iamanto dictus Wimfridus, etiam Moguntin
ensis Epus, a Friſijs propter religionem occisus DCC LII anno
a Chriſto nato; ſepultus Fuldae et inter Divos relatus.

A Canibicio conſecra
tum vt amicius.

739

III. D. Gregorius — Germanus N. — obijt anno DCC LXXXIII. — Sepult in Sal Tr.
IV Adelbricus — Anglisaxo — ob. 794. kal 12 Sept. — Sep. in Sal. Tra.
V Theodardus — Rex ius — ob. 800 — Sep. in Sezu. Tr.
VI HArmacardus — Friſius — ob. 827 — Sep. in Sezu. Tra.
VII Ricofridus — Friſius — ob. 836 — Sep. ſecundo Tr.
VIII D Fredericus — Friſius N — ob. occiſ. 838 — Sep. in Sezuatore
IX Albericus — Friſius N — ob. 845 — Sep. in Sez. Tra.
X Lugerus — Friſius — ob. 856. 19 kal maij — Sep. ſeruat. Tr.
XI Hungerus — Friſius — ob. 866. 11 kal jan. —
XII Odibaldus — Friſius — ob 900. 4 id Decem — Sep. in Seruat.
XIII EGiboldus — Friſius — ob. 901 7. kal. Oct — Sep. ad Seruato.
XIV. D. Ratibodus. Friſius R — ob. 917. 3 kal. Dec. — in Daventria ~~in Martiniano~~
XV. Baldericus. — Clinius C. — ob. 977. 6 id jan. — in Martiniano.
XVI. Volcmarus. — Friſius — ob. 990 3 id. Decem. — in Seruatoris
XVII. Balduinus I Hollandus C — ob 994. 6 id Maij. — incertum.
XVIII. Anfridus. — Hoye Regul. — Ob. 1008 — — in monte Amerfort.
XIX. Adelboldus. — Friſius N. — ob. 1027. kal Dec. — in Martiniano
XX. Bezmulphus. — Traiectinus — Ob. 1054. — Ap. D. Petrum.
XXI Guilhelmus — Geldrus N. — ob. 1075. 5. kal Maij — in Martiniano.
XXII Conradus — Sueuus N. — ob. 1099 — — in Tem. D. Mari.
XXIII Burchardus — — ob. 1112. 15 kal. jun. — in Martiniano
XXIV. Godebaldus — Friſius — Ob. 1128. — — in Oostbroeck.
XXV Andreas — Caiquenſis C. — ob 1138. 9 kal jul. — in Martinian.
XXVI Herebertus Rezon. Friſius N. — ob. 1150. 3. Non Nou. — in Martiniano
XXVII Hermannus — Hornius N. — Ob. 1156. 6 kal. Apr. — in Martinian.
XXVIII Godefridus, — Rhenenſis Dom. — ob. 1178. 6 kal jun. — in Martin.
XXIX Balduinus II — Hollandus C. — ob 1196. 8. kal. Maij — in Martinian.
XXX. Arnoldus I — Iſenburgius N. — ob. 1198. 8. id April. — Rhomae.
XXXI Theodoricus I. Hollandus. C. — ob 1198 — — Patauij.

XXXII. Theo.

XXXII	Theodoricus II.	Arensis N.	ob. 1210	Sep. in Martin.
XXXIII	Otho I	Geldrus C.	ob. 1213. 7 Id. Apr.	Sep. in Martin
XXXIV	Otho II	Lippiamus C.	ob. 1227. Kal. Aug.	In Martiman.
XXXV	Vilibrandus	Oldenburgius C.	ob 1233. 7 Kal Aug.	In monast. Sexuat.
XXXVI	Otho III.	Hollandus C.	ob. 1249. Non. Apr.	In Martimano
XXXVII	Gosuinus	Amstelius N.	post bremium depositus.	
XXXVIII	Henricus I.	Vianus N.	ob. 1267. 4. Non. Jun.	In Martiniano.
XXXIX	Ioannes I.	Nassouius C.	Remotus post vigesimu annum.	
XL	Ioannes II Theodericus	Lotharingus N.	Post annos 9. Tullensis eps factus.	
XLI	Guillielmus II.	Bertoldus Mechlin. N.	ob. 1301. 4 non. Jul.	In Martimano
XLII	Guido	Auenensis C.	ob 1317. 4 Kal. Jul	In Martimano
XLIII	Fredericus II.	Zyricius N.	ob 1322. 13 Kal. Aug.	In Martimano
XLIV	Iacobus	Osthornius	ob 1323. 12. Kal. Oct.	In Martimano
XLV	Ioannes III.	Diestensis	ob. 1341. Kal. Jun.	In Martim
XLVI	Nicolaus de Capuis	Romanus N.	Cardinalis postea resignauit	
XLVII	Ioannes IIII	Arquelius N.	ob. 1378. Kal Jul.	Eps Leod. In Martin
XLVIII	Ioannes V	Vepnenburgius C.	O. 1371.	In Martimano
XLIX	Arnoldus II	Hornius N.	ob. 1378. hoc anno Leodiens. eps Factg.	
L	Florentius	Venelicomius	ob. 1393. prid non Apr.	In Martim.
LI	Fredericus III	Blanckenhemius	C. O. 1423.	In Martimano
LII	Suederus	Culemburgius	D. remouetur.	
LIII	Rodulphus	Diepenholtius	C. ob. 1455. 9 Kal. April.	In Martima.
LIV	Gisbertus	Brederodius	Bar. resignauit coactus	
LV	Dauid	Burgundus	ob. 1496.	Batauoduri
LVI	Fredericus III.	Badensis Marc.	cessit philippo post 20 annos	
LVII	Philippus	Burgundus	ob. 1524.	Batauoduri
LVIII	Henricus II.	Barcarus D.	Voltimus, Carolo V vendidit secul. fuis.	
LIX	Guilielmus III	Enckevorst Brabat.	Card. S. Ioan. et Pauli. ob. 1534. Romæ.	
LX	Georgius	Egmontanus C.	ob. 1559. 5 Kal. Oct. in Mon. D. Agnetis	
LXI	Fredericus V.	Scenckius. N. a Tautenburg.	Vltimus ob. 1580.	

Iam post Antistitum Catalogum, ad urbis descriptionem perueniamus; at vt a primis initiabulis, ad hanc diuis ætatem paulatim ascendamus, sciendum erit, minorem fuisse multò ab initio, ac debiliorem, sapiusq. a Frisiis, Danis, Nortmannis, vastatam, adeò vt vix e ruinis raptim vrigere tandem licuerit. Nam Nortmannorum rabies incendio corrupit omnia. Sexum ferro absumpsit, tempore Alfridi præsulis vt fimus, bell Hungari vt annalibus, idq. post aliquod vastationis restauratam; rui ralamitati vt maderetur, Daventria vt Tiela cum Dominij Carolus Imp. honorarij loco præsulibus contulit, quod propter crebrorum urbis Episcopalis sedes Daventriam ab Hungaro translata fuerat, quam inde retraxit ad pristinos lares Baldericus, qui veridinam urbem posuit muro fossaq. adiectis, quæ A diuersis deinde episcopis, pro conditione temporum aucta, & restaurata, in hanc quam videre forma

CIVIT

CIVITATIS VLTRAIECTENSIS OLIM ARCHIEPISCOPATV NOBILIS SECVNDVM HODIERNVM SITVM NOVA ET VERA DELINEATIO Aº XPIAº ∞ IↃ XC

A Porta Caterinana
B Reliquiæ arcis pacis
C Novum monumentum terreum
D Turris Ferrazia

E templum Teutonicorum equitum
F orphani olim cani regulares
G Turris securitenens

templum Iacobeum
TEMPLVM LEONARDI
suburbium insulense
TEMPLVM PETRI
Basilica S.
Senatus prouc.
TEMPLVM MARTINIANVM
Le DOM
templum ciuile
TEMPLVM MARIANVM
templum paulinum
templum caterinianum
templum Gertrudis
templum sancti
templum Gertrudis
E F
F G
Marsburg

Religiose femin
zij monasterium

Apes parietibus

Hic olim domicilium
equitum Teutonicorum
et deinde oratorium
D Annæ

Monasterium
Frobi

fy longitudinis Iuxta Rhemi cursum ad septentrionem ultra
M. passus extenditur. Latitudo minor, nec cccc gredit
passus, ubi maior; Moenia, aggeres minimenta, thor pre-
sertim bellico et calamitoso seculo habet non contemnenda
fossa ad orientalem partem versus agrum Petri Viri, mi-
rum profunda, ob arenae lubricae eruptionem; altior n. ibi agri
Trauctinus et siccior. | Portas habet quatuor, ad Solis ortum
Albanam, a Virginum propinquo rochkio appellatam; ad me-
ridiem Telonariam, ubi Rhemus urbem influit, sed nomine tantum
Rhemus; Ad occidentem Catariniam, in proximo n. olim Catarinae
monasterium, do lori, ubi Carolus v Imp. arcem edificauit Vrede
Burgum, quod deinde ad Fossam nouam contra Brigidarum re-
nouatum transtatum; Ad Septentrionem Hospitalem. Portae
Albanae —— insculptum epigramma, vel potius insignium
Caroli v. Imperatoris emblema, quo, Cum autoritas por-
tam iam ruinosam renouandi fuisset, constare potuit,
inter hanc et Telonariam, cum muri essent debiliores, et anti-
quitate ruinam minarentur, moenia vallis aggeribusq. muni-
tissimis firmata sunt. Meo quoq. tempore ante xl fere an-
nos, duo turrita propugnacula ibi multis ruinum, labor-
et sumptibus, impulsore et consultore Ot Fewbatur, Aura-
no Principe, erecta fuere, multorum tamen Iuditio im-
probata ob magnitudinem, et quod nisi magno praesidio
tenueri non possent. Ante aliquot annos, cum aggeres
in Gallico muro prope Hieronymiana Padagogiam, ruinae
minitarentur, Petrum Nimium deuterunt, Terramq. aggeribus latis-
simum pulcris arboribus iamdiu consitum, terrae lim-
bo confirmauerunt. posthac aliud occurrit minimentum tri-
angulare, ex rudo lapide firmissimum, nam praeter muros
circa 6. pedum latos pyramidatim assurgentes, et aggeres
terreos, in inferiori parte ruinae sunt, tutissima confugia
et ex quibus irrumpentes hostem magnima clade afficere
defendentium minimo damno queunt. huic Solis imdita
nomen. ibiq. ex uno lapide solis effigiem, et epigramma, quod
Macropedius ed. voluit, tale:

ARX SOLIS DICOR, FLAGRANS FVLGORE CORVSCO, 1546.
DVRA SILEX HOSTI, IVTA MEIS STATIO.

Et patria Lingua haec: Sonnenburch is mijnen naem. Ann. XLII was
ick volmaeckt tegen den vianden aldus bequaem.

Inde ad Turrim et Craterem Sernatianam, vallis olim aut aggeres ruinam. A° 1516.
me puero facta, multo at parum utili aut firmo labore
quare opus illud ridiculo nomine Dorlochyrose; quod sumptus dictum
impensi minus utiles, pro perditis habentur, nam aliquoti
et

Ab post ex infirmo fundamento ruinab vidimus. Hinc sequitz porta Telonaria, pulcro opere renouata, auspitijs Caroli v. Imp. ad formam munimenti Solis, ab utroq. latere iunctum, firmatumq. munimentis, Lunæ versus priuatch cum Lunæ effigie, et distycho:

ARX DICOR LUNÆ, MAGNI SOROR INCLYTA PHOEBI
1559 SÆVA ET TRUX HOSTI, CIVIBUS INNOCUA

Ad Occidentem Fortis, cum armato ex Lapide duro viro, sub quo notatum Epigrammate: martis quoq: nomen habet.

HIC BELLI DEUS ATQUE FEROX DUX PRÆSIDET, HOSTIS
1556 CUR ULTRA DURO PRÆLIA MARTE CIES?

Ad mœnia, infra muros, turris est exelsa et rotunda, speculationi accommoda, Securitenam vocant, et vulgo Wachtbeerch eorum. ibidem vestigia veteris portæ ex murorum apparent. Alterius Dunum propugnaculum terretum, similis ijs, quorum iam meminimus, eodemq. fere tempore factum; eminet, ut de Castrum pari; Sed prius describenda turris quæ est media inter Telonariam et Catarinianam, de Ferratia dicatur non debita prioribus temporibus; quo nondum Teutonicorum prodierant fulmina, munimentum; portarum obstructarum apparet ibi facies, nisi ex ibi olim exitus fuerit, platea certe quæ hinc imminet ampla et longa non improprie, hæc ibi inscriptio:

ANNO DNI M° C°
XLV° Regis Conradi
VII EPI Herebertvi
factum est hoc opus
a Prefecto Alferdo
ad munimen suorum
ciuium et ad
honorem ciuitatis
Traiectensis amen.

1145.

Loco Teremondanus olim Castri Tr. gubernator ob: a° 1536 Breda sep. Epitaph. ap. Sweert fol. 356. 4th.

et paulo infra cum insignijs Carol. V. Imp.

ATque iterum Caroli renouatum tempore Quinti
Exteremundani placito, qui prefuit urbi
Sesquimilleno subscriptis vn triginta.

1529

Murus hic firmissimus idem: antiquissimus, ex Topiario vel pumice lapide, quem nostrates duffsteen quasi duffsteen dicunt. hinc rectissimum portæ Catarinianæ. Castrum parisWredenburg populari lingua appellatum, quam Carolus Imp Austriacus, dominus Trajectensium, quo iure quæ iniuria esset tum, ut ciuium contradicq. rationem habeat, vel, ut liber-

tati

tati assultos in offirio rontinerut; anno Christiano ꝯ ɔ xxviii
Extrin truxanit. Castrum illud fortissimum pulcherrimumq.
cui quia sequitur forma; opere non dissimili a Solis Lunæ
monumentis, sed firmiori; fosse erant extremq. profunditatis, adeo ut etiamnum sex implentur. Quid plura fremum
erat rivium negotiorum libertatem desptam fremitium. In hoc præsidium perpetuum constituit idem imperator, ab Hollandis et fortur alendum; Quibus iam securitas
non parua acquisita. Quicquid minus mitio Hollandri tu
multus post Gandauensem pacem, quum præsidium quod
erat Hispanicum, ex conditione nollet discedere, plurimis
damnis vinitatem afficeret; obsessum, oppugnatum
et coactis ad deditionem Hispanis, tanquam tyrannidis
præsidium, et omnium libertatis Traiectinæ obstaculum
magna vicinorum alacritate succisum et a fundamentis diru
tum est, et infra suo loco dicemus. relicta tamen Sextorii
parte, ad urbis propugnaculum hoc quoq. fuit epi
gramate notatum:

ARX DICOR PACIS A QVINTO CONDITA CARLO. 1529.
STATIO GRATA BONIS, SED FERREA VIRGA MALIGNIS.

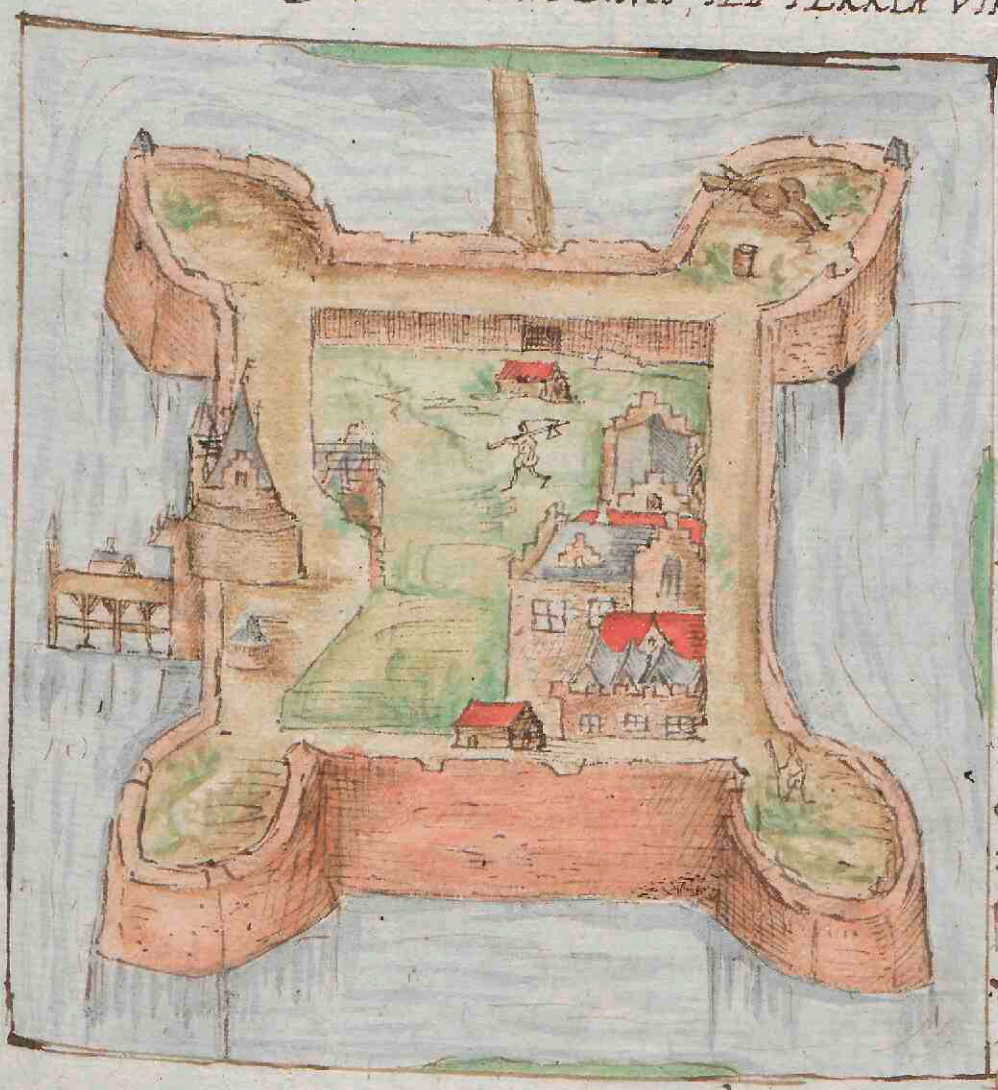

Memoriæ tra
ditum inueni,
arcem hanc
ex lapidibus
canobii Vreen
dael, cuius ex
tant reliquiæ
via Albana supra
Hierocominum, et
arcis ruinosæ
ad Vechtam
fl. Vrelant cō
structam, ar
dæ nomines
etymon profiu
isse, Fossæ ta
nus extant ad
hunc diem,
profundissimæ
fuerint, adeo
ut post quin
decim annos
mundum reposu
erit, pars supfuit.

Nos quoquè in Freburgum tali lusimus ante annos nonum Epi
gramma

grammate. Arx PACIS dicor, Lassis ego ciuibus vrbem
Defendi, et PACIS plurima causa fui;
Et per me rursus sunt passi incommoda ciues
Causaq. sic belli, causaq. Pacis eram.

c° 1626 vetera Aug. ffbella nona porta
Sp Lagnda Vrbis magnifica nobilis & sumptuosa.

Proxima est Porta Caterniana, quae nouum opus postulabat, penè ruinam aliquotiès veriti. hinc fossae altiores, nam hîc ager depressior versus Hollandiam, muri et turres vsq. ad Hospitalem portam vberiores, facti sed restaurati, vbi habet inscriptio anno a Christo nato. qo io XLI, oruerit priùs Turris pulueraria, in qua pului tormentarius perpetuo conficitur: Hinc turris Caballina, equus ibi, cum Epigrammate:

Versus hi plerique a Matthaeo Dach, pro singulis vero districtis ipsi vt sexhis numerandis Hal. Imp.

Ex hac sede ferox duro sessore Caballus
1542. Procedet, muros hostis adire cane.

Ad occidentalem Hospitalis portam latius munimentum est Stellae, tribus iamdictis Solis Lunae, et Fortis, similimum, insigne hîc Stella, cum Epigrammate:

Matutina vocor stella, hostibus insto cruentis,
Vrbis, et exorto Luce nitente latus

Hospitalis porta, quae Amstelodamensis a plurimis vocatur, et suburbium habet muris portisq. munitum, hâc inscriptione auctis ritusq. sed fugientibus, et plurimis deletis, notatur;

AETERNITATI
D. CAROLO V. ROM. IMP. AVG. PP. CVIVS AVSPICIIS CONCORDIA IN
VRBEM REDVCTA. EST, ANTEACTORVMQ. OBLIVIO INSTITVTA. S.P.Q.IR.

In Murum

Intra Hospitalem portam et Albam duo etiam extra muros terrea monumenta et propugnacula, diuersa cum tribus supradictis forma, magnitudinibusq. ac eodem tempore effecta; Suntq. ibi aliquot turres bl. propugnaculi [olim facta, suisq. notata Emblematibus]. Caprasia rapro insignita est, et hoc carmine;

1537. Hostis si quaeris rigidos euertere muros,
Occurrere Capro dorsum ferit ille cauendo

Ab Albara ad turrim 2 q cineta ē terreo monum.

Si lupus immoto non parcit subdolus Agno, Nec tibi parcet ab his Marubq hostis abi
retro Westerum ades

Versus in his fossis plantas fugit, caue tangas
Mania, sed procul hinc praecipitato gradus.
iuxta versus Insulanam

Vt leo supplicibus stratis mitescere fertur,
Sic etiam obstantes sibi fortiter vsque ferocit
Domus angularis huic terrae solimitam iuxta Axem ad Hoolhorst
dicta edificata a° M cccc xxiii. huiq: hanc inscriptionem in frontis
Stet domus haec donec fluctus formica marinos
Ebibat, et totum testudo perambulet orbem.

Est mole celsa admodum turribus obtusa vorata, vulgo plompyr-
todon, vbi secundus fluuius qui fossa noua diritur, tuntatis
egreditur, & paulo post veteris se ronungit flue. Sunt
hr domus, horti non mamoni suppretorio habitatoni dudu
dostmati. sequitur turris Vulpina hor distrigo notata:

Angulo in hoc sese ponens percallida vulpes,
Ne pateat insidias hostis vtrimq. cauet.

Proxima portæ Albanæ canis habet simbolum, Depingamq
Dixo potui ligere, est autem tale quantu oculis ossis potui:

Pergit his abigens duros latratibus hostem
Membris assilit: cedere praetat abi

Hac ruinatis Tranectina magnitudo, portæ, mœnia, turres,
et propugnacula, in circuitu: ad reliquam quid destructionis
procedimus: Templa habet Canonicorum Collegio dotata
V. Summum templum D. Martino Turonensi olim Episcopo sa
crum, Domum vocant peculiari Germanorum more (de quo
vocabulo Beranus in Hermathena multus, sed a me alleg.
in ruinis primum (vt dixi) templi D. Thomæ extructum, quod
demolitum, post reditum in vrbem Baldericus Clunia mag
nificentius redificari iussit, qui et ibi Româ transtulit
corpora Duorum Benigni, Pontiani, Agnetæ. Agnetis mar
tyrium destruxit Aurel. Prudentius, Perstephanon carm. vltimo.

Agnes sepulcrum est Romulea in domo
Fortis puellæ, martyris inclutae: et

Balderici Clun restauratio incidit in annum 988. deinde ab Adelbol
do in maius auctum ea fere qua nunc videtur forma, idq. anno
Christiano ∞ xv; quanquam Henricus Vianius quædam addere
vt superbius augustiusq. reddere anno ∞ cc xxim incepit
tamen præter magnificum ejus ornatus fundamenta et
imperfectas reliquias nos vidimus, mortem morte præuentus
an sumptibus detentus, fuerit magni vtique animi præsul.
In vndecimo illius imperfecto versus Turrim quæ ad rubricas
aliquot exurgunt, hi insculpti leguntur Versus barbaro
quidem sed sæculo facto, ab ingenio non barbaro, lucu-
brati: ABEL Sacrum pingue dabo nec macrum sacrificabo,
CAIN Sacrificabo macrum nec dabo pingue sacrum.
Hoc vero templum tantæ est amplitudinis ac molis vt paucis
rum hor comparanda censeam in tota Belgia, ne dicam
et vicinis Europæ. Turris etiam miranda tam Architectu
ræ quam molis et altitudinis ratione, de qua meritissimo
illud dixerit elogio: Existit turris longe pulcherrima mundi
Dimmezanda inter Cretacis spectacula septe

Argen

mem. huius Libris publ. anno 1480.

1537.

atque rapax canis hinc te ab heredibus

Lib. VI. et VII.

corpus Vrbani pp. et martyris.

Dedicatum est assistente Henrico Imp. cum xii Episcopis.

Argentoratensem celebrant alij, et orbis quasi miraculum ſuſ
picant, ſubtilior ſit forſan et artyficioſior, inferior tamen mo
dum indicio aequalitate et commoditate; quadrangulis
ſere gradibus ex uno lapide latiſſimis ſine ullo ferru
lo commodiſſime ad ſummum uſque aſcenditur, quod in
Argentoratenſi ſecus eſt. Tres habet ambitus ex quib
virium omnia tuitatis, et oppida, pagos, ſumma cum vo
luptate intuentium oculis ſpectanda exhibet, ad inſe
riorem ambitum ipſa in turri carcerum ampliſſimum D.
Wichaeli Archigemo olim ſacrum. Haud fundamenta iac
ta Anno CHRISTIANO. ∞ ccc xx vt habent annales, Friderici
Zuruhij Epi. 3° perfecta M. ccc Lxxxii. Florentij Venetis
bonij iv. indirant vt hi versus ibidem in Lapide extri
M. ter c. bis x. ſemel i. Pauhq. (Petriq. Johannis,
(ſisto) Turris adaptatur, qua Trajectum decoratur.
Et hos vulgari lingua Carmine rithmicum, quo tempus mem
ti ſimul et perfecti operis continetur:

Doemen ſcreeff M. ccc. xx ende een
Werdt van mijn geleit den eerſten ſteen:
Alſmen ſcreeff M. ccc tsbe ende tachtich
Was ick volmaeckt ſoemen nu ſiet Swarachtich.

Ad templum reuertar in quo Collegium 40 Canonicorum ab
initio a Wilhelmo fundatum cum Epiſcopali ſede, quam bid
a morte Bonifacij vſque ad annum ∞ c xii Clarissimi ponti
fex Inſula primaria, autoritate a pontifice Colonienſi (
Maximo Pont conſentiente) prater ius primatus ſit, Godo
baldus tamen Frisius predictum ius eo quo tempore
a Pont. Max. recepit, ſuisq. reſtituit ſucceſſoribus. Monu
menta ſepulcrorum pontificiorum plura ibidem cernun
tur ſub inſcriptionibus. Ac in medio templi paumento
reſidet in marmore trium Epiſcoporum non procul ab
omnium ſepultura habentur, inſulis ac pedo pontif nota
ta. Primum cuius inſcriptio pedibus haſa:
quod Peoprimum his verbis notatur: Balduinus Hollandus, flo
rentij comitis frater. xxix Eps. Traiect qui ſedit annis x –
Tertium: Adelboldus xix Eps Traiectenſis, qui ſedit annis x –
Est et in Chori ambitu eo. marmor nigro ad tres pedes
elevatus tumulus hoc Epitaphio:
ANNO DNI M° CCC° LXXVIII° PRIMA DIE MENSIS IVLII OBIIT Re
uerendus pater Totis de Arkel quondam Trajectensis poſt Leo
diensis electus Episcopus et comes Loffen cuius corpus hic ſe
pultum eſt.
Est et aliud elevato in tumulo priori ſimile, Epitaphium lite

zit non insculptis sed pictis, colorib⁹ iam fugientib⁹, fragilis
restat et vitrea m tanta etate memoria; ideo et nomē
nisi amabb⁹ minerent intersset:
A. D. millesimo trecentesimo decimo sexto quarto kalendas
Junij obijt Dominus Guido de Hannonia Epūs Tra.
Ge autem Gudonē Antissiodorensis Trajectini episcopi Joan 2 Hal
landrie Comitis fratrib⁹, vt patet ex annalibus, qui eum
anno M CCC XVII 4 Calend. Junij obisse scribunt.
Ad parietem autem ambitus sui in tumulis distincta mul
torum episcoporum ossa sunt condita; quorum ibi
leguntur epitaphia: BALDRICVS DE CLIVIS XV Epūs Traiectn.

TRAIECtina feris Danis vrbs versa latebat
BALDRICVS priscum reddidit ille decus:
Auspitio cuius iam PONTIVS AGNA BENIGNVS
Conseruant vrbem fulget et Ecclesia.

GODEFRIDVS EX RHENO 28 Epūs Trajectens.

GODEFRIDE tui Rhenanum prouidus arcem
Donasti iuxis: arcq. mox proprio
Quattuor en patria largus munimina nostræ
Horst Vboerdt et Montfort construis et Voldenhoe.

OTTO DE GELDRIA 33 Epūs TRAIECT.

Hic iacet antistes generosi sanguinis OTTO
PRIMVS, quem genuit Geldria bellipotens;
Romuleam iuuenis peteret dum concitus vrbem
Febre mtercaptus concidit ante dies.

OTTO EX LVPPIA 34. Epūs Traject.

Signatus Solymas cruce viderat, vnde reuersus
Obsessi Groeningen contulit auxilium;
Inde loci ignarum prope Comitem insidiosum,
Perfida crudeli morte caterua necat.

OTTO EX HOLLANDIA 36. Epūs Traject.

OTTO quem genuit præditus Hollandia, presam
Nomine multiplici subleuat Ecclesiam,
Vendidit haud segnis propriæ patrimonia stirpis,
Hinc bene promeritus, spiritus astra tenet.

HENRICVS EX VIANA 38 Epūs Traject.

Qui noua præcelsi recit fundamina templi
Præsidium Brelant extruit hic populo,
Vir placidus recti custos, virtutis amator,
Tempore quem nullo laus reticenda manet.

Wilhelmvs EX MACHLINIA 41 Epūs Traject.

Hinc dedit agnomen celebris MACHLINIA victo

occiduam

Occiduam felix peredomuit phrysiam,
Omnia sors mutat — casus dum certat iniquo
Marte, suis fultus viribus occubuit. 1121

DVORVM PONTIFICVM IGNOTORVM EPITAP.

Hic duo pontifices, relevati nomina quorum
Tempus edax rasit, cognita sed superis:
Haud dubium tumulos quoniam meruere decentes,
Pridem qum maneant sedibus etheriis.

Hos Hugerum et Balduinum primum et arbitratur Cosmas Pragensis non mediocri argumento. certe ex vetustoribus ista non dubitatur. est et ibi recreatum ex uno lapide Rudolph. Diepholty Epi. sepulcrum cum inscriptione: ANNO DNI. M CCCC LV xxiii Martij obyt Reuerend

Quorum preterea Imperatorum Germanie stirpis vestra for templo condita memorie proditum, nempe Cunradi secundi et Henrici quinti, quem Itali quartum vocant; hi Frisiam omnem usque ad riuulum Lauici contulerunt episcopis, pro qua sepius cum Hollandie principibus dimicatum est.
Est non procul ab ara summa arcus marmoreus cum insignibus Georgii Egmondani, cuius ibi cor sepultum fuisse dicitur; sepulcrum tamen illud est statua furore plebis deiecta. Carolus magnus Imp. multa quoq. priuilegia Rixfrido Epo. con fessit; ab eodem item et Henrico 1.° Imppp. Hollandie domina bus donati sunt presulibus. Obiit vero Traiecti Henricus V. x kalen. August. 1125.
In libello quodam manuscripto comitum Egmondanorum legi, quatuor Batbodi Frisiorum regis libros Traiecti sepultos; pupponem, Agilbum, Romellam meritis D. Fridu ri, et Eldoscum cum marito Grimoaldo. Ad. Turcum eos legi tentorios deinde penè fugientes.

Jan vanden dom was synen naem
Die mijn abdus begost begraven.

In cimiterio lapides sepulcrales duos vidi cum Marcellis, latomos ibi sepultos indicantes, ad parietem vero iuxta ipsorum legitur hoc epitaphium: Anno M cccc lxxxviii. sterft Jacob Gerijs steenhouder en leyt hier begraven; bidt Godt voor de siel.
Int iaer M cccc lxxxviii den v in junio sterft Sweer hendricx. steenhouwer. vicinum est illud: A° M cccc lxxv sterft Jacob verborch meyster maden Dome was bidt voor de siel. in parte australi ambitus chori.
A° 1424. mens. Aug. 26. ob: ben. viz Dominus Wilhelmus de Renen præpositus Embricensis can: et scolasticus Traiect: hic sepultus. / Deese Wab a° 1399 bi raris wanck Bisschop Blankenheym scholastic tijs dom

Canonicorum quoq; passim plurima videntur sepulcra aut ex
ere aut ex marmore, Leguntuq; epitafia, ex quibus quae
dam collegi, quę hoc loco ascripsi; Pauimentum templi
loco elegantiori. Caetulo in marmore sor. legitur sepulcr
planum in fundamento ad latum templi septentrionalem.

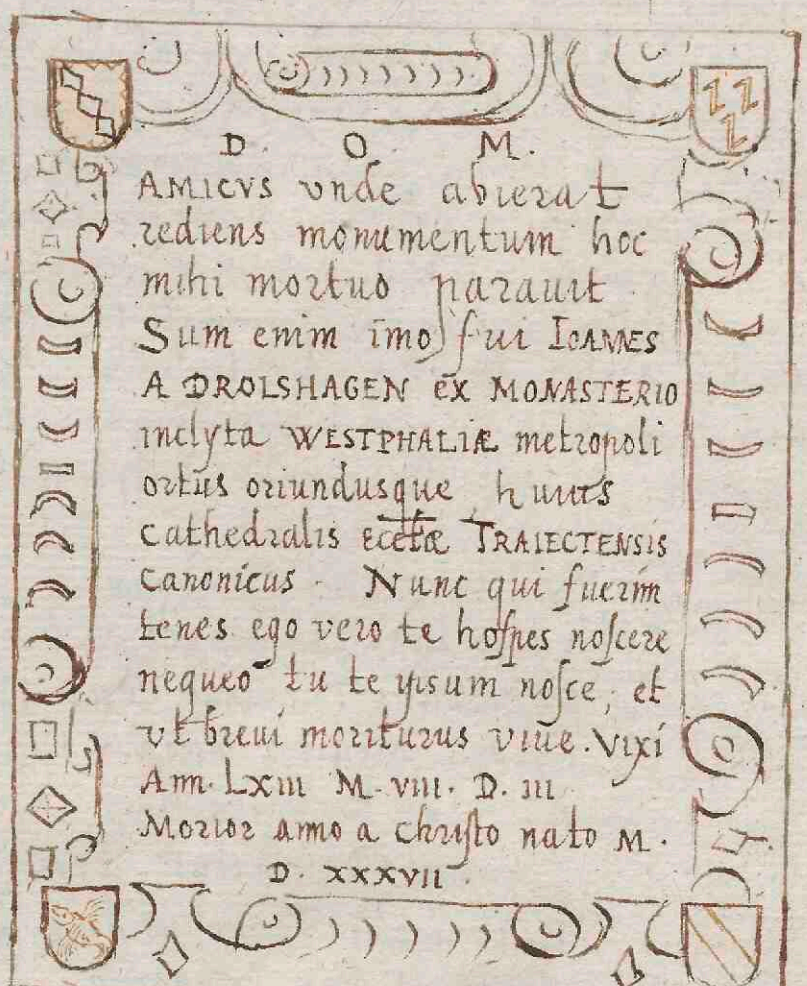

et quę sequuntur Anno 1545. die 27. mensis Augusti obyt ho
norabilis et eximius dns ac magister Joannes Rues V.f. Licentiatq
Maioris ac D. Petri Ecclesiarum canonicus, in sepulcro dni Nicolai
de Sperevaude consanguinei sui, quondam templi huius Cae — st in petrinano
humatus, cuius animae propitietur Deus. Amen.
Sepulcrum Walteri et Gelberti de Rhenen Canon. Traiectenfium.
Obyt Johannes vander hoell canon. Traiect. Anno 1543. 13 decemb.
Johannes de westende Canonic. Traiectinus et fundator XII vicariorum
presbiterorum de nouo opere.
Sepulcrum Generosi domini Adriani ab Henderen sedis apostolicae proto
notarij ac huius ecclesiae canonici qui obyt 7. februarij. A°. 1566.
viator. sis te, quid sis, quid fueris, quid futurus eris, pecpende, et mo
tuis bene precare, vale.
D. Johannes de Tuyl canon. Traiectens. Anno 1402. 4. sept.
D. Florentius de Tutfaes praepositus et archidiaconus Traiectensis qui
obyt a°. millesimo
non procul ab exitu templi orientalib in pauimento est mar
mor penè detritum ambulantium pedibus ubi hę leguntur
M. ter c bis semel i. Paulique Johannis etc. in marmoris
limbo: Johan vanden doeme die den toren begost heeft.

olim

Olim etiam hor̃ templo plurimæ duorum reliquiæ mon
strabantur idq. ad exemplum Agrippinensium singulis sexten
nijs; quarum quædam ponderosæ auro argentoq. mirifice &
pontificali cultu vix quatuor ferebant viri. Ex puro argen
to. ex solido etiam argento Regni constabant & Agne
tis; Senatorib etiam nascentib mirabilia, ex auro purissimo
multis gemmis ornata; cum item maxima argenteæ
nunc nihil ex ijs reliquum, præterquam manib memoria
partim in nummos conflata, partim varijs distracta,
mutato religionis cultu periisse. Organicum etiam ex
stat ornamentum optimum, summis sumptibus arte Cor
nelij Mirepij archipresbiteri perfectum. In hoc templo
initis armis ao 15 xlvi Comitijs Torgnatis Caroli imp.
v. ad Dorgnti Italiæ. Germaniæ Hispaniæ & Flandriæ
regulos, in amplissimum nobilium aurei velleris collegium adop
tantur, fusis hi

Maximilianus Bohemiæ rex;
Inigo Lopez de Mendoza dux de l'Infantasgo,
Fernandus Toletanus Dux Albanus,
Cosmus Medices magnus Hetruriæ dux,
Albertus Bauariæ dux,
Emanuel Philibertus Princeps Piemontius,
Octavianus Farnesius dux Camerinus,
Ludovicus dux Nageriis,
Fredericus Comes Fustembergius,
Joachimus de Rie,
Philippus Lannoius Sulmonis Princeps,
Pontus Lalemius Bignicourti Dinasta,
Lamoralus Egmondus princeps Gauriæ,
Jacobus Comes Lignius,
Claudius Vergius Baro Champlittus,
Philippus Lalaimius Comes Hoochstratus,
Maximilianus Burgundus marchio Veranus,
Joannes Lignius Arenbergius Comes,
Petrus Ernestus Comes Manstellius,
Petrus Verchinius Hannoniæ præfectus Senescal,
Ioannes Lannoius Dinasta Molembasius,
Petrus Cardona Fuæ Comes,

Vide Carmen Corn: Valer. ad Adr: Marii Gel. cancel. poemat: A Scorel. additū.

Les annales de france font Le Roy de france vray chef de l'ordre de la toison.

Tabula ibidem ad hunc rei memoriam suspensa, exteris de
mandatis lingua Gallica, cuius hæc sunt verba: L'an xv^c xlvi
11 de Mai, et les iours ensuiuants, sont celebrees les solemnitez de

l'ordre

Lozdre du Toyson dor Stylo Traiectensi Caprus ſ-Enſminckt
tout roulx qui de lozdre faisent pour lozs, vbi nſrg mis
addita nomina · / hic predo, anno xpi ao cccc xxix a phi
Lippo Bono Burgundiæ duce orgmum habet, cum nuptas
Isabella Lusitana celebraret; numerus eorum fuit pi
mum xxv, qui deinde auctus, vt. Guicciardinus de Para in Simbol. Heroic.
dinus meminerunt; et vltimo p̄ Carolum v Imp-
Anno christ. ao D. xvi ad Li. redactus; Patronum habet.
D Andream; signum vero est aurei velleris exuuium,
de quo vide Minoty ad Emblemata Alciati; Pontus
Heuterus oīmis huius ortum in philippo bono refert; vide Strabon: lib. xi.
In memoriis quoque Olivier de la Marche & ceremonię huius pag: 107 de aureo vell.
ordinis plene describuntur. lib. 1. cap. xv.
Retulit mihi Cosmodromus unde venit. Vobis huius a strictis, se veteri
in monimentis legisse epistolam Swentebaldi regis & carlin
gorum regalia, tum vbi multa alia hæc verba habebantur, se
donasse episcopo Traiectino prędia regalia, vt vicinates ad
christianitatem gentes inde citius posset. puta hunc Swi
tebaldum filium notum fuisse Arnulphi Imperatoris, quis Lota vide annales fuldenses
ringiæ fuerit regem, cum minuit in libro de Casuribus cuspi circa finem.
nianus, dixit etiam, eos fuisse temporal Swendebaldus Mosellanorū
dux; qui tamen mihi veterly cum hac habuisse præmissa vi
deretur est; Et altero vidi Swendebaldi Swemmi familiam, si ve
rum est quod scripto Swentebaldi nomen detortum (degrin
gis dicti no est dissimile.
Lutgardis quasi Lotharij regni terminus dictam dedisse innuisse Lazius
lib. 2. Dominic. de Genealog. Austriana. vid: Douz: am: 7. pa: 335.
De occupato Vltraiecto a Radbodo Frisiorum rege, eoque a pipino 2 mde pulso &c.
et ea urbs a Francorum regibus quondam extincta, quod vetus habeba
palatium Vltraiectinis episcopis a Carolo magno collatum vide Douz.
Annal: lib: 2 pag: 92 & seq: vbi de Clementia sive Gulbrodo primo a
pipino constituto episcopo Vltraiectino de Wittebergo Witteraet posta
appellato & inde retracto; &c. et an Vltraiectum sit Trebenda
vide Douza lib: 6: pag: 246. & pag: 286: historiam quæ de Baptismate
Radbodi narratur Vltraiecto notatu (Frisiorum ad temporis Metropoli) quæ
Medemelaræ attribuit. Idem pag: 298 & seq: ex archiuis Traiec-
tina Ecclæ enumerat antiquissimas Diocesium & Praefecturarum sus
appellationes: nempe Flaldingæ, Kinckwerue, Velsburgi, Heiligeloe, Oostergoe nunc.
Oettemi, idem Hasinchemi, Schoterinesburgi, Warnmunda, Lethemutha,
Ransaterwalda, Aquthenkircka, Alcamarescolt, Sparnerawalda, Slotæ, Eemonda,
Alomera, Mysemi, Woonemi, Althendorpa, Vronla, Bevelant nunc.
Carolum xi Virginum obiit a D. Swedero Utrecht præposito Traiectensi cum altari condi
qui & ibi sculpta vt indicant insignia & inscriptio in pariete, ob. 22 Aprilis
Ao D. 1378.
Non procul est hoc in ædo lamina epitaph: Hic iacet sepultus Venerabilis vir Giselbertus dictus
Coc de Opynen præpositus et archidiaconus Traiectensis qui obiit Ao 1391. 20 mensis Maij.

In pauimento huic regi epitaphia: Ego sicut fœnum arui et dominus
de sulnere suscitabit me vnde resurrecturus sum in die nouissimo.
obiit iii. Jun A° M D LXV. Georgius Striit.
In ambitu chori non procul ab hoc in pauimento lamina aerea
magna vbi hic leguebantur R. cog. Dñs. Henricus a Mierlaer
Doctor Decretorum archidiaconus et praepositus Traiectensis qui ob:
anno Dni MILLESIMO trecentesimo sexagesimo secundo. ipso die Agne
tis cuius hic non potuerant deambulatrones sub pena pumpario
detrita.
Nomina torquatorum principum quorum insignia in hoc templo spectant
sunt haec: Franciscus I Francogalliæ rex, Henricus VIII Angliæ rex, Johannes
Portugalliæ rex, Jacobus Stuardus Scotiæ rex, Ferdinandus vngariæ et Bohemiæ rex,
Sigismundus Poloniæ rex, Christiernus Daniæ et Norwegiæ rex,
Georgius dux Saxoniæ, Fredericus Bauarus Palatinus, Philippus Bauariæ dux, Ferrarij
Gonzaga Mantuæ dux,

Georgius scenck Baro a Tautenburch, Florentius Egmondanus Buranus comes & Dominus
Hesteinij.

Legebantur etiam (et legatur suo tempore Guicardinus) ad columnas vbi suspensis ibi tabulis sequentia carmina, de vrbis antiquitate et progressu digna certe quae ob antiquitatis memoriam marmore sculpta ad posteros transmitterentur:

I. TAB.

Circumquaque fluens Hollandia gurgite Rheni
Cingitur Oceani fluminibusq maris,
In qua tum muris vrbs ANTONINA nouellis,
Tempore Neronis aedificata fuit:
Hanc deuastauit fera flammaque gens, et ibidem
Castrum Cultorum conditur inde nouum
Turribus excelsis, quod adhuc plebs Abroditorum
Funditus euertens diruit vsque solum.
Hinc TRAIECTENSE castrum cum moenibus altis
Conditur a FRANCIS Christicolis. Sed idem
Vulgus Danorum confregit humo tenus, omnes
Cum clero ciues insimul ense necans.
Denique BALDRICVS Presul noua moenia struxit,
Quae modo subsistunt auxiliante Deo,
Sic Hollandensi terrae veraciter omni
TRAIECTVM constat vrbs capitalis adhuc.

II. TAB.

Tempora Francorum Dagoberti regis in isto
Praesenti fundo conditur ecce decens
Primitus ecclesia Santi Thomae prope castrum
TRAIECTVM, quam gens Frisica fregit atrox.
Sed prior antistes dominus Clemens ob honorem
Santi MARTINI post renouauit eam.
Desidis Hildrici sub tempore regis, at illam
Praesul ADELBOLDUS fregit et inde nouam
Ecclesiam fundans Henrici tempore primi
Caesaris electi, quam duodena cohors
Pontificum pariter benedixit, denique Praesul
HENRICUS caput hanc renouare suam
Ecclesiam regis Gulielmi tempore; quisnam
Hollandensis erat inclytus ecce Comes.

Nec obmittam vitra suis quoq. antiquitatibus sed viteris splendida

splendida; ar in tumbtu Chori vbi sarcariu olim Amesiu pu
rpu insignia eorundem cum Ramesticinensium rominucta, de
quibus videndus pigius in Hercule suo prodicio; vbi et pictura
Mariæ et Josephi Christum quærentium et hæc verba adscripta
Ecce pater tuus et ego quærebamus te flentes.

In virinib simulacrum armati ar insignia Amstelrorum et Hesp
meorum, cum duobus clypeis ratchulla rominctis, Amstelig gth
tid aiuntur Emblema his verbis: fonder middel.
Simulacrum Armati ar insignia Abrouds Steyn putch Gaesbeer
rominctæ literisq: Ff et duobus lapidibus molaribus Gaesb. Emblem:
Simulacrum armatum et hæc consanguinitatis insignia Culem
borch Isselstein, Gutersbonck, Rupsersregit, Vander Leck, Egmot
Bichtzen Zolen. et literæ, F. Ab.
Simulacrum viri togati canonicali habitu cum insignib Bredenrodiorum co
cumque Emblemate quod est apri caput flammis scintillantibus circum
datum.
In vitro Borsalioruu armati viri simulacrum et hæc cognation
insignia: Borselen, Strijen, Aenbolt, Buren. Bezjen, Pellaren, Horn,
Mæn. oooo et GD. Aen alle wanch. oblongis literis, hoc bien
antiquate pictæ et observatum cum est. sunt qui g.ddöö ponunt e
ita interpretantur, die dat doch dorst, ach alles soban jrs.
Sandrus Bommel schmit mich dorp kentmit bruns pant
vande selue Kerstia bedraudt met gr bbaen dr stadt
Saltbachmet, ich Robertge tuspen twee zoon

Non procul a templi porta occidentali sub turri Legitur epitaphium vulgare non iucundum temporis simplicitate:

Daermen gaet nae sunte Salvatoor
onder den domtoorn daer voor
Men bootscapt van Jesus,
Daer leggen drie die heeren aldus:
Henricus Gruter, Reimburg, meestelt,
Maria neempse in v geselt.
M CCC LXXX en drie.
Soo sijn sij als ick hesie.

Extat Basilica episcopalis quam a Carolo Martello condita olim Guicciardinus author est; multotus restaurata a duobus episcopis ac presertim a Davide Burgundo. Hor in loco rastrum Romanum antiquitus fuisse volunt; ut procul ibi pons praetoriamb. Rest quam et alud Romaeburgi, cui platea eiusdem nomine, nihil hic affirmo, malo n. fame tribuere tam constanti, quam merita repellere; hoc unum ridiculum arbitror, ex garde Gallofrancico credita vocabulo fundamentum struere et ipsi volunt firmissimum, non ex Romana vinitate illud nec a Francis quidem sed posterioribus temporibus usurpatum, qui cum conditores hunc locum, pura puta Germanica et patria lingua utebantur: qua autem occasione Gallicum illud verbum vinitate nostra donatum sit, ignoro, aut quo tempore, nisi, posteriorib a Gallis militibus hoc loco in praesidio positis et ab Episcopis mercede conductis, remansisse credam. Contiguum fere summo templo et prope Servatoris sacellum est signum sed antiquitate admirandum, nam antiquissimum hoc in loco Deo sacratum aedificium, ego ex constructura S. Crucis esse puto, ad quod Servatoris templum et collegium a Winfrido episcopo fundatum asserunt annales, idque a Willebrordo anno a Christo nato DC XCV dicatum, quod quidam ad sanctae crucis templum extra portam Albanam referre voluerunt, nunc vero D. Victoris nomine nuncupatur. Hic olim D. Odulphi Brabanti sepulcrum, summa praecedentibus veneratione cultus, cuius non procul hinc aedes (erant n. canonicorum Salvatoris) monstrantur, hoc loco ductus memoriam pii viri, qui vixerat tempore Alberti episcopi circa annum Christianum DCCC XL. recolentes:

Odulphus sacrum quem clara Brabantia ab Orchot
Misit ad hoc templum habitant presbiter olim.

Restauratum autem illud D Victoris sacellum posteritas ut habet inscriptio ante portam:

Hanc capellam novam
fieri

In descript. Belgiae

vid. Emanu. in praefat. ad Holland.

aedes.

fieri fecit Petrus a Steinen Praepositus huius Ecclesiae Anno M. CCCC XXIII. Proximum est spatio temporis et loci Templum Sebastiani sacrum hactenus, vetus monasterium vulgo antiquum appellatum, cuius author olim fuerat D. Bonifacius; qui Collegio Canonicorum illud ab initio honestauerat, plurimi illic Episcoporum sepulti; vidi illud templum antiquitate olim cultu venerandum; vidi aram sub horum quo steterat, cuius pars ara stabulo destinata videbatur. Crypta hic sacra antiquorum more, in qua olim vsque Christianorum, ubi sepulcrum Friderici Episcopi Traiectini, ob animi mitigatam sub missae sacrificio a duobus latrombus ante aras ibidem occisi, miraculis et fierebatur clarum, erat illud lapide marmoreo sudante, quod a vulgo tanquam religiosum colebatur, cui nempe occulta naturae miracula occulta. Ad dextrum vero huius templum Canonicorum collegio dicatum id D. Virgini sacrum. Fundatores sub extitisse ferunt Henricum III Imp., nam cum idem Imperator Mediolanum templum ibidem augustissimum Mariae Deiparae dextrum quasi sacrilegii conscientia tacti, alibi ex voto novam D. Virgini aedem structurum et construxit, autor ei fuit Conradus Suevus Episcopus Traiectinus. Ea probe ornarat, quod et factum est, cum ante idem Episcopus, huius rei cum annales Italorum non meminerint, et Mediolanum post illud tempus a Friderico Episcopum construxit; Guicardinus fundationem templi ad Christi annum 1200 contra autoritatem veterum monimentorum. Porro miraculi huius illud ad posteros translatum est, quod dum aedis istius fundamenta iacerentur, humo quaedam se ostendit, quae nulla rementorum lapidum aut carbonum congeries repleri; nec fundamentum ibi stabilire potuit, quandam tamen Frisum nomine plebeium (a se nomine haud dubio) quod fundamenta illa sine dolo subsidentibus aegre minime sistere vellet, Amalde Gabet; quem magni horti spes alacrius Episcopi asperius de eius se pretio rediit; ob quae numinibus ac Blandinii filium Frisonis adortus furens, patris ab eo arrana expostulat furtur, hinc Friso illic animi impotentia et audacia cupidus flagrans, Episcopum post solemne sacrificium violenta e sacrario manu ornat. Ceterum et in palude nobilissimum olim e multis scriptis celebratum Ephesiae Dianae templum fornatum fuisse

Legitur

hic a Balderico reposita caput Abrahampate. et corpus D pantratij.

Antiquitate hucusque vltimum

Fuimus sic Quius templi est atrium cuius mem. Beda pag. 76. Coluentes ad Cantipratanum comit. vorat vulgo Vatenhoswerdy. paradisum.

plebeius

Legitur, soto Taurinorum terrorum substrato pulullo
stetit inexplebilis aliorqui voraginis; rumb zli memoria
mudro fere in templo tuctur basis columnæ paludi im
posita. haud incpto tot tum fiebant secula districto
notatam, addita et Taurini capitis sculptura.

Taurini integri ex designatione Scoredij

Accipe posteritas quæ post tua secula narres,
Taurinis cutibus fundo solidata columna est:

Vide abstrusa quæ apime est epistola.

In hoc etiam templo duo rotunda maximi pretij monoxylo
alicuius animalis, quæ Canonici posterioribus hisce tempo
ribus abiecta transtulerunt, frustra respectantibus ordinibus &
ipso etiam inhiante Aurantio, Longitudinis sunt cubi
talis, ad delicta pellenda rotundæ dicuntur, fuere
et tria ydolorum simulacra, antiquitus conspicuata; Cornel.
Kempius Frisonica esse vult, quæ olim colebant Fostam, Fre
dam et Wodam huc præcipui ipsorum Dij. Laudatur
templi huius forma vot antiqui Mediolanensis exemplar.
rumb hic tibo do picturam partib occidentalib

Frs. lib. 3. cap. 28.

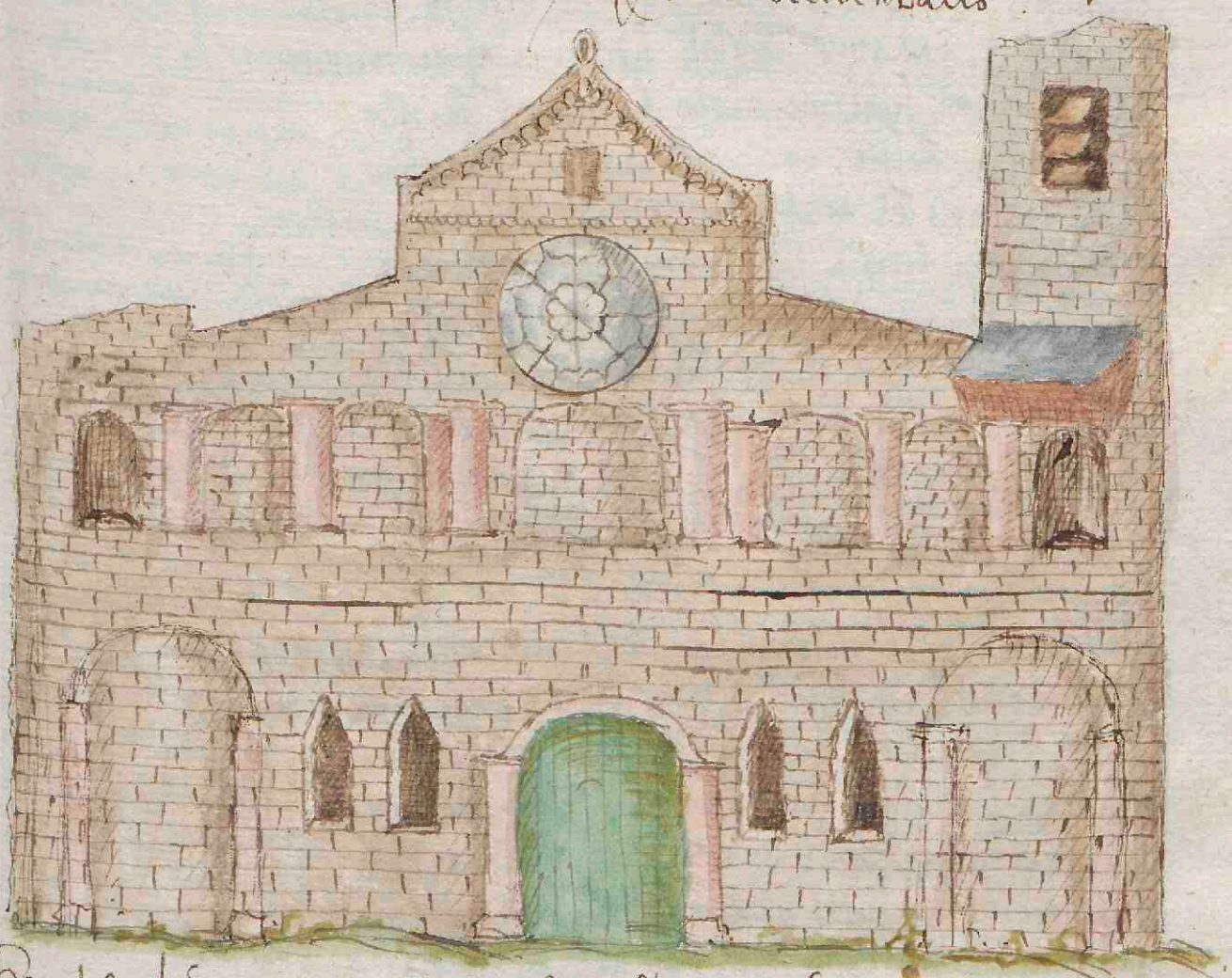

Hoc templum omnium est ultimum consecratorum, quare Lund canoni
ci postrema solebant ferre suffragia.
Ad. parietem est depictum simulacrum S. Henrici Imp. eius nois II. cui
subscripti ei versus:

Henrici effigiem lector venerare secundi
... In coelum meritis qui sibi fecit iter.
Cui divina dedit pietas expellere morbos,
Atque fouere hominum vota precesque pias,
Omni labe carens, observantissimus æqui,
Romano hic quondam præfuit imperio
Rettulit in nemorum dominum papa secundus

Eugenius secundus instituit festi.

hister.

C III.

Hystoria fundationis huius templi versibus ubi vero
temporis ratione non mscitus Ingitur:

Tempora cum causis Templi venerabilis huius
Quisquis nosce cupis, metra te subscripta docebunt.
Henrico quarto Romani sceptra regente
Imperij, cum iam totam victricibus armis
Subdegisset Italiam, soli praecludere sola
Urbs Mediolanum portas est ausa rebelles.
Quam tandem captam spoliis prius auctus opimis
Euertit Victor, nec templo flamma Mariae
Virginis abstinuit, candenti marmore structo:
Vnde dolens mentemq pro succensus amore
Instaurare nouam venerandi nominis aedem
Proposuit quocunque solo Solisue sub axe.
Tunc Traiectensis Praesul Nutritius olim
Principis et Ducis semper comes acer in armis
Nomine Conradvs, tulit hoc a Caesare munus,
Vt templum sublime, loco fundaret in isto,
Turribus excelsis, constructuraque perenni
Aditus domis et multo Caesaris auro;
Quale vides firmis subnixum stare columnis
Fornice perpetuo fastigia summa tegente.
Hoc fanum praesul venerabilis ipse dicauit,
Primus et instituit prebendas Canonicosq
Canturos laudes tibi Virgo Maria perennes;
Post vbi sacrati ter sex ab origine Templi
Fluxissent anni, fatalis venerat hora
Pontificis sacri miseranda caede perempti.
Causa necis fuit haec: Nam dum fundamina muro
Ipsius Ecclesiae Latomi perquirere tentant
Inuenêre lutum fluidum fixo sine fundo,
Hoc vitium tardabat opus; Nemo sapientum
Huic morbo valuit quantalibet arte mederi
Ars mendicat opem, miratur nescius artis
Artificum coetus, non artem posse iuuare:
Dum sic ergo rei spes esset nulla superstes,
En rudis hanc Friso solidare profondit Abyssum,
Pro quo dum pretium sibi posceret immoderatum,
Huic dilectus erat adolescens filius, Illum
Accersit praesul secretè suadet vt artem

Circa ann. 1082.

Eliceat

Eluceat patri, promittit munera, patrem
Filius auxilio genetricis inebriat, artem
Eluit electam Pastori clam patre pandit;
Continuo surgebat opus, iam tempore longo
Postpositum; gaudent omnes super arte reperta:
Ille sed irarum stimulis agitatus acerbis
Deceptumq dolo tantus dolor vrget, vt ipsum
Iam descendentem gradibus missa celebrata
Pontificem ferro trux Frisio necaret acuto.
Eius in Aprili mortem dant festa Tyburti
Anno millesimo Nonagesimo quoque nono.

Est in pariete pictura canonici in pontificali indumento, et supra B. virginis simulacrum Scorelij vt videtur manu pictum, cum hoc versu.

Vive hospes dum licet atque vale: Ad hoc Epitaphio:
Illustri viro Theodorico de Benthem DD. doct: huius ecclie preposito et archidiacono qui e vnis excesserat A°. M cccc xv. cal. octob. xvii. sua posteritas pos. in marmore pauimenti monio quoq: sepulcrum dni pietri de Benthem Canonico: Scorelij pictorib excellentiss. et huius templi canon. vt ibidem sepulcri, cum non indocta sculptura ad parietem in lapide candido: MORS SCEPTRA LIGONIBVS AEQVAT. in pauimento. Reliquum Scorelij canonici. et missa hoc dysthicum:

Finis mors sic sunt hominis vana omnia praeter
Quam cui diuino pectus amore calet.

Vicinum in pariete hoc legitur Epitaphium: Arnoldus Doxenus philosophus et Grammaticus percelebris huius sibani canonicus tandem requiem sortitus in annum hic situs est hon. Maij 1535. in pauimento non procul D. Ernesti de Dorsschen can.

In oratorio Zandenbalthiorum, bernardo limgna hoc legebantur scripta. A° M cc Lxxx daechs na s. Juliane vonrhstrouwe sterft Hunch Zoudenbalch ionste canonr hier begrauen bidt. A° M ccc viii. daechs nae Crispini ende Crispiniani sterft Frederuk Zoudenbalch sijn broeder, vader van den fundateur hier begrauen bidt. A° M cccxii smt Jorib daechs sterft die Edelboerdige heer Gerrit Zoudenbalch eertijts proost deser kerken, na domdechen, en canonick tot Dom, ste. peterb, ende deser kerken, stichter, fundateur deser capelle mit twee priesterij mde. hr bay Almoegende godt der Heylige Jonrhstrouwe Maria ende der Apostelen st philipt ende st. Jacobster zuden sijn vader begrauen bidt. A°. M ccc x den iij April sterft Jonrfrou Haesk Frederuk Zoudenbalch dochter. hier begrauen bidt voor de ziel. In pauimento. DEO OPT. S. A° M° D. xxiii die Thome Jo: Amersfordianus Can. hic situs est cura amici Antonij Bulerij scolastici ecc. tob. de haesten can. 1526. D. pet. kamp. can. 1488. Gilbertus de Rinesteim senior can: cum parente Antonio de Brederode et mre Iumanna 1411. Reinaldus de Oisterhout Can. 1421. D. herman. ten busch. can. 1526. Henricus Beyer et Geertrudis coniuges parentes dni W. Beyer in Rhenen. Wilhelmus Beyer Can. 1525. Henricus de vollenho can. 1520. M. Petrus de Amezongen Can. 1514. et Iacobus de Amezongen 1508. Iacobus d zedel Can. 1531. cum matre Cornelia Illust Dns Johan. de Nieubbenar decanus Daventriensis ac huius ecclie can. scolast. 1371. ver. ac nobilis Dns Jo: vrudach. can. 1552. D. Stefanus de beesde btr Jois et huius ecclie can. 1403. D. henr. de beesde can: 1328.

A° 1561. die 3 mensis Januarij.

Cum insig: rat.

Quartum

Quartum colligio Canonicorum celebre templum est Divo
Petro Apostolorum principi sacrum, cuius conditor Bernul
phus vigesimus episcopus Trajectensis, qui ibidem sepultus mul
tis hactenus claruisse miraculis perhibetur: spectantur hic
ad parietes picturae non mali pictoris. Extremum meditum,
et S. Mariae Aegyptiacae experimentis, a Gerardo Turrio ut dicit
olim simul tecto diverso fuisse. Hic hoc templum scriptam anti
quitatis meditum. Epitaphia hic collecta sequentia: Ad parietem
lateris sinistri templi literis vulgaribus huius saeculi.

Serviens divinis hic Petrus Bloem tumulatus,
Juvenibus in binis et in artibus hic graduatus.
M cum ter quinis dum C quater es memoratus
Huic vitae finis, Damasi stat ad astra locatus.

Epitaphium hoc.

A° orbis redempti trucesimoseptimo supra sexquimillesimum ipsis Calend. mensis April. fato concessit Venerab. vir dns Jo: Utenbam huius templi canonicus, in urbe Romana sepultus cuius animae propitietur Deus.

In eodem marmore pauimenti

Sepulcrum dni Ludoci de Winsem Canonici huius Eccle qui obyt A° 1492
Reliquum dni Jacobi de Winsem quinque Ecclesiarum senioris canonici qui obyt A° M D XLVII. 2 Jan

Quintum et ultimum collegium Canonicorum templum gabel
D. Joann sacrum, a Bernulpho item Episcopo conditum, lo
co amoenissimo, variisque arboribus tanquam silua consito
nobilibus deambulatrionibus notissimo. Cui medio templi respon
det in pauimento lapis cum insignibus Haemstedianis. hae inscript notat.

Ad eos ordines secundum antiquitatis dignitatem legendum.

D O M.

Generoso et nobili D. Caspare ab Haemstede et Muermondt huius Eccle
S. Joannis aliarumque quatuor seniori canonico, qui post actos varia fortuna
vitae suae annos defunctus est 16 Jan: A° 1598.

et Aegidianae

Venerabilis vir D. Arnoldus Loef de Ruweer praepositus h. E. D. Joannis qui obyt
A° 1340. in die cinerum Sanctorum ob:- cuius alia D. misericordia requiescit in arce Leydi inferiori

In sacello septentrionali Wassenariorum est sepultum e lapide vivo Wassenariorum
insignibus ornatum, situatum a terra pedes pl. 3. ubi parieti inscripti hoc epi
gramma legitur. Burgravio natus Leydensis hic generosus depositus pro
tonotarius papae Theodoricus de Wassenaer urgetur hac sub tumba rogitemus
quod Deus et homo eius decessit ab anno, M. semel C quinq, bis ter X, C quater, nigs
Marci Ethnona det ut vitae sibi dona.

Tota olim urbs in quatuor parochias divisa, una quaque
suum habebat templum, quæ etiamnum exstant. Jacobæ
um, Cimiliæ, Gertrudis & Nicolai. Jacobæum situm est
in Septentrionali urbis parte non procul portæ
hospitali; Turrim habet tecto in arcuum desinente acti
tiosa, quæ Hispanorum & aeris paris retubus vane ton
derat, ut vetus testimonium fert indicat, post restaura
tionem adscriptus: Anno M D LXXVI

Hebben de spaynaerts myn groot leet gedaen
Maer godt verjacht dat ick noch bleeft staen.

Ligi hic sepulcrales hic epigrammata. Int Jaer ons heeren 1520
steiff Jofft stadeweich van Lantscroon steenens huysfrou.
A° 1523 Steven van Rutenburch heer van cabau
A° 1481 steif Jan van huinerstein. Gezelt van Voerd.
Mantzaig. Alez 1489 Elysab sig vxor 1517. Adrian 1556.
Secundum Cimiliæ notatur tumulatio medio D. virgini et Michaeli
sacrum. Hic plurima epitaphia ligguntur, quorum quædam
hic adscribam: ac primum Eunuchi, tria hic habent sepul
cra, in lapide primo satis detrito, ubi insignia vestiorum ni
hil nisi nominata videbantur, nisi in medio crucifixus. Jo:
Ruysch de pijlsweert. minorum sororum ibi sepulturæ nota:
Johan Ruysch en Joffrou Jacoba vander haer. A° 1407 heer
van Pijlsweert in altero lapide ubi hæc erant antiquitus
A° 1378. Dirck Ruysch. additum heer van pijlsweert exde Joff.
elysabeth van Temden syn huysfrouwe cum utriusque insignib.
Frans Bogert bruer van Jerusalem A° 1555 den xv Februarij.
ad parietem lateris dextri superiorib in lapide candido hæc lege
bantur. D. O. M.

Elisabeth vander horst Richardi F. conjugi dulcissimæ
cum qua annos decem et novem suavissime vixerat.
Petrus a Lypene amoris monumentum et pieta
tis ergo P. vixit annos xl. mens. iii.

In Jacobæo sodalitas olim dolorosæ virginis famosissima ita olim, quare
sollicitatur apo: SS. et cius [illegible] quæ ista alubi olim habuit so-
lemnissime ad minus post Fabricæ solemne Rupelig Abb.
S. Gerlz in vita Brigg ad c. 6.

In zulen erum sarello van zeuender vitra sunt, in quibus depicta
huer insigna patrona et materia Nicolai Zuleti:

Theodorici Suleni.

Zuylen a zeuender. Afsendelft.
Zuylen vā Nyebelt Kyfthoec
vander haer Pellanen
Vander Meer

Jofsua Drakenburgia

Drakenborch Renesse.
vander Haer Freys van Cuyfze
Oudaen Gaylenburch
Swieten Helfstein.

In vitro virino; colligij calandij sodales experimuntur, quid mutuis adpos=
tis: collegium hor institutum ad odia virinorum familiarum:
dissidia dirimenda; calaigner n. est quare ant dissidia sere
ret Gilbertus cognatus in Buren: sua. scribit collegium calandū
apud suos Burgundos &c, quod nomen a calendis habeat, quo
singulis calendis sodales ad sacra conuent) autat: ego vero
diuinius ramsanique quod collegij nostri quod haud dissimi
lem arbitrarer. inscriptio est: 1541. het bruerschap vande
Calander. nomina familiarum hor sunt: Coninck, Alendorp,
Vuytenhoff, Drakenbroeck, van Voird Amsse, Obaert day fron=
stein, Obmsen, Grandbert Abroude van Mierlo, Soudenbalch
pallaes, Lanfroon, Rimbelt, Meurkerk, Cuyck, Dorebuerch. wael.
van Noerdbeyen. Gulenenborch.
In alio vitro: xxxiii. raden der stat van Utrecht pryseluck

Tertium non procul a turri ferraria D. Gertrudę sacrum.

Quartum Dno Nicolao consecratum olim: ty gor sodahtab nostra birginib tez nook Gootb tmnb proxur. Jay tanstbay obennze ot 80 brrs 1534 Hic sepulcra sunt Rodenburgiorum, Vanden berch, Vander Gheer, cum gar mscriptione. R D. Joannes VISCHER vander GHEER hoc Mausoleum maiorum suorum senio dissolutum vt antiquā suam familiam ab interitu vindicaret, renouari fecit ac in eo apud suos humari voluit, qui obijt a° 1591. 4 Martij. paullò infra: Sepulcrum Guidonis VISCHER a FLANDRIA domini de Ribenberch militis ac D. Beatricis ab HARLEBEKE uxoris, eorumq: propaginis postea vocati VISCHER vander GHEER qui obijt 1379. 7 Maij. Hæc præterea nomina legi sepulcris mscripta. Dirck tanstbay vanden Berch. M. paulbels vande Berch. Dirck spaulbels banden Berch cum mscripto de Wit.

Horologium ibidē fuit locatu a° 1581. 9 Martij — 950 flor:

Est vt hic Teutonicorum equitum familia, nobilium tantum, albis hi olim pallijs induti et cruce ni fallor rubra insigniti; horū præfectus ex familia Tatiorum ab Amstelodamo fuisse ante illum Egmondanus et Loo. nobili admodum extra familia; hi olim extra vrbem agebant, vbi sacellum. D. Annę sacrum ad nra vsque tempora stetit: A Joanne vero quarto Hieronymiano præsule Trajectensi illis facultate data in vrbem transferre Domicilium, vbi stra nunc visitur, magnificum ac regium ædificium, primo pibus quoq. vtriusq: dotatum. Vocantur hi equites mariani a simbolo et instituto. Votum de non subeundo fa rium, cuius formulam Conscripsit Domr Dyrkt: Si animus est Hierosolymam proficisci, sumptibus ad hoc iu uantur: finitimi habuerunt ad ptolemaidem tempore Henrici VI Imperat. quem Chronicon Martinianum quintum vocat Anno Christiano ~~00~~ c° xc° xiii Kalend: Decembribus. Autoribus quibusdam Lubecensibus ac Lubicensibus rimibus, q magnis sumptibus edificato Xenodochio in vsum sacrum

rorum

A° ∞ cc lv.

In tabulo Epist. A° ∞ ccc xlvi.

Münsterus

vide hist. Magd. eccl. cent. 12 c. 8 pag. 541

rorum qui familiæ instituuntur, post rum mimsub redusit
colomab mde in Germaniam deduxit. Gubernatio deinde fa
mulæ aut præfectura attributa ruidam Henrico Walpodio, q
primus nunnis magistri obtt. Nonæ vero Colonæ in Ger
mania ancillæ oprbubq delatatæ in tantum fuere, vt Fe
derico II Imp. Prussiam, & aliquanto antea Liuoniam
domitis Barbaris imperio suo adjunxerint. Henricus a Salt
za Borussiam occupauit, cuq: tandem potentiæ perue
nerint vt rum potentissimis principibus de imperio ce
tauerint. Durisq. nonnis & principib assimpserint, ado
a parvis initijs magna sæpe imperia creuerunt, et pu
tab Sigund ar modicis instituta, magnis vero oppressa
oprbus. Magnorum magistrorum catalogum addam ex
vetustis scriptis Aulæ Teutonicæ descriptis.

1 Henricus a Valpot
2 Otto a Kerpen
3 Hermannus Bart.
4 Hermannus de Saltza
5 Conradus
6 Boppo ab Osterna
7 Hanno de Sangerhusen
8 Hartmannus ab Heldringen
9 Burckhardus a Swenden
10 Conradus a Feuchtwang
11 Godefridus comes ab Hoenloe
12 Sifridus a Feuchtwang
13 Carolus Beffart Trevirensis
14 Wernherus ab Orsele
15 Ludolfus dux Brunswicensis
16 Theodoricus comes ab Altenborch.
17 Ludolphus Rex.
18 Henricus Tusemer
19 Vuinricus a Knippenrodt
20 Conradus Solner à Rotenstein
21 Conradus a Valenrod.
22 Conradus a Lungingen.
23 Ulricus a Jungingen
24 Henricus Comes a Plaen
25 Michael Kuchenmeister a Sternberg
26 Paulus a Rusdorff.
27 Conradus ab Ellerichusen
28 Ludouicus ab Ellerichusen
29 Henricus Reuss.
30 Henricus à Richtenberg.
31 Martinus Truxses

Dux.

32 Dux saxoniæ et Misniæ Marchio Fridericus
33 Albertus Marchio Brandenburgensis

Imperio quoque Conradum van Zanssem mr in Duntsegy S Lodewijcke Landa Duntsegy ordonb rivera anno M. CCCC x. del rivera.
Primus praefectus Zunus ordinis m Trajecto temporibg Godefridi a Hoya Loo et Conradi Fredmanij Magistrorum magistrorum fuit Antonij Liedelackenb qui obijt a° 1266.
2 Segerus vande Sluysen de Heusden obijt a° 1279.
3 Theodoricus vander Horst obijt a° 1293.
4 Gijsbertus vanden Gloy obijt a° d. 1286.
5 Ludolfus de Hun obijt anno d. 1288.
6 Theodoricus ab Hollandia filius Dom: Willemi fil nat: ob: 1312.
7 Herbertus de Drongelen obijt a° D. 1325.
8 Johannes de Hoenhorst obijt a° 1340
9 Goswinus de Garnaie obijt a° 1357
13 Broeder Henrick van Alkmade A° 1371. obijt a° 1375
10 Ludowicus de Keverberg obijt anno d. 1360 ob
11 Rutgerus de Vlmenstein obijt anno dom. 1362
12 Reynerus Hoenus obijt anno d. 1371
14 Hendricus de Hoenhorst obijt a° 1379
16 Henricus de opburen obijt a° 1407
17 D. Johannes de Sande obijt a° d. 1437
18 D. Wedekindus Cubbinck obijt a° d. 1440
20 Alberto Voesius obijt a° 1452
21 D. Theodoricus Engelsus obijt anno d. 1463
19 Dns. Hezemannus van Keppel circa annum 1440. obijt a° 1542.
15 Splinter buyten Enge a° 1378 Z. Hezik Splinter vanden Enge ob 1405.
22 D. Johannes Hausen obijt anno 1464
25 Johan van Drongelen Landtcommandeur vanden Balije van Utrecht vanden Dunt
Segr. ovedo 1487. obijt a° 1492.
23 D. Nicolaus vande Sussen obijt anno domini 1476.
24 D. Henderic ab Harboort obijt a° 1477.
26 Goswinus de Bossum obijt anno d. 1504.
28 Wautherus Amstel van Mijnen obijt a° 1536.
27 D. Stephanus de Zuylen de Nievelt obijt a° d. 1527
29 D. Albertus de Egmont de Wedrichem ob. a° 1560.
30 D. Franciscy Vander Loo. nostri ordinis abbatis obijt a° 1592
31 D. Jacobus Tacht ab Amsterdam obijt in fine 1612.

Sunt quoq. Joannitæ qui quidem & Rhodiorum Equitum nu
mĕ sunt, corpora militiq; sacræ non gerebant; sed pecunia
subministrant, eamq. sacerdotum ordini assumpti sunt, præfectu
sunq. Balliuum colorant: qui veluti præfecturas commen
datas barbaris detinent sub se habet. Adeo. Horum
ante LXV annos erant, ubi tum Arx pari extructa trans
lata cum templo pari sumptuoso ad fossam nouam; Tem
plum perfectum . præfecto . hac retinuisse
fertur antequam summa ei manus imponeretur. Prima
Horum fundatio incidit circa Annum Christianum ∞ CC.
Fuit hoc in loco ubi et nunc est ad plateam nouam, Hospita
le D. Agathæ fundatum A° ∞ CCC LXXVIII. quod nunc vocatur
hospitale Catarinianum post tempore fundatu templu quoque
renouatum, perfectumque, Anno vt hic inscriptio, ∞ is LXII
sub præfecto Henrico Bezekio. Ante templi portam intro
rsus scriptum cor Lapidis A° dom M D XXXI. hæc facta sunt.
ad chori vero fornices; Anno millesimo quingentesimo vigesi
mo quarto perfecta sunt hæc fornices. Intus ad templi summi
fornices
tectaque. Jene procurate sexe Baliuo. 1551.

Bernardo a Dunen rosens color macat annum.

Heer Jacob van Zueden. Baliuus A° 1322. cuius mem. Amalis. directus el
gir finsia. suffraganeus Ultrajectinus dictus Jacobus a Diemsta
ris Episcopus Zudensis 1313.

A° 1404. heeft Broeder Arent van Dorsch Comm: S. Catarinæ

Bernhardus a Dunen · qui tempore translationis obijt anno 1551.
Walterus a Bilre Ecclesiastes.

Templum et amplum et passim rarum magnis fenestris bitidis
gyalia pictura ornatum. Ejus porticus quam vocant Choo
rum superintenditur marmoreis. variis coloribus columnis sculp
tura non ignobilibus, capitella columnarum ex lydio lapide &.
Sepulcra ibidem spectantur partim alibide translata partim
ibidem nova constituta, et Centorum amplum. Item:
Heer van Wyck · die steest int jaer ons heeren M D XIIII · op
den xi December · ende Joffr Johanna van Drakenborch
Int jaer ons heeren · M D · LXII · den xi April steft Jacob van Compostel
zentmr.
Int jaer ons heeren M · D · VI · op st. Laurens dach · steft · Willem
van Doznick van Zuylen van nateriseh.
Ao M.D.LXXVII den XXI Septembris steft Joff. Remburch vander meer swede
Zuylen · Jonckez · Geerlof van Vliet eerst begraven te predicaren
daer nae alhier getranslateert · den ·
Int jaer ons heeren M D · XII
(1545) den 4 · Julij steft Jouis
van Gruenevelt Soon van Aernt van Gruenevelt]

Mendicantium ordinum sunt Minorum, qui et Franciscani ab autore, et prædicatorum qui Dominicani dicti sunt Minorum Cœnobium propè portam Aquilinam fuit, pars sub extat, et Ordinis nuper Confœderatorum nunc Franciscanis concessi dicata. Templum verò penitus demolitum meo tempore antiquo more dicem. Fundatum asserunt annales Anno Christiano ∞ ccc x, a divina Domini Virginis nunc arca ædificijs occupata, et ramentum pars in Aquæ Terlingium (Anatum id genus Querquedulam Latinis) mutata. Ordo verò fratrum Minorum à Francisco Assisinate Umbriæ oppido oriundo initium habuit, tempore Innocentij tertij pont: Rom: Anno ∞ cc vi; et autor Martinus Polon. Ex hoc ordine multi viri docti prodierunt; ut Bonaventura qui multa in quatuor libros Sententiarum commentatus est. Vidi eorum sigillum rubra in cera nobilium instar non minorum forma ovali

{ quæ sigilli qua figura ridiculè delineatur

Alterum mendicantium ordinum monasterium est Fratrum Dominicanorum: initium hi habuêre ipsem fere temporibus quibus Franciscani, tempore Innocentij iii. pont. Max. Anno verò Domini ∞ c xcviii autore Dominico Hispano: prædicatores vocantur ab officio. Sanctitas etiam nominatos Dominicanos autor originis nostri: sunt inter quos Card. Carraciolus Augustinensis autor nostri ævi Mendicantes, qui nonnihil illud ad antiquæ summi roboris et qui Imperatorum, sacro sancto mysterio corrupto, occiderit (annus historiæ, infra mihi minùs cognitus) eorum perpetrati sacrilegij Bernensium quoque Monachorum Tragœdia apud Helvetios misissent. Multos et contemptum hinc sunt ordines. Confirmatus autem ab Honorio iii pont. et stylo admodum ab initio horum sunt institutum, ex quibus multi tanquam firmissima propugnacula hæreticis opposuit. Floruêre n. et putatæ de Doctrina excellentes inter quos Petrus Veronensis ab innocentio iiii Pont. in Dominum martyrium relatus; Hugo Cardinalis magnæ eruditionis, licet Barbaro viro, Albertus Magnus ob multarum scientia

rum

rum notitiam sic dictus; Et Thomas Aquinas sinus dis
ripulus, nobili familia ingenio nobilioꝛe. pontificus
etiam ex gor ordine plurimi, qui omnes a suis in
catalogum redacti et lapidibus suis honorati habentur.
Nostri autem Canon autorum habent fuisse Gulliel
mum Romanorum regem et Hollandiæ comitem, qui
persuasus ab Alberto magno illud fundauerit; nunc ali
quot annos templum eiusdem sacra rum ratorib no
vatorij adiecit profano usui applicata, et iampridē
Serrarijs occupata, nunc dominuli ibi aliquot erecti.
Et via facta et satis commoda, qui a Gallis prae
finis ibidem habitantibus Gallorum nomen indita.
Fuere etiam Carmelitæ sed admodum infrequentes, et
aliorum ecclesiasticorum coetibus derinde quam sunt sus
tentati. Abbatia ad urbe dnira a Bernulpho vicesimo
Antistite ex monte Amersfortiano (quem sacrum appel
latum memini) eo loci ubi nunc est translata, ab. An
frido xviii antistite. Benedictini ordinis instituto primo
fundata, et regia pene structura, opibusq; lautis,
Templum D. Paulo dicatum. Eius sacristia quandam colle
gij. Et Joannis vander schuyre qui obiit 1446. Dñi Florentij qui obijt
Aº 1457. Et Stephani sicconfatiae sepulti anno 1504.

Sepulcrum D. M. Gerardi de vrede senen eccie Traiect. vicar. ac feudor. Abbat. spaudis
secretarij qui obijt Aº Dñi 1552 die xx mensis Junij cuius aia requiescat.
Anno Dñi M. xv. xlvii. d. octava Junij obiit honorabilis dns Arnoldus Kerpen pia
Positus Sutphaniensis et chori eps Traiectensis. In vitro Sacristiæ stat nata
Mr. Henricus de Zutphania D. dns de Vechel M. Gerardus de Vreedenhuysen
8 Hildebrandus Abbas Aº 1173. 78. 9 Waldevenus abbas Aº 1196 cuius mem. Godefr. in annal.
15 Henricus Abbas a° 1253. de Amersfoort vixit adhuc a° 1292. quando obijt.
16. Johan de Eleppia a° 1300 1298. 17 Jo de Lucia 17 1304 ob. 1310. 18 Hinz. De colon.
19. Henderick van Burkeer Rector Scholarum Daventriæ 1319 22 portionist a° 1399.
22 Jacobus de Coelen 1332. 28 Henricus ob. post resig. a° 1415
25 Theodoricus de Arnem 1335 resigna a° 1371 ob.
23 Hermannus Wolf 1339 43. mit Ee schilt van Zutphen de Lobith
30 Gerardus de Damastra 1422 26. ob. 1431.
31 Arnoldus Tach electus 8 Junij 1433
29 Arnoldus de Lenden 1407. 19. resig. ob. 1421.
24 Hendricus van Rockfout Aº 1352. 55. 48.
32 Willem van Heuchelum abbt a° 1451. 38 buraemb gnal. Qui Traiect. 44. 51.
Joh
27 Henricus de Rheno. Aº 1388. 26 Johan van Oeh. a° 1363 ob. 1380.
33 Jacobus Soelgeest qui a° 1458 fit antistes Egmondanus ob. 1462
34 Jocs, Claubergt ob. 1492. 1460
35 Jacobus vander stege primus in reformatione abbas obijt Aº 1494 die 18 M.
36 April. Guil de nova ecclesia 2. in resor. Mats Lud de Gorz. 3. in resor.
37 Gerardus de nova ecclesia 4. [Theod de Driel ob. a° 1493.]

A° oo cc Lxii.

† in vitris suis in signia adhuc spectabantur et cane Alberti et vidcha memoria. vid. Heda.

fondata in Goedgerk a° 1005

1 Arnoldus Ep. ob. 1009
2 Wareneus abbas 1028.
3 Adelbertus bet in monte Sancto ora in Trudelo 1050
4 Gilbertus bixit 1116
5 Bartholdus 1117
6 Willebrandus a° 1128. 33
Wibrandus a° 1133
7 Henricus a° 1138. 47
10 Nicolaus 1200
11 Wernerus 1221
12. Walterus 1228. 252.
13 Johannes 1238
14 Henricus 1245
20 Henricus de Wolfshyse 1321.
21 Gerbrandus de Calenberg 1326

Fuit preterea Canobium Canonicorum regularium vt vo
rant, medij hi gemelli inter presbiteros canonicos &
monachos. Posterius nempe Canonicorum collegia, si
ve hoc modo instituta, vt communi mensa vterentur,
rectibq. quibuddam regulis astringerentur. vnaq. domo
vt mos religiosi habitarent; ex qua communitate dic
ti reguliers, vt pluribus probat Speculator de Domib
ssimis, hinc etiam autor pro decretalibus Turrianus.
Ornamentis hi primi canonicorum stebantur; horum do
mus nunc tomuerse ad Orphanorum vsus, addita funda
tori Sandenbalchij memoria, q talis: Euert van Zoudenbalch
Canonick ende thesorier in dem Dom TVtrecht heer der heerlick
heyck ende Emeloort in westfriesland, fundateur der armer Wreeskynderen.
Anno feria 2a cccc
Hic edes Orphanorum fundauerat, cum templo D. Elisa
betha sacro, cui nunc adsunt religiosæ exstant propre fo
rum equorum, ad arcem Castri parisi: Ædes vero Senatus
Lutetiam diximidiorum tanta a Carolo v Imp. instituta
corruperat Anno. 15 rum ante Basilicam Equestro
palem mortuo Stephano Tautenburgio ex dextra sent, il
exule Rhemensio vulpio ob seditiosum vocatarum Regi
ne festum magnificab. Sunt edes ex primipe dignas, co
rum superbis volumnis ornatas accommodauerat, sed
pace Gandauensi reuersus Rhemensis suas edes vt erant
Legib paris sibi restitui impetrauerat, & alio trans
latus senatus. Nunc ad Versalium et Nobilium virgi
num sacrarum edes spectamus, quæ sunt in vrbe Sena
torum & Albarum; * Senatorianarum cum templo D Sen
atio sacro fundauit Vilhprandus oldenburgius xxxv Epc
Trajectinus, vbidem. sepultus est A° cc xxx. Antistitam
habent. et Abbatiæ titulum †. nunc ys quemadmodum omni
bus aliis libertas nubendi remissa: annuoq. redeunt ad
vitam vtam mysticam gaudent. Albarum virginum cum
templo edes prope Albanam portam; in templo Sor Legis
tapsium: Domicella Aleydis Geuter fundauit hic vicariam btæ Mariæ et oium SS.
Abbatiæ titulum habere quidam nituntur, vt nisi illæ quæ
ad suum Albanum monasterium vulgo Dominarum habitare
solent. Sunt preterea virginum sacrarum plurimæ ad
vt. Cæciliarum in foro Boario,

Fuit curia ad Basilicam equestrem propter pestem translata quæ ante obitum Epi ad edes suas regias.

* Anno 1227. mutatâ nigrâ veste, griseum habitum arripuerunt. innita eam præfecta Hu
linga: monialis & abbatissa de in Sion horum tran
stulit.
† vid annales ann. 1227.

Hierosolymitanarum; quarum monasterium olim ad suburbia Insulensium, ipsa Dnc Petri et Pauli Apostolorum Ao dcccc. a prandio tempore belli a rumbud Transcensibus exustum; et do loci ubi nunc translatum, ubi tum Dral Dnicorum publicum, quod Dgmodeanum appellabatur. in templo est nostrum sepulcrum cum sarcophago. in quo requiescunt ossa sororis mee Johanne Burfelle, cui hoc posuit epitaphium:

D. O. M.
ET
AETER. MEM.
IANAE BVCHELLIAE PVELLAE DOLCISS.
CVIVS FORMAE VENVSTAS, MORVM SVAVITAS
ET
INDOLIS PRAETER SECVM, PRAETER AETATEM
MIRACVLVM,
INVIDIAM PARCARVM EXCITAVNT.
VIXIT ANN. XIIII. M. III. INTEGROS.
SORORI CARISS. ET AMANTISS.
ARNOLDVS BVCHELLIVS BATAVVS FR. MOESTISS.
NON SINE LACRVMIS P.

hoc epitaphium a Succesore aliquo non multo post editum in monum. Belgii in ob cam laudem inanium non fuit

Bochenbergus Ao 1478 adhuc extra urbis moenia fuisse scribit quod nostro tempore locum. Fredericus Epus Tra: Margaretha de Zoetmelck dedit Lorentio ydificandi monasterium extra muros civitatis Ao 1419. S. Jeronimi, et mihi consensu magistratus idem monasterium in hanc traducitur in cum locum ubi hospitium Nunnarum Ao 1515.

Sunt et Brandolnae ad vram Rhomsdorpiae regulares reformatae, quarum templum xj. M. Virginibus sacrum. fundatum ab Abrahamo de Dolen unde nunc vulgo Brandoli vocant, dom. xi^m virg. ord. de penitentia s. Francisci Abr. dolen cuius ux: Cristina ex eius et tur. f. pbr. eius fundatoris cum consensu Ep. de Blanckenheim 9 oct. 1412. fuit ibi ante dom. dominus cuius

possessor Joh. Droon.

Item propre templum d. Nicolai sunt quae ab Agneta vir gine nomen habent; hic virgines quae Nicolaae vocantur, ubi quae inscriptionem legi: Hoc templum aedificant dns in laudem et gloriam magnifici nois eius A° 1512. et in fore chori haec leguntur A° xv^c xvi perfectum est templum d. Agnetae quod et mons caluarae dicitur in honorem Dei omnipotentis. erat ibidem ante summum altare marmor rotundum Reuerendi in Christo Laurentij de Hertoge Episcopi Sebastensis et suffraganei Vltrajectensis qui obiit A° 1538.

Omphr: chron: eccl: 1370

Brigidarum quoq. monasterium et, virginum habet et monachos pulcherrimum at virum habitatio. quo in loco olim hospitale S. Virginis, ad Viridam in veteri valle voratum fuit, quod initium habuit circa annum christi 20 ccc. lxxviii. in literis A° M D xviii. cum prideni restaurassent rhorum legi Gor-

Haec brigitta ex Sueta oriunda 8 liberos habuit et maris et feminas instituit ordine sui nois, et pontificem Romanum sua sapientia reduxit.

cheduum: ubi super marginet van Teckenijb Mater in broeder Jeronimus Boerskurtz. patre in tychelen romen. des cloosters van Marien bongaert. onte brigitte gemeenlick genoempt binnen brugge etc. que missae fundationis sunt mihi.

Et et monasterium d. Magdalenae sacrum sacrorum remissa cum ad est, ubi multis vicinis additis vocat, et consulta. Ma zia vander Nyst. ruinis et or olim sunt epitaphium: Hier leyt begraven Jouffrou Marie vander Nyst weduwe wylen heeren Adelbert van Loo, in Backs heere van Hodenpyl, zaet eertijts van Keyserlicke mayels vande com^te Maxst^t finances. xi Aprilis 1572. Alberto vicco Loo Bruxellis sepultus, ubi talis ipsi positum epitaphium: Cy gist mons. Albert van Loo sr de Hodenpyl, en son vyuant conseillr et comis de finances de l'empereur Charles le v. & depuis du roy Philippe son fils quy mourut le xm de Decembre 1572. et Madamoyselle Maria vander myl sa compaigne: rip.

Est in platea Brigidiana oratorium terreum cujus muri Gladiatoribus olympicis ludis romanis construendi. ubi cor legi Epitaphium fundationis quod penes dominum: Anno iaere 1463. den xiii septembris is Gysbert van Backerzeert deerst in deese Kerck begraven.

Contra Senatianas modus sunt aedes, turrim. Sarcellum
vbi quondam Wolpardum Bredrodium habitasse ferunt;
hic cum Senatus edicto ranciatur, ut quisquis vanas ro
uarcas ad mrendum extinguendum ignibus in domi
bus ruinam ederuatas in medium proferret, atq; ita fa
ce tecta fuit mors est; ad aedium tigna flor. sus
pendret; ipse se hoc facturum nisi amit atque iteru
admonitus, deluti senatui illudens despecti ante aedi
suas curavit, ut stramina videri possint, has virgini
Herculanas demisso sibi dimittunt, deinde Beinspek
habitant. Est quoque in urbe locus undique rinch
et templo quoq. donatus, quem curam Beguinarum vo
cant, quas hic habitant, vidua virginibus promissa
voluntariam quandam regulam sibi imposuerunt, disci
tim habitant, habent tamen praefectam; confluunt hic
quicquid tota contingit in urbe; adeo ut Senatui
Flagabuli illic translatum diceret; Beguinarum dero
nomen a superstitiosa illa heresi remansit, q. olim tota
pene Germaniam falsis puritatis simulatione infe
cit; haec originem habuit circa annum 1341 sub Jo: 22 papa
Rom: et Ludwico IV Imp: damnatusque clementin: Ligum lib: V.
Tit: III cap: 3 Ad nostrum, vide et Bernardum Lutzb in catal haeret: in Lit.
B. habitus illarum exprimitur in theatr: Mulieres cum brodi descript:
Noscomia sunt Baleckudmaria in urbe duo sunt praeripua.
Catarinianum, cuius curam gerit Balivus simul praefec
tus Joannitarum, eodem fere cum templo Catharinano
conditum: et novum cui nomen, Leomb mond buto
Leubbenberch: quo quod qui peste infecti curari de
berent, quamquam milites sub dulmatis quoq. consu
sum fuerit. Hoc non ita dudum conditum ad nobi
li famina Agnete Leubbenberga; cuius ibi insignia
spectantur cum his verbis Teutonicis:
Fuit hac vidua Leewenbezch is hier opgezesen
Stephani de Doer joffrau Agnes van Leubbenbezch gepresen:
Rutenberch. Tot behoef der borgers met peste begaeft;
Die worden alhier gesint ende gelaeft.
Ao 1567

Is dit a° 1337 dat kind de ostaef ontloopt dat sulks dan de begyne
van dat zijt Sterkzijn Kalen tbeeck die als S. Jacobs Ridderhof sijn
doen aenbrac. [illegible] Thomas nyhuech stran. S. Jans dalij

ob varias inussiones militum Ao 1558 sibi hoc monasterium constituerunt et D. Ame monasterium quod a S. Maria Hage vocant.

Non procul hinc vetus Nosocomium, peste olim laborantibus destinatum, nunc varium ac penè ruinosum; Extant quoq; Xenodochia virorum mulierumq; semidirutorum; Sancti Spiritus, 9ª et D. Barbarae, fundatum a Giselberto pastore circa Annum Christi. cc. ccc lxx. Wilhel ab Abroida de Wijck fundavit hospitale S. Apolloniae via Ferrazia Aº cc ccc lxxviii cuius nomen nunc in D. Bartolomaei mutatum. 1907

hospitale SS. Matheq et Margaretae fundatu a dño Gysberto de Abalemborch 1º praeposito Hagdensi Aº 1367 in vigilia palmarum

Sunt et infirmi fere per totam urbem domunculi. Habitatoribus pauperum a piis hominibus concessi, addito annuo victus ministerio pensili, Quod vulgo Godtshuysken vocant, quales praepositus summi templi Mirapius duodecim testamento fieri curaverat. curatoresq; pauperum consentiente senatu, ex aedibus regularium has construere et hac epigrammate notavere:

Has aedes Reuerend D. Cornelius a Mirop praepositus et archidiaconus Traiect: ex pia erga pauperes liberalitate fieri curavit

Et Vtenengus Scolasticus D. petri duodecim domunculas fundavit ad usum pauperum, vocant hospitale in Apostolorum non procul a porta Albana ubi haec inscriptio legitur:

Reuerendus et Generosus Dominus Jacobus ab Vtenenge Decanus S. Petri Traiectensis ad honorem dei Seruatoris nostri Nec non beatae Mariae virginis, et Sanctorum duodecim Apostolorum hoc xenodochium fundavit Aº 1569

Est ad forum frumentarium hospitale Jacobaeorum ad usum Collegij vel congregationis eorum qui D. Jacobum Compostellanum in Hyspania voti causa adeunt, quos peregrinos vocant, habet id collegium ubi domunculas pauperum habitatoribus destinatas, in templo habent collegae sua insignia picturas et inscriptiones: inter quas haec legi: Doemen Las 1532. Gysbert van Wijck ende Cornelis van Benthem gegeven dit stuyck, ende Antonis Cornelisz van Benthem en sijn Cornel van Bentheym syn ingecomen int jaer 1555. Doemen screef M Vc xxxii. gat Hans vā Duinkercken schattrosier t'Vtrecht en Margareta syn huysvr dit perc. hā deer altijt Duinkerck. et Hermanni Hermani fil Tonine Geertruidy. Vxoris Aº 31.

Sarcellum et ramum Status via Brydarum quod trium Regum diuitur, nunc ipso qui artem ludoriam Gladiatoriam docuerint consessum. Atque haec quod scriam in urbe sunt vel modo tempore fuerunt. Collegia, templa, monasteria, sacella, xenodochia, hospitale Scholae. Hucusquinam vota

tq

tq; a monasterio Jeronimitarum ex ruinis adstructo olim facto, mortuis cum monachis; adest templum Jeronimitanum quod nunc Armamentarij vice est; ex hinc quoq. adstructo domus pauperum in qua pauperes qui studijs mitigarunt gubitarunt, non secta his detestibus notata.

Hieronimianum pauperum
Scolasticorum collegium
extructum mense Julio A° 1550.

hi postea anno 1600 cum collegiatis D. Virg. Brodi coniuncti nunc ysti in eadem habitant

De magistraat heeft de scholen weder van bisschop a° 1576 en na den raepten afgeborgdeel de tot synre lasten genamen

Euerardus Pollio Syndicus ordinum, bona sua fere omnia dedit pauperibus ut perdurantium Lucentia cognoscitur, cuius tibi executorib eius mandatis ea edificarunt in cemiterio Nicolaiano, in qua quidem pauperes habitant et exercentur. cum hac inscriptione lapidis:

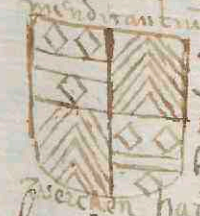

M. Euert vande Pol aduocaet van Vlant Vtrecht hatende de ledicheit heeft dit weeckhuys opgerecht, tot onderhoudinge der geenre die hueren met eeren hare cost winnen, da met ledige bedelerie; dselue makende syne eygename. a° 1602

Habitant et hic Rectoris scholae, et alij magistri scholae sed. Maxopere in instituendis iuuentutis diligentia non parum recreatis huic scholae addidit; in omnium Literarum scientia doctissimus fuit, quod utilissima sub scripta testimonia declarant, natione brabanty, ciuitate Silueducensi oriundus, professione monachus Hieronimitanus: totam aetatem deorsum consumpsit. Rector scholae celeberrimae. Cornelius quoq. Laurimanno non minimam ex hac laude reportauit, doctus hic et sub non ignotus. Et nuper praeceptor Remerus Sarcerius rorumpam hanc temporum grauitate, multitudine, dorendo, instruendo, non sine fructu se exercuit, vir bonus et doctus philosophiae amantissimus, quorum utinam maior esset numerus aut minor bilis esset. Est quoq. collegium Wilhelmorodianum ubi tenuis plebis pueri et adolescentes ad studia aluntur optimo sane instituto, et utilissimo. Est quoq. ex veteri instituto collegium Sandapilorum qui etiam sacerdotes religiosos aliqua spectes temerentur, quamuis sacerdotes non sint, communiter habitabant et familiae suae patres quendam habebant, et templum D. Alexio sacrum, vestibus a reliqua plebe oblongis distinguebantur; horum munus erat mortuorum corpora ad sepulcrum deferre et pueros instituere, curare, horum sepulcrum nomen collibrorum. Vidi quoque Rotundum templum equitum Hierosolymitanorum; tamquam patronum; hic simulacrum crucifixi baptistae templi Hierosolymitani, aut saltem sancti sepulcri, effigies horum equitum cum titulis ubi suspensi videbantur.

o hor rum primum est zelo rectitudinis loco mutatum ubi fuit A° 1551 in domum Laet de weelt do weelt sijn nog prouel a scholis, et hinc no prouel a platea ramp ubi nunc est.

confirmati A° 00 cccc LXIII. XII Mai.

quod

quod religiosis mutatione succum, Insula quod domibus primatorum occupata. pontes in urbe plurimi, et ex his quatuor portas versus, vetus fossa hos habet Lapideos. Trilonium, Fullonium, Gertrudis, Ferrarium, Regularium, Romebuzzi, Praetorium, Martinianum, piscarium, palatinum, Banarium, quem a Guilielmo Banaro Romanorum rege ac Hollandorum primipe denominatum volunt) pyrum, S. Joannis, pecuarium, Jacobaeum et Hospitalem quem insulares alij ex et portam (utrumq. n. designat Germanis Werck. hospitem. et fluvij descendentis insulam) appellant, ad novum femur (fossam novam vocant) pontes sunt: Senatianus, S. Magdalena (a monasterio) Veri Scalarum, S. Brigidae, Paulinus, S. Martini aggeris, ubi femina nunquam: insimiti; Hinc primatarum aedium pontes occurrunt, usque ad aggeris S. Joannis; ubi alio flexu ad urbis moenia recta rursus se prorupit; ubi pontes duo ad caenobium D. Joannis, et inde pons Albanus. Erant et regiae publicae D. petri et D. Joannis amplissimae sed negligentia civium et istarum magistratus nullo fere usui habentur, multis immundis oppletae. Ad fora veniens; ac primum palatinum cui astat Basilica praetoria, ubi Senatus urbis praesidet, ac jus dicit, ubique. bigilias agunt cum; caeteri etiam publicus astat. longo mox Hesperum, et cetera publica, aedificium satis magnificum: est forum aniarium sive et vulgo unsarium. Boarium inq maximum, vocatur vulgo nunc quasi forum nonum Dicas. est et piscarium cui pons adjacet piscarius, in duplum major factus Anno CIↃ. IↃ. XXCIII. Forum Suarium; Frumentarium; Equorum; Ad Pistorium quoq. pontem forum fluctuarium constituere possis quod solitorium, nam tam frequens ac nobile hoc forum, ut qui Batavum accolunt hinc poma nucibus deducant, adeo ut forum non tantum Hollandorum sed et Cannefatum Frisiabonum et Frisiorum quorum recte dixerit, hic pomarius mulier prorax genus et malignum, adeo in sua arte et maledicendo fertur, ut ad longa terrarum spatia nota in proverbium provenerint; verbisq pistorum loti dicantur improbi orbi ac mendacium adeo petulantes homines: unde Adrianus Burchius. in poesi non ultimus, in sua Satyra: — ubi te quem Roma nec urbes

Italia

Regia aurata et opere intricato varijsque emblematis ornato A°C. 1547.

Italiæ videre unquam id didicisse pũbbo.
Vicinus nimium ni pons pistorius illud
Edocuit.

Est hoc Lepidum Epigramma pomona ac Vertumni colloquentiũ, quorum statuæ ibi positæ sũt CAROLI V Imp. in urbem ad montium Anno. 00 15 XL. XVII kal. Septemb: Lepidè mordet arcuarium unum pontis exprimit:

VERT. Pasquillus Romæ mutilum deformeq; saxum
Hac ego Vertumnus dicor ni urbe Deus.
POM. Dicta volant Romæ circum cava tempora nobis
Acria, mordaci scommata punctа stilo
Hoc quoq; nunc minimè dicteria ponte requiro
Quum plebs quam cupiam scommata plura ferat
VERT. Hæc mihi sacra placent, quæ si minus uxor amabis
Fac licet vulgus putrida mala ferens.

Trajectensi urbi nũ rudendæ monetæ contulit Imp. Otho primus, gratificaturus Eggrido comiti, Balduro tũm Episcopo eidem. adhuc usque temporа rontmiò usũ durare monetæ aureæ, argenteæ, æreæ, nummos confluunt, ac veteri più olim expetessantur Florini Davidici, a Davide Burgundo Episcopo editi. Optima monetaria non ita dudum ad Fossam novam translata sũt ædes olim Bootzelariorum fuêre. Jam vero enumerate ab urbis meridionali parte in ripam, et a dextro intrantibus Telonariа porta urbem, occurrunt ad fossam veterem: via larga, Nicolea, templaria, via magna Paiburga, Ferraria, Catariniana parva, Abdaria, Romæoburga Prætoria tenebrosa, veteris camitery (non procul a summo templo) Vmr Reburga, Ollaria, Ceruina, Pontificia, Jacobina alta, Longa Lauri trana ad portam insularum ultima; a Sinistro vero, Rosarii vallis, Gertrudiana, Saltatoria, Ferraria alta, mercidiaria, cigmina, Jacobea Hordearia; ad mania sunt, molinaria, Argentaria, Teutonica domus inde ad fossam iterum, Stramentaria, forum limearium, Butirrana Chorales nova, volatus Fiscularum, Alta Marsia, Marsia inferior, Lauri trana, pistoria privaria, Jamitata Catariniana, usque quo Stoverstraet et Choncstraet Stadhuys orde bruestraet de Winsenstege de camp, de Brigitten stege, de Jerusalem stege, het bramdoistraetken de Graben Wonrstege, de Grotuestege de Ambachtstrata, de Duyfkoot de Hoffstraet, de Leyngstege, de Noalenstege, de Veerstraet de Wittebroudes straet, de constraet.

tenor binus primi est in annal.

vel gemina

pacomis

ist haec urbs tam privatis quam publicis aedificiis magnificis, in quibus arcium vicis quadam fuisse videtur, et non sine ratione cum finitimis dissidiis dissidiis exercitatur, sunt tales palatiorum, Ruforum, Cantbenzomorum, et quae imperialis, alta, et ruinosa appellantur, cum nonnullis aliis. Fuit etiam ab Hadriano VI pontifice palatium ibi extructum, quod stolis publicis ab eo destinatum fuerunt. Atque haec urbis descriptio et quasi moralis doctrina, quam populosam ac praepotentem et non negat fuisse Kempius. Traiectum urbs antiqua (inquit) situ populosa, in qua Rhenus medio defluit et quasi intersecat, forma divis ac muliebribus pulcherrima, ab exteriorum impressu propria virtute defendi potest, episcopus n. quadraginta millia pugnatorum (si quando necessitas poposcit) ad praelium educere potest, adspirantur huic Munsterus, Rhapaeus, Volaterranus, Aeneas Silvius, Barlandus, Guicciardinus, qui de urbe falsissime, si de ditione Traiectensi non omnino; Utrumque quippe latissimam Traiectensis olim pontifex possedit et urbes plurimas, nam omnis ditio Trajectana, regiones Drentia, Twenthia, Dominatus Groningensis, Frisiae quoque magna pars huius pacibat imperio; bellicosus semper fuit populus, et bellis quo dammodo continuis cum vicinis varia eventu gestis exercitatus, nec deerant praesulibus manu prompti et armis Ioannes, Germanico etiam more armati magis quam infulati placebant; pictura id indicant et sepulcrorum simulacra, quae armatos simul et infulatos exhibent episcopos; cum quos inaugurabantur arma ipsis induebantur, et ita armati in basilicam episcopalem militari more deducebantur, quasi possessionem et limites ei ac armis contra vicinos defensuri; Baldericus Danus armata manu egerit, Adelboldus his feliciter pro Hollandiae imperio ad Bodegraviam pugnam cum Theodorico tertio depugnavit, ipseque tandem in aciem victus et captus, fuga ad Frisios evasit. Guilielmus primus suspirato Roberto Frisio Hollandiae comitis tutore ad Leidam, et ipsum et pupillum tota Hollandia expulit, ac more imperiali sibi concessa possedit. Conradus Suevus aliquotus pro Hollandiae possessione cum Theodorico quinto praelium iniit: Herebertus vero Beronius putatae potius quam armis

hostium

hostem ab urbis obsidione remouit; Theodoricus ab Ara tō
tra duos potentissimos principes Theodoricū vii Hollandū
et Othonem Geldrum acerrimo prælio detertauit; Otho
Lippianus ad Castrum Coeuerden in prælio occisus, cuius
mors a vltrajectino suis successore fortiter vindicata. Henricus Vianius Woerdenos et Amstelos bello
coegit; Quos deinde Joannis Zuricius hactenus tri
multuantes valide repressit. Guilielmus Bertoldus
plurimis prælijs cum Joanne i hollandre comite usque
acerrime contendit, ac tandem non procul ab urbe
infeliciter pugnans, et tertio primi signo tēmerè at
portatus in Hollandorum mutuctissimas atque sepe cumu
lus, uiriliter pugnando obruitur; Joannes Herculeus
bellator strenuus fuit, sepe cum externis, sepe cum ci
uibus rebellantibus congressus; Urbem quoq ab obsidione
Hollandorum, postquam duo admodū prælia perpessa
erat liberauit. Joannes Oerenburgius Amersfortū
rebellia solita pendere recusantes bello domuit;
Florentius Venehusius aliquot arces rebellantium fun
ditus euertit, Bredenrodium et Abrondium repressit;
Fredericus Blanckenhemius. Vltrajectinos prouinciamq con
tra Gelros et Hollandos vtrinq ac ferro fortiter propug
nauit; Rodulphus Diepenholdius contra urbem bellum gessit
et dissentione ciuium ex insons occupauit, nec tamen in 1449. iii non. Feb.
quam cum de tenere potuit; Denique ciuili bello
fluit a bellis, a martyrib ystis horribus potius qua
externum gestum; vtrum Trajectenses funestissimum bel
lum sub Duce Burgundo cum Hollandis gesserint ad
utrumq. fere gentis impotentiam et vicium defectum.
Hic catalogus rerum bellicarum, nunc ad urbis re
gimen deueniam. Ac mitio quidem urbis conditae
Episcopi clauum tenere, et pietate eudem adhuc populum
Germanum, gentem Christum docuere, donec adducti qui
dam regnandi libidine, non episcopos sed principes age
re, regnum extendere, ducind bella mouere, armatoque
militi hostibus resistere; atque ad tantam demum
potentiam euasere, vt Adelboldus volente Henrico Imp.
principes qui ob feuda ipsi erant in offensa Trajectum
deiecerit inuasserit, inter quos erat Dux Brabantinus da
pulsa Trajecti presulibi, Geldrorum principes denator

1 AB alijs prefecto quidā Traiectum tenente, Heinrico Habuitq. Tiellum et Kempos ad Turfontum fluuii nomine.

2 Comitatum Zutphaniensem et medium comitatem Gelrensem possedit.

holland.

[3] Zelandiam et Kenelmariā
[4] Comitatum Berthemium
[5] Suum comitatum
[6] omnia sua

Hollandorum[3] comes magister equitum. Comes Berthemus.[4] Jantor. Comes Cuchensis primeria, Gozanus comes ab Azmis. Hinc patatim (vt omnia sua natura rum tempore in dies mutantur) ex hijs principibus bi et fauore non equitate aut pietate Antychristi Babeli raptum est; quorum quidam intestinis suis tubus bona ipsorum tantum dispensioni commissa perdiderunt, aut non sub primserunt, aut inuitis bellis alijs vehementer coacti sunt: multi etiam non principatum ne dum Episcopatum sed Tyrannidem exercuerunt in suos. Vltimus qui pleno dominio et[6] vt vocant) fetulari Traiectensis ecclesiæ fuit potitus Henricus Bauarus; fatalis populo Traiectino eorumq. libertati, qui prouintiam tota vndique cupidine ad Burgundos transtulit, sibi et populo Traiectino pernitiosus. Anno a salute humana cio io xxix Orbis vero condita quattuor milia ccco xxx. Causam huius translationis et ruinæ rum orbe bellum prolixe septem libris prosequutus est, Lambertus Hortensius; Bauarus n. postquam orbem sua factione fraude et proditione quorundam finium occupasset, deliberatum diu negotium exequi constituit, commoratisq. tribus ordinibus (apud quos summa tum potestas) Ecclesiasticorum nempe nobilium et ciuitatium: primum orbi dissidium proposuit, et partium acerba discordia, diuitiasq. principes rem suam ex disordys diuinorum augentes, inuasse oppidum Traiectensium et Dominio, nec diu superiori quibus resistendi, tot ac tam potentes, nec spes vlla fore orbem ciuilibus vsus discordijs liberatum iri, nisi potentiori alicui principi subderetur, ac defensa esse submitterent. Burgundiorum vero principum potentiam Austriacorum inuictam vel maxime Europæ principibus formidandam, horum diuitiarum non posse effugere inuidiam, rapta n. occasione regionem Traiectensium quandoq. inuasuros: prestare igitur et eam voluntatem dissidijs esse et metu diuitiarum explerent, Ac Carolum V. Imp. potentissimum defensorem sum agnoscant: quibus auditis, diuisis et pugnantibus ordinum sententijs auditis, part.

vid. Epistol. Apologet. pro Francis. I. Franc. reg. contra Carol. V. Imp.

mdignari ereptam ei libertatem a maioribus arreptam, per tot annos tanto sanguine & sumptu defensam, fremere; pars quoq; quibus iam temporum rondition perspectior, etiamsi inter libertatis patrios amantes, ne possitati tedendum putarint. Et quidem bonis non turbas expetere, alioqui ad alteram ronditionem de mutuam: nec ad principis nomen, solium, reliquum principem, et defensorem non tyrannum habituros, ubi illud claudiani et tanquam oraculum:

Fallitur egregio quisquis sub principe credit
Seruitium: nusquam libertas gratior exstat
Quam sub rege pio.

de laudibus Stil. 3

Quidam etiam laeti et nouitate quasi mutationis illecti plurimum gaudebant; et inimicos suos tandem sit ulti sperabant. Hoc modo Traiectense dominium ad carolum v Imp. translatum est; approbante pont Max. Clemente VII. Quum qui nomine Imperatoris praeerat statum ad res suas bonis et quod defensionem animum adiecerint, erecta arce & aliis propugnaculis, et ut ait Batauus ille:

Effrenes populos, qui tunc vix ulla tenebant
Fœdera iustitiæ, sed vi, sed cæde cruenta
In commune malum contempta lege ruebant,
Mutua ciuili miscentes vulnera bello:

Traiectensis primum iura ciuilia a Baldino 29 epo. accepêre.

legibus et institutis ad ciuilem vitam redigerunt. Nam imperantibus episcopis, urbs ipsa libera erat, et omnib potestas circa magistratum manebat, ipsi extra urbem sua ura constituerent, quare et quisque potentia aut autoritate valebat superior erat, et nobilis familiae mutuis factionibus premebantur, ut nunc hi nunc illi ob minorum potentiam urbe ex rodere rogarentur, et ipsa quoq; plebs factionibus turbida defendebatur in partes: quod summas plerunq; liberis ciuitatibus calamitates adferre solet. Erant tres status, ut norant, ordines quos plena omnium rerū potestas, sine quorum autoritate nec quid poterant Antistites, horum consensus in summo etiampto. ad potentiorem. plebs in nocturnis rogebatur secundum ciusque opera et artes; quę facillima ad seditiones via Imperatorio edicto sublata est. Constitut et Imp. Senatum Ultrajectinum ordinem ciuilia. in quo. pre

A° 1530 April 11.

ses.

Jaspar Leninus Hogelan.

[illegible], nonem senatoribus, Quastor erariub, Scriba. tr. Praesidet. fuerunt Hector ab Oxenerius [1547 21 Nov.] [2] Martinus Nerdenub [1538 6 Aug.] Adrianub vande [1547 27 Sept.] Borch. Hyppolitus persinub, Georgnub Ratallerub 1559. 17 Aug. [1557 19 Mai]

Praesidem hoc tempore non habet quanquam viros dignos habet. agat Jasparus Bruxellius dominus de Grandrey, idem et Consiliarius, Petrus Ruyschius, Wilhelmus Radelantius, Antonius Tonius Theodorus Canterus, Hubertus Staubbius, Thomas Zoius procurator gratus, Wilhelmus Lamsweerdius Quastor erarius [4] [petrus clerius] Locenus Verharius, Thomas Zoius [3] Ludovicus Buyominus, Jacobus Buschenius.

Scriba primarius Adrianub vande Borch. [illegible] rarius Lambertus Wynen Zutphaninub.

Cornelius Scrijnius scriba ante Hadrianum. et H. Jacob. Bronckhorst cui vicar. Jo: vander Heyden

Ciuitatib magistratub qui ciuibus nb reddunt, et ciuitatib iura administrant; Praetor: Duo Conss, XII viri rerum capitalium, vulgo Scabini, XXIIII Consiliarij. Praetor perpetuus, caterorum annub tantum magistratus. Erant hi olim sine labe viri ex nobilitate, patritijs et eminum praecipuis. qui nulla plebea arte vitam degerent, et vix mercatorib admittebantur. nunc obscurior delectus. Consulum alter patrutub, plebeius alter. Praetori etiam Quarinb sunt propraetor. Sunt quoq. quisq. res erarij ciuitatis, sunt et praefecti fabrorum, [illegible] Duo urbis a Secretis; Praetores ex summa urbis nobilitate lecti, inter quos fuere Johannes Culenburgamus, Godefridus a Rhee equeb Auratus, Theodoricus Zulenus, Nicolaus Zulenus. Familiae in urbe nobiles plurimae. Vt. Zuleorum, Rheneorum, Amsteliorum, Nueldorum, Rheorū, Gaudenbalchiorum, Vchtenbroeckiorum, Lanscroniorum, Hardenbroeckiorum, Lockhorstiorum, Amerongiorum, Sudorioru, Brakeliorum, Baxiorum, Martiorum, Walorum, Ruffiorum, Vlmeniorum, Mulardorum, Reneveldorum, Ostromiorum, Pallandiorum, Rumelariorum, Regulariorum, Gruneveldorum, Rijsenburgiorum, Vtenengiorum, Harriorum, Graubberioru, Caelenberg. Interiere quoque aliquot familiae vt Nieuwenrodiorum, Abcaudiorum, Cronenburgiorum, Culemburgiorum, Drakenburgiorum, Sutfaniorum, palatiorum, Schonauiorum, Vreesiorum, Rubbeliorum. Patritiae et hae fuere familiae a longo tempore celebriores vt Fokiorum, Cauchiorum, Verburgiorum, Ramminorum, Merenburgiorum, Vermatiorum, Bollingiorum, Verkerckiorum, Pilorum, Cauchenhoriorum, Lewiorum, Vermariorum, Crommiorum, Loniorum, Botteriorum, Vorniorum, Juniorum, Feitiorum, Vtenbroeckiorum.

et ex

Et ex plebe non ignota familiæ: Canisiorum, Bogerorum, Ver
hostiorum, Honthorstiorum, Voorstiorum,

Interque quos Hindersteim, Lichtenbergij, Sterckenborgij,
Sterckamij, Stontenburgij, Horcarij, Venrodij, Rhemij.
Wolfij. Schuytsi, Blommestenij et alius alij.
Præcipua Zutphaniorum familia olim non parum illustrib quã
a Romanis ortam perhibent annales; sorsan a Zulla Dic
tatore, aut Syllanorum nobilissima familia ruunt in C.
meminit Duct: At multa hac, priora et veriora ad anti
quitatem via, ad ipsum Adamum omnium progenitorũ
primum recta progredi, et omnes præturere Antiqui
tatis nobilitatem; Ex Troianis, et Romanis,
Græcis, Barbaris, mendacia sine pronubis. Fumum
ego hanc affectata struppi non expetendum, imo tan
quam labem imo mendacium quærere prosapiæ, fugien
dum: Certam vero et veram majorum gloriã imita
tam omnibus industrijs mentis proponere, hoc demũ
dignum vere nobilitatis inditium; non majorum ri
mentibus aut minis aeruum fucata, sed virtute ma
jorum æterna fama. Alij ab hac Columnensium no
bilissimam simul et potentissimam familiam deducunt,
et sunt qui hanc ab illis. Sed fabulis remotis, rea
ra per se est satis hæc familia et procul dubio in
hisce regionibus antiquissima, unde tanquam ex eq°
Troiano præcipuæ nobilium familiæ prodiere, Anhal
tiorum, Abcandiorum, Culemburgorum Orennensium, Nidel
dorum. Anno pxo. 1304. D. Theodericus de zuyle obiit. in Lauda - Flidis
Anno. 1320 vixerunt D. Walterus, et D. otto de Zuylen: Ao.
1326 Stephanus dominus de zuyle, Fredericus Domng de zuyle
stenholt et Westbroeck Ao. 1377: Ex literis Anni 1375.
quæ sunt in archivis Ecclesiæ Trajecti. Theodoricum et Stepha
num inter alios eius temporis nobiles, quos militiæ dorat vix
isse constat: Circa idem tempus Joannes et Fredericus mi
litares del et dorant armigeri vixerunt: circa Ann. 1387.
fuere militares Swederus de Zuylen, item Joannes Le Reg
nerus; D. Joannis de Zuyle de Natebbiese et D. Swederus
frater eius filij dom. Walteri Ao 1383. et 1406. vixêre, Joan
nes de Zuyle de Natebbiese. dominus bonorum in Mistma
zonyse, 1370. Henricus, Jacobus, Walterus Armigeri. viv. Ao. 1406.

ab Antonio Trubano
tempore Neronis ar
bem condidit Anton.

Reneſsiorum nobilis et equeſtris familia, orta ex zelandia, ubi pagus adhuc hoc nomine. Legi Tabulam in Aula Teutonicorum equitum qua memoria Rheneſsiorum continebat, ex templo aliquo ut videbatur translatam; hunc fere ſenſum: Nobilem Rheneſsiorum familiam ortam ex zelandia, nobili villa Vorenſi, quorum maiores fuere Domini, et inde fratrum partione regecta Provinciam Trajectenſem petiſſe. Annum circiter M. ccc. Johannem Rheneſsium Baronem uxorem habuiſſe filiam Domini Gilberti Malſteny equitis, Rhenoq. ſubmerſum apud Trajectum Boſchemanum, una cum ccc equitibus; Anno ∞ ccc iiii. 4. Id Octob. huius filium Johannem Rheneſsium uxorem habuiſſe Jacobi Lichtenbergij equitis filiam, ſepultum ad Sexvatianas Virgines Aº M ccc xlviii. Huius vero filium Joannem Rheneſsium Rhenoarum duxiſſe uxorem Ottonis Azkelij filiam, mortuum ∞ cccc xv prid. non. Mart: huius item filium Joannem Rheneſsium Renoarum uxorem deſponduſſe ſibi filiam Jacobi Zulemi ac Nueldij, obiiſſe Aº ∞ cccc xxx: Cuius Filium Fredericum Reneſsium duxiſſe in uxorem filiam Gerardi Cuningi equitis, ſepultum Baerlandiæ in Benelandia meridionali Aº ∞ cccc lii, huius filium Joannem Reneſsium Renoarum ſine ſtirpe viri occubuiſſe, cum uxorem haberet Gerardi Culemburgi filiam. Frederici vero alterum filium Joannem Rheneſsium vulturium uxore habuiſſe

Arnoldi

de commendatura Sore- uleydã freis, van Ruyze vid. Nic Aſſend, mortuum Aº ∞ cccc xcii ix kal.
filius Joan. obyt 1553. Martias. Legi tamen a quodam annotatum D. Joannẽ de
ani & uxore V Brouck Rheneſse de Rhinow militem filium D. Frederici obyſſe 15
Zoest Duy Batenburg 12. nõ is alius fuerit, hujus fratrem fuiſſe Dom Arnol-
et anhalt. Johannis q. dum. Dominus vero Joannes do Rheneſse de Vulue Fil.
alt. dom. de Vulue & Dñi Johann. do Rheneſse et Vulue, obyt 1535. rui Fratris
sur famille. D. Frederici de Rheneſse Dñs de Mal. et Joannes fratris
nior. Joannes Rheneſse de Baerz vixit Aº 1469. Adrianum Rheneſsium Canonicum Martinianum Legatum ad Goldrig
Durch missum Aº 1527. Legi et Arnoldum Rheneſs de Vulue,
Aº 1528 inter Confœderatos contra Bauarũ raptum. Est familia pluribus agnominibus a dominijs deſumptis, magnis sunt
ni. Domini de mal et Elderen qui illustribus otia Belgij
familijs matrimonio iuncti fuere, quorum post memineo, qui
et Vuldijs Rheneſsijs originem duranti. Vixit nuo tempore Jo.
Rheneſs. Dñs de Perlop et Vulue diu ob confœderationem Belgicam exul, rui ex uxore Anna Rheneſsia filia Joannis d. de Elderen ii. fuere filij v qui omnes adhuc vivunt nempe Jois. xi

de Rhen.

de Rhenesse d de Willop et Julius Lorich; hic rum domi
nia paterna alieno aere grauatissima offenderet, nec mo
dum quo se mdo explicaret inuenire posset, et iamdudu
ob debita paterna in custodia detineretur, coactus, do
minium de Woerden in Zanthen Waltero Cranestrino
Hollando xxxm millib. florin. vendidit, quemadmodum Leadi
in urbe pacis refert; et (ut fama est) rum Cristinus eidem filiam suam offerret et dotem iam vendi
domini, recusauit, nec longe post aliam duxit gentis
mequalem, diuitijs nullis, nec forma nec (ut quida volut
fama integram; idq. se inuidia amborum pernitio tispa
tus est rum nomen Hetera Hathemia; multum ei dudu
assiduum rum patruo suo Joanne Baptista Rhenesio cui
in confirmatione mutatum nomen furat in Theodoriti,
sed post do iuncto prius assumpsit; hic ex ingrome
Transsilulana uxorem duxit Adrianam a Teckeloo, homo
ob farinosa quidam parum nempe dem probata fame.
Secundus filius Fridericus Rhenessius Thesaurarius et
Canonicus summi templi, venationi doditissimus. Tertius
Theodoricus Rhenessius, Canonicus ni fallor Vsodunensis hic
nutritus apud quemdam d. de Woerden in istis partibus semper vixit, mihiq. quari amicissimus, musicae
est amantissimus, doctus quoq. de literaria antiquitatis peritissimus, cui Plautus vt Alexandro Homerus
omnium itinerum comes Italiam non ita dudum pro
fectus, redijsse anno 92. ex patria sua audimus.
Quartus Wilhelmus Rhenessius Canonicus s Salvatoris
Cristophorus natu minimus obijt, vt post dicetur.

Annales inter libros Theodoriti de Hollandiae comitibus nu
merant pelerinum v Burchgrauium Zelandiae, et primum
Vormae insulae dominum, a quo Rhenissios oriundos
quidam autumant. immo tamen eodem tempore
inter nobiles Hollandiae, florentium dum de Woerden,
Cristianum de Rhenen Durenum Zelandorum fuisse, de
bello quod Johannes Zyricus eps Vltraiect. et Florit.
v. Comes Hollandiae contra Gysbertum Amstelum et
Hermannum Woerdenum gesserunt, Ao 1288. Johannes
Rhenissius vixit anno 1300 qui varia bella Johanni ha
nomo xviii comiti Hollandiae inferrit vt annales
perhibent sed non multo post anno 1305 ex Traiecto
fugiens in traiectione literae ll. submersus fuit.

35000 fl.

falsus sum.

Sunt Rheneſij Moermontij a pago Zelandiæ non procul a Rheneſio oppido, originem n. Rheneſiorum Zelandiam prefa amabo expantia ibidem monimenta probant; Johannes qui obijt A° xvio CCCC IO LXXVIII & uxore Petronella Frios filios et filiam fallor. duxit; Joannem Rheneſium qui in aula Ernesti Bauari Colonienſis Archiepiſcopi, Wilhelmum, qui duxit militem Colonenſis ac Regis Hyſpaniarum ſignitus et Bernhardum qui Lugdunum Batauorum apud matrem habitans ſtudioſiſſimus Literarum & Iuris, obi et Gertrudis vius poſtea uxore adhuc ni fallor.

Alijs Cognomen ~~vander~~ Ter Aa. ab Aqua & pago; Gerardus ton ſyndicatus Belgicæ anno 1566. cum filio Jo. Rheneſio partim ipſo rapto plexus Albani ſeditionis. Gerardus (ni fallor) filij ſunt qui eam duxerunt Gerardus Rheneſius D. de Aa Frederikus Rheneſius qui duxit uxorem Dorpiam Joannes Rheneſius Canonicus et Decanus D. Petri et Joannes Rheneſius filius natu minimus, a quo nuper radob Regneri Haeſtenij facta. vide Genealogia Waelkis.

Consilarius cui uxor vander Haer ex qua D. Joris, bonus, Tradidor fallor cum ſuis filijs Adriani Rheneſij et Agnetis fil. Gerardi Ryperwerd

Baerij quoque agnomen Rheneſijs datum, quorum ad ædes ad foſſam Drusianam non procul a ponte Paulino, fuit Theodorus Rheneſius et uxore P. Jacobi Schmelpenninga fil. genuit, qui adhuc in vita, Jacobum Rheneſium a Baer qui duxit uxorem Annam de Heypshierthij et Adrianum Rheneſium cui uxor. Achtevelda.

Sunt præterea Rheneſij de Eldorp, ex quibus Joannes Dominus de Eldorp Dorperi et Mariæ, frater Frederici d. de Mal, habuit uxorem filiam nothum Henrici Naſſouij Principis comitis, ac Hollandiæ Præfecti, q obijt 1539: defunctus hic Anno Chriſtiano ~~OO~~ IO LXI XV. Junij, Uxore ſua prædicta relicta liberos, Renatum Rheneſium d. de Eldorp &c. qui ex priore uxore Francisca filia D. de Peterſom millam ſuſtulit prolem, deinde duxit filiam Domini de Bonrepx ſive Bironis: Frederikum d. de Oſtmal, qui duxit uxorem filiam D. Wilhelmi Dni de Heesbeek, et fratris Lubberti Turcq: Joannem Reneſium Italia mortuum, et Wilhelmum de Rheneſe d. de Praschil, qui habuit uxorem filiam d. de Bonrepx ſororem uxoris Renati fratris ſui; Annam Rheneſiam uxorem D. Wilhelmi de Croy Renty marchionis et Chimaij vi

de

de superest filia; Amam vxorem Joannis de Aghmonde de Voluwe. et N. Rhenessiam dominam de perr. aut N. Vorzeminen.

Johannes Rhenessius A° 1426. Trajectum rum sub inmassse Legimid cum partib Diepholdij contra Culemburgium sequetur. Amales in diplomate Philippi Duc Burgundie memorant petri Renessij doctoris A° 1437. Item Johannis qui vixit Egmondi A° 1306.

Amales quog Egmondani ferunt nobilem quendam petrum Rhenessium rum Catharina Clarissij Juris filia et Valkenburgij Regis domini Egmondani vxore in adulterio romoratensium, resumque necat anno 1004.

Amales detractum Gerbert, Johannem Rhenessium Vrbis in vastasse, aut Episcopum Suidensem Culemburgium Egressse, cum Diepholdo rhedo magno fama est.

Johannes Rhenessius de Baie scabinus mucinio A° 1475.

Gotardus dns de Rhenesse A° 1179 Gastludijs a comite Florentio Hollandie celebratis interfuisse legi, si vera hec Dij emendatio.

Renessij tam a Baien quam ter Aa. a Thoermontijs descendunt; qui item a Zumerfeit Rhenessij. a Wulp et Vulwij; qui primipili sub familia dicuntur, a quodam peregrino Hollandie primipilo orti.

Franciscus Joannes van Wijnbb van Rijnwijck Gualthij rutg Trajectinum et praefecturam Vlaardingen A° 1478 gessit. Dominis Burgundis deposuit, et contra privilegia Trajectenses Ri Johannes Amerongium qui rius rei rat, substituit.

Her Gerrit van Rijnb rumb i mennin, habuit ex dicto libros, filias Mariam vxorem Ducardi de Loterdinc dni de Vbyfmal; N vxorem Obberendi de Lemeg, et Alijdem vxorem Johannis van Osterum; patre Hero Gerardi rat Johannis dni de Vulwe et Alijda soror Bau Cuyse F. Adriani soror, et Hadbrechts van Ysselsteyn van Vosch, filiae Seamrombi Isselsteynij et Alijd. Zonderbalgij. Cognitus comes dns de Rhenesse numeratur in catalogo nobilium Gualtum tempore Wilhelmi v. xxii comitis Hollandie circa Annum 1345.

Jo: Rhenessius de vulwe Senator sine armigr, et D. Joannes Rhenessius de Rheinoubbe equites vixerunt A° 1508.

Ex libro Emmii de Burgel ani mdi

Ao 1504 17 Augusti des saterdaregs voer assumptiun smorgens tusschen
vijff ende ses uren is geboren Johan, sn pieters vbaren Melchior
van Cuylenborch schout tot Cuylenborch ende Hubert van Cuylen-
borch schout van Lueding ende Joffr Margareta van Leye
huysfr van Gheer van Hoestein.
Ao 1505. 20 Julij is geboren Trent, vide mpra Ao 73 m Maio
Ao 1506 den 14 Octobris op S. Calixti dach is geboren Sebastyns
entrents, middags tusschen elff ende twaelff uren, haer
peeter vbaren: Goossyn van Bronckhorst, Joffr: van Lueding
en Joffr Jutte natuerlicke dochter van Engelbyn van Cuylen-
borch.
Ao 1507 op Thiemels avont is geboren Cornelia tsavonts ts negen
uren: haer peter vbaren Gerard van Cuylenborch bastaert
heer tot Hessenborch ende Belia van Buren huysfr van Druten van
Buren met Coenegunda huysfr van Hendrick van Arkendorp.
Ao 1508 snachts den 12 uren den 14 Julij is geboren Anna
Hasselaer sijn gebbast Gheer van Hoestein, Anna dochter
van Hubert van Cuylenborch ende Joffr van Hulsels huys
van Stan van Cuyck.
Ao 1510 28 Augusti ten thien uren nae eten is geboren Augus
tijn sijne peter vbaren Alard van Vloet pastoor Emmii Buijsch
steven van Zuylen van Nijevelt ende Joffr: van Loen.
Ao 1511 op St Martens avont des s houdens smorgens tusschen
4 ende 5 uren is geboren Friderick sijn peters vbaren, Arnoldus
Walbrecht van Mandersheyt greffier van Buren, Willem
Tors ende Engelbert van Buren.
Ao 1513 op St petronelle dach des lichten Nuys viert Hubert de
Bordy smorgens tusschen negen en tien uren sijn peter vbaren
Jan van Buren Engelbrechts, Jasper van Hoesen Burgreff tot Buren
en des Amptmans Jan van Bathenburchs huysfr.
Ao 1514 des dage petronelle is geboren Geertruyt smorgens te
vier uren, haer peter vbaren Jan van Middelaer Ridder Joffr
Anna van Lauwerecht en Joffr Elisabeth van Hoesen castellanse
van Buren in de formingh Ao 20 is sij genaempt Lucia.
Ao 1515 des 13 Junij is geboren Lucia tsmonts tusschen 8 ende 9
uren haer peter vbaren Hendrick van Arkendorp Hofmr, Clara
van Bronckhorst Geertruyt van Buren in vormingh Ao 20
is deselve genaempt Magdalena.
Ao 1516 22 Octobris snachts tusschen elff en twaelff is geboren de thien
sdochter haer peters vbaren Alard van Buren Joffr Franciska
huysfr van Hendrick Back en Wilhelm van Bronckhorst
Ao 1517 Vrijdags nae onser Heeren geboorte dien op de schaers vbaet / tsa-
monts tusschen 9 ende 10 is geboren Daniel haer peters vbaren Corn:
van Bronckhorst Joffr Margareta Torck en Joffr Ursula van Bronckhorst
Ao 1522 11 Martij nae den middag ten twee uren is Anna de vonder
louff van Bronckhorst, Joffr van Zuyle

potta.

Rottia familia rotebroot in rspub. buroo dedit, vt Johannem strabinum A° 1386. 1365: 1418. Matthæum strabin A.s 1412. 1423. &c. Gerardum inuenio vixisse A° 1574. petrum Strabonem A° 1476. Jacobum Strabonem A° 1520 petrum item Strabonem A° 1524. Horum omnium insignia tibi ostendam inuenio. petrum &c. conseruatorem xenod: Barbare A° 1404. Sunt alij in Flandria olim nobiles ex quibus Regnerj post cum inuenio: Froiard. bol. 4. c. 88.

Strade van Tulle olim rotebroot familia, ex qua Wilhelmus strabo. A.s 1386. 1414. Walterum inuenio 1560. Stradios quoq: Frisios & monasterium ab inuenio ante 140 annos, vt num: hinc ori, Ubbo lib: 27. rer: frisicar. in Litteris D. Abcaudani 1374 inuenio Gysbertum Stradey. in lris de anno 1227 & apud me inuenio Wilhelm: Schade

Quazibbij de Flandria videntur orti cum ibi sit pagus hoc nomine, sunt tamen non ita pridem transmissi per nuptias insiti; inuenio 1560 Jacobum. Meminit Quazibbij Guic. rer: sui temp. lib: 3. pa: 336.

Moudrwyckij Wilhelmi nomen in lris vetustis inuenio: et in Litteris de A° 1525 lecto cum obijsset Theodericum de Nuwbyr scholtum van Wijc.

Doldez. Nicolaus Marschalcus non ita pridem duxit. Jacobus Eduardus A° 1560 Amersfortiæ habitauit. in lris de A° 1252 inuenio Bernardum de Wolze. Willem 1440.

In Litteris D. Gysberti Abcaudij inuenio præter alios Nicolaum de Bruijne, Walterum Everhardo Theodericum Baert de Brema, vera anno 1374 & ante vixisse

A° 1524 den lesten Septembris Jacobus Simonis tusschen 10 en 11 uren des avonts zijn sterfdach is Peter Baro Wouwe Margreta gravinne van Buren, Joost van Buren en Melchior von Embden. Emondus pater horum obijt in Oriet A° 1548 den dueceminge anot Jacobi ontr. 20 uren Ael: sue anno 85. Juditha vero mr ob: Bura 20 Aprilis A° 44

Familia

Cristophorus excus rubbs

Familia olim rolwerck van Aeyn; ex qua missio ay Legittimi stirpis extant rellqui. Adriannus van Aeyn van Sutphen et Gerardus Sowbben filius fuere XII viri rerum Indarum A° 1467. Gysbertus et Ysaac sub literis vidi vixit A° 1430.

Oudewaterorum familia dedit praetorem anno 1467. sunt et godie in plebe eius nominis, qui et vanle Cabate, plane nomi neque antiquis illis annumerandi.

Gualterij quambis domus stirpis sint plurimi eius nominis, in qua respublica olim fuere celebres; Theodoricus Strabmus A° 1401. 1399. Bartholomeus Strab. 1381. Cuius mas missi gunter sit legendum, Strabmus A° 1355. A° ∞ CCC XXXIII vixit Arent Gunter, cui uxor Alenda filia Hildebrandi de Sutphen.

Sudorus eps Seropolitanus vicarius Rudolphi Dusseldorp epistra: fuit anno 1454. D. Gerardus d. de Huechelen Wesdenburch, et Amezode 152, Alendorp

Alendezpiana familia antiqua; & quã floruit anno Gaspano 1392 Johannes. Srabmus Traiectinus; Lubbertus item Srabmus A° 1476: fuit Willemus srabmus A° 1414. 1393. Andreã Allendorffium Ludib a Florentio Hollandiæ comite A° 1279 Col. Agrippinæ celebratib interfuisse innenio. / Henricu van Alkmade & Jo: komengunt mbris pub: 1487

Langhij olim celebres in qua nostra orbe; meminio uy inde genostri qui in plebe Godte binunt; Arnoldus 1392 Johannes xii bicary celebrem nbi randarum Jacobum. Fredericum boro 1381. vixit Arnoldus A° 1450. Anno 1518 Willem de Lanck cancellarius fuit Ducis Gelriæ.

plane alij sunt qui tam vixunt.

Gentij qui olim fuere celebri in familia; Henricus Srabmus anno 1473: et 1399. Eustem mois alius, item Srabing; et 1381. et 1401. Wilhelmus srabinus 1430. Jo bus sigillo palatini Wilhelmi comitis Hollandiæ militis do A° 1416. Arnoldi Gentij multo nomen. fuit et henricus Gent de Thyrostre primus consul anno 1501. duo posteriores duxi a prioribus & Gelria oriundi et quibo A° 1518 henricus de Gent hoffmeister Ducis Gelriæ.

Knopij & quibus Henricus Srabmus anno XPAO do CCCC LXXIII. Johannes A° 1476. srabmus vero A° 1472. In genealogia Jonglor. multis Henricum knoop sui & Rutgera virbiek M. Gerardi knoop adnoratus

• ZVLENOS miuchio quoq: Johannem Theodorici filium praetorem Amstelodamensem et Theodoricum eiusdem praetorem Anno 1545. et 35. Johannem Brabantium Traiectensem Ao 1381. Johannem Zulenium van Aelhout et Gisbertam eius uxorem 1440. Nobilem Zulenium Brabantium Traiect. Ao. 1418. Walteri Zulenii dni in Zulestein meminit N Everardi ron. 230. Johannes Zulenius van Natebburg. testis in quadam Epistola Carthusianorum ad Sprosequm 1400. Theodoricum Brabantium Ao 1520; Jacobum in literis de Ao 1411; Theodoricum Zulenium veteranissimum praefectum Frisiae, Lugi, contra Hollandos castrum Hannaliorum oppugnantes, Anno 1481, qui ibidem equestri dignitate donatum. quem et vos Frisii Ao 1483 redo a Davide Episcopo raptum, cum Joe Vinkel dio. Jo: Woutmanno et Willelmo Lubbelio, Henrico vande Kaste, Adriano Sloyde.

Zulenorum insignia quidam putant esse columnas, alludentes ad columnensium Romanorum familiam, a qua se ortos arbitrantur; vel quod verius dici possit. columnenses a Zulais originem ducere traditur. alii geminos arcus esse putant pictorum ignorantia depravatos.

Ad: Zulenium vinchio in literis D. Abrandani Ao 1374. In literis Othonis Epi de Ortimib in Hautheim Anni 1252 legitur Gisilbertus de Zulen, Joannis Stephani Zulchi filium in his feudalibus ab Eno Florentio Venlonensi contestib vinchio Ao D. MCCCLXXXI.

Zullenstein villa in rupe et portu fluminis Rheni in Origin: palat: pa: 49.

Amstelorum potend olim familia, et quandiu Hollandiæ comitibus subdita, originem tamen habuit ex provincia Trajectensi; et posterioribus temporibus Hollandia pulsi, in Trajectensi territorio se continuere: huic propria omnis olim Amstelandia, quam Amstela fluvius interfluat, ut Amstelia paludes vocarimus, item Isselstenij oppidi dominium; postea quoq. tam potend et Imperium totius Germaniæ maximum ortum. Huic stirpi debet Giselbertus n. Amstelius ante annos plus septuaginta ultra durentot, haud propugnaculis portis, turribus, pontibusq. publicis munivit. ex hac familia Ultrajectini habuerunt Episcopum Godefridum Amstelium A° M°CC XLIX. At demum potentia depressa, tum conspirationis Velsemi particeps Gisbertus Amstelius, tum omni stirpe in exilium expulsus, Anno MCC XCVI: omnibus tum Amstellandia vi adempta; Filio tamen eius Arnoldo Isselstenij dominium tantum concessum, unde Isselstenium familia obliterato Amstelorum nomine. Vixerunt tamen eius familiæ deinceps plurimi qui modici nomen ab arce contra Cronenburgum diu possederunt, sed nunc Amstelij nomen reassumpserunt, vocanturq: Amstelijde Mijnen: Vixit Anno 1300 Amelius, obijt 1352: alius Amelius obijt A° 1367. D: Walterus de minden, dominus de Rubbeel, vixit A° 1357. In literis compositionis cum Burchgravio Nivellensi facta a° 1387, Walteri item militis fit mentio, fuit et Amelius A° 1400; et eius frater Hubertus. Amelius Amelij filius dns de Cronenburg vixit Ann: 1440. 60. quo etiam tempore vel circa, Antonius D. de Cronenburg; Walterus D. de Rubbeel: Georgius et Christophorus Eius filij, Amelius Antonij filius dns de Cronenburg 1469: Jacobus dominus de Loenersloot Amelij frater, qui obijt 1567. Henricus Bomelius Jacobi Aulæ Episcopalis Batavi præfecti meminit inter confœderatos contra Zondenbalchum. Gisberto Ludovici Lossensis comitis partes sequutus legitur Anno 1203. Brabonis civitatis Trajectensis fuit A° 1392 Nobilis Arnoldus Amstelius; Jacobi nomen in sigillo scuti vidi cum galea aperta; Jacobi etiam cujusdam Amstelij meminit NEUEZ: cons. 47. Vixit Walterus Ludovici armorum, qui nullos ex uxore sustulit liberos, cui pater fuit Hubertus. Gisbertus quoq. an°. 1227. in prælio Ottonis Epi contra Rodulphum Castellanum Coenodensem cæsus, cum Epi partes sequeretur. Gisberto et Arnoldus fratres vixere A° 1298 quorum mem: annalis.

Anno 1227 Gisbertus

vide Hubertum in Genealog. Holsteiniæ.

Stirps

F V

Stirps Nuieldica a Zuleys prouenit, mo et quidam Zu
leorum nomen preferunt, horum peculium knoy prond
ab vrbe Vorden num versus, ad veteris prope Rhem
rium; Arx Nuieldia, vetus et multis fidutiarijs cla
tibus nulto vasallis nobilib, restaurata non vtq mi.
per sumptibus Guilielmi Haestena Bredenody Val
rani vxoris, sumptib quę. Emerat a Stefano Ros
semio, cui vxor ex stirpe Nuieldica; Iacobus ex har
stirpe natus A°. 1355; Stephanus (cuius fratris Frederici
Blyrkenbergij agnomen assumpsit) A°. 1395. D. Henricus
de Nybeck obiit 1414; cui fratres Iacobus et Wilhelmus;
Frederici frater petrus, circa eor tempora fuere; Wil
helmi filius Stephanus fuit inter confoederatos nobiles
contra Walramum Iuliacum electum Epm 1426: Ste
phani fil. Iacobus 1456: Frederici Wilhelmi fil: 1469,
huius fil Wilhelmus: Stephano Frederici praedicti fratri
filij fuere, Rudolphus et Stephanus: Amelius horum
patruus in fallor aut posterioris Frederici fuerit frater.
Iacobus D. de Nuelt obiit circa am: 1488; ex huius filij, D.
Stefanus D. de Nuelt, D. Ioannes, Henricus q occubuit Francki
1483, Gerardus D. de hoeflakis, Swederus, Otto.

Rheorum familia quoq nobilis; ex qua Godefridus eq mes
auratus et praetor Traiectinus, qui ex vxore Geltrudа
Vianrodia libros protriauit; Frederici a Rheden cano
nicum maurtianum, et dominum de Amerongen; Ge
rardum dominum de Zoyt, et canonicum Martinianum.
multo anno 1403 inter auxiliares Iohanni dno de Arckel
contra Hollandos, de Jonkheer van Gheyda.

Zaudenbalchiorum stirps Traiectina celebris; ex qua
Everardus, cuius virtus virilibus distrodyn innotuit, ut
praetermissus Hortensiana historia; hic consul et pri
uilegiorum ac libertatis Traiectinae acerrimus contra
quosdam nobilium, qui Hieronymi factionem sequebantur
defensor et propugnator, donec iniquis ab inimicis apud
plebem accusatus, et repetundarum postulatus, in exili
um voluntarium abiit. cuius etiam ad vestas rompt
dio complexus est Henricus Bommelius. Ex hac stirpe.
D. Fredericus obiit 1308. et Adamus praetor Traiectinus
fuit A°. 1334. et eodem tempore Gerardus Lupsem familię buil
et Hmannus filius Gerardi 1349; quo anno et pater obiit. Bar

tolomeus

tolomeus quoque tum vixit ad annum 1384, Wilhelmus & Jacobus A° 1370; ille vero obiit 1405. Hubertus et Gerardus Filij Girardi prioris A° 1390 & 1424. posterior obiit, A°. 1482; Hubertus A° 1450 obiit cui filius Gezardus ad annu 1480 & vltra perduxit; Frederic fuit debis Strabinus A° 1355. A° 1480 In his remissoriis hominij est nomen Gerardi Zoudbalch. nigris ar. quib petro Zaudenbalchio Senori strabino, q vixit anno 1430, Let Dno Hugone canonico Maestricht, qui obiit A° 1285, & Jac familia interior munimatur. Hanc familiam a Zuentebolde Armipotij filio quidam deduxerunt, quibus Lotharingiae magna parte possessa tradunt, et insigna Ecclesiae Traiectensi retulisse.

Lockhorstianam hollandiam quidam faciunt, & Bulgi fama minus magnifice de Jac sentit; Hollandiae n. regentium rapis plurimis in prælio nobilibus, Viri de Gaesal. Viros quorum facultates sufficerunt equestri dignitati honorasse, inter quos fuisse Lochorstiang templi fundatorem; fuisse id. Junius quoq: author est, e Trajectensi territorio profectos, et sub prætor famam recta testimonia. Jacobi Lockhorstij prætoris Lugdunensis apud Batauos viri nihil tale mentiunt Cornelius Aurelius; et Hermanni Vicarij Traiectensis epi; ar S Senatoris Decani: D. Adamus de Lockhorst obiit anno Dom. 1327: adiunt Suffridus nois ob it 1327. et ex vetustioribus literis hermanni obsignatis Strab 1355 A° 1385 constat: Jacobus frater Hermanni Sigrami vixit 1420, Hermanni filij 4; Gerardus A° 1471; Bartholomeus 1454. ite Wilhelmus hermanus; Joannes de Lockhorst. Leidis vixit A° 1481; Gerardus eius filius mihi 1520; Vincentius vero D. Girardi filius. Jacobus Lockhorstius prætor Trajectinus A° 1381; hermanus tum Strabinus. Arnoldus Strabinus A° 1365. Inde ad Senatum Colon. ab Vltrajectinis scripsit Jacobus de Lockhorst, Doctor Trajectinus. Vnicus ei quatuor filij nupsit, et totidem nobilibus; Arquelio, Turquio, Nuntio, Bongergymedio.

Vchtenbroeckiorum veterum et nobilium huius domus stirpem & constat; ex qua Regi Joannes Huchtenbroekius equitem auratum, raptus Confoederatorum nobilium contra Banarum, raptum ab Hispanis & fide solutum. Et Joannem A° ꝯ ꝯ lxvi inter confoederatos Belgas nobilis, Libello supplici Regi Catholico misso subscripsisse multos, in his de anno 1483. multos Albertum de Huchtenbroek vidi torum Vltrajectens. in gs fe. filius Johannes vnus adhuc superest vxor Maria Zutphana prætoris Theodori F. ipse olim equitis profectus nunc vero Senatorius et Senatorib.

ex Libris Feudal. de Vtrecht invenio Albrechti A° 1555 patre huius.

cancellar.

Lanscronia ytem, ex qua in veteribus scriptis inveniri legitur, Joannes ad Annum Christianum 1350; Abraham A. 1402 et 23: Adrianus dehy, Rotardus hujus filius 1434. Strabing fuit A° 1392. Johannes; Braun Strabmud 1418 forsan idem cum Abrah. et eodem tempore Jodocus Junior de Lichtenberg van Lanstroon; Jodocus Lantsr. vivit 1380. praetor fuit A° 1320 Gysbertus. 1501

Hardenbroeckiorum stirps, in hac obscura temporum nimirum: in qua vixit D. Gysbertus circa annum Christianum 1345; et 75. D. Goessbinus miles A° 1366; Ernestus. A° 1406, Gisbertus 1436.

Amerongii sunt qui Borrai vocantur et Tatij duorum stirpes: Borrai olim nobiliores; ex qua Henricus miles, quem nunc equitem dicerent, circa A° 1314; vixit et Joannes, A° 1380, Theodoricus A° 1404; Henricus, Jacobus et Frederic A° 1426 fuere mil. confoederatos contra Mysiam ejus sedis: Jacobus Jacobi filius 1467; Joannis Henrici frater 1457; Jacobus Strabmud A° 1473 Strab. nomine vocatum Strabmum A° 1386, in litteris antiquis.

Tatij Amerongii a Tornariensibus comitibus (si vera fama est) originem duxisse voluerunt, mihi nobiles tamen Trajectenses ab annis plurimis numerati; fuit ex his Joannes Consul Traject: Anno ∞ 12 LXXII: Guilielmus Decanus S. Servatoris, et Jacobus eques et praefectus Equit: Teuton: olim tantum Tatij appellati fuere; et Ernestij minorum veteres litterae circa A° 1370, et 90; Gerardi qui obiit 1450. Ernestus Tatius de Amerongen vixit A° 1448; cui filii Ernestus et Wilhelmus; Eliam quoq. de Amerongen nostro a Gunstero anno 1439 obsessa munivi, nostro a vide Ernest: praefecto Horsti: 1527. Arngl. Strab. 1419. Joan. 23. Strab. Antonius Canning.

Sudoriorum stirps cui patriorum agnomen nostro aevo ex Gelduna Batavia patria oriunda; sane dictus: ex qua Consul fuit non ita dudum Ludbertus Sudorius; hujus gentis Henricum parisium vixisse anno Christiano 1330; nostro aevo ex hac stirpe, Godefridus de Zudoort vixit A° 1421. Audio patres circa A° 1260 vixisse et habuisse castrum suum do loco dicto nunc Culemborch. Ipse Sudoort in veteratoria regione.

Brakelorum nobilis familia: ex qua consulem habuit Arnoldum supra millesimum quingentesimum Eustachium, hujus pater Wilhelmus, et filius Wilhelmus et suae prolis desiderat. emodu inveniri in litteris Gisb. Andaburg d. 1374.

Baxiorum.

Baxiorum ex Germanijs vt videtur huic prouintie mista stirpi; vbi
ex Lutzenburgeris ad quorum principis insignia videntur spectare,
ex qua mutatio circa annum 39. supra mil. et quingentos: Gilbertū
prefectum Gratianopolitanum et consiliarium Florentij com. Burensibl.

Martia gens a nostro Abraudio initium habet, nomen ma
ternum paterno nonnunquam; nam Martios Abraudios sci
unt; vt Joannis martius cum Sudoetio consul. Sunt tamen, qui pretermisso Abraudiorum nomine
Egregios dicti malint, vnde nomen primus Joannes Mis
de Schestem, cui fil. Antonius, cui filius Henricus † ob. 1572 ob. 1579. 3 Maj
Anno Joannes Martium duxisse A° 1434, suos filium
appellatum Ernestum Tatium Foetery a Institore 1473;
vt Cornelium de Martis occisum, A° 1528, quippe mtis
confoederatos raptum. vide genealogiam satis prolixam
ap. Andr. Wachtis etc. postremos.

Walica stirps qua Fromsteinij nonnunquam et agnomen
ter nobilis Amid Orbis reperitur, ex qua mutatio Lu
dovicum duxisse circa A^m 1402, Lubbertum 1450, Theo
doricum 1430 & 66, cuius filius Stefanus vixit 1492;
Wilhelmum vero Fromsteinium mutatio in litis Arch. Traiect. Epl.
1375. Lubbertum quoq. factionis Geldrica, mtis Autorib
mutatio Turcum Batauorum depredandi A° 1527 profectū;
Petrginium A° 1399. Strabinum; Johannes 1432 Strabm: Wilhel. strab
1520.

Rufiorum familia antiqua: ex qua Florentius Ruysch
inter nobiles, Guilielmo comitis Hollandiæ, a fructis vectig.
exigendis quoq. Vixerunt, Wilhelmus Ruysch de Lynschoten A° 1282;
et Lubb filius Ruysch nois A° 1310, Theodoricus A° 1390;
Petrus A° 1408; Theodoricus Ruysch D. de Pyrbeert 1480;
Joannes Eius filius 1518. Alfericus Ruysch Joannis Fil. huius
Filius Joannes, Joannes Joanni filius, Alphericus Joannis
Filius ad annū 1579. Theodorici vero Dni de Pyrbeert
Joannes filius, huius filij Theodoricus, et Henricus;
Henrici filij, Joannes, et Wilhelmus 1584: Wilhelmus
obijt rebus anno 1598: Joannes ex Walrania Zoudenbal
dia genitus: Johannes, Henricum, Eduardum; Johan
nes duxit uxorem Margaritam Loan, quæ ei peperit
Albertum, qui obijt infans, et Joannam infantem assur.
A° 1473. Strabmus fuit Petrus Ruysch; circa 1409. alius
Ruysch nois; et Jacobi Fil. A° 1443. Johannes abbas
fuit Oostbroekanus A° 1446: sigillum no fuit duodecim ab
qib q nunc. Innocentio quoq: Jacobum Ruysch V.I.D. ar Johannes
Hagienses A° 1512. vid. Eb. 2 Epl. [illegible] Ryssbroeck.

Winsemia

Strab anno 1419. Strabin 1473.

1158 Hi annales inter se dissentiunt et sunt q[uo]q[ue] annis reperiuntur sub Flor. II.

Vincema stirps olim quorum nunc celebrior; ex qua nomen
suum possidet in vrbe virum Vincemius, Godefridus hu
Geminii fuit A° Christiano 1406; Jacobus, qui obyt 1405
postea Luis filius, qui obyt 1483: Wilhelmus Grabin. 1412
et 1419; Walterus Grabing 1520. pagus est quoq: Vincemius nō
procul Groninga cuius libro 2. ult Fris: mem: Emmig. de ista
genealogiam a Wallio conscriptam.

Grab. A° 1430. stig.

Mulardica familia admodum ex Transissulana extrema
vrbem tamen, a longo tempore possedit: Fuit noverca
nupse praefectus Lingamus Mularius; vivit adhuc in illis
partibus Theodorus. A° 1392 fuit praefectus Vando
Gest. by Delfzijl nomine Vranius, qui Gerlastrum pro recta
pecunia Grat obligatum, Masius Mulart. In hist: Fris: Vbbon
nominatur Arnoldus Mulart. qui pro Longeo ap: Groningam interfuit
A° 1481. Fuit magni nois dict. n. Gerardus Mulart praefect Frisiae ante
annos 80. et Gijs Mulart praefect Kuynensis

Lib: 27. pag: 283.

Reineveldorum stirps Tutorum agnomen possedit. haec
ex mensa plebe ortam calumniantur, et Textorum
collegio annumeratam, sed error iste ex temporum ig
norantia consuetudine, nam dissidentibus inter se civibus
et factionibus ad arma concitatis populus Emsgrunnen
Artificum erat collegia, hae rogabantur, armabant:
multi horo patricij et nobiles, et tutiores esse cent,
horum se collegijs miscuerunt, ut a plebe
agnoscerentur, nec ut adversarij premerentur; dein
de tanquam rapta erant fructus et Gratatae
plebis; quorum fidare potuerant hoc nomine aut magis
imitare: in qua vixit Jacobus de Bocht de Rinebeck, qui
confoederatos rostra duxtum Mursum A° 1436. hujus filius
Fredericus, vixit ad annum 1495, cujus frater Sibodo
nus obyt 1482: Fredericum conspirationi Geldrica raptu
A° 1528 1 Jan: Jacobum de Boorgl sine agnomine de Rijne
beck memorat Grabinus A° 1394.

Grab. 1419. 23.

Osterhamiorum familia antiqua: in qua vixit Theodoricus A°
Christiano 1314: in litteris antiquis scribitur Osterhem. Ni
colaus A° 1354; Theodoricus item, et Gysbertus filius Guilli
elmi cum Gerardo Sub fratre 1370; Wilhelmus Nicolai
fil. 1402. et Nicolaus Nic. fil. 1435. in Chr: Gysberti Abcouds 1374 Rl
mentio Nicolai.

Proistorum familia non inclebris: ex qua Arnoldus vixit A° Christi 1330, cui filius Bernardus fuit et Bernardus praetor Traiectensis A° 1400, qui Traiecti sepulturae oct. fuit A° 1425. Jacobus ab Anno 1448 ad 67, cui filius Bernardus, huic filius Albertus obiit anno 1515, aetatis 80. Johannes proavus van Lichtenberg praetor A° 1412: municipio ut alium fuit ante 100 ann: Geraldum A° 1400. Lockardum Sra Binum A° 1438.

* 1392.

in Chron 1227 Obbilgem. Otto Bisenrode & Gerardg provis.

Rumelaria gens quamdiu externa ex Geldria Batavia, dein quoque per nobilitatem urbem tamen Leydae possessionem obtinuit, municipio Arnoldo Bernardi fil. A° 1540.

Regulorum familia quod nec adeo celebris aut antiqua, insignium ortum videtur mirari: quamdiu illustravit nuper recognovimus: ex hac Joannes obiit Turris Amstelodamensis Praefectus 1402; Godefridus qui obiit 1454; Bernardus Regulus filius cepit castrum Vianense a Joanne Zulichio Turris an 1460. Godefridum praetorem confoederatum rostra Batavia, raptu et gladio caesum: Lugi; Snod. Strab 1520.

Strabinus 1399. ad 14
Strab. 1430. 1423.

Grunefelica stirps ex Duivenvordia orta: vel ut quidam Wassenaria: ex Philippo Wassenario Arnoldus Grunevelcius natu minimus, ut ex Wassenaria Curione Theodorus refert Junius; Borchenbergius tamen ex schida Viennensi dubit Arnoldum Wassenarium filium Theodorici de Wassenaria domini, ex quinque natu minimum, originem Grunefeldiorum, gesti dedisse. Bernardum Grunefeltium A° 1483. ab Epo Daventriae municipio municipio raptum municipio.

Risenburgia familia ex Culemburgiana habere initium constat, sed quae nuptiis, utrum est et circa annum 1420. auctum nomen, quo se scribunt Viennos; nam antea nostrum non amnot fuerant Domini de Risenburch Joannes dictus et Hubertus, sed dubito an sint familiae: quod hi qui vocant ex qua municipio Hisbertum de Brant de Risenburch Arnhemii 1426, et Hisbertum minorem D. Joannis et Sundrae eius fil: A° dom. 1568

Gerart van Risenborch. Brabt mscr. 661 1520.

Tenenciorum stirpem antiquam et nobilem constat; ex qua Bernardus vixit circa A° 1362 ad 75; Amelius A° 1408. huic fuit filius Bernardus A° 1408; Bernardus Amelii filius noster ex eadem cum praecedente obiit 1503; Bernardi et Amelius huius filii. Bernardi vero filii Amelius et Fredericus, vixerunt ad hunc Anno 1570; Amelii pri
mi

primi filius Dromsius; hinc vero filius Anselmus, ad idem fere tempus vixerunt.

Grauberorum antiqua et nobilis familia, ex qua vide fuisse D. Walterum militem, vivra A^m 1309: Petrum 1322: Ernestum et Joannem 1350: hos Johannis filios Gerardum et Theodorum: Walterum, 1406: Theod. fil. Gerardus ob. 1465. Petrus fuit praelor Traiect. 1433. Bernardo hinc fil. D. de Hinderstein, et Rodolph. D. de Wedestein.

Gysbert. 1392. Strabo

Riaderorum olim gens nobilissima: restant quidam sine stirpis, de quorum stemmatis natalibus dubitatur; cum in plebeios reseantur. Memini Joannem et Wilhelmum vivra annum Christianum 1340; Gyselbertum, 1406. D. Stefanum D. de Sandeborch 1402: Adamum, Nicolaum, et Hinc filium Walterum, cui agnomen de Hardenbroeck, et Joanne Henrici filium eodem fere tempore: Walterum et Nicolaum fil. Walteri 1444: Henricum cui agn. de Sandenborch; Gisbertum de Kunsborch, Henricum et Wilhelmum Cuselenb. agnomine.

Cuelenberch olim non nobilibus; memino n. Walterum Cuelenbergium, qui et de Colonia appellatus obiisse A° Christi 1393: Walterum vicum A° 1422. et Petrum hinc filium A° 1450-79. Jodocum Strabo A° 1524. Steinbergium Colij 1385 Rit. Strab.

Jo. van Colich A° 1429 vendo adgnr tempore vixerunt petrus q. s.l. ob.

Julerorum familia diversis agnominibus aucta: et Chanonicis; quorum vana memini, et vixerunt A° 1429 Gerardus, Joannes praefectus aggeremum quem dijkgraven vocant 1450: Henricus item, Gerardus D. de Natewisse, nescio an idem cum priore, qui fratres fuere fratribus: Gerardus quoq. Balbus fuit, cui filius David. Hinc filij Jacobus et Theodorus, ad annum 1570 pervixere.

Julios quoq. dictos de Blasenburg memino: cuius nomen fuit D. Stephanus de Zuylich miles, A° Christiano 1390; cuius filius Joannes obiit 1402. Joannis filius fuit patruus noster. Dictus fuere et Arnoldus A° 1476: Joannes et Stephanus A° 1490. 1500. fuit ni fallor ultimus hujus agnominis Arnoldus hos de Blasenburg. Tul. Arbuck. patruus meus magnus, cui Sororis Judithae avia paterna, et Joanna Vestalis Gerhardi Blyttenburgh quoq. agnomen assumpserunt: quo nomine memino Jacobum et Gerardum inter confoederatos nobiles contra Mursium Rectum, A° 1436. et circa eadem tempora Joannis.

Zulich de Zevender, et Heremale, memino Theodorum A° 1453: cuius filius Theodorus vander haer dom. de Zevender; Gysbertus Theodori frater de Heermale dictus, 1476: Theodorus D. de Zevender miles creatus A° 1481 mense Octobri ad Nanatia Ultrajectinorum, huius filius D. Stephanus qui obiit 1534; fratres quoq. fuit Wolmarus.

Anez

Amerongiensium quoq agnomen apud Zutphanos legi: Joannes Zutphanus de Amerongen vixit 1437: cui filius Eusdem nominis; et Gysbertus Zutphanus de Vianta vixit 1453 cuius filius Johannes castrum Vianense vendidit.
Innuchio preterea non alio agnomine Theodoricum de Zutphen, fratrem Theoderici militis obiisse 1417: preterea Frederician militem A° 1400: Gysbertum Zutphanum Consulem primarium fuisse A° 1527 legi, qui Epi Bauarum vrbe expulsus Daventriae domicilium fixerit. vtra hor quoq. tempora Nic. Euerh. conf. 230.
inuenio Walterium Zutphanum dnm de Zutphen, qui illud castrum vendidit Frederico Zeldenacker et Theodorico de Beuerboorden.
Ex annalib. histi belli Jo. Zierikzee Epi contra Amstelos anno 1287 Sherfagium et Fridericum Zutphanos equites omisse.
Zutphanos quoq. Nicolaus preceptor iamdudum ex mysnio Friderici Wilhelmi filium 1469; Wilhelmum Junis filium, Fredericum de Wartsberge; Wilhel. filium 1485; Henr. Bomquoq: meminit Gerardi mtestissimi Sandenburgio A° 1525; Gerardum Lego A° 1486 Daventriae ab Imp: Maximiliano equitem creatum. Bartholomeum Swichelium Swalmium m. quoq A° 1456.
Ridderij quoq. non omnes agnominis fuere: Joannes Ridderius q vixit A° 1490, filios habuit Wilhelmum dom. de Oba Lichboerch; et Cornelium D. de Lunenburch, qui vixere ad ann: 1578: Nicolaus quoq Wilhelmi filius D. de Oba Lonkuerk ad 1579. peruenit; Cornelij vero filius Alberti de Lunenboerch obiit A° 1564. vtra annum 1490. Annales minime Gerardi Ordinis praedicatorum commemorat ad annum VIII. pontificatus Innocentii Octauum A° 1380 vitae suae Lubecae mortem praeuenisse a Regularibus Gysberto in Chronico de anno 1411.

Constat praeterea, Hemertiorum familiam Traiectinae dictionis fuisse: Quum D. Jodocus miles occupauerit possessionem Dominium de Amerongen, A° 1483; et Gysbertus castri in Amerogen dominus vtra hor tempora fuerit, cum filij Johannes et Reinerus A° 1517: Reinerus obiit in Lopicher Capelle, quod forsan arx illa quae ibi visitur Capelli nomine magnifica. Gysbertus de Hemert de Hemert in Skuylant, filius Nothus Johannis de Hemert obiit Traiecti 1578. Eustachius et Joannes filij Gysberti praedicti, quorum pater praefectus Mosensis obiit Traiecti A° 1579. 7 Novembris.

Verhaziorum familia quoq. nobilis: Legio n. inter nobiles habitos Boekelum vander Stuck A° Chri 1375: Gerardum item Warneri fratres armigeros 1406: Gysbertum 1416, Gysbertum quoq. de Lonium. meminit Nic. Euerhardi in consil. Bernhardi vander Haer; Lo- 230.
uanus nuper. quaestor Gratarum Veterum. inter nobiles Traiect: A° 1400 mentio Gerardorum.

At haec.

[At her de Traect. familys satis, ne in infinitum excrescat materia. Nunc restat virorum per ingenia clarissima eternum vivendum, vigilandum, sed meritis recreandum elogijs. Tuq: imprimis succurris animo meo desiderande Adriane Florenti quem nascentem placido vix dederunt lumine Musæ; Nam ex infima ac honesta plebe genitus, animum non despondisti, diurno nocturnoq: studio ipsam tuam naturam superando ad altiora aspirasti. Ut vanum isto conatus, eruditionis tuæ n. de tuis ut dictatis fama, ad omnes pervenit; Dedo ut ad Caroli principis teneriorem ætatis modificandam accersitus, talem te præstiteris, ut præ variis honoris purpureis galeris dignus, non modo Cæsari, sed et summis pontificibus visus fueris, Quamvis mortuo Leone X pont. Max. in cuius eorum electus summa concordia absens mio inuitus, nulla ambitione sed morum integritate, et insignis eius fama, ad tam sublime fastigium euectus fueris: et cum populus Romanus (ut moris est) ad pedes tuos osculandos demisset, deq: tua electione, et prospera ex hispaniis navigatione gratulatum adiit, grauissimum responsum his verbis confecisti: Bono animo sitis, Princeps qui aliud quærit sceptra principatus honorem, quique haud solam populorum utilitatem quærit, non princeps sed tyrannus est: Os meum pauci pascitur, et corpus tegitur, quicquid superesset ex pontificijs redditibus in Christianorum commoda effunditur. In hunc Itali quod extremis nec doctarum Romanæ aulæ amator, iniquioris ac imprimis Canazarius, et Jouius: Libros quos ederet nondum vidi præter quodlibetarias (ni falsus titulus) quæstiones. ac de primordijs artis fabros lignarios inepta pontificum Regulariorum, in quibus natus est monstrantur adhuc, cum sua duo effigie. Verum ut Episcopos Martinos et Bollerios supra retuli, ita et nunc ingenio illustres ac eorum monimenta hoc loco addam. Bonifacij extant Epistolæ, et vitæ quorundam sanctorum. Ratbodi scripta sunt de laudibus Martini et Bonifacij ac Ameleberga, Libri Homiliarum et Sermonum &c. Adel

botoi

Jacob Spiegel. in Scolijs ad Ant. Sab. de duct et fact. illust.

vide maiori æquitate scribentē Onuphrium. Scribit etiam com. in 4 lib. sententiarum.

vilebrordus

boldi scripta hgr extant: Vita S. Henrici Imperat. de laude S. Crucis, de Laude S. Mariæ. &c. Ac postremo Fredericus Goenr Tautenburgius Assessor olim Spirae in consilio Imperiali, vir fuit doctissimus et J C celeberr, cuius hgr extant scripta: Dialogus contra tumultuantes, Interpretationes in tres libros Feudorum, Conclusiones, progymnasmata fori de actib. ruinam inducturum. Vindiarum conclusionum Iuridicarum, et de officio Episcopali tractatus, quem nostro ævo edidit. Protulit hæc nra patria Cornelium Valerium bonarum literarum Lonarii professorem, virum doctissimum, qui multa ingenii sui monumenta reliquit, et Grammaticen - Rhetoricen, Dialecticen, mathematicarum artium fundamenta, de quo Junius: hoc viro delitys suis fruitur Lonarium vbiq. pagina factum ingenium. &c.

Guilhelmus quoq Canterus Vltrajectinus immensis inter ætatis suæ primos, quem nobis immaturo nimis fumante xxxiii ætatis annum abstulêre fata, quasi omnes literas misisset, facile omnib. in suo genere superasset; Documento sunt, reliqui: Novarium lectionum libri. Aristidis e Græco conversa orationes, Lysiphron Euripidis non forte quispiam bonorum autorum ab eo intactus, quin aliquid lucri ad se rediret. De hoc Lipsius et eius morbo: Quid autem? tabes ea est et marcor? an quis alius langor? de illa visus mihi dicere medicus Gemma. Quod musa tamen prohibeant et diuturnæ paulo magis in terras relint Pernassum hunc alumnum. Sed causa morbi quæ? studia an curæ

Τίκτουσι γὰρτοι καὶ νόσους δυσφορίαι

Morbos enim producere et cura solent

Aut Tragicus. De studys magis credo, quæ calide ille nimis habuit intente. Nunquam vidi tam indefessum ingenium, et laboris huius musci, aut appetens magis aut ferens. Semper ille in libris chartis, noctu diuq assiduus accubuus: nec dies solum omnes appensi et numerati ad hanc curam, sed horæ quas singulas ad clepsydram dividere ille solitus, et attribuere huic lectioni aut scriptioni. De plinio suo scribit, et iactat alter Plinius? atqui torpor ille hominis si cum hac assiduitate compare

Conradi extat Apologia pro Henrico IIII.

habes et libellum de imaginibus.

natus circa annum 1520 vt Henr: Pantaleon de viz: Germ: part: 3. pa: 461.

Batau. cap XVI

prima Epist. centur.

comparetur. huius quoq. frater Theodorus canterus edi
tis ii varrarum lectionum libris et emendato Arno
bio, eruditionis famam adeptus est. hic quamdiu re
publica animum applicuerit, nihilominus aliorum
se operum spem promittere videtur. Gilbertus Lon
golius ex nobili Langezakiorum stirpe ortus, amota
tandem nox indocto multeq. lectionis tum ab ado
lescentia editis, in liberum de morum honestate
notitiam professione studiosus. Philippus Morus An
tonii Scholentissimi pictoris filius, canonicus S. Sera
tionis Mathematicus acutus, et poeta felicissi
mis, sed negligentior habitus, nulla tam facundi
ingenii edidit monimenta; sed ex Asturia tandem
profectus ut Lusitanorum regi contra barbaros ex
peditionem paranti adesset, in itinere maris tedio
defessus, de hoc Burchius:

More qui facili fluete vena
Fundis versiculos Marone dignos
Dignos Ouidio et meo Catullo.

Cornelius Laurimanus locum etiam inter doctos ob
tinuit, diligens scola Hieronimitana Gymnasiarcha, pu
ta Comoediam Hesperi ab eo editam nil vidi. Georgi
us Ratallerus, Senatus Trajectini praeses merito his as
scribetur, eruditus sane; qui quicquid poterat a pub
licis curis suffurari temporibus Musis amoenioribus
impendit, ab hoc Tragicum illum principem Sopho
clem versibus redditum legimus, et psalmorum
elegantibus versibus edita oracula. Hic praecipi
ti quodam fato (ut Lipsium dixi) ereptus; dum re
deundo ad curiam venisset, subito animi deliquio
correptus nec surrexit. Lambertus Hortensius
hic non falso admirabitur, qui Montfortano mi
nisterio Trajectensi ortus, inter primos tamen aetatis
meae virorum scriptis suis praeclara posteris reliqit;
edidit n. bellorum Germanicorum et Trajectensium
historiam, Anabaptistarum tumultum, Commentaria
in Lucretium, Satyras etiam et Epithalamia. Sunt
edhuc et vivunt praeclara ingenia; Albertus Leonin
philosophus, factus Mathematicus qui torrectronem a
ni inter primos edidit. ac Magnifico Senatui Ve
neto dedicavit. et et Jo. Horninus doctissimus medicus
professor Lugdunensis Academiae: Adrianus Verburgius

qui

militem Christianum.

1 Cent. Epist.

qui ingenio non infeliciter possim amplexus est: Lambertus Verburchius Hujus Germanis et Decanus D. Mariæ Ultr. infimis et propè lectionis, Guilielmus Erkius poeta non infelix, et mathematicus studiosissimus. Nec unum præceptorem Arnoldum Eyckium qui totam pene attabulam docendo nunquam impleuit, in quo non indoctus, Latinas Musas attigit sed minuta minerua, hic omittam, ad poesim fenestram primus mihi aperuit, quam nibil effecto et senescente ramo ingenio, nil grauius quam littera ria hæc aptior molestia. Vixit adhuc Guilielmus Erkius mathematicus et poeta non indoctus; Vixit Paulus Scrokius, sed nulla adhuc scriptorum monumenta extat. pictura etiam habet quod huic referat; qua tam benigne fouit et honoribus auxit Joannem Scorellium pictorem excellentissimum, cum collegio Mariano ascripsit, et eminenti numero habuit. hic rem pulcros. Laureatosq; rem nostra tamen symmetria artus exprimeret, nudi maiestatem indicio minus digne Laudatus est. illud Dei rem roboribus esse austeriori; hunc dixi tabulam. Omnia Cecrhq; in qua montium agrorum, siluarum, mixta diuersitate et animantium insita reliqua, mirum in modum placuerunt. de hoc Joann: Secundus Hagiensis:

epigram. lib.

I fausto pede, patrias ad urbes
Diuina renouator artis. et. post

epistol. lib. 2.

Pictorum sublimis honos, columenq; virorum
Artificum rudibusq; nouum decus edite terris
Qui procul ad patrios orbis monumenta Latini
Fers agros, Rhenumq; locas ad flumina Romam.

Quem insequutus Antonius Morus confessione artificum, nonnulla simplicitate multum filo inquinauit. Sanda illius symmetria palmam fortè adeptus videtur assecutus quod rarum in artib. successu maximi posse existimat Plinius, de fortuito loquens; nimirum extrema rerum postrema omnium fortuna et desinentib. pictura modum inuidit. Artifex operum, ut inquit de se Jamvid, facundus principalium, a quo quorundam regum et primatum hæc ætas habet, aut

habuit

habuit ramprodon. Antonius Blocklandius municipio Tra
iectensi Monfortio ortus Traiecti, educatus, qui in
praesentandis romanis vultibus minime durus, in re
rendis historijs nulli fuerit secundus audit at vir
di etiam tum aetate nupta raptus nondum omnibus
satisfecit sui desiderio. Vidi eius tabulas, Natuita
tem Christi. pentecosten. Totum cum filiabus.
Adonidem. Rudolphum quoq. Ubaldinum. vivida mul
torum effigies et coloribus spirantes vultus
immortalem reddidere. cuius etiam filiam Mariam
puellari quodam decoris non mediocriter expri
mere imaginem notum est. Duo reperiuntur in ipso
aetatis flore viventia ingenia, temporis iniuria
maiorem famam assecutura; Abrahamus Blomar
tius, et Joachimus Uytenbalius: quorum ille audacior,
hic mitiori quodam filo operosior, priorum tamen
et laborum imperium magis placent. Ars
quoq. hac aetate desitissima artium progredi, et
vinci coloribus ex tam fragili materia nomi
nis aeternitatem quaerere; et produxerit hac aeta
tis fundus artifices non Goltzium, Goltzium
Cuius, cuius memoria vivit domi ipsius artis in exer
citio; Architectum praeterea genuit nomina
tissimum Sebastianum Cyum, cuius magna apud Caro
lum V Imp. demeque filium Philippum aestimatio, q
mira arte Montem Carolum oppidum Philippi de
Philippopolin ac Hesdinfertum designasse; fortissi
ma totius Belgae contra Gallorum impetus propug
nacula, fertur. habet et nunc relatorem progenitorem, ex
cellentissimum Henrici III Franciae Gallorum regis auricum, Johan
em Crocium. Fuere hinc quoque oriundi, supra omissi; Hesius Phi
ter, qui itinerarium edidit: Gerardo Lysteno Hemskio; Girardus
Mulertio &c. Paulus Montanus &c. Darius &c. Henricus
Herendalius Med. Daniel Brochmanus mag. Rudolphus Tollius
prognostirus. Diemque consul regius quam proxime in urbe
nondum edita; Johannes Ridderius J.C. vixit; superstes
florida adhuc aetate, Theodorus Rhenesius, Henricus Wilkius
Eurardus Pollio, Lambertus Cantenius. Edidit nuper Bor
zig quidam, mira originis bellorum Belgicorum patria lin
gua non indigentes.

Nunc de moribus pauca: Quae ad religionem pertinent cum ceteris Christianorum communia habuimus, dum sub orbis seorsum Religio nusquam moroso olim mortalibus, sed ut principia animi valere solent; ita sequentia paulatim refrigescere videmus, paulatim n. religio in superstitionem, pietas in impietatem degenerauit. id effecit opum abundantia, et rigorem felix fertilitas; Pietas prima opes percepit, inde filia superbia mox (dolor quod erat) deuorauit matrem. Nam vt ante sacerdotes innocentissimi atq. abstinentissimi fuêre quo tempore sola sacra carebant monasq. fractabant, sic post fuêre ex his qui cupiditate ambitioneq. praecipites iuerunt: quare merita pêna affecti, a tot iam annis seditionibus bellis, ac religionis controuersia agitamur; haec pharmaca diuina clementia, quibus prurientis petulantium animos et luxuriantium sanitati restituere conatur; vtitur Deus malis tanquam flagellis, et tyrannis tanquam instrumentis, quibus malos bonos fariat. At nos miror, nec mirum quisquis veterum historiis tam sacrorum morum corruptas disciplinas, et vitae sacerdotalis diuersos ab instituto a pietate vsus, tum Eusebius sit author, etiam primis Christianorum temporibus imp: Diocletiani, ecclesiasticos longissimo tam tum a veritate recessisse. simulationem in vultu, dolum in corde, fallaciam in dictis occulte gessisse; adeo vt deus propterea offensus, grauem in immisserit persequutionem, non tam impios opprimit, sed punit, et admonet vitae turpitudinis antea acta. Templa a maioribus condita, caerimoniae institutae: bona religionantibus sacra attributa; ordines distincti. vid. pictatis non fraudes, opiniones; tempore attenuant. singula: Templorum iam maior nitor, aris consecr. caerimoniae ritusque additae; priorum memoria relicta ne quisquam in religione minimum de pietate detrahatur, si modo religiosum: hinc quidam historiones sodem pietatis vocq. occulta sacra tanquam in theatrum populo proposuerunt, et tanquam comoedias acturi, fidei Christianae sacramentum; inuenti qui deponerent, item alij qui omnem salutis viam dubiam reddererent, imo et religionis nostrae fundamentum in controuersum voratum a quibusdam. sunt qui pro

Io. portan. hist. 7.

prio pectori affectuntem fingunt Deum: structus alij
nos colligunt, alij fucus religionis mysteria extendunt.
Eadem tamen cum omnes astra spectemus, et ad eundem
aeternitatis finem tendamus, quid interest qua quisque
prudentia verum requirat qua quisque via ad ~~ad~~ turbinis
metam attigerit; vere illic pro meritis non posse
pervenire ad tam grande secretum; omnis turba omnibus
finis propositus, et una properantibus iamia aperta.
Christum petimus cum: sequimur diversa via, nec
potest errare qui sibi statuit hunc scopum. Alia mo
rum via ad notum illum terminum alia bonum,
qui rem vincunt. Nunc arae Dium fumere, magnos
et ornamenta rapis consumpta sunt; Canobia et tem
pla plurima fundamenta tenus diruta iacent, mos
talium fere montatis ruinosis simpliciora introducta
religioni spectis, ac molestiis ad pietatem tragicis
vulgus affirmat etiam malis feriatos animos pietatis scho
pang, spectarula. Exercentur in extantibus Calumnia
rum decreta: Hi Duplicis sunt generis; Constori
antes alij, libertini alij, illi nescio quo foedere arctis
sime colligati nominibus consignatis tempora missorum
Christi ignorare videntur. Hi vero libertatem profite
tur moriosam, non in scrutatis spectum de religione
sed vera libertatis, idcoque: mellum construere dum
rutum bic externum admittunt: Horum presbiteri
et concionatores uxores ducunt, libros alunt lo
nisti, verbum Dei se vocant Christi monumenta
statutis diebus populo concurrente legunt, exponunt;
Carmina quae Davidis Hebraei sunt cantant, qui
bus populus omnis indifferenter occinit, et mundi da
tur sonitus. Omnia religiosa pontificiorum non modo
negligunt, sed partim et impia detestantur, parti
et inutilia contemnunt et aspernantur: nominis
ta nil curant vetustum aut maiorum memorias, ig
norant sua nomina scripta dirutis, addo quidam deum
esse ipsos Gothis barbaricis. Praecipuum in religio
ne illud Christi epulum nocturnum (quod pontificii
Caenam dominicam dicant) hic maxima inter Ca
tholicos Romanos et Evangelicos Calvinianos differ
tia: Hi tantum in memoriam et et ultimum Christi
testamentum ac mortis beatissimum testimonium su
munt, illi panem post benedictionem sacerdotis in di

cum

rum Christi corpus commutari asseuerant, et frmiter cre
dunt, et hoc ~~de~~ precipuum religionis mysterium. Cal
uiniani hoc modo sumunt, cenam sacram. Ecclesiastes, duode
cim dicat qui assident mensæ ad hunc usum constitutæ,
ille panem in fiusta diuisum singulis porrigit, prola
tis Christi uerbis: hoc est Corpus meum. et deinde omnia
addit. Cyprius tamen sanctius et iterum purgatos
se reddunt, et puros se constituunt ad tam pi
um mysterium. Et sit demum ordine quodam ce
remoniarum agitur, ut omnis post alium assidet. et
monumentum hoc perpetuum Domini ~~de~~ apostoli
amoris accipit. Anabaptistarum quoq: hic plurimi,
quorum diuisæ inter se et diuersæ opiniones, et
ab autoribus nomina sortiuntur, Mennonista, Abece
darij, Simplicista, Adamita: ac ita Ludit in humanis
humana Damitus. Factionum haec non Religi
onum discrimina. Quorum qui primi, neminem
ante ætatem perfectam sacro fonte abluendum sup
to ab ipso Christo exemplo putant, ad hoc sententiam
Pauli Thessalonicensis clarissimi Christianæ Legis nouorum
sophistici magis quam recti interpretantur, quem
admodum plura alia dissentiendi potius autoritatem
terendi studio, quam ueritatis inuestigandæ: hi
nec uocari, nec arma capere, quasi id Deo ictum
in necessitate displiceat, uolunt; Quare cum bre
ui reportati rumini ad arma reuocentur et singu
li per uiros legitimos ciuitatis mœnia defensa
rent, se tanquam arma sumpturos, quod contra
superstitionis ~~sanctum~~ est institutum, negarunt. Sed
lepido commento delusi sunt: Quidam huius gre
gis pascebat porcum in area, qui erat ante limi
nem domus, quod animaduertens quidam de primis,
tempus exercitus adesse rati, aut simulationis
detegendæ, nocti porcum egredientur et furi,
illa statim maximos strepitus edere, At pij homi
nes qui se pro patria arma induissent, pro
porco arripiunt, uel forte ferebat, hic scadium, alle
carulum, aut lapidem, exclunty porcum furibq
reptui; Hic ~~postea~~ segnitia due in uulgus
sparguntur, et delusi hi simulatores, arma quæ pro
porco sumpserant, ad patriæ defensionem mouere
negabantur. Hic religionum in hac urbe usus abus

discri

dyerunds, varietas. Illud addam multorum iam studiu
omne vt quid habeant etiam in religione nouum
nec id sentiant quod omnib;. Ritus nuptialis hi
fere obseruantur: Nuptias conciliant colloquia A
mor, opes Libertas pueris summa et sacris ad
hab accessus, per quem ad vberiora si conditionu
opum aequalitas. si vero conuenerint. ad parentu
desponsus, tum de nuptijs, de dote tractatur:
conueniunt, consentiunt, mihi impedimenta est. Si
Sponsus iam designatus nummos dat sponsę; annulum,
armillas, signa consentientium, et dextrum, fidei
signum: pretiosa quae dotant donationes propter
nuptias, pro mutuorum conditione; et cum mulier
nihil vni testamento aut donatione post nuptias
arguatur, praeter usumfructum, conueniunt, vt am
te nuptias donationes perpetuas, et proprietatem
sus arguirant. postquam nuptiae contractae, iam
iam dictus dies: in templo. premis trium septimana
rum proximarum diebus omnibus publicatis, hae fere
formulae: N N. hisce diebus coniugij statum amplec
turi sunt, si quis quo minus id fieri debeat. habeat, i
proferat dum tempus; sin' perpetuo in posterum silen
tio plectetur. Subinde autem coram sacerdote
et testibus, vel populo praesente, idq; annuli tra
ditione, et osculo, dato. qui vero templum iam aduo
cant, ne ream sit matrimonium, ad praetorium
conueniunt, a coram magistratu vel de hoc edicto
se sistunt, qui tanquam testes in actis publicis
referri matrimonium contractum iubent, aliaqui
puniretur, aut matrimonium nullum id putare
tur. Moris etiam est bene precari Sponso sponsę;
Sponsa designata virginum thalamum a pactis iam
nuptijs ante consummatum matrimonium non ingre
ditur; Cum diu nuptijs dictus adest, comitium pro
conditione nubentium paratur sumptuosius, id solen
ni more, coena conuiuiumq. Virginis lectum nup
tiale herbis odoriferis et floribus variis adornant
ea parte qua sponsa cubitura, qua vero sponsus
cubiturus tantum spargunt, Cum tanq; templum,
omnia maximo apparatu nitentur, tubicines
adsunt, et quicquid templis patitur prosperitas, hinc
latrumab Virginis exutit pudor, vel quod huic
consuetudo, Nam, Vt flexent oculos eruditae suos:.

olim

Olim passis crinibus, nudo capite, rui feminis sectabris
gentibus mortuum magistratu erat sepultabatur primo
die, qui mos nunc fere abolent. Nunc vespere
ad medium noctis contrahuntur, tum nuptiales cum
thalamum ducere nuptiarum primus pronubus
domum ipse sponsus irrumpens, et volut pugnando
predam optatam, ex qua sibi debitos fructus auferat: proximo die ad hospitia redeunt, et continuatur cum sequenti nuptiarum solemnitas. Nobiliores
prima die tam sponsus quam sponsa candidis vestibus
utebantur, in sponsum primi candoris. Nubendi
vero vel exima plebe. Huius solemnitatis nuptialis
expers; cui non sunt opes ut tantos sustineat
sumptus, quum ab inuitatis succurritur. Et ger
de nuptiis. In funeribus; peractis sacris quae
cunque religio requirit, epule celebrantur, et boni
ri ritu mortuis laudantur oculi; rosea
limo destimato, nobilium quoq. rarior. multum
ritus mortuario imponuntur; donec hic diffluentia, et nobilium arcuatim assurgant, plebei
cum plano sint; pharetra quoq. nobilium nigro
panno tegitur et albo obligatur; corpus domi
suprema summis obseruatur, tardi ardent circum,
sunt et qui nocte assidentes vigilant; pretate
ad fabulant, an veterum inceptis persuasionibus; qui
sagax multorum mortuorum ora demorsitare. Aliq.
et artus magicae supplementa auferre solitae, red
debant (ut testis Apuleius de Asino Aureo secundo), ignoro.
Si corpus, corollae. et pecta varia feminum ornatu. arbi
trium vestis contribuuntur, pharetra imponuntur,
tot quot annos, duxit, aut multos vixerit; cum
sole efferitur corpus heredes, et cognati proxi
mi longis ac tractis pallys lugent, olim et rutulli,
qui mos adhuc in Gallia. Et me nimis incepto lucti
se conficiunt, optumum adfert solatium lectitio
illic dator Bacchus. Euangelici Calumniam ad sepulcra
sanctorum Dauidis damnat, et mystes confidenti
suggestum, funebrem habet oratorem, ad mortis
contemnendam fragilitatem humanam inspirandam
circumstantes hortatur. Cadauerum olim maior
numerus Catholici Romanis defectus. Filius patrem
aut

vt sex hebdomadas

aut matrum annum luget, sic uxor maritum; Frater
Fratrem sex mensib. patruum, auunculum tres; Vidu
quoq: hic longe alia et multa optimone melior ratio,
quam reliquis religionibus. Dux quis ex plebe qui no-
Octobri recta Victoris festum, quo migrationes ex
aedibus in alias aedes fiunt (quemadmodum olim apud
Romanos Kal. Julij) bonum et pozeum nactent, p.
ratione et magnitudine familiae, parte ne rozrumpa
tur sale maceratur, at ita per multum temp[us]
integra seruatur; si minus tandem salis mbibe
rit, aqua eluitur; parte fumo siccatur. Butiri
quoq: Caseorum et frumenti semper copiam habet:
preterea ex piscibus halecibus sale condituis, et pisc
sole ac vento duratos, ex Asellorum genere, et Nuc
vectia aduectos (quorubisq; multo propter diuturnu
boratur Bernardilla lingua) Cardanus Stophim roz
rupto ac ipsi forsan vento vocabulo appellauit, sibi
mundum, quambis alys diuersum scribit; et hab
esse non reprehendendis modo recte doctorum.
Exemplaria multorum priuilegiorum et donationum sunt
in annalibus vulgari lingua conscriptis, ex ipsis
exemplis vt puto translatis vt sunt Baldiziri, ve
bis ac summi templi restauratoris. Othonis II Imp: suc
cessib Germanorum donationes Appidi atque templi
Trelani: Anfridi Episcopi, continentes donationes domi
niorum Westerlo oddobolo, Meerbeke, Honbeke, Burcht,
templo et ecclesiae D. Mariae ac Martini factae, unde
patet hoc templum duae etiam virgini olim sacrum
fuisse: Ottonis III Imp: continentes donationes do
minij Telonij ecc. Bommelij; item monetae et Telonij
Hecelensis, nonnullorum item aliorum bonorum comitatus
Teysterbandiae: Henrici II Imp: eiusdem territorij Bom
melensis confirmationes exprimens; eiusdem de
donatione comitatus Trentensis; Conradi Imp: de
donat: comitatus Teysterbandiae. Henrici III Imp: conti
nentes donationes Daventriae cinque monetae, Telonij
omniumque iurium: eiusdem in quo tota Hollandia episcopo
Willemo tanquam ei ab Hollandiae comitibus occupata dona
tur. Henrici IV Imp: Continentes donationes comitatuum
Oosterghoe et Westergoe in Westfrisia; Godefridi Epi de ecclia
Medenblicensi et archidiaconatu Westfrisiae.

Festa quoq: et dies solemnes veteri more observant
plurimos, vt templorum dedicationes, nundinas,
et optimorum virum profecta: et licet pyrus
templorum cultus abolitus, festorum solemnia
stant: frustra reclamantibus quibusdam superri
bosis, qui damnarunt omnem voluptatem cum ipsi
autores non existerint; humanorum Christiani
imperatores, olim resecare et penitus tollere ram tu
religione vt pietate, qui vt templorum sacrificia
prohibebant, ita voluerunt publicorum operum ornamen
ta seruari; festos, conuentus enim, et communem
omnium letitiam non patientes submoueri. Marie Mag
dalene festus dies Templi Martiniani dedicationem celebra
bat olim, et hinc totius vrbis solemnis dedicatio di
die in hunc diem obseruata. Professo d. Martini mar
te Nouembri kalendis olim riminy cena, qua primum
mustum bibunt, vt. Roman: prid: kal: Octobr: mediti
nalibus, floribus etiam ac tedis per vrbem discurrit
puer, vt olim Cerealibus furi, more dat. plures
sunt dies kalendis, quarum professis pontificibus
sacrificiis luxuriantur, vt Kal. Januarius. Trium Ma
iorum feriis, Agonalis, item et Pontiani professis; quibus
diebus maiores mundina celebrantur. munera inui
cem mittuntur. Professo Martini villici certatim
boues grandiores ad forum Boarium deducunt,
qui boue maximum attulerit pretio donatur;
vsq: eunter, et deinde Hagam comitis exerta
lege per multos iam annos obseruata mittitur.
Bacchanalia quoq. suis celebrantur solemnitatibus
autori vt credo gratissimis; nefas n. tum sobrium
videre quemquam, et floribus sanctibus ambula
tem.

Episcopi Trajectensis olim inauguratio/ apud Lamb: Horten
sium) talis erat: Ingressus praesul urbem, pulsis armato
rum supparatu in curiam armatus perrexit, ibique
faustis gratulationibus exceptus in Libertatem Trajecti
norum intrabat, applaudente populo, inde in omnium templa
deducitur, ibique arma ponit, et veste episcopali or
natus in templum D. Tutelarib romitantibus tribus ordi
nibus pergit, ar primitiua maiorum confirmat. hinc in
sedem D. Willebrordi collocatur, et tandem in aedes pontifi
cas se recepit, nox sesti (octuosissimus et quatus Trajecti dictorum)
pulsu campane inaugurari solebat.

Cum pre

L. 3 Cod. de Pagan.
L. 4. C eodem

1 Cum 200 florenis Dani
cis pro recognitione
per Holland. et Zel. imma
nitate quibus vulgo aliud
exactatur.

Cum ppredentibus aliquot folijs Drosihoros hunc
orbis familias, et quod ex ijs duxisse reatus tem
poribus arrogatam retulerim, ad patritas demde
ex plebe celebriores me arripiam.
Fokiorum familia celebris fuit semper: quam etiam nobilit
fuisse totum, at in Exulum psalsam, amissis bonis
dictis bonis, Brabantiam fallor aduectam duc ronse
disse, ex monimentis constat: inuenio Dnm Iar Bruno
num fodr. Strabinum A° 1525. et Gerardum Stramum S.
Salvatoris A° 1335: Albertum quoque ex Josse Alcyda gorinq:
filium Cornelium A° 1522: Albertus pater fuerat Cornelius;
Alcyda vero uxor Brunor pijs, qui vixerat A° 1480; mater vero uxor
cornelij i. Josse Adelberta F. Alberti de Dymont. Alart et Cornelis fra
tres obscuris A° 1485 et A° 1472. Cornelium ar Stud prem Gerardum vixisse
legi.

Cauchij antiqua ex Skirpe oriti frentur; Inuenio A° 1550.
Joannem Antonij filium, unus nescio an sint Antonius Jc. syndi
cus Traiect: Tmannus doctor arctarum, et Valerius Jc. can. Mast.
Brunonis et Theodorum ex paludens. scripsi inuenio A° 1580.

Cantheri originem licet Frisij, insiti tamen patritijs Ultrajectinæ
reipubl. familijs, multi eorum gentilis Groningæ et Leuardiæ
adhuc Rodie durant, de quibus latius Sifridus Petri libro de scrip
toribus Frisiæ. Lambertus ex Wolga F. Johannis Aurimæ genuit Wil
helmum; hic Lambertum Gruninga natum, qui inde consiliarius Ultra
jectinus factus uxorem duxit Johannam F. Theodorici Wythij q origine
ex Abcoudiano nobo deducebat, hac ipsi genuit filios duos, Wilhelmum et
Theodorum et filiam Johannam, ut ipse Guil. testatur. Theodorius deceso
lus superstes ex uxore Catarina de Zuart vid: sor: de Culenborch sex proles genuit La
bertum V.D. Joannem, Wilhelmum, et filias tres.
Nouar lect 2 25. lib 2
vide Sifrid. Dec 15.
Verburgh quoq. suo tempore noti, et inter patritios asscripti: ex his flotuere maiorum Gratæ Joannes, Henricus
Emmius filij, Henricus Wilhelmus. Nuperrimum memorio in
bris feudal. de A° 1545.

Rammiorum antiqua familia: in sigillo arcui colorib vidi nomen
Adami, et in contractu quodam Abcoudiæ Jois Rumstæ de A° 1552
Adriani. Arnoldum Strabinum memorio A° 1474.

Merenburgios quoque ante nostram etatem celebrizz ad
dictos Bolunt: nuncio n. Strabmos Gnud Dorbb Gerardum
petri fil. A°1520. et A°1525 petrum.
Sunt tamen qui dicti admodum Gorum maiores ante 70. an
nos fuisse Bolint, et ex mercaturâ quam exercebat Inter
Burgros dictos; alij ex edibus quas nuper possederunt in foro novo
Boarum nomen dederunt.

Vermatiorum stirps patricia; ex qua Consules habuit pri
marium annis Lx. Cornelium; Anno quoq. ∞ ī xxviii. Jarobū
ex foederatis contra Bauarum raptum legi; nullo tamen in
titulis feudalibus a Amstelio arrogatis
Noz vandezmaelte; illud proprium Gorcom et agnomen ab alia
familia adsumptum; ab qib qui eam diuunt.

Bollia stirps antiqua: nuncio arcuum Boselijs Gadem, quorū
multi ante duocentos amplius annos in republica celē
bzem familiam; a nuncio Gerardum Bollium Lugduni. Fac
tionē Armatorum raptum, A°1481; Lubbertum Strabinum
A°1392. Gerart de Bolle prepter anno 1365. 1365. Inuenij tis a Bol.
et ex mpgmis patet; Rodulphum Bolle A°1455. nuncio.
Verkerkiorum:

alia ipz et dnuz/a

Pilorum: Ex hac militum voluerunt: A° 1483 pro quibus signa
verat; nuncio Brunonem pyl, timen Trancf. Non ita pri
dem oriti Gulielmus pyl.

Canabenhoriorum.

Lewiorum Immelio Valerium A° 1560, Cornelium 1557, Joannem 1500 et fil. Guelium Can. Hierosolymitanum; Jacobum Strabinum A° 1520, Albertum A° 1524 Strabinum. m Gerard. Jongiana maenio Hermannum Katzey Henrici Jos et Hieronimi

Vermeeriorum, ex ea familia ortum Hyr. Joannem Vander meer Gerardi filium circa annum Christi 1380; et Strabinum Josannem Josis filium A° M cccc xxxiii. Anno 1203, maenio Rogerum Vander meer mil. equitis Ludouici Loonsis Comitis partes sequutus. vide Gerard. Jun:

Cromniorum:

Loniorum, ex hac fuere Belgarum consiliarius Hagiensis, Cornelius centurio militaris, et superest Antonius consiliarius Trajectensis frater, qui fuit Broe praefecta Eliz. Virginum Cystina nunc.

Bolleriorum familiam consulem munerum Amstelodamensis dignitate, insignemque usurpare quae ab Amstelodamo deducta Vidua possedit Jo similitudine; petrum Amstelodamum, Strabinum, Gabriel anno 1432; et Wolfgangum praetorem A° 1472. Gisbertum 1530 hus Strab.

Voornia Steinps olim Rolebrid; hujus Gerardum obisse A° 1484; deinde Consulem fuisse cum Sandenbalgio Godefridum Anno 1524; ac cum Rollega in Exilium abisse, ob confoederatorum insidias, ac demum anno 1528 urbem cum equitibus militibusq: ab Epo arreptis ocupasse, fugatis confoederatis.

Tunicos inuenio anno circa Annum 1300 florusse petrum, ar 1328 Everardum; Sunt adhuc eius nominis quida, an Ruscher familie nescio, Theodoricum dñi Hendrici de Jonge filium 1450 hodie vixisse, et Henricum in his do A° 1496 immixti ruinis ea sunt insignia, quibus godine stantur hodie ni fumi gentiles. vide Genealogia quā apud me habeo.

Fertiorem patricia familiam ceo rompesio ii A° 1528, Captum ar gladio ipsum Gerardum, conspirationis Geldri re participem; Antonium in contract Rus: de A° 1552, Item petrum vixisse anno 1560, florentium vero ad Wilhelmum A° 1570, Willems glande transiy in suburbiis Telonario a militibus flourstud et Lambertz fuit vi-nunt. nistro mu duant. Arnoldus inter beneficiatos A° 1580 numeratur; Wilhelmus A° 1456 strabonis nuncio, Hugonis Strabonis A° 1574 petrus vixit in Senatu.

Utenbroeckios inter armigeros nuncio A° Christiano 1350 Joannis, et 1390 Gerardum: Nicolaus vero Everardi in Consilio 132. memimit Domini Cornelii Utenbroeckij presentati per Azonis Diaconum Trajectensem, in Ecclesia de Stoudorc circa annum ∞ cccc lx.

Doënburgij ex Aelemburgiana familia iniusto thoro ortum di: ex quo strabonius Trajectensis nuncio anno 1520 Josannes.

D'Eedel: memimit N Euse. Arnoldi d'Eedel et mi uxoris Maria Triesto cons. 224. via fil. Jois canonici; Immixio libros Godefridi de Voltz in his do anno 1536. Jacobus d'Eedel canon: Mariana A° 1523.

Moezendalios ex his fuisse M. Petrus Moezendalius q ramum fut. de Velgerus Gramo D. Petri fratres.

Bockhoutiam Zuedezum rompario vixisse mtis comitis Ao 1370. Magnificu d. Wilhelmu de Boechout nuncio A° 1551.

Hamelenbergios apud Zoest. vixisse legi vetera A.o 1363. in his scab: 1472 Hisbertum van hamelenberg

Rutenbergios nuncio Egbertum haut de Rutenberg A° 1366, et Rodulphum; originem tamen ducit ex regione Transisulana admodum nobilib, et comitibus Benthemiis quandoq; connubio unctum. Stephanus dns de cabau qui obiit Anno 1373; et Hadebbyrta Lanstrepia genuit Adolphum, qui ex Agneta [illegible] reliquit Stephanum, petrum, Joannem, Ludovicum, venit adhuc in transisulania vnico de Rutenburch. odulfi Gerard. in his de anno 1536. et extant literæ manumissionis Adolphi de A° 1328. Lego vetera Annum 1337. vixisse Theodoricum dnm Cozfeldiæ et Asset, Wilhelmum quoq. et Hermannum 1375. Sub et iam qui et nomen et dominium de Asset habuit, et Wilhelmum se posteritatem reliquere, qui tamen dum inter pleybeos delituerunt. Henricus quoq: anno 1376 Theodoricum.

Hermalum celebrem olim stirpem fuisse, ex veteribus monumentis innotuit, et a Zutphanis quoq. agnomen assumpsit, fuit, sub Carolo Henricus vetera A.o 1368.

Compostellios inter nobiliores huius urbis olim scabinos reperio, inter quos Nicolaus A° 1340 vixit Joannes 1390, Henricus qui obiit 1437. Ernestus, Nicolaus, huius filius Abraham.

Pauwios inclitos in Coesfeld habitasse, et inter celebriores iam tum numeratos, A° 1336. inter quos Joannem: in literis quibusq: Gisberti Abrondij de A° 1374 nuncio Hildebrandum Johannis Pauwij filium.

Sunt et van Buren filij Adriani praesidis, primum Ultrajectini ordinis in privato consilio regis Germaniæ consiliarij, et aurati Vellerani thesaurarij, et arrogantem Ducatus Brabantiæ custodis, nempe Franciscum prae[illegible] Margaritensis, Lambertum Petrum Mariamus, Adrianus scriba Traiectinus civitatis primarius, primus et postremus sunt eorum libri. Henricus van Borre nuncio arcta A.o 1532.

sequent

Sequentes familiae nobiles a patritios vel. mterpsis vel latere arbitror, circa annum 1300 nobiles fuere ex equites et multis deinde temporibus celebres, Ortesij: quorum arces fuere Oorschenburch, composito Ao 1452, eodem tempore vixere et adhuc fere tempora perdurant Luchtenbergij equites, Stoutenburgij, d mersfortij milites. familiae quoq. nominatissimae fuere tribus temporibus celeberrimae. Quezi de vechiozum, ex quibus Joes Ao 1445 praetor Ultrajectinus, Herlariozum, quorum in potestate Amenda dui fuit; Limpertiozum inter milites numerandi, Rhenozu, Schozenburgiozum, Shalckbuchiozum, Lopsiozu, Zeystiozu, Duytebeerdozum; Foeiozum de Dolre, Gmkeliozum, Galecopiozum, Blockhoriozum, Orcopiozum, Vandeziype, Blomedalpij, Blomesteiniozu, Honsbikiozu, Vleutmiozum, Leerssemozum, Vandershorstiozum, Aarenboergiozum (ex qua Johannes Marschalcus Trajectinus) Veldriozum (ex qua Arnoldus praetor Trajectinus), Utenhamiozum, Schadiozum (ex qua D. Helias D. Walteri militis filius 18. dominus Castri Abbesseneyck nunc Zobbeziom Houtch), Goeziozum, Zandenboergiozum, Lunenburgiozum, Leubenbergiozum (ex qua milites circa 1348) Broechhusiozum, Vboudenbergiozum, Veterumiozum, Spiegelenbergiozum, Rimenburgiozu, Schonotiozum, Alzeborstiozu, Zwemmiozum, Tuyluiozum, Vbalenburgiozum, Laeziozum (ex qua Otto Campi praefectus Epi Johannis Arguelij occisus in Zoest 1356) Kuimeziozum (ex qua Hermannus dominus Benedict Epo Trajectensi Ao 1407. cum 4 suis filijs Hermanno et Henrico), Boelesteiniozum, Groenebaudiozum Bekeuortiozum, Budaniozum, vander Aa, Griechebeechiozum, Drieberziozum, Wyscheziozum, mouldriozum, Vouwmanniozum, Gobeziniozum, pallatiozum.

D. Gerardus pelleeusen. vixit circa annum 1300. a qua familia porta in Suburbio Lauuenrechtano nomen adhuc retinet, Voraturq. pelleeuspoort.

D. Gysbertus d. de Goy et Gasperda Burchgravius Trajectenses fuit Ao Christiano 1314, huic filius Gysbertus.

D. Sybederus de Beuerbeerd, occisus anno 1304.

D. Egidius vanden Bosch d. de Nieslem eodem tempore vixit, hortatum assumpsisse agnomen Hasselenios multos.

Stephanus de Veyda miles vixit Ao 1312.

D. Gysbertus Both d. de Ema circa eadem tempora fuit.

Lambertum vande Woortlita scriptum, multos vixisse Ao 1370 constat.

Venerus abbas Egm. 20.

ronstat: Et Joannes de boorde circa 1348: sunt et iam
inter plebeos familiæ quidem pleni nois.

Zuligs olim stemmate celebri stirpe rompebit, Sunt eius
nois in plebe.

Wolfiorum inter Armigeros celebris familia fuit; Omnes
hoc nomine sed plebeii; mentio extat Ao 1390 Gerardum
de Wolff, Hermann Wolff in lris de Ao 1411. & Jo. Wolff Ao 1561

Berriorum quoq. gens olim inter celebriores numerata, extat
Annis Christi 1348.

Tyskiorum stirps ex notho Abrandiano oriundum sit: Ex qua
Joannes vixit 1402, quem eius familiæ rapuit stirpis
arbitror: fuit et Joh. Tyskius Ao 1528, conspiratione
Geldria raptus et gladio cæsus; cuius cædes mirabili ca
su arridit, temporum istorum mores deridenda humiditatem
et inquinatam testatæ, nam cæsum non ante
lapsum quam alium eius nomine, consanguineum, inter
misisse immerentem, cognoscere.
Vanradiorum stirpem iam defecisse animaduimus, licet assumptum illud
nomen audiamus ab Hammi raptri dominis; a femina id non deri
patre et quasi possessione restauratum; Famulum suum duxerat
Bozum cui Vanradia, ex hoc filius matrimonium adoptauit hic
pius, et ducta uxore Willira hos qui iam diuini produxit
liberos Joannem Vanradium Hammi dominum et
Vanradium et Vanradium, Ipse et quæ non sana mitis
patris quorum vocabatur Jogumeb, habebatque fratres duos, Tho
dorum Vanradium qui plures habet libertos et
amb. Vanrad via pago sic dictus aniam abduxerat, et
post parentum obitum fundat ecclesiam, possessionem
bonorum occupauerat.
Cordenotij quorum bit raptat iam attollant, non ita nuper mu
niuntur, bet m. Eyserardum annum 1550 attigisse ligi.

Canisiorum familia quambis plebea celebris tamen; vt in ea bello turbulentis turbida; ex qua Guilielmus partium Confederationis Geldriæ. Aº 1528. inter alios gladio bina amisit: Joannes Ligorius fusus Strabinus anno 1473. Unde et inter patricios assumptum constat, cum Gerardum prætorem Erbuterit Annus 1525. ex hac familia fuit Joannes episcopus anno 1568 fuit factus primus Gruningensis episcopus: et obiit anno 1536. Elisabetha eius vidua. Gerard: camerarius intra 1432. Gerardi prætoris,

Eckii quoq; inter suos olim non postremi; ex quibus Theodorus gladio vapore amisit, factione Geldrica urbe pulsa. et suburbio prefecturis Aº 1540 fuere paulus et Wilhelmus.

Rodiorum antiqua inter plebeos familia; Cornelium inter partes Geldricas sequutos vapore puimtum Aº 1528. Lyri.

Anno 1457 in his scab: Johan van Obbey et Loeff Kruthes, Jacoby Huysmans et de 1379. Jo: Vilhout. Theod: Buckes, gir: fruso: Jo: Wedmont. Johā Junghas. 1472.

Vecstiorum familia ex Campis Manuliorum, non adeo antiqua nig: nobilis. Joannes coss. campensis ex uxore. gemit Hermanni Trajectinum Coss. qui ex sopita detracta brandy pallantij vidua gemuit liberos. Sophiam Hoyay me Hubert gefulbet. Egbert, Gerdrut Cam: mdlij dom Balthazar me Wesch gefulbet.
Joannem Deramum Martinianum: Henricum Com. palat. et Jo^m qui ex Theodora Nmeltia de Lierdamo. habet liberos complures.

Conradini
Joannes Junioris
Amans. Knoppertio zwollensi coss. nuptam

Schonenburgiorum familiam non ante multos annos nimio, quæ nam nostris quibus meritis nobilitatem sibi vendicarit et ornatur: Adelbertus uxorem habuit Judithan Duimeam quæ nimio bi quadam suorum dominam appellatam, affectata superbia 1524: Egbertus vixit ultra annum 1570. habuit: Ea Corpen.
filiam Amerentianam.

Eckÿ

czoci in literis Gysberti Abroudÿ Aº 1374 mucnio Willemum
de petzum czoorthiob.

Assij xqmb. Joannes doctor cruisiarum in vinis fuit Anno 1575: cui
nupe Jacobus publicanus, Gysbertus et Wilhelmus canoni
cis petzchanis: Jacobus item Pharmacopeus cum suis Joan
neta et filio canon. Salvatoris in vinis adhuc superfunt.

Hornÿ

Montanos vidimus nob[is] paulum Jc. et senatorem curiæ Traiect.
Joannem Jc. et canonicum Martinianum, Jasparem Jc. et advocatu
curiæ nostræ, quemadmodum et Balthazarem natu minimum Jc. pe
trum pratensem presbiterum Johannitam, et Joannem degenstamet
familiæ, cum Jacobina Elisabetha uxore Antonij Ridderij doctor. reuers.
libros ocs Theodori.

Pollrones. Trudonis dyensis Aº 1423. Willemum Snollart vandÿ polle

Helldngÿ in genealogia Junioru, mucnio Andream Hoespingium patrem
Stephani et Annum Alardi, Henrici, et Adriani qui eam duxit

Rosantÿ

Addam nunc epilogi vitæ elogia nostræ urbis, et inditia aut
eorum diversorum; et ex antiquitate quod memini. Hemera
rium quod Antonini nomine circumfertur, a Cristoforo Longo
lio in lucem editum; quod Traiectum collocat inter Albiana et
Mazamitium. Silvius Æneas in Com. ad dicta factag. Alphonsi Azza Lib. II.
goni urbis: Batavos (inquit) nandi artem adeo callusse constat ut
Rhenum qui apud eos latissimus fluvius, armati etiam currentem, illo
rum hodie locum TRAJECTENSES tenent, viri bellaces, et nandi
peritiores quam cæteri Rheni accolæ. Paulus Jovius de Gar sic in vita Hadr. VI
scribit, sortitay ex Munstero: Natus est Hadrianus in inferiore
GERMANIÆ ad Belgicum Oceanum in urbe TRAJECTO, quæ provincia
idat nomen, ac inter Batavos et Caninefates summam optinet dig
nitatem. Nam Episcopus sacrorum princeps armatis etiam præest
et late dominatur, estque ex eorum procerum insignium numero
qui Cæsaribus adesse bello pacemque servare præstare consueverunt.
Ad Philip. Morum scribens Douza pater, sic depingit:

Philippe non ego vre nunc comes tibi
Ad VTRACES meos nego,
Episcopale qua perverrat oppidum
Imgente Rhenus agmine

Fo. Secundus lib. epist. 2. ad Scoreliun scribit:

Exspectatque diem qua tecum cernere clari
Mœnia TRAJECTI turritaque templa Deorum
Possit, et ingentem Cæsar quam Carolus arcem
Tutandis posuit populis Pacique dicavit.

et Trebetius: urbem VTRAVECTIAM grande decus Batavum
Lipsius: Splendet antiqua, potens amœna vestra urbs inter Belgicæ Ad Senat Traiect.
primas: et vos in cæteris prudentiam et virtutem; quæ diffusa in præfat. Epist. 01.
inter vicinos: imo etiam longinquos, et vasa ut opinor, in Europa
gens ad quam non penetraverit fama aliqua de utroque
Froisart. vol. 4. rubr. 3. parlant du duc d'Yrlande passe d'Angle
terre en Hollande, dont luy avint qu'il fallut pourvir pour
l'ottroi du roy: dit qu'il vint a Rotterg. l'an 1389. ville
franche a cheual tout tout yeulx, puis qu'on paye bien
ce qu'on prend.

Kempius in sua Frisia: Urbs Trajectum est antiqua, divis et po lib. 3. c. 28
pulosa, in qua Rhenus medio defluit et quasi interfluat, forma
veris, et multiplicibus pulcherrima ab externorum irruptu pro
prià virtute defendi potest: et præcipuè cum nova via qd.
in ea natus sit Adrianus VI. pont. Rom. rr.
Vide Paul. Jovium in vita Hadriani VI. pp. vicina mitem
Vide etiam Guntheri Ligur. lib. 1. ubi dicit Trajectenses mirum in
modum natronem fraudem Rhobarbi. Imp. fol. 24.
De electione Episcopi et quæ olim pietate maiores observabantur vid.
Lex 31. C. de Episcop. et Cler.
Sifridus petri S. Romoreni suffraganeum Cunibertæ Colonensi positum,
vide

Vltebvrgh ibiqne opꝰ Franciscanorum oratorium construxisse in honorem S Rome Aº 670 vel circa aliquando ante Vilibrordum primum episcopum Vltraiectinum.

Tempore Ottonis Hollandi xxxvi praesulis Traiectini Florentius eius nominis quartus Hollandiae comes fratris et Traiectinorum praedibus mitatus, arcem fecit firmissimum et validissimum, ad Amstelonis pago ad oppidum Breoonhamium contra episcopi et terrae impetum et mundationem sua potentia, ita tamen reditione et episcopi successoribus eius conservanda in perpetuum curam gererent.

De nomine Vtrecht ratione vt Etymologia vide Beccani in originibus lib 1. fol 83.

De limitibus Holland. et Utrecht Traiectensium magna adhuc est controversia quae multos ante annos exarsit et cuius meminit instrumentum pacificatorium olim inter ptem Burgundiae et Vltraiectinos conscriptum vt facile do de Har lute apud me consil. Iurisconsulti cuiusdam Baldeziri Epi Traiectensis qui interfuit concil. Engelhemensi circa a. 948 vide Cronicon Frodoardi. Baldricus Epus Traiect: obiit 1196 ex Godefrido monacho

1 pa: 234 262

Arcula Sacramenti Sacram. capax est cuique fit mentio in litis de a° 1534.

geb. Mart. 1565. 55

53

DIARIVM AB ANNO CHRIST. M.D.LX.

Cos. hoc anno fuêre Cornelius Vermatius. Eustachius Brakelius. Praetor. Godefridus a Rhee Eques Auratus.

IANVARIVS

XXVIII Philippus II Austriacus hispaniae rex duxit uxorem Elisabeth. valesiã. I
Festo trium regum Romae coronatur pontificali coronã fo: Angelus DO Cheudrus, card. S. Stephani in monte Celio, qui nomen pii IV adsumpsit; eoque maximis ceremoniis et summo fastu; nam cum a Vaticano ad Lateranum per gerat; tormentorum maximo tonitru et arce Hadriana salutatus, comitebatur eum comitatus: praeibant CCXXV equites, et M. pedites; tres comites illustres, et Conss. Rom. auratis stragulis insignes: cardinales purpureis in togis XLV; Episcopi CC; in equis hinc equites cruciferi, XII albis et auratis stragulis instrati; II mihi purpura et auro ornati; tum familia pontificia in equis purpureis auratisque togis numero DC; XII pueri holoserico purpureo indu ti, IV qui pontificia ornamenta; XII tubicines, sedem pont. Altaris et Boromeus gerebant; IV reges armorum sequebãtr, cardinales Epi equites CCXV, ped. Helvet. 7000. FEBRVARIVS

Ao 1378. Dom. Splinteud de Loendersloot bello coactus fuit castrum suum tradere in manus Antiquis Transtrani Boemi.

Huius mensis XXVI. defuncto dno Alberto ab Egmonda de meretelin praefectus ordinis Teutonicorum, Equitum, quos Lantcommendatores vulgo vocant; successit ei coadiutor et cognatus Franciscus a Loo, commendator in Dirich.

Vidi literas foederis pri Burgundiae principis, Adolphi et Roberti Juniorib ducum Juliae et montium, cum Rodulpho Duc Holtiae et Ultrajectinis rib et trans Isalam, Contra Arnoldum de Egmont qui sibi adscribit ducatum Goldriae, arcet plamas comitatum, cuius initium erat: Ao 1428, primo. Octobrib: Jar condition, et capta captivitatis eius: corruptrata vero sno dno reddentur etc.

In libris de Ao 1434. fidejusserunt pro Sndero Epo Traject: et Johanne dno de Culemburg de Lith et Achoy; petro van Culemburg, Gerard van Culemburg gebruders, Wouter ende Daniel van Loonderslooot gebruders, et Everd Cesar Ridder fit mentio literis van Dalen, et circa tempora Herman van Dungelen.

Ante aliquot annos legi vitam Joannis Blook pictoris, et Hubertum Eyckium, et Joh. Boyd duram martinarum.

MARTIVS

G.V.

MARTIVS

– IV obijt Walterus Bilartius, cujus successit coadiutor suus curator propter adversam valetudinem, datus anno ꝛpi CIↃ IↃ LV, Wilhelmus ab Heteren.

– Circa hoc tempus Franciscus 2 Galliarum rex inauguratus apud Remos; cum se Ambesiae contulisset, a seditiosis quibusdam in genti malo finisset affectus, nisi ✠ apertâ ab eo suppl tium fuisset sumptum.

Ex epistola Geor Rabe. Fridericus praefecti nomine Imperatorib Caroli V. Vltrajecten sibus datus, D Antonius de Lalin comes Hoogstratanus, in trinis horum successit A° 1540 XI Oct. Renatus Chalonius princeps Aurantiq, hinc A° 1544 4 octob: Ludovicus a Flā dria dom: de Praet, qui anno 1546: 27 Martij successit Gabriel Maximilianus a Burgundia Marquionen Veramē: nomine vero Philippi regis praefecturam harum suscepit Guillielmus Aurachius princeps Com: Nassovius, quo pro Albanum lapsa Ma: damnato A° 1567: successit Maximilianus de Henin Com: Bossuinis, quo rapto duus ovius fuit Egidius Bar lamontius Hierginis, hinc fuit Guillielmus iterum Nassovius, fratris frater. ssf. Maurutius

APRILIS

– VIII Kal Maij, id est XIX Huius obijt Philippus Melanthon, Vt Sereb. Eitzinger.

Comitum familia a Wingarda hic in patria mea consedit ab armis viginti P.M, Cornelius n. v. t. l. Graphiarius olim Hollandiae et consiliarius Hollandiae ex promotione Vigilij trium regna tam Gisellam ab Holtema F. Menssie F. Foltardi ab Aytta patris Vigilij habuit uxorem, eaque numerosam di prolem peperit; Idam, nam Johanni Bilartio nuptam; Foltardum praemortalis curiae advocatum; Clementiam; Mariam; Tetsiam; Amiam; Hecmannum; Vigilium; Aegidium; Vilhelmum; Gertrudem; Danielem;

Primus inter nobiles Hollandinos, Nicolaus Dominus rectus anno 1325; sub Robillino 3. comite 19, a Theoderico A° 1345.

Familia vero Montesdorum, ex Vrbe Mespotamiae a Tisia Ger consedit; Rintsia ab Aytta, Foltardi patris Vigilij F. ex pepone a Montesma peperit. Burchonius Theol. Doctorem ac praepositum D. Johannis; Bauchia relicto a Teitsma primo marito ac demū secundo Paulo Breckero. nuptam; Taromen qui Ger nupsit Barba rae F Cornelij Secundi graphiarij provincialis curiae, ex qua genuit Secapionem Jesuitarium sollicito ni fallor adscriptum. Cornelium, Pepconem, Rintsiam, Barbaram, Elisabetham, Vigilium, Galeanum: 4 Joan: Foltardum Petrum S. salutatorib.

Canon

hoc anno cum rex quodammodo sub potestate matrib constituty respublica tm sua autoritate regere diceretur ab ijs omnibus nove abutebantur, idque quorundā publicatis scriptis defen debatur, aliud nove regio edictum Lutetiae pro Maiestate regis Christianissimi inscriptum.

MAIVS

MAIVS

Ao 1413 die Veneris post festum crucis exaltate, Festeme
ses rectis rationibus parem Rodulphe Episcopatu
postulato et civitate ipsa Traiectensi impetrarunt, ne
pessi Bellum cum Hollandis oriretur, ipsi quieti hollā
dis ne annoyarentur. ante XIIII diem, quando Bellum.
Johannis Pauis duo in Montroy equiti vale. Gelmero Vande
Velde inferetur primo: inter cetera omnia bona, reditus,
decimas, vectigalia, etc. Traiectensibus ut decet defert;
idque omni studio curabunt, et ab omni munitione
rigutatis suae abstinebunt. etc.
Ao 1429. Induciae primum factae inter Ph̄m Burgundiae
ducem et Rodulphum Episcopatum et Ultraiectinos, usq:
ad 14. Junii, quae primum factae erant in Novembris 14=
28. usque quartas naturalis Christiani Regis, in his
litteris Buchstotani nec civitatis utentes, Burgundis
confoederati ab. Traiectenses dicuntur, et lit: duo
Goltii talis est: Gerardi Rodulphi nunc Episcopi duo filii
postulati nunc Ultrajecti. et deinde continuata ad 10
Aprilis 1429.

IVNIVS

Nactus rationarium parentis, ante XXX annos conscriptum,
non potui mirari satis aureum illorum temporum frugalitatē,
omnium quae aetas Cimbrica vidit pretium, prae hujus
temporis; exempli causa, panem hic asserebam: emē
bat n. Typocaria ex Goloserio x fl: VII. st; tunicam, manica
tam ex panno murino, multo Goloserio fimbriatam vel dupli
catam, XII fl: Typocaria crossyphum XXV st: togam nigram,
V fl. II st; camisiam XV. st; stadium XVII st, Lectos duos
pro III fl; pro V fl. VIII st; pro VII fl: VI st; pro VIII fl. III st;
pulvinaria XXIII st; et XXVIII fl, stragulum XXI st; et XXVIII
st; et II fl. VI st; item V fl, duo sindones sive lectuaria
XXI st; et XXVI st; mappam mantilem XVII st. m. ob:, mino
rem X stuf.; XII mantelia XXVIII st, Quatuor etiam lini te
la, i. olna empta fuerat. II st. XIII ob. 2. m. st. XIII. ob. 3. IIII st.
X. ob. 4. tenuissi et tenuis VIII st. III ob.

Viri Docti e patria mea oriundi praeter eos quos in suo loco po
sui; Johannes Beccanus canonicus Ultraiectinus, qui scripsit Cro
niken Hollandiae, et Traiecti, nondum quod sciam, editum. Fran
ciscus Vechard, qui vitas sanctorum ex L. Surio collectas in sanctō
rale redegit, Antverpiae Ao 1591 impressas in 8. cum antea in Germa
nica typographia dedisset anno 88. Nicolaus Dalinus J.C. cuius rar
ra vide in lib. commun: lipsii ad Tacitum. Gisbertus Longolius
Mud: Gyberto scripto longus cognomine Longus, dignus qui longa laude vehatur eccal. Leriandez. in Geo
Hic Batauus, cunctis potuit certare latinis, Arte pares Graia Barbara lingua fuit.

IVLIVS.

Spamnando (teste [illegible] antiquum sub gemib rla
ritatem ostenderet, scriptura sib monstrabat dictura;
unde et ego turnsib antiquitatib mee patrie, mos
genere observationib negligectrocib, quedam hystoe scho
epitaphia tum sub loco non possem, adduxi.

A° 1413. 13. Decembris obiit dux Julie et Gelrie
ac comes Zutphanie recib coniugibus sedub in
Oltvanenstensibus inst, presentibus de consilio dno
Johanne de Engellant ab obbendorp milite mro cur,
Arnoldo Ruth Questore Gelrie, Iodoco de Boetzelar
magistro victualiorum, et Arnoldo de Boetzelar armi
gero.

Anno 1429, contigit dux Gelrie Rodulpho Duc Oltvie posti
lato Trajectino salvum conductum per suas literas
nob tunc 150 equitib, presentibus de consilio
Dno Johanne Engellant de obbendorp milite mro cur;
ac Johanne de Apeldorn. marschallo.

AVGVSTVS.

Circa annum 1400. mucrio Engelbertum van Brus
sele, per literas compromissorias inter Arnoldum
Gelrie ducem et Guillelmum Dnm de Bura facis,
fit mentio Johannis Coninck de Aerschot, Johannis van
der Leyden, Johannis van Broechoven, Noviomagi
Subitantium: in alijs literis; Jutte Otte van Malsem
dorster, Johan van marsse, Hendrycxsoon, Willem van
Velsen, Dirck van Klingelant tot Dordrecht.
Per alias literas Joffe. Arngart van Hagenoudden Wetgouts
dochter Borgert van Velsen, die selve Wetgout Gerdde by de
name Hendrix van Isselstein dochter sone gewan: Abdt
Johans van Hagenoudden dochter, die sij Gerdde by Engelbert
Guillems sone dochter: Gerrit Bunsse. poorter tot Brug;
Johan van Maestricht en Lysbeth sijne echte van Brussel;
Et hic de Anno 1430 dixi, op welcke plaetse mde dochter ge
setten te sijn van Vranckrijcke ende Engelant, ende mits sij
int verlaten eerlijc ouders bestaende, Gelre, by de
Bruchoeder ende gedochte Wert van der van Velsen;
soo sij langer in Gelregelange Clynes van te Velsen, dat
men Gerde sal tot Zutfen toe wanden.
A° 1345 cum Guillelmo 4. Hollandie comite 20, a filijs
ortis fuere, Joannis, Reinerus et Guillelmus a Montfoir
de, Gerard. Eustachius Alstadus de Bergehorst. equites.

SEPTEM

SEPTEMBER.

Inder ghinchtenisse tusschen pls van Bourgoingnen ghesto
de ert. ende Karel Hodulph van Darchpolt voschi
Lant, mitsgaders den ghesworen van Utrecht, Int
anno 1430. Dar contmentue principal dat de stat
se sijn ghehouden te houden sulcke ghetrouwe als die
van Bourgoingnen houden sall / Item dat sij niemat
due der Bourgoingnschar wanden sij in Hollant sonder
mans sullen / Item sullen de poestulaet van onse
ste der stadt Utrecht Antwerpen in ontfyst albas
Hertoghe van Bourt: comst op den halff reyse van
Utrecht: tot dat en beschreven, tusschen dit 3 parsse
naestcomende dat rade, als ghet gheschiedt sij mach
vanden voors ij doe stonden, op ghenen kinnen geen
ontmoedenisse bidde begriffenisse, dat sij ghen bistant
hebben / Item sullen scepe Cammer binnen poorte
drie daghen buytgestelde Utrecht: Ende dat stedt van
Utrecht schuldich blijven /

OCTOBER.

— egi literas confirm: donationis, factam à dño de Gaas
Berthe Cartusiensib, extra Trauectum ad spa Utrecht:
Willam van Beyeren van Henegouwen Hr van Hollant Zeel
gende gode grafe van oosterbant doen cond alle lieden, dat
den confirmeert ghebbe Hy confirmeert midts desen brieue,
alsulcke schenckinghe, als onse liefue ende ghetrouwe, Ebbe
der Heere van Gaasbeke van ghelre Hy van Strijen ghedue
hadt den Cartreusers in die Abdije tot Enschede ghelegen
ende sinte Mariendale, in allen manieren, als den brieff
due de Cartreusers voors Dardt aff ghebbe Hy onse tegen
woordige brieff duchtgestelt ib mijnen Hy bestrijpt, den
Prelaet den Cartreusers voors, voor ons Hy voer onse
naercomelingen mede goede te houden, Hy te stercken
tot alre tijt, Hy ontrondt desen brieue besegelt met
onsen zeghele ghegeuen inden Haghe opten 26ste dach in Octo:
ber inden Jaere M. CCC. XLIX.

Int iaer voirscreuen mtsdr Burgundum et Trauectnos,
Hertt mentue ghemaeckt van Hul gebruijck opde put
kruptte rome, ende aldaer de Handelt van den
gelijcken stadde Hy entfangen.

Int iaer de anno 1433. den geboortigen ende vromen Willam van Bre
derode, voortijts bider abdijsse Her Lionts van Voerendale
overleden Hy ontfaet op de Sonne van thue duchtt
Hollantsche. scepdom / Hy bij pls Hertoge van Bourgon: belooft
gheboren te Worden;

NOVEMB.

NOVEMBER

Anno 1432. Trajectenses multo ære alieno gravati, cum grato publico vendidere drie duysterlijn Herren de Abtte van Sno, nempe. x. xi xii. quatremoen: het xiii oertoe, Hadde Hendrina van Vianen grotst: sy bis de anno 1418, Joffrouwe Hase stand dorpter van Hoij xpor nisi fallor Jan Arnssen, cui soror margareta. Ex bis de 3. Junij An. 1432. remissorijs, quibus Ensurgo van Loxeresloet contra Episcopum et Trajectinos remissa, iuramento fidelitatis interdicto non donantur; quod literas fidelitatem promittentes eius subsignarunt Henricus van Loxeresloet. Eius frater.

Anno 1419. Johannes Bavarus duxit comes Hollandiæ, foedus init cum Reynaldo duce Geldriæ et Julio contra civitatem Trajectum et Amstelodamenses auxiliarijs, quod Goroxheimium oppressarant, aliaque contra Episcopum gesserant, ubi et tantum, ut Eps morderetur, se laboraturos et ipsis amboby gratus servare fore: confirmatum foedus per Jacob. dum Haesbeck, Abcoude, Putte, Strijen, Gerard. dum de Liesvelt, Theodor. de Egmont. Franciscum de Borssele Equit.

Ministri Bavari, et Gelriæ Willem. dus de Bronchorst. Otto de Bronchorst. d. de Borkell, Joan. d. de Voorst, et Keppell Joan. d. Wisch &c.

DECEMBER

Nonis moritur. Franciscus II. Franco Gallorum rex & apostemate sub cundum aurem nato. Aurelie, cui successit Carolus Maximilianus Aurelianus Serenissimorum natus puer.

An. 1429. postridie actum de pace inter Burgundos et Ultrajectinos, et Legati in Flandriam missi Germanus van Steenre et Theodorus Hoedamus cum aulicis principalissimis, Duce Philippo Burgundiæ et Comitatis, et x M. Philipp. Burgundiis in monita, pro gravi redendis pax non fuerat sopita: Rolandus de Abtkerchove dus de Heusden et Hermida Viraxmo primarijs apud Hollandos, Zelandos, Frisios; Johannes Abtkerchove fil. dus de Heusden et Hubertus Equites, et Balduinus Suvichemius Quæstor Holland. Zeland. et Frisiæ, promittentes nisi omnia satisfuerint Trajectinis, se cum Equitibus venturos in Delft, ibique sub insigni Angeli tam diu obsides manuros quoad tempora obstato, donec omnia reddantur. At pax signata 2. Januarij 1430. si non tam Compactatæ necessaria, cum tam potenter Rogerius Gubernator Burgundiæ, qui semper utriorum inimicia suos fines extendere studuit erat.

Ey kamer van Gerechtigheit met Zaer bedeghoeck

ANNVS

ANNVS CIↃ IↃ LXI

COSS.

Joſan Taetb van Amſtongy. Gerard Rotz. —

IANVARIVS

17.

Sponſa Auraicus cum Anna Mauritij Electoris Saxoniæ et Agnetis Landgraviæ Haſſiæ filia, Lipſiæ nuptias magna pompa celebrauit.

Die Donationis Caroli magni Vltrajectenſi eccleſiæ facta, quæ in annalib: legunturᵘ: Jeſum rontuliſſe ac donaſſe multa nyta Hſelum, Iſſalam, et Flim ſemnos, quæ olim comes Vuygerus poſſederat in feudum, vtpote Hengſtum, Stotis, Forſholte, Macorote, Vydork, pagos Centum, Gnoque ac Rot in pago Opkezer. Rixfredus vero antiſtes a Ludouico Imp. impetrauit Batauodurum, magnam tunc vrbem: Odibaldus inde Trelam et Daventriam cum appenditijs.

Michael Surianus Legatus Venetus ad Philip. Auſtriarum Hiſpaniarum regem Aº 1560 in ſuis relationᵘ de Caſtro Hiſpaniæ principe dicit, qd luet patriſit fame ſimlib, moribꝫ tñ oio diſſimilis; quippe animoſus, dextr, crudelib, ambitioſus, inimicꝫ adulatorum, militum amantiſſimꝫ.

FEBRVARIVS

v. Idus menſis obijt Albertus Bollius canonicus marianus, ac in ſui collegij templo ſepelitur.

Claes Loet Borgher Vtrecht in ſijne goeddeh testament, een beede bruſſ van dien Dam Vtrecht verbindt om de Lakemiſſe, Anno 1429. Pastor Laſſmers geeft bij ſijn Doot Heyl Joſſe den pastor, daer mede ſij tot Brugge is gaen Anno 1430, Endeira andſhuy 82
de Druſſoſſe Wed Heyndt van Ryder Heyn, tot ſijnder van Joſſen van Merkem Borger Vtrecht.

Hendrick de Leyden. 1430.

In dits de 1405. Dirck de Abdis, Gheeft van Abnt Donthuys, en Bartolomeus van der Hebbe ontfangen den offpaert Hoeckt met Hoedenbeerdt, van Jonker Hobillen van Brederode Heere van Strijp, ende van Merkem. Hrd. Heimis Johan van Leyt.

Jonker Hobillen coop nochtant Claes van Randenbrt Brouckroſ Synen Hobergher, Aº 1410.

Eodem anno, 1430, Godfridt van Brankhol, Johan Heer tot Langerack, en Hendrick Hotengamme ridders.

Foes Archiepus Hpſ Aº 1346, caſtrum Duinen obſidit, et ſolo raptum æquauit; quod Arnoldus Gud dns ſuperiori anno Hollandiæ comiti Trajectu obſidenti ſuppetias cu Hobdzo ac Hyſe Abrand. tuliſſet.

MART.

antyeri f. Jacob crolich, in huis de Anno 1429. Hoff van Wijenstein
tot Doorne: in Iuste historis Valer monetę Hor modo
deprimitur; Ich goude Doornbrugge tzoome tot opm
Cromme: denen Heinrich Arnolds gulde tot opm Crom-
men Borgerssen gulden, voor de Cromme: Ende Bone
gomstge freide voor vur Arnolds gl. gedichent.
Errit van tessel gedoopt, hede dogt ouesta oudi
Inuidet in dese tyt, 20°. Here Crom: Egbrecht
Heere van Egge der Stat Amersfoort.
In huis de eod Anno: Jan van Zwyndr Jarabs. oc. ruden
out, mudert marschic synne godaden he tegreden in
sh absentie Steuns van Zwyndr Rebellions. & pandden
van Ebbuten synne mannen.
Circa idem tempus mutuo in huis Ipo salutyb. Johannis potg.
Henricus Stoeck. pauli fil. Rebillam Houtg. & Johan.
van Woerlae clericum et Rebillammy Houtg van Vianen
Laodicen.
A° 1310 dixit Hysbertus van Hoy rui Castrum Ghoch ha
uditario mrs. debebatur, occupantibus illud Johannes
Culemburgensis & Nicolaus Cats. tutoribus.

APRILIS

In huis de A° 1431 3. Nouembris: de prelatis & capitlis der hre
lichen der stadt Utrecht, under Heren van Montfoert
dyrhgrauen Lande Lichtenberge. Also wij ondernomen hebe
dese van mbrechinge des Lichtenberge ofte dijnsthoenen,
ens. Hem op sekeren pene mang den Lichtenberge bracht
nden rapitteginge tot doemede Berge, ommme tesijn
dage int marketh derselder gerechtigt daruth, nadat
mael. Here Rebillam van Egmont van Buren, Ridder
Ysselstein dede mme de rentzebunden daer gehoert bas
In huis de eod anno 1423. profess Victorib constat de anno
fundatione biblie perpetue. in Honorem Trinitatis Ecclie
burgmi & Dni Martini in templo riuiro, de bonis Gher
di Bernardi riuid Bello proxime rasi; primus sub prae
bitor fuit dns Bernardus Utenholte: cui xi florenos domi
niti singulis annis rontessi, de rondictione vt duab miss
sab sing: Hebdomadibus numero duna & binis Horis
octaua rolebrarent, quę sendtoriq diuerentur: prima de
in Honorem Trinitatis, altera pro anime quiete defunc-
A° 1437. huis huis senatus rontestimit praefectum, capitaneum
Lant. Albertum pronso suum riuem, cum ij suis armatis.
Hęc sunt de Dom. Martin.
Æstas valde pluuiosa adeo vt pastua plęraque imbrebus inundarent.

MAIVS.

op Eyghen camps Altaer.

Iunchio Gerardus van Velsen, filius Johannis de Velsen
dom, ex Beatrice filia nata Alberti Bavari comitis
Hollandie.
Sunt in urbe Trajectina quinque Decanatus Johannis
plebi[s] est Ligo. olim Jacobi filius. Jacobi dicti
Henrici optimi Rosenbergii dominii fuisse filium Tra
jecti commorantem, dicti Wilhelmum de Abcoude.
Idi Brigidanorum festum Vigilem, quod rum suo loco
apponere non possem, ut memoriæ mandarem
posui; vel obstringum ex rara diversi,
cui fere forma: Item
aliud apposui, quod ex primi
Xenodochii D. Barbara pro
pe palatium, in diversi rara
cui quoque forma.

Io. Uteri Vtricensis hospita pos
ta extra urbem retro turrim
Vinckianam, occiso Isodoro
Lalcinio Hollandiæ præfecto, cum urbem nostram obsidio
ne premeret, Anno (ut habet annalis) M cccc lxxxiii.

IVNIVS.

1 Sententia arbitrali inter capit: Martinianum et Salva
torem ex una, et dnm Henricum de Viana militem ex
altera partibus, Anno cio cccc xvii, proposito D. Agneta; Lata
ubi superarbiter fuit Wilhelmus Archidiaconus Salvatoris,
præmittendæ dom: Arbitri Arnoldus de Vbaelia Can. Mart;
et Wibbelmus Leo can. Salvat: ab una, et Johannes de fr. Henrici
Viana Equ. et Gysbertus van Nijenrode: Henricus
de Viana vocatur dns de Viana et Goye et Burggra
vius Vltrajectinus: deinceps fit dominus Heusdeni
nie Viane et Lixmondæ.
Ex literis etogmtionis dni Henrici de Viana Goye et Arnoldi
de Leerdam. marcp. argenti capto, 5. salvat. debitis, qui fi
xerunt: H. Johan van Vianen van Buldersloot H. Gys
bert van Zandbroeck, Gerart van Gendtstein, Jo- ^ hen. vriderick.
docus Utenhave, Henrik van Asperen, Henrik van Lutkens,
Henrik van Bronckhorst, Henrik van Zyl. 1397.
Ludolphus de Vbaelia. Subdecanus 1415. Eduardus van Asperen fil. Gerardi
1413. qui fidejussernt H. Henrik van Asperen can. H. Frederic
van Asperen Canonicus Utrajectinus. Hendric van Asperen, Gysbert
van Asperen. Gerlach Hendric van Asperen Gerlach Scrants
soon. Hi literis fidejubent de a° 1381 nuncio Jacobi van Asperen, Jacobi de
Lange. H. Johan van Buren, Gerard van Bronckhorst.

IVLIVS.

Anno 1356. facto Gunterlingiana Lond Oltrajectenses bgu it, & qua 300 urbe expugnat Eps Jo: Arckelius, inter quos primi fuere Dns Henricus vande Aeyn prepositus & Jans, peterinus frus frater, Johannes van Woerde, Gisbertus Gunter vande Hoyerlande; qui in urbem, cuncti sunt supradicto anno, pace cum Hollandis & Traiectensibus facta, et cum ijs Gerardus et Theodoricus Bole fuer, Johannes Britto Rodulphi f: Petrus Kamminee fuit.

Aº 1362. idem episcopus solo aequari iussit castrum Stoutenburg van Doorst, a se extructum, quod munitissimum totius provinciae Traiectinae superiorib temporib habebatur, duplici fossa munitum et muris, et pontibus talis.

Aº 1368 magna Traiecti hominum strages edita pestilentia, qua fere 11000 hominum periere.

Belgae (inquit Scaliger ad Card: Ex: 99) aut Hollandos matronas fuisse omnibus Gallis Indis antiquiores.

AVGVSTVS

Vidi literas de anno 1270. cum sigillis consulum Dominor, turbis aquilis impressis, non quali sed triangulari forma, aut in modum rotundi scuti.

III. Obiit hoc die Jana Burbella soror mea Germana natu maior.

XV. obiit post biduum infirmitatem Wilhelmus ab Hetersen Balivius Joannitarum, sed exequiae primum sunt celebratae circa Extremum, postquam Henricus Berck polatorum (ut vocant barbariem consensum) in curia obtinuisset.

XXVIII. obiit Lutetiae Jacoba Longima Montensis Duris uxor, mater Charlotte Borbonice Auriaci post. hoc tempus tertia Jacobi.

Anno Dni M C XLVIII mirabile adeo per orbem grassabatur, ut maxima pars consumeretur, quando futuris periculis caret. Simile prospectum fuit, pro commoditate aquarum undique arcendarum, et ordinatae fossae per hos atque aquae ac rivos per canales inductae, quae alias decies magnam fluminum more permixtas aquas fluctu, unde iam urbs pontibus ornatur longis. Mastricior apparuit. Anno autem 1170 aquarum magna vis totam regionem inundavit, adeo ut piscis marini in urbis fossis reperiantur, et tertio post anno maxima pars urbis eam tempestatem similem consensit.

SEPTEMB.

SEPTEMBER

Sunt in urbe Traiectina ad ædes insignioris, in fossa veteri, palatiorum, prope portam Tiberinam muri Leoptiorum; Rhodiorum Leontiorum prope regularium portam; et ronda apud Agnarios domus ubi natus Adrianus VI. Pont Rom Max: quam ipso hor carmine celebrant:

(et domus angularis vici incerdurij versus portæ regularium.)

Exigua hæc domus est, magno sed præsule maius
Nomen habet, quam vel barbara Memphis habet.
Hic vidit flentem parvis nutricula cunis,
Quem vidit summum Maxima Roma patrem.
Mania quid spectas turritaque templa viator?
Prodit hinc magni qui caput orbis erat.
Nemo animum dubitet, magnis virtutibus astat
Hoc comes, absectis gloria nulla manet.

Domus pulvere vulgo mundinis vexata annalibus Ædes Sacræ Bazorum sodalium; et S. Eligij, in fossa nova: Montfortiorum Heronum, Burgellianorum olim arthidiaconi Myropij; Rhenessiorum a Bello; cænæ publicæ Fabulum Leprosorum, Lombardiæ Rhedionum, Sandenbalgiorum, marsellum feminum horarum multarumque. præter infinita alia canonicorum ædificia sumptuosissima.

OCTOBER.

In Leis de Anno 1480 Mighels Gerrits Hoydrager. S. Jacob.
berlare, Engelbert Wander ff.
In libro vetere de 1531 Jacob Lan Duy Vaey.
Soldaten tocht uyt Utrecht A° 1482. Die Jacob Hoopman geslagen
Dit geschiede voer Veere op des stadts rost ofte: Peter van Da
zel, Jan Horn, Lambert van Hattuaert, Hobbrecht
van Reede, Jan Drecht, Willem Ruthgaert, Jan van
Woerden, Dirck van Borgele, Jan Hase, die onder wyd
de quartieren deden hobben. Lenart Bande stege. 50 mil.
als van Culemont, Flore pas, Albert vande Bosse.
Evert vande Bosse, Jan Vinck, Evert Vandet
Hagen, Arent van Vaetsvel met c. knechten.
Stretse Moeck met xxc knechten. Jan Ryermoet
met 73. knechten, Herman van Vaneke met 51. kn.
Herman Stahelman met 54. / De quartieren &c.
Daerna sent stuurde de knechte daeghs iij C. Maken
Thoe tault quartieren met 59. knechte. De Overdraghe, dom
Lager alwer stuurden volcken als anderhalff man. Claes
van Zaffel sterckt 50. Jan Borgele. 94. Jan van Vbilt
120 knechte. Item stucketum militum et duorum Tra
iectinorum Hendrick van Loffeld. Herman van Borgele Broer
van Borgele sijn broeder. Rutger van Borgele Evert van
Oosterwijck als sijne. Robbert Schuyrt ruyter regno.
Herma Vande Hegge. Helmus Dobbe.

NOVEMB.

NOVEMBER.

xi Quod inauguratus Archiepiscopus Marchiniensis primus Antonius Perenotus Granvelanus.

Carolus Martellus Ostrasiorum princeps, dedit Bonifacio Archiepiscopo Trajectensi omnia bona quae in agro Trajectensi et circumquaque possiderat:

Tempore Bonifacii dissentio orta est inter ipsum et praesulem Coloniensem, qui tanquam metropolitanus sibi faciebat subjici Trajectensem, contra tunc privilegia ipsi concessa, cujus auditum cum a Romano Pontifice prohibuit, Bonifacius obiit, nec sine successore, pietate quam ambitione studiosiore, literas quas impetrarunt, donec tandem Hildebaldus 24 Episcopalem a Pontifice iterum impetravit, licet Bonifacium quidam successorem vel quidam Eobanum.

Anno 1348. Hugo Amstelum de Mindensi Hollandorum ducis ab Ultrajectinum militibus raptum, Gisbertum quoque Amstelum equitem, Despropo Bellum movisse memini raptu Hugonis.

DECEMBER.

Is rectis Kris. op Bernt vande Heyde Hoeft M. H. currens. op dient vande Heyde op Bernt Boorsl. Abraedes cc in Kel Gouda Poorborste Kl. Ould die Heyde stadt van Utrecht Sloot gelt van dat sij Nedder in Gouwe had den, die pley m. ol. te Houten met iij perden achter Boedelbach nae magdalene Anno cccc. Hoeft. De desse Brugge gadde gestruwe Gerardus adde plaetse milites vidi Eduardi de Lentelo Eustachii temporis militis, Godefridi Bon, Hermanni der Laer. Henrici Wolfhar ti Wmk, Ludardi Wmk; Ritgeri van Baerk, Jo Hermi Wmk; Gotardi Sbaerk, Rodulphi van Hoewerden Friderici van Voerde, Hermanni de Haide gesely van Hoeborch, Johannis Wmk van Oistenbeke Engel Berti van Lunger Wenigeni van Eeraten, Hermanni van Berghe; Domrolly: Irmgardis vidue Arnoldi van Baest pby Norstenberg, Johannis de Vbil, pauli Malsem, Henrici van Hont, Gisbert Wzantsi Gerzyd van Dijn Gerrits, Arnoldi Vander Mark, Florent Pas sert, Johan: vande Zeunder, Wernheri Gerardi die Vbil de, petri de Nuis, Alardi Bloem, Jacobi Scaych, Johan. van Nuijs, Herberti Gorp, Merlae van Tuil

Oxoxe ruptr Hermannus Hanesbaij de Vbilleminis Corlmp.

ANNVS.

ANNVS DO D LXII.

Jo fme Junt anni ad annum sequentem in senatu fuere et exclus. 20 januarij 1562
die 14 octob. 1563 relicto: Godefrido de Heide equite D. de Eastfolt & Amerongen
ptor: Jo: Tatinus Amerongius, Gilard Rolf Coss. Jo: Boll, Anthonis Foeyt, Cornel
Vandmath, Jo Renesse de Cuylenb, Engelbr Brahe, Augustin Sompelius, Arnold Theod. Leyds
Ricardo Vichorstig, M. Jo: phs a makum, Arn Houthuys JANVARIVS Nicol. ostenig, Sandig &
Bominet.

Anno M CC XLVIII. Guilielmus Romanorum rex et comes Hol
landiae cum civitate ab Vltraiectensibus fuisset do
natus, ipsis dedit privilegium ne a quoquam Rom.
Imperio subdito possit extra suam urbem in mo
vorari, aut arrestari sine fetimei, cuius instrumenti exemplum apud me est.
Nobilis vir Gerardus van Velsen, capta Amstelodia, raptus
Lugdunum abductus, et raptali supplicio affectus, Ao Dom.
1284: quo eod anno Rupertus Viden Hollandi, qui
cum Trajectum transferretur a populo Amstelodamensi oppidum
submersus est.
Habeo apud me literas fundationis Vicariae perpetuae apud D. Joannem
a D. Henrico de Trinden constitutae Ao 1458 cum confirmat: Epi Traiectis

FEBRVARIVS

Cum suo loco spatium deesset, hic apponenda censui quaedam epita
phia ex templo et ambitu Albanarum Burgimiae descripta:
Do: Anthonius et Johannes Fruter fratres Vicarij summi templi
Joffr. Petronella van Oistrum. in templo
Willem van Nievelt heer Gerritsoon 1511.
Hendric van Gent Vicarius 1556. in Ambitu.
Int jaer ons heeren 1472 steruen wendelmoet Witten priorime
Lisbet vroeden nonne 1421.
Geertruidis van Zuylen van Amerongen Jan van Zuylen van Amerongens dochter
sterft 1556. cloosterjoffr. vande Witte vrauwen.
Vrou Beatrix van Zoudenbalch sterf M CCCC XCI.
Joffr. Jutte Gerrit Zaudenbalchs dochter M V^c XXX.
Circa tempora Maximiliani Austriani Burgundiae ducis
Ao 1488. moneta mirum in modum per totum Belgium
mutata fuit:

Een goudtgulden tot 63. stu:
Een Leubbe tot v. rijnsche gl.
Een Zeeuws nobel. tot ix. gl.
Een salut tot. nyn gulden.
Een ryder. tot my. gl. vij. ß.
Een Vlaemsgulden. tot. Lvij. ß.
Een Hoornsgulden. tot. 33 ß
Een Arnoldus gulden tot. 30 ß.
Een ß ß schilt tot 54. ß.
Een silueren real. tot 64. ß.
Een Joris Brabants. 3. ß. ½.
Een franceblanck. 7. ß.
Een Utrechtse ryder. my ß.
Een Vlaemsche. 7. ß.

Unde magna omnium rapina,
et Butyri vas Amstelod. 28.
florenis.

cum vero ad valorem veteris
reduceretur. Henricus hodie far.
L. stim. et sic de reliquis mon.

MARTIVS.

Cum olim Bacchi orgia et Floralia a Theodosio Imp. sint sublata, hodie eorum loco multi celebrant ferias antiquissimi personatorum, quos vulgo Dionysia appellari quidam, cum Libertas tum tri umphat.

Hadewigis filia Ioannis de Heynssu dni de Dulmen ex Alinda Freyse van Cuyck, Ioannis de Horne domini Ioannae baronissae de Rathenbourg, uxor reliquit Iosinam de Horen Theodorici de Zuylen, militem Nicolai Zulichemi, et postea vero Ioannae de Nuenaer, Iohannem de Nuenaer Decanum summi templi, et Arnoldum.

Margaretha eiusdem Ioannis de Heynssu fil. ex Ernesto Nuenario suscepit Gertrudem, uxorem Godefridi de Heyden.

Clara etiam filia Ioannis de Heynssu Zulichemi ex coniuge Henrico de Vanderhorst suscepit Albertum dominum de Vanderhorst, cui uxor filia unica Iacobi de Pallandt.

Io. Wilhel. Clementis principis F. natus est, 28 Maii Anni Iubilaei, 1562.

APRILIS.

Kal. stultorum sunt feriae, quemadmodum olim Quirinalia in Februario apud Romanos.

Decepto flumio quidam Flehum fuisse traditum, et potare solitum pugnis, unde nomen: Ex Marsy a Marsatyo, videndus Beranus libro 2. Frauenroz.

Iosse van Voudenberg equus A° 1347 tutor regionis ultrajectensis ab Episcopo Arnoldo constitutus, cum Sibrando Oosterlooran: Gysberto Sterkenburgio et Iacobo Lichtenbergio equitibus, quo tempore de templo a Vianbeck castrum ob. Oosterloo factum.

A° 1352 vendidit dns Iohannes de Voudenberg castrum suum Voudenburg Gysberto dno d'Abcoude et Vechte, invito filio qui illud strenue occupavit, quare Episcopus obsedit ac raptum solo aequavit.

Legi in libris publicis A° 1414. in V. Rolls, quod bina confecerant, ac insolentius exsisterant, publice citatos, semidoctos ante Basilium senatorum vilium doctorum posse, et insuper multatum aliquot millium lapidum Lusse. Epigrammata eius triumphi quae post hisce annis vendebat Trajecti Batavorum est expositus, et inauguratus, et tantae molis Adr. Sroeck.

MAIVS.

MAIVS

Nomina quedam canonicorum quorum sepultura in Mariano templo vidi rum suo loco spatium desset hic posui. In pauimento.
D. Iacobi Krol can: 1540; D. Alardi de molendino can: 1406;
D. Bernardi de Tiela can: 1514; D. Francisci Beyer Can: 1552;
D. Azn. de Broechoue Can. Cass. Scuba curie prouintial: et mde consiliar: 1554.
Mr. Io: de Aniezongen can 1553. D. Johan: Bomgart can. 1560;
D. Io: Mominc Can: 1535; D. henricus de Brandenburch Can: 1381;
Sepulcrum Leonis Diaconus procur: fris Antonij 1503;
Io: a Noordtwijck Lethmatio can: . D. Nicol. Pott can. 1507 2 Maij;
Renaldus de Oysterhout can: 1421. D. O. M.
Guilhelmo a Lockhorst I.V. Doctori, canonico et scolastico huius ecclesiæ
vixit am. LXXIII. obijt, M D LIX. XI Julij;
D. Nicolaus van Noord can: 1503 D. winricus herawer, can;
Ad intercolumnia et parietes
herman droem decretorum doctor decanus, ob: 1476, apud Ysselsteinos sepultus.
D. hubertus de Boeckhout can: D. Godefridus storm can:
henricus de Moyome; Olbrandus de Alemaria; Theodoricus Witken
M. Andreas de vinea can. 1545. Antonius de vinea can. 1516.
D. Ioan de worrichom can: D. henricus de Prezlepont can. 1459;
D. Iacobus Braem can. 1383; D. Joannes de Cloetingen can.;
D. Arnoldus de sutphania; A° 1323 ob. D. de Leebenberch decanus;
Hugo Hardenbol. hector vilt, Laurentius vuytezout,
D. Io: slewie Decanus. Guido de vianen.

IVNIVS

In kris de Anno 1483. fidemssarunt pro vltraiectinis Bernardus Proyt; Alfredus van Rodenborch; et Gysbertus de Czaly, dimisb; cum canonici tortam argenti quantitate magystratui reddidissent.
Canonici Saluatoris Ipsi dederant argentariam sarra supellectilem; aquiminarium 36 marcar: 3. lot; statuas argenteas v. quarum marc. 4 lot; ora auro obducta valore 233. fl. renens.
alij rinus Ipso tempore quedam priuatim mutuum dederat. senatui, et Inde tenet Bentz nomine Gysberti van Bael, hic. Gysbertus van Muerlou.
A° 1462. Jacob van Wijckel marschalk tot Amersfoort, et van Diemant, quo tempore legati Batauodunum ad Danielem Knyphusium missi, vt cum multis de quibusdam rebus ab ecclesia contra priuilegia vltraiectensium attentatis agerent; Johannes Vbout man; Willem van Stierre, Jacob van Amerongen, et Albert Proyt; quo tempore Alsatz wander Horst marschalk vant Nedersticht. Jan van Amerongen.

rupti rostra vbi gratium ad Danielem rostra pro missa.

Olim primus scabinus semper erat consul prior, primus vicinorum posterior; adque vsque ad A° 1529; Verant preterita duo semestria ab dicto ouligh ouderman, et dictam artem.

IVLIVS

Hoc anno Francofurti ad Moenum in regem Romanorum eligitur Maximil. II. Ferdinandi filius, de qua electione et solemnibus vide Epigrammata Posthij in Francofurtum pag: 103.

Est ap: me in scriptis. Hoc anno x kalend: May convocat archiepus statuta Synodalia in Vsqa Daroscati, in quibus multa secund: concilium Tridentin: reformat

Hoc mense dedicationis celebrantur feriae Traiecti, ipso magdalenae festo; voraturq: is solemnitas carmiske bulgari vocabulo, a grato faciendo. Χαριστήρια: Tum Tiercinus Martinianus, astrendi omnibus licentia.

Anno M CC LXXIX, nocte mediam hebdae Traiectinam maxima, quo maxima pars conflagravit, et templa imprimis: S. Johannis, D. Petri, D. Mariae, similis, Franciscanorum, Catarinanorum; idque dum de Georgio saxo. Amalos reficiunt, ob liberationem obsidionis Vltrajectini et Hollandiae ex comitis annuas lustrationes postridie Magdalenae institutas, A° a Christo nato MCCC XLV.

Sunt et ap: me articuli conscripti pro moderatione bullae pontificiae super prebendas et de ecclesiis Archiepi. Traiectensi sunt assignatae et super illis numero de maiori ecclesia graduatis assignanda, tum census ad hujusce rei super eadem.

AVGVSTVS.

In templo paulino loci sequentia epitaphia quae suo loco ponere non potui: ut ad sinistrum ejusdem lapidem in lapide Bartholomaeo: A° domini 1494. die 18 mensis aprilis obyt venerandus pater dns Jacobus de Steeg. abbas huius monasterii in reformat. primo.

A° D. 1521. die 12. mens. Augusti ob. venerab. pater d. Wilhelmus de nova ecclia abbas huius monast. in reform. secundus.

A° D. 1536. die 15 februarij obyt venerab. pat. d. Matheus de Gog abbas huius monastery in reformatione tertius.

A° D. 1572. die 12. mensis Augusti ob. R. P. D. Gerardus de nova ecclia de velua huius monasterij abbas in reformatione quartus.

in lapide tumulo. A° D. millesimo tricentesimo octuagesimo octavo octava die beati Martini obyt venerabil. pater Henricus de zeno huius monasterij abbas.

A° D. MCCC XCII ipso die sancti pontiani martyris obyt venerab. pater Jacobus Clauwert huius monasterij abbas. requiescat in pace.

in lapide marmoreo in ecclesia Hagelii ad turrim, sub turri in pavimento. Int iaer ons Heren 1474 des Sonnendaechs nae S. Lebuyn steruen Iman Mouwer van Heesel ende 1473. Joffrou Alydt sijn wyff.

Dit is de graefstede van Willem van Beynel ende sijn erffgenamen. Ryck. van Lockhoven ende Alydt Paubels dochter sijn. Suylt zoude.

Est et propria assecurationis, quod constitutio novorum episcoporum non sit reliquis secundis futura damno. Data A° 1561 27 octob. Signata Margarita. et alia quaedam continentia formam novi archiepi Traiectensis.

SEPTEMB.

SEPTEMBER.

In templo Agnetis quod est in coemiterio D. Nicolai Legitur sequens Epitaphium fundatoris. A° M V^c 11. obyt. D. Henricus a Doyenburch pater van desen huyse ende fundateur van dese kercke.

Hoc anno edidit Basilea oprimus oratorum Joannis Fabri Montani JC, qua docetur concilium Tridentinum sine scitu et a christianis hominibus frugumentari non posse.

A° 1557 Ad subsidium belli contra Gallos imminentis Maximilianus a Burgundia dnus de Beveris et marchio Veren/ib pfectus Hollandiæ Zelandiæ et prouintiæ Traiectens/ib mystis pecuniæ summam, nomine mutui tam ab ecclesiasticis quam secularibus Traiecti corrasit. habeo et Diarium manuscriptum germanica lingua totius huius motus et progressum ad finem usque rontemens; aliud item Diarium obsidionis S Quintini expugnatæ; quibus D. Meula in historia sua Belgica se plurimum adiuturum multo fauore fassus est.

Hoc anno Traiecti Dynodo prouintialis celebrata p/ide Fred: Scenkio cuius acta apud me sunt.

OCTOBER.

Baldricum episcopum ordinem nostrum multis cinxisse annales ferunt, quorum multis in locis superstant reliquiæ, aliquot ibi sparsæ: nec n. habitum erat pomeria urbis auctæ fuisse nisi muris traditum, superesse et turres non procul a porta Catarinæna quam vocabant, dubito num Quinti et triumviri memoriam sequatur turres, quæ hodie Baldrici dicuntur, quasi Baldrici turres dicto in loco, dicitur.

In litteris antiquissimis Friderici I Imp: de anno M C LVI inuictis Waltrami et Alberonis de A, Henricum de Lonchorst, Alotum Cultor, Wilhelmum de Vreson ar fit mentio loci q de ouemere sub comite Henrico de Gelre aduocato collegii B. Viturg.

Hor menses Duari primum prælegitur in schola Academiæ nuper a nobis Hispanarum Philippo structa.

hoc die Martis, Festo Simonis et Jude, matutino tempore, XXVII
circa horam quartam ante quintam, nata, sorore mea natu posteriore Maria Buchellia; mihi patrimus vel susceptor Theodorus Langius, Susceptricis, Alexia uxor Gerardi Richardi; et Bertha. Martia Abcoudia uxor Antonij Bu/rij. Mos in urbe Christiano, post Baptismum lauto conuiuio excipere susceptores, quod sit satis lurina frequente editus partus.

van Dorschen

Novi in Belgiâ episcopi promoti, et Tarrouannensis translatus Ypras Flandrorum: Traiecti episcopatus in archiepiscopatum mutatus, cui subiectae novem hae sedes episcopales fuere. Haerlemensis Daventriensis, Leonardensis, Gruningensis, Middelburgensis. vide Onuph. in vita pauli IV pont. Rom.

Exemplar literarum Senatus Traiectensis ad Colonienses de Joanne Haeckhorstio.

Den eersamen voorsichtigen ende vromen Heren Schouteth Borgemeesteren Scepenen ende Raetsluyden der heyliger stadt van Colen ende allen anderen raeden der selver stadt. Wy borgemeesteren sch. der stad Utrecht begeren u te weeten, dat ons aengecomen is dat Jan van Haeckhorst Eynbertsz. binnen uwer stadt gebleven of over mits eenigen arresten daer wy uwer wysheyd den lasten die arreste ongeraecht te wesen waerl van sprekens ende dat Jan onder mits getuygenisse Jans van Meerloe, Albert Borren, Joryn Pauwels, Willem Krocq ende anderen voor u besuaert wesen solde daer wy uwer eerbaerheyden off begeren te weeten dat wy Jan van Haeckhorst nu in desen ende ons heer princ. om den te tomen geroepen en doch niet hadden tot onsen raede en nie van synen leven, mer tot onsen raede geroepen en is geweest, die als voor buyten lants uitgetogen en geloopen is, ende vanden gestande vande getuyge en tugenisse voorss. Johans van Meerloe etc. voorss. dat selve onse borgers waren, syn die tuyge en hadde misdaden wel en ende vanden iammerlicke swaere doodslach gedaen an onsen Borgem. Zaliger gedachten Arent Pronck in synen bedde in onser stadt kranck liggende en van meer hadde ondaden by hem en meer quaden misdaden en [illegible] van [illegible] des dyngsdach nae assumptionis marie Heren selver schuldich kennende uyt onser stad gebleven, ende voortvluchtich geworden, ende syn daer toe onse openbare vianden mits voorss. weten beyde to [illegible] vorgen en to Gelre, hatich ende partydich, als dat sy noch heer getuygenisse in dinge [illegible] moegen van weerde wesen en salle, dat wy uwer eerbaerheyden te kennen geven om u daer nae te richten.

Januario Ao 1459 Joan de Lockhorst de [illegible]

ANNVS

In hac huius anni vigilia festum senatus more celebratum est
duabus gratulationibus: Diodorus Iulianus et Decimus Iunius Silanus
Torquatus et Ioan. Bollius coss: Duodecimviri dein lustrum: Interim: Ioannes
Tatius Amerongius, Gerardus patre, Cornelius vandermaelt, Io: Reinerij
de Culemborch, Arnoldus Theodorici de Lyde, Io: Bottie Snellebergij, Emanuel Vitelli
Io: hasselij, Paulus Blesgouius, Gilard: Willemij Woudenbergius, Thiod: de Leuue, Io: Groesbeek.

Ad hoc usque tempus celebratur a sessio consulum Tri
dentini sub Pio 4 Pont: Rom: de quo vide Catalum Molinaeum
J.C. omni aevi illud reprobantem; cum contra veterum sa-
crorum libertatem initum, suspectum sit. Sequenti illud
demum anno finitum fuit: de quo vid: Angel. Roccam bibl. vat. lib.
fol. 220. Habeo ap: me postulata Episcopor. Galliae ibi tum publicata.
Consil. cum Lutet. & Gallico translato.

Anno 1429. cum pagani in Vadsbeet. offerent Sluys tuo-
rant mede [illegible] Zuusbeet aldaer, Heeft de magystraet
van Utrecht van elck Zuder gemeten Ruede postulant
Lantz doeden Heer van Brancbay Drossaert Anno 1429.
de andere gaerden omme Ysselmuy brueck te daen
te Bueren aende deputato, offe dat sy buyten
doen graven ende opbrengen acht offe dien gelick.
De seditione ac tumultu Vltrajecti inter ministeriales Episcopi
et Imper: Henrici V. aulicos A° 1123 cum illic dominicae incarnatio
nis festum celebrat urbs, vide Vspergense fol. 281 edit. Basil:
Idem Henricus ibidem pentecosten celebrando 1124 X kal. Iunij obijt
discordat tum ab eor sepulcri inscriptio vide fol 284. Extat Spira
ensis monumentum his verbis: Filius eiusdem Henricus V dictus Iunior Rom. Imp:
A° Dom. incarn. M CXXV. X KALEND. Aug: obijt.

FEBRVARIVS

Est ap: me exemplum instrumenti anno 1363 presule Johanne Arque
lio confectum de valore & solutione monetae

VI E Belgio. Wilhelmus Nassouius Auraicae principes, Comites Egmondanus
et Hornius ad Philippum II Catholicum literas properas subsignatas
manibus mittunt, quibus Belgij ruinam instare scribebant, ni
si Granbelanus Cardinalis (cui uni fere totus promptus administra
tus concessa videbatur) omnibus tam nobilibus quam plebi odio
sus, removeatur: Dicebatur quod inter plurima prodita
toriola. Burgundij, quorundam et alij fabrum ferrarium
equorum, Hoeffsmit vulgo, velint ac primum pro patria
ad S. Alexandro promotum; unde ad quod nomen sir Lie
debant. ytan vilain. Ex minuta Eorum accusatione
omne invidium Belgarum actum videtur, quippe
tamen consilio praeordinatum, ut Castriciano dicitur
na quietae Belgiae rerumque abundantia torpens pla
gis exercitata ad bonam mentem reduceretur, Nam ex orat Cyrony ap. plutarch.

Fratres ad frenum Deus si quos habet

Auferre

Auferre mentem saluos primum solet,
Caliginemque effundit vt ruant suas
Furentes in clades, sibi quas noxijs
Accesserunt vltrò consilijs malis.

Ita n. cum Dominibus conuersatum esse videmus, vt semper praesentia fastidiant, rectè. Theuerides. Semper subditi praesenti grauantur imperio; opinionem non veritate. Vera, quoque vt non tam marmori quam aeno inscribenda sententia fuit; OMNIS AETAS DE SVO TEMPORE CONQVESTA; quae doret humanorum sensuum inquietudinem, et iniquum mortalium de praesentibus iudicium. florebat beatis insulis admiranda Belgia, ad luxuriem vsque et nauseam oia abundabant, longa pace torpebant ingenia, par maro erat opus artioris temperat illud tam summi medicus, lentaque prouidit via: Haec mea de prima earum turbarum origine opinio; nec tamen de insectis, pontificiorum tyrannidem dedisse causam, sed et hoc deo visum ad poenas praeparante actum, credibile est: Andrianus nunc lipsij iudicium quod et cent. 1. ep. IV. Sed venia credendum est) peccamus multi in hanc partem. pro nocamus frenula, et lacessimus saepe imperantes vana quadam sperne, aut superbe libertatis, aut incauta pietatis. ex

III Octobrib, et hesdab in Brabantia visa, quod hic diebus nimirabilib nimirabilib annis inuisitatis expectat: Brabantini viderunt Elephantem.

Annales minimi dissidij quod traiecti fuit, inter dominos de Zuilen et Amstelros ab Vbaldo nost. anno 1296. quo typos Gerardo Velseno contra Comitem Hollandiae v. adfuere, praeter Hermannum Vbaldum et Gisbertum Amstelium, Arnoldus Bronckhorst, Gerardus Craijenhorst, Willemus Teylingius, Willemus van Zuylen, Hugo van Woerdt.

A° 1333, erat praefectus Horstanus nomine Epi Vltra iectini Willemus van Boerstal.

Castellum Bronckhorst in pago Sutphaniae a° 1482 ab hostibus direptum et incensum, quemadmodum et minimum ad Vreeswyck; Lobithum Emissaria confracta et inutilia reddita

Ex Loenersloterijs municipio d. Gisbertum de Loenersloot Hugonis F. A° 1379 mortuum; Henricum de Loenersloot D. Splinterum sub finem q obijt 1406, Hugonem Aᵘˢ 1360. 89; Iacobum Willemi fil. d. de Loenersloot 1435, Eustachium de Loenersloot 1426. Balduinum Albertum mil. d. de Loenersloot 1435. Theodoricum Jus. F. d. de Loenersl. hunc vt fil. Arnoldus d. 1460 quinq F. Theod. 1480. Jud. F.

1517.

Famil.

Familiae Vltrajectinae adhuc vigentes tam patriciae quam plebeae, quarum mentionem in libris actis curiarum reperi hic appono:

Bentheimiorum familiam inclytam alibi hic loco plebeam minio, insigni vero nobilitatibus insignitam, quae de eius origine non dubio, quamobrem ex notis fontibus ortam recondam: Munio Johannem in lite de A° 1386. et Margaritam Strabinum A° 1473.

Knopiorum quorum fuit celebris fam. ut ante dixi. Bodymos vero circa Annum 1440 munio, Florentium et Cornelium hos posteritatis ad A.m 1525. fuit

Vianensium plebeam familiam munio circa A.m 1470, fuit cum Walteri fil. Foch munio 1520

Roestios munio 1423 Henricum Rudgerum Gisbertum et fratrem Gisbertum.

Noddios Reynerum ante c annos,

Coppreers Abelgotmi meminit N Euez: cons: 233.

Ruempstios Walterium cui fortuna totam subvertit patrium et Jacobum ante 20 annos. Justum Ruempstium cos. Vienn in litteris compromissi collegii Mart: et pagi Michaelis de anno 1533.

Spallios Wegnerum ante 1x annos notarium.

Wintzros Wobbelinum in suburbio mselense vixisse ante 40 annos ex lris nostris reperio.

Vuistingios Joannis Aurifabrum mox et ante 20 annos vixisse reperio.

Scayckios de pago Hantgenio oriundos reddo, cum illis adhuc duxant Jam Wobbelenses, et Olgis Wibbelenses, ac Jubilis Daleus. rector ecclesiae, in platea Geminia, in vrbem familiam mutarunt. Incolis satis antiquam familiam Scatwikiorum, ita n. dicenda non Scayck, nisi duplici correctione breuiata et contracta.

Galios Emmenio circa A° 1540. in suburbio pylsbeckiano de Buisse bona, ac nominatim Joannis, Wobbelinum 1565; Wichmannum A° 1472; Stadinum inter multos Waltzandum: A° 1480 municipio Wobbelinum gade.

vetgens Justiana familiam in suburbano pylsbeckiano fuisse notum est.

pylsbeckios ex superiori ortos notum est; cum Henricus Rugis pylsbeckij dns ad nomen Cornelius vestrio dederit, qui ex hiro Ked Hmdelstinia filium reliquit Wilhelmum, et filiam Cornelian Cornelio Wurzenburgio nupta.
Backeim an ex oppido mirabeli nomen sumpserint reperiuntur A° 1360, ex quib: Henricus.

Mannios multos in genealogia Juniana, Antonium pater Hermanni et ann M. Johannis

Ryckios Junienio Nicolaum A° 1470.

Verbuelios Theodoricum Junienio anno 1453, adeb suas nov prorula viro mrendario Fabentes; Margaretham Gisberti Sandes Hoekfilias. 1411.

Cempios, Gysbertum Ludgi Dyxsta A° 1470;

Deuteos Johannem ante CXXX annos Dyxsta rompedrio.

Zemmios Cornelium Anno 1520 Junio, et Gerardum Srabinum A° 1425; inter eos qui anno 1482, et ante Coltrancktinis militaverant, Andream et Gysbertum Zen.

Voorstios. Junienio Christianum anno 1380 et Ansfridos Johannem et Gerardum A° 1410.

Diemios Ysbrantum Walteri filium, Ansque filium Walteri Junio mense vera Annum 1524.

Spyckeros mucnio Wellemus A° 1540.

Elias de terra sancta Dict Dandy Heyligen Lande Hey
vaert anno 1470, et Arnoldum Wellemi filium sepe
mus A° 1475.

Rauesvaijos mucnio Johannem et Theodorum Gyselberti F A° 1560.
hebdomte a° 1539 sep.

Scroyesteimios mucnio A° 1570 Vxe Gerardum sepultum A°
1572 et sepp: et Franciscum hoc olim Scroyens dictos
mucnio de ante durisbob humob in xpob. resurrect

Henspeeckios mucnio Theod A° 1575. capitaneum Traiect Hospi
tis Domi colonitensis

Mont. Henricus et Nicolaus filij Theoderici byxdal A°
1390. Gerid mont 1450

Clene. mucnio Arnoldum A° 1380 Unsquo liberos Arnoldi
Johannem Gerardum Gangardum Ida Amelgum ac Imman
num ex eadem familia vidi tt in carmine famoso Eorum
qui rem diuinit originem ex rustico Abrandiano ducunt.

Comay. mucnio A° 1385. et sepimus Gerardum A° 15
93.

Wilde. Arnoldus vixit A° 1360: ex contractu Loetrouid prodij
in Labbeseek x. ingenuum de A° 1521, mucnio Henricum de
Wild et A° 1526. Domicellam Josynam de Gryspeer vxm Henrici de Wil
de senioris qui ex eis Henricus minor vocabatur qui ex Josina F.
Willemi Sylx cui quam duxit coniugem in martio 1519 genuit Wille
mum cui matrimo cognomen quod de fonte lucunt. Lambertg. Mel
chiorh. Jus de Wachbergh. cum Joe Brando et v. cistercio. vxor eorum.

Annus M.

mucnio Bartholdum patrem Harmani

hac ex autogr. Hen. de Wilde prepositi

1521.

ANNVS M D LXIIII

Habeo ego: me exemplum confirmatio Rud. Dugholtij in Episcopu Traiect. tensem ab Eugenio I: Rom: A° MCCCC XXXII quart: Idus Decemb: et ex exemplum fundationis templi parochialis in Eminesse ru iam ante eendem parochia consistorium de Anno 1352 rum confirmat: Jois Epi.

Hoc anno Sigismundus Polonie rex Wilhelmo Furstenbergio Livonensium ma gystro XLVII et ultimo, proditione militum Germanorum in arce Felina A° Cypriano ☌ ♄ LVII a Mosco capto, et in vinculis mortuo. Gotfurd Kettlerum nobilem Juliacensem sub successore Ducem Curlandie sibi hereditalem Rige declaravit; filio Ernesto fit Duce Curonie sive Curlandie Dnm Semigallie et nomine regio gubernatorem Livonie.

Hoc tempore maximum frigus in Belgia, adeo ut Scaldis latissimus fluvius prope Antwerpiam terre instar fir mus congelatus, ut rhedis equis que aliquamdiu pe nitus exercitum, ita mirat omnes.

Per glacies Scaldis plebs admirata cucurrit.

Hoc tempore obiit Otho ab. Honzeler, canonicus mariangar ibidem templo sepelitur.

Eodem fere tempore sepelitur. Gerardus Morr, ab Amersfoort can. Marianus qui vixit Anno LX, duos X.

Junij 25 obiit Ferdinandus Austriacus Rom. ac Germ: Imperator.

De Scaldi congelatione fit alius versiculus fuctus fuit:

Concurrunt Modo Scalda gelu ad natalia XPI.

A° 1449 quando Episcopus Trajectus urbem occuparat proditione quorundam, comitantibus Sudero Culemburgano et Henrico Montfortio, cum d. merssertijs, capti in ea Johannes prepos bay Lingtenbergh comes, Rodgerus prepos, Henricus bay Mussy, d. Jacobus de Gaesbeck, Jacobus prepos, Hubertus pallaet, Arnol dus Volpertus Hoges, et Jacobus van d. Merwede, Jois et L Theodoricus Bouman, Jois van Oude Frederikus de Heuss Fil. Jois dni de Vulen, Bernardus prepos, Jois et Albertus van Lingtenbergh, Jois van Groenenbeek, Adriamus bay Lantstroey, Albertus prepos, Fredericus bandis Mussy, Henricus bay Malsen, Gerardus Hoek, Rodolphus de Ve vliet, Theodorus Heerkel banniti.

D. Sibedeus de Cuylenborch præpositus summi templi A° 1422. Trajectum transtulit, ex Insula Maria vulgo Muntbeerd caput d. Amandi, ibidem prepositum nostrum subita.

H. Henricus de Cronenburg sit Equis, in pugna Albini ana Jacobus Bavarus contra Burgundos.

Hugonis Buttemannum d. de Buttershoek Botlant et Spyk. munio itemque: Herbeti 2bi Epi.

Jmunio

Jacobus de Cartenhusen: ad Epm scripsit de A° 1400
Gerardus Rodolphi de Kel.

Lappij de Hardenberg oppido oriundi obi L . Ludmagistri
filius maturus natus per mystiab rimtatem

Noortwyckx nobilis familia

Conradus de Hamelen miles A° 1371.

Willemus van Buystenhuyck A° 1430 in Cris expedio il
Johannes A° 1483. qui Antigerfuit Utrajectinus Hamelis Epi
tus occisus.

Tebuyck.

Van Straten: Joes de platea notarius 1525. Marcelis van
Straten fuit scabinus 1381. Hendrick van Straten ruit Goz
tomus A° 1410 occisus.

Gruenbergios municipio Theodericus rui uxor. Joh. Hadebeck fuit
A° 1526. Gerardus A° 1493. Sybertus secundus Cos anno 1501.

Nomina veterum familiarum tam patriciarum quam plebearum quarum non meminit in superioribus dassim collectarum. Entorp 1390 vander Bengge 1370, Aechen 1371, Hombout 1350 Lieboert 1370 Vos 1380, Stuyk 1380 Beerhormant 1363. Strodekin 1400, Rynoye 1420. Zomer vod: vande beme 1420, vanden Ryn 1425. Hongers 1340; Burontgnys Leertouwber 1340 Stoirk 1520. Braden 1350 Dymbout vod. vande Heat vod. De Hach vod. Alnchin vod vanden Spiegel vod. Damasschoorny vod; Hamerstelnboorny 1400. Witte vod. Ketbuyrhorny vod vander Beerde 1420, Lutte Kinghse vod. Roneseyn 1580 Skoyer 1400 pavbroek 1420. van Amelsfoorde 1450. Volpen 1500 Rodenburch 1300. vanden Damme 1340 Dunter Bornmar vod. Schenckel vod Hoch vod, Droen vod Schorze vodem, De Cuyper, 1360 van Nieuwaelt vod Steenze 1430. Unpenser 1440. van Hees 1450 van Valkenvaert vod. Malsen 1475. Bosse 1476 van Louw 1476. Smeets 1524. Zobre vod, Cruchenberg. Ao 1500. van Mase alij van Mase vod. Snoek 1469. Ryssbyt 1413. Steltine vod. Buser 1488. Hoek vod Brantsch vod; Dockvel 1360 vanden Doem. Jacobus Stel Linus innuno ab Holtrandtinib raptus Ao 1481 ad ius trum Dorsoyrk ab Hollandis obsidione pressus ruh Gul Dorpio

Innuno ny annichbus Hemirum Jacobi filius de Anenbelt, qui Hoyroyus mistio ay danudy, Linte rentum amply amod; Amersfortig muster, qui landy steyo trauchy perist, erat di mater filia dom: de montfoorts Lord habuit Stephanum, Gerardum et Johannem equites: et rivra annus 1448; apud Delphos nestio qui bus factrombus muolutos innuno Gerardus de Mierbeck et Cornel Dorpius.

Acent preus St petrus Dook. Ao 1374. capitanei civium Alexandrinus ad Gildenburg, quibus et otto de Hyonoubbe, Willemus van Arsth) Gosuinus van Zandert;

Dyerk de rork Gotomins factione Willelmi Arnoldi rapte punitus, anno 1410; et 1432. Hendric et fil: Andreas. Circa idem tempus innuno d. Johannis de Cronenburch, praefectus castri Hulsani; et dom. petrus Buys suus Canonici doctoris hispis 1475.

Willemus van Horne praefectus castri Echidani Ao 1457.

Ao D. 1518 innuno in fam: ducis Gelder: Gysb: de Vorse d: de Amerfoort. Will: de Rossu d: de Zuyls Wmand: de Aechen. Hen: de Brackelmans mag: scabini. Ao 1467.

Aº 1467. mucnio ✠ bis minoritarum vixisse fan van Wasse, Lubbertg sijn wijff, en Hendrick van Wasse haer zoon, qui ꝛ abstulerunt monumentum sepulcrale in templo Fran ciscanorum, vbi lapide cum insigni van x clerck Planijn. Catrijn Hendrick van Wassenbeed: vixit 1548; quando dedit Brigidam monasterio v flecchos ✠nnos annos pro missa celebranda: In bis de Aº 1469. mucnio Joffr. Bertrant Johan de Wael Claessoon wedduwe, qnae dedit Gerardo voort en afftrapt stathuis ramen, stuckide mde oistersnit stege, daer Johan van Coetsvelt zijn hart nagelaten om ess pont stat paije; Et subsignarunt, fan van Blor gouw en Lubbert sweer: In bis de Anno 1413, fan van Clarenbeeck cum sigillo, insignia sunt scuti eaden vt bi detur cum manu wijck, nisi colores differant. In bis de Aº 1413 Gerit van Asselijck, Claes Stultinc, Heer Joha van Arcum van Buerbeerde ridder: in bis 1488 Wil lem Buse, Hendrik Joest, Gijsbert Henderijo Brantsz, Si derik van Woerde et Hermannus van Velt mucnio Aº 14 11, et nobilis fuit familia van Woerde van Velt, ex qua adhuc vnum mucrorum, et vixit mpr. Alberts Velick tegenstandt
In bis de Anno 1425 mucnio Brandt Duyte Coermant, cum Gijsb: vander Veghde, mumch des Stichts van Vtrecht. In abij de Aº 1430 Henricum vande Velde:
In bis de Aº 1366. mucnio Alardum vande Dorp canonic in qdam literis mucnio edes ter Wijdborre et Lubbe stein, in qbus Lodardum vander steene, Willem de smit, de Goffredo to Rijtenbarg in vrbe.
In bis de Aº 1435. Gijsbertum van Groenenberg.
In bis Latinis de Aº 1287. Vogenbrugge, mucnio eidem Gijs Rinum de Dryene; In bis 1404. peter Huzard.
Asselstinios prefectos vrbis dominos, quorum quida ex Am stelia stirpe, quidam ex Egmondano, et alia familia aqui nob (nostris an ex notitijs Egmondanis, quibus respondere bi detur insignia) ex qua venit Arnoldus, mucnio etiam olim Asselstinios vande Vosse, et D. Gerbertum de Velpe vande Vosse filium Gijsberti 1330, Gijselbertum vande Vosse et Asselstein Aº 1347, Gerbrandum vande Vosse, ao. 1400 Ar noldo Gijsbertus, Oranno, cui filij Cornelius vero Arnoldi fun filius, Antonius Gijsberti: Dominus Arnoldus de Asselstein qui obijt Aº 1363, 10 Martij habuit filios notum Gerardum.
In bis de anno 1521. sit mentio de Loffbergmaker straet; et Rutgeri Ouerling, Huberti van steen, de Joffr. Merckel vxorio.
In bis de anno 1346, Gerard van Voorschoten: Joffr. Alijdis Willem van Clarenbeeck Vrouw, Willem Voorzaet smit.

De pfonis

De phorpd sive fostpd hanc mihi mscriptionem scam antiquitatem testantem: Anno M.CC.xxxv. in vigilia s Michaelis archangeli consecratum fuit summum altare in ecclesia s. Salvatoris Trajecti, quod eiusque tabulam et praeciosi operis monstrantiam Venerabilis vir magister Gerardus Foet quondam huius ecclesie Decanus eidem ecclesie donavit ad laudem et honorem omnipotentis dei domini Salvatoris. 1335.

In hrs de A°1389. Johan de Vrytte Gysbrechtsoon en Margarete sijn Vrouwe, Andries den Vrytte.
In litteris stabinalibus de A°1395, michiel Theodorikin de Lindis et Joffr. Elisabetgam F. Florentij van Zuylenburch vxoris, sub ar marginarietam Arnoldi Hoedth F.
In crib xii stabulib. de A°1397. Andriam de Vrytte, Vol. Helmi van Maessen, et sub forma Vbemmarz. van Maessen.
In literis privatorum de anno Christiano M CCC XLIII, Hendrik van Harsert.
In hrs de Joffr. petro Adelbertz Vbedrubbe van Eymont. Goert Buijs de anno 1485. Durk Sprunk in hrs de A°1436. item Stijn van Breeda vbich. Johan de Vrytt en Joffr. Ida, Johan van Gruesbeek dochter sijn Gunstige.
In crib de Anno CIↃ CCCC Lxi. Gaff. Joffr. Geertruyd de Vranx Gonsetz Vbyff vbad. Beiminr Mr. Beiminrsoon. (r nedo fosta) Jalle wegt dat sij hadde in dat Garbbergh, soo dat gelegen is mit proedbenefficie huer Ghijs, daer Gerloff de Vrytte, Vbedrubbe met Jacob Ghijsb. oostenbarch en. Aliot Gysbert Danwer. Avbyff Vas Vbesterwaert nachtgelegen sijn.
A°1395. Vbillam ouer dat hoogte, ende Dirck van Lyndey,
In hrs de Anno 1485 vxorsse Johannis Voutmay Lefdi.
In hrs stabinalibus de anno 1422, Ghijs Heer Ghijsb. Joffr. Elisabeth de Joffr Bergmakers vbyff vbad, ende Hendrik Jacobsz Vbrosse tide mergen Lants gelegen in Marssenbroeck by Johanb gerritz Vande Zuerckhandsoon; In hrs de Anno 1483. Hendrik van Nuchoven Borgh. ibidem Elysabeth Vbedrubbe van Andries van Venroij, cuius nomen in hrs de anno 1544. et in literis stabinalibus Andrie Vbinrodij nomen mutatio anno 1536. Joffr Agatha Vbillem soentgen Vbedrubbe A°1536. filia vt dicitur. Godefridi de Vrytte.
Johan Winolp Ergont van Andernunster A°1536: Arent Janss. van Buyrechem en Borch sijn vbyff Jacob Vbillems suster. A°15. 10.
Joffr. Agnese Johan Costers dochter, pater de Vbilden regte Vbegue onser stadt onderscaut. A°1409.
Margaureta van Malsen Abdisse tot Oudenbrek. 1406.
Geert de Kemer en Dirck Geelmez, in hrs de anno 1429, hindrik Ledebuer.
Gerit de keyser van enthen man borger t'Utrecht, die de stadt In A Bourgoensche oorlogen tot 36000 Vlaemsche Gulden geleent heeft, anno 1430: Arent Goet, Vbillem prantz, Evgenidt Keyser Johan van Tuil, ende Hendrik Jacobsz Camerade anno 1432.
Johan Jacobsz fr. Henrici qui eius mortui tationem confirmat.
In hrs compromissi in Bodenrode. 1333. michiel Geerdn sa speerwoude d'Wal. ep.

Circa hor tempus Senatus Traiectensis promulgatus. Coss.
Prouinc duo fuere consules. xviiii viri literis mirandis fuere
Gerardus Poth, Joan: Bollius, Johannes Tatius Amerongius Cornelius vander
mueth, Henricus vechdius Rineldius, Eustachius Brakelius Arnold Theodoricus
Lederensis, Jo: Bolterus Snellenbergius, Hermannus vechtius, Sanderus Bom
melius, Gerardus Wilhelmus Woudenbergius, Theodorus Lenius, Jo: Groes
beeckius, Gerardus Goyerus Vezemius

fra S. Bruno by Ls obt 1564

In templo Petriano collegi sequentia hor Epita
phia, quae suo loco adscribere non potui.

Hic iacet sepultus venerabilis dns Hermannus de Alseno decanus et canon.
huius eccle, qui obyt A° dom. M cccc Lxxxviii xviii Decembris.

Ad parietem latus sinistr.

Anno dni M cccc Li in profesto bti Willebrordi epi. obyt honorabilis vir
dns Johannes Herbocet can: huius eccle hic sepultus cuius aia req:i pace.
A° Dni millesimo quadringentesimo septuagesimo octauo mensis Maij die
xxx obyt venez. vir dns Henricus Vos. huius eccle can. orate pro eo.
A° Dni M. cccc Lxxviii obyt venerab: vir Mr Nicolaus Petri de Am
sterdam Can: huius eccle orate pro eo.
A° dni M cccc Lxviii obyt honorabilis vir dns Petrus Johannis de Am
sterdam vicarius huius eccle ora p aia eius.
Sepulcrum deuoti sacerdotis dni Petri Johannis patris, et magistri
Nicolai petri filij sui legittimi.

hor in pauimento cum sequenti

Venerabili viro dom: Petro Zuermont ab Hindersteim huius templi Decani
et can. qui anno dom. M cccc Lxvii. die xxiii nouemb. obyt Pietatis ergo PP.

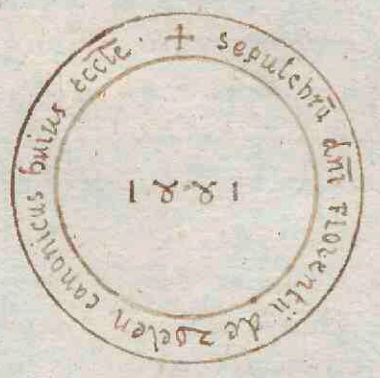

Ad parietem

Anno dni M D Lix. die vero xxv. Martij obyt venerabilis et eximius vir dns Fredericus
ab Honselez can. huius eccle conditus in sepulcro Decani cognati sui.
A° dni. M. D xvii. xxviii die Julij obyt ven. dns Godefridus de Koninck canon. huius
eccle, requiescat in pace.

Hoc tempore in Gallia Carolus restauravit lectiones piditatus Gallis ante
a Francisco i institutos inde ab Henrico 2. in desuetudinem reductos, quare
hor
de sequenti anno typis editus liber, ob priscum primum Regis
de constitutionem militarem roinpherend quod ante hac fabro
Hoc anno Bruxellis in aedibus Justi Byrckpeni monstrum de nue
natum, habens faciem humanam, manus, brachia humana
retrea vero membra deorsum porrina vixit ad diem, tum
in propter nimium populi admirantes imo horrendum con
cursum cum metu cessum fuit.

ANNVS.

ANNVS ∞ ID LXV.

Prætor

Theodoricus Zulenus

Coss. Gerardus goth. et Johannes Bollius.

·IANVARIVS·

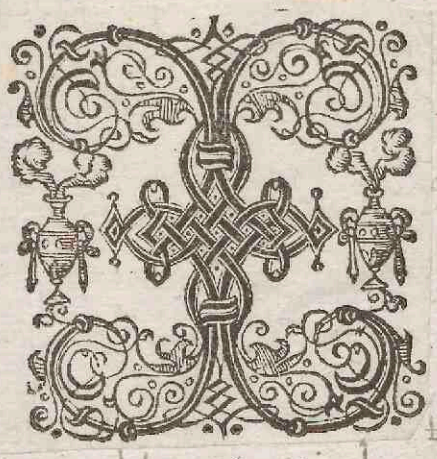

ntentissimum. Sit tempore frigub omnia flumina et lacub etiam validissimob ron yclauit, adeò vt teste Beccano nulla hominu memoria maiub fuisse creditur. Graldis n sic astructa fuit, vt multa hominum millia transita ferue, hordeb durere et tentoryb non barigs modò sed et venti DE mirabilior vidcretur, spir tare posset.

VIII orig: Antwerp.

ibi contigit prope Hiemā in Lecca fe. circa festū D. Matthiæ. st matheys

In annalibus inuenio hos sequentes præpositob ramonitorum fuisse Jo: a Bronckhorst contra Jo: Duestensem electub Eps A° 1323, S. Saluatorib, quem et D. Henricub de Steenbergis A° 1412. et D. Petrub de Steyna ac D. Willemub dynasta de purmerende thesaurarius Hollandiæ A° 1417. Oculisgub quoq: Julius templi Petrus fuisse ramonicus.

Balduinus Theodorici VI Hollandiæ principis F. S. Mariæ præpositus A° 1177, post anno sequenti electub Eps 29. nuper parentum memoria Adolphus de Ruytenberg ac Joan: Junior. Inuenio quoq: A° 1313. ramonicum vbi D. Gerardu a tetroe.

Gosuinus Amstelius D. Joannis præpositus fuit A° 1248, Sueti electus episcopus, quem modum 28 Theodoricus Wassenarius testis Philippi IV filius, qui et Haarlemi ligatur fuisse pastor animarum, ligatur et Vltrajectæ summi templi archidiaconus et protonotarius. Carolus pezenotus fuit præpositus A° 1553. Willemus autem Heda historicus fuit. Decanus D. Johannis et can: summi templi, A° 1550 fuit ibid decanus Willem de Boetzhout.

Jacobus a Lichtenberg ligatur etiam fuisse præpositus D. Petri.

In quadam schedula A° 78 scripta inueni Strengios, Gerardum, petru, et Andream.

De simplicitate titulorum veterum principum etiam nobilium absq: cognomentis ab aeribus, sed tm officiorum vel corporis alicuius vitio desumptis, vt Grafferis obesi, magri, parui etc. rum Frotardus author sit, morem istum ab actis municipio vel satrapia fe denominandi circa annum ∞ Lxx in Gallijs primitus introduxisse. Vide Douzam lib: v amal: Batau: pag: 208 et seqq, de Ducali ibi et comitis officio nondum satisfactorie dicta. Item pag: 213 vsque 222.

Ex prælio Sconaniano inter Wltrajectinos antistite Ad
berto et Hollandos facto, rapti fuere ex Hollandis
Gisbertus de Langeraeke, Hilpoltus de Lysbeet, Conrad
de Oisterwyck Equites, Aº 1349.

Aº 1352. marchgrauius Wltrajectinus raipit castrum de
Rubbese, quod mox 3 post anno ab Antistite emit
Wbaltorus à mundij.

Aº 1355 Wltrajectenses in fauorem comitis Hollandiæ in
dyrâe bellum vasalli regionis Trajectinæ; fuit de
Langeraeke, Gisbertus de Mijnsen, Joan. de Blommestein,
Zandt steyn Knip, Rubertus de Sconauen, Woudrus bay Hasse,
Gerardus de Vecht.

Gisberto de Mijnsen

XVIII Hoc die mea primam Horam in Orbe Trajectina
Lucem primam vidi; Stirps paterna Buchelliana in
Vbijs iam olim clara, quam Aui Edmundus Burgel
ling Vicarius Florentij Egmondani Burani Comitis,
ducta in vxorem Iudithæ ex nobili Zuleroorum fa
milia, rui ab arce Gentilitia Blasenburgi agnomen
ad Batauos transtulit; Matrona vero ex Lube
ca Saxonum oriunda. Nouum mihi parentibus in
ditium cum sacro fonte ablueret Arnoldus, quod Teutonicum.
Licet latino more corruptum, quasi tamen putum.
Aquila Gemiam vel siluam denotant. vel aquila
tormentum potius, quæ mihi placet expositio; et
sic dictos Germanos vocabulo olim Romanos sig
niferos Aquilas Rom: Imperij insignia ferentes, pu
tarem.

Tunc, si me facili vidissent Lumine Musæ,
Nec foret ingenio Pallas iniqua meo,
Natales venerare locos quem Lamijs auras
Hausi, ceu vitæ limina debueram, fas fuerit
Et postes violis coronare et floribus aras,
Thuraq. Belligero mascula fere Deo.
Sed mea fata vetant, et vano Lubrica vultu
Fortuna heu votis semper anara meis:
Quod potero GENIOQ. loci GENIOQ. dicí
Supplex demisso Lumine vota feram:
Vrbs quæ grata Deo, quæ fons pietatis auctæ,
Te nunquam summi numinis ira premat,
Crescat in immensum verâ tua gloria laude,
Dum Rhenum Batavus spectet et Oceanum.
Te quoque Mars fuerum qui me de matre rubetæ
Vidisti, placido carmine deuenero.

Armat

Armatum abde caput, flāmantes deprecor iras
Urbem hanc et tuos ne mala bella premant.
Fallor, et attonitas MARTIS vox verberat aures.
CÆDES, BELLA, FVGAS FERREA FATA PARANT.

xvm. Nouembris hvius anni Bruxellis celebrato nocturno connubio magna solemnitate nuptiæ Alexandri Farnesij parmæ & placentiæ principis cum Mariâ Eduardi Lusitani regis & Catharinæ Bragantiæ F, quum ille attulisset sponsæ petrijs ornatus manuscriptis romos.

A° 1304. Traiectina urbs diuisa in quartos diuisa, et itaq; vnita romodiæ postea at parum firmo, cum ad sequenti futuit ante lectos sub ortu sub Dom. Gerardus Buschij hyems, et inde raptis D. Jacobus Lichtenburg. D. Willelmus Rodenburg hyemat Wernerus Hoddæ, atq. custodiæ traditi in Wolfenburg, qui non multo post in arca catariniana rapto tumulati priùs; Jacobus vero Lichtenburg hyems fil: Jacobi Ostrauicki sub missus fuit, sed frustra.

MAIVS

Hoc tempore Solymannus Turcarum Imp: inuicti & maximo apparatu bellico urbem Melitensem vulgo Maltā, adortus fuit, sed cum plurimis insultibus eam occupare non tendisset, Rodiorum tamen hyemum fortitudine repulsus fuit, amissis vltra xx^m^ suorum millibus, cum ex equitibus cccxxvii desiderarentur præter aliam vndiquelibet militum manum.

Hoc Bolesl. comes frater Wilhelmi 3 Hollandiæ comitis vrbem amnem 1306, Egmondanis fundauit monasterium sacrarum virginum. A° vero 1313. Egmundarum vbi Jacobi minfundatis.

IVNIVS.

A° 1340, eps pignori suis hypotheca loco tradidit dom. Godefredo de Culemborch hypomento Sticht, castrum Hoyt, pro 9000. librarum.

A° 1301 fuere in senatu Traiectensi Hysbertus Cramius, hyems vxor IV.
vorde Theophania van Baer.

Usque ad hunc diem fui apud primam mutuem Aleidam Wolteri Sutoris vxorem: Secunda mihi mutuæ, Adriana vxor Cornelij Cementarij.

Hoc tempore inmensa summa in Belgio raritas adeo vt pleriq; fame perirent, cum etiam plurimum ab ordinibus Belgicæ, nobilibus et potentibus apud regem sed frustra laboratum de impediendis nouis episcopis

Copia

I. V.

Copia

vanden Cryse der Heeren ſ'n geeſtelickheyt
ende meer andere punten ouerdraege Anno 1525
byden gemeene Gelden der Stat belangt.

Int eerſte heeren Palſgrave bij Rijn Hertoghe van Beyeren etc.
Entrecht erſ. Maeſtheyt Coninclicken Liefden alſoo die gemeene
gilden Kuenghonſter ſtadt van Utrecht om mitſgaders gemeyn
orbaire ende profijt van onſe ſtadt doorſ ende ommetrent
Leyden die groote ende ſwaere laſten van ſchulden ende andere die
de drie Staten deſer onſer neederſticht onder ogen
ende bruijk geloeft hebben ende onſe ſtadt doorſ oock aen
deſelue ſchulden ende ouerlaſt gemaeckt. Ende ons op gun
den by hoere ouerſte van onſer ſtadt ende doorſ oeffenlick
ende openbaerlick gilden voer doch ſouden hebben zeeckere pün
ten ende artijckelen naer beſtrecken. Ende eerſte dat
die byſſt Goedshuyſen ende alle die ander geeſtelickheyt
mitten cloſtern mede horen van alden beyden ende bij
den geheelen die Borgeren ende onderſaten ghene ſullen
ter tijt toe dat bij t'ſamenthoren die ſelue beſoecht
Item dat die byſſt Goedshuyſen ghene ſelue bande 46000
goude gulden die onſe gheeſchte ſeer noot eyſchen aen
die ſtadt van ſtonden aen 15000 goude gl. Ende alle
cloſteren binnen ſtadt behoeft Amerſfoort beſonder
beyde ende daer buyten 10000 goude gulden. Ende die
ander een ende twintich duyſent goude gl. ſelue ſtaen
op gemeen ſunſpet, daer ſij den heeren affroche
ſullen doen gront ende van ſtonden aen ende deſelue duyſ
dpte belaſten ende ontgelden die drie bidden ende
ende die Burgette binnen behoeft. Item dat de geeſte
lickheyt ende gaſtgunſe noch niemant van hoeren be
goed geen verkerten noch ymmer doen ofte la
ten binnen ofte buyten der ſtadt Utrecht roeren in zel
len ende boert te breken te beſeffen mitten gelde die
ſij op deſe tijt hebben opt verburen vanden goederen
Item dat men niet verder neme en ſall ter darpfaert dan
op die put rump ende op ſpoorkant rump, ende derde
ſtaet op ſijn eerſte roſt. Item dat Rijn mette dijck ſolen
verdupen vande vaert tot Maerſſe ende ſal dijck in
ſonder doen ende beneden ſpijck ſtroubeg om t'ſeene
goet dat daer toe ſtaet. Item dat men die rekenin
ge doen ſal van alle alſulcke penn als gemaect ſijn
dant inder vay ſtuck tot deſer tijt toe, tobiera beeft
betoopt tuſſchen dry duyſent goude gulden van gebbuijten
ende boert ten ſolen tot deſe rekeninge niemant
ſpreken die rekeninge doen zullen ende die dan ſchulden

mme

inne ſyn. Item voert ſelme rekeninge doe van
Lethedyre Hinderdans huntſettinge morgengelt hups
gelt, rentbergelt, alſme gebuert hefft vant iaer dat
Lehne off. Item dat me de moelenaers die bij
tyden beonarstue ſyn bſme zelf laeten en voer primus
anis dusse Oban ondergedaen hebbe. Item dat me de
dam van Jan Reminck en de ryswater dan my Heer
van Rhoderode off doen zal dunck den marckt nae
dese dage, Daer my gemeynt heer de Hantag goede
ſalle en alle behulpſtoe doen als den goet lantforſt
ſchuldich is te doen. Ende want dan die gemeene
onſer ſtadt gelde voerſs ontmoedeert en vermindert
ſyn ende by ſommige ouerſte en geſtrickte voerſs dan die
ſuethe ende bidden gebben alle dese voerſs punten te bſtae
tigeren en approbaren. Doe ſt dat den ſelmunthende
alle tgene voerſs is, dſende punten en elk bysonder
beleeft ende gheapprobeert hebben belouen en approbi-
ren mids dese, belouende dat vaſt en ſtade te onder
houden etc. Ende tonconde ſoe hebbe wy onſ ſegell
aen dese bruef doen hangen ouer onſ ſtende in marke
ouer onſe rechtbeke lande dinſtgoedsmuſe Tutergladt
des Dom Onderm̃ſter ſt pauwels ſt Hant, Schuren en
voert ouer alle andere cloeſtere en rommete binnen onſſ
ſtadt beſeten gelegen als de duytſche huys, Sunte
Katrynen, ſt pauwels, Hegulieren, Andbyen en ſt Servaes bhl
toebehoren etc. Gegeven int iaer ons heeren M D xxv.
des donderdaechs opten derden dach dan de eerſte dach
in Maij.

Eodem die v. collegia tamen̄ horum vidlz approbarunt
quemadmodum reliquorum monaſterioꝝ prefecti quorum
ibi hic tituli:

Den Abt ende conuent van ſt pauwels, Lantcommender
ende conuent vanden duytſchen huys, Baliuw commander
ende conuent van ſt Catarynen prieure en rommete
vande Cartuyſers buyten, Regulieren binnen, Abdyſſe
en rommete van Andbyen ſt Servaes, Abtdisſe
Mater patret ende conuente van ſt Nicolaes, ſt
Agniete, Brandts, Jeruſalem, ſt Cecilien Bethlem en
Hieronimus Hinde, binnen en buyten Colmer etc.
Die ſequiti Abrib ſub promiſit fontifex Januarii ſe
dictum opte goorſte Boek. Dat die Huyſhuden met
gantſe meederſtuer zelfs alle haer rooien en ſmee
ten merckt achter ende voer hoop in enige Dande
vier binnende ſtede ende geen voerloopers beſſe ſulle
voer tbarcheff wech. Item voirders dander goedinge.
Alias Item vide lras impſnt. Den Burgemeeſters ende

ende ranke gemeen ondermans sijde Meestmannen ba
alle gilde der stadt van Utrecht enz. alsboven sij doen kondt
dat sij Overcomen en gegunt hebben de gemeene gilde desse
navolgende punten. alse. Dat alle Testamente luij
de die hier voren mitten voorn en hare gilde behoren
dat die naest voorgaet voersz sullen mitten stadt recht
oft gewijt en geven dan voor hare gilde goet dat sij met
goet ganst doen sal gonde gulden en die meer gelden
behoren selen sij mogen behoren met gelijck getal
Item de kerste penninge dair men luyden de gilde
mogen spreken hebben en tzien dat sij de gilde geven
den alse meestmannen daer de schepenen vanden voor
geraden sullen hebben, Item dat men geen halfmagen meester
sall, dan een yeder voorgaende dan sijn misdaet, Item
dat men van elck bat bier geven sal te voryd / behalven gil
meer gelt, dat drijff cant en steen sluse te hebben. mi
nynen sall tzien cant als drijff turuent en voort
tappers drie cant als argelaer sij / Item dat men niet
meer lynen en sall van tzonder oft enige andere lynwant
dan metbronsent vanden gemeen gilde / en dat men tzijn
daer aff ontfan sall buyten als dat gestruct is, Item
dat Goyert van Rodenborch, Evert Zoudenbalch en Goyert
van Woerden hendricx mit den gene die daer af sullen
uyten rade blijven, ende ebbene kynen sullen, Item
dat van in gen broudbier noch dartzerd meer raet ge
ven sullen hebben / Item als die oudste ondermans
groeten sullen hebben / dat men dan de drie raetmannen uyt
gemeene ondermans altijt kiesen sall, Dat alle borgers
soens zullen mogen voor haer kynskinderen brouwen en dair
van dorpt geen naer begeren / Item dat de molenyn
naest sanden aff sullen sall / dat men geen meer moge
in tmyt roosteren sall mogen doen / A° 1525. 25 May.
Quo deinde approbata a pontifice in rumb literis et ge
rabentur: ex solicitatione vanden Bysschoven en smeden
gilde: Dat alle andere ondersaten rechts groot en kleyn
der stadt voornoemt bij ende binnen mogen komen, exemptis
malefactoribus et criminosis / Dat men aen haer kinderen
de kunst de gemeene gilde / sonder enigderhande weddersegge
Dat die schutters vander stadt gemeen sullen hebben
in haren wande twee voorsz gilden ondermans en sijne
geslachten tot begoeden vanden twee borgemeesteren
totten sullen behoren / ende alle pretenta abolentur
ar et specialis praesulis ritibatique obsignata
van weerden beschreven zij gemaect Daer na
kuyckende / daer van dit afgroot is / de stadt der Lede
de eendrachtigheyt gilde daneben geven sullen / /

ANNVS.

ANNVS M D LXVI

Hor. Anno. 1. Thuanus can. Belgic. Historiæ. Sacerdos natus Ferrariæ ex Roma

IANVARIVS

Huius anni initio Nobilium Belgæ confœderatio, reuocat alij interpretabantur, contra Catholicam Religionem, et regis Authoritatem conspiratio facta est, ubi plurimi conuenerant ad nuptias Florentij Montanj. Iusserat n. rex vt constitutj Tridentini decreta, et Caroli v. de Hæreticis nō patrum dū edicta, sine vlla simulatione stricte obseruarentur: Nobiles et principi Belgarum proceres libertatis Belgicæ ruinam hæc interpretabantur, et Inquisitionis Hispanicæ machinabula, proinde se opposuerunt quam plurimi, quidam libertatis veri amantes; alij etiam rerum nouitate inducti, et necessitate rei familiaris coacti, motum aliquem exspectabant; quam honores quos quieta repub. desperarant, perturbata consequi se posse arbitrabantur. Initio igitur fœderis, in vno oppido, a Truchsis congregati omnes mouerunt lapidem, vt se opponerent regis voluntati et edictis; ac quidam etiam plebem Inquisitionis Hispanicæ terrore exciterunt. Imperat. quoq. Maximilianum II. comitijs Augustanis rogarunt, vt pro ius inde rederet apud Catholicum Regem, et consanguineum, ne. Libertatis et consuetudo vetus diutius grauaretur. Capita confœderationis huius fuerunt: Guilielmus Nassouius Aurantiæ princeps, Ludouicus Nassouius, Amurathes Egmondanus, Philippus Memorancius, Bernardus Merodius D. de Ramen, Carolus vanderNoot D. de Zyssoor, Georgius Montanius d. de Noielles, Martinus Serclaius D. de Tilly, Io: Montanius D. a Vilers, Franciscus ab haeste, Carolus Leuinius D. de Famars; Ioan: et Philippus Marnixij; Florentius Boetelarius D. de Langeraeck, Dalebrouck et oedekerke; Rutgerus Boetel. D. de Carnisse, Otto d'Arckel. D. de heuclom, Herbertus Raephorstius, Io. Huchtebrouckius, Wilhelm. Nuieldus; Corn. Nienrodius; Stephan. Zulenus; Florentius Nunius D de Bruches, Io. Rhenessius D. de Vulcuen; Gerardus et Io: Rhenessij; Sanderus Turca, Philippus vandermere D. de Sterbeke, Daniel Gomus, Fredericus Egmondus, Adrianus Walius Fronesteinius, Iacobus Vingardus D. de Vingarden, Giselbertus Duuenuordius D. de Opdam, Ianus Douza, Cornelius Aesendelphius d. de Gouvian, Adrianus Suetius D de Penten, Otto Appelterinius, Bernard. Vuytenenssius, Theodoricus Duuenuordius, praefectus Bruelensis 1584. Willemus Dorpius, Coronel: Arnoldus Dorpius; Philippus Aius praefectus Gorcomiæ, Gerardus, Otho, Iasparus, Boelgeesten; Io: Casembrotus D. de Beeckerzele, Maximilian. Blosius cognus, Custophorus Leefdal

Georg.

ni fallor Monsorū tij Comitis Germanis sis.

Georgius Montonius, Noiellæ marquetta et Barlÿ dominus præfectus Leidenſis et xii cohortium tribunus. Pontus Bonius Noyelles

Du commencement des troubles fuſt fait ſcavoir par Robert Cronoyaſye.

MVLTI, ipſe Donrophetæ ſurgent

quemadmodum et illi qui in caden parvitza Montorta ſententia Marſabeorum, iii rayo. Lib 1°.

Sancta tua conculcata ſunt et contaminata.

Igor tempore obÿt Joſes de Commrk Can. Petrianus, cui Igor poſitum ſepitaphium: Latinis literis in parvulo templo:

Poſt exactos cum laude in canonicatu et prebenda huius phani 52 annos, vitæ 70 obÿt dns Johannes de Corinc, quinque eccleſ. Traiect: ſenioris, ante præſens altare ſuas reliquias depoſuit A° 1566. 7a feb: quem pijs precibus inuato viator.

De Cometa qui hoc anno multos dies per Europam emicuit, et Iunia triphri faciem, quæque deinde obiecta fide. Ant: Coſtanū in polyhiſtora cap: 20. Cometa hic n-ny annū 1556 arriſe tempori.

Senatus prouintialib canonicorū collegia bi quodamo & minis ad approbandū contrariū tridentinū inducere et & archō paht ronatu fuit.

xxviii. Martÿ obÿt Mr Iacobus de Lenbbin canonicus Mariamus Ruremior in templo mariano ſepultus.

Circa finem hyemis mēſis ad tertiam tranſlatus mutatū et ultimam Nellam Jo: Arnobi Sartoris roninghen, apud quorum ad tertium ætatis annum habitauit, cū ſummo mia proſequendi affectu. Aprilis.

Cum bi quodammodo religio inſita, de inuertendis nouis Epiſcopis et inquiſitione ſtabilienda, in oſu produxiſſet multa turbarunt.

V. hor duc confederati procerib Belgæ. Libellum ſupplicem. Margaritæ Auſtriacæ, Parmæ ac Placentiæ ducī, Sorori natu Philippi regis et Gubernatrici Belgarum obtulerunt; quo deprecati ſunt executionem edictorum regiorum rotulo ſuſpenderentur et quieſcerent, domū ad ipſum regem Legatos miſiſſent; quibus ſupplicationibus ſtatim annuit, et omni diligentia edictorum publicationem curauit:

Interim turbæ par totam Belgicam Scotti, in manus quotidie exercuerunt, non ſine metu Gubernatricis. At a Carolo Barlamontio animum habere miſſa. et ne hos nebulones, mendicos metueret, his Gallicis verbis, Non non Madame ne craindé pas ces gueux, quæ verba ab alijs obſeruata, confederati et nomen in poſterum ſuarum partium aſſumpſerunt, ac vili panno emerunt colorib[us] [illegible] mendicorum, omnia inſtrumenta aſſumpſerunt, clamantes vive le gentz mimmaetuum ex Auro, argento, aut ære fidi curarunt; ubi ab vna parte regis Philippi effigies, ab altera, nuncupa..

mang

manud piram et scyphum Mediolanensium symbola tenentes, cum Epigrammate: Fidei au zoy usques a la besace. Fide Les Rois usque ad mendicitatem. Et hoc Genuici nois quo postea post sunt principium

Barlamonty non parua erat auctoritas apud Gubernatrem, qui ad comitatus titulum familiam suam tua duxerat, plurimum adiuuando promouerat, unde inuidiam quibusdam Belgice proceribus videbatur. Unus filiorum magno honore regi Hispaniarum fidelissimi fuisse, Lamoralotus Egmanus comes Gueta dicta.

Egidius dominus de Hierges, Florentius dns de Heenoy et, post fratrum, mortem Barlaimontius comes.

Hoc anno posuit episcopus Traiectensis Fredericus Brinckerhoff Heusden Ditmum in templo sancti Jacobaeo, ubi eius effigies episcopalis adhuc reuiuitur, cum hoc symbolo eius, in memoria aeterna erit iustus et insignibus eius:

Est ibi aliud oratorium Ditmum, quod dicuntur posuisse Confluentani A° 1400.

Est et aliud Buderodianum

Hyltarii D. Abrahami de Zobra, quibus recta bona donat filio Johanni de Lumbeke et Elisabeth Hertgh. Quod boch Hyltenbosch et Cluetmus hoffadt de anno 1374 minus ayo: me exempto authentica, memoriae, Theodorici de boerde, Ludolfi de boerde Johannis de Vianen Johannis Huysse, Huberti de Vulmen Theodori Voghelroop et Erkenbaldi eius sororis, Hilgondis de Blydenstein, Herberi de Rijp, Alberti de Zenste, Lamberti vanden velde.

LVNIVS.

Nummus tum temporis ditus erubi, in quo duo latera hac legebantur: NVMVS VIANENSIS, in altero vero symbolum domus Burgundiae cum inscriptione: FLAMMA FERROQVE.

Antuerpiae conionatorum reformatorum collegium mitra turbarum fuere Taffinus Joannes qui anno 1600 Corbi, astes Hadrianensis. Hermannus Modestus, quorum tamen prior multo modestior: item Georg: Silvanus.

XXIV.

Hoc duo Antistites primum palam ab Euangelistis Caluinianis conionari coepisse, sed extra urbem ubi armati conuenerant, in silua exteriora, post quod tempus idem aliquoties tentatum quamvis parum contra laborarit Senatus, multaque edicta ad prohibendas huiusmodi coitiones publicanda curarit; quae fides apud Borremium parte 1a Libro 11. VIII Julij in Aggere Amstelodamensi synodus reformatorum habita et ab Hispanis prima contio publice habita fuit in suburbio Horniano, et quamvis senatus conatus impedire, tum non valuit.

XV Julij

xv. Julij romanus fuit confœderatorum nobilium apud
S. Trudonis oppidum, et tertio mensis die à Duffle romam
à translata sunt, ubi apparuêre atrati ferreis quæ
ratenus à collo suspensis, ramenteis effigiê, ac ligneis
vastulis mendicorum emblemata.

AVGVSTVS.

25 Aug: Trajecti in patria mea magimos è quatuor parochianum templis ejiciuntur et confringuntur, quibus et è Franciscan: ac Dominic: postridie in Jacobæo tenebris exportatis romanæ reformati

XVIII. hoc die dedicationis templi summi Antuerpiani quum supplicationes octavi more haberentur, et statua D. Virginis quæ summa olim veneratione multis fuerat, nec nunc pretiosis, ubis nimbis non sine sumptuose ornata, verba quædam in contemptum hujus moris à quibusdam malefariis perlata in medium et publicè iactata sunt, quæ re edita et alij nugam hujus habentis brevi me sed in seditionem transirent, posthabito ordine consueto. ad ædiculam suam pertulêre orynd statuam, à turbata ois supplicationis et pompæ processionum devotio et. nec ita oio tranquillitas sequuta est, quin quidã Xii mentula petulantiores, ipsum subeuntes templum, prolatis prius in statua contemptim frommatibus, annis a deûnt Ceroplastæ, quæ non procul assidebat, oblatrombq. detrectandis, rectusq: decendentis parans, illamq. aggrediuntur dictis contumeliosis: dicentes: dominum abiret, merces enim talles iam mihi fieri; quare vota, muliercula dicta dictis vendi rans tandem omnibus plenam ollam in nimbus conicit, et tur bas in tanta multitudine non minimam excitavit ord. sedatum nec defertur, qui co. missi qui tarnen manuparent turbatores istos, qui fuga diffugerunt: mulcomimis post. aliquot tempus tredecim psalmos vernacula lingua translatos precepere, ac imaginis Sanctæ, dissipa re confregere quibus omnes sacras ædes protello so impetu statim esse effudit, nec clausura ulla tam firma aut templorum postes tam validi, quæ tanta vi potuerunt obsistere. Ac prima imaginum ruina fere populari.

Vide Borræum de origine turbarum Belgicæ.

Vide actos bellicosos ergo Trajecti factos 27 Augusti in Borræo lib. 2.

XXVIII. operâ Wilhelmi Nassovii Arrantiæ principis sedatus Antverp. tumultus, et leges Euangelicis Calvinianis præscriptæ: ut annal. vulg. latius

En son principe cap. xv.

id habetur. Semper simulandi atque dissimulandi doctissimus vir magnus reipublicæ utilitatis requirebat artifex, sequutus Machiauelli præceptum hoc: Celuy qui voudroit en toutes choses estre tenu pour homme de bien, il ne pourroit

auoir

longue durée en la compaignie de tant des aultres qui ne vaillent rien. A raison dequoy il est necessaire a un prince qui se veult maintenir, apprendre a jouoir quelque fois n'estre bon et le practiquer selon l'exigence des affaires: Vulgus autem certo quodam ductus, nulla habita pericli ratione quod volebat in publicum proferebat, ipse que accidere possent prospera, commoda tempus exspectandum putabat.

Auditum de tribus magni Soldani temporis nostris proximis Belgicis tale audivi: Bosuij natura felicitosa, prudes; Baldamontij tanta, sed adversis meticulosa, et monstrans; Amurathi tam adversis quam prosperis eadem similitudo.

xxv. Ut autor est Turcis Dominatorum Graecorumque monasteria confractis in templis magnis, ab his qui tum Graecij vocabantur spoliata sunt: postridie vero ejusdem Sti Jacobi aede exportatis, ubi diebus VIII commorati sunt. Fuere tum etiam magnis in tribus reliqui paroeciales hi plus minus confracti: Canonicorum autem templa ipsis et opportuna defensa.

SEPTEMBER.

IV. obyt Solimannus Turcarum imp: cum sigetum a suis expugnaretur, in quo comes Sirimis fortissime occubuit, defendendo cum suis oppidum viriliter. Hic Solimannus regnaverat 47 ann: reliquit vero ex quatuor filijs successorem Zelymum, tribus reliquis mustapha Bajazetem et Zangirum Gibbosum ipsius fraudulenta machinatis.

Dns Arnoldus de Egmondt Egmo Legatur fuisse auxiliarius dni de Heenick contra Hollandos anno 1430.

Jo: Donck originem habet a nobili Archidiano qui anno 1410 a Wilhelmo VI. Bavaro 24 Hollandiae comite equestri dignitate donatus est, cum quatuor fratribus in Harlaem. Conrado, Johanne, Arnoldo, Gerardo.

Jan et Gerrit vander Heyde cum Woudrichemensibus rapti a Dommo Arcadio, anno 1405.

Castrum Nyenrode a° 1481 ab Ultrajectinis raptum et diruptum, quemadmodum et Gamme quod ab his postibus dictum fertur: A° iterum 1510 Nienrode castrum ab Ultrajectinis occupatum et distructum, capto simul cum Wilhelmo Furt, quo tempore Vernulz Spiegel urbis capitaneus.

A° 1459. Fuerunt ab urbe Amst. Gerardus van Heyn, Mr. Jan Brant, D. Wilhelmus de Borchgraef, Eckardus Wrecht; A° vero 1471. Abbas fuit St Laurentij in oostbroek Adelbertus vocatus et ex literis authenticis deprompsi.

Ante L. fere annos vixere in urbe Willem pictor fuit 19 Septemb A° circa 1520 et Aleyda van Maas simul cum Henrico Boch.

Quidam per tempora ex collegio fratrum Franciscanorum Brugis nomine Arnoldus Rodrardus veteratorum callidissimus, mira stratagemata mulierum arma quis dori illust; Nam cum in conviviis suis virginitatem magnis laudibus extolleret, ac ex deo confitentibus apud ipsum pulcherrimis quibusque tam nuptis quam viduis et virginibus persuaderet strictam quandam disciplinam ad unguem libidines exprimendam esse; effecit, ut se totas denudatas ante ipsum sisterent, virginesque obscena membra radendi præberent: quod tandem ex mysterione senatus detectum, ut plurimis testimonijs constat, in manus libellus venerit, quem Gyptorum continens. Alexandrinus etiam in Alcinario et Henricus Stephanus in Apologo pro Herodoto, ut quid mireturque fuerit facti, pontani n. eharon te dorea fit quæ olim non dissimilia arriserint; quemadmodum et Patavinus Heremita. Vide Chrisost: contra conjug: Tom. 6 pa: 281.

OCTOBER.

xxv: Ultrajecti comitia ordinum habebantur, quibus mira erat wilhelmus Nassovius Aurantius primeps, cum quanquam suas rationes haberent ad arida portam, catarrhi vitata; tussi aspræfocto distrahere, cum non parcerent, dyspnoïs tormentis, quibus vulnerati, abire coacti sunt. Erantque vero Brunsvicenses armatas portum navorum, ne quid interim Hollandi tentarent laborarunt. Ger de Kurio:

Palladius etiam in vita Serapionis factum illius sanctissimi patris refert, mihi non admodum dissimile superiorib⁹ Cornely declarari. ait. mulierem illum, Romæ viventem, ad quandam virginem, quæ se ex amore in adibus continebat deo servitura, ingressam, ipsam ad virilem habitum deformandum, ubi quod videret faciem eius militarem. quod facile ob vitæ sanctimoniam præstare, fecisset; at cum cæmineum esse totum vestimentis spoliantem, cæsaque mammis mœrentem, ac medium virilitatem transeuntem animadvertit, factum ut para conjectum abrupuit.

in theatro histor. Hondeffius refert in quodam loco Germaniæ præmissis feminas sterilis, ut midas agnum tenellum gestantes aram circumirent, quo spectaculo latentes se pascere sacrificuli salutabant. Legimus

Sigon. occid. imp. l. 9. quoq; olim Prisellianum epm maleficii convictu ab Eudoxio, confessu obstrenuo studuisse doctrinis, nocte et tepium seminarum egisse comitatu, ni dumque inter illas orare solitum.

Cæsm-

Ceremoniarum quarundam in papistica religione institutarum explicationes passim collectas adnotabo; ubi politicam rationem desse si fateor, tam ut illi volunt necessariam ad salutem probare non possum: Beranus: Hor sibi reservet flamma, hor lychni semper ardentes in templis volunt &c. Ut nimirum perpetuo illud amore flagremus et sursum feramur, qui oculis et valoribus auctor est et conservator idem. Verissimum magnit caremoniarum usum ne est ut meritarum id quod optimum est, exigamus. Statuarum, esse non esse probatum, sed abusum idem lib. viii. De pedo Egyptiaco Lib: Hieroglyphicon libro x. De nova quadrigula et ruri nisi la sit aurea Vid. Hieragl lib: ix. De Alcumistis sive Boffo canonicorum Vid. Gunr lib: vicesimo finis. Quos Beranus in Romanos numos scripta experimentis dixit Gadem in Godefridos quibus possit meliori ratione studere.

Hexm. lib. viii.

fol 166. in vetum in vicesimo fol: 55.

NOVEMBER.

xxv Aurantius cum Evangelistis Ultraiectensibus eo fere modo transegit, quo Egmondanus cum Flandrensibus, preter quam quod hic ad vectigalia fuere rationes ista: Ut ne quis impedat temporalem cognitionem monasteriorum aut prædiorum: Ut ne quis detrahat aut primo se sciret famosos libellos in regem, gubernatores, aut magistratus: Ne quis famosa rumoribus, aut quod populum ad seditiones commovere queat, propalam vanat; ne quis del catholicus Romanus del Evangelicus contionator in parochiam adversam invehatur aut mineatur sit: si secus fecerint contione privantur, liceat loco vitia gravia castigare et reprehendere. Zwins.

Vide Borræum libro 2. fol. 70 vers.

Mr. Jo: Hieronimus ex Edam cum alijs catholicis Romanis raptus a militibus Genisijs, et perductus in pagum Stage, ubi quæstionibus subiecti octo ex eis mortui sunt; superstites Dei cultui integri mira constantia, postea mixtas superimpositis, sub pedibus gladij vinci, super pedes extructi ignis, quibus exstincti muris, dentibus ventres arrodebant, perforabant, in eis se condere conantes, quibus tormentis periere; Hæc habentur in duobus libris Historia tamen ex fide authentica, qui de martyribus Belgicis per Jesuitas compositi circumferuntur; quambis non nisi, multa mendacia et crudelitas a militibus hominibus plerumque sanguinarijs ac pietatis nullius aut fidei gesta.

Ursula Geldonia: Talesia virgo septalis cum suis comitibus in nostram venisset, a militibus ad patibulum pertracta, cum nol let militi nubere, aquis Hasseltensi suffocata est.

xv Simus Frenckinga a quinda pistatore fongdmilio raptus visis pestibus satis monstrosus de quo Borrenus lib: 2. pagina 70 fol 7.

Hor mense prima Ordinum Euangelicorum reformatorum Va
lentiana obsessa, missu Gubernatricis, a Philippo Norizarmis
frustrata confoederatorum auxilio;
Hoc anno Ecclesiastes reformatae religionis fuere in Bel
gia varij sub cruce: Antwerpiae, Georgius Siluanus, et
Iasparus vander Heyden; Ticae alij tam hoc quam sequen
tibus tribus durante Hispaniae persecutione, vt
Iohannes Horstius, Matthias Charcus Hlyricus, Hermannus
Modestus, Balthazar Hadardus monachus Bruxellensis, Bal
thus vero Frisius ibidem propter Lucrum mutauit fidem:
Gandaui; Petrus Datenus, Doctor Bellius, Schurrerius,
Bidilius qui plures Ordines Christiani profitebatur, Vibel
tius; Amstelodami Dolphus de Almaria Doctor Cornio
Doctor Kamminus Stinbergae: Leo Emporius et Appius
Frib. Iohannes Capito Brugis.
Hoc mense testis Turico Euangelium quod ipse Sectarios appel
lat, Iranctum nostrum ad motus muros stabis simul atq:
itidem inuadere tentarunt, sed frustra.

Orie van Egene de hertoge van Oistenrijck Maxam.
in papier met sijn seghel hangt ghescreuen stadt
1483 naghtb Margarete vrg: h opten dach daer
Bome de stadt bestormt bleef A° Mcccclxxxiii
twerck de hertoge wat vbad alst schijnt.

Nos Maximilianus dux damus in presentarum tibicum et valefal
uum conductum Engelberto de Cleues nostro consanguineo, Dno de
Montfort, et duabus Burgimagistris de villa Tranctensi ad
veniendum versus nos infra duas horas et redeundo ad villa
ad securitatem portarum; hoc promittimus bona fide: scripta
die Sabbati hora xii die Julij manu propria. et erat subsignata
Maxim et paullo infra Conuenit cum originali de verbo
ad verbum Io: Gruter mpt.

Sunt et aliud mandatum de modi contributionis ferendae
pro pace obtinenda a Ioanne Bauaro et Reynoldo Iuliaco et
Geldro Egmondensibus tradita sunt quorundam testa
mentorum in Gelria: quibus continetur consulem Bunschotanum
soluere singulis annis Kalend: Maij parangonis Emdano soluere x
modios siliginis mensurae Amersfordiana idque ipso in templo
neque longinqua de die ante bellum hoc postremum contro
uersiam fuisse factam. Data A° D. M D xxix in octobri: Ex
registratione Iohannis Gruteri pastoris Eemdani, testes fuerunt
Henricus Gysbertj anno: Lxxiii. Ioan: Rutgerus anno Lxxv Laur: Iarbi
anno Lv. Arabini hoc tempore in anna seculi: henric: valckenaer, Jo: Tacts Amelongij, Gerit pots
corn: ramacks, hende: Voghels Limbeek, Jo: Bot: Snatsenbeij, Jo: Remss notarist, Gerard: gonetsp band eby, Gerard: Sfeyn
stein, Eelgis van Homsen, Jo: Aeroudij de Mutelgis, Bartholomeus de Bijste.

ANNVS

ANNVS DO 12 LXXII.

Praetor.

Theodoricus Zulenus D. de Zeuerder eques.

Hermannus vanda Vorgl & Joannes Bockub Coss.

IANVARIVS.

De strena et sportulis quę mittari per tempora solent, omnib romanis videtur disseruisse; quemadmodum et personatorum discursib, de quibus plenius Modub, Triumphal: pandectarum Tom: 1. lib. 3. Herodiani 1°. Epistol. Summarij lib: 1° Martiale, Ouidio fast. 2.

Tiberium vero olim festivitatis subus Januarij mirę vebat, quando multa hilaritia atque lasciuia multitudo habitu plerumque diuersum discursabant, quib consuetudinib ambea est quod recta Epiphanię festum Tiberius et rantores diutius adeo mygrari, ac pro strenis rambas assolent, lacunarib quibusdam ducentibus. Liuius lib: 9. Dirad: 1°

Regum vero festum a Basilidis ludis ortum arbitror, quorum meminit Jul. Pollux lib: 9. Onomastikon, et Modius π Triumph. Tom: 1. lib: 3. cap: 28. De personatis tibicinibq vide Censorinum de die natali cap: 12. vide et Lexico Idrientim: pa: 1235.

Intio Liuius anni varij multarub reformatorum hominum romanub disseparati sunt vide Bor.

FEBRVARIVS.

VIII. Junib mensis suspendio vitam finit, Viuoldam Eradueltg, merlinicensis Ecclesiastes Euangelium Martinus Sinctus, qui quidam ad papismum nimium zelotypi sui zelum trasse putant, et Zuinglij in Zuricum reuocandi narrat. Eodem quoque tempore propter metum Caroli Primi comitib nostratib qui sua Lyrana Trauetum venerant, Euangelio reformati ex urbe fugati sunt, quidam tamen qui remanserant capti, profugorum item bona in tabulas relata, et illi publico edicto citati.

Ædes sunt in urbe, reuulso ex lapide vno, intra palatium et Bauaricum pontib, quondam a. Cęzario Cęsario sine dauden Keiser rondita, et ab eo Stammum Kensersrk appellata: idem ib instituit in templo cuiro sodalitatem Trinitatis.

Tilmannus Grauberck primus prior Carthusiensium vrope Traiectum, quorum monasterium fundatum per Gudarum de Gaesbeck, A° 1392.

Rijnsteim castrum in Jutfaes quod nunc ad Gręcum Vltrum pertinet, olim 1396 habuit Dominum Johannem vokum ex Arquelij Equitem, qui rum Duamos munitissimum, et vbe traiectenses plurimum incommodarit, ab ipsis ob. sessus, arce solo equata, captiuus in vrbem missus, rum Godardo de Vldenen et Gisberto Bronkhorsio a Batenburch, :

MARTIVS.

Circa hor tempus Francorū rex Carolus IX edidit constitutiones contra hereticos, modum & formam stipendia militaria deinceps soluendi: quam apud me habeo.

Bredenrodius circa hor tempus cum esset Gubernatrici suppetias militem conscribere, oppidum Muiden vastauit: ad defensionem sui spectacia agere cepit.

XIII. Confœderatorum exercitus circa Tholouze dominio plope Antoberpiam congregatus, a Ioanne Granio quingentis equitibus et 4po peditū. mēto nomine regio, dissipatus, casus, raptus, tumultuantib. vterius Antoberpiam et suos auxiliari rupientibus, pugna egre arcuit ostentatis missis a gubernatrice. Ductorib: Philippo Lanoyo, Mansfeldio et Aegidio Villeno Namurcho. vt Leo Belg: fol. 47.

XXIV. valentissima Nozzarino Regio duci tradita repugnantibus præsidiarijs Gallofrancis.

Circa hoc tempus Henricus Brederodius Amsterodami mortuus proscriptionis a Gubernatrice accepit, vid. Hon. Bel. fol. 54.

Mortuus est hoc tempore Adrianus Zael veteranus perpetuis exercitijs Mariana in agro Suis sepulcrum spectatur.

Anno huius Simondus Burgellus ex vxore Iudittha de Zulich de Cuilemborg vel Blasemborg procreauit vi filios, Ioannem Arnoldum, Augustinum, Fridericum, Hubertum, Florentium filios vero VIII. Swederam, Cornelium, Amam, Electrudem Luciam, Suederam alteram, Agnetem, Amam alteram post connubium Tridentinum cum Trajectenses se ad illud togendū reformare varie ibid sunt habite congregationes quarū apud me acta.

APRILIS.

Postridie paschæ Floridæ (vt vocant) die Lunæ, Burchgravius Trajectinus Dominus Vlemensis & singulis ædibus propè fora pistoriū diebus scripit; habet ostendi ius ibidem et Asylū.

VII. Contionēs Euangelicorum inhibitæ, et edicta de non admittendis hereticis publicata Antoberpiæ.

XXVII. Senatus prætoria Iohanne Immerseele equite publicauit edictū de militibus in vrbe Antwerp: recipiendis et numero modū præscribendo.

XI. Aurantius Antoberpia excessit, et simul e Belgia ad Germanos consanguineos suos plurimis alijs se recepit.

Hispaniarum rex intactis auditis Belgarum turbis statuit ipse Belgium petere, verum paulo post sententiam mutauit; ac ob Albanum inquisitorem generalem vi et rigore reverendos esse Belgas orantem, vt manstad regia constitutæ abhorruit, clementia rem agendam frustra suadentibus: Rugiomezio Fusmeda regis confessario, et aure Feria, malo consilio (vt eventu probauit) inclinatis.

Quid egerint hoc tempore reformati religionis homines sub vndura vide Boxhornium part: 1 lib: 2 fol 103 & 104 vbi Vltrajectenses inde negotium cum militia arcessunt quos adventu reformati aufugerunt.

MAIVS

Hoc tempore Aurantius Antverpia Bredamq; inde et Belgio ad Germanos confanguineos suos se recepit, postremus discessu ejus reformati turbantur.

Hoc die capti non procul a littoribus Frisiae dolo et volut. V
nautae, qui navem scopulo arenoso impegerat Batenburgii fratres, cum Hermanno Galima, et Syberto Beyma, Frisiis a Mullertio Arenbergi comitis centurione; cum 63. nobilibus Ut Zurig. Gysbertus et Theodericus
Marchio Bergensis in Hispanijs obijt, vehemens et quidam volunt, cum XXI.
pro confoederatis, ubi mussus ad regem fuit.

Eius temporis reperta matrimonia a Genuijs presbiteris contracta et nulla; Baptisma renovatum, omnibus minime, vel fidei suae rationem parochis suis exhiberant.

Hoc quoq. mense Barcelona ex Hispania soluit, Fernandus Aluarez Toletanus Albae dux, cui Belgae totius praefectura Regis Hispaniarum nomine delata iam erat, et qui belli summus dux contra confoederatos Belgas a rege electus fuerat, cuius vicarius Chiapinus Vitellus, et praefectus bellicor. Torment: Gabriel Serbellonius: Alij praetoria duros militarib. diversarum gentium Albanum in Belgium sequuti, quorum hi primi nois: Sancius Lodouicus spectatus Ligurius Longobardiae, quo mortuo hymus horum obtinuit Ferdinandus Toletanus Albani pontifis; Franciscus Valdeus sergeant maior; Felix Goesmannus, fil. comitis Olmazy; Antonius de Mufoqua; Andreas Meza, in cuius locum successit, Alphonsus Meza; Rodericus Chiapala; Fernandus pachecus; Jacobus Carranalius; Gaspar de Gauria; Franciscus Vergas; Santius d'Vloa Neapolitanus Ligionis tribunus; Julianus Romerus, eques s. Jacobi, Legionis sicula tribunus, et Castrorum summus praefectus; Alphonsus Lopez de Gallo, peditum tribunus; Gonzal. Bzaramontius coronel, de los bespagnos de Sardignia; Alphonsus Vergas tribunus equitum; Marius Cardonius, hispani ois: Alterius Ladronius; Otto Questenius, Nicolaus Bolmbergius; Comes Hannibal Altaempsius, Germani: Caesar Gonzaga et Curtius Martinengus praefecti equitum Itali; Valentinus de perdui la motta tribunus bellicor. torment., Bernardus Venselius, Adolphus Bernemlius, Cappiers Galli

post a primipio admonitus Bredenrodius defecit qui qualis fuerit atque quomodo et quando fuerit mortuus vide Borrich. lib. 2 folio 115. Vienna deinde paululum ab Alberto Vttenbrochio Hiboldio et Renessio defensa tandem fugunibus voltro militibus ab Ernesto Brunsbergensi rapta et Stephano Wittio tradita fuit.

fol. in 6

Circa

Circa hoc tempus milites confœderatorum qui Vultmam Batauorum occupauerant, ut eo ea æstate diutius præsidio lubantur, ac paulo ante naualia Frisiorum (strenua defendente Stephano de Wbitt) oppugnauerant, accepta suorum fuga, mutato habitu dilapsi sunt et ipsi per se. Et Vtema Daue Euro Brunswicensi occupata, ubi præfectus constituitur, Stefanus de Wbitt, relicto in arce milite, et uario equestrium militarium nobilitatum.

XXIV Iunii mensis promulgatum Antuerpiæ edictum regium Hispaniarum contra Iuanglicos reformatos, quibus omnibus non tam sortiscis mortis inducta est pœna: in quo et per; ut patresfamil: pro sua familia (liberis famulis &c. respondeat, ut qui Euangelicorum (illud plectarios uocat) doctrina, baptismum, matrimonium, cœnam, sepulturam et similia colunt, in cruce agatur; ut infantes tanquam noxij et nullo tacti baptismate, uitæ demum præcipiti rebaptizentur: quæ inquisitio delecta in obstetrices, ludimagistros, hoteros, et similia plura.

AVGVSTVS.

A° 1529 Kal. Nouembr. ingens per Hollandiam, Zelandiam et Flandriam inundatio, et rursus A° 1532. noua inundatio passim Hollandos mouit.

Bossumi circa hoc tempus, absente Aurantio, Hollandiæ ord. præfecturam init. ei nomen Maximil. Hennin.

XXVIII. Albanus Bruxellas ingressus est, cum adduxisset Hispanum 8000 Hispanorum, 7000. Allobrogum et 3000 Germanorum duce Alberto Ladronio comite; atque præfecturam suam init, exhibitis literis regijs, quibus illam Gubernatorij et Ordinibus probarit. ac statim nouum instituit Senatum turbarum, (uel ut alij sanguinis qui potestatem haberet nouum de singulorum religionem examinandi, puniendi in hæreticos pleros crudelis et sanguinarij hominis, perditis omnibus non seruandis nati; nescriebat Alieno sanguini tanquam suo parcendum, et hominem non esse prodigum temere diem; Hoc uera ambitio abduxit a pietate, alios vindictæ cæca cupiditas, quidam cæcam studebant me sanguinario duci deesse obsequentis animi, quare fuga multorum sequuta, quam et Albanus ante actorum oblimo pœnam et doctrinam edictis edictis promulgauit.

Seneca Epist:

De Amuletis quibus hispani contra hostium vim se munitos putabat videi Bodin. li. 1. Dem. c. 3.

Hispanorum militum Euromim non tantum a Sonio protectum, sed et ab hoste fide dignum, cum Nonius in sermon. pol. et Aul. magni ipsos faciat.

In Hispania circa hoc tempus in custodiam missi sunt comites de Egmont Florus de montmorency dom. Montygnomig, Renardus et Vander hes, qui et paulo post ibidem rapitur plexi.

SEPT. Initio

Initio huius mensis Albanus Gandavensibus vi clausis adimit, et urbis arcem Alphonso Tubino Hispano custodiendam relinquit, custodientibus ipsis. Limitat tot tando sententiam (ut ius) cum in multitudine regenda plus poenae quam obsequium valere iudicaret, severitatem ne servaret.

XIV. Bruxellis capti Egmondanus et Hoornius, a Friderico Toletano Ferdinandi Albae ducis filio, ac 3000 equitum custodiae, cui ad attributus Gandavium ut ibi in arce custodirentur, missi.

Hoc quoq; tempore Antverpiae raptus consul dom. a Straet. Unaque bona in scriptis redacta fuere.

14. kal. Augusti, Bruxellae a militibus luminaribus sanguinariis admodum et crudelibus noctu in strata suspensi strangulantur. Monarchi militiae: F. Nicolaus Pecque Franciscanus Monasterio Gorcomiensi praepositus, Ferdinandus Westenus, Vitalis Danus, Nicasius Hesius, Theodorus Lindanus, Antonius Hoornar, Antonius Aberten[sis], Godefridus Marcellen[sis] Franciscus Bruxell. petitus ab Asp. Cornelius a Zevgha Ousdonensis monasterii Praetrel. item Mr. Leonardus Vegelius passe Brielen[sis]: et Mr. Nicolaus Popelius Luis vicarius, Mr Godefridus Dunus Gravelingensis rector Dominicalis parisiensis, pastor Gorcomiensis, Mr. Jacobus Oosterwicensis monachorum ibidem praefectus: quibus additi Mr Adrianus Heerenbeckius Zyp. et alii ad numerum 184. Duesib tamen temporibus Bruxellae extincti.

Dit is de beclaginge tegens Bisscop Davidts doorgedaen; waer inne hij synen eedt te Bunschen gedaen heeft A° 1564 81.

Dat hij de Magistraet naer sijn eygen sin gestelt heeft; hadde liegate binnen Bruxel mede gewaerschouwt geworden; beschuldt tyrannije hij tegens den Heere van Brederode ende den dompraest synen broeder, mitsgaders dat van Egmonde tyrannicelijck gehandelt heeft, en ongeboonlijcke Jurisdictie de stadt gegeven, inniegeboert, ende dat door Borchgrave van Montfoort en andere met ongeboonlijcke maniere gedwongen, tegen sijn tractaet ende accoordt die vande Staten ondersaten, verbande Brunen tegen de stadtse opgerechtt heeft opden huijse van Meetkant gesit Castellein Friderick Kuntzsam geen borger bleven van Utrecht, dan hare diant, tegens de privilegien, die de wanderstadt met sijn volck in alle manieren gedrenckt heeft. Heeft door sijn toedoen Heere Friderick van Egmont hier tot Utrecht Bueren ende Buchtgoen eenen ontsegt Brieff tegen den Heere van Montfoort, de Borgerije van Utrecht ende Grenderije van Nieuwer gesonden. Is mer tot Utrecht gecomen met

mit eyn groot heer volck tot brouwben cloostre, ende hiest daer alsulcke scade ende scande dien nomen en tooch vanch cloostergaten doen, dat niet seyckar sijt, Ende sijn daer boven dese reliquien die sij hadden vanch hooghe may st Laurens Martelaer hoor patroon ontnomen, die keystgend daer die mue vbarch ontvoert, ende die reliquien met voete getreden, & daer mede gedaen alb onkersten menschen, Ende hooghe kerck voor gebouwt gedaen, de glasen ontwee gesmeten, de doppen reeckens huijsraedt, reckenbus, sonne, promande ontnomen, de doemite gestoort, Boeken ontwee gesmeten, beelden vuntgedaen ende die met roock gebult, de boeken binnen kercken en clooster gestoolen, dergelijcx hebben sij gedaen den broeders tot dien daer ende oystbroeck ende principael van den bisschop gesonden, Ende vbannen de brouwe ende andere voorsz den bisschop te boete ende, bidden soo hij hanch beschermer beer den te sijn, hun inne te vbillen remedieren, bij hem gerant, vboorts als dat hij sulx niet beschermen en wolde.

Anno 1501 cum quibusdam rontrouersijs inter ciuitatem vltraiect: & capitulum s Joannis esset exortis de bonis duas Ungerducatis propre suburbium Inshlard: que propter plurimas emphyteutice rescissiones reuersse ad se allegabat Joannitani collegij reuocarit: res sub compromisso ad vi collegia facta & sententia scripta, composita fuit 6 anno 13 Januarij: quod compromissum exp: mo habdo.

DECEMBER.

x Cornelius Musius vir doctus prefectus virginum Vestalium & Agathae apud Dolpzob tum ex oppido fugere conatus, ab & Lumacanis militibus raptus, vario primo tormentorum genere tortus, tandem Lugduni in cruce actus, mirum pertt.

XXIV. Fundamenta arcis Antoniniana iacta, architecto Pachiotto Allobrogo; prima haec fuit totius Europae, quinq: fortissimis propugnaculis munita, quorum durus nominis mysterium, secundum Toletanum appellatum fuit, 3. Ferdinandinum, 4 item Toletanum, vltimum vero Architecti nobilissimi nomen retinuit., in huius arce, statua erecta area ac ara imposita talrantis bimembris monstruosarum, cuius autor fuerat Nicolaus Evangelista statuarie artis non postremus: Nonius de qua in suis scriptis dixit: qu'on ne vid de surprise, de diligence, d'invention et d'abondance de matiere: de sorte qu'on toute la Christenthe ne sçait point veu ny plus beau ny plus d'ouvrage ny la fortification: et quelle a couste 1400 mille florins a bastir.

4 paradoxe

ANNVS

ANNVS ∞.D LXVIII.

IANVARIVS.

Hoc anno vgne prīt propter professionē reformatae religionis Egidius Verdurt ecclesiastes Bruxellis. At Servandus Diaconus: Propterea dux optime (inquit) tene ota dogmata, inepte recta Catholi: prædica, vindica, duc ad eam volentes, compelle nolentes non dolore supplitiorum, nō metu gladij sæuientis; sed modestā correptione, et sēueritate dilectionis plena, procul absit timor. etc. de offic. ducis reg: 4.

XIX

Citati nomine Albani Confœderati Exules, inter quos Guilhelmus princeps Aurantius, Antonius Lalainius comes Hochstratus; qui responderunt se nullum agnoscere Iudicē præter regem, vt caput collegij equitum auream velleris, iniquo certe appellatos tubicinis Reipubl: aut læsæ Maiest. insimulatos, vt et post libellis editis testati sunt.

Hi compromisso anni 1501 inuenio Hendrick van Gent van Ryssel Borgenbergen; Egbert van Brederode Heer van Vianen; Gysb: de Cruyn en Pet: Sonst ouerste ondermaē, Hinc: van Boeckelaer Gysbert van Lanscroon, van Oudenaerde.

FEBRVARIVS.

I. huius mensis Lenardus a Jond Frisios constitutus Epūs. Cinerus petri, qui et alij insequuti; vt Gruningensis, Rurimundensis, Haarlemensis, Middelburgensis, Bustoducensis, Brugensis.

XVI. Contra omnes Belgas quod obstitissent ne inquisitio, aut Concilij tridentini decreta promulgarentur, Sententia lata, Madruci in Hispanijs, quā vt hæretici, rebelles, et læsæ maiestatis rei condemnabantur.

De crudelitate Hugonotorum (quos nunc Gueuxleros reformatos vocant in Francogallia), multa strebat Zurichius fol. 741. sed ea militum quorundam petulantium fuisse facta, nec religioni imputanda, quos plerumque rectissimis vestigijs Bellum ciuile sequentur. Vide quoque libellum a Jesuitis editum, vbi tam Gersebus quam arte raro graphus Francogallorum et Anglorum crudelitatē, in papistas religionis homines et plerique ecclesiastes exprimitur.

XVI. huius misit Albanus qui Philippum Guilhelmum Hassoniæ comitem Burianum, duodecim annorum Louanij studijs immoratum adduxerant; quem inde in Hispaniam misit vbi in Academiā complutensi litterarum operam daret, vix ad cubiculum ducitur præbere 2000 ducatorum. Id contra priuilegia Academiæ fieri vbique clamabant, sed parum, vt audiri, quippe legibus iam omnia tribuentibus hispano barbarè respondentibus non nos tyrannis vestras, simulque

Circa hoc tempus cum Jacobus Wesenbecius Syndicus Antwerpiensis, propterea quod religionem Evangelicam profiteretur, vereretur ne ei ipse rapidetur distraheret, trina citatione ab Albani procuratore admonitus bonis publicatis, exulare a patria pronunciatus fuit, contra quem pronunciatum ut iniquum et nullius momenti labellum defensorium edidit ipse Wesenbecius, qui apud me est. Interiit sub m Januario 1569. Creditur in exilio mortuum apud Duram Wittembergensem.

Aprilis

Habet litteras Wilhelmi Ducis Geldrensis et Juliacensis quibus Arnoldum de Horde ab omni censitate debita liberat, et deinde sumpsit in vasallum Willy de Horde in pago Oy A° 1401.

de Hamb hulse qui neglexerat census solvere 1615.

Ultimo Margarita Austriaca Parmae ac Placentiae Dux Belgia Brevi domi suae se recepit.

Eodem tempore consecratio in Albanum detegitur. Quidam Leodii sub veste armati in Episcopum et Principes conjurasse, at detecti paenas dederunt.

XXIII. Obiit Panormi Fr. Onuphrius Panvinius Veronensis vir in omni antiquitate Romana consummatus.

Cum ecclesiasticorum bona impudica simoniacorum hominum pecta te minus angerentur, optimo jure Carolus V Imp. videtur cavisse ne praedia ultra augerentur, cujus exemplo antiquorum principum probat Bodinus de Rep. lib. v. cap. 2. pag. 711. Ut ne episcopi absque Imperatoris missu ruderentur jam olim constituit Nicephorus Phocas, constitutionis Extat pa: 78 const. Imper.

MAIVS

Cum Aurantius arma contra Albanum jam suspexisset, Fratrem suum Ludovicum Nassovium cum exercitu ad fines Geldrorum misit, ibidem Dnum de Pelley Francogallum tribus millibus fuccatis comitatum expectaret, ut illi se conjungeret, quod fecerunt Albanus, Sanctum Aulam eo misit q. Gallorum exercitum dissipavit apud Jalichium; quig tamen brevi congregati, aliis se conjunxêre, ar signis suis insequêre AUT RECIPERARE AUT MORI, quo animum suum ostenderunt omni impatientem.

XXIII pugnatum in Frisiis loco qui dicitur Hillger Lee, inter Comitem Arenbergium et Ludovicum Nassovium: victus Arenbergius et casus, Hispanorum insolentia ad praelium coactus Nassovius quoq. frater Adolphus in Monasterio (in quod ex fuga plurimi se recipiebant) oppugnatione perdit.

IVNIVS

IVNIVS

Primo huius mensis Bruxellis in foro equorum confœderatorum hi capite plectebantur: Giselbertus et Theodoricus Barones Batenburgi, Petrus Andelotus, Philippus de Wingle Wingius, Maximilianus Cock. Philippus Tristis Gandavensis, Joannes Blosius Trelongus, Bartholomeus Vallius. Sybrandus Beyma, et Harmanus Galema Frisij, item Jacobus Pentanus, Ferdinandus Peletier, Constantius Bruxellensis, Jo. Rumaldus, Ludovicus Carliezus Cambracensis, et duo fratres Petrus et Philippus Dadij, quod ab alijs obtinere non potuerant nisi per prius appellatos hæreticos, addunt quidam Artum Bezominum, quorum corpora, partim ad locum delata, partim sepulturæ tradita, fuere.

Sequenti die, eodem modo plurimi alteri dominus et dinerus qui capti nuper pugna Dalensi, cum his Quintinus Benedictus et Cornelius de Nieen Concionator, ces Gallofranci.

IV. Sententia Condemnationis in comites Aemmenthum Egmondanum et Philippum Memorantium, Hornanum, ab Albano lata, tanquam reos Lesæ maiest. et participes coniurationis procerum Belgarum contra regem et Religionem Catholicam Romanam.

Profesto Pentecostes Gladio cæsi sunt condemnati principes Bruxellæ in foro magno, theatrum claudentibus Iuliano Romero cum pij præfecto, ita Castrorum præfectum decet, et duce Salmio XIX Hyspanorum militum cohortibus ne quis tumultus excitaretur: at prior Martino Rythouio præsule Yprensi comitatus Egmondanus theatrum ingressus, quod nigro panno obtectum, ubi supplicio locaretur plurimum in gemma prorumpit, et a carnifice propter reluctantiam exultato, tum prodeunte et brachia deprecante, capite privatus est; post quem Hornius: capita ad tecta horam pomeridianam primis affixa steterc.

Circa hæc tempora Grevenga a Ludovico Nassovio obsessa defendentibus illam Comite Megano Carolo de Brimeu, qui præsidij fuisse VIII Germanorum cohortes, et M. hispanos præditos ad duxerat aderant et equites 300 duce Curtio Martinengo; at multa utring. Lenia certamina facta sunt.

Die 22 Junij Meganus sub rollo ictus globulo non multo post obijt.

Circa hoc tempus quidam raptus Gruningæ et in quatuor partes dissectus, quod cum tribus sociis voluisset tunicatos quatuor locis mutilasse.

Eodem tempore Albanus Egmondani comitis a secretis propria confessione convictum, quatuor quos allegatum discerpi iussit quatuor; alios unos reliquit.

IVLIVS

Habeo quod excerptum e consiliabulo Tridentino sumptum a Georgio Petzo de Vos; et 17 Julij subsignatum: quod in Diœcesi Trajectina publicandum miserat, in quo clandestina quorundam matrimonia prohibentur.

de la Val

Artus Bazonius de Bont Gambelay de Brederero.

XIV Alba:

xiiii. Albanus cum exercitu Gruningam peruenit, et Ludouicum Nassouium obsidione soluere coegit. occisis fere viiim conspiratorum, vt ex literis ipsis Hermyae supra Amasum ab Albano 22 Julij scriptis ayo. me extantibus patet.

extant ayo. me Gallorū

xx. Princeps Auxantius Apologiam suam primum edidit, ubi causam reddit, cur arma contra Albanum assumpserit. extant et apud me literae ad inferiores Germanos scriptae, quibus eos hortatus admonet, vlt. Augusti missae.

xxviii. Albanus cui adsunt, Chapinus Vitellus, Sancho d'Avila Julianus Romerus, Sancho de Lodorano, Caesar Gonzaga, Curtius Martinengo, Alphonsus d'Ulloa, Consalvus Brackadotius, Ludouici Nassouij exercitum dissipauit apud Jemingam, multis tamen cum dentibus: dicuntur hic ex confoederatis 7000 caesi. quod an verum sit dubito. vide literas ipsius Albani.

AVGVSTVS.

Circa hoc tempus memini publice circumlatam minuziem vt Hurello a lugano dato spectaretur, viri instar barbata, qualem se habuisse tradit Volsus cum Cyneomitide Alberti Bauari altera vx.

Ad annum epist. libr. cap. 1. pag. 258.

x. qui Laurentio sacer cum naturtio meo, via Albana quae altera tria millia passuum lapidibus strata ad Biltam ducit, ad canobium Laurentianum in oostbroeck religionis ergo iui. hunus auctor Godebaldus xxiii Eps Trajectinus, qui in palustri solitudine canob: illud monachorum in honorem D. Laurentij, et diuersum virginum in honorem B. Mariae exstrui curauit, olim ad ppli arctam religionis observantiam tamen ordinis diuebatur, vbi autem instituto Benedictini; hic nobis quod unum admiremur ex tam puerili aetate, mystagogus sal offerebat consecratum, cuius cas vires referebat, vt qui eo gustasset, toto hor anni curuulo a dentium dolore liber esset: in hor. eg. nobio Godebaldum quoq. sepultum annalis ferunt. Sunt tamen q hab Abbatias prius ab Hermanno et Theodoro militibus inchoatas fuisse, a mechtilde Augusta Ao ∞ c xxii dotatas, et deinde ab Epo consummatas.

SEPTEMBER.

Initio huius mensis validus exercitus Auxantius in Belgium peruenit; equitum duces erant Fredericus Rolhausius Cattorum Satrapa, Theodoricus Schonenburgus, Justus comes de Schaubbenburg, Albertus Com. Nassouius, Com. Burchardus de Barby, Otto de Malsbourch, Hermannus Ryddesal Adamus Vbelse: Peditum Nicolaus Hadstadt, Felicius Fulcher, Balthasar Lucius Germani, Baro Rentius, Monsillerius Tonsinius, Antuesurtus, Estarnaus, Poictius, Gallus, symbola in signis depinxerant. PRO LEGE, GREGE, ET REGE; aliquot oppida cepit deinde praesidijs; Mosam transgressus ipse propos storhom finem huius mensis vsque Albanus secutus, ad certamen descendere tamen noluit; sed obseruauit quid ille ageret. Auxantius interim se castris continens, equitibus tantum praelijs confli-

mio

mo abeuntem Lareſtenſ; quare Aurantius nihil tentare
auſus, cum ſtipendia militibus diutius perſolui non
poſſet, et paulatim diſſipari exercitum videret, ad Ger
manos receſſit, pluribus ſuorum amiſſis. Eius tum fuiſſe
impetus ut ab ijs qui remittati dum fuerant arripi ſenſit
ut eidem veſtes toto anno ſtrictim, ſagmae vendarent, to
modato ei dederat Joannis Herninii Boxtellae Baro quatuor
millia thalerorum Imperialium, quo nomine minus ſibi ſa
tisfactum querentem Boxtellium non ſemel audiui, qua
vel ab ſibi montare debuerat, qui otioſus vincere, quam
turbator reipublicae ſe miniſtrare maluerat.
Erat tum Aurantio familiaris petrus Datheenus, is qui pſal
mos ex Gallica lingua in Belgicam tranſtulit, ſed
alius qui nominem melius nouerat monuit Aurantium,
ne nimium illi tribueret; eſſe enim ſubdolum, qui ſtude
ret dextro talpare ſiniſtrum, ſiniſtro curiam, manu
vero ad baculos tenderet. nec deſunt docti cuius
cum poſt ignominioſe dimittendum.
24 Auguſti deſtinatus ab Albano datum ad ſenatum Tran
ſonium miſſum quo rentinentes et ob qui quorum
modo turbis proceribus ſe miſcuiſſent, et deſint in ſuis
praemijs latitent, ſimulq; offerant commiſſarijs ad for
mandis, ornamenque rulgum ſatisfaciant et deſcri
turi ut qualitate examinata de omnia aut agna conſti
tuatur: reſſatoribus omnibus omnia ac remiſſionem
quam praeſtiſſent rei eſſendi.

OCTOBER.

V. obijt in Hiſpanijs Carolus Archidux Auſtriae Hiſpaniarum regis
filius, de cuius morte varia narrantur, non ſine invidia ipſius et
Inquiſitionis Hiſpanicae, cuius inſidijs quod in Belgijs addictior vide Bizarum lib. 12 fol. 92
videretur, cum rerumbentum quidam arbitrantur, vide Apologi-
am principis Aurantij Guil: Naſſouij fol. 37 primae editionis.
Circa hoc tempus cum ob Hiſpanorum tyrannidem parentes Gori
chemium Hollandiae oppidum transmigraſſent, eo peruenii. Gorcomium
vero ſine vt antiquis in ſyllis expreſſum vidi Gorichem, Here
Lanorum olim dominorum praetulum fuit, a parui initijs ad
mediocrem magnitudinem peruenit, nam et annales referunt,
ad noſtra ac Lyram conſtructum proceribus nautas aliosq;
exilis fortunae homines confluiſſe, ibique tuguriola exci
uiſſe; Lapſo hinc aliquo tempore cum locus opportune ad
cultum ob flumina circumiacentia, cum ne procul hinc a Mase
fe miſceat Vahalis) moenibus inclusa locus ab Herculanis,
nomen a Gorichem quaſi pro contemptum nuncq; minuatq;
plebis remanſit: Nunc populoſa, et Hollandiae firmiſſimu

propugna

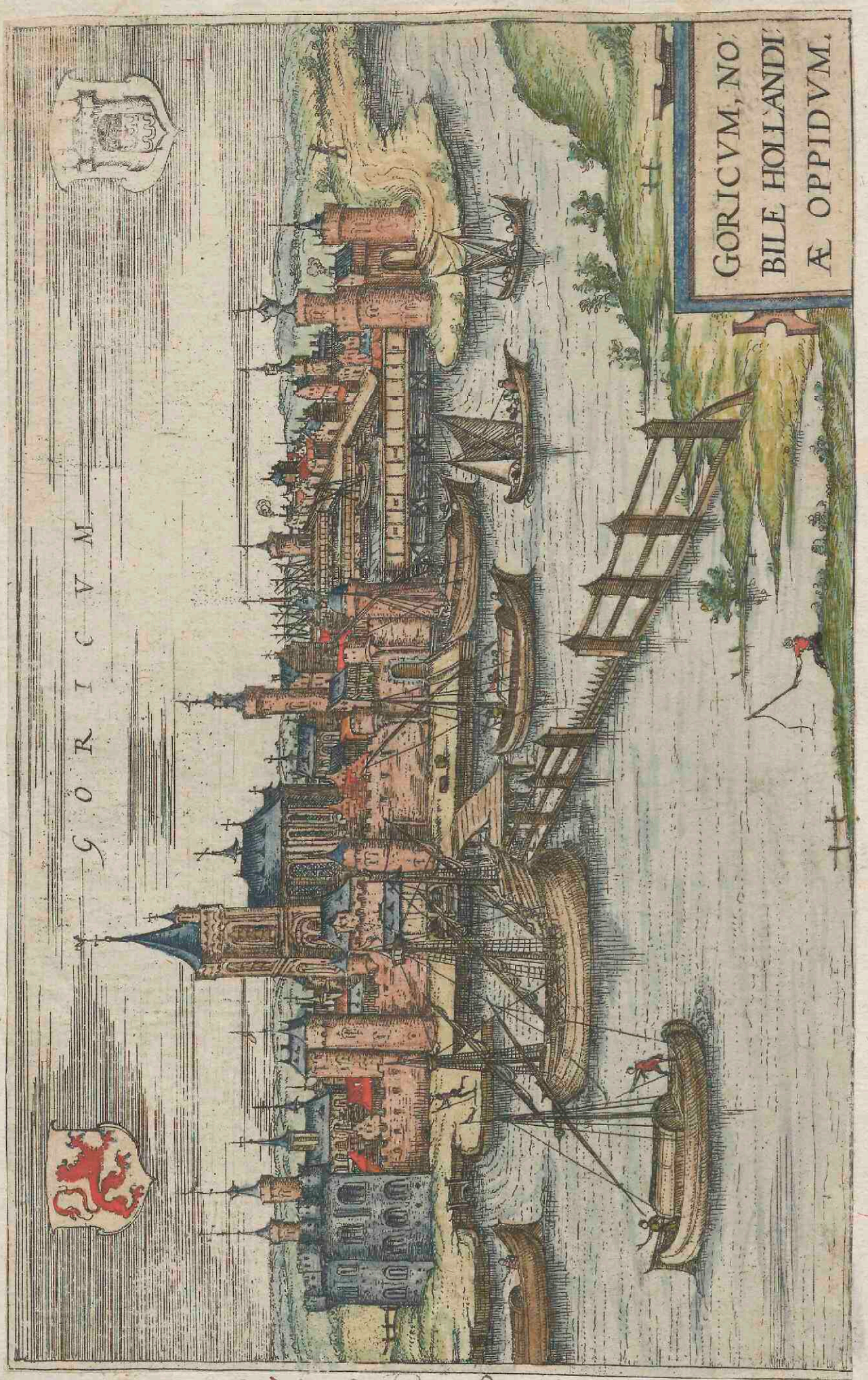

propugnaculum. Conditorem hinus ferunt, Joannem VII. Arculan:
Monastary, qui et arcem vultissimam adivit, A° mcccc ō cc
xxx cum esset vicina rastris Arculanis; Cognomen tamen
Aurelius Carol i comitis Hollandorum monumentum se exhi-
bet et ibi collegium d. Martino sacrum xiv Canonicorum, sum

datum

datum, Aº christiano ∞ cccLxxiii, a Joan. Arquelio Episcopo Leodiē
si, et Ottone dmasta. In har vrbe memorabile accidit ꝑlium
Kalend. Decembribus, Aº ꝑlio ∞ cccc xvii (rum tota Hollandia Hama
torum Asseuranorumq. pestilentissimis partibus affligeat
inter Jarobam ar Arquelios Egmondanosq. dmastas qui fo
Janni Banazo fauobant, in quo plurimi nobilium vsi, ar
rapti, et exercitus Jarobę. Imp. Valzanius Bredrodius or
rubuit: de har vide Junij Batauiam, et Ludouicū Guicciar
dinum descriptionē Belgiæ. Sed quoniam Arquelorum dmasta
tum dū pretium fecerit, de hac gente ꝑaua hoc loco
dicenda; Superbam Hanc vocat Junius gentem, et ela
to in virinos animo, Ortam ab Hercule Alemanno fe
manorum olim rege; et licet remotus quęsita natalis,
fama hac et nominis dū, clara, et prorsus dubio, no
bilissimū simul et antiquissimam omnib fatentur: Teutoni
ri Getant Rithmi quos addam:

Arkels bloet tbelck nóit is volpresen,
Daermen hier nu bewijs aff sal doen,
Is vuyt Coninckrijck van Germanien gezesen,
Dat willet tin ewigen dagen behoen.
Die xi Conincx Hercules Alemannus coen
Hadde een soon genoempt Humus, vuyt wien
Syn gecomen die Humi dat syn Hvrgers willet bevroen,
Vuyt wiens geslachte is gecomen dat princelicke mgien
Humannus deerste van Arckel soo ghy sult sien; Heynemang al.
En heest sy landt nae syn voorvaders geheten
Arkel; na Hercules Alemannus mit dien:
Ende tis d'outste Baronie in BATAVIA geseten,
D'welckmen vuyt alle Historien en Cronycken mach weeten.

I.

Anno ixc Lxxxiiii heest otto die tvede keyser gesant
Een Ridder vuyt Hungaren Hermannus van naem
Tot Graue Dirck de tvede van Hollant,
Voerende roode baeren in een guldem velt eersaem,
Dese hyluchte Graef Dirck in vriesland bequaem
Met een edel vries dochter genaempt Gella te gaer,
Hem gevende mit dat graefschap van Tersterband groot vā faem
Bÿ die Lingen Arckel ende meer landen bequaem vruchtbaer;
Hy besat Leerdam, ende van zn soon Dodo voordbaer
Syn comen van Dalum ende Gelckum heeren goet,
Ende noch van Seuender en Haestert, eylaer maer.

Anno

Anno xx^c xcvi sterft Humanus hooch van naem,
God sy hem genadich, ende alle Azkels bloet.

hunc in Frantia primum stipendia meruisse, et deinde Germaniæ
petisse, ibidemq: propter militaris rei peritiam Ottoni III^{mo}
acceptissimum fuisse, a quo tandem ad præfectum Frisiorum
rum imperio missum, ubi strenue pro merito defendisset ar-
dennum comitis filiæ suis Gisela raptum, cum ea accepta
mundo præclarissi fugam iniisse, ac ad Theodoricum^2 Hollandiæ
se recepisse, a quo tandem et Teisterbandæ comitis, nobilis
ac religiosæ proceræ longam sequam, quam Lingam vocant
donatum, cum uxore repudiasse, ac fundamentum tantæ
stirpis relictis Dodone et Foppone filiis reliquisse.

II.

Hermanus doot synde twee kijnder hi liet,
Sijn tweede foppo creech Azkel te leen,
Graauen dochter van Oyen die Maria hiet,
Hadde hy te wive een maget reen:
Twelt van syns vaders wapen hoort mijn beschren
Veranderde hy van goude tot silver pleyn;
Oock timmerden hy tot Azkel een slot van steen;
Hy stichte vijff dorpen in Azkel cerstem,
A. Azckel; Rietvelt, R. Kedichem tis bloot,
E Emsterwijck, L. Leerbrouck, syn leuen was cleyn;
Int iaer duysent ende acht verst hy de bitter doot,
Ende liet nae hem syn soon Jan een heer groot.

alij Etterwijck mit Oysterwijck.

Dodo senior filius, possedit partem villarum ubi nunc Leedendam,
et ab eo descenderunt domini de Leedendam, de Dalum, de
Grecthem, Kedichem, Zuylender, Haastrecht, cum nigris armis:
verum eo defuncto sine liberis anno 996. Leedendam redijt
ad fratrem Fopponem secundum dominum de Azckel, ma
sitq. nominata cum Azckel, usq. ad Jo: 6. dominum de Azckel.
Am 1212.

III.

Die vromen heer Jan doen tlant besat,
Ende regneerde xxvi jaer met vre,
Hij hadde te wijue ick segt v plat
Des grauen dochter van Cuyck zeijn van se,
Elisabeth genaempt. na tooch hij me
Met Graef Dirck de derde van die naem
Om te verstoren Jerusalem de heylige ste,
Ende sterft daer en vbert begraven eerlick en begnae,
Anno M CCXIV nae schroniquen zaem.
Deese heer Jan quam tlnd tenden m dat wbout sonder genaden,

albbatz

Alsdaer hy sijn Rdaet vant voor hem Rdemmende, dus hy
volchde tot Arkel opt dam; ende timmerde aldaer sijn
sterckste burch, hiermme soo voerde hy voortaen op sijn
Rdelmerck ij Rdaerde vlogghen.

IV.

Sijn soon heer Jan een Ridder vaillant
Hadde te vrouwe Marguarita een maget schoon,
Een dochter des heeren van Altenae bekant.
Met Graeff Dirck van Hollant de vyfte des naems coen
Tooch hij voor Iselmonde, ende daer doen
Ter doot gevonden soo Chronicke gedaecht,
Hij liet hem voeren tot Arkel vrilt bevroen,
Ende voert daer begraven ende zeer beclaecht:
Anno M Lxxxvij sterft dees ridder onverzaecht. 1087

Desen tooch met graeve Robbrecht van vlaendren int
heylige lant strijdende tegen die Sarasenen, hy bouwde
oock eenige kercken tdorp van Speyre, zijnde selfs nl. 40
oock alsoo gewondt hij viel.

V.

Deese hadde een soon genaempt heer Jan
Ende vas veertich jaer nae synes vaders doot,
Met Robbrecht van Vlaenderen nam hij de reyse an
En Godefroy van Bouillon na Hierusalem groot;
Te Venegien comende creeck hij vbedesloot x de hertoch
Want een x Hungers heer hem syn vbaspe brack van Tirol.
Seggende dattet syn vbas: Dies hij campte bloot
Ende behielt se, vbant hy hem mit swaert doorstack:
Acht jaeren int landt van beloften leet hy ongemack
met strijden en vechten op den Turckschen vrant;
Hij sterft daer alsmen MC XXII sprack
Geballsemt vbert hij gebracht T'Arckel in zyn lant;
Zyn vbyff Aleidis vbas een dochter van Gruesden bekant.
Hic reliquit Joannem, Solpurdam dnm de Leedam et Hugonem
Botterman, habuit et filiam Joannam Archiliam vxorem
Roberti vx domin de Heusden.

VI.

Daer naer quam syn soon heer Jan Edel heer
Mit noch syn broeder Hugo Botterman,
Dien hij Bottersloot, Blocklant en meer
Sijck met synen behoorten gaff hij hem daer an,
Sgraven dochter van Baren hij te hulpelick gewan. al. van Are
Genaempt Petronella een edel jonckvrouwe,

Ten tvveden

Ten tvbeden slach van Grembergen bleeff hÿ dan,
Anno M C XLVI en vbert met zouvde
Begraven tot Arckel voor ygelicx anschouvde.
Deese toorn met met Graff dirck van Hollant tÿn heylige
Lande, ende vbab aldaer ridder geslagen, & Stgnt-
land gedyurt te hebben voorn. Dair
Hugo Bottermay brack die vbapen van Arthÿs met
sÿ rcunt Botterb, alli succesit Herberus dns de Bot
terslook, & alli Hugo Flus, qui obyt in bello Flandr:
rcrta Oostzaxum A°. 1304, sine liberis atq: ita domin:
& vpsus curiam deuoluta sunt ad Joannem iii dnm de
Arthÿs.

VII

Als hÿ vbas doot quam heer Jan Syn soon
Ende vbert gehuldt een Baroen met verstout,
Sÿns eerste vbyfs naem vbas Geertruyt gevboen
Eens broeders dochter des grauen van Loon stout, Guerri
van vbelcken hÿ heer Jan Sÿn soon behout
Anno M C LXXVI vbiet aenschout
vbas dat hÿ van Aertrycke tot God verstoot.
Obyt 1176. vgnauit C33. vel vt alÿ 32.

VIII

Heer Jan Syn soon die quam daer nae
Hy oorloochde fel mit heylige landt,
Met keyser frederick ende graeff Flouis soo ick verstae,
Die XIV graue van Stollant bekant.
Vederomme comende hÿ hem verbant
Mit Margaretam sheren dochter van Viviuen klouck,
Hÿ fondeerde Sclob to Huckelom met groot verstant,
Oock cochte hÿ de heerlickheyden van Asperen door verzouck,
Voor Coenerden bleeff hÿ verssmoort int broeck
Mit Bischop Otto vanden Lippen des heeren stout:
Negenenvveertich raeren regierden hÿ soe ick vnde int boeck
Der Cronycken, Synen doot vbert bezout
Assmen M cc ende XXXV aenschout.

Desen heer Jan vberde genaempt de Barbare, & vberdt
Ridder geslagen int heylige lant, Smit dominium de Aspe
ren de Gerardo de Asperen milite; vxor eius filia Baldoini
fratris Guidonis comitis Flandrie qui obyt 1281.

IX.

A° M cc XXXVI stichte Syn soon eertem
De stadt van Gorichem genaempt heer Jan,
Hi cocht van Graue otto van Benthem een heerlichz cleyn

Of de

op de Merwen genaempt Wolferen mit een huysken daer an,
Op welcke plaetse hy de stadt gewan,
Ende noemdese Gorinchem want daer hadden gewoont
Arme vischers genaempt Gorchens, oock dan
Timmerden hy mit oosten huysen dese stadt seer verschoont
Een casteel daermē noch huyden litteken afftoont,
Op den Borchwerff, oock stichte hy de kerck
Tot Arckel; in Vlaenderen is hij begraven onbecroent
Anno M CC XLI soo ick merck; ° binnen Axvere.
Zyn huysvrouwe Maria was een dochter van Gulick Berch sterck.
Deese hoore twerf mede de heerlickheyt van Schalkwijck,
met het hooge werft vande Duytsche Goore, Ende daerst
het oude lant van Arckel; de Sommige willen seggen dat
hij regierde ob rare oft daer ontrent; Is sterft int jaer 1248
Is dat sijn Gemalinne was een dochter van Wedenbergh
Hertoge. x. toes viii Gigas

hare moeder was dr van graeue Otto van Gelre die Diede soon was grave Holland.

Plant van Arckel aen syn soen doe quam
Genaempt Jan de stercke soe wijet anhoort,
Die Gelcke die kercke tot Wolferen nam
Ende volmaechte daer af de kercke tot Gorichem; voort
Hy was soo sterck aenhoort myn woort,
Een peert met synen beenen vander eerden opboort:
Tgraven dochter van Oochten was tot synen gevoech
Die hem heer Jan van Arckel en Otto droech
Déerste Baroen van Huechelom die welcke conquesteert
Affliezen Ackoy, loenen Lenenborch en noch gheroech:
Heer Jan wert tot Gorichem begraven alsmen M leest
cc Lxxij en hadde xxxi jaer geregiert.

alij Anmorey filia Comitis de Hoorn Brittany nunc.

mons vrouwen choor.

xi.

Als heer Folpert van Leerdam ende Pelegrim syn soon
Die den Duyvel opdroegen beyde ziel en lijff
Tanden viant gedoot waren, quam doen te loene
Leerdam ende Haestrecht nae Scromschen beschrijf
Aen heer Jan de Elfste; Geertruds syn edel wijf
Was dochter Graven van Sterckenbergh certeyn;
Hij verwerft doorstryden en vroem bedrijf
Vanden Hertoch van Brabant, dat al gemeen
Zijn onderzaten tolvrij voeren, ten was niet cleen
Maer alsmen M cc en xcvii telt/wert.
verslagen in Vrieslant drie ridder reyn,
En wert begraven tot Gorchem mit Arckelsche velt,
Want tegen Godt ende de doot en is geen gewelt.
Alij vxores eius fuerunt Berthrade filiam Gerardi comitis de Sterckenburch, ende sy tot wert heer ende syn onderzaten vrij

wij ghelaeten door ganc brabant, ouermidts dy hertoghe
door sijn hulpe thertooghdom van Limburch tegen de her
togh van Gheere ende van Berge ghecommen hadde
soo als hij met sijn volck de voortocht hadde, eer hij
wederde quam dair. XII.

Daer nae heer Jan sijn soon regiert,
Een dochter van voorn hadde hy getrout;
Waer van hy heer Jan sijn soon vermeert:
Ende noch twee dochteren hij van haer behout,
Der welcken men noch haer sepulturen beschout;
D'een T Utrecht, d'ander te Wijck op deser stont;
1314. Der Ouysbroedren cloostez tot Asperen heeft hy gebout,
Hy sterft alsmen M CCC viertenthiendich vont,
Achterlatende heer Jan sijn soon gesont.
Sijn huysvrouwe was Ermengart zijn hendrics dochter
van Moerz: sijn twee dochteren waren, Mabelia dna de
Gaesbeek et Duvestede; et Margarita domina de Ema
ende wederde eerlijn dair.
Tempore huius obijt in Flandria sine liberis Hugo Rotterua
ensis consanguineus, cuius bona ad ipsum hereditario iure
pertinuerunt; qui ea dedit Florentio fratri suo multi
negotio qui post anno Dñi 1330 obijt sine liberis, et
bona sua ad dominum de Arckel redierunt.
Margarita eius filia uxor dñi de Ema post mortem domi
ni sui extruxit Trajecti collegium Fratrum Francisca
norum vbi hodie monasterium, nam A° 1297 incepit
perfecit, et in summo templo tumulo tradi, ante quam ad
quieuit; altera vero filia quam Beliam vocant uxor
Sweder dñi de Abcoude & Duvestede, sepulta in Egmo
& vbijsse in tumba elevata cum marito, A° 1340.

Jolt bnde hor tempore a° 1307 H. Acentbam Archive rid.

XIII.

Heer Jan zijn soon de troude doen
Ermengardim Graeff otten enige dochter van Cleeff,
Dies behoorde met recht Vlant van Cleef Otto sijn soon;
Maer sijn outoom graef Jan hem met gewelt daer vuijt dreef;
Heer Jan van sijn huysvrouwe seuen soonen beseeft
Elisabeth En twee dochteren, deen hadde de heer van Horn te man,
Dander genaempt Mabelia een huysvrouwe bleeft
van graeff Jan van Egmont, en daer sijn van
Gecomen soo cromstaten zaemen can
Hertogen van Gelre ende Grauen van Buyren meede.
A° Dñi CCC ende Sestich sterft heer Jan
ende wert tot Gorichem bij sijn huysvrouwe begraven in stede

Besiet

Beſiet Cronicken van Hollant tis vbaerhede.

filios habuit vii Joannem qui obyt ante patrem; Ottonem q patri ſucceſſit, Joannem Epm Vltrajectenſem; Arnoldum dom: de Aukast, Noordlozij ac Alblaſſe; Robertum d: de Arnsbz qe ac Stolbergk, duxit regnatam ſuam ſoroidem de Aspelem; Herebertum Slingerlandij dominum, et Guilielmum q puer obiit. Duxit vxorem Coloniz vino adhuc patre, tali rondicione, qd ipſe Theodorrus de clivis ſz ottonis rontibz tunc defuncti fratri ſuo ſuccederet in rontatu clivenſi, et poſſideret quoad vixit: Si filium ex ipſa rederet dno Joanne de Arckel et ejus nepte Erminge de naſci rontingeret, ille ſibi poſt ejus obitum in rontatu ſuccederet: Theodorus vero duxit vxorem Mariam filiam Reginaldi romitis Gelrie, genuitq: ex ea filias duas Agnetem ſcilicet quam duxit Godefridus vltimus romes de Arnsberg, qui nullam prolem habentes rontatum vinctis donarunt Ecclesie Colonenſi, ac d. petrum Leodien misterunt; Sternam duxit dominus de Pardeyis; Tertiam Adolphus nonus comes de Mare Ra, ex qua genuit Adolphum et Engelbertum. Post autem dns de Arckel ſeptem ex filios dimiſit dominum de Arckel et van Vyi, ſuos primogenitg obyt anno 1355. graviter vulneratus Dordraci in rettamine equeſtri, ſine liberis ſolvit; Wilhelmo ex filijs minimo reſidente pro ſua portione medietate villar de Lopik q. so mortuo ad fratrem Robertum pervenit. xiv.

A vnde fil. Godef. de Arnsberg equit.

molend in Blaesgraue,

Alij Wilhelmum Burggrauium Leodiensem Gandriani et Haystrechti dnum fuisse

Hier naer quam Otto een geweldich heer
van Arckel, Vianderen, Gelderlant, Hagestein,
Hy hadde een dochter van Baer tot eer,
Thertochdom van Cleef vbas hem met recht certein.
Hy stichte van xiiii heeren een collegie rein
Te Gorchem: een slot genaempt Ouerstein mede.
Anno M ccc xcvi vbert hy begraven te Gorchem in stede,
God verlene syn siele de eewige vrede.

hy hadde prieleprent te Gorcum met syn Wapene

Zyn Huysvrouwe vbas Isabeele heer Thibants dochter van Bar, die naer syn broeders doot vbert heer van Bar (vi) Lotrijn ges, haer ondermoeder vbas comenck philips dochter van Vianderen die moeder Graef Gerit van Vlaenderen dochter, welc gen filium Joannem, et Joannam domnam de Staueruboord huptam.

xv.

Doen vbert de schone heerlickheit verrempt
Door heer Jan syn zoon zoo Chrompste verclaert,
Hy vbas stadthouder van Hollant, tvbelck hem beſcheen

Tegen

Tegen den graue van Hollant hÿ met oorlogen vergaert;
Hÿ vercocht Reinout van Gelre Arckel vermaert,
Diet vbedroomme opdroech Hertoch Willem van Bayere graef vā holtat.
Zyn zoon Jonchheer Willem vbert verslage ongespaert
Te Gorichem van vrou Jacoben, vaet mijen verstant
Anno M CCCC XVII oeck hy v bekant
Hem vbas toecomende Gelre ende Gulick te samen
Zyn moeder vbas een dochter van Gulick Maria genaempt.
Een dochter van Hertoge Wbillem van Gulick ende suster bā
Haer vbillem Reinout Hertoge van Gulre ende Gelre.

XVI.

Als Hertoge Willem van Bayeren vbas doot,
Tlant van Arkel doen voort is gereken
Tot vrou Jacoba syn enige dochter minoot,
Diet ouerdroech Hertoge Philips van Bourgoignen groot:
Die welcke synen zoon Caerle daermeede doteert.
Caerle fondeerde drie tooznen tegen alle stoot
Te Gorchem, daer den eenen cleet aff is vermeert
Genaempt den blauwen toozn; voort na hem regeert
Vrau Maria syn dochter huysvrouwe des keysers Maximilian.
Daer nae haer zoon Comick Philips tlant behoort.
Nae hem heeft Carolus de vyffde tlant ontfaen,
God vbil den mogende Prince van alle druck ontslaen.

Arthur in stirpe Heimanni viriliter 4to arm. magna rum laude fuit, Carolus Burgundus pugnax duo patre hic nu uxore sorore solicitus fuit, ar arrdy a Guilielmo Bauaro postremo Hollandorum et har familiâ comite edificatam, additâ turri munitissimâ quam rotundam vocant, amplexit, detrectatq duas ad dext aliab triangulari inter se spatio inter sedentes, quab muro ar vallo communitab fossa perpetua premunire statuerat, ar inexpugnabilem contra omnia tormenta arrdy reddere. Concepcrat adhuc animo pontem lapideum a dicta rotunda turri in proximam continentem vsq ad Altenaa, vsq plane animi opus, per fossam Nicronxam et riparach, sed vtrobiq impedimenta ob sequentia mox bella temere propositum non potuit. Isabella quoq. sub vxor templo pretiosissimas quasq vestes ad diuini cultus ornatum fere omnes donauit.

pont. Huter. lib. III. Burgund. princip.

D. Robertus de Arckel dom: de Grenchbrocke et Leenfoldo A° 1389 et 1414 fuit in vinis quo tempore ei fuere filij Reinerus et walterus. hi ex nat. Johannis Arckely Epi bek cuius patris originem habent.

primum in Dia dominus Vremary, quorum quidam nominis
allusione Diana olim fanum fuisse dolunt, vt pontus de
Hutez in genal: dominorum Vtenhouen narrat, prima ra
pella ejus fundata A° 1327 a domino Suydero, quam in
parte quam Lexit dominus Vtenhouen ab illorum de Vtre
voorde de consensu capituli Traiectensis, A° 1345 sue
ty dyssentione mutuis ecclesie in Haygstein; A° vero
1433. 19 Junij separata est ab Ecclesia de Haygstein
cum consensu capti Traiectensis ad instantiam domini de
Brederode et de Brauch.
In acta Batestein nisi fallor appellata est tweid ingend
que paulina voratur, et vobat dicunt) quod comes de
Egmond captus, etiam sub sumptibus extendere fuerit
coactus.
Vtenhouen dominatus tandem ad vredenrodios pervenit,
permansit tamen ejus familia vtenhouium vobstub: ex
qua fuere d. Ludeus A° 1327, qui ob: 52. Dom: Henricus miles
A° 1345 D. Hubertus dominus de Brauch et Gon. 1354. 75. Sue
derus de Brauch de Burchbeek 1350, Hubertus de Brau
1366, Joes Zuderi fil. de Brauch, Hermannus de Brana Dns
de Tarssbeet 1370, Joes de Brana de Burchbeek 1406, Gi
selbertus de Brauch miles; Henricus de Brauch Jo: fil. 1426,
Joan: de Brana de Tarssbeet 1426, 66. vide Hutenum in Genal:
A° 32, supra sesquimillesimum vt tradit in suo Chronico.
Vienna Batauorum ad Terram Agni emissarium Virginibus
fuit quam valetudinaria 18 annos nata, totum annum absq:
cibo vbo aut potu vitam protraxit mirabiliter inedibatus.

NOVEMBER.

Hoc mense obiere Antonius Caldinius equus vellerus au
rei ornatus Hoorestratanus, et Eurardus Vollensis Auraici
rastra sequuti. Hoorestratanus cum esset inter proscriptos ab Al-
bano, et eo nomine tanquam reipub: Belgicæ perturbator
a procuratore generali Johanne de Bois citatur libellum
dixit sui defentionem continentem, A° Christi 1568. quem
apud me Gallica lingua conscriptum.
De rebus Gelricis nempe parte Belgii motibus inter Carolum V.
Imp: et Carolum Goldrij Ducem, habeo literas Mariæ gubena
tricis ad Comitem Buranii: Imperium comitis ad Consilium Mutard.
de a° 1537 memorie wandt Gubernatur bey Keyserlant ath Graue
van Hoorestraten. De motibus inter Carolum Austriacum et Mera-
pium provocata. A° 1524. Conditiones pacis. De rebus Trai-
jectinis in literis Tantenburgij 1528. pro Groningensibus
literæ Ducis Gelrij 1528. quibus vestram defentionem suscepit
Edictum Caroli V. de militibus missis ne quis contra mandata
S.C.M. attentent de a° 1528 Edictum de Gelrensibus Gel
lensibus et exteris non militantibus ex inferiori Germa
Teutonia dimittendis A° 1528. Literæ Calaimij ad Strabrum
1528. procuratoria pacis cum Gelro mutuæ, 1529

DECEMB.

Primib Hoorthemij in edibus Habitatii Buerhgrauiorum, quo rum ibi familia ꝓpularib.

Circa Annum ꝛc cccc xxxiiij̊ intelligo in Hollandia et vrima Hod ꝓroreab: Roelandum ab Vtkercke dñm de beestert vander Nyenburch et Heemstede gubernatorem Hollandiae; Theodoricū vander Merwede dñm de Ecter et Merwen. Johannem dñm de Asperen, Voirst, et Reppel, Johannem dñm de Heukelem et Millingen Theodoricum dñm de Bronckhorst et Batenborg et Aenbolt; Wilhelm vander Leck dñm Bezyenem ten Blande ende tot Hedell. Reinld dum dñm de Bedesode, Gemep et Ameyde: Johannem de Hoirne ritter Here tot Beaufigmé zuit, ramseling van Hertoghe Pps van Bourgoingne. Walraven van Morse Here tot Baer, Otto Here tot Bronckhorst en Borckloe Overh van Bumbwic Here to Broeck, Henrick Her to Diepholt Johan Here tot Lame, Johan van Loch Here tot Culick tot Hensberg en tot Heidenberg. Hugo van Lanoi Here van Clantoth ende Beaumont Overste Lantmy tuide gestelt in Holland, Her Dirck Landt meesbo ot is. Gysbert van Brancy Here tot Hoochcloob in Enskede. Gerard van Zyl ritter Here tot purmerende.

formula Juramenti XII virorum Ultrajectinorum Anno ꝛc ccc xciij sede vacante ad Lites dirimendas creatorū.

Dit sbboort ghij, dat ghij van desen daghe voort ach tot onser vrouwen Lichtmisse toe mastromende, den Heylighen Romsche rychs ende den ghestichte van Utrecht ghout en trou sbiss zult, ten rechte tomen zult, also ghij bander ghout van Utrecht die nu vander Romsche Coninc Hebbende ghoute tot rechte bemacht sbeedt, ont dat tyt toe in alle zaken manieren, datter Romsche Coninc buyt ingout en bighespen ghift, dair rechte oirdel te sbysen, rechte Hemunghe te draghen, tusschen tsbeyen man tale, also verre als ghij sbeet, ofte sbeet ront ghsbaren en ysbers yn sinen, dat en sel di kercke om luchte rechte om lude, rechte om mansghap, noch om ghsbaghesby rechte om angst van ysbes lijue, rechte om angst dair ysbes goeds, rechte om ghenderhande saken. Dat helpe ghij so Hee ende synre Heylighen.

Relatio ep̄ap: me M. Gerardi Mulier de rebus ꝓsi noie publico mūchis ou in primis de re Lutheriana e fusira Gruningensi. item Instructio de rebus Comitis Hoorstratam contra comitem de Bergh A° 1527. habes o item Acta ab prefectorum Zallandiae Theodorici Campsebath equitis A° 1457. Theodorici van Voirst 1470 Jacobi van Harforde 1480, Jo: van Ysselsun 1506 Gerardi van Langen 1527 ubi sit mentio Gerardi Bloemendalij, Henrici Rijsbi nij annalium Ms. habet.

ANNVS

Cum hoc tempore Hierusalemium rum parentibus rominorum, ob Hispanorum violentiam, fuere ab ipsorum ortumpatr. nostra addo Trajecti in vico Vinremio, tabulato multis in loris mdato, partim in stabulum rdacta, partim hypocausto occupata, quo ij qui morbo Gallico vexato laborabat curarentur. Locus dcto Vmremius nomen ht a nobili quodam ex familia Vinremiorum, que olim nunc extat. Hic amo vtrib, Senatumb a magistratu rlausis fuit: curatur quoque vrbs dominorum in dctori valle qui nunc vmremiu, habebatque sub episcoporum dominio Canonici sal natorib qui suum prætorem, ac supremam audiendi potestatem: quod nb ipsis Carolus v. Imp: ademit, cum ipse et asylum hominum malefactorum: Omnib dcto illo tractu a monasterio Magdaleniano ad portam Albanam prope mœnia habitatib diu ac vallibus inequalib fuit, vnde vulgari vocabulo vocabatur inde ander Dellen. Fossa vero nova ante 150 annos rloata tantum erat ad aggerem martinianum perducta, vnde canonici salvatorib 1500 scutis aureis magistratui traditis, ad finem perfodi curarunt.

Monasterium cartusianorum amplum extra vrbem ad ripam Vechtæ fluminis fundavit A° 1342 Swederus dns de Gaesbeck, puttes, steyns etc.

7 Januarij de decimis omnium rerum mobilium que distrahuntur vrbisnib immobilium 3 mutuatorum: omni exemptis mob: quam immobilium centesimis semel persolvendis sed frustra extat Albanus: at rentschna longa.

vide resolut. ord. Trai. 15 July 29 Aug: cum respons: Albani.

MARTIVS.

XIII Ludovicus Borbonius condens primum rapitur, et tormentato manuali trajicitur, cum dui Euangelicam religionem defendissent.

A° 1413 in vigilia pentecostes obyt dns Wesselbolus de Bosch presbyter, primus institutor omnium romentum 3 regulæ Franciscanæ dictæ de penitentia, intra et extra mœnia Trajectensia.

Vbinam Basilica palatina sive prætoria, olim residuntur scabinorum (insignis fuit olim et equestris familia) adeo fuisse, assero munitas.

Vicum Vinremium in literis de anno 1536 canonicat. platea dominorum dicti nuncio, absque mentione Vinremij, in literis vero de anno 1479. platearum novam dictam dominorum.

Habeo catalogum militum pro Hugonotis Trajecti collectorum 23000.

XV MAI.

XIV Maij obijt dominus Mr. Iacobus Utenenq. decanus et canonicus S. petri, vt est in eius epitaphio, quod legitur in marmore recubro pauimenti.

primo vero Maij pont. Rom. Albano misit gladium mauratū et go
lerum pariq gemmis distinctū, per Carolum Viualium regapolit.
Circa hec tempora Euangelici in Belgio domos supplicationes
ac defensiones sue rausq, ederunt; ac in primis ad Caesarem
et illustres Germanie principes, quibus hec pars de qd:
Belgij cura et supplicantium breuiter contineat petitio
nem, eleganti orationis exprimat filo: Cogitate mucius
Caes. principes q. Germanie Illustris. partem Germanie de Belgi
um, nonnullam eius partem intra Rheni ostia contineri no
nullam legibus et constitutionibus Imperij antiquissimo ure
subiacere, Brabantiam Imperij antiquissimum feudum esse
fuisse; Imperatores omnibus retro seculis nouo fidei et
clientele Imperatorib. iuramentum misisse; Antuerpiam
etiam Imperij marchionatum tanquam limitem olim
renensi, Geldriam, Traiectum, Argum Vltraiectinum, Gron
gensem, Transisulanum, Cameracensem, iurisdictione Impe
rij tentemeri; Hollandiam, Zelandiam, Hannoniam, reliquas
Belgij ditiones Bauarie ducibus quasi iuncta bona hereditate q nondum recisse. Denique ipsum Carolum Imp.
mum vti prefectum vniuersam illam ditionem inter sacri impe
rij ordines ac limites Augustee publicis comitijs Germanie
principibus assentientibus retulisse, vt ea Imperij tuto
la contra oem vim atque iniuriam; Cog: nunc ad omnia
Imperij comitia legatos ex prouincia Belgica missos fu
isse, tributumq: ad Turce vim repellendam imperatum repre
sentasse, ac Hermannum Hodie litem inter Brabantie duces
ac Episcopum Magdeburgensem, vbi eorum in comitijs dig
nioi loco sedere debeat in iudicio de; ita vt nunc inferi
ores Germanie prouincie ab Imperio alienae estimari non pos
sint. Nolite igitur inuictiss: Imperator princepsq. illustrissimi
sorios vestros qui vestram fidem miserrodiamq: supplices adue
sus inauditam hominum superbissimorum tyrannidem implorat
contemnere. Nos quidem certe nequaquam recusamus Re
gis nostri imperio subiacere, dicto audientes de, imperata
tributa, omnia ac vectigalia ea persoluere, omnem denique
fidem atque obedientiam prestare; sed vt conscientia, vt re
ligio nobis integra manseat, vt ne coram deo opt: Max:
in extremo illo iudicio Christi Jesu violate fidei perfidiaq.
conscientie arcessamur, vt animarum salutem bona rum
regis pace tueri possimus, supplices deprecamur; vt ab inq

inquisitorum superbia, nouorum Episcoporum auaritia, extorum
praedonum rapinis, fadissimorum inquisitorum administrorum
et tarularum libidine, nos, nostra Dominos, libros, fortunas,
ar ꝯ primus conscientiam turri possimus; per Deum immor
talem perque Iesum Christum omnium nostrum dominum
ar fratrem, cuius nomen ꝟo religionis profitemur, vestrã
maiestatem ar solicitudinem rogamus obtestamurq. Vt si
vob nulla nominis Germanici necessitudo mouet, moueat
ilka quae vobis ꝯ Christo Iesu (cuius membra nos ꝙ gloria
muz) nobiscum est artissima communio, moueat humani
nominis necessitas, humanae sortis miseria atq. mortalitatis
ditio, moueant tot mesti ar destituti Christi, tot miser
ae viduae, infortunati pupilli, tartarumantium dracmae,
tanta miserorum hominum turba, qui omnibus suis subsidiis
pulsi, fortunis exuti, patriis Dominis privati, dignitatibus spoliati, et complexibus optimorum parentum, suarum
unicarum Dominarum, ꝯ vestro solo pulantes atq. mendici
vagari sinit, tenuem victum, ar libertatem Christianam
(hae quaerunt.

Non dissimilis quae est illa contra Christianos Lactantii querela. Aduersarii nostri fingunt se hominibus
ꝑ consulere et illos ad bonam mentem velle
reuocare. Nunquid horum sermones sunt aliqua rati
ridenda putantur? minime sed ni atque ne
mentis, o miram et raram dementiam! ꝯ ibi putatur ma
la mens esse, qui fidem seruare nolunt; ꝯ rami
nibus autem bona. ꝯ ipsis mala mens est qui contra
nos humanitatis, contra fas omne latrocantur? an
potius ꝯ ibi qui ea faciunt ꝯ corporibus mortalium
et nec sanctissimi latrones, nec uratissimi hostes, nec in
humanissimi barbari aliquando fecerunt? Et mox: Et
quoniam ui nihil possunt (augetur n. rebellio dei quanto
magis premitur) ratione potius et hortamentis
agant: prorogant ꝯ medium pont: quinq: sunt se
cordatos et antistites religionum. conuocent nos
ad conuentum; disceptent arcanum ingeniorum suorum
si ratio eorum vera est asseratur: parati sumus audire
si doceant. tacentibus certe nihil respondemus, scripturis quidem respondemus. mittantur nobis, aut rationem
rei totius exponant. Nos non illorum et ipsi obtrectant sed doremus, probamus, ostendimus. itaque nemo
a nobis retinetur nuntius &c. Tum profecto ab amicitia
quam contemnunt et quorum errorem illorum ac stultitiam videri

Iulius

vide Chrysostomi Serm: in B. Babylam Tom. 6. fol. 231.

Circa hor tempus tuniam infantie mutauit rum brarra pueri li
Jussu Albani et instructu quorundam monachorum prestri
corum sua crimina ne Lutheri veneficia exultare
ronantium, tndices librorum prohibitorum vulgati
sint; imo vsque sanctosancta fidei nostri euangelia
vulgari sermone translata legere vndecunq;
uolita: tanquam ex ipsorum lectione hereses
tumultusque oriantur, unde quidam sic ranit:

Nos grands docteurs au Cherubin visaige,
Ont defendu que homme n'ait plus a voir
La sainte bible en vulgaire language;
Dont vn chascun peult cognoissance auoir:
Car (disent ils) desir de tant scauoir
N'engendre rien qu'erreur crime et soucy.
Arguo sic: S'il est doncques ainsy
Ostez pour l'abus il fault ostez de liure:
Il est tout clair qu'on leur deuoit aussi
Ostez le vin, dont chascun d'eux s'enyure.

Ad ea quae supra pagina de libertate constituendi
& firmiana possit, non mrommodo addi potest sententia
Theodahadi regis (apud Cassiod. var. lib. x ep: 26.) Cum diuinitus
patiatur multas religiones esse, nos vnam non audemus
imponere. Et Theodoretus (apud Lindan lib. II ep: 27) Religio
nem (inquit) imperare non possumus, quia nemo cogitur
vt credat inuitus. Et ad hunc locum petrus Berossus fc.
et. fornerij note. Ipse quoque Chrysostomus hereticos non
esse occidendos docet ad Matthia Euangel. cap XIII. homil. XLVII. et
Tertullianus: Humani iuris et potestatis est, vnicuique quod pu=
tauerit colere, nec alij obsit aut prosit alterius religio: sed
neq: religionis sit cogere religionem, quae sponte suscipi debeat
non vi, cum et hostiae ab animo iubenti expostulentur. Vide
etiam Chrysost: in Babylam martyr: et Serm: de Anathem. item
finem vbi hec verba leguntur vt mtdprid dicit: Dogmata
impia et quia ab hereticis profecta arguere et anathemizare oportet:
hominibus autem parcendum et pro salute vxorum orandum. vt hom
ig in Matt: Tom: VII. Quis herbam manducat, lupus carnibus
delectatur, quae videris ergo de pratis scripturarum herbas flosculos
iustitiae colligentem, quis est: quae autem in sanguine persecutionis
gaudete lupus. Adde Sulpitium Seuerum in historia, hereticorum
etiam nomullorum supplicia vt Christianis indigna
improbantium fol. 148. et Theodoretu lib. v Grecan. affect: curat:
in fine:

vide Bodin: de la rep: lib 4 ca: 7. pa: 655
Surian fol. 874 quod religio non cogatur.

SEPTEMB.

SEPTEMBER.

De impositione decimi nummi quidam conjecta ap: me habeo
nimpe vandalos ab Helmigo romanis bau[ ] fuisse vandalos
gothicos dictos Ostrogothos ab illis ostrogothis vandalos orientales.
ix. non procul Gorichemio, ad oppidulum Wondrichem inimbi-
bisundi ripa, hor ad aduersam vahali ripam situm, caput re-
gionis Altenae, sub dominio comitum Hornensium: nam nuncio
Gerardum filium Wilhelmi Horni natu secundum ex Beatrice filia
Herstalle ac Gaesbeke domini Fratris Brabantiae duris, Althenae
dominum, vendidit dominium post hoc tempus ordinibus Hollandiq
Valburgis Nuenara 90 millibq fl: cum eius actionibus habebat. Jo:
Hornius Boxtellae Baro. Gorichemis antecedentibus.
hor Anno Venetis bernardinarium regna consumptum, ex
quo rasis Selimus Turcarum Imp: arrasenis inuadendi
Cyprum Christ- contra foedus sumpsit; vide chronicon Aen:
pontani.
13 Martij hoc anno eg contigit proelium memorabile inter
oppidum Jaenar et comitatus Angolesme prope rastrum
vibrae quod portinebat ad dominam de Mosuret ibique duo
Andegauis regis fratres ac summo militiae ordinis nomine ter
tio contra Borbonios alios reformatae religionis pri-
ncipes: hunc apud me habeo descriptionem ms. gallica
lingua, sed sub antiqua gallica scriptam multa sunt affingen
videtur hinc s

OCTOBER

Migrauimus circa Remigij festum ex adiacentibus burgrauiatis in do-
minium praefecti monasterium D. Agnetae. Habuerant olim Habi
ginis praefectum presbiterum (ut dicunt) secularem, nupe
vero Franciscani qui tutius libidinis suae exercet,
harum effectuarum impetrauerant.
xiv proelium circa Montcontourum arridit memorabile, inter catholicos
Francogallos et confoederatos reformatae religionis, ubi victoria
circa regios resti[ ] hostium militibus, at non mansuetior fuit re-
didit n. pfalzgrauius Marchio Badensis, pedum quoque Ernestus Mans
veltius grauis bulnus a Volrado Mansueltio arripit; sic mutuo
vulnerati Germani in propria viscera saeuiunt, et ad mutuam
caedem emuntur venalia pectora: vide chronicon Pontani Burdi-
galensis: et Montij discursus sine sermonis politicique et militaris
edit: Basil: pag: 981. quos minus fere duraueit. vide tradit pa: 852.
Habeo apud me instrumentum commissionis a Cas. ad praefectos
Nicol: Lucradi et Mr. Girardi Mulart de aggeribus et arcendis fre-
quentissimo illo Gallo Gantesiae diluvio, qui tenentur ad dies conservationis
contributas ubi multa de vetustissima et eius diuisione

Vandalia

Traiectum inde Romynsch in Batauia gebout ende alsoo in latyn
bij hun genoemt heeft oock synen name noch nyet anders gheeft
dan woordt bij Carlo Magno in sijn donatie der kercken
van Autrecht A° 777 gedaen. Eduards Traiectū
totus genoemt te syn, het welck sij naromdemyen
keyser ende coninck van Roma in haerluyder donatie
der voorsz kercken gedaen somtyts hebben nargebolgen ebbaul
van thiele ende gebeeght is A° 1046 Inde duytsche
tale woordt synen naem anders niet dewijl dat Trect
dat is tricht ofte trecht wesen van de oudtste ende beste
munt in latyn libra ofte denarius traiectensis numme in
duytsche trechter ponds ende schmidt genaemt werden
die in den landen van Batauodurum tot Autrecht gheslagen
worden synen naem nach den trecht weghe. A° 728 heeft Carolus
Martellus St Willebort het casteel Traiectum ghedaen
casteel ofte dorp gheaemt Vechten metten landen daer
toebehoort. 733 heeft Carolus voorsz St Willebort met
sijn toebehoren. A° 768 heeft Carol. Magnus sijnen sone Pipijn dat
land Emlant. 834 weder gegeven ostervelt met sijn toebehoren
838 woordt gegeven Limet Dunis. 850 wederom Waalnoy.
937 heeft keyser Otto consent ende gelt te munte. 947.
die vesticheyt in Amsun ende in Almere. A° 949 confirmatie
van dat dorp Tricht (nu wechte) ende voordt die andere
landen in plaetsse van voorsz dorp totter zee toe met
de landen daer onder. 950 Thiel. 953 Amuda nu Amstda
metten tol. 999 in 1002 Bommel ende Erchel. 1024 die
graefschap Twente. A° 1026 het graefschap Teysterbant datmen
nu noemt oosterbant. 1040 Vffens hoff in Twente. ende Vffens
hoeve tusschen de lende in Flaenderen nu Landrecht, t voorsz
nu sijn de omstanden van Groningen. 1040 Groningen in
Twente. 1042 dat graefschap Ombtlakie nu Ommel. 1046 de-
wijle met sijn toebehoren in dat graefschap Amstant gecom
nu Twent. 1064 die graefschap van Westvlieland nu Cermer
land. 1064 heeft keyser Henrick Holland dat thoe dese nu
sijne bedwongen land dat die graef van Holland afgenomen
hadde, gherestitueert. 1077 Utrecht. 1088 dat graefschap
Ysegrave. dat sijn de landen om de rechte Yssel ende gaen volgens
A° 1498 die graefschappen van Oestergau ende Westergau gelijck
in Vechtant. Onse bisschop Conrado dat hoff ofte sy nu de
stadt ende omliggende landen van Utrechtsbosch. Welen die
graefschap hebben die keyserlijcke recht voorts geen pompen gebruyck
als t selve bekent keyser Hendrick A° 1196 in ontrent t voorsz
graefschap vant voorsz Stimpom t selve recht in sijn die graef
Ysselt.

In litteris fundationis capellaniæ in Hasselt ab Ioes Jo: ab Azeleue Jois de
Vernenburch, et fratrum Anno domini 1357 1368 1396. bixitis Scabinis.
Jac: de Aa et Henrico Scamborch scult. in Wollenho, Jo: de Rudel. Winand: de Azeleue
hen: Utenhoffe et Jo: Abstede capellani.

Annis

Amuda ad Muydē

ANNVS M D LXX.

Cos.

Hoc nūperus ysde mod ꝑferijs regnū olim
Octauij Marcellini tēpora Epi
phaniarū nomine notis, fulgure
pr iorum et Ludouy romiñas de
pingeꝛ ar ita alijs deridendos pg
bet; meminit enim Zonus plauty,
et post petronius: Nonius gnogra
marce: Aliud verbum subiecit Hor
ratius; Sublemit (mquit) signifirat illusit, et pro ridiculo
habuit, tractum a gente Lidi, qui dormientibus ora pmūg
tur Aid. Dous & Ouid. lib: i fast: x.

Cum nō fine pgredientis anni procurator Generalis actionem suam
instituisset contra ordines Traiectenses petitionemque sua
obtinuisset et illi per suos procuratores frustra extorquere ad
plenorem rognitionem desiderarent 14 July Zonus anni sentia
contra sor lata per ducem Albanum parte non audita, de
qua ydem ordines 29 July appellarunt. Totus Zonus pronis
quod me acta habeo

FEBRVARIVS.

II. Bruxellæ prefectus institutæ criminalis, quem vulgo vocant nomine
Joannes Zronicx alias Spoll, quod alios accepta pecunia dimisisset quos
innocentes vexarat, et patibulo suspensus perijt: duoque eius mini
stri virgis cæsi.

V. huius veris initium a piscibus, ad quos tum sol transit,
vt. Manilius his versibus, quibus simul quatuor anni par
tium ortum describit:

lib. ii.

Æstas a Geminis, Autumus virgine surgit,
Bruma sagittifero, ver piscibus incipit esse.

hoc tempus venire sarcum quod sit mundissimum, et hatū
za mirabili quodam ventorum terræ ostera, Zephyris rigo
re remissa aperiat:

Tit. Calphurnij Nycon.

Tunc etenim tota vernanti gramine silua
nitet, et asperas reparabilis mouet umbras,
Tunc floreut siluæ vestesque renascetur annus. et

tempus tamen inconstans

Veris in dubitanda fides, modo fronte serena
Blandus arrisit, modo cum caligine nymbos
Intulit, et miseras tondentibus abstulit agnas.

Circa hoc quoque tempus Dordracensis monetæ præfectus cum socio
captus variis pœnis luit, ob falsificatos thalcos: forus vero Zuid ob
adulterinam recta rendituone obtinuit.

Vltrajectenses Ao 1577. concordiam Ordinum vniuersalem Zelandi dud
approbarunt quod vt varia lingua est dictum adscripsi.

M.

Wij prelaten ende capittels vande bisschoppelijcke Ridderschap, mitsgaders
die regenten der stadt Utrecht, ende hooplieden capiteynen ende
gemeene borgeren onder d'voorsz hooplieden ende capiteynen beseten
mit andere magistraten als presentelijcke zijt tegenwoordich in allen
inbegrepen vande stadt van Utrecht. Alsmenichen die
troubele ende veranderinge van desen regenbbaerdigen tijt
ende begeren wt alle getrouwbeurgijt mit voorgaedingen ende raet
schuttinge van allen omstanden, differenten, tdoorsteken
ende dyssentie, in eendracht ende vruntschappe tsamen te comen
te vergaderen ende d'voorsz stadt, nader die duer de genade
van Godt almachtich trastelijck van Vredenburch gheadmireert
ende vande Spaensche ende andere vruntlijcke soldaten ontledicht is, in goede neminge, rusten politie ende ordinarien
te observeren, begeerden ende bidden, hebben sonder hinder
van trompetten ende union gantz tusschen alle den staten
van Gelderlandt onse gemaelen ende andere oudtijts borgaedy
particuliere verbintenisse ende alliantie politijcq, ordinarien
priuilegien ende gherechtigheden alhier gheobserueert ende tot meer
der bastigheyt ende confirmatie vanden gelooft onde
gelooven niedt alleen onsen ende onsen erfgenamen trouwe
als oprechtige landtsluyden patriotes ende lidtmaten van eyn-
lijcheden tsamen in goede correspondentie associatie ende eendracht
tijdelijck te willen leven ende sterven, sonder datter ijmant
van ons ende den sal mogen steruen ofte afstorven van dese bme
bij dyssimulatie secrete intelligentie ofte andere manieren
ende dattet mach bescheen. Ende dat om te conserueren ende onder
houden onse heylige Catholijcke Apostolijcke Roomsche
Lone ende religie, begeerlijcke onderhauringe ende van ijmt mat
ende volbrengingen van pacificatie tusschen die staeten
van Gelderlandt onder ende den heere prince van oranjen,
ende staten van Hollant Zeelant ende Gelre gheassocieerden,
gemaeckt, mitsgaders omme de Spaensche soldaten ende Gelre
adherenten te doen vertrecken ende blijven bunt de landen
tot observatie ende rusten vande landen ende beschudenisse van
allen onsen ende negelijck van ons ende gherechtigheden, vryheden
ende priuilegien, belooven tot dien ende stranden bij
te staen ende tassisteren mit raet, dadt, ende persingen, raet
ende alle onse goet ende bloet (indien noot vaudre) dadt
voor op te setten ende te stellen. Ende dat niemant van ons
met secreet ofte openbare directelijcke ofte indirectelijcke ijet
te contrarie sall doen ofte attenteren. Ende soo verre ijmant
van ons niet mesquame ofte te cort gheschiede tegens thyene

voorsz

voorsz ib in vbat manieren dattet vbare, dat vbij dese m
Vlaenderen sullen gehouden ende assisteren bij allen
middelen hun vorder vergaert, onder verbintenisse
van onse personen ende goederen sodanige dueringe
ende vbaste die gelicke moyte vereyst, ende ing.
sterkenisse van tgene voorsz ib gedaen sal tsamen
in eerth van ons bijsunder allen die puncten ende
artickelen voorsz bij desen presente bevestight in bijwesen,
vbij prelaten kapittelen steden ende ridderschap mits
gaders die wtgesonderde vander stadt onse ons schu
ende inden naeme van onse gemeene borgeren
onser stadt hun onder doen gelijck den 20en feb.
Anno 1577.

Die president ende raden sconinx Philips doen
gelesen tvoorsz vonnisse ende verbintenisse gedaen
Esthen benoorden de vaert vbetoert ende diemende
tot Vlaenderen ende vbetuaert van Stache ende
myselfs van der stadt Vtrecht. Ende gedane
die vande voorsz raede ouerluyre tot verseeck van
prelaten ridderschap ende wtgesonderde voorsz, voor so
veel in hemlieden is, voor hun en hunne suppoosten
tselue gedaen geapprobeert en gheratificeert
wgenden wapprobeert en verworpen midtdien
A° 1570 vnderma Junij mehoatae Synodus prouincialis
Belgice in vrbe Mechliniensi que finita 14 mensib se
quentib presidente Martino Rythouio ypresi Ego tunq
senioi rpmo prouinciali, nore Antonij pezenoti card. s potii
ad vmbrula absentib: hec rontinet approbationes con
ciliabuli Tridentini nupe a Romano Antecessore celebra
ti, cui subscripserunt post presidem Franciscus Sonnius Epus Ant.
Vberpensis; Wilhelmus Damasi Lindanus Epus Ruremonden/is.
Cornelius Jansenius Epus Gandauensis; Remigius Drutius
Epist: Brugensis; Laurentius Metsius Epus Buscumdue
Maximilianus Morillon vicarius Granvellani.
Cum hoc tempore Albanus nullis demonstrationibus aut precibus
oblationibusque a proposita petitione centesimi 20 et 10 mmi
removeri posset, multe disputationes hinc inde sorte sunt,
neque Trajecti clerus etiam sepe ad eam rem congregatus
potuit consensum prebere sed multiplices difficultates, at
presentationes (vt saltem desisteret a tam dira petitione)
fecerunt: quarum declarationes et exempla quippe apud
me habeo

IVLIVS

M. II.

Indulgentie 1575 [illegible] K M. tocyclatg sommigen Bo mit Gedicht
alt Hochdeutsch-Reimg gestellt te machtig aldaer Emp gesicht volgens ge-
octroy daer van [illegible] in Nederlant gepubliceert.

XVI. Albanus Leonido, ordinum antistitum omnibus in pa
triam redire volentibus remisit, et promulgauit.
Eamit idem Albanus yor temporis me qui minimi valerent ar
gentei, nisi qui imagines aut inscriptiones vetus Hyspanie
haberent; Librorum quoque prohibitorum indicem edidit.
Cura yor tempus multa ruidelicet perpetrauit Johannes
Basilius Morentarum princeps, crudelissimus tyrannus;
Nam frecy simus Germanus falso accusatus, nudatâ causâ,
tormentis exquisitissimis subdit; nde seminino raput
Lamontari servari iussit; Fratriam in Fariam ante videns
Suos prorumpentes et misericordiam implorantes, accu
pi iussit, equitesque vestimentis omnibus nudari populo
ostendi; nde equi caudæ alligatam vilissimo cuique
vestimenta rapere et aquis sufforare militem mandauit,
ratera enecrat Zurimb. [Anno 1570 cum Vltraiect. Germanus S. petri ne-
uenetis in Hispanias missus ad regem ille post multas molestias, tacta ab eo
dorsi immunitate inuehabit. AVGVSTVS.

yor tempore, Pius v. pontifex Romanus sententiam contra Ha
ligs regnum tulit, quo eam Hæreticos condemnat, et omni
regnandi potestate exordio dissecat: illaque typis
excusa fuit. Vide Nicol. sanderum de visibili Monarchia Eccl.
lib. vii. Gregio palæum papis obtendentes.

x Hoc circa, Cosmus Medices magnus Hetruriæ dux a pontifice insi
tuitur, cum antea Florentiæ dux duntaxat appellaretur, contradicen
tibus magnis principibus, et præcipue Austriacis, qui soli archiducis
titulo gaudebant.

XXVI. Anna Austriaca Maximi II Imp: Rom: filia Philippo hispa
niarum regi desponsata Antverpiam venit, et inde Zelandiam
petijt in Hispaniam navigatura. ad maritum suum
nam ex Maria caroli v filia et philippi sorore genita fuit, eodem
nostro quo non se extendat Romani pontificis dispensatio, quæ
neutiquam et arbitror a divina dispensatione probabitur, et
licet veteris testamenti verbis ipsis expresse non defendatur
huiusmodi nuptiæ, ex amicis fortasse conjecturis de iis rationes
quibus potuit; et patrui tamen Egidiana voluptas non omnia
admittit, quæ olim licita erant et admittebantur: At quæ
quæso necessitas coegit sororis filiam ducere uxorem tan-
tum principis, in quem tot subditorum oculi vigilant? in
tanta præsertim multitudine crimenibus conditionibus copia? An
tanti regni successio per incestus tantummodo continuari
potuit continuari? An piis hoc præparatur via ad ruinam
clarissimæ familiæ?

Habeo apud me plurima scripta Eaque partim authographa partim authentica ex musæo olim M. Gerardi Mulart consiliarij Cæsaris et præsidis frisiæ, unde plura constare potuerint, de usurpatione Frisiæ per Georgium Schenck a Tautenburch et de controuersia Comitum Embdensium cum fœudibus hominis de Jeuerch de dominio Jeuersensi impetrimis supplicationes Anne et Mariæ filiarum Edi dni de Jeuerch ad Reginam Hungariæ gubernatricem de a° 1533. Belgarum nunc Cæsarij et defendoratur contra Comites Embdens. Supplicationes ad eandem Boymeij oldersamij nunc prædictarum filiarum de Jeuerch. Instrumentum sequestrationis cum subsign: G. Tautenburgij. Mariæ geboren de van Jeuerch. G. Mulert. Frederic de Meleun. Declarationes rerum gestarum per præfectum Frisiæ cum comitibus Embdensibus et de materia dispositionis authentica. de 4 januarij 1533. Literæ Comitum Egmondis ac Joan: ad Reginam autographæ de re Jeuersensi. Aliud instrumentum sequestrationis et approbationis eiusdem signatum per Amam gebozen de Jeuerch. Instrumentum Banni Imperialis quo Edzardus Comes Embdensis cum omnibus suis aqua et igni interdicitur a Maximil. Imp. A° 1514. Literæ Comitum frisiæ orientalis ad Comitem de Burch de dato 8 septemb. A° 1533. translatæ in Gallicam linguam. Memoriale quæ hi commissarij quæ ont expédiés hic contre d'octroyé auec le mandat de l'Empereur ont besoigné. Comminatio Banni Imp: Caroli v ad Embdenses Comites d'octroyé 27 Septemb. A. 32. Sunt et alia rerum frisicarum monimenta ut: Diuersæ instructiones de rebus frisiis factæ M. Gerardo Mulert D. de Rogendorff Danieli de Acre. Bartholomæo de Colen. D. de Crumpholtz D. Girardo de Rossendorff. M. Vincentio Crenelio a Ratisbona Imp: D. de Wassenaer. D. de Tautenburch, Jacobo de Jonge et de Duitsbrick auditori camerę rationum Hollandię. Numero viii. Item libelli supplices trib M. Sidz de Tzeda. / procuratorum dein Reinaldum ab Ede. / Sicke Deama et Sep. Beyma aduocatorum frisiæ. / Epistolæ item Mariæ Hungariæ et Bohemiæ gubernatricis ad fratrem Dominum et M. Gerardum Mulart / Margaretæ gubernatricis ad præfectum frisiæ / Senatus frisiæ ad Georgium Schenk a Tautenburch frisiæ præfectum / Tautenburgij vicecomitis ad Gerardum Mulert consiliarium. / Groningensium ad scabinos et scriptores ad Dasel. / aliæ declarationes pensionum ab Imper: frisiis nonnullis donatarum / de debitis frisiæ / et varios fasciculos. In libro Smetij inscriptionum antiquarum etc. illud quod scribit Dordrari extare in ædibus Martini de Beaumont.

MARTI VICT.
GLADIATORES
L G P F

IVLIVS.

Circa hor tempus Dordrarum profectus rum parentibq
sum, ad vitrici mei fratrem vterinum Iustum Girardum, ad
quod mensib, inde tandem Antverpiam pretuliming. Dor
drarum vero ex antiquioribus Hollandiæ oppidis, aquis
undiq confluentibus inundata Anno 1421 ex posqua mi
rouda, Lecca, Wahala, et Vaosa in insula sita, hær
stiam Anno M CCCC LXXXI furorem Hollandiæ distordia sen
tit, nam tuar eam inundit pre portam aquariam fo
Egmondanum qui Hamatis raptis diu expulsis aut ce
sis Asellinos secta tunc factionem nova sequebant) redux
et, originem habuere ex factionib tempore Jacobæ Hol
landiæ comitis et Philippi Boni Burgundi; Asseliani qui
Cabbellaux vulgari lingua vocabantur, Burgundi partes
sequebantur, hoc nouc sumpto quod genus Asselli maiores
pisces minores devorant, ita ei adversarios essent pro
stigaturos. Hoc idem quod hamus significat symbolum
factionis Jacobææ Bavaricæ; nam ejusmodi hamis
apud Batauos Asselli rapiuntur, mirandæ ac asellos
gnombis vocatos, hamo tamen rapturos, prima simul
origo vixa annum Christianum ∞ CCCL, quo tempore
morente Gulielmo IIII Hollandorum comite sine liberis, so
ror eius Margarita nupta Imp: Ludouico Bauaro successit
sed rum nobilibus aliquot ac ciuitatibus muliebre imperium
pertæsæ filium eius natu maximum Gulielmum V comitem
legissent, orto inter eum ac matrem dissidio vniuersa
Hollandia in duas est partes scissa, quæ matri adhærebat.
Hamata qua filio Asellina vocabatur, hæc quandoque ve
xillum laudi maximis calamitatibus et sanguinis edyo
totam implerunt Hollandiam. Urbs est adiicijs sal
magnifica et Templis ornata; Hanc olim Thuredam et
appellatam inuenio, in qua Ao ∞ LXIV prima capella
fundata legitur; Templum maius D. Virgini sacrum; Sta
tionum oppidum vocat Aurelius; Hic Vini Rhenani mercatura
primaria, de qua hinc amplè narrantem Guiccardinum, et
Monetæ Hollandicæ. Viri docti ex hac oriundi Cornelius
Batauus medicus, Guilielmus Damasus Lindanus eps Ruræmun
danus, Paulus Gulielmius Merula professor in Academia Ba
tauicâ, Adrianus Blienburgius I.C. et Porta.
In summo templo depicta spectabatur inundatio illa lu
tuosa Hollandiæ, quæ urbi maximam agrorum partem
adimerat

Anselmus Fant. mentione de Durfort Tom. 1. libd. scriptor. 248.

Batau. lib. 1.

adhuc erat circa a.ᵐ christ. M cccc xlvi, vbi vltra ventu nulla mortalium pitura. et turris quemadmodum ante conflagrationem fuerat, cum hac inscriptione: hae turris fuit fundata anno Domini ∞ ccc xxxix. conflagravit vero anno 1484.

Plyny lib. 11 Eleg.

Quid nunc rerum agitis Thuredamum in vrbe
Quam Rhenus Mosa quam aggeremque ruptor
Vahalis varijs homs inundant? —
Nec non Meruia, qui meos auita
Letus circuit arua Scobbelandos?
Vrbs iam olim Batani caput Senatus,
Potens & Cerere et potens Baccho
Rerum et diuite copia bonarum.

Amalr Wetsod hinc vrbis conditores fuisse autores dicit.

SEPTEMBER.

Templum summum conditum miraculose per Burgmen quendam Gotfridum i. Zubert turbine nimbis simulac vt multa huiusmodi fabulantur. Molanus in Indiculo SS: Belgiae Suzam vocat et contigisse hoc miraculum putat circa Aᵐ M ccc vide eund. litera S.

Hoc mense Decembri Antuerpiam aduerso flumine scalda nauigauimus, qui hic summa magnitudinis est, et aestu recepit ac detexit ex mari; quare aqua recessu cum pedibus ambulare regredimur, me vehente hic humeris sublatum mater Christophori ruinosam vltra ∞ passus tulit, hinc aliam intrantes nauim, cum puerorum more per eius tabulata discurrerem, paululum abfuit quin dedecorum imitatione in aquam decidere, pileo holoserico quem nummis deauratis ornabat, e capite deiecto in flumen, qui multo labore a nautis sequentibus exceptus, mihiq. Antuerpiae restitutus. Ciuitas Antuerpia toto orbe Christiano notissima, de qua (quod de Carthagine Salustius) melius tacere quam parua dicere, arbitror. Descriptionem hinc amplam, templi etiam, et Basilicae senatui destinatae, formas ex Ludo. Guicciardino petere licet; Propter summas diuitias hoc bello ciuili multorum exposita insidijs fuit, et Historiae horum temporum legenti facile occurret. Ambuacetorum Coloniam vocat paulus Iouius; horum Aduaticum Tungrorum ponit Beranus: Fuit autem ciuitas in Liminis Armorico, Antuerpiorum finitis contra Anglos, quondam ante Carolum magnum, Legimus quoq. Brabantiae praesidem Antuerpensis limitis praefectum Francorum: dum, hinc Marchionatus imperij titulus, Posthius vrbium Florentiae vocat; et immortali carmine immortalem reddidit ac celebrauit. Vir magnus et nunquam moriturus Iulius Caesar Scaliger, vrbium facit, quod elegantia copiaq: rationi longe praestaret.

Franc: lib. iii.

Carolum martellum

lib de illust. vrb.

NOVEM

M. IIII.

NOVEMBER.

Primo magna per Hollandriam Zeelandriam & Frysiam inundatio, vbi multi tam mortales quam pecudes interiere; cuius hor disticho memoriali meminit Hadr: Junius.

vlt. octobris vt volūt.

Belgica Mersa latet ponti nunc hospita tellvs
1570 Tot pvtrere sibi corpora prona dolet:

Goricheme omnes tum platea inundata, vt navibus tota ruetas frequentaretur, et multis vigilyb contra aquae impetum deny essent muniende. Tanta tunc erat vis tempestatis vt quidam existentur mediorvm navium prope Rotterodamum, vt hastarum hastas vltra aggeres in terram agrosq. ruinctos aggeres vero conservatos oppositis navium hastis in multis locis ad agnam retinendam exposito

Conradus xxii eps Helmont pastorum nup prorsul Rotterodamo nunc sub dominio Rheodorum dominorum destruxit, vt impetum Hollandorum de cetero minueret.

Octobris 22. nuptiae inter Carolum ix Galliae regem et Elisabetam Maximiliani ii. Imperatoris filiam celebratae sunt.

De cultu primi apud Atuaticos i. Antwerpienses vide nonnulla apud Jo: Goropi Becani in suis origimbus, lib: i. vbi passim plura ad antiquitatem quae vrbis spectantia recondita sunt inveniuntur. quae intra Antwerpiam et Dordracum spectatur vada et vbi navigatur olim terra fuit, vnde paves adhuc nomen retinet ja bus bosse:

et adhuc ostendere nautae — ovid: lib: xv. met.
declivata solent cum maenibus oppida mersis.

Habeo ayo: me literas participatorias, ab vniversis superioris ac inferioris provinciae civitatibus ac nobilibus foederis nuncupatis pro Rudolfo Burgundio contra Sveticum Gelrensem de anno D. 1426. quibus subscripserunt plures item utriusque partis nobiles atque inter alios, Montfortij, Zutphani, Egmontij, Utenhammae, Brauij, etiam reliqui.

In hac pace inter Brabanti loco decimi ac decimi denarij consignati sunt in summam 542000 librarum monetae Artesianis, exsolvendi spatio duorum annorum.

Anno D. M. CCLXXIX Martij xii. vel xiii. annales nigri magnam partem vrbis Trajecti: consumpsit; cum ante Ao M C XLVIII Maji mane ab meridie readem fuisset passa, 18. Novembris.

Sunt apud me articuli nomine Oltrajectensium contra Sveticum Gelrensem Actum editi, quibus multa rerum memoria digna de eo continentur.

In templo Mariano Trajecti sunt hae ptes supraposita monumenta sepulcralia
Vener. M. Jacobo de Leusden senioris huius phanicani. qui obijt a° 1566.
A° 1376 obijt Simon de Binckhorst. A° 1466 Joes de Wytenhorst de Deutichem.
D. Gerardus Mor ab Amersfordia V. P. C. vix am: lx Dies x. 1564.

Den soenbrieff tusschen den Postulaet Diepholt en synre landen met hertoge Philips van Bourgoignien opgerecht a° 1430 20 Jan: Voirt dat de borgeren als hertoge Sullen te Bort vallen, genade begeren den selven met cruyce en banen ingaende en barmede te paelen vanden Langen.

ANNVS Ꝑ ī Lxxi.

Prætor.

COSS.

Tempore Theodorici de Arq xxxii epi Trancten. obiecerunt Hollandrie comes Florentij de Aspern minutionis depriuit, unde Gerardus comes ab Arq, dyocesi prater dorderacu recedit. Hinc bellum illud sedatum ysb hugebus, at Wilhelmus Holland: comes epo pro damno illato dare M. talenta, et Zeuero Zeuis sue Crayl sua restituerat, nisupide ministeriales dyocesi municipes in comitatu retinent in proprietate epo. ers.

Castra Woerst et Borkorst otto de huppia epo incendisse legitur: ex quibus sodales familiarium straminum exstantium orgo.

Infra Iutfarium pagum et vreseorum colonia Trancten. monasterium Gelmense fuit olim robora virgultis, sic dyocesis quas olim subuerse edet, ab Hollandie comite incensas, reserta Arnulds.

Scaliger contra Cluverium exer. 49. dicit Vniuersam Hollandiam totamq Zelandiam a Reno et Mosa fluminibus adiectas atq per Scaligeratas.

FEBRVARIVS.

Hoc tempore primas litterulas discere cepi quas quinquennis, deque vt semper antea oculos habebam et mihi memoriæ mandarem tabulis grandiusculæ erant inscriptæ, quas continuo pingulo firmatas circumferebam.

Castrum Woerdeland pagus hodie nomen retinet destructo castro/hinc circa xxxvii Antistes Trancten. fortissimum munitumque admodum pro temporis ratione opersis domini de Amstel adpiraunt, et impetum eorum se rogiberet, quod tyt inde impetu carnificatorum ac Amstelodamorum irruptatum, tempore vassonij Epyscopi, qui et inde Trancten plebem contra se hibis exitantes benevolit, sedusque inijsse, ac dure seuo Gysberto Amstelio castra plerasque nobilium utpote Gysberti Aboudij Willemi Ryenburgij, Huberti Brauij destruxere: quos tandem 1286, 10 Septembris Godefridus de Bussichim milesq expressit, et nobiles reduxit, prosruptis ac oppressis plebeorum nonnullis.

Anno vt puto 1527. oritur secessio Vltraiectina urbi libertati fatalis, quando Lantarchio Exilio urbem reliquerunt Everardq Zoudenbalchij et Godefridy Vanderwoerd Henrici F. qui plurimi bebe Gueldrie diuebant. inter quos Amelius Amstelius d. de Cronenburch/ Gerardq Zulemus Nyebeckij, Stephanus Zuleky Vander haer, Cristo. de Wiss, Theod. Bor d'Amelongen/

10 alij 5. alij xj alij omnes

MARTIVS

Cum inuenissem literas vetores d̄o Anno M CCCL, et sigillum ciuitatis Trajectensis quod fuit donec ad Carolum V Imp: peruenit rius dominium; eius formam vt erat in rubra tela, vt mygmtu dingen qui depinxi.

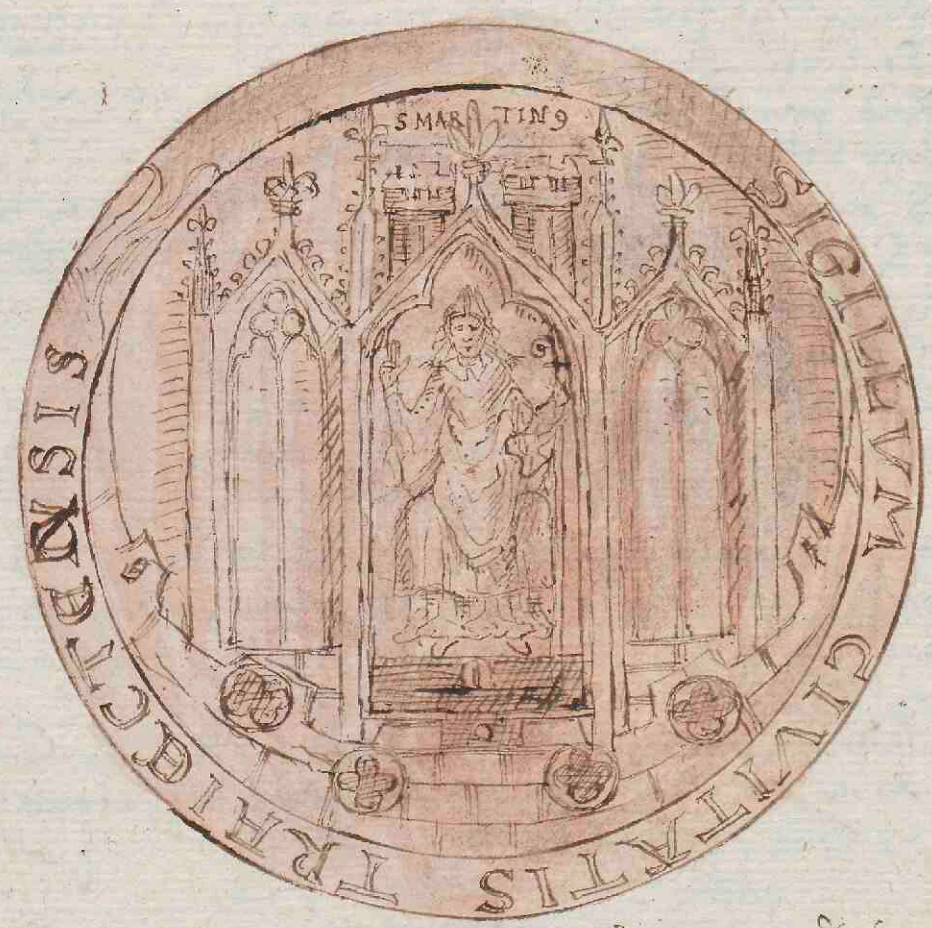

t, dorsa est aliud minus, quod eodem immittitur in posteriorib⁹ sigillis.

vndi similia sed alijs characteribus marginalibus minus bulgarely notatum, quod sculpture tempus experimbatur mtra ryan bisdr. fub notib 1288. Exoldum Gratu literae: drat Suffmodi, dobij Borgemeyster, schepen Ey gemeene ouderlamuch Vandy vndey de mubbe Laude der Stat van wtreyt, doch rondt er dat dobij by van sent der gemeene gelde verorgt gebbey er. A° 1518. L drat sub signatum Bottelrumpe. Alij Suffem tempoib fuere signatey By Lowerd. alij. roerentopers, alij smiede gebey rondum batur pfennias in vsum tripud. rondsat, mengat tot dus tri umpost ter eren onsiet hendrikstich badard dch pauk van

Romey

Romus Monster Arnoldus van Utrecht, den armen gondest middich ofgheschr om Godds wille te geven, overcomen metten ontfanghe van marters ende Bathen sonder ondersthuys gulden. tsamen ende andere costen daerommme gedaen, doch de Nieuwe brugge tegenden die verdorven te marthen repareren ende verdinghen wonder vbatergangen ons te beschrijven. A°1522.

Anno 1268 Voltrajectini fœdus cum Caninefatis inierunt, omnesque nobiles senatui annumerunt, et deinde 40 ex his delegerunt quibus res magnas turbas ibid. excitauit.

27 Junij hujus anni, nouo regio Albanus Barum prouinciarum præfectus summus edidit legem de permissione thalassorum Germanorum ad certum tantum tempus admittenda usque ad natiuitatem Christi post quod tempus ora eorum cursum ingredi, et illicitam censeri Belgis. cuius decreti mentionem fecimus supra fol. 86

xv Junij oreu
gaat et in Zie
mens tenuit

Circa hos tempus Germanus Vtenhouenbus Rutrumburensis Abbatis Coenobitis ad rasse Walachique confluentium nimiti simum inuidit, ac pro insidias cum militibus quibusdam confl. Deratorum struxat, et contra eigdem copiosis fortissime defendit; tandem ex Hispania alio loco quam ipse putauerat inuadunt, arrepque mox dimittunt: omnesque præsidiarij ex arboribus in circumstantibus sunt, quibus dux capite plexus Rutrumburensi in urbe, radauit ad mœnia usque arcis suspensum est, vt Egmotum quidem ex Gorcomio pedibus per vagalim Gallice rhanum transiens cum parentibus vidi.

Epistolæ et Gerardi Mulardi scripta; et carmina omnia ab Hebdomonte Tussch. de Ecclesia. Scholæ nederlandes ende de Cantate appel van Buchyssel mach gestrichte van Vtrecht te maken. Copia literarum per Burgundi expeditarum: ad Georg: Schenck. Et alias quoq: Alteg. Swentib. ad Joh. Ducem Cliuiæ scripta Traiecti A°1528. et Com: de Hoestraten ad D. Sybertum de Wyssche præpositi Aldenar. et canonicj Cliuiæ. habeo aliab Berardi de Montfort et Buchwoude. Literas Gubernatoris pro Adolfo de Egil filio Henrici Secretarij Deventrensis 1528. literas ordinum deputat: transfissulanæ ad Georg: Schenck 1526. Instrumentum fœderis Gruningensium cum duce Carolo Geldrio initi a°1518. Instrumentum Arnoldi ducis Geldriæ quo Jo: de Bochorst confirmat nos Traiectus prouocatum A°1443. Instrumentum iudicii Badens: Epi: de præfectura Kuynensi 1498. et relatio eiusdem frustranea motæ G. Schenck ad Gubernatorem 1522. p Gez: Mulart et Just: de Buchy. cum responso. De pensione assignata Henrico de Egil 1527

De quatien tusschen den Bisschop Frederick van Blanckenheim, ende de stadt van Amersfoort by syne Sijde van de eene, ende Otbrecht Campen deenter ende Swol gestelt dese oirc Warck: Johan van Lychtenberg ende van Lamroy. Matthias pot. Borgemr, pellegrum de Wale Ende Hubrecht Egbertsz ouerste ouderman, Jan pot ende Walter Graauwert mitsdie borgemr Oude Jacob Snydere. Ende Tyman Walmer oudste ouderman, Frederick van Lyse van deventer, mit Herbart Splinter van campen, Arent van Ende Gerit de Witte van Swol. Jacob Bartolts Ende Gerit ten Water. Anno 1409. Getuygen Dbadery H. Willem van Heeck proust van Emerick, mit Arent van Oest proust Ste Jans, mit Gerit Scrick Scrick Oosterhuys Oudemunster. H. Willem van Wie canon. Ste peters H. Jan van Hinnesse H. Jan van Franck van Beverwerd, Jan van Zuylen, mede Vrenting rudd. Jacob van Zuylen, Steven van Hoir. Hutgen van Doemmer Jan van Burkhorst.

Dese voirsch Sommen met Rekuge Jair de Bijden ende Lert. Reynolt van Gelre beloopt 50000 gulds als blyckt bunde quintinge Ende van Brieff vanden van Utrecht als de stadt van Amersfoort gegeuen Anno 1422. op S. Benedicti dage.

Ick vinde dat ontrent dy jaere 1413 Ende Derck Butenham alsdy Marschalck des stychts geweest Ende Roerk marschalc ampt dair nae in 4 verdeylt is.

Hiemne apud nos pueri delectantur duricijs ex niue oppidis ac sepes rastra struunt et propugnant oppugnantq; magno sepe ardore ita ut aliqui etiã lesi abeant. Quadia apud Aquilonares belli similacra fuisse etiam tradit Olaus Gothus in libris de loc patrio Upsalensis episcopo descriptis. Et Hutez. Anno 1445 testatur Gallis in Gallia tasum refert arridisse, cum Anglicanus potentissimus Francor. dux Ludouicum a mine factum rastellum expugnaret Et ex adibus fortuito quod in eius caput decidebat, quod paulo post mortuus est. Pa. 584. Gallor. xi. Austriaror.

Behalven de Heeren principale Leenmannen van het stricht hierna volgen de nabolgende: Den Borchgrave van Groeningen heeft te leen het borchgraefschap van Groeningen. Anno 1140 ghe. bisschop Uffo gaf tot eene prebende der Borchgraeff ende castelijnschap: Efurdus obijt inde Drenthen A° 1173. ende liet achter 2 sonen ende eene dochter.

A° 1195 ward Floris die te leen hielt van het stricht 't castelijnschap van Coenraede met het marcschalc ampt van Drenthen — ende dat van H. Engelbert van Bergen ridder, ende naer de graeve Otto van Gelre, ende stackof te voren plegen de bisschoppen selfs ofte haere marschalcken die Heerlicheyt te beleenen. A° 1115 ward gebannen Godevaert Heere van Cuinaede die trouwde eene joncfr. geboren uyt A° 1196 ward Coenraede.

De Heere van Buyren hielt 't Heerlicheyt eerst van het stricht, nae dien van Gelre, nu van Hollant

De Heere van Arckel hielt het land van Heusden en Harstrecht.

De Heere van Altena hielt 't sijn Heerlicheyt eerst van het stricht nae van Gelre, nu van Hollant

De Heere van Buren hielt sommige tienden

De Heere van Vianen hielt sommige tienden ende Heerlicheyt

De Heere van Cuylenburch hielt mette gene van Egmont sonder tienden ende Heerlicheyden

De Borchgrave van Montfoort hielt 't Borchgraefschap

De Heere van Amstel hielt het merendeel sonder Heerlicheyt ende

De Heere van Abroude hielt Abroude ende Woerden

De Heere van Horst hielt de casteele van Horst ende andere tienden ende andere ambachten

De Heere van Asperen hielt het slot van Woerden

De Heer van Arnhelt ende van Zuylen hielt het casteel van Zuylen.

De Heer van Vlaerdingen hielt Vlaerdingen

De Heer van Ameyde hielt te leen van het stricht de Heerlicheyde van Ameyden ende Jaersveet ende was de mindere vassal ende officier hielt des Bisschops vaendrage.

Heere van Leede hielt Leede ende sommige tienden

Appendix

Brabantinus 1. Flandrensis 2. Speidt de drie ambachten. Hollandt tertius. Voorts die van Gelre 4. Houdt halff Emmerick de Betuwe ende tgraefschap van Sutphen. Cleef. 5. Benthe 6. drie ambachten houdt het Burchgraefschap van Utrecht de casteelen van Benthen. Anno 1138 Otto palsgraeve van Rijn castelein van Benthem t'Utrecht gekomen, gaf de bisschop syn casteel te Benthem ende ontfinck te leen. Want a° 1139 doot gevallen van Herman van Scheckele, ende otto van Hollant sijn suster soone ward graeve van Benthem. Cuyck 7. H. Aernt van Goor 8. Sutphen de 9. houdt het graefschap van Sutphen ende Gorlant. 10. Tenstebant houdt 't graefschap van Tenstebant Reesen, houdt de Veluwe ende nae graeve die als Brabant, Gon bij Remerswert houdt het Borchgraefschap van Utrecht. Est casteele met andere goederen.

8.

9

10

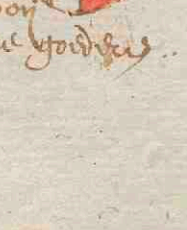

Nomina dierum sive a Carolo Magno ut quidam ridiculi sive ab alio recentiore reddita optime cum Latinis convenire videntur: Dies n. Latinis soli dicuntur nos Sonnendach dicimus, Lunæ, Maendach. Martis Dinxdach; a litigando quod olim die Martis lites dirimebantur. Mercurio a Lucio ut nominibus, quod Mercurius lucro præsit, Colonienses. Jovi Donderdach, pronuntiant, Mercurius n. pluvii, quem olim Germanorum deus et idolo per excellentiam Deus appellabant. Veneri Vrijdach. vel a libertate ut mysteria interpretatur Goropius, vel ab amatorum amplexibus Dea communis tibus, quas nos Dorpsch appellamus, quibus amatores deperire, Vrijers. Saturno, Saterdach, Unde quidam etiam non sine ratione et nomina recte Græcanicis quod Germanos in ipsi fuisse arbitrantur.

Ludimus Torrentius Archidiaconus Brab. a° 1571 destribit spectaculum mirum nauticum navalium contra turres.

Eo tempore ab. Harlemensis Lycurgus Marranus a parricida lapsatus Leodium rediit pontificijs reconciliatus, et ibi morsiuncula propria canis rabidi vulneratus moritur.

OCTOBER.

v. Idus obiit Claudius Espencæus vir nobilissimus et Theologus celeberrimus: cuius scripta apud me nonnulla extant; Epitaphium vero legitur in libro antiquitat. parisiensium.

Circa Victoriæ festum Trajectum cum parentibus redij, quod ipsum Francisci Verdugij, Hispani eodem nostrum restituissent, quas stabuli instar respeximus equorum; omnia quoq. in tristissimo facto, et quidam mœrendo vastata; præter multa quæ abstulerant, et in pejus mutaverant; in Junio A° 1572.

Creati tum Coss: priores duo qui sequuntur cum sex minoribus: XII viri vero rerum moderandarum: Henricus Doorpius de Thymo Oost, Jodocus Tatius Amerongius; Henricus Wolfardus Cornelius Vezenaetius, Dominicus Santvoortius, Justus Bottarus Swellengrebius, Ruardus Verhoestius, Johannes Renesius Moermontius, Nicolaus Oosterwijckius, Hermanus vander Woerdtius, Gerardus Verlindius, Gerardus Breyerius, Antonius Cuyckius, Gerardus Meerenbergius

Vidi amot. Jane in scriptis auctent: Rex debet XIII milioen auri, Item by ons Jo: vander Haer, dat het stuck van Utrecht gesch. zijt c'deer dan gemeine Staten Ergo soo sij offereert, tot youth soude maken voor d'andere thamp 100 tn.

Circa

Circa hor tempus memorabile contigit arriuit nauale prelium, in quo Turcarum biremes ingentes post raptam ab ipsis nostri Cyprum reprehense sunt: capta n. CXXX eorum naues, demerse fere LXXX, cum innumerabili preda. Descripsit hanc pugnam naualem, phemsnnie fo: petrus Contarenus Venetus tractatu singulari. contigit nobis hac victoria Nonis Oc: tobrubus vide oden. Fr: Horatii gratulatoria pag CCC: & vt Lips: indicat ad Aug: Suetonij apud Actium promotorium Epiri, vbi olim Augustus Anton. superauit. cap: 15.
huius pugnæ similarem ego: me habeo. vid: in vita Alex. Severi.

De Antiquitate inter se olim Ægyptij Scythe et Phrigs, certabant; Ægyptij ab vtraque gente vetustiores fuisse vtraque; Scytarum argumenta narrat Iust: pomponius Mela: prima (inquit) gentium scythia. Phrigs vero alijs & argumentis Experimento planum fuit Ægyptiorum primos se hominum arbitrabantur. Herod. III.
Berosus autem infimis argumentis labore summo hanc gloriam, nostris asserere conatur; Eoque ex ab eo reperti libri spectant, origines, Hexameronem, Hieroglyphic: veterum, Hispaniæ, Galliæ, Franciæ,
Circa hor tempus militis contra Caluinianos in Belgio, ortum parum insulas in littore phrisio. Texalum, Schellingam, Leiringam,

DECEMBER.

Erat in ædibus nostris miles Hispanus monoculus, qui alterum oculum sclopetto præditerat, hic lignum fecerat colore et forma oculo imitantem, hunc exemplum quemadmodum de Lamijs Plutarchus narrat, eximebat resumebatq: quando libitum erat, motu tamen carebat, ita vt lusus magis quam monoculus videretur. Nomen illi fo: Franciscus. Erat is nobis ex fauore Tribuni militaris vt volebat, addictior benignioreque, diuersa n. solitus erat, quam maiestatis læsæ omnem inducatam Belgiam, prædamq: concessam militibus Hispanis; omniaq: quæ erant optima sibi dari volebat, et non secus ac seruis dominos ita nos illum ex hara forsan aut stabulo eductus maranus, obseruare debere indicabat, eoque protrahebat primum blanditijs, inde minis quo me sibi quidem armigerum asciscret, obstabat summa vi mater, dum sibi maximam fuci reliquit, nec hoc sufficit ni vi armata a vitrico deinde Tribuni missu desistere coactus fuisset, et alio migrare.
prid: Non: Philippo Hispaniarum regi ex Anna Austriaca nascitur filius, cui sequenti mense baptizato nomen Ferdinandus, vt Leo Belg. fol: 119.

ANNVS

ANNVS ꝯ ID LXXII.

Prætor.

Theodoricus Rulenus eques.

Cos. S

Henricus vaocsdus Rijneltus, Fo: Tatius Amezongius.

Cum Albanus multa in Belgio contra priuilegia non tantum nobis
tum aut ciuitatum attentaret, sed et Ecclesiasticorum ura mini
me mireret. Legatio ex totius Belgij ordinibus Ecclesiastis
ad Regem Hispanarum decreta, quibus (additi ciuitatum Legati
quorum querela fuit de violata Albani præfectura, cuius he
gatronib⁹ fr tandem videtur fuisse datus Albani discessus, Le
gatorum vero hæc fuere nomina: Brabant: D. Carolus Lindius,
Prælatus sue antistes Aruenensis; D. Lambertus antistes et Comes
Gembloucensis; Ludouicus Ludus consiliarius Louaniensis, Gezar
dus Lthorus, vtrumq: Rex sua manu equestri dignitate do
nauit. Cornelius Vellemannus Jc, Bartholomæus Ruffelius Jc.
Fland: D. Gaspazus Bezmirowrtus Archimandrita S. petri in Anden
burch. D. Joannes Thientous, Theolog; Franciscus Hagius Jc. syndicus
Gandauensis; Joannes Pardo senator Brugensis; Joan. Kemgartius
Jc. syndicus Ipren⁹is, Laurentius de Aula. Syndicus et Jc. Liberæ
Flandriæ quam franci dorant. Artes: D. Nicolaus Engangnius. Barl.
Theolog. Ortanus Rieq cathedralis Atrebatensis, qui dimissus eo quod
Episcopo mortuo Luis^m lorum videretur eligendus, Philippus pra
nostius Jc. prætor Atrebatensis, quem et rex Equitem creauit, to
tidem illi quadringentos florenos annuos. Hannon: D. Ma
thias monillartus Abbas Hasalmindi, qui Eps Atrebatensis effectus,
anno 1574. mense nouembri. Ludouicus Blosius D. Frelongius
Hunc rex 600 aureos annuos pensionis adiecit ad 400 quos ante
a rege obtinebat; Joannes Rottius D de Aluoit, Senator Monte:
quem rex equestri dignitate honorauit, Stephanus Mansentius
Syndicus Montensis. Flandriæ Gallicæ, M. Joan: Rabus Theolo.
qui doctor et præpositus D. Amati, Franciscus Hamius D. de
Brourq Prætor Insulensis, quem rex Equitem creauit, Anto
nius Mansartus Jc. syndicus Insulensis, et Jo: Fontanus pro
curator ciuitatis; Ex Traiect. Guilielmus Veu
felius Jc. Decanus D. petri, Hic tamen videtur ante hos
annos eo delegatus nempe anno 70, Traiectum n. ferunt
ab Albano Ecclesiæ Traiectensium ad alios episcopatus trans
ferre. Saluatoris ad Ruremundensem, Petri ad Leonardiensem,
Joannis ad Gruningensem, I. Maria ad Harlemensem.

De stella noua hoc anno visa vide Jo: posequium in Francofurdo:
item peculiarem scripsit libellum Ambrosius Magnus Junior. quem
et Cornelius Gemma Gregorius Mathematicus et in Austria Thadæus
Hagecius. vide Gemmæ Cosmocriticos libros.

APRIL.

Q-rimo Lumens Marchie comes nomine ex Anglia traducta Guillielmus.
ex improviso Brielam occupauit ad ostium Mosæ, opportuniss
mo situ, ibiq: sedem constituit militarem et sue tyrannidis;
are, templa, imagines, confracte, et per totam insulam mona
chis presbiteris plurimis in carcere sublatis, vel alio mortis
genere crudeliter necatis.

vi Cum Albanis parcens Architectum Vlissingam misisset, vt de
signaret Castri locum, dissentio exorta inter eius et designa
tores dimensoriam, cum ij negabant suam vt facultatis tol
lere militis, eo ius peruenit vt hispani, raperent, et paucis cæ
cæsis qui paulo post ibid. occisus.

ix Bossuius comes ab Albano dextra hispanice partis robustis.
ad exprimendos Gusiorum (so n. tunc nomine appellabant
qui confœderatorum partium essent) conatus Roterodamu
uenit, militis suos in urbem introducit petijt, a cmis quibus
id negantibus, transitum petit et id quod negatum, ille
tamen instando obtinuit vt, singule tantum cohortes tra
rent nec communia, quare iratus cum porta aperiretur
vi omnes irruperint iussit, vbi ruinam aliquot radeg
facta cæd: causa cur post confœderatis et fiorentio fa
tonuncierint.

iii Aprilis hispani circa paschatis die abbatiæ cum seruenti die
flagellationem publicam facturi essent, conspirarunt in diem
tronem urbis Traiectensis, sed Deus sua gratia bonitateq. solitas,
urbem defendit, et conspirationis rapit dirupta gula in foro
palatino quatuor foras iacuit, cuius pectori condemnationis
sentia affixa erat.

Vide Tomas Naogeorg Lib iii regni papist.

Defunct. m Satyris Douza.

MAIVS.

Circa hoc tempus prematoreb qui vulgo Buiten gues vocabantur
ex legione Lunnensi cum suo duce Marino Brantio Gorisse
mium occuparunt; pessimeque monachos tractarunt (qui se in
arcem receperant) et inde Brilam abductos in carcere custodiunt.
Pridie kalend: Maij obiit Pius v. Pont. Romanus; in cuius fo. electus
est pontifex Hugo Boncompanius Bononiensis card. et Iuris C. qui
Gregorij xiii nomen assumpsit.

xxiv. Mons Harmonia a Ludouico Nassouio occupatur, et Bodem
valentissima a Tommo de la Noüe occupantur, sed paulo post
recuperantur a Ioanne de Mendoza, ab Albano cum exercitu
misso.

xxvi altera Pentecostes conceptus Traiecti iussu regio et erecta
nona Legio Flandrica, cuius præfectus vel tribunus Maximil. comes
Bossuius xiii signorum, quorum primum sibi reseruauit vicarium
constituens Iodocum Hartzfeet castri Traiectini præpositum; ii pe
fectum constituit Martinum a Burgundia d. de Tambrega; iii
Hertzcum Breeckvoldum; iv Rebellum; v. Curtum Houium Mindet

quo

quo defuncto, Andream ab Arcum d. de Oisterbeyck. VI Henricum Sm
tzium; VII . . Lofecotium; VIII petrum Nigrum IX. Hermannum Lin
denium. X Mathiam Oztium vedde praefectum, post. quem Harde
brouckium; XI Albertum Tvickelum quo defuncto Gerardum pm
fenium praefectum Buranum, vel vt rudo Ius Lorum tenuisse
Gerardum Ichium; XII. Vmckenburgium XIII. Gerardum Zuchemu.

Circa eor tempus Io: Hornius Boxtelliae satrapa ab Aurantio mul
tis promissis inductus fuit, vt Bordracum occuparet mutantem,
propter Hispanorum minas, qui exclusi urbe licet omittur
vitae necessaria invaderent, extrema tamen ruinis inferre
cogitarunt. Is igitur quatuor tantum equitibus comitatus
urbem tacitè intravit: quae iam in duas binisa partes suppe
bat multorum habebat animos; Magistratus n. et praefecti
urbis Quarii Catholicorum Romanorum partium erat; ruinam
vero animi ab Hispanis alieni mutationis occasionem ex
spectabant; Iam cum fama per urbem vagaretur Boxtellium
adventasse Aurantij nomine, statim ruinis nonnulli ad aedes
Blienburgiorum, ubi ille morabatur, confluunt, et de eius
summa consultant, inde ad magistratum ducitur, ubi litteras
Aurantij praefecti, de suo restituto docet, negare non audent
tot tamen contrariae opinionis paulatim delabuntur, Qua
ribundi inde rapiuntur, et Gardianis Franciscanorum cum pri
ore Augustiniano qui acerbiora contra Aurantium dixissent,
at ei paulo post permutatione aliorum dimissi fuere, Box
tellio quoque commissa erat praefectura; Comitatus Buren
Leerdamm et Bredae, erat tamen pariturus nihil nisi ne
cessarium mutans; sed cum ex naturâ quieti quam turbidi
quis praefecturae esset addictior, oltro praefecturam deposuit,
quam susceperat Batenburgae Dominus, Quo mg nichi
ol et illud temporibus forsan rdomor. Boxtellius timidior dissi
multer quam provinciam susceperat, et in viâ fulmine ictus cum ig
norantiae depositisset, nisi a Duplo Rhenensio et Viero pro fussent pro
habitus.
AVGVSTVS.

Aurantius nono kalendas quarto Iunius mensis Ruremo
dam Geldriae oppidum capit.

XII. obyt Gerardus Noodestranus IV in reformatione Trajectina
paulinus, cui successit Gerardus de Wiecle sacerdotium totius
collegii natu minimus.

VIII Iunij corrumpatur a confoederatis aquaeductus: 23. Gouda; 25. Dordra
cum, Horlemum, Leida, et post Goterominum, paulo post quam
inde fuderamus praefecti rum familia Trajectum in pa
triam. In Zelandia vero Zurzee et Veriense oppidum se Au
rantio et confoederatis adjungere; et paulo post hi rerum
fortunam sub se adunavere Almariam, Enchusiam, arcta
tui praesidiones; Omeg quoque montanus Zuollam, Campos,
Hardebeiram, et Amersfortam in partes Aurantij adduxit.
Multi vero qui catholicorum Rom: partes tuebantur Amersfortij

se opponere conabantur, inter quos Adrianus Egmondanus, Petrus Westrenius, Rutgerus Putius, Gysbertus Delmatius, Gerardus Stadtius viri consulares, sed frustrati Trajecti se receperunt.

SEPTEMBER.

Eo tempore scholae privatae ad pontem Brigidianum frequentari rapi, quae disci quae post literas elementarias et oratione Dominicam, salutationem Angelicam, symbolum fidei, Benedicti et Gratiarum actionis in mensa formulas, tunc pueri solebant, nempe: Formulam missarum quam confessionem vocabant, inde septem psalmos Davidicos paenitentiales appellatos, litaniasque precesque quibus multum plus aequo superstitiosa opinione missae putabatur: Pedagogiumque meminit a Cratio postea agnomen erat, multique ibi discipuli mei; ut duo Fratres Rheneselii Moermontii, Joannes, Wilhelmus et Bernardus. dictatis Dionysius Carthusianus

Postridie D. Michaelis Comes Marcanus Groningam obsedit, et paulo post in potestatem accepit.

7. Quinis mensis Aldenarda a confoederatis rapta, urbem foederatorum a Cortemille occiderunt.

Privilegium est civitati Oostraetensi ne intra milliaria ab urbe mensuram tabernam quis erigat nisi consensu Magistratus; unde et ii qui ibi hospitia exercerant mysteriis prohibere nova civium coacti postea sunt, cum diu liti ab iis sint vexatum.

Peregrinanti mense celebrata sunt Lutetiae nuptiae Henrici Borbonii Navarreorum regis cum Margarita Valesia regis sorore, et paulo post rex Caesaris Augusti, unde mortem nonnulli confoederatorum ubique quaesitam secuta. ipso Bartholomaei festo.

OCTOBER.

1. Huius mensis Mechlinia eo quod Aurantium cum suis intra moenia accepisset, jussu Albani depraedata, multis civium occisis, quorum tamen plerique ad supplices processus etiam reliqui benigne interim receperunt, nil mali metuentes, cuius testis venerata hoc distichum mimerale. Mechelen sal ten eewwigen dagen
et hoc epigramma latinum. Den lesten dach van October beClagen.

SIccine VICta Iaces MechLInea VIrgo Superba. 1572.

Cum Lumaeo et sequenti pagina diruta, capessitur, una cum ipso carnifici manu pati sunt sub duarum Bartholdi Lentulo Friso, qui vitam quorundam misericordiam impetrarunt, et Hamalulo consiliarendi, qui suspendio vitam paulo post finit cura hoc tempore Aurantius Lovanium invasit, sed civibus recta pecunia se ab eius bi redemerunt, ut districto hoc chronico apparuit: Vt sIt chara Deo pIetas Iaus CIara LovanII,
TertIa septeMbrIs condocet orta dIes.
De Mechlinia ab Hispanis depraedata.
HIspanIs BeLgIs MechLInea beLLa secunda
HIeV doLor octobrIs aspera praeda fuit.

Lumaeus

Lumæus qui iam Bruslam occupauerat insolentior factus, nisi
iam durebo Ordinum ac Nassoij impetum, multa indies his-
tia cum sub praedonibus, tum quam militibus agebat:
quotidie stuprabantur matres, proiicabantur virgines,
occidebantur nulla lege, nulla sententia, Romano tolli
more hominem: quare minus Hollandi, tyrannique Prin-
cipi Nassouio, quam illorum timebantur; at cum iam Cornelium
Munsium hominem audacem ipsique Suzantio amatum, pra-
fectum Agatharchum virginum barbaro ritu pro libidine
nauis sui sectis virilibus, abscisis naso, auribus, cui
delitias exercuisset, et iam planè omnes pene sibi con
temneret, astu rapiendum principi dedit; mirum
misit qui deferent comitijs Dolensibus adesse vellet,
quod effectum, venitque in senatu; ubique gravibus
verbis deprehensus rapitur, vinctusque, nihil nisi imperatum
respondit, digitumque mordens minarum plenum abs-
sed statim senatusconsultum factum de custodia man-
dando, satellitesque missi qui comprehenderent. at ille
se defensurum tradidit, nec vinum, illud fore raptum:
tandem vero persuasus a Boxtellio Barone Jo. Iturnio
se dedidit; inde assidendus mittitur ad castrum Honingen
magro Rotterodamensi, at custodia paulo post elapsus Rot
terodamum venit fide publica, frustraque ab Ordinibus
repetitur, donec iam euaderet. Detritus tandem Jo. Austaro
contra Ordines militasse, ut se vindicaret, et ex morsu ratelli
Mechlei pressus.

DECEMBER.

Primo huius Nerda Hollandorum oppidum ab Hispanis occupatum ruinis
occisis, bonis direptis, rudere ut volunt et contra fidem exemplo, desti-
de hoc memorabo; CLade rogo SPOLIIS hIs est eversa CALENDIS
LVgI: 1572. Nerda DeCeMbris; qVIn CraVe BataVe sapIs!
X. Sparendamum castrensi vallo a Geusijs munitum, sub Friderico
Albano caesis fugatisque defensoribus raptum.

habes literas Basil. Corvel. de reb. Hisp. et obsid. Harelemensi.

XI. Obsidetur Haerlemum. Fredericus Albanus incepit, ar Harlemi sena
tus immutatus a Philippo Marnixio Aldegondio Legato Amanty, ar
constituti Consules Nicolaus Lanius, Joannes Vlietenus, Gerardus Stune
nus, Petrus Kiesius: quae vero hac obsidione dictuque digna sunt
amplis satis in Annalibus explicantur. Supplimento nouum
hic Albani exercitus auctus, accesserat nouis praeterea ex Hispania, Lopius
de Alcuna Tintius sive Valladolitius Tribunus Legionis Lombardicae recep
fecti aderant; Gabriel Pezaltus. Ludouicus Caietanus Castellanus; Gaspa
rus Sarmentus de Toro; Carnauento Beneventanus, Martinus Florentio
de Segouia; Alphonsus Cardinus de Maqueda, Gasparus Palominus de Barrea
Alphonsus Salomancus, Petrus Pas Sergeant maior de todas las Terzas, Juan Juarez
Toletanus, Emanuel Rabita de vacca Acarlos, Hortensius Armingolus. &c.

ANNVS CIↃ IↃ LXXIII
Prætor.

COSS

Hoc anno Philippus Alegondius Noircarmius ab Albano post rap
tum rum Classe regia Bosmuium, relictus gubernator ditio-
nis Traiectinæ, ne cuntab diutius externo milite grauerer,
permisit ad defensionem ciuitatis Lugi VIII vexilla ciuiū
armatorum, quibus iuramento fidelitatis magistratib ciuita-
tis admitterentur: Horum primi præfecti; Io. Vermeius; Ilbran
dus Lammius; Io: Iacobus Leemputius; Joan Gerardus Amerogius; Anton.
Ridderius, Cornelius Keselius, Io: Joannius Vtenalius. Gisbertus
Postmanus; Tribunis militaris Laurētius Nyhouius, Quæstor.
Martinus Portius, Jacobus Herwardius Scrieba; usque ad annum
ꝯ IↃ LXXXVIII, Jacobus Junior Goecopius nūnius Boel satellitij,
et apparitor collegij militaris. Primi vexillifer. Io: Helmonti
us præfecti vicarius Adrianus Meerlantus. Et cognomij Flami
nij dui obtinuit. Secundi, Gerardus Honthorstius, III. Nicol. Ca
nisius; IV. Franciscus Gerardus Bogert V. Henricus Hermanus Rodius
VI Joan. Hubertus Buth VII. Dodorus Vsimus VIII Nic Meerlous.

I. Flamin: Vermeer anno ꝯ IↃ LXXVII, ad discessum Maximiliani Bosu
nij rum controversij quid inter ipsum et Matthiam de Hembaek
VIII vocatis præfectum exortum est, et inter pocula ad
arma deuenerint; Mathias vulneratus, quare de consilio
senatq amotus, et in eius locum substitutus Bernardus Stellio;
Signifer in fine anni 78; substitutus Io: Struck Junior. Adriano
quoq: a Meerlant in senatum ascito, eius locum obtinuit Cornel.
Jacob. de Beestraeet, Joannis quoq: Struck Sicco ny vidua.
Trubam successit Cornel. Jacob: Goecopius.

II. Anno Christiano 77. successit Jo: Coolvbrchius, q cum A° 1579 omni
bus opponeret privatus, et Albertus Sokius substitutus, q flagi
tans dimissionem, successorem accepit Regnerum Veremium A°.
1580, cuius non diuturnum fuit imperium nam VIII Junij
eiusdem anni propter homicidium privatus præfectura, et
in ad tempus substitutus Nicolaus Lenius, qui anno sequen
ti confirmatus, eorum tenuit assumpsit Adriani ostentum,
sed qui propter pinguedinem infabilis officio renuntiauit.

III. Assumpto præfecto successit Paulus Scrielius, quo A° 1581 re
nuntiante, circa Martini festum quo magistratus mutare
tur successorem habuit Jo. Jacobum Horstium usq: ad 85, quo
quorum mundia inter eos partium consistoriantium et Abrahami
Clemij Jo Meteren, Cornelij Dumedij, Regnerij Veremij. Annotat.
et Winterij suffectus.

IV. Quatuorato primo successit Franciscus Gerard. Boyert, qui citra

Anno.

N. III.

Aº 1586 videm in officio quæstorio successit, et in suum locum
rauit effectum substituit patrem suum Gerardum Franciscum Bo
gerdum, vt sic impetrū quod minus in subditos suos tunc exer
erat, quodammodo retineret; anno autem reuoluto 87. rursum
impetrauit effecturam, quam seuerius tria quam prius Exerus
do omnū suorum officiariorū animos in se contraxit, vbi in sus
pitionem rebellionis adductus, vnde odium illud patrimonio
ipsum et Jo: Rinebeldum; Vexilliferi fuere Wilhelmus Valterus
Wedius, post quem Volcardus Cornelius Schoordyk, hinc Rinebelt.
V. Ridder, rursa finem anni 78. ob religionis suspitionem, & qd vnomino
satis addictus haberetur, exauctoratq, cui successit Gisbertus Ant.
Vorstius agnomine bvolius, quo amoto 1585, Wilhelm. conradus
Lentius successit, cuius vicarius erat Gerardus Ernesty, sigmifer
vero Nicol: peltzius aurifab; cum aº 79. Rodij eorum abtmussol et
lectus Stephanus Helsomyus, quod difficilius se ad obsidionem Ams
fortensem prebuisset, Strubo Jo: Wolfsomerus.
VI. Forad profecto Kessolic Richardus Antonius Borkhonius cui agno
men Calebert successit, 81, amoto Richardo vicia Martini, substitutus
Pet Balthazar Vosius; 85 Antonius Masseneus, quo mortuo 27 Septem.
1586 successit Henricus Gerardus Brandebergmay, et 87. Wilh. Tomas
Wellius, sigmifer Johannes fil. Huberti Bruk.
VII. huic Turris agnomen dum fuit, quod in signis Turcarum emblema et
formas ferrent cum elogio rondigno: Jo Bollenius, successit Cozn.
Gisbertus de Culenburch cui vnico agnomen datum fistularij 80,
et 87. Joann. Meechelius procur. sigmifer Jo Fredericus.
VIII Sanguinarius habet agnomen; 24. Februarij defuncto primo Albi
substitutus Matheus de Hensbeeck hospes Colon: domi, quo exauctorato
vicia Martini et successit Jo Hellenberg Gapert, 87. Stromboet,
et sigmifer Bartol. Wilhelmus Vedius.

VI Februarij obyt Franciscus Philippus dns de S. Aldegonde et Noirarmes.
7. februarij cum clerus Albanus supplicasset vt ab omnibus militum leuaretur, decre
tum est milites singulis mensibus soluerent.

APRILIS.

Circa hoc tempus Maximilianus II Imperator Guilielmum Gonzaga
Mantuæ ducem socerum etiam ducatu Montisferrati, cui vi
ante fuisset Marchionatus appellauit.
VII. Quidam prope Vistulam in agro Urbis Uberlovius priscis polonis nomo
mine ad electionem novi regis, aderant omnium fere regni legati etiam Tur
carum, Tartarorum; erant vero nonnulli Germani Austriaci et Bohemi Va
rissimi sed omnes fauore et suffragio primo: sentia prædicabat.
Circa finem hujus Haerlemenses obsessi argenteam ruderunt mo
netam, cum Urbis insignibus ab una, et hoc Epigramate ab altera
parte: VINCIT VIM VIRTUS. Asseruerant etiam in fine præcedē
tis anni castris Albani quos illic omisi, Duces militares D.
Joannes Dux de Cardona de Mursia, Margareto de Perez, D.
Azando de Quesada, D. Gabriel de Nino.

Maius

MAIVS.

Ad exrubiad agendad turrib et ædificia alia partim restaurata, partim de nouo constructa tunc fuêre. Arx Martis propè Tilonaziam, Turris Masia, Turris inutilis, vel perdita, vernacul. verlorey cost, Struxstock sive Struchtenburch, Turris Stefanica; Turris obtusa; Turris Vinghera; Turris Ranarum; ad frolab Hieronimianas, ad sorores pœnitentes, Arx Solis, Turris Septentriana, Arx Lunæ. Cum circa hoc tempus quidam ex petulanti iiuentute ciconiam nihil fecisset: multi pessimi id omnibus vt dicebant ar adeo amissam cum qui parineri tanyam præbuisset. Lib. 1. Lib. 1. Divina Dei dei regentur. Hieron: adversus Jouinian: lib: 2. pag: 73 tradit, quod veterum nemo ciconiam comedisset. Quibus autem virtutibus auis illa sit prædita vide apud Elianum animal: Lib. xv. & maximè a pietate in parentes commendatur vide a petronio pietatis cultrix dein vide et Emblema 30 Alciati a nota Minois cius.

XXIII. in prandio circa meridiem hora nondum XII. obiit pater mei Arnoldus Bucchellius; natus in arce Burana Batauæ. Ao 1505. patre Edmondo Burgesio curario Comitis Burani et matre Judithâ Zutenâ ex nobili Zutenorum ni cognomen a Blaesenburch familiâ; 20 mensis Julij die dominica despari inter octauam & nonam horam: sustentoribus eius existentibus Frederico comite de Burch: Ernesto de Wirtch commendatore in Burch et vxore Philippi de Münnigh.

Lunius.

Cum pater meus testamenti sui executores, et tutores nobis fecisset Theodorum Zutenium, Martinium Sneckium, et Antonium Buserium, Jo. Bogerib tamen multa de difficultate litium ab eis mecum ipsis proxomeno ab officio deterruit ipsique quod rambiebat adeptus est. sed per sua mr illi. mihi videntur obstruasse viam Auth: sententiæ. Quoniam videmus curatores quicunque Dei memoria hnt difficulter ad curam accedere. Nam plurimis volentibus ea quæ minorū sut in ipsis se vertere, amabilis est res et appetibilis.

Auth: col. vi Nou 72 ß. Quoniam. vide Cras. Mascard. 19.

XVIII. Hispani in Lacu Harlemiro classem Aurantij muaserunt. ac dissiparunt captis ei manibus.

18 Junij confœderati qui aggerem Diemenij ne romearub Traiecta in castra Albani destrueretur omnino auerant, fugatur ab Hispanis Burgundisque militibus. Lib. Bel. 155.

Hoc tempore quidam vir Doctus Paulus Albutius edidit Epistolam ad Jesuitas libertu dignissimam in qua non minimè tractantur eorum fraudes & docta in eorum Christianitatis insidiæ. Est & alius libellus Vbitenbergæ Ao post 1585 editus a Christophoro Scultzio in quo Laicos Jesuitarum auctoris rationes & falsa mysteria rubrantur.

16 Julij edita & mdc varijs in Hord publicata epistola Albani adhortato, ria ad rebellet vt ipse vorant s Mtes. gnę exp: me.

ix Dure Barone Batenburgito Hollandi regios meadentes, et comitatum urbem mx ertarue ronantes, raduntur magno nu mero, rum ipso Dura, et Henrico Bredenrodio Reinol f.

xii. Duo Cons: cum Rossomio et Steenbarhio rum Albano de deditione egerunt, sed conditionibus parum equis, nempe victoris arbitrio prescribendis primo tumultuatum, deinde consentiuerunt ors, Albani equioris animum exspectantes.

Sequenti die Bordetus cum urbem iam tradendam arrepsset, bu militibus fidelissimum vt ipsum stlopito bita prinaret rogavit, et eo se extrusante vix impetrauit; nullam n. veniam ho stiam ante presidio Montihamonę fuerant, se datura Hispang inrauerat, cuium facultates & insolumitas redempta cccl ccccl mm florenorum.

xiv urbem ingressi Fredericus Toletanus, Maximilianus Bosuius, et alij: sequenti die ccc milites ex presidiarijs Gallis raptis plexi sunt; 16 Militum dux Ripezda cum suo vicario gladio resi, et Ecclesiastes Stembarhij cum rectore sublatus est; 247 milites Lacu harlemito demersi: 18. 300 hor due extra porta Schaelwicensem tam rumb quam milites rum rorronatore. qui fuga se euasuros speraxant gladio perire: 20. Lancelotus Wolfius Bredenrodius, rum Rossomio capite plectebantur: 24. rapti petrus Kiesius cum quibusda alijs a senatu; 27. rapti inter alios Jo: Vletenus, Gerard: Stumer Cons; Jo. Voernius, prefecg militum &c. In fine huius mensis fidritio inter Hispanos orta nil quicuit dom Scipio Vitelli, se stipendium nomine regio solutuium promittoret.

Exercitus regius longe latiq: vrbia occupauerant, Fredericus Albanus Castrum Clinense; Arnaldus Toletanus Leprosorum edes; Iulianus Romerus Canonicorum regulariorum cœnobium; Struxum Gonsalvus Bracamontius, Rodorigo Toletanus, Gorginus, Bosuius, Bilgnius, Cresouerus, Norcarmes, Mondragonius, Cappers, Izquius, Reussius, Molinius, Boluiterus Baro, Ouersteinius comes, Frondergues, Christophorus Schenckius, 400. Equitib: Groesbechius, 70. Equitibus; Germani siluam Haerlemensem tenebant.

AVGVSTVS.

vi, Castrum Rammekens in insula Valachria Aurantio dedita, et voltum, Mons Gertrudis oppidum a povetto nomine Aurantiae oc rupata ex insidijs, raso omni presidio, rinibus parentum est. Haerlemensis gubernator constitutus fuit ab Albano Franciscus Verdugius.

xxvi confederati ex insidijs oriuntur nocte media Fanum Gertrudis.

xxi hui

xxi Hunc mensis Alemania obsessa a Frederico Toletano, qui sub pagum vicinum vallo munierat, præterquam mensis tentarunt urbem sed frustra eam a Geusij occupatam præfecto urbis Jacobus Cabbellanus cum turribus circumdedit Hispanorum impetus retardarunt; præsidium urbis 800 militis, ruinis minabat erat, 1300: In Exercitu Regio erant 40 cohortes veteranorum militum apud Fredericum Albanum, quibus accesserat supplementum Italorum VIII cohortium; Frederico erant equites 150 custodiæ corporis distinati, 400 item alij equites; Fernandus Toletanus præfectus erat, 8 cohortib: quarum singulæ ducentorum militum Hispanorum. In pago Planezatiano, Boluiler Germanus 6 cohortes habebat, quibus accedebant alius 5 a Geminyo traductæ: Ad Aggerem Narrazum Ligurius Gallorum 12 cohortes continebat, cui proximus Baro Arenerius VIII Burgundorum centuriis; In pago Arentano Capitanus X cohortibus præfectus erat; ad Australem urbis partem duæ equitum Italorum ac Hispanorum alæ erat collocatæ, et Germanorum ducis Georg. Stenkio una, non procul aberant VII cohortes hispanorum ex tentor adductorum; quibus Germanorum 12 insignia ducis Georgio Fronsbergio adiungebat, et tres Cohortes Comitis Ouersteinij, quorum summa 12 cohortium ad 16000 militum æstimabatur.

SEPTEMBER.

In recognitione quâ D. de Goy Decimab in Hauton declarat ad rē nō pertinere de Anno 1252 hæc nomina leguntur: Engelbertus et Walterus de Goy fratres; Bernardus de Dobre, Engelberto de Zuylen Ernesto de Bulue Gerardo de Ampstelle, Engelberto de Busco milit: Engelberto de Ampstelle Hermanno de Boerde: erat vero signata sigillis trium Minorum, prædicatorum et theutonicorum cruciatis transeat.

xviii Alemania apud portam Fusum et turrim rubram summa vi ab Hispanis oppugnata, et alacriter a ciuibus et militibus præsidiariis defensa; in urbe Viarum præfecti erat Wilhelmus Somebeetus. in litteris Theodorici Langij habetur: quod ultra 2000 militum et Hispanorum partibus cæsi sint, et ab oppugnatis multa lætitiæ signa facta/ inL

xxix ex stanno dalezi xxx. stuferarum decreto SC. cusi, quibus militibus stipendium solueretur, quorum post obsessionem, præstita æstimatio.

2 equitum alæ D. 500 peditib gallis ad Aurantium transfugisse fama erat.

OCTOBER.

xi. Maximilianus de Henin Bossuius comes in mari mediterraneo Bustro Zudzyae prope Emdensium nauali prælio cum confœderatis rebellantibus rupturæ. vide Lit: Theod: de 30. octob. 1573.

viii. soluta Alemarensis obsidio, cum frustra totius tentata diu oppugnatio fuisset.

Citra.

N. V.

Circa hor tempus scolam privatam Hectoris Caculi frequentavi, hic rum plagosus admodum habebatur, et licuit ob ramum durius me habuisset, saepius a matre obiurgaretur, non ad illum redij.

Cum habitaremus non procul a ponte Stalvirano, vicinae gallus muro mixtaforum docte strictis, hi vesperi noctu: rumbant; quod putrissime nostri autor est Caesarius. Tum scribendi artem didici, et id a praeceptore fuit, ut formas elegeret rotundas, tenues, duras, perspicuas, mediocris ambitus, longas et ex alâ dextrâ.

NOVEMBER.

24. Mensis praecedentis obiit Lutetiae parisiorum Franciscus Baldinus Iurisconsultus vir doctus: ubi apud Maturinos sepultus: fuit hic Atrebatensis religioni reformatae aliquando addictior, sed humanum auctoritatem veritus in nostra sententiam mutasse creditur; hujus sepulcrum doctorum epitaphio a me alibi notato Papirius Massonius.

XVII. Bruxellas venit ex hispania ad Belgae praefecturam missus Ludovicus Requesentius, Antigo le grand commendador di Castilla nam rex cum accepisset magnas turbas excitatas a Belgis ob decimas bonorum ab Albano petitas, hunc ignorant: Erat hic magister generalis ordinis S. Jacobi ex familia durum de Casa. Loco D. Hernandi Toletani summi militiae hollandicae tribuni facti Valdesius

Maestro di campo gene ralle vide Cras Dioshag.

Fuere tum promulgati tum affixi Martini XII. veri rerum instaurandarum; Henricus Voorsius Rheneltius, Jacobus Tatius Amerongius, Cornelius Dermatius, Joan. Butirus Snellenburgius, Rutgerus Versorius, Jacobus Renesius a Moermont, Nicolaus Oosterhuius, Hermanus Verstius, Gerardus Buschius, Gerardus Stronestermius, Antonius Cuyckius, Gerardus Meerenburgius.

Valdesius Tribunus recuperavit Hagae comitis: et minimeti Maesslays expugnavit saepe inter alios L. Aldegondio.

DECEMBER.

primipro Junii obiit Agneta Burgelia Simondi F. uxor Hubberti de Burgi qui quarto post duas uxores scruty est. 3 nono Junii obiit Eminus Theodorici Langi ad Hubertum Burgelium.

X. Ferdinandus Toletanus Albae dux hispanias ex Belgia petit, minus nomen apud Belgas execratum ob rerum vexationem, et minus posteris horrendum fuisse, et etiam ab mimicis hoc ipsi datum elogium: neminem sine forma iustitiae ab eo condemnatum, nec dictorum ex tam opulenta praefectura in patriam redisse.

IANVARIVS.

Cuntap: me dnicsa scripta de rebus frisiis a Geldrend ar Trancktensiū: bt sunt litteę oppidanoū de Enschede/ Instrumētū quo Imo: suscipit defentionem filiarū de Jemen do Aº 1531./ litteę Trauctens. ad Sbollenses contra Electum suum pro olygondo prefecto 1529. Litteę Gusdę Electi pro quibusdā Transyssulanis

xix. classis Regia iussu Requesenij instructa, propre montem Lmbanum a Zelandis victa dissipataq:.

Ambulandi causa rum parentibus Cartusianorum monasterium amoenissimum ortissimumque iuxta Dordracum se petimus. Fundatum illud a Ludouico domino Cuyckii. M. circiter ab urbe passus extra portam Insulensem, anno CIↃ CCC XCII.

FEBRVARIVS.

Plinius tradit pergami Gallorum spectarulum vtiliter. Gladiatorum quos gallinarceum

Inde vsque hodie ou Barriga blanda vergtmyn de Jonckers haemt.

nūb die, quod mostratibus factisque in vsu circa Bacchanalia magna ambitione duabus factionibus mtę se certantibus, quod praereptum in urbe Siluadurensi quod Ambitiaritob sine Brabantob esse spectarulum refert in originibus Gotwyns Bisantius lib. VII: fol. 705: vbi per octo mtegros dies in ipsa curia Galli ad pugnam committuntur. Extat mtę Ro: monimenta a Boisardo edita parte III fol. 143 Eusmodi certaminis simulacrum. Vide etiam de Gallorum certaminib. Aeliani de animal. lib. 14: cap. 28 & Gyllij accessione ca: 31. Dicronsu: Atheniens: adde Lucianū in Gymnasio, Dialogo.

xxii. Metellosburgum Zeelandiarum insularum metropolis post Thassem regiam fugatam Auratio tradita, per Chrondraymonium Eus praefectum consensu Requesenij.

Cuyckoorum

7 Gandi adductum Lobith conratum ab ordinibus Holland: et Zeland. hostq. regib publicatum et qui sine ransa ex patria discesserant ab Orientes sequenti proxime restituantur.

vide Lias Drosshagij de 29 April. 1574. et de expugnat: Wesenburg capti.

xxii Hispani Lucium Batauorum spoliatis aedibus relinquunt.

Hispani qui anno elapso Lugdunum Batauorum obsidione cinxerant, tri Martij ob Ludouici Comitis Nassouij in Belgia cum exercitu reditum obsidionem soluere coacti sunt,

xxiii duo.

hoc mense quatuor mitra quod duo Hispani quod arcem Antuerpiensem Austro prodere volusscent, ad supplicium deducti.

Apud me expolitum diuina Hispanica pardon vocant generale vtin Quinis Mantuq Carpitanorum sine omadie conratum et sequentibus mensibus in Belgio publicatum: nam cum Hispani parum crudelitate tyrannide sua didicissent effectum, alia via tentandam putarunt; sed quam parum respondum alio libello cui nomen pandora sub Veneris hispanicae post mense Nouembrio edito satis superque expressum fuit. Extat hic quoque libellus apud me Latine redditus et commentarijs non indoctis et ad rem quam maxime pertinentibus illustratus. Sunt et alia mss.

Hor mense hispaniarum ex nouum in Belgium amisit exercitus suos et Belgio pardonam, omnibusque bonis libris redire in patriam liberam sub potestate fecit, omnium quorum praeteritarum et reiiciuntur tam in religionis quam in maiestatis commissarum obliuionem recepit.

xiv. in Campis Macanis non procul Nouiomago. Exercitus Ludouici Nassouij casus fugatusq: a Regijs ductibus Sancho Dauila et Bronckhorstio, cuius fuga diuersum, periere ipse Comes Ludouicus Nassouius Aurantij frater vir Martius, et Dux Christophorus Badensis palatinus Rheni Filius, et alij magnos Equi, Henricus item Nassouius Lud: frater, et plures nobiles.

Circa hoc tempus consilio Io: Bogeri (qui tutelam meam corruperat, et Bona paterna imaserat) empta mihi mensis apud petrum Camyzanum Brabantum, contutorem eius et canonicum Petrogauum quo tempore scholas Hieronimianas admodum inuitus frequentare coepi, et prima Grammatices fundamenta in octaua classe iecci, huius tum scholae Rector erat Hieronimus Crommius: Qui dicere solebat gnomen: Vinum modice sumptum acuere ingenium; nam quotiens vinum prebebat hoc recitare iussit, sumptum ex Pamyaso Veteri poeta Herodoti patrueles, vt memorat Clem: Alexand: Strom: 6.

vide Calentij ep: 69. Οἶνος θεῶν δωτοῖσι θεῶν πάρα δῶρον ἄριστον ἦν πινόμενος κατὰ μοῖραν ἐὼν μοῖραν δ' ὑπὲρ ἔστιν ἀνίης

Vinum quod Deorum donum optimum est Moderate sumptum. immoderate vero pessimum.

Cura 3or tempus hispani Antwerpiam diripiunt, qui ty
paulo post rorta pacunia parati, ad obsidentium spra
ssectorum, redire.
Vltimo Aprilis Lutetiæ capite plexi; praefectus praetorianorum-
regis poloniæ, Comes Coconas; praefectus Alanzonij, dns de la Mouhe;
Regibus vero fratre ac Nauarreno in custodia habentur in sylua
Vicenna, tertio ab urbe lapide.

xxvi Lugdunum Batauorum secundum obsidione rmeta ab His
pano milite, Duce Francisco Baldeo; qua vero in Har obsidione
utrimque acta sunt, probexè satis in annalibus Teutonicis, at
rarmis Jam Doeza scribuntur: praesidio erant urbi, Gerar
dus Lanius, Jo. Duivenvoordius, Andreas Scotus, Jamus Doeza, q.
duobus cohortibus effectus erat;
Delpechius urbe eadem opera obsidebatur, adeo ut ad extre
mum fere perueniret; & diuini vigiliarum vagabantur,
quemadmodum et Hagienses, quorum tum silua omni ornatu
spoliata: Pelitur omne loco volucrum pecus atque ferarum, Manil. lib. 2.
Antiquasque domos et nota cubila linquunt.
Tum tentatum Hagam Batauorum vallis munire sed frustra, ob
arctiorem situm,
xxx Maij moritur Carolus Franc. Galliæ rex Jam nonimus ix, et ei
succedit Henricus iii tum poloniæ rex. mira ferebantur de caroli
morte quidam n. maleficio affectum vitabant, et nescio quibus
mirantamentis ab veneficis infectum; ad cuius rei confirma
tionem redigatur regis effigies imruntationibus sparata,
apud eius cubiculum inuenta: quæ an vera fuerint ignoro,
puto tamen quod farinoris rorruptis quibus supra mentio
nem dedimus fuerunt mimpe eo tempore (mezantio
et Marestalius Cotonius rarricis manifestati; primipio
vero rondens Heydelbergæus fuga declarat. In crimi=
nibus Enguerranno obiectis similia quæ tradunt annales Francorum; eq Gagnimus lib. vn. pa:
exordem rarca regis similarca magica arte rorferisse; plura eiusmo 71
exempla traduntur a Bodino Dæmonomaniis lib: 2. cap: viii pa: 223
et seqq: vide etiam P. Simfeldum Comment: in tit. C. de maleficis, ad
l. 6. quæ: 3. quæ vtrum fieri possint nec ne, rerum naturalium cu-
riosis propius inuestigare sinam: Ego vero fabulosis narrationibus
aut falsis et rorruptis imaginationibus plurimum enitii eiusmo
puto: Legi alibi Regem Franc. adamasse Mariam Tourpeliam Au=
delarandis pfecti filiam, egregiæ forma ac venustate puellam,
cuius et etiam post nuptias desiderio maximè flagrabat, Quare in
rem sanè optimè valuerit, nihilominus ab ea abstinerat rex. Verùm
immortuo rortui anxisse morbum et vitæ finem rarricidæ assa-
Epitaphium ipsi a nonnullis rompositum, quod est in libro pasquillorum nouum.

IVLIVS

IVLIVS.

Quid Hispanis fidendum & quomodo cum animis agant bidi
gnidekam Drokhagij de rebus huius temporis in literis
Latinis 17 Maij scriptis.

x. Lugdunenses in obsidione argenteam monetam fecerunt 28 stuferum, et in ibi inscriptis similis moneta papiracea quam pri
ori obsidione furi turannizant, Hac Libertatis ergo: et Godt.
Behoede Leyden: NVMMVS OBSESSAE VRBIS LVGDVNENSIS SVB GVBERNA
TIONE ILLVSTRISSIMI PRINCIPIS AVRAICI CVSVS.

Hoc anno diem obiêre primores Viri Carolus IX Franco Galliarum
rex, cui successit Henricus III Valesius, qui tum a Polonis in
regnum fuerat electus; Cosmus Medices Magnus Hetru
riae dux, qui successorem habuit Franciscum Medicem filium: Gui
dobaldus Urbini dux, cui successit Franciscus Maria, qui mul
laudabilia dicitur fecisse Gregorio principe digna: Selymus
Turcarum Imperator, post quem Imperium assumpsit Amu
rathes filiorum Selymi natu maximus.

Hoc anno obiit Florentiae Cosmus Medices Magnus Aetruriae dux
Gyrus Drokhagij magna gnidekia de multum tyrannide re
ctoribus Eccl. rumque omnium confusione: Gubernatores
agris animalibusque gravissimis ordinibus inaudita im
ponere vectigalia, quod nullus unquam primores antea
tentaverat. classem Hispanicam dissipatam de rapta
Clypeatorum tributum non de Libertatis Ordinibus Gyr
ut, ut perinde aliam hypothesin necessariam de Solven
dis reditibus, quare de relatis vectigalibus deliberari, et
ratum eis ut ipsis daret.

14 Junij 1574.

AVGVSTVS.

Cum sub tempore plura de pace sparguntur atque etiam ab
aliis partibus literae mittentur; eadem post diem non succedit
typis publicis edita sunt latine Gallice et Belgice atque apud
me extant: nempe Libellus supplex Ordinum Hollandiae et Zelandiae
ad regem: Epistolae de a Frederici pacificatione ad S. Aldegondium
Marnixium, et aliis contrarius Io: Joannis Vezensis praefecti.

Vaza stratemata et callida multa in difficultatibus ut minima re
ra veterum ex Arist: tradit Leonicus Libro III Var: hist: capp: 78
79. 81.

Circa qpr[incipi]um rursus vel rontinuati potius Coss
XII viri creati
Decandarum: Henricus Boogertus Rynbeckius, Jodocus Tatius Amerogius, Cornelius Vander marck, Johannes Botter Snollenbergius, Ricardus Borhorstius, Jodocus Ronesius Medemblikius, Hieronymus Ostrovius, Hermannus Borgius, Gerardus Berckius, Gerardus Strongestgius, Antgonius Cuykius, Gerardus Medenblicius

Hoc fine hujus mensis ad septimam classem attendi, ibique satis tarde Grammatices fundamenta praeceptore Emilio Iusto percepi.

OCTOBER.

principio hujus mensis Lugdunenses ager omnib[us] immunitatis, aggeribus undique per Aurairos disruptis, et Classis Genuensium per rampos mundatos ad solvendam urbem propecta, Duce Ludouico Borsetto Zelandus classis praefecto, cum XXV triremibus rui adiit la Garde militum dux. Amiralius Turchicas classis ru Citadello, Bultrano, Durantio, Paulo, raptitamis, Dreamminatius cum domino de Noelles, Corsibus, Bourbartio, et Philippus Asalierius Tribunus Armamentarij, x longis navibus ad lectus ad imperia mutata.

[1] Carolam vocat Leo Belg: fol. 203.

Classis Borsetti ex classiariis Zelandis constabat, hominum ingenio durum et barbarum, et ut mare ille Gallofrancus Salustius Bartas,

Qui sont le plus souvent.

Plus traistres que la mer plus mutins que le vent;

horum Emblema tunc temporis erat lunula argentea cum insculpta Crone. Licuit Turcis dare capiti; dicentes si Deus ipse Imperator vel pontifex, vel Gallorum rex imo Hispanorum in navibus a Christianis reperirentur, eodem quo quemquam ex minimis Hispanorum tractarent modo, ex his quidam rabidis ut no Humanum ederit scirimus; hispani n. a se occisi non ex corpore extrahend dentibus dilacerant, et absecabit, ac navibus ut manducarent projicebant, dicens non mihi saepe ista raro: quod Duza hispanis versibus expressit: Lugdunum cingit Batauorum miles iberus,

A Batauo contra cingitur ille mari:
Non opus est gladijs ferroq: urgentibus armis,
Sola pro Batauo Belligerantur aquae.
Factiuam pecoris Batauus data fecit et agri
Humano decies sanguine libere Lues;
Mercator sapiens tamen haud mercabitur una

Hispani

Hispani generis corpora mille bovi,
Macra caso est nuper cum corgustasset Iberi
Resquit et cambus nauta vorare dedit &c.

Tertia hinus mensis plenè liberata runtad, Archipalasso orbem rum suis mtrantes, et Hispanis longe fugientibs. Baldeus qui Leyerdorpi castra habebat, rum illa deserere royoretur, haec cartula rui pictura orbis et maniorum inerat descripta mscripsit; Vale curtas, valete Castelli parui, quis rehcti estis propter aquam, non prez vim inimicorum. Venarali quoq; hi versus animadab de orbis liberatione facti sunt:

De heere dIe heeft gehoort tot Leiden het vechten,
En de Babiloonsche Macht van haer doen vbehten.

De priori liberatione videnda ep. Lugd.

Paulò ante quam soror mea Joanna morereturr, matre mea nocte quadam rum sola tubarat, vitrino Cenubias agente primum strepitum audiuit ingentem, ar aliquid ponderosum se in lectum, romisit, idemque animato ronussio magno fragore Cuanuit.

NOVEMBER.

Ipso Huberti festo III hinus mensis obiit Joanna Burbelia, soror mea Germana maior natu, puella lepidissima (rum praeter ora sine sexus, sine atatis, exercitia, Galliram quoq. Lugdunum Apud Belgas Turnsoutij addidicisset); Lenta (vt dicitur) rompotia tabo.

Carmen Martinianum a Gymnasiarcha factum, rui tit: pædagogus sive parenasis ad Timorem Dei humana vita pædagogum mscriptum, Gul. Oremano Jc et consiliario Regio.

Magistratus idem qui anna. superiori rontinuatus fuit.

22. obiit Carolus Lotaringus Cardinalis vir magny áutoritatis, qui ty quod runcta Gallia ornamenta in sua familia ronferret, & Hugenottos arcbo persequeretur, male audit.

DECEMBER.

VIII Cum hispani pro stipendio tumultuarentur, Amstelodamo reuentes Traiectum Batauorum orbem vi occupare conati. A Gillio Berlamontio Hergio praefecto orbis, et Baldeo Et Sedrotiosi et rebelles rondemnati, portam hospitalem ignc et armis inua serunt, cuius illam defendentibus, ad 50 hispani occisi sunt.

XVII. Dure Joanne Bianto summo mane hispani portam Catarinianam inuaserant, ipse dux in orbem irruperat, et aliquot vigiles rum suis occiderat, rum reliqui summo impetu inuadentes repulerunt, ipsum: eorum duces, multis vulneribus occiderunt vbi etiam que aliquot occisi, at hispanorum maior rodes facta, rumbus rem tota orbe ad arma excitatis. rimus anni numerum hor ex primit distichon ab Hieronimo Crommio rompositum:

Moenia Traiecti Regi non fidus Iberus
Ascendit, nocet en fraus sibi caeca dolo. 1574

ANNVS.

vide lras Huberti ad sibillã de 2 Febrier. 1575

ANNVS M CCCCC LXXV
PRÆTOR NICOLAVS ZVLENVS.
COSS.

IANVARIVS.

Ipsis xabend. Supplicatio Hieronimj Crommj rectoris exhibita per
Stili fredezuo Sronkio, quâ lenuamur sui onuris querit. Exhar hi
versus, petitionis summam romplectentes:

—vox tribus et summis secunt mea classibus una
Quartæ secundæ et tertiæ;
Non oneri sum par, scola culmine ruet ab illo
Ni vestra fulcit hanc manus,
Debita qui soluat superest et nemo laburi
Docentium stipendia.

Circa hoc quoq: tempus confirmationis ordo mundus sum a Joachimo Oppadiol Episcopo Hebronensi, suffraganeo ut dicunt Trajectini Archiepiscopi, olim confirmatio statim post Baptisma fieri solebat ex pontificu constitutione: Fit autem hoc modo: post orationem habitam et manuum impositionem, Episcopus (cui solum id permissum, ex hac sed fragili admodum ratione quod quamvis presbiteri sint sacerdotes pontificatus tamen apicem non habeant) sanctum crucem de Chrismate (id est oleo consecrato) rum pollice in fronte dirigendo: In nomine patris, et filij, et spiritus sancti; pax tibi. cui respondetur, et cum spiritu tuo; Hæc verba sunt salutationis ad novum hominem qui renascitur, tunc n. demum Baptisma confirmari putat, et impositionis manuum ab Apostolis in actis legitur usitata hoc sacramentum novum descripti sunt pp, plus ceremoniarum quam vere religionis christianæque pietatis studiosi.

In Frag. Carol Magni de vet. eccl. ceremon.

Circa hoc tempus Bredy de pace tractatur, adhortante Cæsare nomine Guntero comite Schwartzenburgio, sed nullo effectu.

Habeo literas continentes sententiam de dudum habitum inter collegium Martianum et comites de Hoy de decimis in Hauthem: de anno 1227 obiter testium et eorum nova continentur; erat vero questio de villis Curiæ Westerhem, Osterhem, Ostra nomen dni de Insula Demudbert vel Edwenbert: testes erant: Werenbol dus Gerard Theodorus major præpos: Ludowicus s Salvatoris, Wikerus s. petri, Godewinus st fois: Remboldus major diaconus; Wolframus salvat. Hugo s petri, Gisilbertus st fois Andreas s marie cum aliis 30 can: Nobil: Alardus de Buren, Robertus de Leyde, Walterus Sporinsa. ministeriales: Gisilbertus de Amstele, egidius eius fr, Albertus de Vulven cum Alberto fil: Ernestus de Vulven, Hermanus de Werden, Amilius de Voorst, Alfart de Rechene, Cunzelinus Burgrave van Montfort, Henricus de Amestel Gerardus de Nuvelo, Gerard: de A, Stephanus de Brenen, Otsherus de pole, Gerard: de curia, Fois de Wegten, Hugo de Halta Ernestus et Engelbertus de Ewijck

Morib

Libri

Dec. 12. ca. 8.

Moris in Gallie regionibus, cuiusq; ciuitatis fuerit, cuius dissonant oppugnatique, varijs sed pugnibus rectaminibus; cum arma simul globuli ex nitro confecti: In Septentrionalibus prouincijs cur quisquam fuerit scribit Olaus Gothus Antistes Upsalensis: Quotannis grandes diuentibus nimbis, loco aliquo eminenti turmatim & manipulatim excitati congregantur adolescentes, immissis nitiny modis comportantes, in quibus peroppugnandis ad formam castrensium machinarum ferratis saltem duabus sollerter fabricant, cuius structuram, cuiusmodi pinnaculis distinctam contra missos aspergentes, ut nix rimis aquâ talitor congesta, accedente frigore, validius induretur. Quæ diligentia adeò fortificatur, ut nec ictus globi atque impulsum testudinis (quatenus opus esset) possent sustinere. Quibus peractis adolescentes in diuersas turmas segregati, pugnia ineunt, partis fortius tentanda, parte fortius tuenda. Nec desunt in castellis castra atque sua cuique vexilla, sub quibus non pecunia sed solius laudis aspectu voluptuosissime pugnatur ritu tamen, quod alijs armis utentibus usu non committitur, nisi nimijs globibus alterutrum è nimbis prouectis, statuta ne pœna est. Nisi forte in gelidam aquarum immersio, si quis huiusmodi globis minalibus ferarum, saxum, lignum, aut glaciem prouectum minetur. xviii. Maij obijt Louanij Guillielmus Cantrus vir doctissimus qui bix ut Amos 32. Mens. x. D. xiii. Et Sylvii. Petrus libro de strages tribus Frisiæ scripsum reliquit: huius viri elogium vide apud Lipsium centuria Epistolar: 1. ad Cornelium Valerium.

Hoc anno Gemmæ fedtio exorta est inter nobiles & populares, in qua lex quædam in fauorem nobilium lata anno 1547 publicata, antequata est; & nobilium retentiorum ac popularium factio virit, paulatim detersis, altero urbe discedentibus: Duo mandata apud me est exemplum Italica lingua Lugduni editum.

Edictum est 7 Maio Iunii anni Paschalis, de singulis Iunii temporis primordijs & officialibus Belgicæ & sacra scriptura desumpta & carminibus.

Gulemborch vendidit Reinaldo Geldriæ Comiti & duci Limburgiæ Hubertum de Buserych comitis Theoderici de Buserych & Theoderici dicti Splinter. at tum illud castrum iure Gutpfamensis ipsi Huberto factum est & libello feudatarium Ao 1280.

In libb Huberti Brenchæ de Kuylenburch quædam donantur Abbati et fratribus de Insula S. Mariæ Ao 1300

Iunii

Hmus Hubberti F. item Hubertus tanquam feudum succepit Culemb. et bona in insula s marie de Lantxmeer A° 1313.
Gerardus de Malderwijk F. suffatim fant castrum et bona sua de Malderwijk allodialia primus feudum et illud a com. R. Geldrie suscepit testibus Gisilberto de Brunchorst, Rudolfo Cote et Th. Theodorico de Brylant A° 1297. Jacob de Buserghe et Culemburch illud recognoscit a R. Geldrie comite pro Hubaldo filio quam genuit ex Margareta F. d. Gerardi de Malderwijk militis A° 1307. presentibus Jo: dom: de Ezbrec, Arnol de Cabel, Huberto de Brande, Hilberto de Grunenbeke, et Stephano F. d. Arnoldi de Bosmeghen militib militibus Guidone de Abtsende, Guidone de Montfort, Waltero de Zuylen d'Hod: et Stephano de Lynden familiis me armigeris.
Huberta de Brande ab eo comite in feudum accepit villam de Lymond et Odili A° 1350
Et presentibus ministrandis Comiti R. Geld. et de mandato suo in hac diebus per Jacobum literatum senatum Hedrobrensem de 1303.
Venditio quorundam bonorum inter Leccam et Lingam se ottoni Geldrie comiti a capitulo S. Marie trajecti facta A° 1256 et approbata: Expl. Henrici A° 1257.
Hermannus Comes de Loon contulit et resignavit dom. de Buchorst et de Arcoraad Godefrido Aywerd. Gemblo, Geysteren com: Ottoni Geldrie et in feudum recepit ab eo A° 1246.

ad firmationem Hermanni A° 1255. hic deest dns de Loon.

IVNIVS

XI. In urbe Briela Aurantius nuptias celebravit cum Carolotta Borbonia Monpesii ducis filia, quam quidam vestrates fuisse volunt;
Habito nuptiis scriptis hec instrumenta et privilegia. Indulgentia de translatione theolonii de Arnhem ad villam de Lobeke Imp: Friderici 2. A° 1222. ubi pater alios testes Bernardus de Horstnar, Arnoldus de Gymmeninge et de A° 1220: item Liedewini Batari, Henrici VII. Imp. 1224. Testibus inter alios Ducato Com: de Catzenellenbogen Hermanno et Rabodo comitibus de Nassauwe, Gerlaco de Bidmede, Guidone de Carolinarhe. Wilhelmi Imp: A° 1248. ubi castrum de Mimwegen obligatur ottoni Com: Geldrie pro 16000 marcar: argenti addunture aliquibus aliis ejusdem et pro theonio de A° 1244. item Castrum de oye Batenbi olim eo comedit, sequitur confirmatio Richardi Imp: de A° 1257. Confirmatio Alberti de Thelpnio 1307. Rudolphus Imp: remisit monetam percussionem in Arnhem A° 1282 et 1290. Ratificatio bonorum in Gentbendorum ab Abbate D. Laurentii per Imp: Heinrici: A° 1228. Arnol. C. de Los et Chimeyo approbat Gosvini de Borne vasallorum feudi ab ottone C. Geldrie A° 1234.

IVLIVS

Hoc tempore cum mihi esset pedagogus Io: Crythotamus, qui me ad scholas deduceret, et in studijs aliquantum iuuaret, deduxit ad turres ciuitatis, uel extra ciuitatem ad ramparts uici Veteris uel Abstidanos, ibique tarta Lutetiæ dormit, et cum Grammatici mecum fundamenta respicere deberet, scurrarum ipse citius doctiorem fecit, ætate quâ minimè oportuit, eoque perduxerat, ut nihil æquè contra animum haberem ac studia et progressus quos Budæus hoc fieri satis indicabant; sta ut etiam pœnitcat, et sæpius pudentissimum illum nebulonis exercitatus fuerim; tandem ibero post tres quatuorue menses morbo implicatus, ab hoc studiorum et bonorum morum peste liberatus sum.

Hoc tempore Bura oppidum cum arce Regijs duce Egidio Barlamontio Hugio obsidentibus, deditur;

VIII huius mensis aquæ Veteres oppidum tertio impetu vi ab Hispanis raptum, mensum direptum, cæsis defensoribus. paulo post obsidione ab Hugio cinctum oppidum ad Lippam Rheni fl. Batauum situm Hoochstania, et post. tormentorum verberatione ipsi non regio traditum, ipso die Bartholomæi vacui. Esse nobilis dic A.° 1380 fundatæ castri Vredensis in regione transisulana, quod ab hoc fl: Vemelsonio raptim et solo æquatum.

Franciscus Valesius Alanzonius frater regis Galliarum, et primus Franciæ occidentalis patritius, postquam ex carcere Vicemiano euasisset, die 17 Septembris, publico scripto protestatus est, se publicam rapsam suscepisse uelle, contra omnes exteros hostes et ignobiles reipubl. et ligum perturbatores, rectigalia quotidie nouæ erogitantes, et dissidia primorum ac populorum metuentes. cf. eiusd scripti Exemplum apud me est. Rotomagi typis expressum A.° 1578. ubi de rebus hic quædam tractantur de Belgico ab Hispanica tyrannide liberando.

SEPTEMB.

SEPTEMBER

professo Michaelis Archigem̃, Regĩ consilio Legati Architalassi
et decreto Requesentiũ Zeelandiæ aliquot insulas occupa
runt, vt Duvelandiam, Arnelandiam, Philippelandiã;
vbi Carolus Boysotus Valachriæ m Mattiaris praefecto, occubu
it, a manipulari quodam suo (vt quidam volunt) sclopi ictu
transverberatus.
Hoc tempore Rodulphus Augustus Maximil. 2. fil. ex Bosa
morum declaratur Comitijs Caesareis; et paulo post. Augu
stæ Vindelicorum Romanorum ex creatur. Id ratissimũ
reddit vt ex libello quodam singulari de hac electione
infra dicendum folio notavi

OCTOBER.

Prima & nimis memorib, mortalitas nostris ait ex Bulmeri in Zelandia
Gabriel de Peralta frater Marchionis de Talasrad.

XXV. oppugnata et summa vi expugnata a Regijs oppidum
Zelandiæ Hommene, omnibus vacuis defensoribus.
Circa hoc tempus creati Coss: Hermannus Vander Horst, Sosa
Botte van Knobelsberch: Existente praetore Nicolao Vah 23 Octobris
mo de Drachenborch; Sibrandi Gerards Vander Laurick, Ja
cob Radder, Johan Buts Johan van Heemskerck van Mosmot,
Johan van Groesbeeck, Arend Bolk, Adrianus Haen, Adam Ver
molen, Willem van Loon, Derck. Cantger, Nic Lubrecht
Vander molen, pond Duytsch Broeck: Qui in Senatu hoc
anno electos ex his intrare debent Quatuor proxime de
cessis in postrum magistratus initio anni sequentis
comitijs: cum illi in Octobri sint publicati.
XXVII hujus mensis electus Romanorum rex et Caesar Rodulphus
Augustus nominis secundus bonæ memoriæ defunctus patre Max: II Roman:
Imperatore, hujus deinde coronatio contigit Francofurti
Ratisponæ. Natus hic ex Maria Caroli V filia Viennæ 10 July
Ao M D LII hora VII minuto 30 Electus in regem Hungariæ et
coronatus Posonij die Jovis 25 Septembris Anno M D LXXII.
Ao vero 1575 Bohemiæ regnum adeptus est Pragæ XVIII Septemb.
Secundus hujus nominis, ordine XXI. vt est in libello de elect. Imp: Rod.

Valdesius

Valdesius cum peregrinos admodum stomachi doloribus laborare hinc et Trancetæ Antwerpiam profectus est. 3 hinc et medicos magis expertos consulat. Egidius quoq: Barlamontius Bruxellam rediturus profecturus atque ibi hyematurus militibus no granatum. Brouwershauia cum a Zelandis incendio est vastata ab Hispanis vasta fuit, ubi plus 18 magnis navibus decretorum

ibi 500 hispanorum cecidere, & nonnulli aduersarum partium cum præfecto, Liere Duffelq. die 7 octob: 1575.

NOVEMBER

Circa hoc tempus Rector scholæ Hieronimitanæ loco Crommij fuit Theodoricus Cornelij Bergæ loco ab Goudanis præfecti, qui carmen suum Amalie Joan. Brugesio Decano summi templi inscripsit.

Mox politico ordinamatus hoc tempore senatus circa Festum Martinianum, cuius nomenclatura in initio sequentis anni legitur. Me puero, circa hoc tempus multa audiui ab auitulis, et quoque meis rusticanis, de nimijs albis, q̃ vas rebaptizandis appellant, quæ infantes in cunis dum gestantes aspernari solerent, nec fabulæ hoc in anno, sed strigarum commenta; meminit Garimundus in Fris: scribitque D. Odulphum cartam fecisse contra Garimundum. vide et Sifridum patrem in sua vita.

Lib. III. cap. 31

14 Decembris oppida Zelandiæ Sirizea rursus deditur ob sedione emota militibus ingrediuntur, cuius dicto loco narrationem Adriani Schuppij audiui, maximus ob grauem calamitatem ab mysorbo multa perpessi sunt, bonis n. spoliati, contumelijs & verberibus affecti, uxores pstulantiq contra pactam fidem subtractus

23 hinc cum militibus quidam Arnhemij grauida arrepsit ibique in hyspaneri cum tubicinibus potatum accurrit ac multis iniurijs quidem fregit, qui rum uxorem verberare bodie interemerunt: postea damnque grauida parere dicent reddidit ipsam a diabolo grauidam: quæ inde domum reuersa peperitque turpe admodum monstrum quod statim ut natum aufugit sub lectum ubique a nonnullis sufforatum fuit. Habebat pauonis pedes ac loco digitorum unguis fatis crudos, oculos loco rostrum grunnum, oculos rotundos ingentes, caudam bouinam & cornua in capite, corpore toto erat nigrum, ventre uero rubri mistar candidum ac humido tectum. formam apud me habeo in ære expressam; postquam publicis tabellionibus diuulgatum.

Est apud me exemplum privilegii Willelmi Rom: Regis pro Traiect: quo ipsorum personas & bona non permittit a quoquam fisci vel arrestari, & prohibet ne quis eisdem domo Quorum in iud. De anno 1252 testibus Arn: de Rhesemale Henrico de Doorn, Nic: dicto perfijs, Theodorico de Gouda, Philippo de Rhassenar, Willelmo de Brederode, Hugone de Kralingen militibus & Theodorico de Schinghen. Item Conradi Col. Archiepi quibus Traiectenses vetat fisci dominique bona sua defensurum promittit de A° 1258 item fidei mee Colonienses & Traiectenses de mutuis bonis restituendis de anno 1262. Habeo etiã consilium pro nobilibus Woestdin & Liddedalen contra Geylandos de limitibus. Instrumenta de controversia de finimis in Hautigen inter Comitem de Goij & capitulum S Marie & ottonem Epum Traiect: indicata A° 1227. presentib: Theodorico maiori preposito item aliarum item Arnaldi Gozwini Canonicis & Alardo de Burch, Huberto de Leyden, Walterio Cyprina nobil: ministerialibus. Hysenbrecto de Amstelle cum Egidio fre, Alberto de Dulen & Alberto f. Arnoldi Loyff Angelo de Dulen Item de Woerd Alfardo de Rhenen, Amilio de Rhijnberg & Henrico Splinter. Wilgise: Schadde Wilg: ottone Gelhardo provid. In Instrumento Fred: Imp: quo controversia quandam collegij S Marie cum provis. S Martini petebat A° 1156. Inveniuntur Walterij & Alberici de A. Henrici de Lonchelokes, Arnoldus Cultrifex Willelmus de Wesen & Godefridus Traiectens: Electi.

Sandrus lib. de Flandr. scriptoribus meminit Fr. Hugonis de Novesundis Traiect: monachi Vallis gratiæ.

Est apud me libellus ex Gallica in Germanicam translatus continens descriptionem Guerrarum Bellicarum apparatuum Casimiri palatini aliorumque ducum & principum: quomodo VII domum huius mensis Decembris intra Metensem finitam & Theodonis villam Franco Galliam sint ingressi.

Anno 1298 Castrum Buren factum fit feudale a Ottonem de Buren militem & Alardum duos filios propter Guerram contra comitem Geldrie perpetratum. A° 1300 Rodulphus de Rhijnfelt resignavit militi Arnoldo comiti Geldrie castrum de Mickendom in feudum. Et remissione Ottonis Epi Guidonem Traiectens. & com: Geldrie facta postquam Johannes Brabantie dux Lotharingiam fortiter molestabat litere sunt de A° 1311. presentib: d Florentio preposito Hyssebrecto d. de Brantsholt. Theod. de Rhijnfelt. d. Theodor: de Baldeno

ANNVS

ANNVS M D LXXVI.

Coss. Johannes Tatius Amezonius, Henricus Rineveldius. XII vizi terr cap. Cornel. vermatius, Jo: Groesbeckius, Gerardus Scrojstem, Jo: Abcoudius Martius, Franc. Both; wil. Loonius, Theodorus Cantezus, Libertus Molinæus, Pontianus vuytenbroeck, Gerard. Zoudenbalch, Stefan. Stelding, Jacob Remius. IANVARIVS.

publicatis ro Romenbrb

hoc anno publicatæ literæ fœderum, publicorum mitorum inter principes & respublicas Brabantiæ, ac Flandriæ Johannem nonum Brabantiæ, & Ludovicum Flandriæ duces, romitiis, idque olim anno Christiano M CCC XXXIX. existente Alberto Henrico Episcopo

In literis antiquis legitur mentio nobilis Ducis de Castello 1308. Walteri de Amesfoort, & Engelberti de Duck, Pris de Pynigen et Elisabeth eius F. Otto de Pinigen Jodocus de Lochorst cui est curia d. Cochorst. Jodoc F. Splinters cui curia odeshorst. Adelardus F. ernesti de bulwe, Amilius Wittenbaerde, Engelbertus de Schalkwijck F Arnoldi, Walgerus F. Engelberti de Goy cui domus Hagestayne, Gerardus de Gobbing de Rossum. Hubertus de Duivenwijck, Gerardus de borne, Engelbertus de Zulen cui domus de Zulenbruck, Jan vanden Aspel, Jan Grantbeel, Godefridus Jacobi Radtius, Hellebrant van Rossum & Splinter. 1458.

FEBRVARIVS.

III Non. Obiit Coloniæ Agrippinæ Georgius Cassander Theologus doctissimus, ibidem apud Franciscanos sepultus; cuius epitaphium in libris multorum epitaphiorum videre est per totam Germaniam.

XI. Anxantijs traditum mirificentum valdum illud Krimpense ad Lecram Rheni brachium, ab Hispanis contra Dordracenses & Rotterodamenses erectum.

Horæ N. Meursius can. Reg. Ultraiect. sacerdos natus Hoestadij, (ut notat Sappius) ex monasterio aufugit cum quadam puella ex hito Laurentiano, indeq. effecto Archiepiscopo Lasdunensi primum ex rad. to. Meuz. vitæ magnis scriptoribus.

es limengaye. qua mortua alia duxit & etiam libros publicavit.

MARTIVS.

V Bruxellis obiit Belgarum summus præfectus Ludovicus Requesentius Hispanus magnæ Castiliæ magister, febri ferventi oppressus. et Ordinibus restitutam patriæ regimen; qui Castrorum præfectum summum elegerunt Ernestum Mansfeltiæ comitem, ac Luxemburgi ducatus gubernatorem.

In literis de 1296 sunt Arnoldus & Theodoricus fratres de Nyenbeke & alijs eisdem anni sunt Henricus de Hale, Peregrinus de Putten, Henricus de Keppel, Albertus Theodoricus & Arnoldus de Zinderen fratres, Everardus de Ingen, milites, & alijs literis Reinoldus, Engelbertus de Canis & de Maria, Traiect: Arnol. de Dyp Rutger: dn: de Brederwijck, Herbertus de Erbeke & Elysabeth eius uxor. Anno 1317. Godefridus Berg miles castellanus in Keppel 1279. 1251

Ad finem huius a Sarraceno hispanor ex urbe Vzeburga in Vrbem inde a ciuibus obsid. Vallata et fraudata, cuius et mentio. Campanel in hist. Vnib. lib. 8. pagg. 565. 567.

APRILIS.

Circa festum paschatis nobis a praeceptoribus mutatum erat ut confiteremur parocho nostro, et ut eo nomine tesseras Dei quotidianas ab eo accipere curaremus; quod et olim Georgius Saxo Lipsia impetrauerat anno MCCCCXXXIII; et nos ad magistratum deferebat. vide quae de confessione nostra edidimus contra Rituabuli Tridentini conservatores sess. 14. cap. V. adde Concilium provinciale Vt Boranum Mechliniense quod ego me legisse.

fol. 131.

VIII Maij mensis sequentis obiit Virgilius ab Vrsperga Suitgerus Frisius, Vir doctus. Vt eor distichon notatur:

VirgiLIVs octaVa fLet: tristis Frisia Mai
Ascendit. Stygias et nisi sequitur annus.

In fine huius mensis post paschatis festum more scholastico horum mutatum, et in Sextam regionem astrictus sum, cui praerat magister Cornelius Comius homo diligentior, quam doctior.

MAIVS.

De nudis maialibus suis manibus quando arbores et plantantur. Bernardus Quek: ad Epist. Amor: V. et Olaus Gothus in Lib. de mor. Septentr. hoc mense Iunii. Quattuorum oppidorum obsidionem deductionem traditum, cuius praefectura Mondragonio commissa, qui Gallos suos praesidio ibi S C. odonum imposuit. Narrauit nobis aliquando M. Scheperij mirum sonor quantas calamitates sint tum passi rursus 30. Iunij moriatur. Franciscus Sominus primus Antuerpiensium Episcop. de quo vide eius querelas contra nouos dogmatis, et Almazarium Rom: relig:

Hoc mense magno et periculoso morbo ad desperationem pene meditatum, qui erant Daniel Brouckhusius et Martinus Schipperius vexatus sum, uia membra adeo intumuerant, ut vasis instar totum corpus videretur, tanto dolore, ut moueri vix possem; mense vero sequenti cum diuina magis quam humana ope conualuissem, cum parentibus Arnhemium (vbi vicarius in Geometrum Geldriae fueram deputatus) profectus sum; et [illegible] ad oppidum ad Rhenum caput ducatus Geldriae (ducatus autem titulus olim tum praesidis praefecti n. Imperatorum hoc obtinebant, ego Trib. potius nunquam saepe eius mentio, vt in posthumo Transrhenani limitis ducis, Illyrici item Rhetici limitis meminit [illegible] Lyburi; vopiscus quoq: multis in locis et alij, qui posterioribus temporibus floruerunt. Sygambros olim hanc regionem inhabitasse volunt, Suetan: autor est Aug. Germanos vltra Albim summouisse, et Suebos ac Sycambros se dedentes in Galliam ac proximos Rheni agros traduxisse; Sycambrorum meminere Strabo, plinius, Solinus Mela, Martialis, Claudianus. Monumenta sygambrorum in segenberg et sygen extare volunt, et dictos quasi zee Cimbros sed allusione nostrio an satis firma.

x in Regillano Tyranno
b in Celso Tyranno
T in Aurelian. Prob. Bonos.

In Augusto. cap. 20.

a lib. 7.

IVLIVS

IULIVS

vii Iuliij huius mensis edictum parricatorium lutetiæ publicatum: quo continentur pœnæ legis mosaicæ regiæ de reformata religione hominibus quod apud me est ex Gallica lingua translatum.
in fine huius mensis hyspani milites tumultuantes Alostum oppidulum rapuere, et suo arbitrio omia agere cœpere, tanquam raptæ destituti, et qui se ordinibus submittere nollent.
xi Octobris quantopere Traiecti fuerit laboratum de extruendo bello non admittendo præsidio gubernatoribus hiegeli Barlamontij, et quanto id illis fuerit ardori minis deterrit atque tandem impetratit amplissimi tatur literis quod apud me habeo latine scriptis

AVGVSTVS.

Arenbeimum quasi Aquilæ domus dicitur; fabulantur n. gen silvam fuisse aquilis plenam: videtur tamen Arenarium ab arena vocari ab arenosis collibus quibus adiacet, ubi x Legio in præsidio mansisse in vito, est eius agri amœnissimus et incundissimus, sunt colles, silvæ, cuniculi, fontes, et prata viridissima, aut meminit incundioribus situs videri oppidum, multæ ibidem villæ ornatissimæ spheras gerant, ut Schorpenseliorum, Grimaldorum; Cœnobia tria densissimis arboribus septa, ut Marienthalorum, sive vallis Mariæ, Canonicorum regularium; monasterium domus sive munitissimæ Cartusianorum; et Bethaniæ virginibus sacris dicatum: adeo ut ex omnia conuenire videantur, quæ in oppidi amœni situ requirit Cardanus. Var. rer. Lib. 1. c. 39.

De Geldria antiquitate et nomine Etymo vide Brab: lib. iii Ferrarium; et lib. 2. de Arenacensia comitia; et fossa Drusiana Drusi pomponiique labores ruinæ factæ.
Hoc tempore multa Lutetiæ Parisiorum sub in urbe Coeli tranquillitate grassata turrium supremas diruerit, plumbumque et ferrum loca extra urbem deportarunt

SEPTEMBER.

Obijt sequenti mensis 12 Maximilianus ii Imp: Ratisp: Ætat xlviii cum mensium, Imperij Rom: 12 Vngar: 14 & Bohemiæ xxix;
iv. Capti ex senatu regio Bruxellis tanquam partium hyspanicarum, Mansfeltius, Barlamontius, Aschotius, et caput Ordinum electus Dux Arschotus: et hinc Hyspani hostes Belgæ ac Regis inuerati, qui iccirco irritati aliquoties Ordinum Exercitum dissiparunt, Traiectum ad Mosam, Lyzam, oppida occuparunt. vigilius
xxii ordines edictum promulgarunt quo ois rebelles hyspani hostes regis indicantur, quod apud me habeo.
Post patris mortem statim in imperio ipsi successit ex antecessoris consensu electorum Rudulphus ii

OCTOBER.

Circa hor tempus Scholas Arnhemienses visitare coepi, iam nuper restauratas, praerat his rector Sydracus Scholus Anglianus, ex GalloBrabantia viz satis doctus, sed puerorum etate abutens, de summo crimine cuidam arcu sabatur.

Primum ab olim habuit suos regio ex Nassouiana et Egmondana familijs: Cuius vero Nassouia bellis Italicis Henricorum Imp: temporibus rebus p imperio fortiter gestis inclaruit, unde donata ei ditione in qua nunc Lutio incolit; ex qua nati otto, ducta Adelheyde filia Ultimi comitis Geldrie ex stirpe pontana (quibus Geldrie successerat carolus Calunus.) consensu Henrici IV comitatum Geldrie optinuit A° 1079. Ottonis posteritas Geldriam possedit CCXLII ann: finita Edwardi Ultimi morte cuius patrem Rainaldum Lud: Bauarus duxerat, sine de Geldria contendentem Wil: Juliar: Duc. Joh. clarus, sed virtute Juliacensis; quam inde cum mente fratrum (ut n. erant) Eraden reliquis, obtinuit Arnold: Egmondanus.

NOVEMBRIS.

Tertio Nu SC. Ordinum cautum est Arcem Antverpianam ab Hispanis cum rebellibus declaratis corrupta obsideret, Philippus Egmondanus Amuratti fil: Imperator exercitus ordinum constitutus, cum Hanreo et Berzelio et VI millibus tam Equitum quam peditum circa Hesperum ad urbem peruenit, cui praefectus erat Fredericus Perenotus Champagnie dominus, Ille Romes Oeuersteinius qui Germanorum tu praefectus, urbem nomine regio tutabatur; sequenti die admissus cum suis Egmondus, et arce undique obsidione et urbe cinctа. Quod videntes praeses Hieronimus Rodes, et Arcis praefectus, Sanchio Dauila; omnem industriam ad diffugium Duis Loci tanquam extremum suorum refugium tollorarunt: et ex omnibus locis hispani commeantes die Dominica IIII Nouembris, n sc. Veterani omnes milites ingressi omnes urbis conceptis se non sumptuos rebus priusquam urbem occupassent; his se adiunxerunt Lycani et Legio Germanica Bolwilerij, hinc adiuuata D. Virgine suma vi munimenta oppugnatum inuaserunt, Basilicam similem cuius structura altro 200 milia Duratorum (crustulo) inuoluerunt, et simul 600 domos; euaserunt fuga, Hanreus, Perenotus, Marchgranius, Oeuersteinius vero cum aufugeret navi in Schelda fl. submersus est; plurimi, capti sunt inter quos Egmondus, Capez, Cuius; Quare deserti ordines cum Auxantio partem fere, ac VIII Idus mensis pacificationis Gandauensis approba

ta

Carolo Philippo de Croy:

Alonzo de Vergas

vide disert. cauianos in Tacit: pa: 124.

Ottoni Johan vandermeer Cons. Gustavo Warbuyr. march. Vulnerat. est Ld. Leon. Belg. Curtam.

Articuli extant apime.

ta capita, ad XXV, quorum descriptio in Annalibus Teutonicis horum temporum explicata, qui vera ab utraq: parte subsignauerint nunc ipsi: Io: de Linden Abbas S. Geerk: Gelenius Abbas s. Petri; F. Mathias Abb. Gistemius; Io: Mollus, Franc: Halevinus; Carolus Gaurius. Elbertus Leominus, Q. prædius, P. Beuerius, P. Marnix, Arnoldus Dozius, W. Zulenus Nieveltus, A. Mylius, Petrus Ricus; Io: Regulus, P. Busius, Andreas Junius, Zuckelius Antonius.

Arnhema mœnibus vallisq: firmissimis ac fossis profundis, quatuor item portis munita; Rhenana ad Rumen; D. Joannis dorsus rotles, a proximis Joannitarum ædibus denominata; Velpia a pago Velep; et Saburrana quam a Judæo ibi rapto suis impensis extructam vulgus narrat: formam hic habes expressam cum singulis mœnimentis, ut ab Auzani primipis Geometra delineatam vidi.

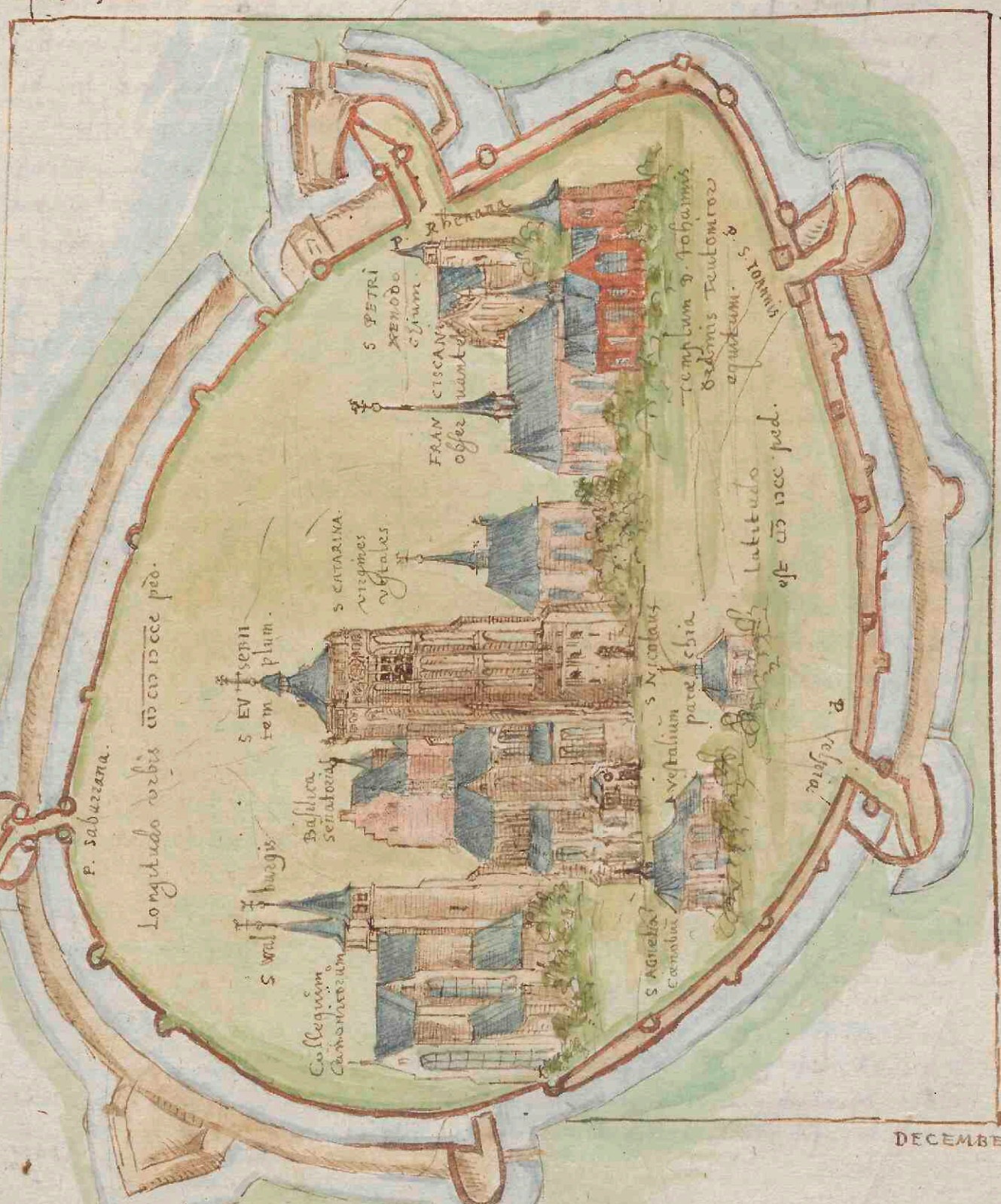

Trajecti oder annales vocant Theodorum Cornelius Burgius rectorem, cui titulus Belgiae prosapia; ad quem literarum legum Engelbertum vander Sande.

Hispani qui arcem Antwerpiensem praesidiarii tenebant tumultuantes nocti, Aegetensi praefecto, urbem nudarunt, corrupta, spoliant, irrendum! indirata tempora hor rarissima.

Vbrs obsess Ant expta lxc e Novembris
Quarta et cxviii. vi spoliata suis.

xxi Hispani quibus tamdiu custodia arcis paris Ultrajectinae commissa cum se cum hostes Belgae indignatos arripuissent, vista meridiem ipsius D. Thomae festi irruptionem in urbem fecerunt, nil tale metuentibus civibus, sed statim repressi in arcem se recipere coacti sunt, ac obsideri hinc arx recepta summa ruinarum cura; et cum tormentis bellaris quibus tam valida et munita oppugnarunt arcem cecidit, a divinis missi ati sunt: sequentibus duobus diebus irrendum divina iora corrupit, sed alacritate civium extinctum; ex turribus hinc petere Hispanos caperet, quare Mariana una ab his bi tormentorum disjecta, tabulata ad ruinam proxima fuit, multorum quoq. civium domus, ut, romo ostellana, Caubichonana, et aliorum vobris ictibus pictae et corruptae: praefectus arcis erat Franciscus Fernandus Dávila, erat in arce tum praefectis Franranorum fratrum Godefridus Leodius, qui Hispanos tanquam grugnis tubicen continuo animabat, et ut crebrius ferunt obsidionem hortabatur; sperabant etia si alium subsidium venturum, vel aliquem motum a militibus, Germanis quos quotidie sollicitabant, exitpreum.

Est Arnhemia curia provincialis victoria a Carolo V imp: ibi constituta Ao ꝺo xlviii, constant x Senatoribus: iiii civis regionis principuis nobilibus, et sex Jurisconsultis; fuere hi hor tempore: Adrianus Nicolaius Cancellarius, Christophorus Comes Mursiacus et Dns de zeevwalden, Jacobus Pieckius, Asendoornius, Jo: witenhorstius praefectus castellae Reginaldus Appeldoornius, item: Judocus Ranevelcius Harius, Jo: Stalbergius, Hieronimus Lettinus, Godefridus Pannecoeck; vesendalius, Amelius Amstelius a Minden; Scriba primarius Thomas Rosius, eius vicarius Petrus de sampetro. est et ibi collegium rationariorum (chambre de conte) vocant Galli, in quo. Thomas Gramaius, qui fuerat aerarius quaestor, et Baldinus Botius, Theodorus Burenius Auditor, et Regnerus Sibbetius a Secretis.

Hoc anno obit Maximilianus II Austriacus Rom: Imp: in ciuitate Ratisbonensibus proclamatur Caesar Rudolphus II, Ferdinandi filius septimogenitus.

Gandavenses arx 10 Novembris Montegonio et exercitu rapsis dedita civibus, et paullo post disjecta.

Obit Mantuae carpentanorum, Mydetum Hispaniae vocant Joannes Hoppius 15 Huius mensis vir doctissimus consiliarius regius.

Annus.

nus: 4o
ontrent de stempstael
stroks eray bozer
doek. Dirck vā Enkenb.

habeo literas dimens.

ANNVS M D LXXVII.

Cons. Arnoldus Theodericus Leidenus, Francisc. Both. Questores. Lubb: Clenus, Jo: Robertus Druenius. XII viri. quos Scabinos vocant. Jo: Bultius, Jo: Abcoudius Martius, Theodorus Canterus, Jacobus Assius, Lubbertus Rudort: Albertus Tokius, Liberius Molinæus, Wilhel. Valius Fronesteinius, Hermanus Viltius, Cornelius Mamius, Wilhel. Bilerus, Jo: Jacobus Veemputeus. Hactenus in finem anni quieti et sui.

IANVARIVS.

Cum hispani quotidie tormenta in urbis ades & arces exploderent muros[que] facerent, multi cum familijs ad proxima oppida se recipiebant adeo ut prohibitione opus fuit. ex literis

IX Crines inter se aliud fœdus contraxere Bruxellis.

Juxta fossas munitas propè agrum Vtri Datorij ad hæc usque tempora rupes fuit saxea, quidam illic oppidum & municipium narrant; alij supplicij horum olim præsidium; debito ego nomine Jodocus Lalimus Hollandiæ Zelandiæque ac Frisiæ præfectus, qui in urbis oppugnatione quarto Augusti vulnus victus occubuit A° 1483. Horsloro periisse, ac in duo monasteria sita fuisse. Vltraiectinæ

Templum erat hic rarorum operum collegio celebre, cuius memini, Walburgi virginis sacrum: sic olim apud Batavos pallades dictam putat Georg: Braunus, ut plerasque a pristino Christiano fidei fundatoribus & ethnicorum superstitionem in pia mutatis vsum translatas. Aerschotij in Betuwe.

FEBRVARIVS.

Aurantius et Hollandi nominarunt Philippum Marnixium ut ipsorum nomine interesset Senatui Austriaci, quem res cusasse videntur ordines & Senatores alij; Sequod pe ritissimus rerum publicarum plurosque astutia & calliditate alios multos exercentis superare diuersi, tum partes suas nimium propugnatum redarg[uerunt].

XII. Cum Jo: Austriacus ad præfecturam Belgarum a Rege Philippo missus adueniisset, perpetua pacis fœdera cum hoc ab ordinibus et Aurantio initum vtro nomine, et id 17 Bruxellis 27. Aut scripsit publicatum qd tamen ab Aurantio non scriptum. extat apud me

XIII. Arx Freeburga, siue pacis Vltraiecti ab Hispanis dedita, Gillio Berlamontio Hierosolymitano et Maximiliano Bossuio vrbis præfectis amittentibus, quibus 27 currus contecti ad impedimenta vsque data, cum iam ante ad oppugnationem præparauerant pontes tres, manibus applauserant ad agrorum commodos, et tota obsidione magna alacritate usi fuerant, quam bis plurimum damni et tormentorum vi patrarunt. Hinc verum esse potuit Arces firmas esse rumpedis ad Enguinum motum, at fragiles ad murmur et rumorem. Arx primum a ciuibus aliquandiu custodita, inde abductis in ciuitatem tormentis a ciuibus dein capta. xij alij scribunt in vanden Calkuses aende baert gheten alhaue si ons dat tomeeren 2 dagen warsten

Lipsius 4 pol. 7.

MARTIVS

Pax Gandauensis tum temporis turbata, exprimitur per
dysteuon numerali: Belgica par tanto procerum tentata labore
Facta Leodini principis arte fuit.

X. Tradita arx Antuerpiana per Martinum Rythouium vicarium pre
fecti in manus Duris Archotij, presente regio nomine Esconedo
Regi A secretis, vt iuramentum ab Arescotio acciperet, cuius ea
fuit Formula: Ego Philippus Croius dux Arescotus iuro Deum
Duam virginem, quatuor Euangelia, me hanc arcem seruaturum
pro rege Philippo nostro domino, nec in alterius manus quam suas
vel suorum traditurum, expresso ipsius mandato; ad quem de
inde Esconedo: Ita te Deus adiuuet si hoc faxis; sin secus te
auferat cum corpore simul et anima Diabolus.

A Iacobo

24 Huius obiit Traiecti Bat: Car. Smyterus consil: Hollandiae, ob turbas
profugus, qui sepultus in templo petreiano cor a Io: Lentio epitaphium
promeruit, qd extat ad parietem lateris sinistri non procul a senatulo
canonicor: Nob: doctoque viro dno Carolo Smyterio Gandensi curiae Holland:
senatori regio, PP. Iohannes LENTIVS.

Hic positus Flander Smyterus CAROLVS vrnam
Consul apud Batauos regis Thebe tui,
CVM BATAVOS bellis vexat CIVILIS furiosus Martius hunc rapuit cœloque Astræa locauit,
FIXOS Consu ber progressus vulnera valuere; Hic, celebri tantum nomine fama viget.

APRILIS.

Pridie Non. Martij. i. 6 mensis præcedentis obyt Lutetiæ Remigius Belgius
poeta Laureatus suauissimus. ob. IX° CAL APR.

IV Ioannes Austriacus nothus Caroli V. filius Bruxellas peruenit,
ibidemq: vt Gubernator summa multorum lætitia acceptus;
binos hoc disturbio numerali factum;

Pace bona beat Austriades te Belga, sed Ipse
Fac tibi cum Christo pax sit ebicte sape.

XXI. Hispani e Belgia profecti ad suos multa præda se recipiêre,
quorum discessus e Belgio hoc disturbio numerali elegantes expressus:

Belica gens abiit, cur plorat Belgica? dicam,
A quod In O non est littera versa queror. 1577.

Vide lib: Makowsky de ritib. Christ.

Mouchy ego vetustam a quibusdam renouatum vidi, duo
rum turricularum in pyrgi fundo effictas: Com: Mauri
(referente Capitolino) Alexandri effigiem et eiusdem (hyste
Cuchrone) sui patroni exhibebant; Hieronimus quoque
Cuttger est multos suo tempore Apostolorum imagines in
puerili fundo rubiginis scalptas.

XXII. obyt Comes Sarra Martinengus in obsidione Cyrenis geniti
ferrea trancitus; cum ibidem esset Legatus Francisci Valesij
fratris Regis Henrici III atque Dius nominis exercitus quo pacto
expugnari posset exploraret. qui inde Lutetiæ peruectus
ibidem in templo Cælestinorum honorifice sepultus fuit.

MAIVS

MAIVS

Non procul Arnhemo in velua est castrum Rosendael inter montes, 2 i tol. v.
non procul, obscuro monte, ruinis hic damnis formam, est autem
munitissimum pro temporis quando factum fuit ratione, hor
ab Vltraiectensibus Ao Christiano oo cccc xxii cum pago inter
fuit, ubi deinde Anno oo cccLxxiv Mathenesius Abbas Egmondanus
captus, ab Go: Egmondano fuit custodiae traditus.
Hor mense post exactos ex urbe Traiectina Hispanos, et arce re
repta, a militibus Legionis Rossianae qui in suburbijs et urbe
praesidij causa fuerant tumultuatum, et in eius direptionem
conspiratum, sed virtute civium urbe et suburbijs exacti, raptis
Centurionibus, Signifero, Quartio, Tambegio, suburbium tamen tectorum
rium a militibus Loescotanis fugientibus incensum.
VIII Maij obijt Viglius Zuichemius ab Aytta. vijrj consilij praesidq;
mdirat Hor distichum numerale: Vitam urbe apud Sifridu
petri de scriptor Frisius: VIGILIVS Octava flet tristis Festa Matri
Ascendit Lacti splendida secta poli.
Hic quod partibus Hispanicis addictissimus esset, summo erat in odio
omnium qui libertatem et priuilegia Belgarum propugnabant
Obijt duobus ante Arras passis. MIt Cracht en groote Cost
Is Vtrecht Van Vrebrich verlost.

IVNIVS

Huius mensis initio Senatus turrim Basilicae cumulis pretorij fieri iussa
uit, cum horologio campanulis ex foamitarum aere hue translatis. hoc non suo loco posita arbitror. vid. ann. 1582.
Cum vicecomes Hor tempore de Aurantio in praefectu utriusque agentis
idque de pacis Gandauensibus legibus minus secundum redderetur, quida se op-
ponentes aliter legibus illas interpretabantur. coepta ap: me sunt.

xxv. 7. vorstius propraetor Durum obijt, qui arcebior catholicis Roma vid. ann. 82.
nis visus, et ab promouendam religionem reformatam diligentior
venit Hor tempore ad aquas fontis Spaa. Nouerij vltima.

IVLIVS

xxiv. to Austriacus cum de is diffidere Ordines coepissent, ipsi Mechli mdirantes
niae a vicemete Gandauensi scriptae dicuntur litterae, Ordines alio
m sum de animo quam crediit, vtq: illum apprehenderunt stu
dere; quare simulato negotio tagma Regnum Nauarreorum Margaritae
obuiam ad thermas Aquenses profecturus, Castrum Namurcense
occupauit; et hinc appetere cum Ordinibus dissidere coepit. cius
partes sequuti: Arescotus Dux, Marchio Hauens, princeps Chymay.
Secundo huius mensis raptus in Scaldi flumine prope Antuerpia
pisces in vado Bezeno, qui ibi vasno instrumentis oppugnatq et or
rursus, pellis eius squammis erat aluta elaborata similis, colo
re plumbeo, longus ped: Lviii. altus ped: xvi. dig: 3. caput lon
gum usque ad oculos ped: v, ab oculis ad pinnas iv ped; pinnae qua
rum adminiculis veluti remis in natando utebatur ped: v, dig: ii; cau
dibula inferior longa ped: viii. dentibus L. instructa, superior vacua

et sine

P.

et sme dentibus, mferiores dentes rasidendo ny se retinebat; lingua rotunda utoris, magnitudine vas retinaculum aquabat; cauda nigra lata 13 ped: 3 dig: membrum genitale longum ped: VIII cum dim: acuminatum; in summitate capitis rima naris foramen gerat infligum instar nouae lunae, quo aquam siarulabat. Hunus apud me effigiem valde cognata sue cuius meminit Conr: Gesnerus lib. de pisc: quem phiseterum appellat; eius quoq. Plinius nomen inter pisces marinos recitat: Italis Capadoglio dorotum aiunt, simile duos ray antem ny fluminis ostio raptos affe. AVGVSTVS.

lib 32 cap. 11

Primo huius mensis Arx Antverpiensis ab Ordinibus rursus ante occupata, demolivi rapta.

Tum temporis ny publicum prodijt tabula qui mirisa ny qua continebat violentiy ac tyrannidis theatrum Jano Austriaco dicatum. Ab hoc tempore usque ad festum Junij 1579 Gandavienses solutionum suarum publicarum rationes ediderunt, quae apud me habentur.

Hoc tempore tum Hussiam (Clivia id oppidum) circiter passus supra Arnhemium ad Rhenum) iremus et prope Malburgum Rhenum transeuntes, vidimus totam ripam et omnem fluminis superficiem animalculis volatibus vermium forma occupatam, minute eas vocant, pisciculis maximo deginata, quae tamen altea duum vivere negabant, qualia iuxta Pontum esse scribit Plutarchus; et Plinius Hemerobios vocari scribit: Vide et M. à Huysen in Sarm: et Aristot: 1 de hist: animal.

Alexan: de natalib 1 c 42 sep.
a Ael. Apol. de consolat.
b Nat. hist. lib. xi. c. xxxvi.
Ex probl:

Circa hoc tempus tum circiter miles per pagum Baccas, Amsterdam amplissimum pergens ut oppidi instar populosum pernoctavit in vesania et sub ad quadring: passus ab Amersfordia. Vesania vero multis curatis curatur, omnium pastorum valde idoneis; nam cura frigide omnium optime alit, et integra bene lectudine conservat, et carnes frigit et temperatas et salubriores ad edendum.

Hae vt videtur referenda sunt ad annum 68.

Catalogus principum et militum qui hoc anno pro Aurantio arma sumpserunt, vide et Belgium ab Hyppanis liberandi: Dux Magnus fr regis Daniae praefectus castrorum, 2500 equit: et 4000 scloppettariorum; Dux Casimirus, et Philippus Hassus Lantgravij, 1500 equit. et x peditum signis; Dux Christoforus Bauarus Palatini fil: 2500 equit, et 4000 scloppett: Com: Lud: Jo: et Henricy Nassouij 4000 equit: et 8000 scloppett, id. Lud. Nasso: 900 Leuis armaturae equit: et 2000 Musquitar: Quos vero Landgr: Saxonus Augustus et Dux Vimariae cogerunt nondum lustrati, sui exercitus non annumerant. Alter hoc tempore sub a Duce Julio Brunsvicensi collecti, inter Padeborna et Sassel comitatus vagabat, sine vexillis Com: Swartzenburg. Erat vero 4000 equit duae legiones addit, cohortes volontarios.

XXI. Ordines per Comitem Hoenlocensem Castrorum praefectum Silvam duris (a reliquis comitis ouersteem) occupatam, obsessam vere premunt.

27. quantus tumultus fuerit Gestemb 27 Octobris Exercitus pro exponenda satisfactionis veteribus cum quidam se opponerent, alioqui ab Ordinibus gravibus probatos profecturi vide literas Hispanicas latinas 17 oct: 1577 scriptas.

Aeneas

Arnhemia urbs mediocris magnitudinis, in qua olim Duces habitare solebant, quorum ibi aedes; habet Templum summum Divo Martino Turonensi et Eusebio ruinis ubi tumulati videbatur, sacrum, cum turri vasta satis sed infirmo fundamento, quam hoc tempore arcessiti architecti a Trajectensibus, quae medium adjiberi posse putabant; in medio quoq: Chori extat rarum ex marmore et Alabastrite varij coloris sepulcrum Caroli Egmundi, postremi Geldriae Ducis, viri in bello strenui, post cuius mortem frustra impedire tonante Guilielmo Cliniae Duce ad Burgundos Austriacos transijt duratus Geldriae et ibi Jodoci Sasbontij Epitaphium quod in epitaph. libellis extat. Collegium praeterea Canonicorum D. Walpurgae sacrum nescio, an illud quod ex Tiela Anno Christiano ↀ CCC XXVIII ibi ab Adelboldo Episcopo Trajectensi fuerat fundata, translatum legi, Ordines quoq. Fratrum mendicantium Franciscanorum, et Dominicanorum, praefectura quoq. cum templo Joannitarum; Virginumq. monasterium Agnetae sacrum, insignioris aedes Rosemiorum a Martino Rosemio nominatissimo Duce militari, multis statuis et ornamentis olim condita, Gremagij item et Harfortiorum.

Ex hac urbe oriundus Henricus Aquilius vir doctus; Caroli cuius sepulcrum in summo templo Chori a superbo ingenio immanis a Gallis in odium Burgundiae domus ducatu, cui anno Arnoldus natu Mariâ Arquetiâ mortuus Reinaldo Ult: e gente Nassouia Geldriae Duce Duratum ad Egmundanos OCTOBER. tradiderat.

Circa hoc tempus ex sexta classe ad quintam transiui primus in ascendentium ordine, quare Rectori duos nummos aureum unum argenteum alterum de more obtuli; et hinc praemium diligentiae tuli librum. Hic parentes philitia instituerant cum Rectore, Joan. Butzero, Frederico Dulmio, et alijs qui singulis diebus optimis me viris commendabant, et gratulabar.

Extat. Oliuecij Templij praefecti Bruxellensis declaratio causarum discessionis Belgicae facta anno 1579 Scripta eius urbis magistratui et praefectis 3 Septembris. cui additum aliud scriptum quo fautores Jo: Austriaci declarantur hostes urbis et Belgij.

XXII. Aurantius Bruxellis Brabantiae Gubernator electus, et Arschotus qui iam Jo: Austriacum reliquerat Flandriae praefectus constitutus est, ea a Gandauensibus rapta, paulo post demittitur. Non multo post Bruxellenses redintegrant et tumultuantes rapere ordinum pecunias tanquam fautores Jo Austriaci; ad versiculo Jot numerali scripsimus: Moestos Arcadius concussit carcere furvo.

Vide ramum hinc facti libello singulari Gandani expressa quem apud me habeo

NOVEMBER.

XXIII Nonembrib Tribunus Militarib Ac. Hellmg. militum tribus vexil
lis stipatus Amsterodamum in potestatem Auriari redigere conatus
radit, et sui urbe eiciuntur.

IX. apparuit stella crinita quam Cometam vocant, nuncia hor
rendissima tot cladium tot bellorum quae secuta sunt, de qua
tractatum Dixit Ambrosius Magnus Iunior: et olim reminit
M. Manlius: Talia signficant lucentes saepe Cometae;
Lib. 1 cap. vlt. Funera cum facibus, venient, terrisq: minantur
Ardentis sine fine rogos: quom mundus & ipsa
Aegrotet Natura novum sortita sepulcrum;
Cum et bella canunt Ignes subitosq: tumultus
et clamdestinis surgentia fraudibus arma.

XII. Mathias Austriarib ab ordinibus praefecturam Belgarum Ant=
verpiae accepit contra voluntatem regis; Ea n. ordinum mind,
ut haberent suis nomine oia agerent quae vellent, et quem ipsi
suo more regerent, nec imperium externum paterentur; recte
fier et liberè, sed multorum raptum, inondita sententia et
diversa opiniones plurimum verterunt; quisque pro libitu regere,
^ At Livius: Reges tribunos, statue militari documento fuere quae plurimi imperium bello in vtile ghet. rr. nullius consilia admittere vtramsi famosa volebat, hinc inseque
tia tempora Graecum illud τοῖσι θρασέσιν καιρὸν ἀπολείπει. (1.
Multi imperatores perierunt Cariam, probarunt ^. de Mathiae inaugu
ratione Distichum hoc memorabile factum fuit:

BIS NOVIES Iano SOLARE INCLAVIT astrop
SVNT data MATHIAE BELGICA SCEPTRA DVCI. 1578

Edidit tum carmen Martinianum noster Rector cui tit. Querimonia multis Christ
ad Aemilium Amstelium; Traiecti vero Philippus Morus edidit oden amatem perunice
triumphum ad G. Veusels.

DECEMBER.

VII Bruxellis regio nomine edictum publicatum de redigendo in fisci bona
rum qui partibus hispanicis & Joannis Austriaci ita hostis
habentur ap: me Belgis declarati adhaerent.

X. Io: Austriacus hostis Belgarum ab ordinibus inditatus est, cui im
pius centumetam Hic versibus divulgatus:

Si Judas n'eut pas este traistre
Mathias n'eut este atroistre.

Hoc anno circa feriis Martinianis divulgati sunt Scabini Coss:
Arnoldus Theodorus Liedekius, Franciscus Rotg: Scabini Johan
Rutg, Johan van Abrunde van Merteg, Dirck Cantert, Mr
Libertus Bandius Mockg, Jacob van Aske, Hubert Duyn paris
van Brudoort, Willem de Baek van Vronesteyn, Aelbert Foick
Cornelis de Muy, Herman de Dbilt, Johan van Lillenpuntg,
Willem Bylet. Hic magistratus quotannis circa Nicolai
feriis plures exhibente nomina a primario Notario vel gubernatore
approbatur & promulgatur

Anno 15

IANVARIVS

Coss.
Hoc anno fuere Arnoldus Theodoricus Lerdenus; Franciscus Roth.
Postquam egidius Barlaimontius partes Jo: Austriaci sequeretur,
Io: Nassouius Aurantij frater Geldriæ gubernator electus est.
cuius inaugurationem brissius celebrauit Hinderus Munsterus
Angelianus, ubi ordine prosapiam & originem Nassouiæ gentis describit.

XVII. Quum rontrionum esset habiturus D. Ioan. Astemus ex familia
Iesuitarum praesbiter, idq: in templo ciuili ubi aliquandiu rontio
natus fuerat, ciuitatem exredere a senatu iussus, Amersfortiam se rontulit.

Eodem ferè tempore, cum Traiectenses vererentur ne quid mrom
modi ab Amstelodamensibus (qui partes toarmis Austriaci fouebat)
arriperent, quibus iam addictior erat praefectus Abrondianus
Theodorius Scapius, ut Bosmio praefecturâ, rontra voluntatẽ
populi videbatur) Traiectensium, donatus, ad Richardum Borchoui
um cum Petro Vossio eius legato miserunt, qui summo mane
absente Scapio arcem Abroudiam occuparunt, et suos ibi
ues custodiæ causa reliquerunt. Verum Praefectus Scapius
eandem vi Martij recuperauit; quam tamen adductis a
Traiectensibus tormentis restituit non sine suo et solo
rorum damno, quod Borchouius raparius cum ijs egerat,
qui proptera proximis aquilonijs parum amicè a bellicis ex
ceptus est.

In fine huius mensis Io. Austriacus cui aderant xvi millia peditum
Italorum, Hispanorum, Sequanorum, Germanorum, Gallorum, et
duo millia Equitum Hispanorũ ac Italorum, ductibus Alexandro
Farnesio, Octauiano Gonzaga; Hernando Acostensi, Antonio Olmeda
Petro Vallesio, Aurelio panormitano, Mutio Pagano, Hernando Toleta
no, Cristophoro Mondragonio, Bernardino Mendorio, Curtio Martinengo,
Alonso Vergo, Georgio Maruta, Antonio Analo, propè Namurcum rasta
Ordinum muadit, fugat, dissipat, cædit. vid. Leonem Belg: fol. 351.

FEBRVARIVS.

I. Vectigalia et omnia publica, Frumenti, salis, pecorum, et aucta
ad dimidium, ob sumptus in obsidione Arcis Friburgi factos, et
ad nouam urbis munitionem et minimenta quæ nunc extant
exigenda, faciendos; ad ea quoq: coacti ecclesiastici, qui hac
tenus ab omnibus oneribus publicis immunes fuerant, et
ceteris ciuibus æquati.

Eodem mense Ordines et Auratus ab ecclesiasticis ornamenta
aurea argenteaque ad bellicos sumptus petierunt, quod
et 18 Augusti Ao 80 iterum tentarunt.

VII. Ecclesiastici, nobiles, senatores, municipes ordines et rondi tio
nis homines ciuium cohortibus assumpti, et vigilias nocturnas et
excubias agere æqualiter cum ciuibus coacti sunt. vide Stas de Lang.

Cura Cor.

habentur ap: me

Circa hoc tempus Amsterodamenses cum ab Austriaco auxi-
lijs nullos suppetias sperarent, esse Aurantio et Hol
landis dedere coacti sunt. satisfactionib ap: me sat arcturi.
Louanienses vero Austriaci nomen se dedunt Octauio Gonzago.
16 proposita ordinibus nostris de tributis ordinandis varia: et 13 coram commissarijs
nramurcum a collegijs sumptum.

MARTIVS.

Circa hoc tempus Imp: ad pacem inter regem et Belgas
concilianda, oratores misit, ad ordines D. Seyfridum primer
Dienem in Stubing Flandriae et Rabestein, vt ante Iunior Comit. Otton.
Henricum a Swartzenburch; ad regem vero D. Io. Kenenfelt Baron in Lanfro.

Hoc tempore ambulandi gratia ad Fossa Deuianae raput fuisse or
tum hodie vocant cc passibus supra Arnhemium iuimus, vbi telonium olim vt et nunc; meminere n. annales vectigalium Isselordia-
rum ante cc annos solutorum.

Legationis autem ad ordines hactenus summa: consilia sua pro
bono et pace Belgicae habita, quod facile ab ordinibus arripi
quam illi laborarent se non tantum ab obedientia regis Hisp:
sed et ab impetu obstinantia bellica retraherent, ac penitus
potiantur dominij post submittere; id ne faciant praeposteris
difficultatibus factitum, primum ab initio, i. ab odio Dei, gentis
aequa principem petant, tranquillum esse, ne dum sic suae securitati
consulere studeant, longe durius quam unquam antea premi
sint sententijs regum subeant: Caesarem non dissimulatae iniuriae tam
insignis memorem ab eiusce rogatu amicis, potius diuina vindicta ob morosi
tatem minabatur.

APRILIS.

Circa initium huius mensis conciones raptum in parochia Nicolaea in horreo quodam ab euangelicis calumniis, vnde plures motus insequuti; nam xv huius mensis proscripti et — exulare
iussi, coetus et suspitios, et (vt quidam putant) non sine
calumnia, idq: ad imitationem Bruxellensium, Gandauensium, Gromingensium; quibus tamen non longe post paenituit;
fuere autem hi: Guil. Veuselius Decanus S. Petri, miris calumnijs
et fictitijs mendatijs a perfectissimo Syrophantarum Io.
Boxerio (qui in illud locum successit) traductus, cum aliter
longe de republica meruisset, rapitis etiam priuilegio
in hispanijs Albani renouationem impetrasset. Bartholomaeus
Gozeus, Gerardus Buyckerflotius canonici Mariani; Euerardus Mo
lengrauius pastor templi similis; Antonius Gryspeerus; Io. Lentius,
Gerardus Ratingius; consiliarij regij; Cornelius Rufus praefectus Hollandiae
Fredericus Vanrodius Utenhamius; quibus adiunxere Faminam Gertru
dam Baxiam viduam Nicolai Clerici Syndici olim Traiectensis reip:
cui Dominus de la Motte Granuelanus ordinibus Ruperti, ac
pro Austriaco arripiat. Extant apud me literae intercepti
hispanica ac Gallica lingua conscriptae ab Alphonso de Curiel,
thesaurario belliro ad principem parmensem, quibus continentur
tota huc Mottensio tactis simulationis imposturis proditorio aduentus
ibidem diuersae literae ac detestationes ordinum Artesiae et Flandr. Gallicanae.

MAIVS

Cum ad Nuptias faciendas et Ecclesiastica constringeretur co
mes ad ordines generalis supplicatum fuit. Libellus supplex et.

MAIVS.

Hoc mense in Belgio conscriptud exercitud pro Lusitano, sub praefectis: Martino Burgundo Tamberge dno, Andrea Adrichemio Argkromio Ostrevici satrapâ, quibud se adunxêre ex Vltraiectinis nobilib adolescentib; Wedekus Tatus Amerongius, Gisbertus Schongauius, et Philippus Morus canonicus docta et mathematicus ingenia.

Hoc quoq. mense agitatum est apud ordines Traiectenses de impetrandis praebendis eorum qui partes Ioannis Austriaci sequuti; vt Praepositura Marianay Fontkij, item praebendas (vt vocant) Hubeki latent, et Maximiliani Morillonij, canonicorum Senatorib. Buchonis Acta canonici, et Walteri Bertkhorni praefecti D Petri.

xviii. Iesuitae et Franciscani quod Austriacum [illegible] iurare nolent, ex Antuerpia eiiciuntur. Iesuitae num. xiv. Franciscani xv. vocat Cadaver.

xxiii obiit Laurentius Zurius monachus Carthusiensis, qui Chronicam contra Sleidanum composuit, homo pulcherrimum eorum imperitissimus, ex auditu tantum omnia colligens.

Circa hoc tempus Campi et Daventria urbes Transisalanae (quod Austriaci partes sequerentur) quoad ordinum transisalanorum missu ab Georg. Labrino Comite Rhemenberg quo obsidentur; praefuerunt Ludouicus Hagemannus Harderuicanus, Adolphus, Theodorus Snoius Carolus Wingardus

IVNIVS.

Horum audierunt ordines responsum ad propositionem Ill. Ottonis Henrici comitis a Swartzenberg Legati Caesarei ad ipsos missi; Quod expromere latina lingua.

xi. obiit Carolus Barlamontius magna apud Princ. Parm. Fidei. Hoc mense Traiecti hostis reipub. iuratus Ioan. Austriacus, iterum iurando ab omnibus confirmatum, sed cum Franciscani fratres idem iurare recusarent, xxvii duae vrbes exacti sunt, exceptis tribus vel quatuor senis multo confectis, cum quoad quae altero Lauo (vt vocant) qui obsequuntur, ac in monasterio ad finem usq. inclusi sunt; quando solum vectore vacui, et suis nummis aedes condonare fuerunt; Habitarunt. primum in aedibus van Voorduyt virginis Montfortijs, et deinceps. propre hospitale Quintinianum, vbi adhuc vsque tempus manent.

Amstelodami quidam paulo ante electi inter quos Martinus Dunamus pastor, templa quoque et monasteria diruta.

Contra oppidum Arnhemium in insula Rheni hoc tempore Lutra fuit ex fiberum genere, quae omnes in ripa plantas teneriores dentibus praeroderet, nec vllis poterat capi insidijs.

Sequenti mense Iulio dicitur et omnibergio oppidum capi; et Daventria obsidione cingitur.

15. mensis natus regi Hispaniarum filius Philippus, cuius susceptor fuit Caesaris frater Wenceslaus. Maximiliani secundi filius ex Maria Caroli v filia, qui natus erat Ao 1561 et tandem sine liberis obiit. [illegible] Petro erat Anna Austriaca nata ex sorore regis Hispaniarum Maximi. filia

hoc tempore constituta facta de contributione faciendo ab ijs qui suas arces Bilsum etc. possederunt.

VI. huius mensis M. Hubertus Scheueninghius pastor D. Iacobi ob aetas
tat aisbat minas Trajecto se subduxit, Rotterodamum profectus,
vnde magnificis pro eius conditione legationibus a senatu
reuocatus, 17 mensis sequentis redijt, et pristinam functio
nem in veste linea subiuit, quam etiam de mandato cons. hac
tenus omisit.

X. edicto publico vetitum ne reuocatores vtriusq. religionis
minis remittys prosequerentur, sed simpliciter dorerent absq.
ralummijs aut scommatibus.

Hoc tempore per Betauiam rum matre et vitrico Nouiomagum
profectus sum; distat Arnhemo II leucis ad Vahalim, antiquum sa
ne oppidum, et olim vt ex ruinis patet longe maius; situat qui
hanc in rudcribus Batauodori extructam ciuitatem contra
communem opinionem arbitrantur, et ratione non omnino in
fulsa, nec ego admodum ab ijs dissentirem nisi aliter iam esset
receptum, et oppidum nostrae regionis id nomen tanquam sui
iuris sibi vendicasset; multa n ibi vetustatis monimenta
cernuntur, aras, testas, lampadas, nummos, antiqui aui vidi; quae
omnia non parui nominis olim fuisse testantur, cum tamen
vetustiorum scriptorum nemo quod sciam mentionem fecerit, ne
tra in vico Batauorum nihil vnquam monimentorum mentum,
et nulla tam augustae vrbis indicia apparere constat; sed
vtrum. vob pro habeat nihil affirmo, id namque non modo teme
re sed insani est iudicij, in tanta rerum obscuritate quid
affirmare velle; sufficiat. hoc tantum retulisse, cuius opini
onis multo minus paenitet, cum eam a doctiss. Lipsio approbatam
inuenissem.

Brean: a francis ad
ditum scribit Lib 3.
Franc:
Carolo magno ibi palatium
condidisse traditur. vel pro: vi
et Synodus ibi contra Hele-
amo 1017. scrib. ozmph. in
chron.

in not: ad lib v. histor.

AVGVSTVS.

XVII Petrus Dathenus a Senatu Traiectino obtinuit Euangelicis
reformatis templum Franciscanorum cum vacuum, sub conditio
ne quod in eo missa non celebretur, nec quisquis imagines tolle
rentur; verum XVII kalend octob. publico edicto cautum vt sine
tumultu imagines templum illud vacuaretur, et cuique quod
suum esset auferre liceret. XXIV huius mensis ibidem ad aliquot
hebdomadas (donec Francofurtum ad functionem suam reuoca
retur) renatus est Wernherus Helmichius.

Hoc mense controuersia prouinciarum confoederatarum edictum,
quod viam vorant, Vltraiecti conceptum, cursum IX kalend
Decemb. et anno sequenti circa Epiphaniam promulgatum, cui
cum. Io. Medenblickius, Io: Wachtelarius, Sybrandus Hamersfeldius,
Nicol. Mierlous, Io. Clootvicus, Ioan Cuyperotius, contradicerent
et non esse ex vtilitate Reipublicae Traiectinae eatenus
certis rationibus remonstrare conarentur; tanquam seditiosi et in
Senatum rebelles in vincula coniecti sunt, verum circa
Pentecosten relaxati, excepto Cuiperotio Saluatoris canonico, qui
aegre tandem V kal. Febr. anni sequentis fauore Gorgij Lasceni

vide literas de Lange.

Vlie Baronib dimissus et pristinæ libertati restitutus est.
IV Augusti Daventria ab Ordinibus obsidione rincta, quod præsidium Germanorum partes Austriaci sequerentur, ruius meminit numerale hor distichon: AVGVSTI quartâ est obsessa Daventria ab hoste, HOC pons, hoc turres, hoc cecidere MOLæ 1578 Nouemb. 19. Ddh.
XI. Obijt Louanij Cornelius Valerius Vltrajectinus vir doctissimus. D
Hor quoq; mense nupta Guil. Aurantio et Carlottâ Burbonia filia Catarina Belgica, quam Ordines Belgarum, et Jo. Casimirus palatinus e Sarro fonte susceperunt.
Quarta Iunius corruebit in expeditione Africana Sebastianus Lusitaniæ rex omnibusq; Christianorum copijs rebus suis, Muleus vero Malumetus regnis absceptus, et Abdelmelechus diris fratre, quoq; obijt. SEPTEMBER.
Hor tempore Florentius obijt Joanna Austriaca Ducis uxor, et Venetus Sebastian: Venerius, in cuius locum successit Nic. Pontig-
VII Idus Arnhemia ex templis erecta imagines, quod Sydracus Scotus suo more pontificius, hor distycho numerali votauit:

Pellite ô Arnhemii nascentis Virginis aras
Vellere nec statuas Iconoclasta uolet. 1578.

Carmen Martinianum tum vidit noster Sydracius cuius initium. At tu parens rerum optume o Deus tuam
Hac peste plebem vindica
Placatus oculis respice pijs denique
Verumque patrem indue patrem
Furoris abstine, satis superque nunc
Pœnæ dederunt horridæ.
Repet. Interrat.
Compesce pœnis improbos
Pios tuere, periculo
præsenti ope impendentia
OCTOBER. Deus antevorte.

Obijt tum Joan. Austriacus vigilatis plurimum suis in rastris. Cura nonas huius lex lata ab Ordinibus Trajectinis de frugesimis perdum; mercimoniæ scitarum dandis.
Hic nullæ rotæ rarae molendinæ quæ vento agitantur, sed omnes pontibus circumaguntur, hac formâ.

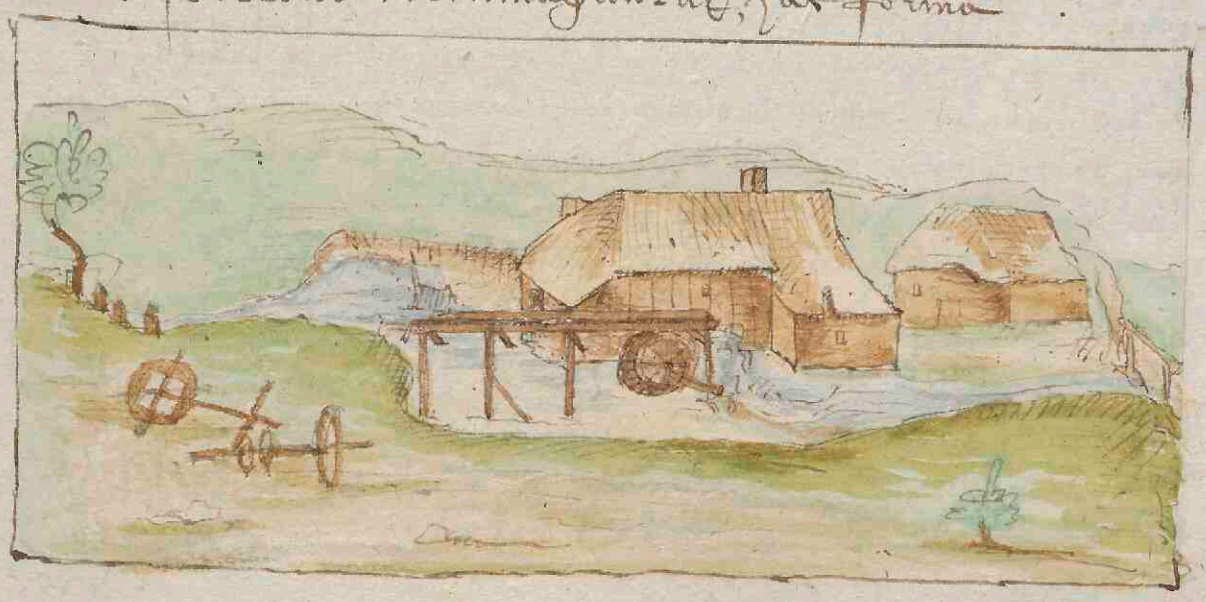

NOVEMB.

NOVEMBER.

Circa hoc tempus more solito senatus urbis electus, et creati coss: Arnoldus Theodoricus Leidenus II. Lubbertus Cleuus. Quaest: Franciscus Goth, Valentinus voorstius; XII viri: Io Martus Abcoudius, Lubbertus Molinæus, Cornelius Mamius, Albertus Fokius, Lubbertus Zudorstius, wilhelmus Bilerius, to: Iacobus Loemputeus, Petrus Fortius, Laurentius Nijhouius, to: Robertus Druentius, Bernhardus Taxsseltus, Cornelius Duenerius.

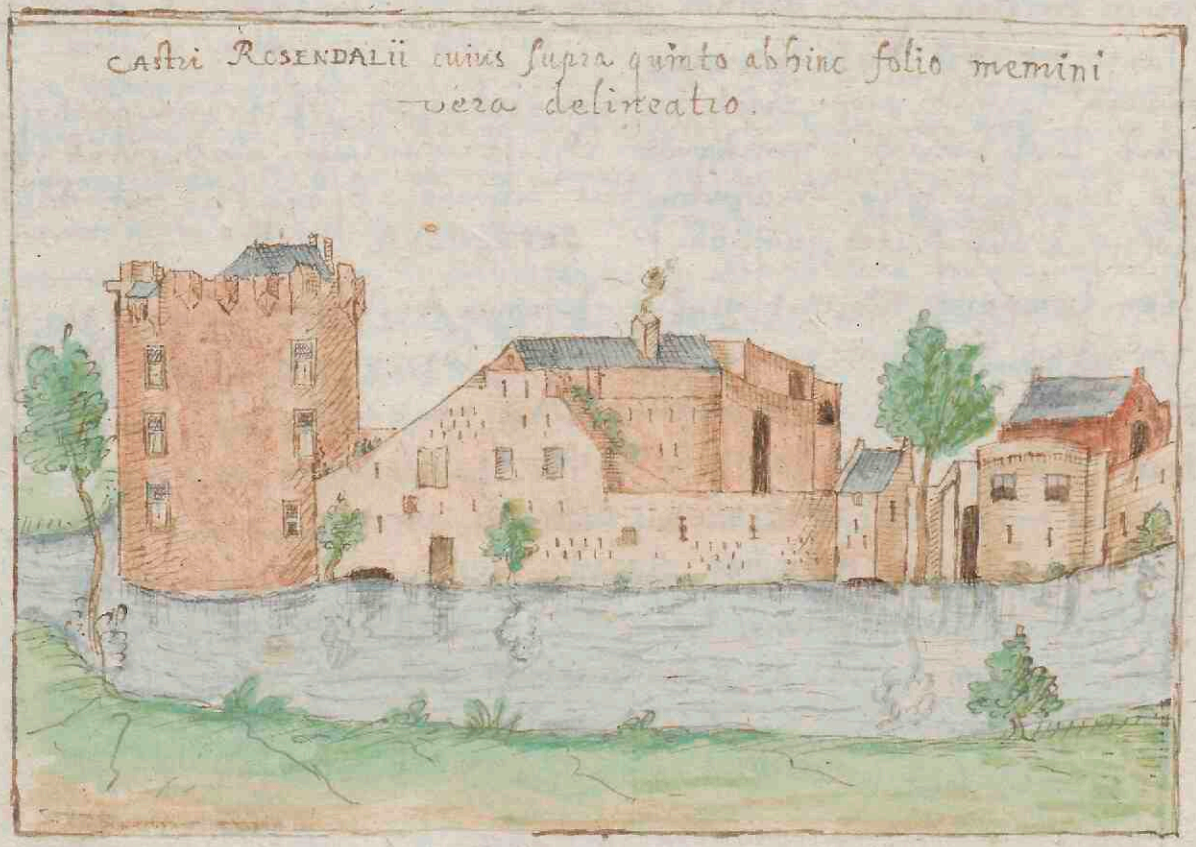

castri ROSENDALii cuius supra quinto abhinc folio memini vera delineatio.

DECEMBER.

Circa hoc tempus monasterium quod Rubeum; haud urbem ab oriente III chus nouæ Geldriæ comitis incorporatam, datis Imp 21000 marcis, reddendam quando aliquis Imperator datum pretium solueret; in quius urbe raptus, a filio Adolpho Arnoldus Egmondanus dux, g. obijt decanus Vtrajectide quia fuit, quod is Carolo Burgundo durante vendiderit 92000 aureis. hen: rectis 20 annis rentmanebis reddendis. psent: to: cluuio et Guil: Egmond: gradens: scripsit, quo ista pena mulctaret Adolphus. ex qua crimini; Gerard: Nouiom: Arnold: Traject: Daniel Santbergius, Gerard et petrus Busai, Gerard: Morinq: Guil: Gentz, p: Camisig, Gerar: Falckob.

xxi. obijt Maximilianus romanus Bossuinus vir bellicus.

Pridie natalis domini Arnhemio migrauimus Traiectum in patriam, glaciem mediam viam impedientem, vix n. ad naualia Vrsporum perrumpere nostra nauis potuit, vbi fossa noua ad urbem a Traiectensibus anno ∞ ccc lxxiii deducta, rium Rheni ostium iamdiu ad Caturos obstructa fuisset, et turri munitionis ransa, Gildenburgiq; eius ostium et omnaria gemina defensa.

Circa hoc tempus Meerontentorum quos alium Baptistas primum vocabant. in Belgia ortus, vid Leo. belg: 7, 81.

ANNVS

ANNVS LXXIX.

Coss. Arnoldus Theodoricus Leidenus II, et Lubbertus cleuus.

IANVARIVS.

Io. Stadius a Loonhout vir doctissimus, qui commentaria in Floru edidit, eo anno obyt Lutetiæ, cùm ad docendum fuerat euocatus, Louanienses ibidem studijs furente Marte operosis. prima Ianuarij anni dñi Henrici III Franco Gallus rex instituit Ordinem S. Spiritus, qui sequenti anno a Pontifice Rom. approbatur.

VII. Rigij expugnant arcem Kerpensem a Bertio quodam occupatam, ac omne præsidium suspendio necarunt.

XXX Otho Egmontius, Antonius Brantius, Mr. Euerardus Scaius, Io. Westrenius, Coss. Amersfortij; Traiecti ab Ordinibus detenti, quod impensas in obsidione arcis Friburgi factas conferre, ex decreto ordinū, nollent.

Circa hoc tempus Vltraiecti erecta vmo, nonnunquā fœdus initum, cui 26. Gandauenses subscribunt, et passim alij atque alij ciuitates, vt 9 Februarij Ghiseuenses ac Zutphanenses.

Hoc quoque mense imagines e quibusdam templis erectæ, confractæque vt dissipatæ fuerunt.

Vespere denæ fuit Iani (dolor) hora diesque
Confracta vt sanctis Traiecti est condita
1579. Intago.

Et mense Iunio Ianuarij anni reuocato de pace colloquiū Coloniæ obseruanda ejus tyrannide memoriæ Monasteriana, Iarobitana, Ciuile, et Nuolai reformatio recepta.

FEBRVARIVS.

Sunt et apud me literæ Hecmalij in quibus quædam de rebus Valentini de la Motte, et obsidione Traiectensi ad Mosam.

XIV. Amersfordij rebelles ab Ordinibus indicantur, ob negatam impensarum in obsidione Friburgensi factarum collationem.

Hoc ego tempore ad scholas Hieronimianas cum præerat Regnerus Sacerdos Solmundanus Frisij, qui examine facto ad quintam classem me deduxit, ibique præceptore Io: Aquesato, Syntaxin didici Marcopolij, cuius fundamenta ob rarissimam facilitatem pueris hic proponunt. Tondi scripuli erant et meæ actoris: Godefridus Munterus, Ioannes Stephanus de Wit, cum quo ab illo tempore summa fuit familiaritas, Henricus Cornelius. Mudenus Henricus Duystus

Hoc anno editus libellus a quodam libertatis patriæ amante conscriptus vulgari lingua Belgicæ Christianæ inscriptus, quo vos qui patriam amant admonet vt dum tempus negotio Hispanicum a se abijciant ab eorumque insidijs caueant metuendis ab eorum tyrannide plane exarmati, grauissima quæque sibi intenta onera dein multi subire recusant. huius apud me est exemplum.

et quod Unioni subscribere noluissent

MARTIVS

11. Parmensib ordinum militor in suburbio Antoberpiano Borgen
hoct incidit, munitionem occupat, et ad 400 redit, et ad mg
ma usque prosequitur

VII Obsidet ob causas supradictas Amersfortum, rapere
et maioribus tormentis muralibus sue muri fragib ruinere
rum cum se imbecilliores Amersfortij cognoscerent, nec satis
munitos ad defensionem, ex huius metus se dedere, ar praesi-
dium Vltrajectensium admisere: Jo. Bruselius qui se illuc aliquā
diu continuerat mox Embricam se recepit, quo Coloniam
Agrippinam profectus est.
Circa etiam huius mensis initium mola Frumentaria ex sub
urbio Albano Traiectum translata, ne ab hostibus flamma
quandoque corripierentur, tum quoq. noua munimenta
terrea extra muros ducta.

VIII. Quamplurimi reformati primâ Quadragesimae ieiunalib domini
câ, panam Christianam in templo olim Franciscanorum cele
brarunt.
Fuimus hoc tempore in absentia quasi abbatis villa Dexius sub
urbanum amoenissimum, fructiferis hortis ruetum, unde ma
gna fructuum ois generis copia in urbem defertur: Hic olim Ao
1130 Florentium Hollandiae comitis fratrem cum ad gubernatio-
nem duret ab Hermanno Cuckensi comite gubernatore ditio
nis Traiectensis ex insidijs caesum, annales tradunt. Credo
hunc Florentij cognomento nigri fuisse Florentij a filium Cuckensis praefecti

XXV. Feriis Annuntiationis, claustra Vltrajecti monasteriorum monialium relaxata, vota utpote multoties coacta et inutilia ad-
missa, et libertas habitum deponendi matrimoniumque con
trahendi assignata annua portione concessa, ad quae pleri
ritis praemijsque muniti, nulli vero coacti sunt; quamobrem
Anno 92. a Lanferomio et Malsemio Monasteriarum earum tribus
ad resumenda alia vestimenta, ex mandato coacti fuerint.
De obsidione Amersfortensi multa Musae ab ipsoet sacerdos pa
pistarum suo more in Vltrajectensi nummo narrat in additam:
ad Surium.

APRILIS.

Circa hoc tempus Mottaei Artesios et Hannonios ac Brabā
tos ad regiam partem traxit, cum Roberto Melunio vicecomi
te Gandavensi ac Montignonio.
8 Huius Trajectum ad Mosam ab Alexandro Farnesio parmensi,
primique obsidione cingitur.
Quo tempore comitia Coloniae Agrippinae pro pace tractanda
propter, ubi missus a regie Hispaniarum, Carolus ab Arayo
na princeps castriotanus et dux Terrae novae, a pontifice
Joannes Bap: Castaneus Archiepis Rossanensis, ab Imperatore Elec
toris quidam, ab ordinibus Dux Arschotanus, et Abbatis quidā.

Non pro

valentini de pardieu et Emanuelis de Labaim scriptis habes apime promissiones hac de re mutuas. vide et Alphos Curiel scripta intercepta et IV Tractatus Gallicos sequentes.

vide literas Hetzenrode

est apime instructio Arschotano data.

Non procul a templo Gertrudiano — et ab aliis arreptitum temporis marmor Lapideum antiquum monstrabant, inscriptione mystica ac Romana: qui deinde Agrippae adscribitur. Ego legi meliora in margine mei Urbis Aroli V. in ponte dicti Romani positam, inscriptionibus illi antiquitatem similantibus:

FORTISS. MIL. V ET XVIIII LEG QVORVM OPERA FORTI
TER VETERA CASTRA DEFENSA SVNT POLYANDRION
item
OSSA V ET XVIIII LEG.
CVM QVINTILIO VARO MISERE TRVCIDATORVM
IVSSV GERMANICI IMPERAT. HVC CONLATA QVIES
CVNT.

vid. Lib. de reb. in Belgio. Car. V. Imp. mirab. Traiect.

Sed quorum certo ignoro, nec tantum mihi curae est ut disquiram. Vidi etiam haec epigrammata inter Veteris postarum fragmenta, Lutetiae & Lugduni excusa a Rollet tore quodam impudenter rollata: Sic saepe nova pro vetustis, et ficta pro veris, ab imperitis hominibus obtenduntur posteritati; quae tandem temporis praescriptione muniti, antiquitatis puro defenduntur. Sic plurima inscriptionum etiam Romanarum antiquarum inde non fide aut titulo occuparunt, a Leto, Jocundo Fontano, Annio, Cyriaco, effictae & obtrusae admiratoribus vetustatis.

MAIVS.

Hoc anno contra hostes iam proclamatos quique ab unione ordinum separabant varia dicta publicata, ut: ne hostes amicos aliosque: mihi sacris uniatur eg Marchi, ne quis multitudinem nomine Dei ab ordinibus no probat. XXIV in fer pentecost. per quosdam Religionis ergo magistratui supplicatum, nempe: Hermannum Vechtium, Justum Rineveldium, Willemum Varoium, Everardum Schoneburgium, catholicos Romanos; quibus benigne satis responsum, sed a malefactoribus quibusdam in discessu male exceptis fuere. Nocte insequenti ironomachia facta parochiae Templorum Cunibi et Nicolai.

Hoc anno variae in exsequias Catholicorum Rom. tumultuatum est; ut in D. Henrici Abcoudii exsequiis apud franciscanos, et sepultura Francisci pastoris in Houthem apud Harolaitas, circa pentecosten. Quo etiam tempore Henricus Rodulphus Mariani rotarii Bregoltius ob paremesin hoc pasquillum vernacula lingua factum raptus, nec sine sui damno dimissus est: Grauter n. Imperatorum legibus inscriptos famosorum libellorum aut carminum auctores, ac non in tantum, sed et qui manifestaverint ac divulgaverint capitali poena subjiciuntur; ut in Codicibus Th. et Justinianeis exprimitur, de qua materia quoq: videndus Fr. Balduinus in commentariis ad tit. de famosis libellis. qui editus Paris. ap: Wechelum 1562. Vide et Lob carmen D. de testibus ac Damhoudium in praxi criminali cap. 129 ubi narrat furtum spirituale dicitque nec pontificio hoc crimen flagellis puniri idque ex Hadriani II. rescripto vide can. qui in alte. V. quest: 1.

Vide Apost. sunt apud me, cum aliis ab Arausione duce pro unione propositis. vi Apost.

Livius de fam. libb. lib. IV.

IVNIVS

Initio Iunij mensis in festo pentecostes per diocesim Leodiensem mole magnus detrimenta, et templa expurgantes xii Iunij Antwerpiæ publicatum edictum de controversia religionis quam religionis verbi vocant.

xv. Traiecti pax religionis ergo publicè proclamata.
Traiectum superius ad Mosam Iuliani comitis obsidione ab exercitu regio ducis Alexandro Farnesio obsessum, raptum et expugnatum, die petro paulo apostolis sacra, quod dissertis per numerali exprimitur:

PAVLVS TRAIECTVM ferro traIECIt ab astrIs
RECLVdente Petro CLAVe potente seras.

Desiens 9. Nonius in polit: ar Militar: sermonibus; et tantum militis Francogallos et præsidio Gallicano duasse dicit, et dix quatuor et hariolmo, ubi tamen magnus fulgat numerus.

Hoc tempore ediderunt Gandavenses apologiam contra quosdam calumniatores et simul modum pecuniarum huntio proximo in publica rerum expensarum; quam apud me habeo Gandavi impressam, una cum epistola de seditione Brugensium papistarum sive malcontentorum.

IVLIVS.

Prima Iunij Bustendurenses inter se tumultuantur, et brevi religionis rixæ ad manus veniunt, ubi ex reformatis occiduntur 170, ex Catol. Roman: 30 et 100 vulnerantur, victoriaq: obtinet cum quadam contra religionis partem a Senatu admittentur, et ubi detur nec quid a pontificij tentarant, admisere prid. Idus cohortes militum præsidij sui causa ex dicis Traiectensibus; cum juramento, quod Senatui obedientiam militem præstarent, et missi abierunt, sed cum minus cum civibus connectirent, et nonnihil civibus minarentur, urbe octava quam vocitant duæ exercere jugantur.
Senatus credulus falsis dilationibus circa iv non: Iul: to: Axelium Canonic. Martinianum in arcem Iulis comitis, et varijs tormentis lassatum ad Monachum Augusti detinuerunt. Id quambis tum sine sua culpa passus fuerit; vetera tamen sub crimina hæc mereri esse videntur; cum n. casu intrudissem in cartulam nescio ex actis consistorij deceptam hanc contra ipsum Axelium instituta a festo vel synodo ecclie Traiectens: arrasatio nem collegi: Falsum commisit Axelius in impetratione præbendæ Ide Hamstede; propter falsitatem a se commissam Romæ capta fuit, et carceri mancipatus, nec potuit habere absolutionem, nisi omnes se sacris immiscet. Postmodum fuit, testes Vrevelt, Breuelt, Rosa Chorepis, scripsit se clericum Camerartensem, iterum Romanum, iterum Iulium manu propria. Rome vixit in adulterio cum Scotissa maritata, Turbavit consistorium &c.

AVGVST.

In fine præcedentis mensis Mechliniensis præsidium regium in tria mania Ducis Comitis Reussio suscipiunt.

Non. obijt Romæ Cardinalis Stanislaus Hosius polonus Concilij Tridentini præses, vir doctrina et eruditione insignis.

VIII. Vendita ædis s crucis in suburbio Albano, quam Theodoricus Ruyschij canonicus D. Joannis fundauerat Anno Christiano CIↃ CCCC VIII: bbi crux olim multâ miraculorum famâ, vidisse illic scipiones, lintea mina, quin et ferrea arma voti et religionis causa suspensa, pedes præterea, manus, brachia, bouis, equos, oues, &c ex cera; frequentabatur ideo locus ista superstitiosa pietate, etiam a peregrinis; demolitu deinde recta, hospitali mænitæ, ab Emanuele Christiano Joannis pistoris in præcario ipsis feriis Laurentianis; Quo etiam tempore miserorum sepulcra rum Hospitali D.ni Fallor Iusti in suburbio Exterminario Colonario, fundamento tenus sublata fuêre.

XXIII. Gandani a plebe rerpub præsidentis regij suichemi in templo S. Bauonis cuius fuerat præpositus Hora circa meridiem tertia ex humatum, idque cum rapsa in quo meluum erat tombustum scribitur. vide Ertsing: in Leone Belgico fol. 413. vbiam Quinti Largius prosequitur Sifridus petri lib. de scriptor. Frisiæ.

XXVI. Autoritate Senatus argentea aureaque ornamenta, parochiarum cinilis et Nicolai vi quodammoda ab ædilibus quos Fabricos vocant ablata sunt.

28 huius scripta et declaratio Olivæ templi præfecti militaris Bruxellensium, qua apud me est ignoscere rebellibus rationibus conatur satisfacere ijs qui cum præcipuis quorundam malevolorum persuasionibus inducti ad hispanicum maleontentorum partes inclinare et se ab ordinibus velle separare Mechliniensium exemplo videbantur.

In fine huius mensis indixit Stefanus polonus rex supplicationes ob eam feliciter aduersus Moscum gestam.

Hoc anno editum vulgari lingua scriptum cathmiris bresbi cui titulus inditus Rasgnellus testament; continet autem admonitiones ad Belgas vt fortitie libertatem præstinam propugnent ac Hispanorum tyrannidi resistant.

Hoc mense libellus supplex nomine Antwerpiensium primum principi Auraico oblatus qui ex deinde ordinibus confœderatis exhibitus fuit, vt remedium quæratur et adhibeatur cum rebus publicis plurimum confusis et turbatis, cuius exemplum Gallica lingua exaratum. Sunt etiam eiusdem anni hoc mense publicata de rep: statu per archiducem et Albertum Dominum, item reducta de non transcendo armata ad hostem, neque extra patriam militibus nomine dando.

Omy Sir spatiny esset varium, hBoclin Zor tempore
suspelirch ad. Archiduchy datum ad Arbay:

Illustrissimo ac Serenissimo Principi
Archiduci Austriaco Mathiæ gubernatori
provinciarum inferioris Germaniæ.

Exponit Gisleria de Warluzel religionis professa in monaste
rio Sctæ Mariæ virginis in oppido de Bourbourg in
comitatu Flandriæ; quod cuidam monasterij prælatura
vacavit per obitum Domicellæ Mariæ de Berneniroult
in mense Junio anni 1577. Et quoniam collatio ipsius
abbatiæ virtute indulti apostolici plano iure spectat
ad comitem Flandriæ seu dominum loci, D.
Joes Austriacus tunc temporis gubernator dedit in man
datis Reverendiss. Epo Iprensi D. Sixto magno viario
D. Audomari et M. Isodoro Hunsman consiliario in statu
provinciali Flandriæ, ut informationem faceret et ce
leriter capta dictus D. Joes rectior fieret, quæ inter
dictæ religiosas dicti monasterij magis foret idonea et capax,
et talis reperta esset quæ oratrix, cui propterea dictam
abbatiam contulit autoritate et potestate qua tunc vte
batur nomine ejusdem Mtis ut comitis Flandriæ, cui collatio
nis facultas attributa fuit, non via electionis aut
scrutinij, ut in electivis dignitatibus, sed jure regalium, cui
in parte comiti Flandriæ jure pfati indulti. Verum
enimvero cum pfata collatio apud status generales re
moratur in dubium, ad postulationem quorundam pfatum
abbatiam contra nos ambientium, et eo quod illa fuisset
expedita in castro Namurensi; fuit eadem nos relationem
pensionariorum Vbyls et van Haysen deputatorum nullam, manife
stis hominibus primo scrutinio quod informationis nomina
re debuit, validam et in rigore. Quod cum ita sit, non erat
aliud offitium statuum quam dictam Domicellam pleno iure
prefatæ abbatiæ investitam, in eadem manutenire, et re
lationem de eadem facta ratam ger, cum virtute illius
dictæ Domicellæ nos irrevocabile acquisitum fuerit.
Et sane cum Sctæ Mtis viæ proxima cura sit et justitia
mediante nos suum cum illa sum conservetur; Supplicat
humiliter dicta religiosa oratrix, quatenus Sctæ Mtati viæ
placeat quam in parte fuit nobis, quod ordo justitiæ, ratio
et æquitas requirent, ejus ordo et singulis ipsa se submittit
Sctæ Mtis viæ. Et totus consilij Statuum attendat
instructo et informato p minimachta apud Status gnia
pcedam deputata, nihil dubitans quin fidei relationi in ple
nio consilio Statuum facta, et eb quos placebit Sctæ Mti viæ
ad quæ deputare, nos oratrix innotuit fundatissimum et sua
innocentia vestra calumnias abunde defensa, et purgata
er.

OCTOB.

OCTOBER.

Hoc mense Senatus electus et publicatus; Coss: Franciscus Both II. et Lubbertus Tudertius. Lubert: Cleus, Egidius Blockius Questores; XII viri: Arnol. Theodoricus Leidenus, Jo: Buth Senior, Jo: Abcoudius Martius, Jo: Jacob, Leemputius, Albertus Fokius, Laurent Nythonius, Wilh: Bilerus, Pet: Festius, Henric. Zulenus, Jo: Robertus Druvius, Adrianus Meerlantius, Jo: Hoernius Medicus.

Hoc tempore classem mutavi, et ad quartam assendi honesto in ordine, ubi praeceptore Arnoldo Buchio rei descriptoriae, operam dedi, ac Graecae linguae simul et Rhetoricae fundamenta jeci.

Cum extra suburbanum insulentem viridia aquam nigramque ambularet, vidi illic villam quam vocant Questoriam, a Petro Cleiro Questore regio olim exstructam admodum pulcram et amoenam, omnibusque pro voluptate loci deliciis abundantem, sed erat non tam ample quam commode, polite, et exulte, pomarium adverat finctibus omnigenis refertum, in eo variis picturis conspicuus, silua deambulationi destinata, hortus herbis floribus variissimis variegatus, peristylium recreandis corporibus idoneum, et viridibus; adeo ut in parva villula omnes voluptuosi Epicureorum delitias vir tanquam in tabella expressas vivâ similitudine intueri potuerit.

VII huius publicatum Traiecti ad Mosam perpetuum directum quo ferentur et annigilantur vendituones et allocationes bonorum quorumcunque ad monasteria templa et ecclesiastica ordines pertinentia. stat apud me

NOVEMBER.

Hoc anno cum ordines sub primum Matthia Austriaco ad ulteriores plebis seditiones et turbas tumultuosas libertate religionis (quam vulgo religionem veram appellabant) permittendam esse decrevissent, libellus Gallica lingua conscriptus editus est, cuius apud me conservatur exemplum, quo de necessitate hujus decreti disputatur allatis etiam ad probationem priorum temporum, aliarumque provinciarum historiis quamplurimis, quibus hujusmodi libertas bono publico admissa refertur.

Eodem tempore aliud scriptum publicatum quod apud me est Gallica conscriptum lingua in quo agitur de pacis metu facto post-captum castrum Cameracense, de conservatione pacis Gandavensis, de numeroso ordinum Belgicorum exercitu non ita pridem collecto, adunato simul militia Alanconiano, quare hostibus castra non immissent

I [illegible] huiusp̃ presenti mḡsīb mitto edidit rectoꝛ noster R. Sarceus
= [illegible] Martinianam de Anficitia D. Lamberto Vander Burch. Decano Xantano
inscriptam

[illegible] abt bay St Geertruit te Louw a^o 1637 buyt Calendi gaē
[illegible] boeck bay S. Bigge & St Gael beschaet die dambo
Bagīnhouw et [illegible] bay [illegible] ons. Sick bltzauch m
magnu numero, sed no adeo feliciꝫ qd no fratellis
ibi publica potestad sacꝛoꝝ nec ayeth pstiti an-
deant, id quod febra sunt S. Bigge [illegible] ·i·
et mteptoꝛ clayxdich, qui nozunt.

[illegible] quidꝫ geratur in vrbe.

ANNVS ꝯ ID LXXX.

Coss.

Franciscus Bothius II. Lubbertus priſius Zudortius.

IANVARIVS

Hoc anno plebs quedam a Senatu reformari petijt, que rum xii articulis comprehendebantur, hec ꝑ denegata fuere. ii. ne ſcilicet collegia canonicorum congregarentur, vt ne ij in conſeſſu ordinum admitterentur; de ſcole reformatione in aliud tempus dilatum. hoc actum Traiecti Nonis Martijs.

Leges Traiecti late hoc tempore bdicuntur. de concordia vnitorū iv kal. Februarias. xix vero kal. eiusd. de vectigalibus ab eccleſiaſticis tribuendis; nō faciendis ſupplicationibus more Catol. Rom.; de in ius vocandis eccleſiaſticis coram magiſtratu; rum illi contra contractū vnionis id ꝯ dicerent.

xxv. ipſo d. pauli feſto in templo Martiniano ii ſacrilegi capti, quorum alter Leidenſis v martij in patibulum ſublatus, alter ꝑ puellam paſſis crinibus exoratus.

xv. evecta ſunt magnis ex templo Jacobeo; xiii kal. Feb. mandū Auriati per conſiliarium Baſilium deſcripta bona Canonicorum, aliorumq. eccleſiaſticorū in Theſeum.

Vltima huius menſis obijt Henricus Luſitanie rex et Rom. eccleſie cardinalis.

Hoc menſe monetae valor publicatus, Thalleri hollandici val. 35 ſt. Thaleri Traiectini et Geldrie val. 31. nobil. roſarum val. 7 florēn. Belgici.

Obijt Emanuel ꝑ Liberatus Sabaudie dux. Eo menſe, qui et quondam Belgij dux fuerat.

FEBRVARIVS.

vi. Wilhelmus Naſſouius Aurantie princeps circa veſperum dū expectatus Traiectum venit, cum domino de Hauzeth, ad cuius aduentum crates ex cemeteriorum ſublate; diſceſſit Amſterodamum xxvi einſd. xxvii. Malecontenti duce ꝑ Philippo comite Egmondano Curtracum, vbi dominus de Rotselaerge cum duobus vexillis militum Brotoru preſidio erat nomine ordinum, ceperunt.

* Carolo Philippo Croiano primo marchione Havricij.

27 Menſis precedentis Melchinge vxor in eius agro Rodorpie mirum quid contigit, puellam videlicet filiolam pauperis cuiusdam villani Adami Kruſe (quę iam ꝑ mortua deſperabatur), ad vitam redijſſe et multa de diuidatione vite ac ſupplicia euitanda confabulatam fuiſſe.

Circa hec tempora ꝑd Hiſpanorum magna in Brabantia facta mutatio, Octobris. 2ei milit. et armatorū ciuiū duribus adeo vt in Agnis circa Aſtrus pugnent, cū hoc in ſpiritibus miſs. Leuen Turcks als papiſts, cum mim. Camp bidden cū dirate dos in Agnis media yſſelle Lunam addita mutatione Lui toſto Turchi. Lib. 5. pa. 353.

Q ii

Vidi tum Scarabæum Luramitum, quem vulgo remum volã
tem dicunt; viuentem, habebat terna nigra, nitentia,
vtri instar, digiti longitudine, ramis quibus remiga
ornata, quę dicit Cardanus in medicina nõ ex
pertis vtilem.

var. c. 7

Imagines e templis quibusdam eruuntur Traiecti: quod
Ger Arzosfiagus annotauit. Az. Enchiud:

Vespere sub nonã TRAIECTI cvncta zvebant
sacra dolo nonis Martie fracta tvis.

Tum quoque tempore mfamiento plebe straẽ Regio Hispaniarum mlig
nia plassim deuecta, exemplo aliarum reẽmpubl: quod tamen sanioris
Iudicij femine minus probabant; proditoribus ñ. et inimicis propti
cipẽ maiestatis aut turbatæ reipub: seuero rectib ger mfamia
fuit iure nostro scitũ. Textus est in l. Eorum 23. D. de pœnis vt
ibi Bartolus; idemque mirat Iason super tit. de Actionib: § pœnal. nisi qui art
xii. num: 14 et 15.

et Iuuen.
Frangenda miserã funestat
imagine gentem. hyp. Eur.
1. Troas. 29. in fin

12. Quinto obijt Pragæ filia Maximiliani II Imperatorib Leonora.
xv. proscribitur a regio Aurantius pia Permensem in oppido Traiecto ad
Mosam.
xxx capitur ab ordinibus Dure Nouio stipendio milite Britannio Nimo
na, et ibi vltro: Egmondanus.

APRILIS.

De terræmoti hoz
ribili in Flandr. Camp
Vol. 2 li. 1. pa. 26.

Initio huius varij terræmotus fuere in ditione Traiectensi
Hollandiâ et Zelandiâ, quod rarum et insolitum in palustri
bus et æqualibus his locis, Plinius in ventos terræ mo
tos discursibus erumpere nitentes ramsam terræmotus
fatum esse videtur, quambis et Babilonicorum opinionem
qui vi siderum fieri arbitrabantur non oio reprobat, sunt

Lib. 4. de mundo
Lib 2. de reb. Super.

tamen varia huius generis ex varijs causis, de quibus Aristot.
multa, Democritus verò rara terræ aquâ plena ire ab aq.
sæpe moueri reddidit, cuius sententiæ fuisse Lucretium
constat, quæ ratio in his nostris regionibus' locum habere
videtur.

Lib. vi.

xiv processum est a Traiectinis ad benedictionem Abbatis Lau
rentianæ in Oostbroeck, Abbate voluntariè cedente.
xxiv obijt Hillegonda fil. Iubberti de Alendæ ex vidua Iohan
nis Wijck, in cuius obsequijs per Adrianum Zuleum decanum et Joan
nis ecclesiastici ab ordine medendi proximè post fumos
exclusi sunt, quod lugentes de anni deberent præcla
ue.
ix Quinto Mechlinia diu antehac cuius partes sequebatur per Norum
Templis et Multarchium ordinum præfectos occupatur, et mi
serè diripitur. cuius rei causa singulari libello explicatur.
Hoc mense moritur Carolus Fuggerus Augustanus Tribunus militaris
regijs partibus addictissimus, et talenti doloribus.
Extat apud me libellus continens ramsam separationis Mechlinien
sium ab ordinibus, quare eorum vinitas male corrupta

MAIVS.

XI impositum singulis fumarijs in orbe Traiectinâ XII stuferor: tributum, quorum dimidium proprietario deroderet, alterum inquilini damnum esset.

XVIII in exsequijs Nicolai a Nouaterra (nostrio an Primi praesulis Harlemiensis/quem Bornenbergius Ao 1579. obisse et in templo Servatiano sepultum scribit) vltimo fere interfuere ecclesiastici oblongis et sacerdotalibus vestibus.

X nostri in Engelmunster iuxta Cortracum a Marchione Ryssbroec hio rasi, et plurimi rapti, inter quos Dominus de La Noue Frā gallus militaris scientiae peritissimus, victoriā illic praecipuè virtute Albanorum Equitum asseruit.

XVII venditum rochebium carthusianorum ad Veystam, prioratum nequaquam se opponentes.

7 sequentis mensis Regij malecontenti qui iam tum ab ordinibus desciscebant Duribus Montagnio, la Motte, Rysbourgio, Ruesgamio 14 equitum alis & 22 peditum signis ordinatis iuxta Cortracum stetisse animo fandarum mutandi, sed rerum nimio vsorum vanitum prodierint, & inde turbide retrorsum dissipati coacti sunt. ex libello.

IVNIVS.

XV. Suollis tumultuatum est, vbi rapti Bilterus Marsius, et Snoppey.

VIII Ordines duce Alonso Hispano Diestium oppidum occupant.

XVIII. publico edicto Traiecti inhibitum ecclesiasticis, celebrare rationem Dominicam, aut baptizare more catholico Romano, neque vestibus sacerdotalibus (vt vocant) vtendum, idq. poenâ privationis beneficiorum, aut quibus nulla sunt beneficia x florenorum, aut aliâ pro arbitrio senatus irrogandâ.

XXVIII. constitutum ab Ordinibus Traiectensium de quinto nummo omnium aestimarum tam sacrarum quam prophanarum. 2x regione Traiectensi in publicum referendo.

III. citati sunt publico edicto vt in orbem redirent ab Vltraiectensibus, intra VI hebdomadas absentes et exules; quod deinde XX decembris renouatum, et tempus vnius mensis his constitutum qui intra alpes, qui vltra IIII. mensium spatium indultum est. Fuere hi nomine renouati: Ioannes Brubbesius Decanus summi templi, Folcardus Aytta de Swichen, valerius Cauchius, Georgius Wormius, Andreas Fabritius Leodius, Canon. Senat: Bucho ab Aytta, S. Petri; Ioannes Fonckius praepositus S. Mariae, Io: Drolshagius, Henricus Alsmonius a Sittart, Hermannus Schurmgius Canon. Mariani; Io: Velder, Anton Costerhemius vicarij S. Saluator; Iodocus Rineveldius, Lubbertus walius, Fredericus wanzodius vtenhamius, Cornelius Keselius, Henricus Oeldius, Henricus Cuijnretomius; poena ni parerent constituta bonorum publicatio.

Fratres patriam repetentes Philippū Hochstratensē obuium 22. vexil. ped. 2000 Equit. fugant.

IVLIVS

Habd
apud me ronrecte rondtionis 24 Jun: 1580. Antw: mordnū rongregat:
quibus rum Alanzonio affuit.
Hoc mense Trauectenses cuorante sub Laurentio Nyhouio pre
tore Rhemis templa inuadunt, et imagines ronfringunt.
XV. facta reconomachia templi Martiniani, postquam aliquandiu
oreluſum fuſſet. XXII festo magdalene bis ibidem rontionati
sunt reformate religionis homines.
Iohannes Nassauius duxit hoc mense vxorem Iacobam Kunegundam, Fe
derici ex romitibus palatini Rheni filiam virginem, rum ex
Elysabetha de Leuchtenberch priore ronivge plures libros mas
culos genuisset.
Carolus Croiiacus princeps Chymaus Aquisgrani duxit viduam Lam
beti Barlaimontij comitis Megani, filiam Domini de Qurij Mariam
ex familia de Brimeu.
XXII. ipso Magdalene festo in locum Wilhelmi Vueſelij ex decreto de
dinum rassati, electus Deramo D. Petri Iuo ralumniatore Io.
Bogert qui Scolastici officium resignauit D. Alphardo de Coninth.
Hoc mensi dicta ronstitutiones bellice Antwerpiae pro Edimsis.

AVGVSTVS.

VIII. ciuos in cemiterio s petri lustrati sunt Vltraiecti.
XV nempe VIII kal. Septemb: obiit Fredericus Schenck ex Barombus a
Tautenburch, Antistes Traiectensis, vir doctus, sed nimia parsimonia
notatus, de cuius obitu hoc distichum nimirale ferit, praeptor
Imdus Aziotus Tychius: Qvinto a Sextilis die dena obiit Fredericvs
Schenck pivs hic dvx et praesvl hvmatvs Vtrix. 1580
Cum mulierum nostrarum praecipuus sit vsus telarum confici
endarum, ar Imo plurimum se exercent, modus quoque se
rendi a Flandris ipsis inductus est; vt passim in Hol
landia Lords subarensibus iam reperiri
epist lib 3. ep 8. Nunc Batauae iacteut passim sua texta puellae,
Staminibus tumeat Flandrica turba suis.
Imonio rerra. Anno Christi 1119. Hasselundyb Teutonicus
interfuisse Philippum Schenk Dnm a Tautenburch, et ab
illo tempore Barones a Tautenburch, ar vero sint ipsi
cum suis nostris ignoro. Imo alpb finxo arbitror, sunt
n. passim in Germania Steinbrorum familiae ac in Quensi regi
one alij plane ab his et multo antiquiores

SEPTEMB.

SEPTEMBER.

Hoc mense obijt Jacobus Latomus Junior, Theologus et poeta insignis, canonicus s. petri apud Louanienses

XIX repentinâ morte obijt Cornelius Susius vir doctus, praeses consilij Hollandici, cui successit Adrianus Milius.

XXII. Gerardus cnoop canonicus d. Joannis duxit uxorem Johannâ sororem Westalem Sarcatianam

XI. — edita lex et lama regalis pro Philippo Austriaco contra Wilhelmum Nassouium Aurantiæ principem, quam typis excusam apud me habeo.

Hoc tempore Hollandiæ et Zelandiæ ordines consilio Aurantij principis gubernatoris harum provinciarum generalis constitutio facta est, de impositionibus et tributis colligendis: de vinis tam naturis quam confectis; cerevisia tam magnis quam provinciis coctis quam exterius; de petroleis rerum et aqua semine oleaginis; de omnibus aliis praeterea animalibus et alimentis; de frumento trimestri generis, de sale, saxone, et emolumento eiusdem rei. Habetur ejus apostema.

OCTOBER.

Hoc mense Ordines exautorarunt Senatum provincialem Ultrajectensium; sed post aliquot dies reassumpserunt praesidem Georgium Rataller, Thomam Zosium procuratorem generalem, Hubertum Paubium, Jasparem Brixellium, Loco Pauli montani Lentij, Gruppeij, Wilhelmi Viemeni et Ratingij, adlegerunt, petrum Ruscium, Wilhelmum Radelantium, Antonium Lonium et vim Anton. Buscius. senatoriam dignitatem recusasset, Florentium Herzemalium Can: Sal: et Albertum Folium.

Senatus Ultrajectinus erectus rursus hoc tempus, publicatus Coss. Reinerus Aswinius Brakeliæ dominus, Ludbertus Persius Judoctus II. Quæst. Adr. Meerlantius, Jo: Berchius. XIIIIviri Judiciales Francisc. Roth, Jo: Abcoudius Martius, Wil Bilerus, Jo: Jacob. Leemputeus, Corn. Mamius, Pet. Festius, Henr. Zulenus, Jo: Rob: Druenius, Roetardus Tanjeronius, Theodorus Gorpeus, Timanus Slotius, Joannes Amstelius Mindius.

Circa remigium veterum Senatorum (unum id genus) duplicatio instituta, cum in Maio Batavarum impositio exordium habuisset, cujus tertia sive tricesima proventario deberetur.

Hoc tempore relicta quartâ classe, ad tertiam me contuli; ubi eximius et praeceptor Regnero Sacerdio Dialecticæ fundamenta didici.

XX. octo. Rengerus canonicus s. Johannis duxit uxorem Graubert Westalem.

XXVII. obijt Anna Austriaca Maximil. II Imp. filia, et Hispaniarum regis uxor, ex qua quatuor et sororis germana progenita divinus philippus Albus.

NOVEM

Prima huius mensis quæ omnium sanctorum, apud Albas virgines qui dam ex plebea sorte Sebastianum quendam inopem sacrificulum, missam celebrantem habitu pontificio indutum, non sine pugnis risu in publicum protraxêre, ad urbis Basilicam, sed tum eo pauperior esset; asseruitque inopi ranula se celebrasse postridie dimissus est: et pallia tam viris quam mulieribus qui adfuerant, restituta.

9. Eo mense obiit Casparus Sigotz dominus in Grobendonck. et Guilielmus Horninus dominus de Heze gubernator antea Bruxellensis Maiestatis ac proditionis nomine tus, Ruremth bulgo Quisnoy raptæ trium ab urbe die VIII.

Circa eo tempus in Sequania quæstor factus fuit Valentinus Vaude Woort. victrum Expiatorum et consumpti.

Cum Hispano grave bellum inter Polonos et Moschos gestum esset in quo nostri inferiores Brabantiæ de pace tracta tum fuit, quæ subsequentibus anni comitiis inita est; hoc bellum plenius descriptum à

Hoc tempore Barclay factor noster edidit carmen Martinianum De fragili et promiscua humanæ vitæ lecentate; inscriptum D. Az: Eschio D. Joannis Canonico et præfecto Cecilianarum Virginum.

DECEMBER.

Kal. obiit Joannes Moronus Cardinalium collegii decanus. Comes Bergensis ad regios eo tempore transiit; et Lamoralis secundus Egmondani comitis filius Gandavi raptus, ad Deos nostros decessit.

XI. hujus mensis ex Utenhamme castro in urbem raptim abducti sunt Prior Dominicanorum Copenhagius, Vestalis quoq: Ruinea ex regno Via Albana propè suburbia, et pauperculæ aliæ nouæ Amazones christianæ, quibus crimen proditionis impositum, quòd cum Sueve ranis prædatoribus occulta quædam egissent; ast ea nocte decessus aruitor rasa flamma, tandem flumen relegando duobus dimissa.

XXVIII. Obiit Episcopus Leodiensis Gerardus ni fallor a Groesbeek.

Circa eo tempus Gebbig peeter soens, Reynier van Asbeyn, den dochter van St Jan, Jan Sprunt, N. van Oostrum, f. van Stade, Lub. van Zudoort, Cornelis van Malsen, f. van Engert, gemaect de instructie van de geestelicke saecken: Item deser deputeerde alle maer drie ouer verre stadten, die opsicht sullen hebben op de geestelicke goederen, van clooster ende andere te goede, voorts die nu synde ende ordonantie van staten daer toe sullen die oude sullen gebben c. gulden tsaers in salarisse, item als si besoygnerende ouer reysinge xv. st. daechs dat alle clooster, beraden binnen sullen achterlaten goede goederen die vuyt goetdunckende sullen verkeert staet van vrede, ofte beyde de vrede bandige opbrengen tot onderhout van preedicanten, ende goederen van Cyrcken, ende tot alle seminarien gebruyckt worden.

ANNVS

ANNVS ꝺꝺ ꝓ XXCI.

Coss

Reinerus Aswindius Brakelie dominus. Lubbertus prius Zudortus II.

IANVARIVS.

XI huius mensis diu multum disputatum in collegio Martiniano Traiecti, an reformata collegio, (ut plurimum sollicitabantur) in eorum templo esset admittenda, quum superiori anno bis coacti ad id fuerant, et pridie pontificii in collegio mysandū statuerunt; postridie vero quidam religioni addictiores non nescientes contrarium conclusērunt, instrumentoq; confecto religionem admiserunt, frustra reclamantibus et priori contilio legitime facto arguentibus et dictitantibus recte vis canonicis, fuisse qui subscripserant posteriori sententiae: Antonius Galema vicedecanus, Theodoricus Witenhorstius, Io. Montanus, Syphrid Groenesteinius, Gerard. Rhedē, Johannes Scaius, Io. Zulenus, Wilhelmus Clemus. XV Ruperti Wernherus contionari cepit, quod ad hunc usque diem continuatur, duobus dominicis et festivalibus antemeridiem.

Ludouicus et Wilhelmus montfortij pater et filius Hattemij oppidi praefecti, (Drosatos vocant) mixta commentitia cum D. Antonio Crispino et Gerardo Ratingio initam, cohortes Hagemannum Tribunum militarem in Domrula, et praesidium Austriacorum (qui tum nono nouo malecontenti dicebantur) praesidio coegerant, sed ab eadem impetiti et capti, tormenta bellica et praedones capere cuncti sunt.

Senatus Traiectensis sorte publica urbe exegit, ob homicidium in domo meretricia citra Albas virgines (vulgo het Huys metten trappen) a filio Cornelij Gysberti cui Vulgus fistularij agnomen, quod olim exercuerat id munus in arce Foeburgica indicit) commissum, cum autem Maria Roestia praetor edictum tolleret, publica virgis casa, ac urbe iterum exacta est.

Margaretae ab Isselt insidebat ad Zurium scribit, de quodam nobili qui erat in comitatu Polonorum Legatorum ad Moscu, qui ex Vralarzij Bibliotheca multa graeca monumenta invenerat, et primus in lucem produxerat. Ciceronis de repub. ad Atticum libros, eruditis literis exaratos; quos tamen eo nondum vidi, nec extare publicis typis Vrsinos puto, qui quoque monstrabat eundem nasonis in Dacia valle sepulcrum, exiguis inscriptis quae tectum quod purgatum est ibi desuper legerit: Hic situs est vates, quem dum Caesaris ira
Augusti fatis cedere iussit Ouido.
Dignè miser voluit patriis occumbere terris,
Sed frustra: hunc illi fata dedere locum.

Eor tempora.

22 Januarij recuperati in 4 partes dissecti scribuntur nisi potius 74 aperiri annum. ex duabus quae apud me libellis.

Hoc tempore vidi collegium Monasterij Brimensis, olim celeberrimi Premonstratensis ordinis, quorum effecta ante annos xxxv fuit Guidora Burgelia domina mea; Latinis literis docta, adeo ut ad quosvis literas latino stribere non verecundetur, nec parum efficaciam gratiae Mariae Ruyschae consiliarij petri Joris. Traiecto Brimensis facta fuit parochialis A° 1217, cui adscribuntur domus xv parochiales, et nonnullae extrinsecus. Circa hoc tempus Bregonzanium (quasi quadrata portum) ingressum in diplomate quodam Nobilissimi Bavari Hol. ro) oppidum non adeo magnum, sed propter situm ad litora aptum commodissimum, satis populosum, frequens; matrimonia ritu Papistico ibi vigent, quae et plerisque locis Germaniae fiunt maxima multitudine et coronantur, et inde in Hollandiam Zeelandiamque insulas comportantur. Faemina duobus tantum clandestinis. Erasmus Longolij Cratoporo patriam vorat, et Douzam odit. Castellanum Bregonzanij olim Ruyschelugi Ludovicum de Moischaetkis, cum loco ab Hispanis capto et vastato Augustinus Rouero.

Circa hoc tempus itidem a ventis et undis Hollandiae damnum illatum ut sequentes versiculi memoriales indicare videntur:

Anton II circa festa MIserabILIs Vnda
FVLget ab eoIs occIdVIsqVe pLagIs. &
Antonij circa festum intolerabilis unda
Venit ab Eois occidunsque plagis.
Unda ferox iterum Belgas bacchatur in omnes,
Antonij sancti quando erat orta dies.

Den lesten May A° 1581 syn geordonneert: Scade ostium soent, omme sedenigte te stellen op de goederen van overbrugge, en de wyfulcks daer nae op den x Augusti gheven de Staten naer voorgaende discretie provisionele bylet instructie ghom mitteert de voorst tolle generale geestelicke goederen te besoignen.

Hoc anno Immanuel Tremellius vir doctissimus ortu Judaeus, qui Genebrardus in chronographia multis mendatijs traduxerat, quod prius ob religionis professionem quandam alibi ex hebraica lingua quam ipse ex Jesuitarum furiis semimortuus vertisset; edidit dialogum Speculatorium quo se contra sua calumnias purgat.
Circa hoc tempus

In quadragesima que hoc anno initium habuit vi Idus Febr, auto-
ritate magistratus Marcellum ter in hebdomada exercui.
Nos cum rabiem toto fere seculo Ecclesiis furoribus plenissimi,
omnium ferè gentium vecti ad predam convolantium mores
fuerimus experti, destitabam sic doctis: vivi ac poetæ exce-
lentissimi Salustii Bretagii carmine, de differentibus natu-
ra et moribus Germanorum, Italorum, Hispanorum, Gal-
lorumque: Mesmes ne voit on pas entre nous qui vivons
Quasi pelle melle, et quy pauures n'auons
Pour partage a peu pres qune motte de terre,
Ceste variete? L'Alemant est en guerre
Courageux, mais venal; l'hispagnol fet et fin,
Le nostre impatient, et cruel le Latin.
L'Allemant en conseil est froid, le Romain saige,
L'hyspagnol cautteleux, et le Francois volage.
L'Hispagnol menge sieu, le Romain nettement,
Le Francois vit en Prince, en porceau l'Allemant.
Le nostre est doux en mots, l'Hyspagnol fier et braue,
L'Allement rude et simple, l'Italien graue.
L'Ibere en habit propre, impropre le Germain,
Inconstant le Francois, superbe le Romain.
Nous bravons l'ennemy, le Romain le caresse,
L'hyspagnol oncques ne l'aime, l'Allemant le blesse.
Nous chantons, le Toscan semble a peu pres baillez,
pleurez le castillan, le Teudesque hurlez.
Le nostre marche viste, en fuz cocq le Teudesque,
L'Ibere en bastelier, en boeuf le Romanesque.
Nostre amoureux est gay, le Romain envieux,
superbe l'Alleman, l'hyspagnol furieux.

en la 2 semaine au fin du 7. Cure

Quisque suos patimur manes, bene qui cubat is bis
octastichon lutmo fit expressit.

Gallus amat celerem pede nec remorante puellam,
Que levis est certis ac magis apta modis.
Hyspano magis illa placet cui forma benigna est,
Cui Venus ex oculis semper amica nitet.
Italus at timidæ letatur amore puellæ,
Dulcia que Veneris gaudia sæpe fugit.
Virgo sed audaci que provocet ore maritum
Illa est Germano dulcis amica viro.

Hoc tempore a nostris obsidione liberata Strasburgia ubi plurimi utrinque periere. Contigit hæc liberatio Strasburgensibus 26 Ja-
nuarij, nam ru Vilains nostrob q monasterium campense occuparant,
relictis

ex libel: qui apud me ex.

erectus protunditus rastris 800 tm militibus muniebat, Nicenatis ruinosa munitam in oppidu intulit, ut fugientes hostis secutus utranq: obsidione relinquere coegit.

MARTIVS

Pentapolis huius urbes Prolthagij, Schurmagij et Gruspezij quod citati no adeunt in fistum redacta a publica authoritate Latata fundat: suppellex et auctione publica vendita

7 huius Alexandrinus tragedia Romæ e Francia ubi cu Manzonio egerat.

V vel circa Lætare Dominicum Canonicum Dominicanorum in officinam Textorum commessum. Circa paschatis solemnia instituum et organi uxta reformatam religionem instaurentur, et canonicus parochiæ Jurobritanæ frequentarent, pædagogo Jo: Gaudano, qui id recusaverat seq: facturum constanter mercatus amplo.

Hoc tempore restituta organi petrarum pars, ac globus ferreus ibi ex catenula suspensus, qui ex arce Friburga ab Hispanis fuerat emissa anno 1577, cum a civibus obsideretur; utrumque templum hoc tetrastico ibi posito mirantur:

Accipe posteritas ex quo iacuere remota
Insaniente sacrilegio
Lividus hostili tormento hoc nabula fregit
Ex pacis arce Cantabet.

2 huius Jacobus Scotus rex anno IV imiti regni professionis sua ab eo purgata religionis publice fecit, atque edicto promulgato; dum vixit sinc atq: maxime domesticis observare: habet typis me excusus.

APRILIS

7 Martij vendita

Templa Franciscanorum et Hierosolimitanum initio huius mensis vendita, Hierosolimitanum emit Nicolaus Florentius Veymannus utrarius et ditavit.

III. Obiit Hubertus Dumpfhuius cui suffectus est. Hermannus Helcominus de Frisia renoratus, qui circa pentecosten primo in templo Jacobæo renunciatus est.

Nominit horum Becan: ad 5m: lib: 2: Hexmath: vide et Chron: de Mundium Libro 1 pa: 294. de lege Egyptiorum subtiliter furantium. Azpontius in Chron: pa: 231.

Lib: 5 c. V.

Geogr: lib: 12 c: 1

Aut: Iran: Ciemi della impresa di Tripoli.

hor tempore vidi Veronæ quosdam, qui se gentilis vulgo Heydey vocant, Germanis plusquam Zingaros, Italis vide Ciani appellatos, hominis nigredine deformes, et vestium sordibus et nebulonum more. Circa annum 1417 primum per Germaniam vagari cœperunt, ex Ægypto ut dicebat profugi, quamvis aliud comperimus, nempe colluvies omnium nationum, furto, ridiculisque dimissionibus victitans, de quibus plura Munsterus in sua Cosmographia: et Angel. Rocca in Bibliot: sua vaticana Assyrio: qui dicit se vidisse vocabularium ipsorum fictitijs verbis repositum: videndus quoque de his Polydorus Vergilius de inventoribus rerum lib: VII, cap: 7; qui Assyros de arbitrariamus Volaterranus Ut vos pessimi populi putat, ex quorum origine Goa sit omnia natura. Vide etiam paralipomena ad Urspeig: et Hermolaum de nobilit: Quidam Italus Alarum Mauro rum Zingaris comparat.

Ego hoc

Ego hor tempore, cum scriuo meo ad vendendas pagin[as]
ante quadraginta annos in paludibus Rhenensibus non
dum, profectus sum. Erant olim hæ paludes minus
suis dominis vtilitatem afferebant vllam, domos aspe
ras thoma Gramaio et Joanne Latio, Elira fur
ta; et fossæ, quibus repletis aggrauantur, mag
no sumptu et labore effodiuntur. tum n. repi
tes Bituminosi magna copia effossi, ad varios
vsus tam publicos quam priuatos deferuntur.
à Scenio Cambro, in quo primum tali forma fac-
fuit) compactati, maximos reddidit quotannis te
stro regio, quam priuatis dominis, attulere.

XIV. Maij obijt petrus Camp, tutor olim meus, et apud quem nouem annorum puer pro Burmania habitauram, huius in templo Pe
treano ad sinistrum Chori latus, marmore tumulum in pauimento positum, hac inscriptione:

Ecce ego sicut fœnum arui, nunc in pulvere dormio
resurrecturus in die nouissimo.

Anno dñi 1581. die 14 maij obijt venerabilis dominus ac magister
PETRVS CAMP huius eccle canonicus, cuius aia requiescat in pace.
De eqenibus Monasteriis quæ ab Abbatio auecta et quo consilio
ea remittere nolit vide Diuæ Litteras latinas de 8. Maij Leodij scri
tas.

IVNIVS

Parochiam D. Nicolai conseruandi templi sui causa ne demolirentur,
et ornamenti gratia, altiorem turrim ex parte altiorem fe
rerunt, Horologiumque imposuerunt.
Wilhelmus Nassouius Aurantiæ princeps Dominus et ciuitatem Vlissi
gen et Veræ in Valachria C frustra Joanne a Burgundia Fro
montij Domino luctante, et creditoribus Veriensis se satisfac
turum offerente, cessit.

XVIII. Coloniæ Agrippinæ deposito Truchsesio Episcopus inaugura
tus Ernestus Bauarus, idq. sibi notatum distichon:

Leodiensis Episcopus inauguratus et est versus numeral.

En vbi Marcelli solemnis circulus instat,
Pastor oues laetus tentat adire suas

nisi ab ad annum Lxxxiii referendum Verum.

28. Bredam occupat Hautepennius Barlamontius fraude cum
rarensis arcis præfecti fratris in arce Bredana captis, quia
to militem præmia et promissis corrumpebat. Leo Bel. 145.
De eremitis istis de quibus magna ostentatio fieri adhuc sole
rant non inelegantes, Iul. Scaliger:

Ridicula furatrina Cingarorum, cui
Est oculus raucator, sit manus furax,
pedes fugaces, falsa lingua, mendica, hæc
Vtri ferarum pauper et vaga, mouue
Mentitur auram, terminumque fortunæ.

Vide Vulcan: de Vrbianis in Specimine Imaginum pag: 100. et Alciat: Emblem. Lib: V. cap: 3.

IVLIVS

Cum inspiroꝝ veterum pictura imberbes, non pe
tui tamen istum morem, probaui; cum virum ostẽ
dat barba, et addat autoritatẽ; nempe,

Turpis ime frondibus arbos,
Turpis equus nisi colla iubæ flauentia velent,
Pluma tegit volucres, ouibus sua lana decori est,
Barba uiros hirtaq; decent in corpore setæ.

Philosophi veteres istam primipil Gregor uidemus
barbatos Romanos imberbes, iterum barbatos, qui
cadi tota barba ad maiorum nostrorum solita; tum rursum
alta, nunc uero semiraſa monstratur et placet.

30 Septemb. Cuera per tempus rapi fugatique nostri in fuſia prope minimẽ
tum Rhyensitt, frustra a Fr. Verdugio oppugnatum: periere et
primis Catulus a Vermyarde, et Sigullus, Norissi summi le
gati diraq; in Georg. Robertus, Brigandus ad Commerc
Gerardus Antinus, Cornelius Longiginus, reuerendi Bolon
Colton, Bisopus, et Fusbillenius, itidem ducendi Angeli;
Henricus Eckius equitum magister. et regius Wolfgangus
pugnax uulneratus.

AVGVSTVS

primo huius constitutio facta in comitiis ordinum confœderatorum
qua instituuntur collectores generalium tributorum

VIII. Fogg. scade canonicus Martinianus Antonia Deiſia duxit
uxorem feminam satis autoram at prorsus: ipse uiro tam furcat
Episcopi officialis et hæreticorum index, qui aliquando interfuit
mox ex numero fuerat eorum qui innocentem sanguine fundebat
mandato Romani Baalis.

XXIII. Varij ignes supra Traiectensem ciuitatem uisi, nunq;
similis deformis, et turbarum quæ insequutæ sunt.

iv Virginũm monasteriũm Bethlem propter suburbium Insulense amoenũm admodũm et structurâ validum, rendituũ, et paulo post ad fundamenta demolitum.
Hunc locum Turca malitiosi occupant oppidum Tendzonen.

viii Sacellũm martinianũm in suburbio Insulensi funditus diruitum, et coenobiũm vestalium nobilium in amoenissimo loco agri Trajectensis situm Vici veteris, venum expositum; at ablatione turrium, multorum nobilium qui ibi proles suas haberent interessorum, hoc tempore redemptum est, verũ deinceps anno LXXXIV prorsus destructum, et nunc consumptum est; Fundatum hoc olim Aº Christiano cc cxxv. a Mechtilde Castellanâ, ab Sâdemq et Ottone Castellano siue Burggranio Trajectensi dotatum, confirmatumq; sub Godefredo Rhenensi Episcopo.
ix Curia proximae Traiect. ob grassantem pestem apud Orphanos ad aedes Europij mutat Burgellũ, hinc ad Domum Episcopalem translata, ubi hausit ad mutationem Christi.
xiiii ex templo petrodamo imaginũ erectae.
Mandatum ab Ordinibus ruris et tempus, ut omnia aeria sigilla ad se deferant, et ne ejusdẽ insignia aut nomen monetae insculpatur.
xix Vianensis ecclesiastes reformatae religionis Calvinianae quod docebatur adhuc infirmos Spadonia laborantes, ejecerunt, ac suos loco Lutheranum assumpserunt.
Hoc mense scolio ad Hieronimitas valedixi, cum multa mineruâ hastenus literis insudassem, et tute vero recreante maiori animo easdem amplexus fui et fructu, et ex mutuo, quam vocalibus doctoribus praeceptoribus.
Editus in Gallia Francorum libellus cui titulus La supreme ordonnance du Royaulme de France, quo diu continentur; mense ad regem; ni Demonstratur modus liberandi francos nouis tributis et nihilominus aere alieno levandos: ad ordines regni; pro conservatione legitimè faciendo.

OCTOBER.

hoc mense duxit vxorem Johannes Banarus Canonicus Martinianus Mariam Loberam de Ostende, Stephani F.

VI Georgius Rataller⁹ praesul in senatu apoplexia correptus concidit, et ad domum Fratris vicinioris sub vesperam ductus, animam efflauit.

Discessit e Belgia Matthias Austriacus, et Coloniam petijt.

XXVIII Senatus de more constituit Traiectinae Urbis, Coss: Io: Abcoudius Martus, Petrus Fertius. Quaestores renuntiati Scabini vocat XII litium dirimendarum: Lubbertus Rudertius, A. Fokkius, Jacobus D'Edel, Corn: Mamius, Wil. Bilerus, Henricus Zulenus, Roterus Lanferonius, Tim: Slotius, Arnoldus Uffelenius, Jo: Spruytius, Florentius Vedius, Jo: Vffelius.

NOVEMBER.

Hoc tempore Arabemisteram, dum intramissam exspectare in repi vsqd Henricum, via Ferraria minori.

Edidit R. Sarcerius noster rector hoc tempore Oden Martinianam cui tit: Strongia querela. inscriptum D. Gerardo a Wesalo abbati ad S. paulum. Tertium ambitu templi Paulini hinc inscriptio tenorem: O menschen wij begeeren dat ghij wilt bidden voor de siele van allen menschē Ende in sonder voor d Jan van Kuelen, d wauter van Almelo, d Corn Aeltsz, d Dieter van Rotterdam, Ende H. Adriaen van Seboenhoven. d. Jan vā Risen. d Pāu wel vān Ommeren priesteren.

Extra fines Andeuanas dedita parmensi nouae adhuc Torneum, et minitat hoc argostichon:

Lvce sacra Andreae regi arte effecta rebellis
SVBRVGA PERMENSIS NERVICA GENS AGITVR.

[nubes rumoribus vid. in Leone Belg. 451]

pergat in Quid obsidionem a parte parmensi ab Wallius vulgo mons de Wau, praemuit comes de Bryquet, primus filius Duarii nuo tempore Leis operam dabat.

DECEMBER.

XIV. patres vetalium edicto roguntur migrare, nec ad eas redire, quod nonnullis satis grauate, rum dulcissimā consuetudine, et summā commoditate earum, quas vegeta aetate multis et saepe nimis offitijs sibi deuinxerant, in senio raro rogerentur.

XIX. obijt Carolus a Burgundia D. de Somerdyck et Ameland. filius hic erat Caroli Burgundi Palatij et Brygdam Domini ex Margaretha vxore Marischalli Hannoniae F ac pronepos Philippi Boni Burgundi, duris ex Baduino filio nato. Reliquit hic ex Joanna Culenburgica vxore duos filios, nempe Hermannum et Johannem Burgundos.

ANNVS

ANNVS XXCII.

Coss.

Iohannes Abcaudus Mārtius, Petrus Feitius.

IANVARIVS.

Hoc anno Carolus Croiacus princeps Chimay defuncta matre, ob controuersiam quam cum patre habebat, qui Joannam Blosiam sororem domini Treslongij et viduam Philippi Landoij Beaurorij domini superinduxerat, relictis regnis partibus, se ad ordines confoederatos contulit.

Inquiri solet hoc tempore ay modia, mensurę, pondera, sint iusta, sed inquisitione nimium facili: olim Valentin. Imp: constituit modoli omnium modum tollerauit, ne diminui possit mensura.

IV Maynus Moscouiæ dux pacem a Stephano Poloniæ rege non cessam translatione Legati pontificis Romani in Zopolistra confirmauit.

Hoc anno Mauritius Nassouius Aurantij F. ex uxore Saxonica Lugdunum Batauorum studiorum causa a patre missus est; cuius studiorum socij dati Philippus Nassouius et Philippus Marnidius; item Wilhelmus Horstius doctus Hollandus, qui sub cura tanquam aulæ præfecto commissa est: huic Vicarius datus Melicius qui familiæ præpositum curam gerebat: præterea vsi patre dedit in pueros, pædagogum, viliorum insuper adolescentium nobilium et studiosum, tum qui esset a cubiculis, a poculis, item pistorem, coquum, ianitorem, tabularium, et vilicum Lunatinum, præter eum famulum mulionem; equos v, de duos pro præfecto.

FEBRVARIVS

IX kal Mart. Franciscus Valesius Alançonius Antverpiam venit, et Dux Brabantiæ paulo post proclamatus est, multis insigne summis Francię Angliæ et Belgiæ proceribus comitatus. armum Eius exprimit descriptus: FRANCICA CVM BELGIS CONCVRRVNT FŒDERA NEXV. 1582.

Eius in Angliam iter et discessum ac gratulationem tum Zelandiam appulerit ibique inscriptus, ubique inde comitatu aduerso flumine Scaldi Brabantiam profectus in suburbano Antuerpiensium magnifice est; quę ubi triumphalia ibi ornamenta tam extra quam intra urbis mœnia, fuerint erecta ac lætitiæ signa significandæ comparata tam vulgari quam peregrina lingua vbi libelli satis superque exprimunt, quales apud me habeo, quibus et nummos honoratos argenteos, in duplos sparsos, cum emblemata ac epigrammata FOVET ET DISCVTIT

MARTIVS

hoc mense Martinus Schenckius qui rebrias sequebatur
partes, a Domino de Hoogelaxen in oppido Sanctis raptus,
et inde abductus, monstq in captiuitate usque ad Junium mensem, Anni Christiani LXXXIII.
XXIII rursus dominicam Lætare quam Rosarium Belgæ Belgicum vocant, raptum a Francogallis oppidulum Lens, at in Aprili redditum ad regios.
XVIII Wilhelmus Auriacus princeps plumbeo globulo sclopetario circa malas vulneratus est, per hispanum quendam Joannem Jaureguy; qui statim a satellitibus occisus est; post 10 circiter dies Antverpiæ Antonius Venerius confessus, et Antonius monachus qui confessionem Jaureguy ad carnifices paratis audierat, post varia tormenta et quæstiones extremo supplicio affecti sunt.
Huius mensis VII ordines subsignari fecerunt statutum de collectandis impositionibus ex agro Trajectino, idque 14. deinde publicatum; apud me QI: quod cum medio supplicio anno 1594 explicatum fuisse atque deinde Anno demum MDC amplificatum et grandibus extructum de difficultatibus quotidie emergentibus, medicina fuerit possit.

Leo Belg: fol. 477 et sequent. habeo apud me descriptionem.

APRILIS.

Hoc mense et circiter non desierunt Reformati (quos consistoriantes vocant) omnem movere lapidem ut conciliatorem D. Jacobi Lusque parochianos (quos libertinos vocant id quod nullis civilibus astringi sed libera tantum religioni uti vellent) in suam classem pertraherent, ad quod cum D. Hermannus Faso satis mirabiliter collegæ Erasmo videretur, is quod hoc plane improbaret, et minus stipendij quam Hermannus retineret, Trajectensis valere iussit, at in sinu eorum subrogatus est Tako. Erasmus vicissim demissis ductus pœnitentia, undique conditionem conquirendo, tandem Medicinam pagum domini Vianensis petiuit, eorum cum et ibi difficulter ei solueretur, eorum reliquit et simul conciliandi munus.
Juramentum Hagæcomitis Aº 1581 XXVI Julij conceptum, XII huius ab Hollandis præstitum fuit tale: Juro me flocci Regem Hispaniæ cum facturum, neque me illi obsecuturum, nec me eum ut dominum supremumq: principem agnituru[m]; me ab omni fide obligationeq. quâ ei quocunque modo tanquam supremo Belgij Principi obstrictus sum liberum putans atque judicans;. E contrario promitto Illustriss° Principi FRAncisco Dei gratiâ Franc. hæredi, fratri unico regis, Duci Alanzonio, Lotharingiæ, Limburgico, Brabantico, Geldrico Andegauensi &c. comiti Flandriæ Hollandiæ Zelandiæ. Zutphanensi &c. Marchioni sacri imperij; ut domino ac principi meo legitimo pioq. legitimeque electo, me inquam illi pro virili adiuturum, contra Hispaniæ regem et adhærentes, ut Celsit. illius et Belgij inimicos, porro me id omne

quod

quod omnes et singuli fideles subditi Brabantie prouintie originarij supremo suo legittimoq: principi tenentur obligantur. prestaturum.
Hor tempore cum Io: Bogerub a Sudire rogetur nobis bona nostra — tradere, et ipse in solutionem mille Burdetorum florenorum nobis assignasset xv terre iugera in pago Heyfeet, essetq. ager iste deligniosus, et quod diu impastus mendtudq; iacuisset, arundineto similior; eo cum curatoribus Arnoldo Scanteno et Iacobo Harebardio, via cum sorore Maria Buckelia et Aleida Senendra profecti sumus, ut in loco deliberaremus. in eisdem presentibus
Segfolt autem est pagus Dominorum Marianorum, in extremis limitibus Vltraiectinorum Hollandiae versus, olim ditissimis colonis habitatus: sed bellicis gestis tumultibus solaue vastatus. Templum parochiale hic fundatum anno XPIano cIↃ ccc xii, nam antea illa tempora in istis partibus nusquam Mycenon sunt parochiales ecclesiae.

MAIVS.

v. Obiit Antuerpiae Carlotta Burbonia, quae Wilhelmo Aurantiae principi nupserat, cum vixisset annos xxxv.
Anglis agrum iuxta Traiectum noui situs ac hostilis depopulatur.
Hoc anno nulla loca sacra diruta aut uendita, sed insignem eadem accepit templum Marianum xv huius mensis; quando plumbo quo opertum erat iussu Senatus denudatur: ad hoc electi commissarij, Io: Berck quaestor Ioannis Stridbroeck, Cornelius Winter, Henricus Rutus, uiri minoribus vastationibus passim usi, circa modum Odrombrum, cum militibus Nyenhorni ad octodi hoc exciuntur, quemadmodum et in templo Ioannitarum, quo excedente militibus Heydenbroeckij aut Wordenburgij illud diruparunt.
Canonici Regulares circa hoc tempus in arctum rogantur, Carmelitarum Coenobium in textorum officinam conuertitur, cum hi ante templum Dominicanorum tenuissent.
Brigidiani fratres coacti mendicarum uestimenta deponere et illi necessaria tribuere; xiii. Zegerus Goch. et Franciscus Gerardus Fratres de nocte rapti ad carceres publicos durantur, nescio quâ de causâ unde se post redimere rogantur.
Hoc quoq. mense Otto Blosius Treslongius Canonicus Martinianus, a Praetore in ius uocatur, quod in edicta publica commisisset in exsequijs Gerardi Haerlebeij, ubi more ueteri Latinos praeiuerat, et pie hoc munera ecclesiastica nouae Catholicorum exercuisset.
Iacobus Pottorus, et Florentius Vedius Bibliotecam a Cartusianis et alijs ex toris collegerunt, ut in templo Ioannitarum Bibliotecam publicam erigerent, verum ea mutatâ sententiâ in templo D. Ioannis constituta. et nemine sub curam suscipiente, a multis distracta, frustra eam reducere conante, Hugone Amyseo, pene contrivit. me hortatore

Hoc tempore ad magistrum Cornelium Gallicam Lingua addiscere incepi, in Gallicam propediem iturus, idq. praecedentis mensis xxi. die.

Initio huius senatus Traiectensis ad ornatum basilicae similis turrim supra eam dicere quam quidam eo quod ex variis ac nobilium lignis ut dicunt constaret Apostolicum vocabulo, ac nonnulli ecclesiae Sanctae Agathae nuncupare, ductus.

III huius narratur fabula sat mihi ridicula confirmavit Ioannes Romsius apud Agrippinenses hospitis filia, quae se eam nomine dicebat) de filia petri Fauni ad nigram aquilam in vento Marano. quam torollab romae pomerium diabolus figura nummi nebulo interemptat. vos.

vid. Leon. Belg. 487.

XXV Obiit Nicolaus Vorstius proscriptus Traiectensis grauidum morbo confectatus, quod quia durius cum papistis egisset, ipsi arridere sua mora interceptabant. solent n. illi quod argumentis ex sacra scriptura desumptis firmare sua secta nequeant, exemplis mendacibus et confictis id tentare miraculis inde tanta mirandorum falsorum congeries, et ex ultima usque superstitione desumptorum exemplorum tot libelli creati sunt, quum nec attendat veteris scriptoris in Matthaeum virtutem mirabilia ejusmodi miracula falsitati, attribuentis

chrys. hom. 49 in Matth. tom. 8 fol. 48.

IVLIVS

I hoc mense regii malecontenti oppidum in comitatu Hainaltensi Lorgemum obsidione sed frustra cinxerunt, ac Flandriae tentatem Audenardam ceperunt nonis Iulii.

Circa hoc tempus in agro Traiectensi Dambulandi ingressus villam Regii quaestoris vulgo Gel tentum quum Rex, ob quam paulo post demolita, hoc modo delineata.

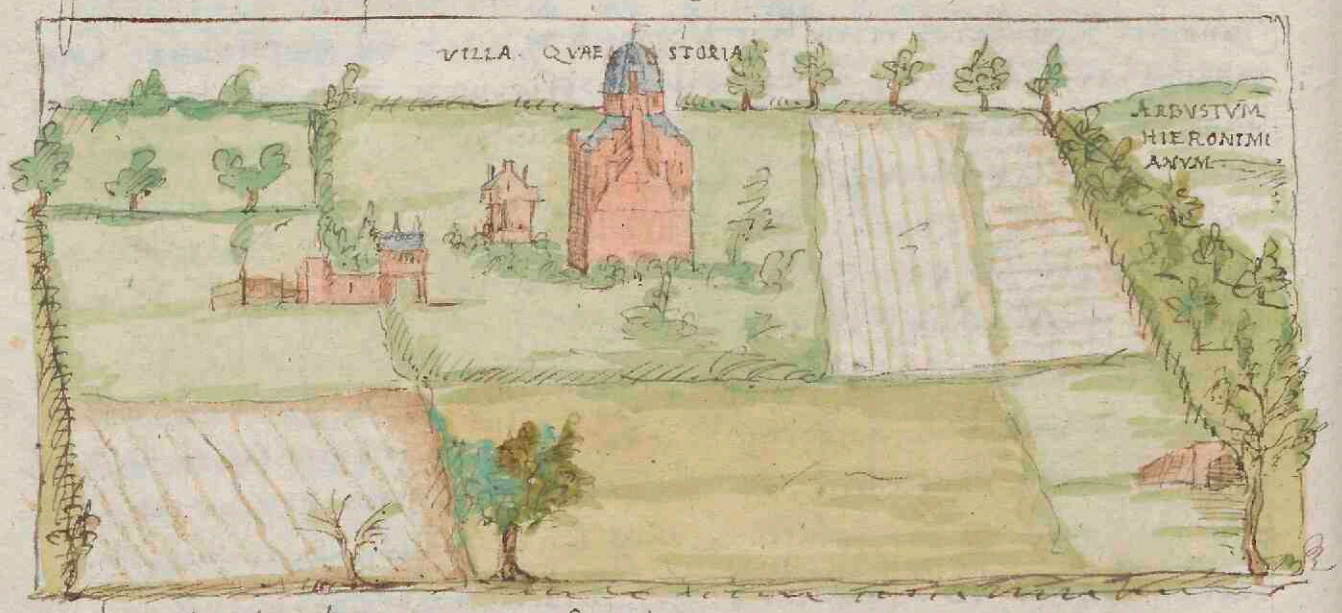

Malecontenti Lyram Brabantiae oppidum in potestatem recipiunt.

12 Aprilis Alenzonio a civibus Antwerpiae iuratum et quod iuramentum a Michaele Bayo magistro nostro examinatum more papistico subscripsit ac edito super eo libello.

AVGVSTVS

AVGVSTVS

Hoc mense exyj — x agro Campensi proxpe Thessalam magnā
pestem prodam Legerunt, nonnullis riminū terrisq;
aut raptis.
Mos iste pulgaris aniculariū sine superstitio, post onerum expe-
bitionēq; festas decumbq; vertuscum nec protinus, nec bre-
frustillatim remmittere, ne diris aut magorum praesti
gijs obnoxiq sint; idque ex veterum fulta opinione,
cuius meminit Plinius libro 28 cap:2: his verbis: Defigi qui
dem diris deprecationibus nemo non metuit; huc pertinet ouorum ut
exorbuerit quisque calyces cochleamque protinus frangi, aut eosde
cochlearibus pertorari; id quod rorgliaribus fiebat quo
rum ad eam rem usus pertinebat, ut Dorel ad petronium
Donza, lib: 1 cap: 14 praedandarum.
Sub Antonio Ligmino olim Thessalo castellanum rebi pro
fectum 1470 dom: Gerardum de portgrest, cui succes
sit dom: Johan: de Vasserual, post quem a° 1478 de
portgrest praefecturam obtinuit, q nam obtulit. Johanni
F. Gerardi de Assendrest, a° 1484, vide annal: A° autē
1304, multio Nicolaum Eatz praepositum a Guidone Flandrisi
contra Jo: Hamonium 28 comitib.

SEPTEMBER.

In Junio Amuratus III. decimus quartus Turcarū Imp: filium suum
Mahumetthem qui patri successit sub nonis III & XV Imp:) natum
ex Circassa Asiana multos annorum viginti XV vel ut plurimis tradit
XVII annum ingredientem, magna pompa multisque festivitatib
publice habitis circumdandum curauit Gozar.
pompa descripta sezm: Anglica descripta apud me habeo.
XVI. Celebrate fuerunt nuptiae domini Grimbergae, cum filia
dni de Meurcan. Hagae comitis. Anna Hamala.
Hoc tempore tum bellum nescio an contra Huguenotos pa
parabatur, vel ut verius ab eis Gallis pro defentione confe
deratorum, qui cum Francisco Valesio abnegato Austrio
Belgae nomen constituissent. Conscripti sunt in Lu
xemburg duces et milites novi Alanyonij, quorum nomina et
numeri sequntur: princeps Delfinij, 4000 Heluetiorū
peditum, 3000 Selox et Grisonum, 2000 equitum colligit.
Comes Nassius XV alas equitum nobilium 750 conscripsit;
et peditum 2000. Comes Rockefocaudius 200 equites cata
phractos. Com: Montgomerius XV alas 750 equites; D. Bel
garde sub 1500 equitib; D. constiarig Catelanus 200 equites
D. Columbae 4000 peditum; D. Feznacius 2000 Lanzario
rum, qui simul efficiunt VII M. CCCC equit. pedites vero XIII M.

præcedenti mense Andreas Tolnæus Leodij edidit Antiphonā Bullæ papæ Gregorij XIII qua Comitem Isenburgium anathema dixerat; qua et papalis rehabitus arcana deteguntur.

11 in Curo Batauorum nuptiarum celebrata solemnia Huberti Masseni D. de Tilborch et onfenort, cum Sorore Andreæ de Argū, D. de Oystebeyke.

Cum in Quind mensib Stefanus Bator polonię rex Varsouiæ comitia indixisset; Austros misserima structura nobilibus subditis tonuocari iubet, eisque significare se eorum conditioni mistum, velle eos a plagis et herboribus dominorū liberare: cui Austri se astringunt, constructum mœnia nitari nolle respondérunt. Michael ab Isselt.

in fine huius mensis publico edicto Tractatus ocb absentes et proscripti causa religionis, intra VI hebdomadas redire, iussi.

Hor quoq: tempore in Hispania sumptum supplitium de quoda Io: de Castilia, Brugis Flandria patre Hispano nato, Hor modo: primum lingua priuatur, deinde in quatuor partes equis distrahitur, quia compertus fuerat Aurantio (a quo annuum stipendium ccc coronatorum accipiebat) omnes notabiles quibus secretiora literis committebantur significasse.

Anno præcedenti 1582.

Nam fuerat Hagæ Secretarij cui rerum Belgicarum expeditio commissa erat, præceptus scriba, patrem, qui foro præerat, Quæstorem Armentarij in Belgio fecerat, sed suę tandem proditionis extremum dedit præmium; cum ab Anno LXXI id consuevisset: solent autem singulis semestribus aut trimestribus exhonari nota, et in aliam commutari formam.

NOVEMBER.

Hor mense regij Malestenciti oppidulum in Tranisulana regione, quod ante nequaquam obsidione cinxerant, Lapidis Virum, Steenbergk, et insidijs cum præfectus aliquot militibus comitatus abesset, Hostes vero iam Bronckhorst et Keppel in dictionem ex reperant; in obsidione dicto Bronckhorstiano præsidet in pectore grauiter vulneratus Hegemanus, militari virtute in illis partibus notissimus. oppugnant

Franco Gallorum Legati apud Ordines agunt, vt si Alanzonius absque liberis decederet, Belgia corona Franciæ uniretur, dicuntque Brabanti et Flandri reperisse Gandauenses sibus consentisse, reliquis prominciis omnino reluctantibus.

Rhen: Sarcerius edidit hoc anno elegiam Scolasticam de cruce sine affectione perferenda quam misserat Buconi a Montsma præposito D. Joan.

DECEMBER.

II Arnoldus Frend Filiam Rudolphi Srsonanij de Barchy et Annae Vandeta sibi desponsatam, duxit uxorem.

Bomineti quidam Gallofrancis oppidum Vndzouch raso Italorum praesidio occupauit, 28 Iunij.

Fama erat Alanzonium Turcis viam in Belgium apertuum, quatuorq; Antuerpiam aduenisse, de Emporio meritum suarum ibi cupido tractatis.

Pridie D. Thomae sequentis anni senatorum hoc nomina publicata sunt: Petrus Fetius II, et Io: Robertus Druenius, Coss. Franciscus Snekius Oudanius, Gisbertus Antonius Vorstius: Quaestores. XII viri: Arnoldus Theodoricus Leidenus, Nicolaus Oschemius, Lubbert: Rudolphi Hermannus Viltius, Io: Iac Leemputius, Alb. Fokius, Wil: Bilerus, Hen: Zuleri. Adr: Meerlant, Theodoricus Goiserus, Io: Sprutius, Wilhelmus Centius Dullenburgius,.

Reformati consistoriales circa festum natiuitatis Christi miserunt Inonstrum, ad impediendum catholicorum Romanorum exercitium religionis, et dorum sacrificum rapiendum, Wilhelmum Nippertum. Sosij diarium; Verum ib praemonitus se subduxit, ac Hispertus aliquotus frustratus re infecta discessit.

X Ferdinandus Albanus Aluarez de Toledo Aetatis suae LXXVIIIan no in Hispanijs obijt; rum rudolitatis apud Belgas mirificum reliquit memoriam.

Nostri hoc mense oppidulum Geldriae Magum comitatus titulo obsidione cinxerunt, et non multo post ad deditionem coegerunt.

Miror quam immemores diuinorum praeceptorum et quo contemptu diuina leges mortales: Videas et pupillos cogunturi obiqua defendere iudicia, et nunc milli magis opprimuntur: Iocamis Boyceri uersutia decet nos in pupillari constitutos aetate, temerarijs litibus petimt; et nostra quae sint, aperta ui detinet, ac multis praecibus contaminata destruxit constantia. Iudices implorauimus, ipse tanquam optimo utebatur iure, et defendit munitus, permittente senatu bonorum morum in curioso, et negotiarum in hac causa dissimulatore. Appello ego ad summum Iudicem, qui nos adiuuato iudicat iniditio; cuius haec sententia, et diuino constitorio pronuntiata fecturi nulli obnoxia fraudi: Va qui scribant decreta iniqua, et qui dictant et mbent scribere miseriam; ut scilicet arceant pauperes à iuditio uiduas disperdant, et pupillos depraedentur. Sicut deuorat stipulam lingua ignis et glumam flamma dissoluit, sic radix eorum quasi putredo erit, et germen eorum quasi puluis ascendet.

Amus

Iesu c x.

c v.

R. III.

ANNVS ꝺꝺ IↃ LXXXIII.

Coss. Petrus Feitius II: et Io: Robertus Druenius.

IANVARIVS.

Dum Ianus carnes soleo torrere trementes
Conuiuor comedo commoror ate focum.

Hoc tempore Brabanti Hollandi, zeelandi, correctionem Anni Gregoriani comprobarunt, et suis in vrbibus in gratiam Francisci Valesij Alanzonij admiserunt; Geldris interim Frisijs, Traiectinis vetere stilum retinentibus, quemadmodum Anglia et Germaniæ magna pars constanter fecit.

Hor quoq. mense Franciscus Valesius Alanzonius superiori anno in
17 Februario Durdm Brabantiæ magistratib, vi et dolo Antuerpiam et
vide Leon. Belg. 606. ceteras conterminas ditiones parare conabatur; sed a ciuibus repulsus, multos suorum amisit; qua de re edita est per Coss. ciuitatis admonitio.

XXII Vendita domus Senioribus Cymbricis contra priuilegia Canonicorum (quibus offerenda erat vetere more emptio, eratq: nomen robredere cimbri) et empta per Lumannum Geradi Vos sine ciuitate.

XX Gallica contio Trajecti apud Regulares per Vernerum Helmichium furi rapta: et hoc quoq. tempore demoliri raptum templum Orphanorum, d. olim Elisabethæ sacrum, orphanis tamen superiori ad Regulares mense Martio translatis.

Cent. 2. epist 12. De Alanzonij facto sic Lips: De Antuerpia quæ monstra audimus? Dirus bone, huccine tandem impulsa tot meis consilia mali sana, o fortè a regio numine non cauum est.

FEBRVARIVS.

Gebhardus Truchsius Elector coloniensis, et Adolphus Neuenarius Monasterij comes, cum suis, fiducia Francisci Valesij Alanzonij belluum Coloniense inchoauerant, qua iam falsi, inepti sed sero pœnituit, cum iam alia essent iacta, quare illud ad exterminium prosequuti sunt: vt describit Metzael ab hac re opere singulari, libris ni fallor v distincto.

XXVII. Obijt Io: Dominus de Montfoort vltimus vt credo Eus stirpis, relicto hærede sororis Dnæ de Moerkerke filio.

MARTIVS.

III. Post Domini de Montfoort obitum, montfortium contionatus et Vernerus Helmichius, atq: idem sæpius tentatum, verum præfectus tandem dum ecclesiam vrgendam commisit Henzio Bulsio a reformatis reuocato Hollandiæ expulsus; verum vltra triennium non tulit, Anno n. LXXXVI coactus se abdicare, nisi conformes se alijs Euangelicis reformatis redderet.

Hor mense Cornelius de Hooy, qui se Caroli v. Imp. notum dicebat, sed tyrannidemq: par nonnullis ausis tentauit, Hagæ capite truncatur, et tanquam proditor in quatuor partes secatur.

Hor quoq.

Hoc quoq mense post Pasrhatis festum Leidam profectus sum stu
diorum causa; omnis ille tractus a Traiecto ad mare Oceanum
olim Rhenus navigabatur, verum impetu quodam ostium illud ad
versum Cattorum orbusum cum esset, modicus tantum rivus aqua
pluvia multum auctus Rheni superbum nomen debilibus viribus
tuetur; omnem hanc viciniam Amasis silvosam et latrociniis
ob infamem fuisse ferunt, sed inundatione arborum prostratas ter
ramq planam et habitabilem redditam, ruinis rei fidem facere
arbores versus septentrionem prostratas, quae quotidie ex fossis
extrahuntur, qua de re longus est petrus Rammius Almarianus, qui
addit Tacitum Batavia et paludosa, et silvosa nusquam meminisse, partem tamen eius altiorem silvosam tum fuisse versi
mile est, maiorem vero paludibus immersam: Tacitus n. sacri lucos
eius etiamnum reliquiae prope Hagam comitis, et nomen
Stakerbosch manet. Hollandiae nomen tandem hac regio assumpsit, sive a vanitate, sive a fano, sive ab arboribus, sive pot
ius a Danis occupatoribus, quae posterior magis placet et ab
Ammio et Junio non improbatur; nihil statuo. Constat autem
Danos occupasse hanc insulam, et colonias eo deduxisse, et
nomina Hollandiae Zeelandiae, Vlieszee. Schagen ex patrio orbe
transtulisse. Videtur et in Saxoniam mutatam insulorum, ut
ex annalib. colligitur; pomponius quoq. Laetus dicit Valentinia
num Imp Saxonab oceani arcolas inter minimas paludes domuisse,
quibus verbis saepius Batavia describta. Fruitur hac cali tempe
riore, quod plerique tam viri quam mulieres sint corpore
magni et robusti, at sicci pleni, rim in minus frugidis regioni
bus autore Cardano parvi sint homines, nam ab immenso frigo
re calor animalis extinguitur; et in calidioribus regionibus
item magis corpora minuuntur, ob solis consumentem ca
lorem. Nunc ad propositum iter revertar; post aliquot
castella, et nobilium villas, ut Hammum, Arneldum, Harlem,
ad iii leucam oppidum Woerdenum, non magnum sed
munitum, ad limites Hollandiae arce validissima, olim a Godefre
do Rhenensi Antistite Traiectino contra Hollandorum insul
tus conditum, sed labente tempore, variis dominis qui pri
mum castellani praefuerant, tandem Hollandis subiecta. Ex hac
familia Woerdena cognomine Vliet originem habet; nuper ex
donatione regis (ut puto) Philippi Ericus Brunsuicensis possidit;
quo mortuo, hereditate iure arripuit eius dominium Dux Brun=
swicensis, qui rursus eo donavit comitem Hoenlodensem qui
fiduciario iure possidet; cuius vero introducta a Brunsui
censibus religionem publice profitentur Evangelica lutheria
nam: eamque fanore principis tectam tuentur.

in valentiniano

etiez. Cardan. de var. rez. folio xxvii.

R. iiii

ii hinc

ab hinc leucis distat pagus Bodegraue vbi olim captus Adelboldus eps Traiectensis a Theodorico 3 Hollandiæ comite: Bagaudas vocat Auct. L.

vnde comitatus Batauis vocatur a Bouza in annalib. Bat.

Adelboldus hunc pagum cum Straamstedamo dedicat ruinæ Theodoro Batauo.

1 Leuc. sequitur Alpen, in Itinerario veteri Albiniana, millibus plus minus x. Lugduno distans. Hic anno 1425 posteridie xl.mæ Sigismū, Gaudenses qui partes Iacobæ Bauariæ fouebant, magno prælio adhuc parum ciuitatum vires fuderunt: quod et anno sequenti pridie kalendas.

Artes inde occurrunt Poelgeestria, vnde nobilis familia poelgeestana: et a Io: Banaro anno 1420 mercendio delecta, cum viribus armis. Io: poelgeestius A° 1481 a Romol. Broskusio St Felix Adriani Lugdi num muasit, cum fil. Adriano ratis. Gerardus poely: consul Batauus; Gerardy inter nob: tempora Theoduri Com: inter equites.

Suetana nobilis familia: Innuino n. Adrianum equitem ornarij dominum, cui vxor Otta fil. Wilhel. Egmodani ex qua genuit Iohannem ornarij dominum, A° reparatæ 1482. eodem fere tempore nostro ay idib. Iunias cum Ramalis Lugdun. muasit; Hugo eod tempore Aspelius addictus. Innuino A° 1429. Balduinus Theodauarum hinc Rustere Holland. etc.

nostris aij is flor Lugdunensis

hinc pagus Leyderdorp. vnde ii p.m millibus LVGDVNVM CAPVT GERMANIARVM 1. principium; Ptolomæo Lugdunum Batauorum, de quo plura Iunius in sua Batauia; vulgo Leida vocatur; vestigia antiquitatis non vana in eius agro sæpius reperta, Nunc mediocris et magnitudinis, aere salubri, agro fertili, hortis amœnis, Laudabq. a fluuiorum frequentia, platearum mundicia: quare optimo iuditio electa ad Academiam erigendam, quæ satis ibi vigeat; ex monasteriorum templis scholas fecerunt, et claris. ingeniis omnib. facultatibus viros, summis vndique præmijs ad Ides ornatum ordines euocarunt, vnde Douza tametsi non vocatus:

In Itinerar. vet.

Stoffelius Lugdunum Traiectum ære credidit Pickhemer. Worchum vocl. mont. Gertrudis.

Cedet Louanium ipsa Lugduno,
Et cum Louanio sua Duacum.

vid. Bonav. Vulcan. in poem Blienpræg.

in Hendecasyllabis versu vlt.

qui eodem in carmine primos professores celebrat.

Fortunate Senex Tiara
Linguarum pariter trium peritus.
Et me vos penetralia ad Themistis
Ducent cum Neoburgio, Iodocus
Meninus, Neostadiusque: dum te
Capellæ optime, teque Feugerie
Afflatos Genij potentis aura.
Sacrorum veteres nouosq; ritus
Diuinis iuuat explicare cartis.
An vero Pithopœe te disertum
Romani eloquij caput silebo?
Hic et præconias Forestus artes
Suamq: vrameri docet Gerardus
Et totum radio pererrat orbem.
Nec deest sapientiæ professor
Culto Grotius ore, mecum
Et qui Rhetoricam eloquentiamq.
Docendæ meritus præesse iubi-

Petrejus Tiara Græcar. liber professor, cuius vitam vide apud fisiid Petri lib. de scriptorib. Frisiæ. hunc parum sincere de Christiana religione sensisse, ex aliqs. monumentis fusius dicam.

Petrus Forestus Almarius, medicus.

Gerardus

Iacundi

T Facundi Ciceronis explicator
Noster Damnius.

et quæ sequuntur toto hoc carmine Academiæ Lugdunensis elogia et descriptionem continet. Hoc tempore professores sunt: Hugo Donellus fc. Francobellus, eruditione magnis, et inter sui ævi primos, Cuiacio infestissimus, à quo Hugo votari solitus allusione nominis, et invidâ æmulatione famæ Doctis sanè viris magnâ: Huic cùm discessurus Germaniam videretur, ad stipendium ⁊ florenorū quingenti additi sunt, cùm Batavi hoc Academiæ ornamentum amittere nollent; multa edidit magnæ curæ scripta, Ejus Methodus juris opus illustre in spe est. Julius Beima Frisio Institutionum Imperialium professor vir bonus et diligens. Conradius Daventrius quem ego audivi testamentariam materiam explicantem. Johannes Holmannus Bremensis Theologus. Bonarum Literarum historiarumque Romanarum professor Justus Lipsius Iscano pago non procul Lovanio oriundus, vir doctissimus et operis politissimus, qualem vix, multa videre sæcula, staturâ mediocri, vultu placido quia ipsam Eruditionem humanitatem videtur non superstitiosam sed veram, in docendo dulci eloquio præditus, in familiari suavis at simplex, in scribendo acutus meditatus, parcus, judicio vix humano: Unde Douza quem summè solit Lipsius a quo summâ laudatur, Lipsius; Antistans nostris Lipsius ingenijs. in cupidinibus

Et Janus Posthius in Belgicis suis sic canit:

Lipsius eloquio quantum ingenioq sagaci
Excellat, reliqua ut scripta viri taceam,
Vel solus loquatur Tacitus, Gratusq: loquetur
Dum pronas volvent Rhenus et Ister aquas.
Dii caput hoc orbi longos servate per annos,
Ex illo ut nobis commoda plura fluant.

Græcarum literarum professor est Petrus Tiara Frisio; Hebraicarum Joh: Drusius: Philosophiæ acutissimus professor Reuchius: Rembertus Dodonæus Mechlinius olim duorum Imperat: Germanor: medicus, de quo sic Posthius: Semper honos Rembertæ tuus laudesq manebunt. Medicinam docet, edidit herbarium non ita pridem, quo duram nominis et famæ immortalitatem sibi comparavit. Ejusdem professionis est Jo: Huxius Ultrajectinus, inter clarissimos hujus ævi medicos habendus. Curatores Academiæ sunt, Henricus Douza Noordwijcanus, vir doctus et poeta insignis, hac urbe oriundus. Paulus Buysius Amesfortius Hollandiæ Syndicus; Abrahamus ab Almonde. Instituta vero Auspitijs Guilielmi Nassovij Auraici, et ab Ordinibus Hollandiæ Zelandiæque approbata anno ut videtur Christiano ↀↀ IↃ Lxxviii; et hoc sigillo trium hic do formam) cum inscriptione: LVGDVNENSIS APVD BATAVOS SIGNVM MAIVS ACADEMIAE) dotata. cæteraque Academiarum privilegijs honoribus et immunitatibus conspicua gaudere.

Nunc ad

Nunc ad urbis descriptionem reuertar, quae circulari fere est forma,
templa habet; maius ab excelso aggere nominatum, D. olim parratu
sarcum, in quo collegium XXIIII canonicorum a fo: vernenburgio de
Tiscate Traiectensi conditum, anno Christiano ∞ ccc lxvi: D. Giselberti
de Walenborch, primus eius praepositus; minus D. petro olim sacratu,
quo etiamnum nouo uoratur, est et aliud D. virginis quondam par-
thia, nunc Gallicana ecclesiae consecratum; turres sunt ligneae, nisi
an propter palustrem ac molliorem regionem, pontium in urbe ta
ligneorum quam lapideorum magna frequentia. Moles quoq;
in urbis fere umbilico vulgus Burgum uocat, rotundo muro ex
quadro lapide rotundo, ceterum arboribus fructiferis consita,
de qua populares multa fabulantur; nempe a Gygantibus; q
bus eandem vulgus omnia paulo antiquiora ascribere solet) egesta
terra (ut aiunt) nouo Rheno fuerint extructam, estq. in eius
aperto medio puteus, procul dubio profundissimus, quo ad cen
trum Brittannicum subterraneo itinere peruenire potuisse olim
ferunt; de hac mole Douza in odis Lugdun: sic canit:

Paene umbilicum quod medij oppidi
Insedit umbris nemoris nemus,
Situm et loco aequi undequaque
In tumulo editiore pyrgum,
Quem circinnato moenium et ambitu
Sic arcuatis fornicibus nouum
Putatur Engisthus Brittanno
Orbe redux posuisse victor.

Sed sub dominio heredum Wassenariorum, qui titulum Burchgraviatus hi
densis semper habuerunt Kempius in sua Frisia autor est. Engistum post
victoriam Brittannicam ad orientem rheni ripam Castellum construx-
isse, praesidiumq: in eo constituisse, Dibaldum Borchgravium, ut tutu
negotiatoribus iter redderet, et ad mare properantes liberè di
rigeret reducereq: unde urbis tandem nomenclatura quae aduen
do Leyden uocata fuit; post quem arnoldi et alios sed suppressio
vel incerto nomine Burchgravios Leydenses fuisse ferunt, usque ad
Annum Christianum DCCCCLX Theoderici II Hollandiae regnli temporibus,
quum Lugdano praetrat Haleuinus primus, quem successit filius cuius
nomen ignoratur; hinc Haleuini II nomen inuenitur A° Christ: ∞ XCII,
et post nempe anno ∞ C XCVIII Haleuinus III reperitur, pater Iacobi Ha
leuini, quem quidam primum Burchgrauium Lugdunensem faciunt, ut
ex Wassenariorum monumentis vernaculis refert D Bochenbergius
familiarum Batauicarum diligens sane scrutator. Iacobus reliquit fi
liam vnicam Christinam, quae sub nigra tutela Guil. II Hollandiae
comitis Theodoro duquensi nupsit, feudata a Comite Rynlandia, et
patreno libero imperio in Beneficiarium Hollandus mutato: Filio
Henricus eodem iure successit; huius inde Filius Theodoricus, qui sine
liberis discedens Burchgraviatum reliquit Beatae sorori, Theodori
co Wassenare regulo nuptae, qui originem a philippo Haleuini III

filio

Apostolus Gor collegium
Abbatia. po a hugone
Bo. de Lewis decretorum
nal emil; auctor a. Gisbert.
de Valenborg postea in
Leydam. d. volpis de
Arcoulay, d. arnol. [illegible]
[illegible]
hant. d. Rutgery bus post
d. petr. bossie. d. Wilhelm
de [illegible] Holmarsen.

Vid Corn. Aurel.
Lib. I. cap. V.

lib 2. cap. XXI.

A° 1389 de stat
Leyden occupat mag
hoc vocat vt ibi
magistr. maneat.

Lib. de Lugdu Batau. Heroa

filio proauo, cui filius Theodoricus primus, huic philippus secundus Wassenaræ dominus, pater Theoduri II, qui ex Bertha uxore et consanguinea philippum III Wassenaræ dominum et Lugdunensem Burchgrauium reliquit, Anno Christiano ∞ CCCLVII, qui ad hoc tempus successoribus utrumque dominij, reliquit is Theodoricum III; huius fil: philippus IV, cui fil: henricus, huic jacobus Ao christiano ∞ CCCCXLVII successit, quo sine liberis decedente Frater eius Joannes Burchgravius Lugd: et Wassenaræ D. factus est; cuius filius Johannes II filiam reliquit Mariam, Ao ∞IↃ XXIII nuptam Jacobo lignij et Fauquenburgij regulo, unde genuit philippum V, hoc tempore viuentem, equitem velleris aurei.

XXIV. in festo palmarum vidua Florentij Boetzelarij d. Langerarchij Dalebrouck et oedekerke, ex familia Flodropiana, ob debita mariti, in iecti aliquandiu in ædibus Gerardi Remundi propretoris detenta, summo mane effregit carceres, et viennam Batauorum se contulit. Vbi a prætore Zuyleno qui pro eâ fideiussérat prosequuta, pauit ego viam: tuta usque ad Vbrem detenta, cum tractaret rem creditoribus, iterum aufugit.

APRILIS.

Hoc mense dedita regis Malerontentis Eindhouia Brabantiæ oppidum, postquam duos menses fuisset obsessa.

Eminentis Aprili mensam apud Christianum canonicum pauperum ad altum aggerem, quo patuisse diximus rogatam scholastici M. Theodorus Gemizus pædagogus Nicolai Mathenesij et Bronckhorstij; Raedt: a Vbisma Adrianus Vranco vermarus Delphius; Hector Appeltornius Persingius Geldroba tauus; Jo: Basius; Cornelius Basius; Cornelius Quesnoius; Gisbertus Cauwenhouius Lucenses Batani.

Audiui I. Lipsium Octauianum Suetonij explicantem, et fuit Beima fuit cæsarij institutiones prælegentem dictantemq:

XVI. nuptiæ celebratæ Jaroli Vallisoletij (nationem aut saltem originem hispanus, et dominus Sonbecanus, et Wilhelmæ patriæ Moorkerchiæ.

IX. Quartam uxorem duxit Antorp: Wilhel. Aurantius Ludouicam Colignæ, Ammiralij filiam, et viduam Tellygnij.

Templum D. Virgini dedicatum a° 1365. dominica post B. Virginis festum.

XXIII Vltrai. Traiectenses edictum emulgarunt, de VII decimarum riuumque ordinis indifferenter ad utilitatem publicam conferendis, idque ab Anno ∞IↃLXXX, ad hoc constituerunt rol Lectorem Stephanum Haestenum.

Sedes ad arcem sine burgum vt vulgo uocant Lugdunensis, velut in imo atque extremo riuorum situ stabat mons lib; admonuit olim Theodoricus Iaturi Sextus Wassenarij regulus, A° circiter. MCCCLX; ejusque filius philippus IV ius constituendi magistratus Lugduni olim inter cætera priuilegia III pro ademptum retulerant.

Lugdunum montem fortunatum vocat rei interpretatur Cymbriæ Bitan. Hermathena libro IV

Leyde ego ego: me fabio formam æde exactissime expressam cuius quoque Elogium ac situm Batauus eleganti carmine celebratum habeo a petro Rolineo francogallo

MAIVS.

Kal. a quibusdam maleferiatis (mestio an Senatus consensu) muasierunt hortos Brigidanorum fratrum, ex quibus, permittente Senatu, Lorum exterendi Bombardarios pererunt.

Eodem fere tempore Trajecti templum Dominicanorum cum ea, nobili parte demoliri coptum, ex ruinis lapide deinde ad fossam piscarium pons largior factus, restauratusque.

Nuptias hoc quoq mense contraxit Gerardus Godefredus Rhedius, Canon: Mastricht. cum Mechtilde Diestia.

XV, Obiit Antoberpiæ Günterus Comes Swartzenburgi, IV Imperij comes, Dominus Arnstatij, Sunderhausij, et Leutenbergij, qui dux erat vxorem Catarinam sororem Wilhelmi Nassouij Aurantij, grauissimis maximisq. legationibus exercitatus.

vid Genial. nasson.

Circa despectum Lor mense inundissimâ deambulatione in hortis sagittariorum Leidensium, vbi tunc florere incipiebat septa ex sponsis arubis vel oxyacanthis odorâ suauissimi, fructuumq. hic tam studiosorum, quam puellarum pulcherrimarum comitatus; sunt n. Leidenses puellæ, etiam Guicciardini testimonio, et Belgarum gentium famâ, pulcherrimæ Hollandarum, lacteo candore. et superstitiosâ pene mundities spectabiles, sed egregiam hanc formam obscurant moresq. parum similes, et habitus mirabilis, ornatusque inornatus, vnde nos ad Candidum nostrum lusimus:

Ensigni Batauas superauit Laeda puellas
Formâ, sed facies quid sine mente iuuat?
Marmoreos oculis miramur Candide vultus,
Aft tangunt animum marmora nulla meum.

vide Hieronimi epigr. lib: 7. Antholog.

XX cum deambulatum remis, inuidimus ad Voorhoutum pagum in rusticos paganalia celebrantes, vbi puellæ rustica lasciua inter saltandum ad suras vsque nudabantur; quales cum vidisset Lucrora Aug: fugiamus hinc (inquit) nam hic reperiemus est hic Lusus; it vt etiam dramen, quumbis ejus ingenio nos, deliratione prisq. et saltationum pagenijs illi romanis, Veneris sunt mysteria.

En: Silvius com: de fact. et dict: 11.

XXX cum Hectore Apelterno homine vere scholastico, quo genere hominum (ut cæcilij Plinij verbis utar) nihil aut simplicius, aut sincerius, aut melius, et Cornelio Quesnoyo sodalibus, ad virum cattorum geminum in collibus arenarijs, et ad littus maris, a fore milliarium mediocallo distantem inter se, perueni, vbi pleni cumulorum tumuli, marisq: Oceani barbarorum oriebatur spectaculum, fluctibus assiduo ascensu, descensuq, ipsa littora mirantibus: hicq. sanitatis causâ, salso ex tam magni Lauarri flumine abluimus corpora; aqua hæc marina grauis ac crassior, magis etiam terrestris fluuiatili; multum eius quod nauis et natatores facilius sustinet: huius causâ reddit plutarchus in naturalib: quæst: hoc facto, cum summo desiderio videndi reliquias rastri Brutamiri frustra fui, cum arena tegerentur hæ prisci ævi delitiæ. de hoc rastro suæ arma

et Aristot. probl: XII.

mentario

mentario Britannico multa in Batauia sua Iunius, qui quoq. eius dal formam, et monimentorum ibidem repertorum, vt fontes, aras, annuli, nummi, aurei, argentei, aerei, testarum fragmenta mar morum frusta, in hospitio nobis mostrabantur lapides rotundi, Legionum nominibus inscripti. A Claro Caligula rondituum Hor ra mentarium volunt, de quo Suetonius: Et inditium victoriae al tissimam turrim excitauit, ex qua, vt ex pharo, noctibus ad regendos nauium cursus ignes emicarent: quod tum ad Rheni in oceanum se exonerantis ostium esset, et nunc Britanniam naufragantibus, Brit tanicum vocatum fuit, deinde aliquoties restauratum, vt a Seuero inpetrat: quemadmodum testatur marmorea tabella ad Lugdu num olim inuenta, qua talis:

IMP·CAES·L·SEPTIMIVS SEVERVS AVGVSTVS ET M·ANTONINVS
CAES·CON·VOL· ARMAMENTARIVM VETVSTATE CONLAPSVM.
RESTITVERVNT SVB VAL·PVDENTE LEGATO AVG PR·PR·
CVRANTE CAECIL BATOE PRAE.
GENS BATAVORVM AMICI ET FRATRES ROMANI IMPERII.

Hanc inscriptionem Gerardus Nouiomagus sua etate apud Legiam reuta rubit; Cornelius vero Aurelius dicit inuenta Ao ∞ 15 11 prope Leidas ad rectum sagittae ab ipso Rheno vetustissima Rom: monimen ta grandibus insculpta saxis &c. qui tamen paulo aliter exscrip sit. ∞ arce Brittanica sic canit in odis Lugdunensibus Dura:

Facuntq: nobis Britannicae arcis reliquiae fidem,
Vicusq. cattorum: hic vbi teetium
Rheni ostium, tunc vsq: pleno
In mare se exonerantis alueo.
Quid non videre hic mille numismata,
Quasi tabellas naufragij Iuet?
Hic imbrices notare scriptos,
Hic Lapides monimenta Cai est?
Sed nec Seueri his nomen abest locis,
Aut Parthenacis: nota etiam tua
Moneta Flaui hic.

In reditu Remburgi vastas vidimus reliquias: rondituum id monastiu a Petronilla Comitissa Hollandiae Ao 1113 Ex ord. S. Benedicti nunc Nobilium virginum receptaculum, ruinas ego has non sine admi ratione pulcherrimi operis inspexi, non sine infelicium temporum nostrorum execratione, o Batauae, o fortes, o dira rumbia bel la: hic Antistita capitalem iurisdictionem habet, et dignitatem rum administrationem, quod est priuilegium in Abbatissa contra rondituonem feminarum, vt notat Decius: Douza Gerbam Brit tannicam sic vocari iussit: m L. 2. D. de reg. Iur. Lib Reg. 2. Secundi op.

Nunc etiam qua Pygi extant monimenta Britanni
Sagit et eiusdem nos gerba frequens!

IVNIVS

Theodoricus Loeb mtis Eruditob Lugdensib numeratur et cornelius petrus, Jacob Girardy,

Leidensis urbs doctos quoque viros in lucem produxit, inter quos, Petrus Blommevenius, Theologus; Jo: Gerbrandus historicus; Engelbertus Leidensis poeta, et Grammaticus; Nicolaus Leontius Rhetor; Florentius Leidanus, qui historiam fratrum minorum composuit; et Javix vivit Janus Dowa Noorduci dominus Poeta insignis. Lucas quoq. Leidenus sculptor sua aetate fuit primus Engraverius, qui laborat multo in aere ad imitationem Dureri multa incidit, et Jar. octus; et infelix ille ex fautore rex monasteriensis. A° 00 17 xxxiv patriae suae pestis et debetus; Et Arnoldus Leidensis pictor vix mediocris celebratur quoq: plurimi de Leydis bri ssima aetate clarissimi ac doctissimi memoria, vinis scripta nunc post hominio restituta et publicae bibliothecae dedicata extant.

Non procul Lugduno est pagus Oostgeest; antiquus primus Hollandiae pagus, sculptus divi Ligeri Cornelii pontificis quem Noortwi, de Zuidwi multa Oostfastalis monimenta strummius volare, scribit, libro de Agris Batauis. Sunt quaedam suis in locis notabilia ut Leydae de Blaubeckyn ita Romae nuper D. Petri, Mantuae, Largus et Longus. Pictavi La rose passeur dis, Lutetiae pueri comitis. vide hist. tragic. 32. Jo. Radis in Gaster. Apud Knottenb. extare inter alia antiq. mon: audio luxuriae pannis-perna de quo bibamus.

IVLIVS

Hoc mense Dunkerchen oppidum Flandriae maritimum cum Languedoc a Francogallis defenderetur, Regius Malerontis traditum est.

In Julio Trajecti a plebe propter tributorum et vectigalium auctionem tumultuatur, ab omnibus quaestoribus publicae rationem exposcente, at praecipue Wilhelmo Lamsordio, qui magistratus ad Rhodanam plebem in Basilicam publicam, ad rationes rollygendas, ad xviii convocavit.

ix Lubberti Turci Heesbeni domini et Cornelia Lochorstiae nuptiarum solemnia celebrata sunt, et tres signa antiquae aedis suspensa videbantur, quas quartanas vocant; huius: Lochorstiana, Schonouana, Drusbergica, Nassouia, Illius: Turcica, Pruckia, Hemsterica, Excelentia.

Incendium in Hollandiae annalibus A° 1446; praesidente Gosuino de Wilde rapta plurima, ob Sodomae crimen, ac eodem tempore prorsus ordinarii generalis Adrianus Drabbe. Deinde anno 1476: M. Jo: van Haleboen in Hollandiae ac Zelandiae praesidio, itidem Joannes Rut Veldius A° 1481. prorsus generalis.

Dubad

Hanc picturam extremi tabulae in Sabina invadit

Aliud comperatur nunc cum maximopere desiderarent Jupiter Rhodi ea obtulit patrium quanta tot conquirent aureis ducatis se quoque turum.

In Batone.

ad hanc Sigebertus Gemblac. scribit ao 606 annis ante

Diebus canicularibus cum a studijs et lectionibus publicis ob solis aestum feriaretur, cum matre et vitrico Hagam comitis profectus sum; qui locus amoenissimus, arboribus et silua vndique vestitus, vbi variae ferarum lustra, et ad sacri nemoris a Tacito descripti reliquias extruxit. Audio hunc Lorum Lucum Batauorum appellari, deq. vt credo. ex antiq: marmore, vbi haec leguntur: TRIB PO. LVCENSIVM. et. LVCENSIVM PRAEF. TRAIANO. Plinius Lucenses municipium vocat, cum scribat: Lucenses et Lugdunum a Luco in Batauis olim celebrem, quorum mentio in antiquis Bat: monum: reperitur. Horatii Tacit: Annal: xx sacrum nemus appellat, &c. cuius adhuc magnae reliquiae et vicus celebrimus, in quo sedes Batauorum principum ab antiquo, et deinde Hollandorum Comitum fuit. hic regale castrum muro et fossis munitum Guillelmus Hollandus Romanorum rex, tam habitationi principum, quam Senatui Hollandico (quod ex Granesanda huc transtulit) destinatum construxit; constat ex xiiii Senatoribus, praesidis fuere: Nicolaus Laus Everardi vir doctissimus qui καθ' ἐξοχὴν praesses; Gerardus Assendelftius, Arnoldus Nicolai F., Cornelius Susius, Adrianus Milius. Est et hic collegium rationariorum; habet et collegium Canonicorum D. Mariae sacrum, fundatum per Albertum Bauarum Hollandiae comitem Anno Christiano ∞ ccc lxviii. Bibliotheca hic quoq. regia per Joannem Harlemum collecta; sunt hodie loco, nullis muris aut fossis munito, ob aerarii difficultatem, cum frustra id superioribus annis tentatum esset, plures Regulorum et principum magnificae aedes: vt, Erici Brunsvicensis, Wassenaariorum, Egmondanorum, Assendelftiorum, &c. Viri docti ex hac oriundi plurimi, inter quos, Jo: Hagius de Indagine, de quo multa diligenter Abbas Trithemius, Guilelmus Hagensis primus apud Belgas comoediarum excitator. Hippolytus Persinus, Gerardus pater et Nicolaus fil. Assendelfij; Cornelius Susius; Splinterius Hargenius; Arnoldus Coebelius; de quibus vide Guicciardinum, praeterea Guill. Graphaeus; Guil: Crypius Mechlinensis Senator; Jo: Secundus poeta Leporissimus doctissimusque. Guill. Verinus qui scripsit praeconium Christi crucifixi, et de contemptu mundi carmine. Justus Vessus medicus et philosophus, Joannes de Gouda Syndicus Groningensis; Petrus Cornelius Bredenodius J.C., Bernardus Holtzmus, Arnoldo Sasbotus
In indice dignitatum notarum vide Tribunum rogorius Lugensis Iuro consecutus.
Cornel: Aurelius Haerlemo translatum senatum et diutque mirabili quodam, atque adeo mirabili splendore, ubi exstructum palatium, cuius laquearia, et omnia tignorum ligna, neque variis neque putrilago corrodere, nigrae arenae sub flaua arena latet remittur.

est in Lipsij editione historiar. iv.

vide Synopsin praxeos.

AVGVS.

5

Hor mense Alexandrorum sive rellitarum edes in officinam tex
torum rorumefac.
IV. rum Rotterodamum profurifrede Lugduno, Delphos primum
pirueni, II leue: A. leida: conrita olim rinitas a Godefredo Gibbo
so Lotaringia duce, qui ope Antistitis Trajectensis inferior:
ex fmpp: Henrici, Conradi, donatione, et aliorum ante hos
cesarum Hollandiæ domini rognati, totam Hollandiam occupa
verat: nomen Rt à vernaculo fodiendi, dolum vocant, bo
rabulo. hac tota pene deflagrauit et igne consumpta
Ao Christiano cc IO xxxvi, sed in longe pulcriorem formam resti
tuta nunc videtur, adeo vt omnes Hollandiæ urbis æqualitate
ædificiorum splendidissimorum, et curiosa mundities fabrile supe
ret; edes hic splendidiores Hutterorum, templa quoque et
monasteria in alium usum redacta magnifica, Cuius rogum
do seruisiam, et frumenti mercatura student: nobiles fa
milia hic nulla (quambis Hutterij se se nouo rettollant) præ
qui rimus et ditissimi, rectores reruisiarum, quam et zythum
vocari quidam autumant, potum nempe vt scribit Diodorus
ex hordeo confectu, de hac singulare libellu edidit Io: Placotomy
Delphica vetustia hisce in regionibus notissima, quam ad mi
tionem Anglicanæ et aliarum regionum vocant, et per tota
Hollandiam et vicinas regiones diuidunt, nec minus do bibi
tob, quam primo imbuantur. Vinum autem hisce in regionib;
ob frigidiub cælum non crescit, sed abunde satis importatur,
ex Hispanijs, insulis fortunatis, Gallia, Germania, sed multo rarius;
vulgus zythopherum vtitur.
Orti ex hac viri eruditione sua notissimi: Adrianus Saßoutius,
Cornelius Musius, Hugo Blotius, Iodocus Saßoutius, Egidius Delphius
poeta, Ioannes Grammaticus, Pontus Hutterus, Adamus Saßout. Cor. Verburgius
ex hac quoque ortus Dauid Georgius pictor qui se Messiam persuadere
vulgo studebat, de cuius vita libellum Basileæ editum habeo,
vt eius meminit Lud. Guicciardinus. Walericus Lichodomus, Io:
Godfalcus Hermanni, Isbrandus Godefridus, Christianus Crucius,
Io: Delphius, Christianus Adrichomius, Hugo Grotius, Janus Gruterus

" rep: 73 Rb: 2

Roterodamum rivra prandium peruenì, vbi viturum rum socoꝛ
rnuenì, ostq; oppidum mediocris magnitudinis, iii Lour. Delphis distãs,
ad Mosam Flumen, et Roteram, vnde nomẽ di mdtum, quasi Ro
tera appellet. Frequẽs nautarum aut pistatoꝛum, quorum ibi
tura multum ibi floꝛẽt ex Zelandia ob mercatoꝛum commo
ditatem inripiat; vrbs non ita dudum maioꝛ facta, et nouis
munita aggeribus, roquitur et sal: Templum marius olim s. Lau
rentio sacrum, a quo non procul ædes exiguæ videntur, in quibꝫ
natus Erasmus, a quo immortalem hac famam nacta, semper
hominum memoriã usurpabit, Vbi adscripti hi versus leguntur:

Aedibus his ortus mundum decorauit Erasmus,
Artibus ingenuis, religione, fide.

et Hi hispanici

En esta casa es nascido Erasmo Teologo celebrado,
Por doctrina Senelado la pura fee nos a reuelado.

Belgici.

In dit huys is geboren Erasmus vermaert,
Die ons Gods woort vuytercooren wel heeft verclaert.

Huic in medio foro statua posita lynea, sed lapide rozulco rolore
obducta; nam rum prius ex marmoꝛe statuam exciderint hãc
ab Hispanis Lutherianum direntibus dirrectam, et in feminã de
mutarunt. Statuæ huius hac fere et ruditer delineata
forma.

De turri in templo sat lubens leguntur sing. fundatorum tempus
exprimentes: Anno M CCCC XLIX ex ascensu dat.
Worden den eersten steenpaal deses toors gelaet.

De Erasmo cum Budeo collato scr. Nic. Borbonius, nugar. II:

Scis quid ab Hollando Francus Budæus Erasmo
Differat? hic dictis allicit, ille rapit.

Orationes Funebres scripsere Guilielm. Menapius, Fridericus Nausea, et alij eluxb, extatq; tumulorum ab amicis collectorum libellus, in quo patet quanta fuerit apud doctos æstimationes, et quid de eo primarij totius Christiani orbis senserint, ex epistolis apparet, ad eum undique missis.

Ex quibus ex hac quoq; urbe refert Brassicanus, qui de pyra scripsit; celebratq. hanc Ianus Dousa his versibus:

est et quidam Cool, nescio an idem, qui de Batavia graeca scripsit

Viglianæ Christinæ inclyta cunabulis
Oriundi Erasmi moenia,
Optata natalis multum et institoribus
Rotæ inter emporia:
Plenam optimarum rerum et urbem nobilem;
Et Amstelæ æmulam foro,
Vicariam huic ut quam atq. succidaniam
Princeps dedit Batavia.

Gloriantur ejusdem notis quibus Romani olim utebantur, ijsq. frequenter in publicis monumentis utuntur Roterodamenses, inprimis Q. R. Ad portam Dolphensem carmen numerale obitus Erasmi recentem memoriæ tempus, legi:

1536. CVNCTA EST VICTVRVS FVLGENS PER SECVLA ERASMVS.

Adscribam, sit sane cum doctiss. viri de religionis turbis iudicium, quamvis quidam aliud nobis ac nonnullis videri possint: Equidem, ut mihi videre videor, esse quædam in Ecclesia recepta, quæ magno Christianæ religionis bono mutarentur; ita nihil placet quod huiusmodi tumultu geritur. Si communicato inter ipsos consilio, docti libellis obsignatis utriusque ditionis proceres admonuissent, quæ videbantur ad Evangelicæ doctrinæ sinceritatem attinere; et ego fuissem unus, qui sedulo quod potuissem admonuissem: Nunc quid furiosius quam rem tam maledicis libellis et clamoribus agi; quo quidem in negotio primum utrimque peccatum est, meâ sententia, minimum callidis consilijs hinc atque hinc res gesta est.

Ex alia porta quam Gaudam versus uter monstrat; sic versus uter numeralis lucubris historis pertinetis legitur.

Non obiit DEVS nostras qua VIVIT ERASMVS.

Fuit quoque hinc oriundus Erasmus Roterod. qui de peste edidit libellum, et de hollandicæ etymo nescio quæ contra Douzam, quem Douza pater in annalib. multum flagellat.

Circa hoc tempus Trajecti obijt Antonius Blocklandius pictorum sui temporis coryphæus.

xxi Vltrajecti

XXI. Vltraiecti ad arma conclamatum, et singuli sub suis vexillis comorati sunt, ab hora III vespertina ad duas sequentes persecurarunt, volentes protinus plebiscito tolli vectigalia, recusare, et frumento imposita; cum hora VI vespertina senatus graviora veritus simul campanę pręmio, educto publico vectigalia illa abrogavit; verum cives certis rationibus pręsumpsi, 2. Septembris pristina sibi omnia imponi passi sunt, sub conditione tamen, ut si forte post victoris signum gravamen illud penitus tolleretur; ceterum nil prestitum, quinimo in Novembri processum ad exactionem singulis civibus eorumq: domibus impositi tributi, quod m Junio CC IO LXXXI. comitatu contradicentibus nonnullis, ad hor usque tempus dilatum fuit.

Curagor tanpus obijt Ludwicus palatinus elector, frater casimiri Johannis, patre Friderico III regnorum pio premiatus, qui iam ante sexennium A° salutis 1570 ante D. VII Kalendas Novembr: obierat, cuius laudes tum a Guil: Rodingo nobilis oratione Heydelbergę habita declarantq fuerunt. Meruerat n. pij cognomentum sermoni m veram pietatem amore adeo ut pro ea Christo plurimum filium suum tanquam hostia placentem deo offerre non dubitaverit. Ludwicus vero post patrem VII viratum adeptus fuit casimiro fratri alijs nonnullis oppidis attributis.

SEPTEMBER.

Hoc mense obijt Maria Mauroncis, vidua Henrici Ruyschij.

XII. Francisc. Verdugo Frisię nomine regis Hispaniarum prefectus Zutphaniam occupavit, unde Traiectenses sibi metuentes ob hostem vicinum, papistura religioni addictos ab Exulibus portarum exclusos, et rectos vocatos exulibus assumunt, XVI, pro singulis portis, ad quorum solutionem nova impositiones excogitatę, quod ad ferias omnium Sanctorum duravit, quando metu illo evanescente iterum ad solitas exulias res reducta est.

XIII: vel circa, Equiria Valckenburgiorum celeberrima olim: frequentissima desinunt, primum, Pagus IV feras millibus Lugduno distat ab domino Wassenariorum, et comitatus titulo ut autor est Guicciardinus insignis, tentoria illic in campis defixa undiq: videbantur instar castrorum militarium, ubi omne hominum genus suum exercebat quęstum, nec deerant tabernę instructissimę, adeantq: puellę meretricię, ad suum quoq: quęstum attentę.

Cives Romę restituti patronus a Faltrone S. Fusc. ut Batauę regis et arcus Cęsar condita.

XV. cum consodalis nobis facti et connectores Jacobus Magnus Zelandus, et Nicolaus Junius Hagiensis adolescens facundo ingenio et ad poesim promptus, canonicus Vltraiectinus ad Salvatorem; dabat illi pro mensa quem ego Vltra CXXV flor. in annum.

Nazzabat

Nazzabat Iunius se nouissse quendam portum Argolicum, qui tuba tubæ instar mouebat, sonitumque quandoquidem bellet edebat admirabilem, sed quibusdam Gallicombus non intelligendis, et numeris quodammodo compositum, sic ut dixit Gabriel Lorini Et egli haueua del cul fatto trombetta. Idem Dantis:

OCTOBER.

Hoc mense ob litem quæ mihi erat cum Io: Boyero, qui se ad tuendam nostram capiendi ocium quam administrandi animum tradidisset, Brandtum cedere coactus fui: et studiorum meorum cursum interrumpere.

Cons: hoc anno continuati, quemadmodum et XII viri, Quæstores electi Theodoricus Pilius patronum publicarum, Valentinus Voerius operum publicarum sive fabricæ. quorum sic vulgo alter, quod post posticos cameras ab appellatur, alter vero prior, qui et pecunia publica præest curam gerit.

XXVII. Nuptias celebrauit Io: Baptista Rhenesius cum Adriana de Twickeloe, ex regione Transisulana. Erat hic frater Ioannis postea ex Rhenestiorum familia Equitis domini, cui in puericia nomen mutatum Theodori; homo intemperantissimus olim ætate ad libidinis, qui et immaturas puellas stuprasse dicebatur.

NOVEMBER.

Edidit Carmen Martin: a Sarcerio quod Ataris inscriptum ad libertatem vindicat Moilen.

Hoc tempore Comes Montanus Aurantii sororem maritus Geldriæ præfectus, in bellum Ioannis Nassouii surrexerat, ob proditionis suspitionem, vel quod quædam cum hoste dimicasset contra edictum bellantium, custodiæ traditus fuit.

Hoc quoq: mense Alostum a Scotis præsidium Regis Maximiliani. traditum. Laborabatur n: apud nostros in disciplina militari, cum milites neq: hominum neq: dierum circumdiram declinare, non edicta imperatorum observarent, sine remissione vagi in parato et in hostico erant, immemores sacramenti, licentiæ plenæ, nec distinguitur inter diem, noctem, æquum iniquo loco, minus æquum impune pugnat, non signa non ordines sequit.

DECEMBER.

XV. Adrianus Zulemus Decanus S. Ioannis uxorem duxit Margaretam de Wael de Moersbergen, vestalem ad Albas: hic tandem simulato fucato zelotypi orthodoxæ propugnator, qui et Aurantium in publica lætitia, privato hospitio excepisset.

Circa finem hujus anni ductum, ne tiburinos et reteri tantatores veteri more professo circumscriptis, anni initio, noctu suis tantulum disturbarent, ne hoc velo quid gravius suspecto hoc tempore patraretur. Erant apud Romanos quinquennalia, quæ Vulcanalibus in Maio celebrabantur: dot et Marcello, Varrone Ovidio, Vet: Kalendario Rom: (quod ex apud Smet: fol 35 et explicat a Sibrando Surama in Fastor: Kalendar: et Borsar: parte 3 antiq:) constat.

Ex puerili hoc evulso in scelis in D. Nicolai hic immorantium pacifico die quibus a tenebris natus 2 annos annis [illegible]. Vide Molanum l. 2. c. 43 de Cam.

ANNVS

ANNVS ∞ IↃ LXXXIV.

Coss.

Petrus Feritius III. Ioannes Robertus Druenius II.

IANVARIVS.

Hu vesculus a regijs vt puto rontimatus, ami mimerum ron tinet DOMINE In VIRTVTE TVA LAETABITVR REX. 1584.

Hoc mense regij Ierosolam traijcientes vsluam depopularunt, tributumq. multorum pendere coegerunt.

XIII rirca Pontianas ferias mundmalds, tertio a ruinis iuramentu praestitum, vt quoq: peregrinis; vt quondu sub imperio Traiectesium sent, Magistratus iussa exequerentur, eq. fideles sent. rum anno LXXVIII Regem abnegantes Hispaniarum ordinibus fidelitatis uramentum fecissent, vt LXXXII. Io. Austriaco abnegato Alenzonio iurassent.

Veteri more apud Traiectenses ex patritijs est ronsilium, eorum, qui rurae Magistrum Regni ac Litteragerunt, qui vulgo Schepenen dicuntur, praeses consulum ruis multae hereditario iam quodammodo iure adscuntur negligentium, Oppidi praefectus dicitur, est ib. Gerardus Soudenbalzius, dominus de berk &c. Quaestor hor tempore ad triennium ex nominatione Ciuitatis creatus iam suos sunt, factus est Valentinus vande Voort.

vide annal. Batau: Douzæ de hoc vocabulo.

FEBRVARIVS.

De peregrinatrombus omnium regionum quam rarae sint obseruatu, quid commodi quid item incommodi adferant, videndum erit Le Sr de Nouë, aux discours pol. et mil V, et Lipsius ad Tacitum cent. I.

Erat mihi animus Lugdunum Batauorum gratia repetendi, sed cum C. Quesnoy Art. de Genazza. lib. 1. Epist. ad Fredeg. d'Enriques. meus de hospitis mei (qui ea anno climacterica magnum diem obierat) obitu rechaz fuisse mutatas ar XV. huius valedictis amicis, cum vitrico profectus sum Dordracum, vt inde Galliam peterem, cuius itineris seriem breuiter describam: nocte cum Vitrico Schoonhouiam perenimus, et in expediendis mercimissi actis agendis statim ad nauem nos recepimus, et summo diluculo Dordracum appulimus, IX Leucis Vltraiecto distantem, ibique hanc diem morati, quedam vidimus lustraimusq: vt Hortos Saltatoriorum rotundissimos, et Monetae Hollandicae officinam. Feminas quoq. et puellas vidi satis pulcras, quae plerisque candida rute, nigris ocellis πελοφθαλμοῖς spectabantur, statura item decenti proceriore. Hic Henricum Plagium vulgari nomine nummum Dacensem aliquot adolescentibus comitatum inueni, qui et nos in Galliam transferendos susceperat. Hospitium nobis erat in Leone purpureo, vbi hospes ex cyclopum genere, duasq. filias habebat ad modum vemstab, hic cum audisset me Gallias petiturum, mira narrabat de Flandricarum foeminarum lenitate veneria, sequi ibidem impuella

puellæ amorem oculo fuisse adductum, quo ad furorem usque adeò laboraret, vt da absente vincere posse propemodū desperaret: quare Ego improuide iuuentuti & iniquā tanquam oraculum hor hesiodeon inter cætera apud Io: Glothium, accinerem; qui peregrinaturum filium sic admonet:

Et tu nate precor dulcissime te quoq: serua
Præcipitem in scopulos ne malus error agat.
Et fuge fœmineos cœtus fatuasq. choreas
Quæ causam obscœni semper amoris habent
Ebria quin etiam moneo cōsortia vites
Ebrietas multis damna necemq: tulit.

Quomodo sit peregrinandum vt docuit Plato de Rep: vii.

Cum iam aurora produxisset xviii huius mensis diem, valedicto vitebo dataq: dextra remittendi spe, me Henrico non iunxi, cui adorant adolescentes, qui studiorum gratia noster cum profitebantur: Adamus Dunius; Ioan: Kresius Haerlemensis. Henricus Duistius, hollandi; Sebastian Montfma Rutgerus Verkerckius, Gerardus, Verhulines vltraiectini; Thomas Boxius Sutphanius, Petrus Cecinius Flander, Flaminius Paleotus Italus Dardanarius. postquam nauem ingressi essemus, nautæ vela ventis dedere, nauigauimusq: per agros maiorum mōrua inundatione obrutos, vbi eminentes ex aqua ruinas castri heroici præternauigauimus: hic Lecca Mosæ. mūtatis nominibus mero corrupta nomen assumit, rursus solis

Lie Saturni

v mil:

discessum ad pagum, delkens placet norant, peruenimus, vbi sex circiter horas quieuimus, nam ab Vrcani fluxus et refluxus exercuit; sex n. horis crescit totidemq: decrescit mare, et vitina quæ mare abripiunt flumina, vnde Homerus cecinit odus: xi: Terquē die scandit refluens & terque recepit vndas, sed non ter verum bis crescit, decrescitq. die, vt etiam scribit Strabo, et alio quoq. loco Homer.

vid. vare de Amsfog. Lib. 2. et Beda de nat. rerum.

Cosmogr. lib. i.

Silius quoq. æstum hunc deridentem non inelegantes hu versibus descripsit:

lib. primo. xv.

Verum vbi concessit pelagi reuolubilis vnda
Et fluctus rapido fugiebat in æquora lapsu,
Quaq: modo excelsæ fulcarant cærula puppes,
Hac impune dabat Nereus transire planta.

lib. hist. ii cap xcvii.

Tacitus quoq. hoc in Solem et Lunam refert, et bis vicenis quaternisq: horis affluere refundiq: scribit. postea duo & nouem Zierixeam et Vezam oppida prospectauimus, priorib hor fere bis sex fluctibus procul apparebat forma. sequenti die Amstelodamum venimus, oppidulum non ita pridem auctum a Gulielmi

mi Nassouij Aurantij moenibus cinctum, unde munitissimum est diligenti praesidio custoditum; ad portam vlogium Legitur principis Auctari: ob portus oco. commoditatem et navium frequentiam, quae hinc ad omnes Europae partes navigat, locus notissimus, et incolis frequens, distat Dordraco xviii. Leuc: hic videbamus duas turres summis tantum pyramidibus lapideis aquis eminentes, hinc vetera despectum solentes pernoctauimus in navi iuxta rastrum Rammekens, qui locus totius Walachiae munitissimus, naturâ ac tegue artificijs olim Caroli v. Imp. ad defensionem ostij fluminis munitus ruinis hic do formam.

Hic nauis bellicae ad omnem fortunam instructissimae quam plurimae in anchoris stabant; ex quibus facile maris Belgici imperium penes Walachros esse existimatur. Exorientes die qui fuit mensis hujus xx. Vlessingam Walachiae oppidum omnium munitissimum appulimus, nihil n. fere a natura aut arte conferri posse videbatur ad defensionem, ipsum mare moenibus alluit, bellicis tormentis maximis munitis, nec cuiquam externo in eo ambulare licet. ruinis et molae, vt ait Manlius: Et curam tenuêre maris neptunia docti
officia et bellis omnes nauatibus apti:
nauta n. plerique omnes, aut maris occupati studijs, aedificia ibi magnifica nulla, excepto illo quod comitis Hoenloi dicunt, statuis Caesarum, Iulij, Augusti, Vespasiani, Titi, humero tenus ornato. hic Aurantius aedes sibi fieri curauerat sed nondum perfectas vidi, hae forma; cum oppidi dominium

sibi suisq; fauoris Batauum emisse dicebatur, quod fundat Marchionis Veriani; cinctum hoc oppidum ante lx annos muris per Adolphum Burgundum, cuius quoq: filius Maximilianus dominium urbis possidet. Hinc ii Leuc. est Middelburgum, Metellobur-
gum a Metello quodam Romano castra in Batauis, sed, vt fama,

nemi

erat olim Comitum Middelburgensis vt Nicol Cuspar: inf. 21.

xiiii mil.

i mil. dies Iunii

nomine aut incerto autore. Est autem amplo pulcroq: ambitu vrbibusque edibus Zeelandus prima; haut tum ventinobis illiro aspirarent adire non ausus fui, me a sorno re Imquere. Aer corruptior et grauior ex maris exhalatione, vnde Io: Secundus Epistola ad fratrem:

Me retinet salsis infausta Valachria terris
Oceanus tumidis quam vagus ambit aquis.
Nulla ibi vox auium, pelagi strepit vndiq: murmur,
Celum etiam largâ desuper vrget aquâ.

Hadrianus Iunius Frisiabonum insulam videtur appellasse.

-Et Frisiabonum quae nunc zelandia fertur,
A Batauis paruo quam distinet intervallo
Pontus, et Ausoniâ Siculos diuisit ab orâ.

minus meo iudicio probe, nisi et anteriores Batauis Frisias caninefatos, quibus adiacent Frisiabones.

Lib III Epist. Erasm: Cuthbertus Tonstallus de Zelandia haec olim ad Erasmum Rotk: Regem arbitror non longe illinc abesse, ea est aquarum magnitudo atq: amaritudo. Si domi te in oppido contineas, undique ex vicinis glebularum fumus (his nunq: vice lignorum vtuntur) nares opplet, Haec ex vliginoso et salso effossae solo, quamvis sole exiccatae, dum ardent fumum reddunt in ipsa penetrantem praecordia, pectus, nares, capita, et omnia tentantem.

Amalos meminerunt Eggeri Walachriae reguli; habentq: Walacros Idololatras, qui deo errore dormisse D. Friderirum Antistitem Vltrajectensem, circa annum a Christo natum DCCCXXXVII.

Conf. 132. Nicol. Enezardi Middelburg. &c. scribit quod ad Zeelandiae (haec ipsius docta) rupem pertigit feretrum, et de mille duc annis, ubi rectissime nocam tragedia attingit Lamium.

Zeelandos veteribus Teborcharas fuisse credunt nonnulli; Insignia Iib leo e fluctibus emergens; ad quod Hor dicturus alludit: -- vt aequoreis medius Leo stabet in vndis

Vngue gerens dextro gladium parmamq: sinistro.

Frisiis in ponto iucundum est quaerere pontum Mant.

Cum iam ventus faueret nobis, pelago Nautisque (quos a Matharis vt credo matribus appellant) nos remissimus, et circa Vesperum Vlysingâ absidentes, ad meridiem sequentis diei q fuit XXI. feli nos reformati in conspectum Caleti peruenimus. Walachriae nomen a quodam Walachrino Flandriae regulo, dederunt, sed sine autore. Amalos in donatione a Ludubico Imp: Theodorico primo Hollandiae comiti facta anno DCCC LXVIII, voratur Silua Bolsdana.

In amalibus legimus Theodorico comiti auxilium tulisse contra Danos Luppoldi comitis filium sueuae duris negotium ex Franconia oriundum, vide Borsalij dii in Zelandia.

Hora hæc littoralia Dunkerkum, & Ostendam vsque Flandrob ac Mempiscob olim insolissa, Petrus Franco tinus lib. III cap. VII indicare videtur.

Quia hisce in locis Gregorianam anni correctionem obseruant, secundum diuis Ptolemæum ducum minimum ascribam. IV. igitur huius mensis Caleti portum circa vespertinum tempus ingressi iam oppido mutauimus, totâ diem grauissimè tempestate iactati, præsertim anchorâ, cum ob vadosum scopulis tantibus: insidiosum portus ostium, in recessu maioris appellere propius non posse mus, tum Franciæ nautæ in limbis suis nos circumdare, et ad IV tantum passus in terram constituere, extortis barbaro more a singulis tribus solidis, cum aqua commode ex nostrâ naui terram petere potuissemus. Distant Caleti Vlissingâ XX Leucis: pernoctauimus in suburbio sub insigni trium Regum, ubi hospitia nox obscura portum suarum cum, ora rarissimè nobis obtexit; exoriente demum sole oppidum intrauimus munitissimum, et contra Anglorum insultus curiosè prouisum, firmissimum et præsidio, et portæ minimenta, a nullo externo lustrari permissimo et oculos amittere ni malit multari vetis ab omni curiosi spectatu, rogaris; hospitium nobis fuit in Sarraceno diuersorio ad forum. Est Caletum oppidum perparuum in morinis, ex quo Britannicum diruntur in Anglicum trajectum, nos quoq: Albionia montes procul ex salis splendore perspeximus. Creditur veteribus fuisse Portus Iccius vel Gessoriacus Morinorum, vnde Cæsar Britanniam petijt, meminit diuus Strabo[b], meminit plinius[c], et veterum plerique omnes. Est autem natura loci munitum, quippe quod portus habet ad ostium paruum fretum, per quod aquâ recedente æstu recumbuntur potest, atq: per id expugnabile fit; vt autor est Pol. Vergil. qui scribit ab Anglis expugnatum A° oo CCC XLVIII, edw. Edward do III, gentisq: dominio Anglis hominib tantummodo habitabant; sed tandem a Gallis sub Henrico II a Guisio duce receptum, quum expeditionem docto carmine descripsit Adria. Turnebus, ubi et hæc oppidum pulcherrimis his versibus describit:

Est locus extremis qua sunt confinia terris
Picardi et Flandri, Thetis qua reflua fronti
Ambiguis vel inundat aquis; vel undat arenæ
Calisium haud frustra notum dixêre minores.

b. lib. cosmogr. IV.
c. lib. hist. nat. IV. capp. XVI. XVII. XXIII.
d Angl. Hist. XIX.
e A° 1347 m augusto vide Froissart.

Hic

Hic angusta freti dirimunt discrimina Belgas
Anglorum: latus, medijs qua diuidit oras
Interfusus aquis pontus compendia nautis
Trajectus monstrat breuis, & commercia mundi
Citro vltro iungit, structas et plurima fauces
Mercibus stipatis onerata carina pererrat.
Terreus hic olim campus, dum praepete cursu
Iccius aduersae transmittit carbata terrae
Portus, et ad reduces expergit ora fasellos,
Dumque sinu Gesoriacum penetrare reducta
Longius, immissum pemtus salis alluit aequor.

hic nauta pretium naugationis soluimus. quod erat vnius thalari, ac hac nocte mansimus. Femina pallio vestiuntur villoso, pileataque vt plurimum incedunt, papillis more Francico denudatis. postea duc pditos per tumulos arenarios rudiculis plenos, Graueningam peruenimus, iii Lucis caleto distantem. Oppidum est Flandrorum munitissimum, cum castello, paretque Hispaniarum regi, non longe a mari. praefectus hic Valetius La motta. haud procul hinc memorabile praelium contigit A° christ: ∞ lvm, quo Amiralus Egmondus pugnatus Flandrorum, Gallofrancos ad internitionem pene exercitus redidit. Hic Henricus literas conductitias ad Parmensis exhibere rogebatur; pernoctauimus in suburbio. hospitio parum commodo, dormiendum nobis erat in stabulo non ∞ ab equorum latribus tutis. vna erant hospita pulcerrima blanditiae quae caetera commodiora reddere rent. haec sum de me meditum Atrillae satis amicum si eo frui licuisset dedit. De comitatu Flandriae et eius principibus quaedam hic dicenda putauram, sed quod haec in immensum hinc commentaria extenderent, satis erit autores quosdam de eis scribentes retulisse, vt sunt Jacobus Meyerus qui Flandriae annales, conscripsit, Oudegeestius, Markanus, Froisardus, Jacobus Marchantius, qui carmine comitum vitas breuiter descripsit. Habuit autem Flandria comites peculiares stirpis Francicae a Carolo magno vsque ad Balduinum vltimum, qui cum hereden instituisset Carolum Daniae regem, hoc mortuo sine herede, contentio de comitatu inter Gallie reges & Imperatorem exorta est. Roberti tamen Frisij posteritas ad Maleanos, hi ad Burgundos, per quos ad Austriacos tandem peruenit. Deinde naui conducta lenta naugatione Famin Audomari peruenimus, iv

Leuis

Leuis Granelinga dystans. Est autem ciuitas Episcopalis Artesiæ satis munita arce, situ, ædium, templorum, platearum, mundi tie et pulcritudine Hollandiæ oppidis conferenda. Gromatiarorum meminit plin: non procul pago Gesoriaco, fortean huic ciuitati nomen dederint: Theodorus quoq: Pulmanus putat Gesoriacum esse in Morinorum finibus Audomari Famum, vel saltem in eius agro, vbi humilis et lata planities latissimus rhenus pene fallentes assurgentibus, ita planities reducto mari mox recessu vicum attollit Soranum: mirale hodie postea Soiari vocarint, quod si audiat mirabere profecto (inquit) portum deri horum tam longo a mari interuallo disiunctum, sed ita se res habet; loci facies in situ, simul imaginem præbet se fert, et tota illa vallis æquore mundata recedentibus aquis terræ accessit: Cimul rei fides sunt argumenta: Fami mysi ripæ oppidum suum non modo nouum fatentur, verum etiam prædicant et narrant torum mari immensum fuisse, et ab accolis terram vorantibus paratas aliquando insulas esse. habet etiam fontes limpidissimos per vitros passim scaturientes, Templum cathedrale pulcherrimum, cuius pauimentum marmoreum, mira lautitia et munditie, non desunt sepulcra marmorea, et Epitaphia; sed ut tum earum rerum inuriosus nulla destruxi. D. Odomarus Episcopus Teruanensis huic et templo et ciuitati nomen dedit; qui ex constantia Germanorum oriundus anno Christiano DCLXXXV vixit, cum ex donatione Aldrouldi castrum situm in monasterium hoc loco conuertisset, quem insecutus S. Bertinus fundator pulcherrimæ Abbatiæ s Bertini eodem loco, quæ inter sumptuosiores dicto quasque totius Belgiæ, abbatem habuit non ita dudum Gerardum ex nobili Amerrourtiorum familia hominem non indoctum; in hoc templo vidi crocodilum, et testudinem maximum mirandæ magnitudinis, de quibus suo more fabulatur vulgus; habetur hic quoq: thumulus ha nomine qui et mangatur. Puellarum nitida est admodum forma, splendidique oculi micantibus instar sideribus, ornantq: se mundie, et more a tatoris Gallis diuerso, et moribus Brabantas Flandrasue comptiores magis assimulant. hoc quoque non prætermittendum putaui, nuper ciuitatem mundum, fœtaturas mulieres quasdam Scandicas tantum deambulare, quasdam Gallicas, nonnullas etiam mixto vtri; vt nec Flander, nec Gallus, nisi vtriusque linguæ peritus, intelligat; incolæ tamen gallice tantum loquuntur.

Lib IV hist: nat: cap. 17

Vide Turn: Adu: l. 9 cap. 21 qui quales o[mnes] p[rimo]mis autore hab[et] etiam Gallandium

orbi hinc viri docti Parisiis Salius. Fr petrus a S. Audomaro Simon Ogerius.

Dies

Dux qui Lunæ olim fuerat, nos Audomari fano Arcium venire vidit ab Leucis distantes, via admodum lutosa. Est hæc Artesiæ civitas mediocris ad Lysam amnem, habet collegium canonicorum, cuius fuit olim præpositus Hieronimus Busleidanus, vir æternâ memoriâ dignissimus; cuius sæpe meminit Erasmus; horum templum, cum pulcherrimo opere restauraretur, visum ruinæ, inter spectandum nobis adfuit quidam canonicus vel sacerdos; qui, latino suo nos inadens, sed vero vultu, sed impios territos, aggreditur, et unde venerimus quo tenderemus, interrogat? Ex Batauia nos venisse, et Quarum studiorum gratiâ peteret respondemus. Tum ille amarè arridens, recte inquit tempus erat, nam nigulo vestro iam imminebat gladius, nec quisquam vestrorum popularium impune ad annum in patria manserit; Deinde mox interroganti, ea reddidimus quæ parum arridebant, addidit: video quales sitis ato, etiamsi hic vestro commodo veniatis; manet nimirum in nostris prærogativa hæresis labes; nos bona verba reddidimus, quibus simulandum erat, et tempori seruiendum, ratebamus: ceterum vix potuimus contineri, cum tam stultos Gallos intelligeremus, et alienarum virium tam inepte æstimatores, sed dandum quid erat hoc hominum genere rerum imperitissimo. Castellum hic satis antiquum quod præfectorum habitationi destinatum fuit. Progressi discebens magnus illud bellum inter Francos et Flandros gestum esse, suo tempore, dixit Arcium et Audomarum populos partes regis contra Flandros.

Altero die per Lillertium fortissimum munimentum iii Leucis Arcis distans, pedetes recta occasum Bethunam peruenimus, in cuius suburbio pernoctauimus iii. Inde Leuc. Est autem oppidum mœnibus et fossis altissimis munitum, habuitque olim dominum peculiarem, fuitque nonnihil contentionis olim, inter Eldam uxorem Guidonis Dampetræ Flandriæ comitis, a Daniele patre Bethunæ Dominum domino: Castri Bethunienses antecessores commendantur.

sequenti die curru conducto xxx solidis, pedetentim recta meridiem a Leus oppidulum parium, canonicorum, ni fallor col Leuco recobrec, a Francogallis Anno ꝏ lxii penè in ruinas redactum. Hinc recta occasum Duacum ingressimus ix Leucis Bethunâ distantes, xiiii stadiis nostri ducis, mensis vero Martij xi hospitium nobis fuit sub insigni Cygni Dauratæ.

xxiii. mensam cum apud Antonium Pinchonium cuius senem,

anno

vide literas a me scriptas 28 Martij 1584.

amorum ciuitate lx, qui semper gloriari solitus, se primos Academiæ ante xx p. m. annos a Philippo ii Hispaniarum instituto studiosos nouercatos habuisse. Quidam Duarum & Atuaticorum sue
ut apud Cæsarem corrupte legitur, catuacorum populo originem habere volunt, alij retentorem de, et a Gallico duuare, quod dotem significat nomine etymon deduxerunt; olim multo minor fuit, vt vetustis muri ad Franciscanos, et plateam nouam Academiarum indicant, para
lia quoque Albiniana extra mœnia fuit, et pagus sub dominio ni
fallor Caleniorum, multis in locis agri hortique villæ instar rusti
cane. Antiquitatem huius a Gothorum quidam temporibus ded
cunt, quorum fuisse hoc rastrum quod imminet collegio Regio, sed
alij retentius affirmant, et ad Normannos conditores referunt.
Templum quoq. D. Virgini sacrum, temporibus Clodonei Francorum
regis condidit Gueardus prodit A° christiano D, per Arcanal
dum Francorum equitum magistrum quem Conestablium vocant.
Polidorus vero Vergil. temporib. Edwardi iii Anglorum regis Atuati
corum oppidi meminit, nulla Duati facta mentione, quarubis illud
destructisse videatur. Ascribitur cum Insulis et Orchiaro Gallo Flandro
hæc oppida rum dolo Philippus pulcher Francogallie rex Flandrie
comitibus extorsisset. A°. cc ccc iv; a Carolo Valesio A° cc ccc lxix
Ludouico Maleano cuius filiam duxit uxorem Philippus Burgun
dus cognomento audax, restituta sunt. Frossardus porta petri
nie summa pulcre fuisse oppugnorata, quam his nuptijs rex Carolo
condonauit. Est autem Duarum hoc tempore cuitas satis mag
na, et multa arte munita, ad scaxpam fl; qui hic nauigabilis
efficitur, ortum ex agro vt videtur Atrebatensi referens. Templa
habet; canonicorum collegium D Amato Atuaticorum apostolo dedica
tum, cuius nunc est præpositus Martinus Rosemius Amstelodamius,
Theologus professor, et Academiæ cancellarius, magister noster; homo
vere phantasticus, anarus, superbus; quæ tria in hoc hominum ge
nere tanquam hæreditaria plerumque reperiuntur. Templum
Parochiale D. Petro sacrum; preterea D. Jacobi, B. Virginis, D. Nico
lai; monasteria quoque Franciscanorum et dominicanorum; ædi
ficiorum paucæ, exceptis Basilica ruinis, et Abbatum, et
collegiorum palatijs. Portas habet vi; D. Virginis, Cassinensem, Aba
batensem, Doggensem, Fluuialem et paludosam. Nunc ad Academiæ
descriptionem me adingam: scolæ extant via noua, nec procul du
sunt collegia, Ancinense et Marchinense: Anchinense siue Aquim
cinctij ab abbate amplissima structura conditum, quod tamen

morte

De castro Duacensi vide Chron: Camarac. lib: 2 cap: 22.

Angl. hist. lib. xix

Pont. Hutez. in philip. Aud.

Estrazze fatte nella Descript. Vol. 1. c. 60. non lungi da Bethune.

morte præuentus absoluere non potuit; hoc collegium moderantur Jesuitæ; quorum ordinem institutum a Paulo III Farnesio P. M. approbatum Ao Christiano ↀ ɔ xL, autorem et patrem habent Ignatium Laydam Cantabrum, militarem virum, qui, ob vulneris in bello accepti dolorem grauiter afflictatus, se exemplo martyrum (quorum tum vitas seu vt vocant legendas legerat) consolatus, execrato bello vitæ institutum mutauit, et quod vitæ religium erat literis sacris impendere, quæ sodalis aliquot secuti, Jesuitarum nomen, quod Jesus vestigia sequentes, assumpserunt; habitu non differunt a secularibus (vt vocant sacerdotibus) viros habent in suo collegio doctos, et ingenij magni; nec facile aliquem admittunt nisi perfecto prius ingenio, aut magna pietatis fama commendatum. Vulgo male audiunt nimiæ superstitionis, et innumerabilium cæremoniarum strictissimi obseruatores, acerbissimique pontificiæ Romanæ dignitatis assertores et asseclæ; hos tamen eo meritissimo elogio non defraudabo, solos fere viros vidi qui iuuentutem docerent. Templum magnificum perfectissima architecturæ ratione construxerunt. Alterum collegium a Marchionensi Abbate conditum, perfectumque opere plane regio; area est quadrata circum, infra porticibus, supra cubiculis, et sacello quadrato coronat area, vbi vidimus doctissimi pictoris Antonij Mori Vltrajectini perfectissimas imagines, vno tantum ordine modoque inuentutem instruendi ab Aquisgranensibus superatas. D. Morantium quem magno honore habent Galli, Abbatis Marchionensis autorem ferunt. Est et Collegium Regium cum ipsius Academiæ mœnibus ortum, sed iam plurimum defloruit. Professores sunt; Theol: Martinus Boshem: Cancell. magister noster, animal phantasticum, hypocritum, habens Lycopium in collo, et Birretum in capite, quæ est definitio Nostri magistri sed muto nomine:

Qui Sapientiæ sub umbrâ
Bullati cupiunt sophi videri,
Nostros quos prope dixeram magistros
Ni nec Louanium hoc genus Magistros
Dicendum docuisset esse nostros.
Terræ pondera inepta, qui Magistri
Nec nostri mihi nec sui videntur;
pleni rabis et inficetiarum.

Ioannes Douza.

Humano

Humaniores mihi reliq: Excipio, quorum numerus ratior · Thomas Stapletonius Anglus (ex nobili familia (mundi n. tempore Eduardi II Anglorum regis Gualterum Stapyltonium Exoniensem episcopum, et Briamum virum nobilem tempore Henrici VIII regis) vir doctus et famendus, multisque iam editis libris celebris: Jc^ti sunt. Boetius Epo Frisius primarius juris pontificij professor, qui ab ipso Academiae exordio floruit, et varia in mus edidit, Adrianus Puteus Brugensis primarius J. C^is, Franciscus Goethalsius Lovaniensis, qui post sor tempus abdicata juris professione, relicta uxore sacerdos initiatus est, sustentis plurimis ex uxore liberis, edidit olim quaedam ratione rudi rupta; Richardus Vitus Anglus, qui olim interpretionem aenigmatis Aeliae Laeliae (de quo Adamus Burgundus in suis miscellaneis poematijs) conscripsit: Franciscus vanderspied Flander; Jo: Ridderus Ultrajectinus. Extraordinarij Juris professores erant Jacobus Benignius Amerfortius, et Carolus Lalous Gandavensis. Medicinae professor erat Adrianus Rhodius Gandavensis; Moralis philosophiae Ferrarius; Graecarum Literarum Jo: Curius Flander, vir doctissimus humanissimusque; singulis facultatibus sui erant viatores, quos Bedellos vocant, qui Doctorum argenteis sceptris solemnibus feriis deducebant. Baccalaureorum erat collegium, ubi illi qui justinianei nomi olim sine lyta vocabantur exercendi ingenij causâ juris quaestiones exercebant, legebantq: ex suis promptuarijs studij praefectum, Decanum vocant, qui praesideret. Juris medicinaeque doctoribus, ob sumptus inutiles alioquin faciendos, raro recitabantur, Licentiati sine prolyte sceptris. Sed priusquam ad quotidianas res pergam rationem stimeret Quarenti assentiebam:

ag. polid. hist. angl. Libb. XVIII. XIX. XXII. et Frois. vol. 4. 44.

qui iam memorat ex Ugo comitatibus, secundum Legem Virtutum Professorum. vel. hunc vitam vid. ag. saffrid. polit. lib: de script. Frs. dec. 15

vt Sanderus de script. Flandr Gerardi mokatis med. doct.

Foecundos Batauûm dulcesq: relinquimus agros,
Det Deus vt fausto sidere pergat iter:
Non etenim nos hinc ducunt temeraria vota,
Nec quoq: delitias ventus et aequor habent.
Nec placet infelix tantum mihi Gallia, dulces
Vt capiam patrios deseruisse lares.
Solus amor sophiae Trajectum linquere suadet,
Euocat Nonidum me quoq: turba bono
Viderat vt Lucis post Idus Februus ortum — 15 febr. 1584
Bis, subijt laudatas nostra carina vias;

T

Nauita ram gemino sulcabat remige Rhenum,
Et cursum celeri fluminis æquat equo:
Tunc ego respiciens, patrijs in mœnibus hæret
Errabatq animus per loca grata meus
Vixq: auellebar namq. vrbis obstat imago,
Discedo ante oculos sed redit illa meos:
Nunc caput integrum malesanis omnibus opto,
Nunc precor immocuos ne mala bella premant.
Sic credo Scythicas Naso relegatus in oras
Vix potuit montes linquere Roma tuos;
Causa mea est melior, quum crimina nulla sequantur,
Fugem̃ cultūs vnica causa vię est.
Denique cum steruli socios in littore stantes
Desererem, iubeunt tristia multa mihi.
Quid facerem frustrane morer? discedere fas est,
Ergo valete piâ pectora iuncta fide;
Sic dixi, subito tendebat nauta rudentes,
Vnus erat dixit quisquis amicus erat.
Cumq: Diana diem tenebris et nocte fugasset,
Desessos placidè presit & alta quies:
Postera lux muros Dordraci monstrat aquosa.
Hic vbi Nymphaarum Nerkedumq: domus;
Dicitur hæc primis Batauorum ex vrbibus esse,
Vnde alias tituli præit honore sui.
Hinc petimus mersas arato flumine terras,
Quod rate sulcabat nauita, terra fuit;
Tandem ad Matiacas læti peruenimus vrbes,
Æquor vbi falsis littora lambit aquis.
Hic mare discedit, post sex: reuertitur horas,
Et regnant ecleri terra fretumq. vice:
Vidimus hic medium (medio iacet insula ponto)
Castrum, Matiaci luxq: caputq. soli;
Auraici Austriaci intramus propero pede Principis vrbem
Armudam, nunc vrbs sed prius agger erat.
Non procul hinc distat, nullâ superabilis arte
Arx (hanc Ecclandi Rhammica castra vocant)
Proxima Vlissingæ spectantur mœnia fortis,
Hæc vrbs classe, viris, mœnibus, ære, potens.

Credideris

credideris falsi fabricatam numinis arte,
vix simlem nostez vel nouus orbis habet;
Siue Laertiadis iuuat hãc monũmenta vocare,
Seu patrium a puero (quod puto) nomen habet:
Sunt ciues nauta vel vitæ prodiga turba,
Et quoq: pars grauido pronit odore rates,
Tellurem fugiunt, Neptuni regna frequentant,
Et mauult celeri bella ciere rate;
Sentyt hoc tristi damno Requesentus olim,
Bosuuiusq: malo fenserat ante suo.
Æolus vt placidis æquasset marmora ventis
Sulcabat gelidum nostra carina mare.
Iamque dies aderat, monstrabat nauta Caletos,
Ecce ius ante oculos iam quoque portus erat:
Vidimus optati nequequam mœnia portus.
Atque tot in placido tum stare vela loco
Iamque ratem abscedens remoratur in æquore fluxus
Cogimur hinc tristes ferre minas pelagi
Et saeui ratas inuiti tollimur vndas
Et nauem grauibus verberat æquor aquis.
Ventus et assiduo nos pulsant æquora motu
Rumpitur heu nostris anchora fida malis
Defuit humanis spes quæ se viribus offert
Vna salus Christi: poscere restat opem:
Sante pater fluctu vastum quis naufragat æquor
Fluctuq: armatã mœnia cincta manu;
Ni nauem ventis diuina potentia seruet,
Ni maneant summo mœnia tuta Deo.
Ergo qui Petri fixmasti in æquore plantas
Placidumq: pedes cum fugerent Pharios,
Da pelagi cessare minas fluctusq: furores,
Vt potuit placidis flatibus ire ratis,
Annuit omnipotens precibus, Neptunia regna
Nutu componens soliduinq: minas,
Sic vbi diuisum nobis properaret ad orbem
Phœbus, et obscuris Luna vagaret equis,
Intramus tandem Lucrosa suburbia, lœti
Euasisse ferì tanta periela maris
Postera lux arcem secretaq: mœnia monstrat
Externo penitus inuia facta pedi

Plin. lib. 8. c. 16.
Tunc votorum præcipuus locus est, cum spes nulla.

Psalmo. CXXVI.

Hinc paruo

Hinc paruo distant Grauelingæ mœnia, regi
Hispaniæ, vigili sat bene tuta manu.
Inde Oudomari spectandis turribus vrbem
Cernimus, exigui fluminis auxilio;
Hæc templis pulcris et magno præsule fulget,
Diues opum, purâ diues abundat aquâ.
Hinc alias aliasq: vrbes Artesia monstrat,
Oppidaq: ignauo pœnè sepulta situ:
Atrebatq: et forti Lilertia mœnia vallo,
Et quoq: Teruannam nigra fauilla tegit.
Tum sequitur fossis circum satis alta Bethuna,
Quæ nisi montanis collibus haurit aquam.
Inde parum prudens tardis auriga quadrigis
Nos nec calcifrezos non bene ductat agros
Sic tandem intrantes Phœbo recedente Duacum
Liquimus ingratæ tædia longa viæ.

Duaci medicinæ professu accepi Joan. Silvii cuius extat de hac Veneris oratio-
XX nomen meum albo Academiæ inscribendum curauit; fuere tum mihi
condiscipuli; Nicolaus Dodoneus Amsterodamius, et Jo: Kuesius Harlem
ius, nec ita multo post Adrianus Gondius adiecit.
Becanus deriuat Duacenses Atrebatum nomen latinum tradit in origin: ipsius
Duacensium etymon ab aquarubis didunt, vt Lunari, Bellouari, Bouari,
quasi de Lubbar. mem: huius Dantes in purg: 20 cant.
Præcipua Duacensium mercatura tuturi, cuius ager fertilis, hinc
summæ ipsi diuitiæ.
VIII Idus mensis obiit Jo: Basilicus magnis Augustinus dux, Basilio
patre matre vero Salomea prodigiosa fœcunditate Anno
Christiano 1528 natus, magno suorum gaudio, quod
omnium tyrannorum furiosissimus
Deinde doctos Duacenses tulit, Robertum Gaguinum Francorum histori
cum, Lutetiæ apud Mathurinos sepultum. Franciscum Polettum
qui historiam fori Romani Lugd: anno christiano ∞ Lxxxvm edita,
conscripsit; et nostro ævo Nicolaum Bertinum. Duaci octus e
quoq: dicitur Jo: Bolonius statuarius insignis, qui summo in honore
fuit apud Ferdinandum Medicem et eius fratrem Franciscum
Florentiæ ducem vixit: et Hieron: Franciscus J C; Otho de Doaco th: Laz.
Cum M. Ant: Muretus Romæ oratorio munere apud pontificem fun
geretur, nescio quo animo ob æmulationem dicitur Josephum Sca
ligerum ficto marmore et inscriptione a se excogitata de
lusisse, vnde et illum sæpe dicto Scaliger notauit: Qui fa
mam quæsit, fumum mihi vendidit. Muretus n. e Francofal
lia propter aliquod delictum exulare coactus est.
Multa nomina rusticorum nostrorum more conuidet apud Italicum de gallica
vulgus; vnde Nicolaum pro Nicol. vocant, Itali vero francisco ceco, Dominic
cum Beco, Laurentium Renzo, sic Turci constantinopolim Stanipoli
Siculis et Calabris autem Nicolaus Cola a nostris Claes dicitz vid. Scal.

APRILIS

Hor mense Regij Malicontenti post longam difficilemque obsidionem Iper-
ses in ditionem redierunt.

xiv. Trajectum rebellarunt Geldrus Tzutphanus, et Adolphus Neuenarius comes, Mursius, exclusi suis regionibus ob infeliciter tentatam religionis nouationem, mox profecti delapsi ad Anxantium; a quo Mursius Geldrię Trajectinus. gubernator creatus, Tzutphanus vero ab ordinibus ro-
tessa habitatio in Monasterio.

Tum quoq: Comitiarij camere vel collegij directorum, vt vocant bonorū Ecclesiasticorum, Brigidianis virginibus certam portionem ad vitam assignant, nimirum cuilibet xxiv florenos annuos vel amplius iuxta quantitatem personarum, religionis ad alium usum reservarunt Franco Galli qui Camerarium presidio tenebant prefecto.

Balignio Presulis Camerarensis filio sepe exercebant, omnes flammis ac rapinis vastabant Arteſiam, Hannoniam, Duorumque limites, quare veresima [illegible] pars illius versus sententiā: Sois toujours Camy de Francois,

Mais ton voisin iamais ne sois

vnde maximum et inuetum quodammodo inter Gallos Belgas et Franco Gallos est odium; olim tamen et iam dū Franco Gallis carebat, et temporum principum valesij regio-
nem prefusse Duacenſibus Amerium pactamenſem legem.

MALVS.

iii. in collegio Marchianensi comedia de S. Norantio fundatore Abbatum non illepide acta est; eodemque tempore Henricus infallor Valrhuna-
rius, post multam instantiam in collegium Iesuitarum receptus est, ubi tamen vltra annum non mansit.

de horribili vsu ardentium pa. 79.

xxi. Circa pentecosten moenia collapsa propre pedagogium Buromianum restaurata, demolita ad eam vsq turris Nasia propre famum Gertrudis, verum ob operis firmitatem plus operę in ea demolienda, quam rō modi facta, quare xvi Septembris chorus Brigidarum cum tem-
plo Antonij ad suburbia Laurentiana diruuntur, et later co-
deputantur, quemadmodum lapides ex portu Molitarium su-
periori anno diruto; Antherix quoq: plane diruitur.

xx in festo pentecostes delecti in Beguinagio vt vocant ob musam rebella-
tam vt aiebant grassatum, pessula Beguinis et alijs multebrilis de-
tracta; verum post id tempus autoritate Senatus ressarcit pri-
natorum hortatione, in gratiam vt volunt loci sueti vsus-
tij Gubernatoribus, et cuique sua domus libera relicta.

Circa idem tempus aucta vectigalium impositione, nig: stupei sing-
lis vasis impositi, rectores se opposuerunt ab initio, sed frustra
petentes et tumultu interdicitur, ne ipsi priuatim vectigal
roquerent; atque vt illi qui extra urbis terminos habitarent
idem persolverent, quin et Anxantium deuecti adierunt sed

reiec-

Lrejecti ab illo durius re infecta abierunt.
Tribus Duarij Lucenæ laudem accepit Mallinus de Lanschere de Malue, præside Petro Cyone; Dissentatio diu ex Novel Const 118 desumpta. Eodemq: fere tempore Martinus vander Leuz Antverpianus, eodem præside, cum materiam quandam de rebus Duacensi Academia a Philippo 2 Austriaco Hyspaniarum et Indiarum rege, ac Belgarum principe, ser. ramit Stupiendo in eleg. memoria.

Nuper apud Scarpæ geminantem fluminis undam
Floret, ubi Musis Phœboque suave Duacum
Ipse casam magnis extruxit sumptibus amplam re-

Insigna huius urbis sanguinea sunt rubea, nullis ornata emblematibus: quæ (ut narrant) maiores ad posteros virtutis ergo transmiserunt, quod aliquoties muros civitatis hostium madefacta sanguine tinxissent.

IVNIVS

Templum Marianum Trajecti XV Maii Anno Christiano OO IO LXXXII- per Io: Berthum Geometram et Joachimum Sigfridi Oronkium delegatos, plumbeo tecto vestitum; cum aqua pluvia pluri mum detrimenti attulerit, Canonici magna instantia ab Aurantio et ordinibus impetrarunt, ut possint stabilis operi ze: quod negotium hoc mense, ante festum Paschatis ami sequentis absolutum, cum diligentes ab operis fundamen positi, tantique sumptus tam ingentes reformatorum admittere coac tissent.

VIII. Ducati licentia Lauri donatæ ^ Petrus vander sterkele Iprensis, cu ante suæ inductionis solemnis disputatione ex L. mille D. de vinctionibus edidisset et L. Ult. C. de pactis.

XXI. Gertruda Bronckhorstia obtinuit sententiam a Senatu Hollandiro latam contra Aemilium Nuenarium viduam Henrici Brederodij, et domus Friderici palatini neptem, quæ se usufructuariam dicebat: Gertruda vero omnibus Henrici patrui, qui herediem reliquerat Joannam sororem Judoci a Batenburgo et Bronkhorstio Hunepela domino matrimonio unctam, oppidis rapti Lisque potitur.

Tristis hinc mensis stilo veteri alias x Julij duæ Lunæ, Delphis globo tormentario, a quodam Burgundo Balthazare Gerardo, vulneratus occisusq: Wilhelmus Nassovius princeps Auraicus, summus provinciarum confœderatarum præfectus, quod hor dysi rsum nimirum exprimit

Se ad

AVRA

quomodo vero hic se Aurantio insinuarit, quanq: astutia lorum in Dns familia aliquandiu latuerit, denique mirabili eius in tormentis constantia, plura amalde veneranda tradet.

Sequi

Duacensis Scholæ Rabinos impetrarunt a Joa et Fredin. CC. an° 1228 Buchel in Gallofl. lib. 6 pa. 277.

Pius PR. Academiam Duacensem confirmat Dipl. an° 1559. Ut 2ps Buzel. 448.

An° 1530 petierunt Academiam sed frustra. Buzel in Gal. Flandr. 148.

de rollig regio

Obijt hoc mense Io: Buchelius patricius anno ætat: 80.

Vide Sermones de Baptismate Filij et ortum patris editus.

^ Io: Gerst Toxnar. et.

Exquisitis aliquos dies poenis conductis ad hor plurimis tormentis affectus; flagris, flammâ, vexatus, nullum doloris signum dedit vitis fuit, quare a superstitiosis quibusdam miraculi instar habitus, tandem quae patientiam in tormentis praebuit dicit apud Hieronimum Cardanum philosophum medicumq: doctissimum. Apud Plinium aliosque exempla patientiae recitata, in Lycia et Anaxarchi, et pueri Spartani apud Plutarchum.

De var rer. libro viii. cap. xl. fol. 609. lib: nat: hist: vii. cap: xxiii. in Apoc: Lacenicis.

Iulius obiit Viennae Austriacorum Johannes Sambucus vir multae eruditionis Aetatis suae. Lii.

et hoc Avraicus decima octavo tracto Iulo Delphus obiit Batavus.

Principis Auriaci (mortem) chronographicum hor exprimit distichum: Princeps Auraici GVILIELMI de nece NassaV
Festis erat Delphi IVLIa dena dies

Vide Mart. lib. v. 57

Bengmiobarbis.
Cum praeclaret nobis domi suae rerum libros Iusc. furib, et quidam erroneos. Ex antiquitatis Romanae Elephanda, quibus ipse me miram quidem unquam gustaverat, confugiebat libro ad hoc barbarorum furcifarum axioma, nihil ad rem hirundā facere illa; pudet et retet pudetq: me hor scirulo natum, quo nihil omnino dicitur nisi quod faciat ad furinā, et recta tendat vel ad ambitionis fastigium vel ad avaritiae plebeiis desiderium sedandum.

xxviii. Nostronis dux proclamatus est Theodorus Io: f. moribus a patre plane alijs a Bengmiorcibus.

IVLIVS.

Iulius a magno nomen possedit Iulo,
Maturo siccos semine nudat agros.

Ad scelda ponte clauso vide cartas duas deinceps omnia Exprimentes

xi Parmensis Liloam forti nūmine caestrum
obsedit multo comitatus milite frustra.

Mutensis

xviii Arnoldo Moguntiae mi fallor Antistiti sacer hic dies, quum Galli Genialibus solent epulis et nominis ita dominis vitaeq: auspicium inde sumentes, quemadmodum et Stramin apud nos Natales duos celebrare solent: et tam a prisco tempore quā recentiori hor multotus observatum, duos natales ratione sanctos extitisse, unde Lusimus:

27
edictum ab ordinibus publicatum quo commercia cum hostibus interdicuntur. quod apud me est.

Olim natalem celebrabat Gratia lucem,
Nempe erat haec vitae ianua prima novae:
Laudibus autorem sed Galli nominis ornant,
Atq: omen credunt nomina habere suum.
Tam mihi Mogorum moderans Arnoldus habenas
(Hunc foelix autorem) nomina grata dedit:
Sparge rosas mea Musa novas, et floribus orna
Mentem, da sacro carmina blanda Deo;
Sum Germanus ego et Germano nomine lator,
Nomina magnanimo praesule magna gero.

Mutensis

xxv Iacobus Iacobo Apostolo sacer, quo tempore sodales Iacobita

mi

ni, qui magno numero duari, ronuenirunt, ordinesque duntaxe rarenomyo, deinde epulantur geniales.

De ligaturis quorum admissa pagina fit mentio, quedam notauit Herman. Nien. Gall. Med. cont. Ad. scriben: E 2 et 3. de signis notatorum huiusmodi vide Bodin. lib 4. ca: v Dæmon: pa: lat: vers: 398. vide et Salmas. in Exer. plin. pag. 1089.

xvii. Tum de collegio Beanorum, morug: deponendi (vt vocant) Beanos, quidam qui colonie Agrippine literis operam dederant, egerunt; et Germaniage barbaram consuetudinem inferre studuerint, de qua diuersa multa narrant quidā deposiri, qui Luculentum sibere Beanum missi videntur, quam vis se deposisse prime rusticitatis nomina, et pedantariam vt vocant eruditatem putent. Hanc ab antiquitate commendant, et vltra ccc in Germania academias annos valuisse testantur; Imo quidam oratione quodlibetica cum ab Aristotelis etate in scholis fuisse, indeq: ad posteros primum esse, probare beatus (vt credo) argumentis voluit; mysteria eius non facile reuelantur, sed apud suos magistros scientie inditia latent. Orationem de hoc ritu origine et causis edidit Iohannes Sturmius Argentinensis, que Oxonie excusa Anno xpti 1578, in 8. vide etiam que de festis Aristotelis Aristotelia dictis tradit Chopinus Andegauen. in præfat: ad libru: de iurisd: Andegau: pag: 3.

xxviii. Io: Cukus Graccarum bonarumque literarum professor explorandum suscepit primum Pomponii mele librum de situ orbis terrar: eodemq: die pro licentia Laurū reportat quidam Insulensis, cui hac actione D. de condit. Tritic. præsidente Adriano Iunio. Cum videret doctorum ornamenta, et precipue illud brachiale cuiusdā Poenia, qd ornatus et vocatur ea gerunt, sumptum credidit ex sententia Eccles. ornamentū aureum prudenti doctrina et quasi brachiale in brachio dextro.

xxx hoc die pro licentia repetit Gul. de Coulture Insul: ex ll. 1. 3. de legibus, præside Goclenio, sed rem parum expectationi satisfaceret, dubitatur præterea magis quam iure admitti.

Cum Galle mulieres latinis tm precationibus quas tm non intelligerent vterentur, (nec hæc parua habere religionis instituta putarent) seque vt simplicitatem decet, quod non raperent quæ precarentur, respondebant Deum salis illa intelligere: quod et famul. de suis Dis tradit.

De myst: pag: 48.

xxxi. hora ix ante prandium, duo sacre Theologie laureum acceperunt, Gregorius de Valentia monasterii Augustinianus; et Gregorius de Vrbe monasterii Augustinianus; qui paulo post in Iesuitarum collegium cooptatus est, sed audio propositum mutasse post annum.

hora pomeridiana secunda qui superioribus diebus repetierant promoti sunt, doctam de Iurisprudentia laudibus orationem habente Io. Ridderio Vltraiect. Vbi illud quod aut Imp: Iust. de orarium, Homeri Iliad. c. antiquitate probant, vbi Themistias Legis appellat, ad ruinas fori explicationem multa

Ts natus in Anglia Hertfordiæ in Com. Southsaxiæ Eod. a. et mense quo Thomas Morus capite truncatus decessit Louanii 1598. 42 anno exilii sui ex Anglia

stephan.

Stephanus Pighius in sua Themide adfert; eadem quoq: oratione in eorbū
los turbidos qui tam turpiter & impie sacratissimis legibus abutū
tur, easq: suum tantum in quaestum vertunt, multa sunt, harpyas
et pestiferos appellans. Et satirotissimo fictis nominibus Aristophanis Comi
ci versiculo eorum fraudes deprimendo multa de his tradenda sed
Rabelesius autor Gallicus in fictis Ludovicq: suis libellis deprescit.
Cum permensi hisce conditionib: remeauerunt nobiles Bruxellenses, Coss: Scabini
Quaestores scabini magni senatq et in nationum, Dūs Nicolaus Micaultius
Tudertius, Henricq Bloyer coss Daniel Lonbergius scab: Iacobo Taius D. de Gorpe
Mr Ottoualdinus, Io: Gauerellus Io: Schottus, Io: Boyenq, Fr. Asbrocqq a secret.
D. Willem. Beemq; Io: Malotius Fr. Absolonq, Io: Bapt: Houwartq, Georg. Dietimus
Adam. Simekius, Gul. Mommartq, Iod. Vingius, Nic. Stagiud. presentibq Richardotto Attre
batio Secret. 1. Amsterdam antecessoribus restituebat. 2 vt edicta Senatus et restit
bonorum et alienationum. 3 vt ex cadationib ejus in odium facto rasuris
ut ejus successibus restituerentur. 4. vt rata manerent sc. sententiis, pri
vilegia, aliud grauatis appellat. remis ejs remedijs & publicatis vt ex sc.
tuti sunt, 5. vt innouationib rata manerent et creditis sincerior. 6. vt
privilegia et iura vtilia ejs rata mane. AVGVSTVS. Vale. Rozendaelq Rozendaelq.
tempore commodo

Nomine Sextilem prisco dixêre priores,
Augustus mihi nunc nomina digna dedit.

cal.

Vincula petri. qui dies nundinarius apud Duaros, quum serius sarta
vespertina fabriunt, scilicet n. tum et obeuntis in urbem reuerta
re consensum, sed ante sarta absoluta discedere cogunt.
hor. mense Decembri Flandriae oppidum a Parmensi obsessum, dedi
tumque, non ita multo post. hor quoq. tempore Camaracenses
qui hactenus multis excursionibus ab oppugnata eorum vrbe
a Francisco Valesio Alanzonio, Arteses Hannonios & Duacenses bel
lantes, mensis diuturnisque eorum pagis & villis, iniurias arma
les conflauerunt, summa Gallorum laetitia.

iv. Mira narrant de Gallorum superstitiosa impietate, et mirabilis
flagitijs; ferunt n. eos ligamine quodam corio nodo implicato mi
lentibus praecipue Flandris peregrinum sterilitatem inducere,
illud n. ligamen adhibitis aliquibus susurris, simul ac pares deos
ea verba in solemnibus matrimonialibus vsitata, Coniungo vos, pro
nuntiat nodo constringunt, plumbeoq: in arculo defodiunt; mor
biquam domus illius sit corrupta aut solutum nupta coniu-
et, unde nob in Elegijs Martia nubenti sterilitatem imprecati, amato
rio carmine lusimus: Sit tua qui sterili stringat connubia nodo,
Vt videas vteri gaudia nulla tui.

Meminit huius rei Accursius in Legijs; sed impostura et vulgi nugas
arbitratur, Ioannes quoq: Vieus de praestigijs Demon. lib. iii.

xv. Festa assumptae Virginis matris. quibus rationibus quibusdam Iesuita
audiui, sed mire se torquebat de aetate Virginis matris, et multas
repugnantium auctorum opiniones referebat, quidam n. putant xii post
mortem Christi alij xiv, quidam, xv; quidam etiam xxii annos e vita
sublatā

vide Binsfeld de confess maleficor. fol. 214. et Da neum de malefic. c. 3. Sed lib. 2. c. 1. Damia.

Actum a Bemeldi 10 Martij 1585.

Inuisibil: inuisibq quæst: populū detinēbat solum improbāt. Aligerio in parad. ode 30

ſublatam; illi verior videbatur opinio æſtimantium xv anno ætatis vero lxiii, a terrenis ſuæ rei ad veram vitam emigraſſe; xv vero anno dominum peperiſſe, quem xxxiii mortuum eamque xv annos ſuperviviſſe.

vi. Gerardo Mierlo Abbate Paulino mortuo Jo: Druelius in eius locum aſſumptus, adminiſtratorque dictus, mortuus ille aquâ intercute. xix. Galli cum ſint rarissimarum obſervantiſſimi, quod olim de eis Cæſar, Duarenſes ſæpius ſuppluratione publicas detexerunt; quæ quidem eo tempore ut belli contra hæreticos felix fuit eventus, magna omni rarissimarum ornamentorum ſuppellectile ditârunt, cum inter eundem controverſia et diſſentiones inter Gallos cum ſtudioſos exorta: Scholaſtici n. profeſſores ſecundum primi regia a Philippo catalto conteſta, ſequebantur continui, ſubſequente Prætore, Scabinis, Senatu, tetrâq: Gallorum nobilitate; quod Gallis male habebat, nec tonquoquere vam valentes, nulla ſacrorum ratione habita ſcholaſticos loco pellere conati ſint, adeo nihil apud vera putatis et pietos et Ambroſio multos ab ambitione tutum.

Miror ſæpe hominum ſiniſtra iuditia et ad calumniam prona, qui nihil probandum, niſi quod ipſis probatur putant, eaque ab affectu veritatis imperitis penitus excludunt; audiui non pauci ab eis qui Pontificiis Romani uſus ſæpe in ipſam naturam contumelioſa, maioris quam ipſius Chriſti præcepta furant, quam iniquo iuditio damnent. contrarium et forſan veritati proprora ſentientes; cum ne Chriſtiano quidem nomine digne tur religionis emendatæ homines, adeoque apoſtatas, aburatoſque Chriſtianæ fidei hoſtes, hæreticos; cum in ipſos audeas ea ipſa nota maiori veritate retorqueri poſſint, borat; de eorum vita impia improbitate mendatia proferentes; ſed ne hæc mirabimini o mortales, ante multa ſæcula Ethnici et Chriſtianorum ecclesiæ exortum famam præceptis tenebris ſuis calumniis involuerint, ſummisque de eis confictis ſceleribus pietatis opinionem oppreſſerint, orabant, Chriſtianos cum tomedis et infantem primo mactare, et carnes tomeſa epotoque ſanguine fœdus inter ſe inire (quod forſan de Euchariſtiæ ſacramento ſit interpretati ſunt) deinde poſt tale epulum cum quibuſdis incæſtis impudiciſſime tommiſceri, id vero ut fuerit, tommodius tamen ad fabula hæc fuiſſe allegatos, qui ea ad proiectum pauci euulſerat, ac ita tunc extinguerent, habes hic exercandam in primis homines calumniam. ex Tertull. Apologetico et Juſtino Mart.

Ad Gnoſtici hanc impietate exercuiſſe tradunt Epiphan: in pan: libri tomo ſecta 26: et Pſellus lib: de Dæmonib:

xxi pro Licentiæ Laurea respexit Rockox Antverpius, Theses eius ad disputandū propositæ ex L. i et ii C de crimine rei vendita; sequenti vero die Nicolaus Brulontius insulensis, præside Eyrone Bootio, ex Lr. C de pignoribus. xxiii respexit Carolus Breidelius Brugensis præside Putio ex. I. persequendi crimina. — Eodem die Regij malecontenti fugientibus confœderatis Velaniam occuparunt.

xxv. respexit quidam Tornacensis præside Bootio, cuius disputatio erat desumpta ex L. Vnic. C de confessis impetrimentorū; cassenit cum ad sacerdotem plateatim Eucharistiæ panem manibus portantem confugit, deberi Ecclesiæ immunitate gaudere, non secus ac si ad ipsam confugisset.

xxvii. hor die quatuor alli, orationem habente Bootio de quadruplici eruditionis cultu, more solemni promoti sunt.

Inden staet xlvi^t lxxxiii 4 quind mensib Acb de stat van Utrecht nae sgelijcx Boede de Staten voor tiael lxxxii de somme van 7200 gild. tte ramen van gheliefte ons de steden gestect en de Staten versorgten die opgeworpt te Woerden, om te furneren zeecker extraordinaire contributie ons de geconfœderde provincien omgeslagen, tot behulp vande naebuerde provincien, hier af dat gerecolligeert, dat men ons de xyrtsdom een settinge maken sal, om opt onderpant vande Staten te innen; dallen binnen Utrecht te rooven elcx zeeker den pen argt ons die meede te coomen de ingesetenen dat pays sedt verongt. Den 4 dese quam ordre gedepescheert aen gheheele de Staten te gheven, dat sij binnen dry weecken sullen sijn van dese maent opte brenghen de contributie van laetst tiendaegen van laetst 80. 81. en 82.

SEPTEMBER.

Instat formicæ fœcundam colligit messem,
Est tempus, cato descendit septimus imbez.

iv cal. Septembrib obijt Margareta vander Burch Adriani f. et in templo Mariano sepelitur, ar epitaphio a frē Deramo Lamberto Vander Burch, decoratur.

vi Dedita Alexandro Farnesio Parmensi hispaniarum regis nove Belgarum præfecto Vlmorida Flandriæ oppidulum.

vii. hor die Senatus Duacensis veteri more Regius, et confirmatus. sequenti die nostri viri egrotantium, dies gisans vorant, fuit dedicatio moris n. Duaci ut singulæ virimæ suum habeant Deum vel Deam tutelarem, cui (tanquam olim Etrusci dijs penatibus aut genijs, ictus loci mutuitatem commendent, et tum collatis sportulis publicum parant epulum.

xvii. hor die Gandauenses et reliqui frumenti inopia premebantur, et intestina seditione ex Templi pulsatione inedio laborarent, ut tis se conditionibus Parmensi dedere coacti fuere, nempe ut arcem dem demolitam restaurarent, et exercitorum millium panas luerent. Fit in antiquis monimentis castelli ducis in quo et canonici ejus Molani de rarum. t. xl.

xxiv. pro licentia disputauit Antonius Belnaletus Atrebas, præside pulcro ex L. Vnica C de rei Vxor. act. et Baccalaureatū accepit Nic. Zosimus Amerf.

Seq.

sequenti die idem Rolnaletus promotus, oratione habente Jo: Rid
terio, rij Legislator et Jurisconf. essent dimissi.
hoc quoq: die Lundina mandatis Duarchis incipiunt, cum in medio
foro Malte erigitur ad XVIII dies, intra quod tempus nulli ob
debita arrestari in libertis mundinis possent.
XXVII. Acta sor die in collegio 2dio comedia Theodosiana, cuius
argumentum legitur in Chronicis Martini Poloni, in vit: Gratiani et
Theodosij Impp:
Quatenus absumè omnia illa quæ a parentibus bona constituntur
sine dotis sine donationis propter nuptias nove, fundata
durant, eaque simori tantum filio rediunt; rata quæ
superstructuntur et alijs rata sunt.
Mira hic superstitio non in mulierculorum vetu
Doctorum quorundam virorum, ex Societate doctrina
instructorum; narrant patrum III. Farnesium Roman:
pontificem Marie Osorie mississe rosaria consecrata, eius
virtute, si diis placet, et si quid ad ea eggeret oratio
nem dominicam cum salutatione angelica, protinus
qui probant, ut ille ad Beza: Tu scelus affingis hominum tot millibus, atqui
peccatur recta simplicitate nihil.
Pantaleon Theuenningius.
OCTOBER.
Principio huius mensis circa Reginum Trajectenses impositionis
petendum tormenta ad digitum deducta; quo tempore Vilvotio
Trajectensium prefecto VI ministri armati (Helle bardarios vocant
presidij de Lonoris causa dati, quibus singulis in annum prae-
stitum, XXX florini ex erario publico numerabantur.
Primo huius, Duarchus collegiata collegij Aquinatis, de prima ori
gine Abbatia Antoniensis comœdiam egerunt, compositam ab
Egidio poeta Sat-fortii, huius erat argumentum: Valterus;
Montonius et Sicherus eius ubi nunc monasterium Lori domini,
de agri terminis diu contendebant, tandem omnibus oratis
reconciliati, communibus opibus monasterium Aquinatinum
fundarunt, in quod finitum pie vitam, multis ante turbis
peractam.
Jd contigit ao 1079 vt
Sigeb. Gemblac. in chron.
XII pro licentia repetijt Gul. Ranstius Antverpius, inuidis sanè
doctis, qui aliquamdiu collegio Barralaureatum præfuerat,
præside Doctis ex l. Qui Romæ in princ. §: Augerius ff. Duo frat.
de verb: oblig: Sequenti die Cornelius Danelius Antverp: ex ma
teria minoris juris quod interesse solendi.
XV Arnoldus Cruegius Antverpius pro licentiæ dignitate defendit
materiam donationum; quo etiam in Rectorem electum Ferrari
us Philosophiæ professor.
XVI promoti sunt supradicti tres, egregiam de summa trinitate
orationem habente Francisco Goethalsio.

XXIX. Sto

xxix · Scholastici Vltraiectini, cum munus decum Henricus ab Alexandro Sueteno obtinio Valachrie prefecto, in vinculis detinebatur, de collegio ante aliquot annos instituto renouando, nouum municium erdando, egerunt, perquasore Bdrigmio, sed maiori parte Vltraiectensium absente, illo cum suis Amersortijs pro libitu cunctal fustra melmiquam, alieno tempore, in fraudem Traiectensium factam electionem improbante, vrebat, elegit clementem Verspeetium Decanum, Petrum Westremium fiscum: Leges huius instituti et rapsta memoria causa sic adscribam.

Sunt eydem qui olim Louanij de Cozmelio Valerio pro collegio fuerant delegati.

caput i.

Cum diuina voce inbeamur quaerere primum regnum dei et iustitiam eius, speremus fore vt quae necessaria sunt adiciantur nobis, cumque pietati ad omnia vtilis sit, vt potest quae promissionem habet vitae presentis et futurae: putamus ante omnia collegiorum et rerum sacrarum habendam esse rationem, atque decreta, quae communi consensu totius collegij nostri studiosi Vltraiectensium facta sunt; primo loco de sacro praetendo et audiendo constituendum est. Decretum igitur esse volumus, vt profectus in studijs progressu pro decani nutu, festo B. M. Magdalenae quo tempore in patria nostra summi templi anniua memoria celebratur, sacrum fiat, et huic omnes hora praestituta interesse ante Euangelij lectionem, et qui serius venerit duos stuferos multae nomine pendunto; qui vero praesentes non fuerint v stuferis multantor. Eodem D. Martini patroni nostri festo obseruantor.

De Electione cap. ii.

Magistratuum collegij nostri dignitatos et officia decanatus, fisci, bedelli quotannis rite ferias B. Magdalenae determinantor, et rectores in deordinum locum suffirmantor; in quorum electione nullus negligentiae negotio locus esto, sed animo libero maxime idoneis mandantor, quorum decanatus annos vt minime duos in Academia fuerit vt eligi possit, bedellus semel officio per annum functus, postea ab eo onere liber esto. Electi autem se omni diligentia collegij nostri famam honorem, ac in omne defensurus esse promittunto. Negligentiores officij a senioribus admoniti, nisi negligentiam suam correxerit, officio priuantor: Academiam relicturus nisi prius quam abeat Decano vel senioribus munus suum renunciet, x stuferis, quos fiscus per tabellarium nostrum exigat, multator.

De officio Decani cap. iii.

Decanus toto ratui moderando praefectus perpetuo parib antor et propugnator esto, penes eum (consultis iv senioribus) rogandarium

abrog

abrogandarum, mutandarum, interpretandarumque legum auctoritate esto, eius utram sententiam in quibuscunq: litibus sine ulla procuratione dominus obtinuerant, relatu in electione duo suffragia habeto: In omnibus negotijs id postulantibus collegium remorato. Quod si ullis unquam in comitijs nisi legitime excusatus absit, x stuferis multator.

De officio fisci cap. IIII.

Fiscus erarij nostri publici fideis rustos accepta et expensa omnia in rationem summ reporto, ut montus a Decano rationem quocunque tempore reddat: Idem viritim feruas B. Magdalene si quidem Decano et iiii seniorib⁹ placebit prandium ruri: Si erarium non sufficiat tantum a singulis quantum sufficiat necessarium esse ducent, antea exacto; sub finem sub finem hoc prandij idem ante decessum rationem reddito, et si qd forte desit, statim a singulis postulato. Eundem volumus laudando nostri collegij leges et instituta ac commoda proponendo nouitios quoscunque officij sui moneat, et ceteros optandos atque adsciscendos curent, quod si negligat mcq: mtra vi sexcommiadas faciat v stuf. multator.

De ascribendis in collegium nouitijs cap. V.

In noctuum nostrum nemo nisi territorij Vltraiectini, et qui Academiam studiorum gratia adierit, et Rectori nomen suum dederit, cooptator. Nouitius per Fiscum ad Decanum ductus ea qua sequitur forma promittito: Ego quandiu in Academia commorabor, promitto, me obtemperaturum legibus et institutis communibus collegij ac praeterea Magistratui; neq unquam collegij arcana, quaq: dicta quaq: facta sunt proditurum. Quod ad rem et voranti despotum attinet, xx stuf. erario communi soluito, qui si nobilis sit aut sibori rupiat duplum tribuito. Quod si admonitus a fisco mtra vi sexdommiadas id non faciat, non nisi addito ad summam dimidio recipitor. Si vero quis adeo segnis atque barbarus reperiatur, qui collegium nostrum audeat contemnere, is multo collegarum commodo aut amicitia dignus esto, neque ei quisquam mer tabellarius ulla in re commodato, aut literas di portato petumiambe, qui fecerit a Decano prohibitus, aduersus eum fiscus in aureis Carolinis actionem sibito, quae pena in omnes contumaces observantor, qui nisi resipiscant, arbitraria pena multati, rata

Lego

logo rollegij expũngũntor; pauper omnibus expensis immũnis
esto.

De concessu ordine et catu in conuiuio, cap. VI.

Si publicis conuentibus et conuiuijs Decanus dignitate re
ctris preferũntor, in alijs autem sui ordo teneto. Primi doc
res, sacerdotes, Licentiati, denique generis nobilitate reari,
loro honoratiores arcũmbũntor, religni adscriptionis ordine
seruanto. Omnes conuiuijs, ciuicis, contentionibus abstinento,
delinquentes sui arbitrariam pecuniam subeunto.

De honorario ob aliquem promotionis gradum adepti collegio persoluendo, cap. VII.

Artium magister, Medicine, Iuris, Theologie, Baccalaureus, x, stu:
Artium doctor VI; Licentiatus Medicine, Iuris aut Theologie
XXX: Doctor LX, erario fisco locupletando nũmerato.

De cura egrotantium habenda, VIII cap.

Si quis aliquem ex nostro collegio in morbum incidisse cognouerit, is Decano significato, vt antequam morbus inueteret
maturè ex prima data opportunitate curentur vel pro
pinqui de morbo egrotantis per Decanum certiores fiant,
et medicus adhibeatur. Si pecunia desit, egroto Decanus
huic aliquid a fisco mutuator, egroto vero simulatque a
suis accepit fisco reddito pecuniam. Singuli ex collegio sin
gulis hebdomadis minimum semel. Si modo patriatur egroto
donec conualuerit, nũncunto, qui non fecerit III stuferis
multator. Quod si nocturnis strubyo sit opus, eas egroto
nemo recusato, qui secus fecit V stuferos predicto. Cuilibet
tamen ex nostro collegio aliquem in suum locum substituere
aut cum alio vices suas mutare liberum esto. Egrotante au
tem pestilo morbo Decanus vel si quis de collegio forte
aderit, egroto sacramenta ecclesie administranda curato, et
vbi e collegio ad honorem venerabilis sacramenti ad comunis
preces fundendas conuocato, si quis vero cui hec mandata
fuerint non obtemperit III stuferis multator. Quod si moriatur
egrotus, omnes ad funus et exequias celebrandas conuenito
et honeste illum sepelunto, absens X stuferos predicto
funeris sumptum si domus sit suppeditato, si pauper singu
li missu Decani qui in morbum et funeris sumptum impendit
erit et quantum satis erit conferunto, idq. fiscus exigito.

De Tabellario cap. IX.

Tabellar.

Tabellarius rommunib rollegij minister, maxume idoneus ex
ploratequ fidei deligitor, et Decano data fide restituor
ar a Rectore approbandus offertor. Ac primum quidem ille
se magistratui collegij obtemperaturum, deinde fideliter
ar diligenter observaturum q quicquid in Legibus de ipso
latum erit promittito, pro singulis Epistolis deferendis
II stus: mercedis nomine accepto, pro singulis florenis
allatis plenum unum stuferum exigito. Singulis mensib
profectionem fundo redeundo q; absoluto, et si diutius
moretur in singulas hebdomadas x stus: muctator,
multa erario fisco redito, atq; etiam Fiscus intra eadem
tempus quo reliqua debita et est in cap: III, exigito.

De recitatione Legu ac Statut. cap. X.

Singulis annis quo die Decanus eligitur vel si offirm
continuatur, leges et statuta Fiscus omnibus audienti
bus clara voce recitato. Ceterum decedentis si quis
rediens in collegium, erit adscriptus ipso die adscripto
nib, aut retro intra proximum triduum eadem legito,
qui secus fecerit III stus. multator.

fuere autem tum in hoc collegio;

Jo: Ridderus Ultrajectt: V.I. Doctor, professor ordinar.
Jacobus Benignius Amersfort. V.I. Doct: profess extraord.
Franciscus Utenham Ultr. artium magister, praelector Marsin.
Bernardus Rhenesse van moermont Ult:
Gerardus Mulert Ultr.
Wilhelmus Mulert, Ultr.
Ernestus Taets ab Amerongen, Ult.
Jacobus Taets ab Amerong Can. Sal. Ultr.
Hugo Ruysch. Ultr.
Jacobus Rumelaer Canon. Marian. Ultr.
Stephanus Rumelaer Canon. Johan. Ultr.
Zerapion Montfma, Ultrajectt.
Clemens Vespuelius, Amerff.
Johannes Vespuelius, Amerff.
Petrus Westrenius, Amersfor
Arnoldus Buchellius. Ultrajectt.
Rutgerus Veckerius Ultrajectt.
Richardus Bilert Amersfort.
Gisbertus Langeuelt Amerff.
Gerardus Verhuel Ultrajectt.
Brouckhusius Jurisper.

xviii. Guilielmus Gentius Geldez duxit uxorem Annam, filiam Henrici Abcoudij Martij Ysselstenij domini, et Josinæ Abcoudij de Wijck, admodum nuncupatæ, sed dignitate magnis, tempus hoc distichon numerali exprimitur.

October pronos ter sex quando ducit soles
ESSE STEINA pia et GENTH tibi nexa fide.

Nuntius inratus rum antefuisset stipulamus, et [illegible] raptum ad Walburgis detinentur, in eius locum substituimus Guilielmum Blomium, de quo credas hoc dictum: neminem humiliat se et mirabilia eius sunt plena dolo.

12 Novembris Philippus Henricus Hispaniarum regis filius primogenitus Hispaniæ elegitur.
a° 1263. ipso d. Thomæ dom. antecedente et prid. pentecostes finiunt Nundinæ Quatemsis. Corssy a Margat.

NOVEMBER.

Tristior sceleris spoliat virgulta Novembris
Flatibus, et campi gloria grata perit.

1. Monstrabat nobis mystagogus Diani in templo Sarobitano sapiens magna religione, quem dicebat ea ex Sarello Lauretano, quod est in finibus Anconitanis, in Piceno (in tabula Italiæ regionis de qua multa Albertus Leander in descriptione Italiæ, et Baptista Mantuanus libellum de eius origine et translatione scripsit) fecunt n. B. Virgini in hoc annunciatum de pariendo Christo ab Angelo Gabriele, ex loco primo per angelos in Italiam translatum etc. quæ aniliium fabularum instar.

Magistratus usque ad Epifaniam anni sequentis transacti continuatus est.

hoc tempore Antverpiensium plurimi rapti, et antequam nummali precio deretarare possent suspensi, inter quos filius domini Lanoüe miles strenuus, qui Tornacensium custodiendus duxus.

xxiii. pro licentia laureæ impetrat Anton: Hamm: Audomarius, et tit. interdicti uti possidetis. Sequenti Jo. Brant oudomarius defendit materiam de accessionibus et actionum imminutionib. præsidio Doctio Epone. hinc Apollonius Martinus Gandavius, l. in hæreditatis 15. C. de Fide instrum: et amiss. cod. 25.

xxvi Licentiatus honore affecti sunt tres supradicti, fabente vandespedio, An præstaret nullas extare ad ius commentationes?

xvi. Legati nostri Traiectenses Æmilius Amstelius a Minden substitutus in locum Godefridi Rhedij, et Joannes Rengerus Can: profecti cum reliquis Batauiæ legatis in Franco Gallias, ad regem Henricum iii, et tentatum an defensoris novæ confœderatas provinciis in tutelam vellet suscipere, qui lautè splendideque habiti, in Maio anni sequentis re infecta redierunt.

xii. Inauguratus princeps Hispaniarum Philippus iii, Hispaniarum regis filius, natus anno lxxviii, ex Anna Austriaca Imp. Maximiliani ii filia.

DECEM

—Extat ap: Buzel. Gallofl. lib 2. 342 Dipl. Lotharij Reg. Franc. q Simpl. ex lud nepos et maritus Emmæ sorr. Duacensi capello a° 1975. a° anus 22

December glacie currentia flumina stringit

VII. octo diebus sequentibus quodlibetica quæstiones habitare: December vero olim Saturno sacrum fuisse Romanorum testantur historiæ, quo tempore Saturnalia celebrata sermocinandique feriæ fuêre tum ab omnium plena lætaque dicta proponebantur. originem consuetudinemque multis narrat Macrobius, et Lipsius quædam retulit expressitque: vetus docta actius:

Maxuma pars Graiûm Saturno, et maxumae Atherae
Conficiunt sacra, quæ Cronia esse iterantur ab illis:
Camq: diem celebrant, per agros urbesq: ferè omnes
Exercent epulis læti famulosq: procurant
Quisque suos, nostrisq: itidem mos traditus illinc
Iste, ut cum dominis famuli epulentur ibidem.

Unde nostra ætate mos quodlibetarius effluxit, quum domum plurimæ ubique gentilium superstitionum reliquiæ a nostris animis hominum (superest) ultimus Quodlibetarius (ut barbaro vocabulo vocatur orator, qui quæ de re libeat disputandi orationem suam instituat) fuit Franciscus vidè Ghetaldinus, qui Manlij torquati (severum ubique exemplum) in filium animadversionem multis argumentis defendit et contra communem opinionem, illud adagium Mallianæ Imperia, immortalibilia constantiaq: interpretatus est, quæ Erasmo scena et ridicula visa. quam sua quæstionem anno XVI annos Lovanij quodlibetarius defensam multis postea narravit Lud. Cartio.

Gallis colorem uburundum attribuit Maml: lib: 4. cap: 3: et divitis dat epithet:
Gallia vicino nimis et infecta ubore. et. Quod fecit Gallia dives.

In Chronico Frodoardi legitur Lotarium et Hisbertum duces oppidum Duacum obsidione cepisse circa annum 930.

pa: 181 - 209.

XXIX. sabbatum Judæorum, Christianorum saturninus, nobis vero Virginis in memoriam virginis matris; templis Diœcesis dicuntur, quæ ad festum purificationis virginis; idq: privilegium non modicum a pontifice Rom. ferunt, quorum ratione templum B. Virgini matri dicatum. Diœcesis autem ex ratisbona episcopali Atrebatensium accipiunt.

Obiit circa hoc tempus Conradus Brunsvicensis, qui nullam reliquit prolem legitimam, illegitimas duas masculas et feminas quibus moriens opulentissima dominia in Batavis reliquit, hæc donasse dicitur testamento. Cæci vero Duci Lotharingiæ, insumptorum bonorum Brandenburgicorum relegavit, illam tamen forte dente Julio duce Brunsvicensi, ne ad bellum spectare videtur, in Wilhelmi Juntgravij brevibus sæpe controversa.

ANNVS

ANNVS ꝺꝺ ɔɔ XXCV.

COSS.

Petrus Feitius IV. et Io: Robertus Druenius III.

IANVARIVS.

Lapso vetere redijt nouus annus, et orbem
Reciperi facie prudens Lustrauit Janus.

Circa Epiphaniam in locum Feitij in ipso magystratu defuncto surrogat Lubbertus Sudortius III cons: Quaestores promulgati Theodoricus Goierus, Ellerus Helfdingius C: XII viri: Azn: Theodoricus Leidensis, Nicolaus Osterhemius, Franciscus Both, Hermannus Wiltius, Io: Jacob: Leemputeus, Wilhelmus Bilerus, Io: Sprutius, Florentius Vedius, Wilhelmus Centius Rijt leburgius, Petrus Ruysch, Bernardus Anshemius. Theodorus Pilius.

Kalend: Adriana praedia puella, cum longiore paulo rotulas, teneret admonita a pastore Jacobeo Duarensi vt deponeret, nec fieret, quae ei cum ad Decimologos pergeret, illam distracto rotulario templo adire insit; quae vbi dabat ipsam et suos amicos commouit nec eo adduci potorat, vt templum illud post intraret, et paulo post multis non illepida, formaq: insigni, splendidius vestita, eodem instigante, a pueris luto lapidibusq: male amicta fuit, quae nisi cum impta fuisset, vndiq; immissarum sua facile forma promeruisset. Comes ille bis in Extrema senectute nimis erat crebus, vtinam et animi vitia eodem modo fuisset prosecutus: quidam Doctores ecclesiae putabant monere, docere, adhortari, vitia reprehendere, nil vltra, praesertim cum talibus in rebus nulla legibus poena sit constituta, nec omnes multab damnandus, si non extremus aut nouus, insolitusq; Nuram saepe vidimus mulctatam Monachorum monacharumque, qui omnes saepe suo more vestitos bellent, vt et in ijsdem superiores essent, multumq: splendidiores ijsdem vti non lucrati inuitis oculis vident, vnde nos olim in eiusmodi vestalibus lusimus nominibus virginis nobilis liberae:

Quae praecor mundia est, toga quod nos bissina, compti
Et quod nos capitis aurea festa premant:
Tu sis sorte tua contenta, et nigram suscipe velam,
Nam differt virgo nobilis à monacha.

XVII. Regij malecontenti obsederunt monimentum, quod nostri ad comprimendas eorum excursiones ante Zutphaniam ad vrsa ripa fecerant, quarie sibi metuentes abierunt. Transtectensis praesidium Amstelodamiorum, qui V non. Mart.

Ad na.

Bugelyn lib. 2. 1. part Gallos. 214 de Thoma Conecta carm. q cum vidisset insulis mulierum capita turritis oznatibus a/surgere in dignius bam cultus accessimus /epe verbis insurgebat ipsos et hanc plebeos inuitabat vt turres illas de capitib. deijceret /eu plebeae /eu nobiles o/set.

ad vanalia Vrsinorum illud miserunt, electis in urbem duobus militum robustibus, qui milites in templo Petreiano aliquandiu publice alti sunt, verum interim parum de munimento Butfa missi liberando solliciti, praesidiarii annona paululum pressi, Regijs xxix Junij mensis illud dediderunt. Praefectus Vilretius ad tum aliquot militibus cinctus praefectronem parabat, pollicitus aut obsidione liberaturum se obsessos, aut in vico tonatu animam effaturum, sed serius, dicomposito actum audius, redijt.
ex Venatorijs Exhibuit Hohenlous in Iuro Batauorum cu Insolssis Brutamitis, et Villatris Belgijs.
xix. Hesselous nocte interim ista ad Buprumdurum cum suis Venient, summo mane oppressis vigilibus muadit, sed vanto post irruptio deantia suorum expulerit, multis amissis.
xxviii pro Licentia laurea disputauit Antonius de Febure Azrensis, cuius theses erant ex l. admonendi, de Jurefurando; impedimentis: ac obita defendit, Nobilitatem myresiu monasterij non amittit. Cognati vero duo, Carolus de Raustre Merlinensis, ex variis temporu praescriptionib:
o Non procul a Duaco Marchinium oppidum, Abbatia ni Bilia, cuius archimandrite adsunt. Froissart dict, que r^e sport en son temps vne grosse et large abbaye, et que la ville tenoit pour le roy Philippe Valois; Aymé de Dorneux qui la fust tue et la ville a
vol. 1. cap. 61. abbaye prise par les Gandois et bruslee.
Fr. Jacobus Loredus ex nobili Tullio Episcopus Atrebatensis eos Doct. Theologiae et monachus Cluniacensis, factus a pio 2 presbiter Card. et reformandis Apostolicis A° 1461. vide Onuphrium. In Martyrol. Trid. Rud Maij ipse Dnoni Dispositio S. Pontifi simi Epi et confessoris fol. 69.

FEBRVARIVS.

Cum nive dat glatiem gelidus tibi Februus albâ,
Et lano tristis continuatur hyems.

Eo fere tempore Traiecti comitis Galliae ad Templum D Johannis translata; ubi 1a Septembris inepta similitudine Anglicana. primipio Junij mensis impositi super Amam, (vasis in genus) vini v. Florenos, et vas tertiense octenae, Florenaceti, iv stuferi.
circa xx Wilhelmus Trestongus maris Oceanum praefectus Exutus officio, et in vinculo coniectus, quod Sins rubeam stradis a parmenti clausa, cum sarcis impedire potuisset, fugisset, nec a raptis abstrat petrulo, nisi tandem deprecatione Anglorum regina fugisset dimissus; et substitutus Justinus Nassou ad notgub Aurantij. Eo quoq: tempore Arnoldus Dunen

vordius

vordinus cum sua reforte Trajectum venit, et in templo s petri collocatur, in cenobiano vero exuvias dyit.

xx. Artem gladiatoriam Ludovicam Dinari discere cepit apud Matsiam, erant mihi socii Hugo Angelus, et Adamus Verdunius.

xxii. hoc tempore tres Galli V.I. Lucetiati proumtuantur, ora/tionem solemnem habente Jo: Riddero; Utrum a austria viis Vel a aure austria directur.

Parmensib Aurantium solebat appellare cafanare, come egli se mai presenta nella battaglia, ma non sottili consiglio nelle case, sdarcana li suoi nemici.

Narrabat de rege Hispaniarum David Holsatus legatus, eius aulam modestam admodum, et monasterio simi/liorem quam tanti principis domicilio, ipsum verò regem omnibus affabilem. Monasterium ab eo to di maximabili sumptu, quo omnia regum corpora transferre instituit in singulos ibi duos 400 aluit opifices, quorum XL ex aureo et omnib tatum conficiunt ornamenta.

MARTIVS

Vere novo Martis variatur munere tellus.

Bruxellenses hoc tempore Parmensi se tradiderunt, et se cum regijs reconciliarunt, Carolo Scotano Cymaeo autore, festa dehoc tantibus Ordinibus confoederatis, quorum literae typis excusae leguntur.

Hoc mense Novionagenses erecto praesidio confoederatorum, regios intra menia retroverunt.

iii. Ultimus Barcanodurum, Dinari, quum pro magnitudinis domus palma in publicum, (loro qui dicitur Le barbe) prodiret, obi Barali et multi de plebe minuta, eam in domum quandam designatam referre conantur, qui tam dum quando manibus vapulat, dum/reluctantem et in medium proiciant, quae statim ab alijs exi/pitur. Victor primus quibusdam afficitur.

vii Curia Flandrensis quae Duacum a Regi hyspaniarum ob Gan/dauensium partes translata fuerat, Gandauum revehit.

xv ad praefecturam Duacensem Flandriae Gallicana utriquendam solemni pompa introducitur Baro Lignius.

xxi Regij Maletontenti se effudere in Veluam magna Francensium consternatione, unde et tumultu metu liberarentur, quidam suspecti proscripti Carolus Steurius, Franciscus Cristophorus, Erasmus Reinegonius, Cornelius Dornius Sarcellanus quondam magistratus pariter.

hoc mense in Hispania nuptiae celebrantur Ducis Subaudiae ac filiae regis Hispaniarum natu minoris.

vi Idus obijt Lugduni Batauorum Rembertus Dodonaeus medicus insignis, reliquit filium Rembertum iuniorem, cum Dionisius ante/cessit mortuus, filios duos Antonium, Ursulam, Johannam.

Aprilis

vide simile ferè simile Iudicium certamen cerei portandi ap: B. Sacrum in hist: Vic: lib: 6. ca: 7 et Buss: de vtero inflato, in sacris Bathi: lex. pu: Sal.

Circa huius mẽsis initium Antuerpiense nauem ygni artificiali plenam, miro artificio confectam, ad deijciendum monimentum sume pontem parmensi in strada factum, secundo flumini demiserunt; quam admodum grauem, quum multi diuersi milites quique regij admirarentur, et quo tendere dubij exspectarent, cum horrenda tonitrua tormentario more displosa: inter primos periere Marchio Rischbrouckius, summa apud Gallos estimationis, et Billius Frisie prefectus.

x obijt Rome Gregorius XIII Pont: Max: ante pontificatum Hugo Boncompaignius Bononiensis I.C, et senator Romanus principio Iunii Ostiensem Regios oppidum inuadentes opprimunt, redemptis VI signis militaribus raptis.

VII Iacobus Alsius Apostatauit ob linguae libertatem in custodia coniectus, vbi ad XXII detentus.

IX Nona proscriptio instituta, in exilium acti; Lambertus Bad Buscherus, decanus Collegij Mariani, Io: Tatius Amsterodamus Thesaurarius Gerard. Witherflotius, Cornelius Drentkweert, Rodulphus Stratenus, Henricus Pieckius, canonici Mariani; Ioannes Axelius, canonicus Mariani Henricus Rodolphius, Herm: Vechtius, Iodocus Hartebeltius, Iaspar Brakelius Io: Procisius Canonicus Petreianus XXVI in lecto aegrotus distrumbendo presente Consule Dryemio Mariam suam uxorem duxit, eodem tempore Gisbertus Zutenius Can: Martin: Iohannam Wittam duxit.

XXIII obijt Henricus dux Saxoniae et Lonnenbergi, episcopus Bremensis.

Iudices nostri cum curia per tempus valde a Regijs premuntur, et ora expertes (vt Iul. Flori utar verbis) more anguium qui obtrito capite postremum caudã minantur, tentassent, legationem ad regem Francobellorum Henricum III destinarunt: Traiectenses Emilium Amplium olim consiliarium Gelriae miserunt, et Gelri suum canonicum Larinum Elbertum Leoninum I.V doctorem.

Edicto Hispaniarum regis iuxtum esse iudicatur, bona eorum qui tempore rebellionis in ciuitatibus quae contra regem arma sumpserint, obuenta, fisco addicant.

Erat nobis amicus Catarina insigni deformitate praeditus, in qua quicquid deformitatis possit in femina exprobrari exoriebat, sunt cum specie cum alia malignitate nominatam, quasi id e re sua non fore arbitrabatur, doctus Erasmi sententia, qui tribus bonam formam praeditam esse oportere scribit, mente vt sit mala, fidelis, et deformis, mala n. vt ferox facile tuetur tuti queri; fidelis non deminuit rem, deformis non ambit

MAIVS

prori.

Dat flores hortis, referat viridantia pratis
Gramina, quam Maio fat bene
iuncta Venus?

Editus hoc tempore hic liber explanationis legitimi iuris Don Anton. rom. x Sudamari Iamus protectus, romite Jacobo Rumeloorio, Gerardo Mulartio in patriam prigente, vidimus non procul castellum morinorum, Itinerarium ix p m. passuum mil. Tervanna sive Tarvenna abest refert, doraturq: Sodue Castel: sive ad Terwudmarum Morinorum, prentud diruta prenuntiamus. Morinorum nomen a paludibus deduxit P. Diacus; meminit sub prater Itinerarium, ptolomaeus, qui Taruovanver dorat, ranam diruta urbis habes ni fallor apud Paul. Jovium; pratum viride putaris, memorum tantum stant altorum ruina, et muris tem pli semidirutis; quia olim episcopatu nobilis urbs, q. plurium episcopum fuisse legimus Davidis Burgundium, Veri hic tem habet Vestibulus Davidis Hebraei: Fiat commoratio eorum desert a, et non sit qui habitet in ea. porta omnis stabat ruinosa subterranea sive quidam Francogallis habitabat, vinumq nec vilori pretio vendebat iis, qui in suburbis Burgundiae dictis habitarent, memorum n. et urbis circuitus et Fredor Francorum adhuc erat, tu ty lege, ne unquam restauraret. Nobles Flandriae in nostris promeruis confoederatis ad valorem VI florenorum stuiver. redacti.

Episcopi fuere simul urbis olim Robertus Genebrardus, qui anno 1378 relictus papa Clementis VII assumpsit, simul patetis contra Romanos defendebant Britanni Gallicani; Guillelmus Montanus anno 1360

Martinus Schenckius ob denegatam Noviomagensium praefecturam antea ut dicebat sibi promissam, missionem a Permensi petit, daque impetrata, cum Mursiaro Russiam multis virorum opibus redeuntem urbem Colomenses Moroscios, ex improviso, nil tale metuentibus ripis, nuavit, occupavit, spoliavit, actionem ad Thuringum referens; et sic ad ordines confoederatos contulit

XII. Rutgerus Verhorstius popularis meus hoplitra febri consumptus periit Diari.

Quidam miris laudibus pontem Jul. caesaris in Rheno constructum efferunt, sed longe superavit divus Alexander Farnesius, ponte in Scalda capacissimo latissimoque flumine exstructo, II mill. pod. longitudine, cuius pars cum prae profunditate alnei vadari non posset, XXXI navibus arctissime connexis, ferreis catenis anchoris q: firmatis, coniuncta, quarum singulae ab utraque parte Tormentis ad hostium insultus munitae, et praesidio militari defensae, huius pontis forma typis aeneis exsa

A° 1353 vid. Hamm. pag. 220. dorat.

in chronic. Frodoardi ep. Wicfredus epus Morinorum. pa. 241.

Psalm. 108.

Altus super eos Deus et eius

capta Tervanna ad quinis ecclesiae valli inde restaurata p. Robert. fil. Hugon. Capeti. 998. vide chopin. de sacr. pol. li. 2. tit. VII. ad finem.

Froissart.

sa Rubetur: et in Leone Belgico describitur.

XIIII. Cudomari in Febrim medi, quae post octauum diem bona in risa ex Doctoris Rhodij sententia, sedata est.

XVII. Traiecti dictum matrimoniale publicatum per C him decim, nempe post qui a reformatis nollent coniungi, prorsa matronae ex Basilica rimi praecepto, rorum legatis ex senatu electis, et reipubl: a sanctis nuberent: primi fu ere Caspazus Montanus cum Jo: Regia; Otto Rosantius rum fil Gisberti Lanscronij.

XXVI. ii Iunii hora Hollandi magno impetu munimenta Rhetiorum ad aggerem Castellanum XXIV nauibus bellis rib summa vi masserunt, et rizea III expugnarunt, quod rum Parmensi muniaretur, ipse iliro aduolat, suos ho tatur, antiquam gloriam ne desiant: nec breui te pore tot parta praemia urbemq: Amplissimam desi tant, nam ex manibus quodammodo labentib summoq: furore rum Mansveltio qui Iberos ducebat, Batauos munit, pugnaturq nec ad VIII; reiectis munimentis vin cit Batauos, exactis pauris, qui Lilioam fuga uenere, omnibus ereptis; nec mirentur Ibringae praelium, ad ii giorum n. ad XII.c, Batauorum paulo plures rasse.

XVIII stili veteris, cum fama ad nostros peruenisset de occupato Aggere Castellano, et Andoepia obsidione soluta, nimis festinanter Tra iecti triumphatum.

Les Walons ont leur particulare brande, et mesure: dont ils font grand ras, comme: Dozuls, tartes, pozeaux, hatelaux, rembouly, rlorette, quenoilles, mensio sa runde ferula. bibunt rerenisiam ongio satis tenuem garbhart dictam, et meliorem paulo, keyte dicta vendunty poculum ii. solidis gallicis sine patardis nec maioribz pretij roguere licet.

IVNIVS.

Iunius et iuuenum dictus de nomine, vel si
Romanos sequeris, hoc Iouis vxor habet.

Initio Iunij v. nonas VI. Laurea donati rorona, solemiterque promoti sunt.

Profesto D. Johannis Quarciles modijs in bijs ignes extruunt, herbarumque viridium fasciculos odorumant, flammaque traducunt; quo multis in rebus et praecipue ad Lemores abigendos facinodio utuntur. Sequenti die Fabrorum fa ra, quorum patronus S. Eligius seu Elogidius, rium sit. malleu fabros ducunt; equosq: ter in gyrum per ramitetium tra

ducto

vide superstit. huius origo vide Becan lib: Herm. VII et invert:

vide de malleo maleficiorum Mercur. Gloss. pa: 411.

ductos ad stringunt, et for antidotum quibusdam morbis fe
runt. Quidi quoque turibus quibus apud nos ferijs Martialibus
per urbem discurrunt, qui nos, licet non intellectus, ab
antiquis Romanorum moribus insidet, apud quos Cerealia
celebrantes cum facibus noctu discurrebant, ad fabulam
raptae Proserpinae, et per matrem requirentem quaesita refert
poeta. Vide Ouid: Claudianum, aliosque, vt Statium, et Apollodorum[3] ad perandum agrorum fertilitatem demersos ostratum.

[3] et ibi cam: Tom. 12. pag. 408. 4 lib. 2. fol. 155.

Mirabar primum numerosam Gallorum prolem, sed tot ibi nuptias
videnti, nil mirum, videbatur. Quorum vero aedes non sufficiunt
nuptijs celebrandis, publicis in domibus ad id destinatis con
ueniunt, (quae sint an dolphin, et pot d'estain) ij bigae volenti
bus regiam ducere licet, at nuptialibus hisce solemnibus
adeo addicti sunt, vt malit domi quiescere, quam eas omit
tere.

quod et Constantinum fuit vt Grillius refert Const. lib. 2. c. 6

Fuerat nobis non semel dissentiendum cum Turio parocho Petreia
no, qui nos constringere ad eas conabatur vt singulis
dubijs festis, parochiale templum frequentaremus; nos
vero studiosos et scolastros nullo parocho subiectos dice
bamus, nec quoque canonum iure reneri, modo non
exemptus absit: vt probatur, c. 2. de parochijs, epist. Decret.
Lib. 3. tit. 29.

Duari si quis scolastico aliquo nuptiali puellam grauidam
fecerit, extra matrimonium, tenetur multa loco fisco.
Lx fl. mulctare.

In hisce Galliae Belgicae regionibus symbolum puerperij est, ve
rum ianuae candido linteo obuinciant, si masculus totam,
si femina, dimidiam tantum partem velant; nec licet pue
perae ante vi septimanas egredi, cum demum purificatio
nis causa templum adire solet.

Viri lugent vestimentis capitalibus quadratis, vt et doctores
in scholis.

Lotus est non procul Duaco portis vrbis Duacensis vel suburbij
defensus, pontibus, ad deambulationes commodissimis, nec
procul ab vrbe. Lotus est supplicij patibulum, in formam turris
lapideae fabre structum, narrantque ibi olim castrametatum
Gallorum regem, et haud ibi turrim munitionis causa duxisse,
quo fugato, patibulum furium contumelia causa factum; et
vicini Duacenses quondam olim Franciae regibus paruerint.

summo.

meminit Buxelii Gallofland. part. i pag. 200 huius agri et fossæ

summo tamen nunc odio Francogallos habent, nec vestitum, nec et linguam sua emendatorem putantes. Sunt quoque aggeres et fossæ non procul porta Virginea, a Francogallis (ut ferunt) obscura nocte effossi, cum tam urbem obsidione cingere putassent, sed tenebris deceptis aggerem noctu contra mœnia deferrent, quare discedere manu coacti pudore. Extra urbem in agro Duarensi multa rastra ædificiorum; ut Planq: appertinent a monte de Quaure, et Wommeville a Monte de Mouille: præterea vicinora sunt rastra quamplura in territorio Hamonensi: Lalain pagus et rastrum ad scaldam fl. ii leuc. Duaro distans, comitatu, nobilique familia Laleiniorum celebris; ex qua equites velleris aurei Aº 1431, Simon Dominus de Hautcu, Aº 1451 Jacobus Montonij Dominus, Justus Montomj D. 1477, Aº 1505. Carolus Baro Laleinig Aº 1516. Antonius d. Montignij; Aº 1531 Carolus Comes Laleinius. Aº 1546, Pontus Dom. de Bugnicourt. philippus comes Hochstatg Aº 1559 Antonius Com. Hoocstratus. Oliuier de la marche in suis memoriis meminit Jacobi de Lalein equitis, lib. i. cap. viii, et ex Simonis ac Sanctij fris eius, item philippi fris Jacobi cap. 29, et Guilielmi patris cap. 27. Josi lib 2 c. 3.

Montomj castrum ii leucis Duaro distans, cuius olim dominus Florentius Memorantius equus velleris aurei, et regionis Toxandriæ nouæ Imperatorio præfectus Aº 1559, et frater philippi Hornij comitis.

Bossu puteum et multis sumptibus nandum tamen perfectum rastrum, comitatus titulo a Carolo v. Imp. concessum nobile habet dominos ex familia Hemina Lietardt; Joannem i. comitem, Maximilianum.

Familias quoque Duarenses claruerunt Dionisium, Hartigmorum, Daiectiorum, Quinitrorum, Nouillorum.

Aduaticorum, unde nomen hunc urbi etymon quidam deducunt magna olim et lata regio, quæ ad Rhenum et Eburones vsque extenditur, cuius rei argumentum quod Ammian. Marc. Francos Traiecto Rheno primum Aduaticorum regionem occupasse refert, illamque deinde Franciam nominasse, et inde extimam Galliæ partem peruersisse. Eutropius item gentes quas Cæsar Ambiorigem Gallis subegit sub Domitio; Atrebates, Ammianos, Menapios, Caletos, Aduaticos, Eburones, &c. qui uno nomine Germani vocantur.

lib. xx.

lib. v.

Hor matrimonio celebrato Joannes Cuneus duxit filiam Isabellam Margaritam Badensis filia; cuius fama tam tum nis admodum integra, tum familiarius Ernesto Bauari Archiepiscopo Coloniensi vsu, quam fœmina principi deberi, percepitur.

VI. Mursius

Vi. Mursiacus, vilertus, Schenckius, varia rum Ordinibus consilia miserunt
ut hosti occurrerent: is n. diuce Taxio, Veliam occupauerat, ut
procul Amerongo et paludes Rhenenses tuta posuerat, vbi rum
proximi essent nostri sententys pugnarunt: Schenckius illuc hosti
opprimendum dictabat, ne noctu auxilia di admiscerent: Mursig.
et vilertus, militi ex itinere defesso parcendum, et summa ma
ne hostem inuadendum putabat: quorum sententia obtinuit, et
coniuncti due pugnatum, sed hostis equitatu preualebat, et
ob nostri rari fugatique, raptis vilerto, et Antonio Butgio, hinc
magna Traiectensium consternatio, rum hostis quotidie ad mœnia
vsque excurreret, et aliquando in pago Hakeno i. Leu. tuta
militaretur; noctu lucerna et fanes suspense, excubie duplicata, Naualia quoque Vrencorum munita aggere et presidio,
templumque dirutum, ex sedilibus aliisq: impedimentis aggeres
tumultuarie facti; porta Traiecti clausa, clausi suburbii
insulensis mœnia munita, prohibitumq: ut non alius quat
tuor tores essent excubias agere in mœnibus vsparent, hy
naria, Virginium, via Albana et Valensium, interdio delecta, inde
nde sorte ducti ex singulis togatorum cohortibus cxii. rum Sainlorum
fere ad operas Vreonam missi, qui tamen post iv dies aggere
paululum surgente redierunt; quidam etiam rinium suis op
bus tantum metuentes sarcinas collegerunt, et Hollandia mu
nia petierunt, inter quos fuisse narrantur Bartolomy Valius Moer
bergius Cornelius Schrodikius cognomento ab officio tinctor, Francisq.
Smekius.

xxviii. Valedictis amicis; Verdunio, Ruyschio, Amerongio, comitantibus
to. Rantio Gand, et duobus fratribus Verspuliis, Duaco discessi xvi men
se quo veneram, et recta Vesperum Atrebatum petiimus, vi Leuc.
Atrebatium caput in duas partes diuisum, oppidum et cuntatis
oppidum portis muris a cuntate separatum, mœnibus munitis-
mum; rum ad terminos Gallofrancie vbis limitanea, duo ibi
fora rerum venalium latissima, in minori Basilica ciuilis mag
nitudo splendidaque in cius area medio sacellum est quod sanctu
orant, in quo candela argento inclusa, quam magna religione
obseruant, dicuntq: relictus dimissam, ut longuam minui, quam
uam ante videram comitibus Augustino Lancetto Trenrensi et
Jacobo. Kruchio Spirensi; qui postrcior rum candela ostiuo salutan
da esset, ipsum continere non potuit, quare ne indignationem
Mystagogi mouerremus, Iurello hominem placauimus; mercedem
candelam, sed nondum cera caloris cius sensum extinguebatur.
Preterea templa et parochie vii; Abbatia quoq: pulcherrima ditissima

De candela ap. Remos celesti igne mota, in chron: Frodoardi pa: 150. vid. Indiculū sanct: Belgij fol. 58. in Gazophylac Belg. bf. 306. 237. ab hac distillauit alia Tressilis seruatur, vid Buzelin Gallofland. pa. 12. Colu.

rum

rsus annui redditus xx flor: millia exsuperant: fuit Abbas anti
aliquot annos Rogerus Momorantius. Templum habet amplū
D. Vedasto primo Atrebatensium Episcopo et apostolo sacrum, ubi
ad aram summam Fundatoris hoc legitur Epitaphium.

Rex Theodoricus ditans et verus amicus
Nos ope multimoda, jacet hic cum conjuge Doda;
Regis larga manus et presul Vindicianus
Nobis regale dant us et pontificale.
In decies nono cum quinquagesies duodeno
Anno defunctum scies hunc qui quatuor addes;
Qui legis hâc hora dominum pro regibus ora,
Mundanis quorum stat vita Dei famulorum.

(Vide Vaterian. l. 6: f. 39.)

sunt vrbe larga; marmia, ædes, templa, ex candido lapide, sed non diuro exstatio, quorum lapidicinæ in vrbis agro. Ædes splendidorum vidi Comitis Vaudoy, et Heminorum, quorum nobilis familia: ex qua Bosquij domini et comites; ex quibus in collegium Vallicis adoptati primus A° 1481 et Joan Bosquij domini A°. 1531. Jacobi quoque Hemini Bosquij meminerunt Annal. Egmondani, circa Annum Christi 1400.

Habet Atrebatum Senatum provincialem, quam vocant etiam Conseil d'Artois.

Civitas episcopalis jurisdictioni Antistitis paret, qui Senatum quoque elegit, habetq. templum quidecimum D Virgini sacrum. Volunt primum Episcopum pro Remigium Remensem antistitem creatum Vedastum, A° Christiano DCXXXI; undecimum vero esset, obsessam ad Annum Christianum DCCXCV, quando Urbanus II in odium simp Henrici IV. ibidem restituit episcopalem cathedram, episcopumq. fecit Lambertum Archidiaconum Teroüanensem: catalogus Episcoporum ibid in templo depictus videbatur, patrum memoriâ fuit Antistes Antonius perennibus, demum Cardinalis Granuellanus, qui successorem instituit Franciscum Richardotum Burgundum, qui tum obsessæ A° DCXXIV. ex denominatione Regis Hispaniarum ei suffectus est. Mathias Mouillart. Hic conservatur religiosa Mamæ Lanæ candida forma, quæ temporibus D Hieronimi ut ferunt in his regionibus fuit. Asseruatur quoq: Bibliotheca librorum Theologicorum manuscriptorum insignis.

Docti hic viri plurimi orti; inter quos, Christophorus Assenbilg, Nicolaus Borgnius orator eloquens, poeta elegans, jcanus historicus: Franciscus Balduinus Jc. Franciscus Monchæus, Joannes Silvius Medicus, Nicolaus Hanssus Medicus, qui Hippocratis aphorismos traduxit, Robertus Geopertius Med: Robertus Brittanus, qui

Laur: Boretius

oratione

Orationem de felicitate nostrorum temporum conscripsit, et Epigrammatum libros. Comes quoq; viri doctissimi Atreb: meminit Cæsar
De Atrebatensibus veteres fere omnes historiæ cosmographiæ et
Strabo. Ptolomæus, Plinius, Mela, Solinus, præterea Cæsar Eutrop. lib IV. c XVII.
Amm. Marcellinus.

In agro Atrebatensi insinita cons: Imppᵖ: numismata inveniuntur Rupert. Bingnaly appellant.
plurima Aurelij, et Antoniorum, posteriorum quoque, Constantini, licinij, Maximini: in pago Vellocasse urna cum multis numis reperta ante aliquot annos multa fertur. Et Sarpange & Beaupalma "Denis apud mysellam.
multa antiquitatis monimenta exuntur. Duæus Rigiacum sive Metacum Ptolomæi Atrebatorum urbem putat, de qua mihil sirmi
dico affirmare / Atrebas fuit Carolus Clusius, et petit Alexandr.
Erat nobis hospitium in Athiopæ Franco Galli suburbio a monasterium Dominicanorum paucis ante annis mirifice delineatum,
ut olim Angeli Anno CIↃ CCC LXX
De Roberto Artesiæ comite multa Froissardus narrat Et Fran
regalia pulsus, Eduardo tertio Angeo autore fuerit Franciā petendi. vost. cap 26. 27
post. 134.
postero die rum Baldwino nuncio parisiensi relicto Atrebato pvardiegressum intraximus, ubi occurrebat pagus Silicu, ubi vini lotium IV so V Leuc.
lidis gallicis emimus; tecta vesperum a sorte aberraximus, et ob
secutā nocte Varenam pagum pervenimus, ubi non sine motu par III Leuc.
noctaximus: erant n. ubi hospites, qui nobis videbantur ex latrunculorum genere. Ultimo fuit, qui fuit Dominicus, Ambianum intra VI Leuc.
ximus, civitas est rapitalis pitardiæ ampla satis, nomen habet
est Cæsari, Straboni, plinio, Eutropio, aliisq: notum, ad Somonam Fl:
posterioribus Imperatoribus Constantino, Juliano, Valentin, ex do
mitium proxul dubio præbuit, cui Ammianus Ambianum eminentem inter alias Galliæ urbes vocat. habet templum splendidissimum, et famā per multas regiones illustri architecturæ ra
tione notum, sive caput (ut volebant) D. Jo: Baptistæ multa vide Jo: Calvin. Lib. de vellegijs
religione monstrabatur: quor quomodo inventum ex revelatione
Duorum monachorum Hierosolimam petentium, et Ephesum sit tract de invent. capitis D. Joan. et cui
in urbem perfugium translatum, ubique diu occultatum, tapriimo adscribet.
demque Julianaypo urbis episcopo per Marcellinum inventum,
Vincomalo et Opilione Coss. mense februario die XXIV media ve
nientium paschalium septimana, Imppᵖ. Valentiniano et Marciano
regnantibus; in Chronicis narrat Marcellinus Comes.
XXV Adolphus vinearius, murciae romis Trajectum venit, ibique
scripsit apud Teutonicos equites, qui sive profectus vitia
turbat inducit, prostibulique degerentes Gertrudę Bronchorstę.
Editus hoc tempore libellus cuiusdā Jurisconsulti Calvinistici ubi legatio Navarræi
ad Imp: suo more a papista quodā interpolata, ad hunc prodispatillo post responsio

Ambiani

Mbiani mucni Ludouicum Carrionem Brugensem, virum in re litteraria doctissimum, cum Sequanis & hortensem amicitiam pariter intyman contraxi: hospitium nobis dat in Galero Cardinem, Faminae more Francico vestiuntur, nec multum moribus differunt sed lingua inferiori loquuntur. De lingua Gallorum veteri varie opinantur; quidam n. Graeca lingua usos arbitrati sunt, inepta ratione et frigida; aperte eos refellit Caesar, cum scribat se Q. Ciceroni in castris suis a Gallis obsso epistolam Graecis literis conscriptam mississe, ne si intercipiatur, consilia sua a Gallis cognoscerentur. Vide Francis. Hotomannum, Strabonis locum lib. iv, Aimon. lib. iii cap. xli, et Gregor. Turonens. lib. v sic explicat, vt nihil ipsi prosint. Nec Germanica lingua usos fuisse indicat Caesar, vbi scribit Ariouistum propter longam in Gallia consuetudinem Linguae Gallicae usum didicisse; videtur autem peculiaris quaedam, etsi multum a Britannica antiqua dissimilis fuisse, vt et Tacitus in Agricolae vita testatur, inter vero Belgicae Germanicae viden fuisse non absimilis et vario regnata, argumenta sunt quaedam verba a Plinio, Suetonio, et alijs pro Gallicis recepta, quae mera Germano Belgica sunt: quorum lingua tum origine Germanica aut Cimbrica potius, pronunciatione plurimum a vera Germanica differt. Hodierna ex mistis barbarorum partium dialectis vocabulisque conflata, vt Romana ruina Latina; qui Augustodunum, Vesuntionem, Lugdunum scholas adierunt; et iura Latinis obiter verbis dabant vt Gallos sua lingua imbuerent, Testes sunt Tacitus, Ausonius, et ex veteri Gallica, ex Francorum et Germana et Graecorum cum quibus diu magna Gallis commercia.

In Francofal. contra Papir. Massonium.

Vidimus sic nuptias celebratas admodum ritu in villa suburbana contractas: puella n. Dearum precium sibi aliquot mimis imitabat; meminit Dius noctis Festus, et Boetius, vnde illud Virgilianum: Tegue sibi generum Thetis emat omnibus vndis.

Non Marcell. citat. Georg. Cib 1. Isidor. lib. v. c 24.

De Ambiano sic canit Scaliger:

Terrori fuerat peregrinis GALLIA turmis
Terrori Gallis BELGIA sola fuit.
GERMANIS Belgas cum vincit: Belgica BELGA
Cum tuetur, Belgii BELGIA sola fui.

Nunquam vtentiorem fuit et a Gratiano imp: de quod aymo Biatur sic dictam, nescio quam vere putat. Habet. Episcopum suffraganeum Ambensis, capta ejus vrbs ab Anglis Ao 1100; et eius ecclesiae pretend Heremita, ab qui Cypriano ad Expeditionem Hierosolim. temporis Godefrid: Bolonij exstitit

De Galliae nois etymo videndus Isidorus lib. xiv. Orig: cap iv

IVLIVS

Iulius in medio cælum cur visitat æstu?
Pectora quod cælum fœmida sola petant.

I. Curru vecti recedente phœbo membra quieti fraddimus in pago Berthoult. Pagorum nomen et divisio a Numa sumpsit originem, ut vult in eius vita Plutarch: qui agros in partes duodecim pagos appellauit. Sequenti die rursus regali (vocant la cortge royale) vecti, pransimus in oppidulo picardiæ Clermontem Bellouacorum comitatus nobile, Vespere Lusarches peruenimus, oppidum in colle situm, habetq: templum in quo argentatis deauratis in loculis seruantur corpora Cosmæ, Damiani, et Alterni, marmoreus item lapis candidus quem S. Leu vocant, recreduc rursum astendimus, relictoq: Lusarcio, vidimus Esquammis, villam Amæ Memorandi splendida et magnifica, picturis statuisq: varijs nobilis; de huius vita rebusq: gestis multa in Francogallorum historijs et annalibus, fuitq: Henrico secundo regi acceptissimus, et Franciæ Constablius, (dignitas hæc fere eadem quam olim apud Romanos Magister equitum gerebat) quod sepulcro marmoreo Lutetiæ ad fratres Minimos satis monstrauit. Sed antequam pergam ad Franciam, agam picardiæ ex Aenoldi Fezonij historijs paululum desumam, cuius verba: Agere ille Campanus et Belgicus cui Picardia vulgatius nomen solebat esse cultissimus, cuius ea species erat, ut dum cultus videretur, omnes obiectaret. Hic aurigæ præsidium vidimus mydonium a maligmin, nam cum is Belgas aut flandros (ut vocant miserioris Germaniæ populos) scilicet videret, nihil nob fauebit, omnia suo arbitratu agere, circumuertere, morari pro lubitu rapit, cumq: Cæsar et egonecessitatis causa curru dissilijssemus, is mydonius expergit, nec ex pectore pauitatem volebat, aliis quoque idem volentibus cæpit Busq. arrogantibus verbis insultare, nob vero cum cursu defatigatis curru altigimus, Aurigaq: malitiam arcessamus, ille insolenius minitare multa nec manus abstinere, quare a me male multatus, rupta eius flagella, non desijt nobis dira minitare, donec discedemus, nec hominem vllis blanditijs lenire potuimus. Hinc per Fanum Dionisij Lutetiam Franciæ metropo' Lin regiamque urbem mtrauimus: Descriptionem huius tam iam pla urbis dedit in amplificat. Cosmographia seb. Munsteri Belforestus, nec obmisit etiam minutiora Egidius Cocosetus in lib. qui in scribitur Antiquitatib Parisienses. De eius antiquitate satis constat, cum ante Julij Cæsaris in Gallias aduentum fuerit, ubi me minit cæsar se consilium exantlulysse. Strabo quoq: Circa Sequanam (inquit) ll sunt et Parisij, qui in ipso fluuio insulam habent urbemq: Leuco

VII Leuc.
VII. Leuc.
VII. Leuc.
II Leuc.
Leuc. II
Leuc. II.
Lib. histor. IX.
Libb. de bel. Gal. VI. et VII.
Lib. IV.

tecia

Lib: nat: hist: iv. c. xviii. tecian Plinius Parisios in Lugdunensi parte Galliæ videtur posuisse. Ammianus quoque Marcellinus sic de Lutet: Matrona et Sequana amnes magnitudinis geminæ fluentes per Lugdunensem post circumclausum ambitu insulari Parisiorum castellum Lutetiam nomine consociatim meant. Deinde cum omnis Gallia a Francis Germaniæ populis subacta esset, hic regia sedes collocata fuit. De Francis (quorum nomen hæc multa sequana et Matrona, in qua Lutetia et Fanum Dionysii, propria possidet) multa in suis Germanis Beatus Rhenanus, et (et Humbaldicam explosam et irrisam iam turbam prætereo) Franciscus Hotomannus in Francogallia; præterea Henr: Muenarius, et (omnium amplissimè to: Goropius Becanus in Francicis, ubi is curiosè Francorum antiquitates et emigrationes persecutus est: quædam etiam in sua Batavia attigit Had: Jun: Plura de Francis vide apud Eunemium, cæteros q: panegyristas; et Procopius horum meminit lib i. belli Gothici; Zonoras in Ann: Flavius Vopiscus in vita probi Imp: Sidon: Apollinar: passim; Eutropius lib: ix. in Gal: Imp: Paul: Orosius Lib: vii; Treb: Pollio in Galieno Imp: cuius temporibus Francorum nomen Romanis aures ictibus auditum circa annum Christianum cclx; Francorum etiam meminit Claudianus:

x lib. iii.

Hostibus edomitis qua Francia mixta Sueuis
Certat ad obsequium Latij, et militat armis.

Hieronimus scribit Francos inter Saxones et Alemanos habitare, gentem non tam latam quam validam.

Quare miror adhuc quosdam Humbaldi somnia Troiana in scenam contra omnem veritatem Historiam producere audere, an adeo pudeat Germanum nos, fortissimæ invictissimæ gentis, et præferant turpis adulteri memoriam: sed dicent nolint Francos Germanæ originis agnoscere roguntur, et ad hunc usque diem Germano Francicam sinceram suis Gallis imperare. Merouingica n. Familia, quæ prima Gallo Francis reges dedit (habuêre n. infinitos ante Clod reges Franci) pura puta Germanica fuit; a Pipino Caroloüingica Germanica fuit; Capetorum quoq: (quorum etiam nunc regnat) originem Germanicam a Witichindo Saxonum rege deducunt: ex quo n. posteritate Witichindus Francorum exercitui contra Normannos præfuit, huic fuit filius Robertus, qui contra Normannos pugnando occubuit, hunc filius Otto curator regni fuit, cum Carolus Simplex propter ætatem regno nondum sufficere esset; ex cuius fratre Ruperto natus Hugo Magnus, fuit ex

sorore

ꝛɔɔɔ Ottonis Magni imp: natus est Hugo Capetus, quem vulgus ra
Lummatorum Lamiæ filium, ex spectro quodam Dante Aligie
rio tributum fuisse narrat. De Francis vide Isidorum etymol. lib. IX.
cap. II. Tacitus Annal: lib: 24, c. 37, non videtur approbare
Germanicam Francor: originem, verum Scandinaviæ populos ar
bitratur futili ratione, cum ne sic quidem Germania excluderet.
Circiter annum christianum ccccl. childericus Merouei Filius post
annorum amplius ducentorum tententionem, Galliam a Roma
norum securitate vindicauit, in eaque sedem firmum stabilq;
constituit, nam qui ante eum regnarunt Francorum reges fuere,
non Francogalliæ, quæ adhuc Romanorum tenebatur præsidijs. Julius
Scaliger non videtur probare Galliarum diuisionem. Vna (inquit) Gallia est. De causis linguæ
singulis vtrinque montibus, totidem maris limitibus et fl. Reno præscripta lat. cap. 78.
quare ego in tres quatuorue Gallias diuisimus, cum vna Gæsatia, vna Nar
bonia diceretur etc. Adem exerc. 260 contra Card: refert Lutetiæ 12000 domorum intra
muros contineri, præter eos viros qui sunt in pomœrijs quorum raparitas
longe ipsam vrbem virtute superare.
Nunc ad vrbis breuem descriptionem me accingam; diuidit Sen
in tres partes, Academiam, Vrbem, et ciuitatem, quæ in insula
antiqua Lutetia. Vbi nunc Academia, temporibus Iuliani Imp:
suburbana amœnissima, in quibus Iulianus quum apud parisios
ageret, Ducentis Tribuno et Notario electissimam auxiliatorum
manum illac ad Constantium Augustum contra Parthos bellatu
rum ducenti, gratulabundi occurrit, manent ibidem thermæ
cum reliquiæ, quæ sunt in hospitio Cluniacensi e regione
Sorbonæ via Mathurinorum dict. cæmentarioeum. Nam Romanor
opus id esse satis mirant structura, forma, et soliditas: cum
sit Lateritium intrinsecus, æque firmitate longeque, vt
facile demoliri nequiuerit, illusis eorum conatibus qui mul
toties id frustra tentarant; Superna tamen ratio quatuor
lateribus sub medium in arctum desinens, Imp: Thermis quæ
Romæ extant est quam simillima, vnde non est ambigendum
thermarum quandam portionem esse, et quidem vt non
vana arbitror Juliani, cui a Christianis nouatis Apostatæ in
dictum, trinis parisiensis et Lutetiæ Imperat: proclamati, q
hac lora cum praetura Galliarum gerebat moluit, ductus
amœnitate remotaq: loci, quem mire prædicat scripta ad
Antiochenos Epistola, cui titulus μισοπώγων, quæ sic incipit:
Ε τύχοιμον ἐγὼ χειμάζων περὶ τὴν φιλην Λουκετίαν ονομαζουσι δ'
ουτως. οι κελτοὶ τὴν παρισιὼν τὴν πολίχνην etc. quam integram
vide apud Rhenanum ad calcem Libr: de reb. Germ. Arre

dit

dit quod Corosetus sub antiquitatibus inserit Sorbonensis si tod ad locum Thermarum Caesaris, edoctus ex vetusto eius collegij Lapide.

Harum Thermarum reliquias, tum Philippus vmgius et Ego pri Lustrassemus, nec de eius antiquitate dubitarimus, harum vides formam expressimus, authore q: fuimus Nicolao Bonfonio Typographo (qui iam aliquot Corosetj Antiquitates Lutetiae nuctas diuulgauerat) vt has quoq: formabi typis exprimeret, proximâq: editione tum alijs nonnullis additamentis tam a nobis quam alijs collectis in Lucem daret; quod an prius fecerit turbata iam Gentis Francogallia ignoro.

Sed cum Thermarum reliquias descripserimus, non erit abs re Aquæductuum ruinas, licet extra muros extantes, hoc loco describere; earumque formas talamo expressas ipsam veritatem exprimentes quamproxime addere. primo igitur ab vrbe lapide, in pago Arcuel, vestigia arcus apparent ampla, incolæ (suo more ota antiquiora ad Saracenos referentes) murum Saracenorum dicebant. Est nomen pago ab arcu vt videtur inditum, extra portam Sarrobeam via regia paulum ad sinistrum deflectitur, intra duos colles, quos riuulus in Sequecat limpidissimus, cui olim (vt arbitror) aqueductus seruiebat. Ruinæ hæ ædificijs recentioribus sunt admixtæ, quo

cum

quorum dominus antiquitatum (ut videtur) amantior, muro ex bimo lapide hab fulcit, in summitate apparet locus rotundus, ubi rotundus vel fistula qua aqua deducebatur fuit, unde satis intelligitur hub ruinas aqueductum esse, quibus ex uno in alterum vallem par vallem fons deductus fuerit, et subterraneo in meatu ad Thermas Julianas; cuius rei et illud quoque indicium, quod non procul hinc ad alteram ruinili seu fontis marginem, duae

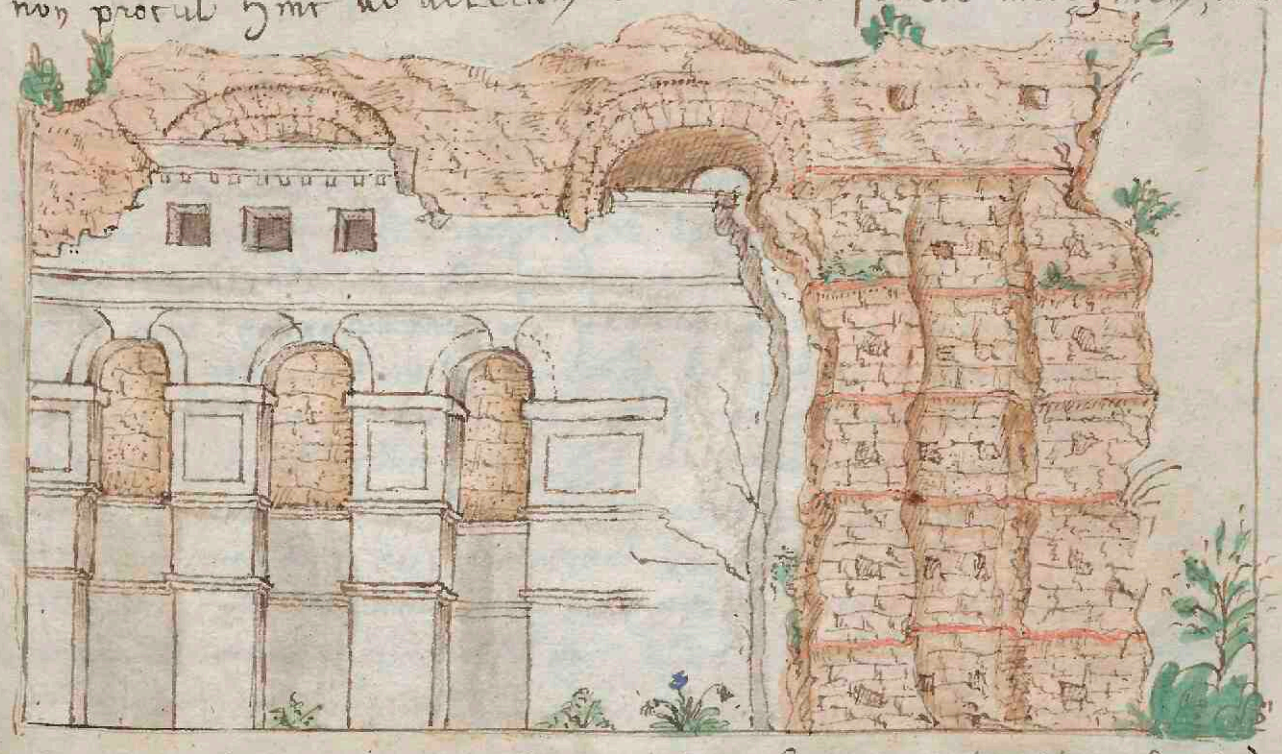

ruinae, quarum iterum folio sequenti do formam, et ultra lapidi iactum in vallis alterius apparent monstrantur fistulae semifractae reliquiae, ruinis etiam Formae in suburbio Jarobaco olim A° Christi ano ɔɔɔ ɔɔ XLIV recta ad Thermas via munita, latit: ped: omnibus opere signino firmissimo. Huius fontis (quem Herculeum vocat) meminit doctissimus suis versibus Jo: Auratus Lemovicensis Poeta regius.

O Fons Arculei sidere purior,
Altum marmoreo frigore qui domas,
Quamvis ardua furens Erigones canis
Lentis excoquat ignibus.
Seu tu nomen habes arcubus a tuis
Quorum reliquiae semiruta patent
Moles, quae geminis nunc quoque cornibus
Incumbunt geminae tibi.
Magni forsan opus regis Apostatae
Qui missus Latiis finibus advena
Sedes hic posuit, rugera Gallici
Princeps multa terens soli. &c.

Quae de Hercule sequuntur ut fabulosa et poetica omitto, forma vide

VETERIS AQVÆDVCTVS in AGRO PARISIENSI RELIQVIÆ

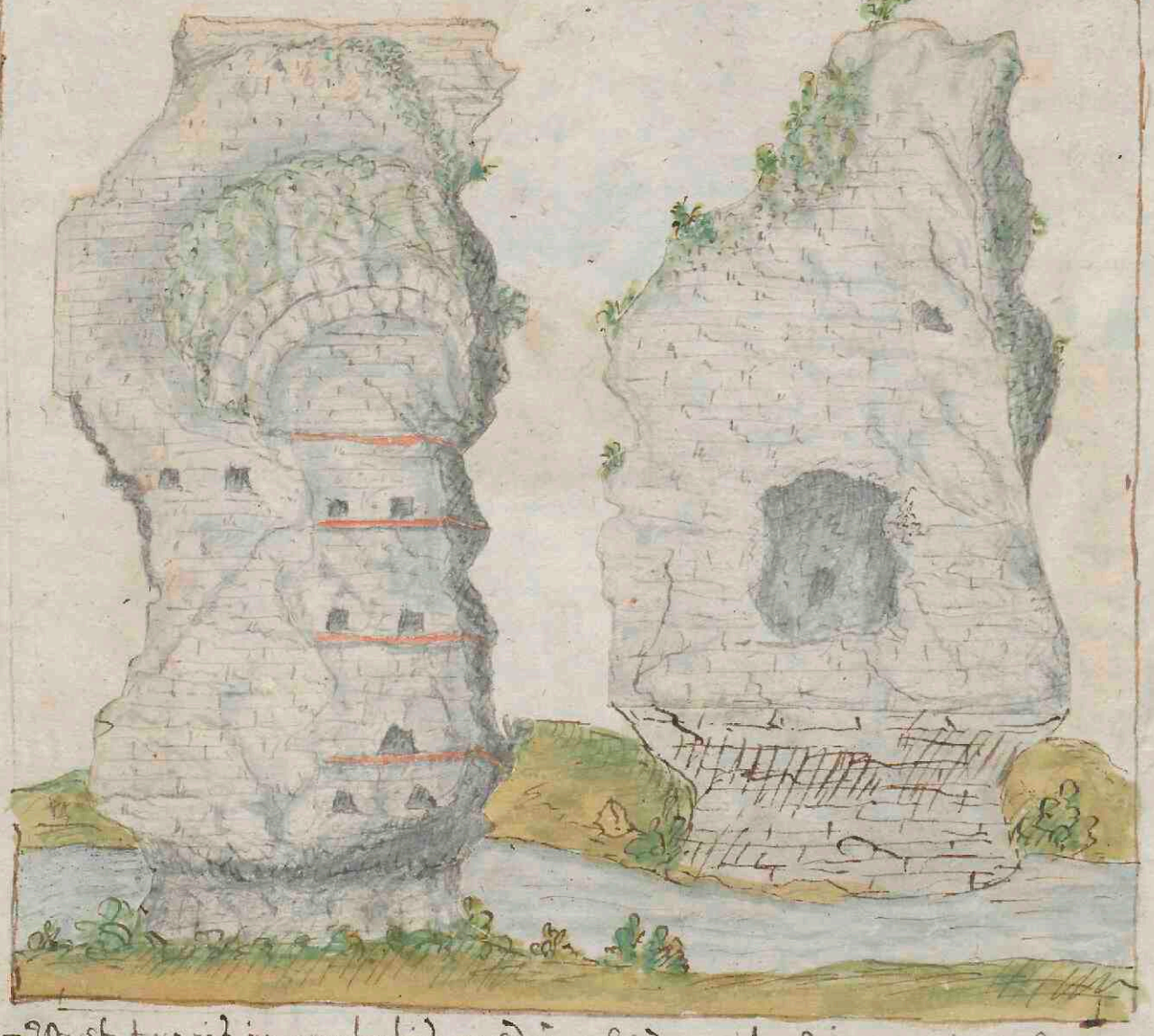

Est et turris in ruinatis media vbi diruit olim pontes lignei ob sequanæ fusse, hanc vulgo castellum manus ad differentia minoris cuiusdam formæ (portas quoq; parisienses vocant ad insulam) vocant; et a Juliano conditam, rationem de qua mihi affirmo, quam vbi antiquas ibidem inscriptiones multas narrant, de quibus dixi Belforestum et Corosetum: Academia muris aggeribus et fossis est munita; portas habet, Victorianam cum suburbio pulcherrimo, D. Marcelli cum suburbio longissimo, Jacobeam cum suburbio, Harpianam, D. Germani cum suburbio amplissimo, Novam, et Nesslianam. Civitas, quæ vera est lutetia à Strabone et Cæsare descripta, Sequanæ insula, v pontibus Academiæ et vrbi iuncta. Vrbs vero quæ extra parisiorum maior a philippo a Deodato forti murorum ambitu munita, qui et vrbi silvibus septi nuncupatur.

portas habet, Ripuariam, sed et alij, Lupara; D. Honorij amplo suburbio. D. Martini cum suburbio, Dionysianam cum suburbio, Templariorum, Antonianam. quæ memorabilia et a Corosetto omissa dolens explicata paulatim toto fere anno dirans; nova platea cum olim in Corosetto legantur; quando lapidibus strata lutetia

Mercatialem.

a

a antea fere proph. futuru imperm̃abilis; supra dixi; Froi
sardus quoq: autor est, tempore Eduardi 3. Angliæ regis; nadũ muro rinctã vid. Guagni fol. 55. in pte Augusto
VI. Vespuchij fratrib et ego ronduximub rubiculum in platea Biuria
cuius nominis famatissima olim silua, ruinis
et in suburbijs riuulub non admodum magnis, sed impetuosis, ruinis fu
rore ædes aliquando deiecta, et magna suburbani Marrolliam
pard mundata, estque aptissima tinctura purpureæ et scarlatæ
Parisiorum urbi muro rincta tempore raptuitatis Johannis regis, Froisard. vol. 1 cap. cxxxii et ies. Stephano
quum Carolus valesius normannię dux præfectũ Mercatorum uratũb,
quod Navarræo addictior esset, ruit exercitu ad pontem Scare
tonium ronsedisset, cuius animũ cepit. cio cccLx
VIII. Carrione dure ambulatum inimis ad pagum et pontem Sa
rentonium, primo ab urbe lapide, ubi ronfluentia Sequana et
Matrona; nomenq: matrona perdit et sequanæ absorbetur aquis,
sunt hic ruinæ veteris ædificij, mole stupibilium egregiarum Fran
ciæ regum fuisse narrant, mgi tamen a forma templi videtur,
ubi mirabilis vocum repercussio sine ergo, quam plus xii vocũ
repetisse audiui, de echus natura pulcrum Ausonij hoc epigra:

—vane quid affectas faciem mihi ponere pictor?
Ignotamq: oculis sollicitare Deam,
Aceris et linguæ sum filia, matre manis
Inditij, vocem quæ sine mente gero.
Extremos tereunte modos a fine reducens,
Ludificata sequor verba aliena meis
Vallibus in vestris habito penetrabilis Echo
At si vis similem pingere, pinge sonum.

Vide Ronsard: antiq: Rom: part 1. pag: 65 de echus sepulcri Cæciliani vinpatri repercussione, adde pausan: alij de porticu Ctesias echus nomine.

Johan. Soter ex Græco de Echo hunc disticum transtulit:
Sum sermon sequa, ac vocis fex, laudaq: verbi

Rationem repub Explorant et rausam Alexander Aphrodyseus, plinius Avunculus. Vide plut. de plait. philos. 4. c. 20. vide les Bigarr: de l'Echo. a probl. cxxxiv. b Nat. hist. ii cap. xliv.

Deinde porta Antonia qua tum restaurabatur, urbem intrantib, a qua non procul memorabilis ludus equestris corruit, ruinis exitium tragicis nuptias sanguine rostro pollutis: Henricus n. Secundus Franciæ rex Philippo ii Hispaniarum regi Elisabe
tham filiam nuper desponderat, et cum jam omni celebritate nuptiæ ipsæ celebrarentur, Rex hastiludijs admodum delectatus, Illisa arripuit ex quo paulo post obiit.
dissuadentibus proceribus cum Homerio rogi vesus, vera tempora letale lusus
ad simstrum intrantibus latus est castrum (la bastille vocant pro
temporis ratione fortissimum, in quo raptim maioris nominis
servantur. Sunt qui ab Anglis tum temporis rum Parisios
et maximam Galliarum partem occupassent, Burgundiæ du
ce Philippo consilio et auxilio conditum volunt, sed certũ

cum

rum ab Hugone Aubriot Parisiorum præfecto illud factum Regnante

Froissart in cast. S Antony fol. 4. c. 2.

Non procul hinc ad ripam sequana est Armamentarium regium diligenti custodia septum, nuperrime dirutum restauratum, ubi omnis generis tormenta exsculpta videntur, cum hoc in nigro hac more lituris deauratis distincto:

Æthna hæc Henrico Vulcania tela ministrat,
Tela Gygantæos debellatura furores.

Contiguum est cœnobium Cælestinorum, a Carolo V, Francorum rege et Joanna Navarræa eius coniuge fundatum, ubi templi mirat epigramma; nuper vero ante paucos annos restauratum, opere statuario, ambitu portisq: pulcherrimo geminis columnis. Cælestinorum ordo (ut scribit Pol. Vergil.) originem habuit suum circiter annum CIↃ CC XXC, a Cœlestino V. pontifice, cui ante pontificatum Petrus de Murone nomen fuit, de quo Platina et Martinus Polonus in Chronicis. In eorum templo inclyta principum sepulcra epitaphiaq: splendida, quandam in Coresoto, et in multis epitaphijs legantur, paucula tantum adscribam mendum descripta in choro superiori retro aram summam et sepulcrum parentum doctissimi reverendique viri Guillelmi Budei, cum epitaphio Gallico in ære:

Cy gist mre Iean Budé audiencier du Roy et
sa femme Katarina Picard &c. il trepassa
l'an de grace 1501.

Et huic addita erant Budæorum insignia, quidam volunt Guillelmum quoque Budæum sic sepultum, sed nullum extat signum, adduntq: raniscens testamento, ut nullis ceremonijs tectus terræ mandaretur; putabat n. cum Augustino Curationem funeris, conditionem sepul

De Natal. Budi vid. Marot. in epith: 246.

Anno 1540 in Augusto prid. non. vel sepul fuit in æde D. Nicolai campestris 17 Kal. Sept: vel app: Chron. Car.

Lib de civit. i. cap xii.

Sepulturæ, exequiarum pompam, magis esse vivorum solatia, quam subsidia mortuorum. Famâ n vandi æternitatem nominis sibi comparaverat, nec quicquam opus habebat tam variis ad hanc adminiculis. De Budæo sic Burbonius:

Cui Lud. vives in epist ad Erasm.

Ingenia ingenijs ut cædant Itala Gallis
Budæi virtus unius una facit;
Gallicus Alcides hic est, utriusq: Minervæ,
Perpetuus torrens eloquijque parens.

In eodem quoq: loco ad sinistrum Latus parietis in lamina ænea est Epitaphium Sarræ Martinengi Comitis divi Hilarii et nobilis, quod in mis est Epitap: libris

Hoc sepulcrum ruinâ fere formam ruditer depinxi; est in Sarello Aurelianorum ducum, cum duobus aliis columnis grandiosissimo marmore, quarum una in basi habet tres quasi gemmas insigni artificio, altera tres pudicos faciens immersis, et tandem duo itidem marmorea, hæc autem columna partim et lapide alabastrite partim porphyritico summa arte ærata, statuæ vero tres æreæ non minori quam reliquæ artificio

Delineatio partis anterioris sepulcri in quo ossa regis HENRICI II, et ducis ANNÆ MEMORANC. quiescunt.

Annas Memorantius curiæ præfectus Anno 1540 cis 15 varm in locum Burbonij magistri equitum vulgo conestable relatus qui status xv annis varsaverat.

Alterum verum, sine potius posteriores partis parietis monumentum, sequenti pagina videtur; symbolicis quibusdam ornamentis insignitum; quorum explicationes apud Hadrianum Junium, Paradinum et Gabrielem Simeonem lector ut eruditis legere poterit et inquirere.

In alia columna erant characteres minuto et rapido
hoc versu: Cor indeunt amborum figmenta legitima
amorem.

Pars posterior

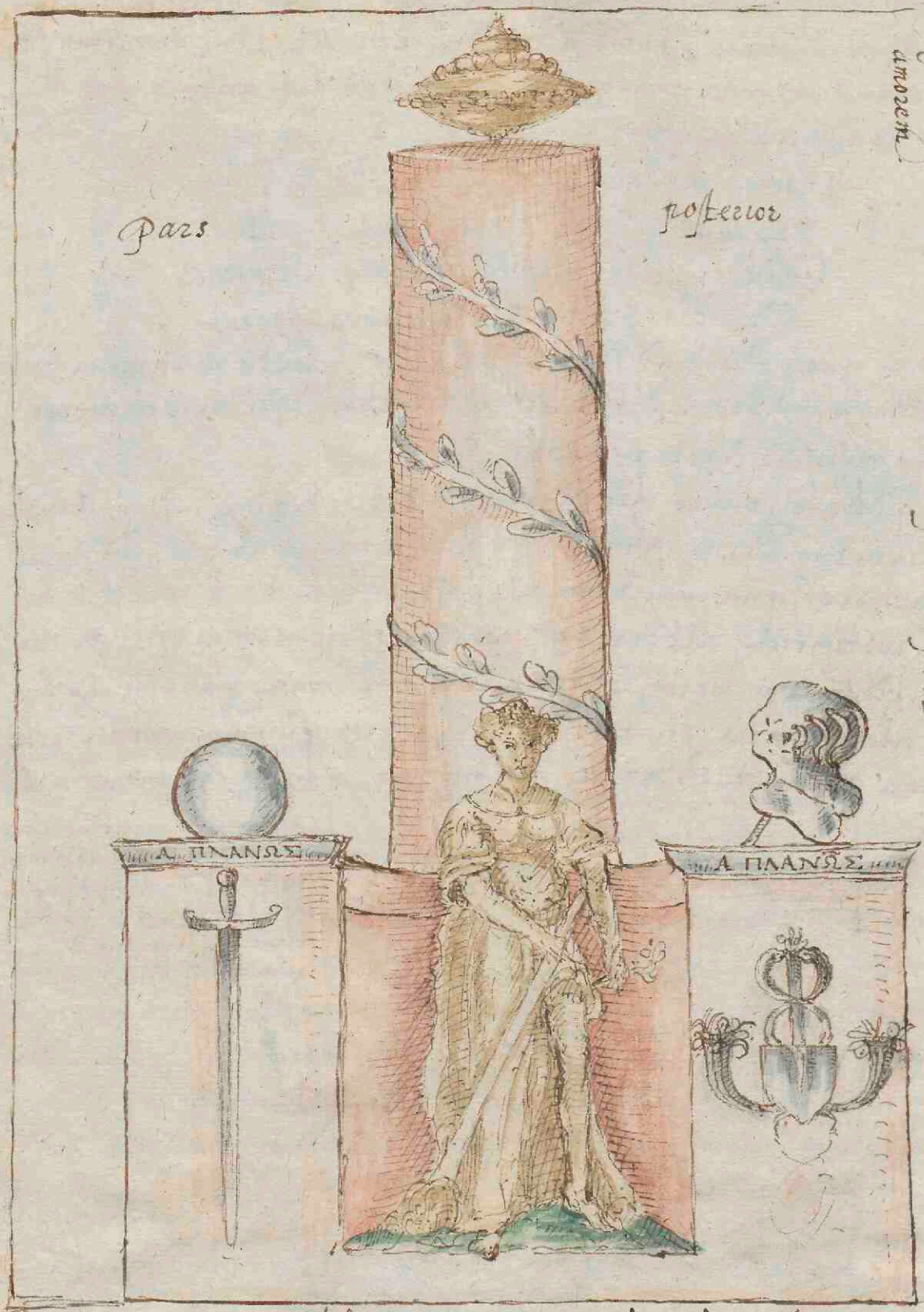

Cy dessoubz gist vn coeur plein de vaillance,
Vn coeur d'honneur, vn cœur qui tout sçauoit,
Cœur de vertu, quy mille coeurs auoit,
cœur de trois rois et de toute la France;
Cy gist ce cœur qui fust nostre asseurance,
Cœur quy le cœur de iustice vsoit
Cœur quy de force et de conseil sesuoit
cœur quy le ciel honnora des enfance,
Cœur non iamais trop haut ne trop remis,
Le coeur des siens, l'effroy des ennemis
Cœur quy fut cœur de roy Henry son maystre,
Roy qui voulut qu'vn sepulcre commun
Les enfermast apres leur mort, pour estre
Comme en viuant deux mesmes cœurs en vn

Fin

Inde ad templum parochiale D. Pauli non procul a Sequana pervenimus, interea vidimus sepulcra marmore aereque nitentia cum statuis marmoreis pulcerrimis Trium Aurelianorum, ex iis qui intima regis familiaritate utuntur, ac vulgo mignons du Roy appellantur; qui mutuis se caedibus in insula Sequanae proxima interfecerant, minimus horum natu amorum non pe xviii, cum bulmus sentiret mortale, hor ultimum edidit, Amy ie renye dieu ie sub mort: Nego deum mortuus sim, et simul impia dore impuram efflauit animam. Haec sunt quae in aulis fodie dicuntur pie omnia dei membra mirare, et Deum ipsum negare vere aulicum est, et haec longue pretiosis insana ornamenta, per dieu, ventre dieu, tigre dieu, teste dieu, vertu dieu, etc, et magis horrenda contexta. hisce usitur Henricus iii Rex fenestra reclamantibus contio natoribus et magnos sepultura decentibus ecclesiastica, spe dita adeo sepulcra cum piium imitantibus ipsorum simi lachris erigi curauit, additis non indoctis epitaphijs ab Aurato regio picta conscriptis, quae extant apud Corasetum. Non longe ab hoc templo habitabat Legatus Hispanicus qui meo tempore, olim praefectus militaris in Belgio fuerat, deinde Legatione Anglica notus Bernardinus de Mendoza, qui magnam familiam regi fere dignam alebat. Vicinaque aedes habebat Venetus Legatus ad Sequanae ripa, erat is ex familia Naugeriorum.

Hinc rivea versicum Sequanam traiecimus dominumque non recipimus.

ix. Cum Carrione porta Victoriana exeuntes suburbium perlustravimus, ubi quidam rectores reipublicae habitabant; deinde monasterium reuerentes D. Victoris a Carolo vi fere condito fundatum, ubi Bibliotheca omnigenis libris antiquis et manu scriptis refertissima, inter alios vidi Val. Maximum, quem emendatius dictabat commonstrator noster Carrio, ex hoc monasterio viri docti barbaris quoque temporibus multi prodiere, ut Hugo de Sancto Victore, Richardus, Adamus, Petrus Comestor quorum ibi sepulcra et epitaphia quae in Coroseto; Monachi ex habitu videntur esse Canonici regulares; in portico templi ex hoc Hugonis puri epitaphium, quo ex loco in hortum nunc est translatum:

Hugo sub hoc saxo iacuit vir origine Saxo,

Amis

spurious turpis amator
Col. mortis voluptas

vide de S.r de La Roche
me xii Discours.

Praefectum a Regibus Romanis. Adde col. vi. Nouel 77.

a Francisco i. vel
Vult. Aug. Rocca
instituta

Annis ducentis tantum tribus inde retentis
In claustro primo se poni fecit in imo
Et pede calcari nolens mundo decorari.
Luce sub undena Februi tolluntur arena,
ossa chori Latere. Lævo translata fuere,
Anno milleno ter centum ter quoq: deno
XPI cum quinq fratrum chorus Lætat utrinq:

De hoc Hugone vide Ptolem. Antoninum episcopum Florentinum, in suis collectaneis historiæ partæ tertiæ, tit. xviii.

Hujus est inscriptio Gothicis litteris quæ memoriam humilis structuræ, unde patet illorum temporum et hominum non minimam diligentiam, vel nostrorum plusquam barbaricam negligentiam, cum si magnorum quoq. virorum fama ac dignitate minor talium monumenta nihil fuerunt; illi vero vilis et plebei hominis nomen duro in marmore posteritati legendum proposuerint: HIC: IACET: IACOBUS: DE: ILIERIA: IN: PARISCO: COQUS: GUILLI: REGI: PARISIORUM: in eodemque lapide sculpta sunt instrumenta culinaria. In pariete sub arcu depicto hæc leguntur.

QUID GENUS AUT QUID FLORES QUID OPS QUID FORMA QUID ETAS
SOMNIA VANA VAPOR EST BREVIS HORA FUGAX
IS PROBAT VLDRICUS ITALORUM NOBILE GERMEN
INDOLE TRANSCENDENS NOBILIORE GENUS

hic duo versus erant expuncti.

OSSA RECEPIT FLUMUS. ANIMAM DECUS INTUET ASTRA
MILLENOS ANNOS CENTUMQ. REDEMPTOR AGEBAT
SEPTENE DECADIS TERTIUS ANNUS ERAT.

Non longe abest lavacrum quod. et labrum nullius fere rapacitatis, ut sunt S. Dionysii, Genovefæ, et S. Martini ex solido lapide, in eo dissimile quod nullis ambitur sculpturis. Deinde alius in crypta templi Regis ad Septentrionem quæ rum multum vetusta tid præ se ferre videretur, sic adscribendum adjungendum quoq: putavi. In antico templo est hoc epitaphium in marmore quod elegantis ramis adscribo.

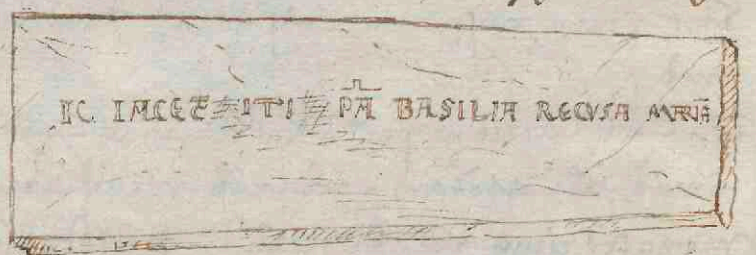

APOSTROPHE AD LECTOREM.

NICOLAUS PARENT REMENSIS adolescentulus, dum vixit viribus ingenio præstantior quam corporis, obiit et abiit (ut defunctorum meminerit) quo tu properas lector. M. D. LVI.

XII. Cum plateam magnam D. Dionysii mercatoribus plenam pertransiremus, templa et nobilia plura vidimus, postque ibi gymnasium multarum prostitutarum ad frenum redeuntium, a Carolo VIII. rege institutum, ut author in ejus vita Ar. Ferronius. Ad quius platea caput hominum est maius (frequentia vocant) infinitis id mortuorum sepulchris et epitaphijs plenum, inter quæ est illius dam Matronæ.

Folland

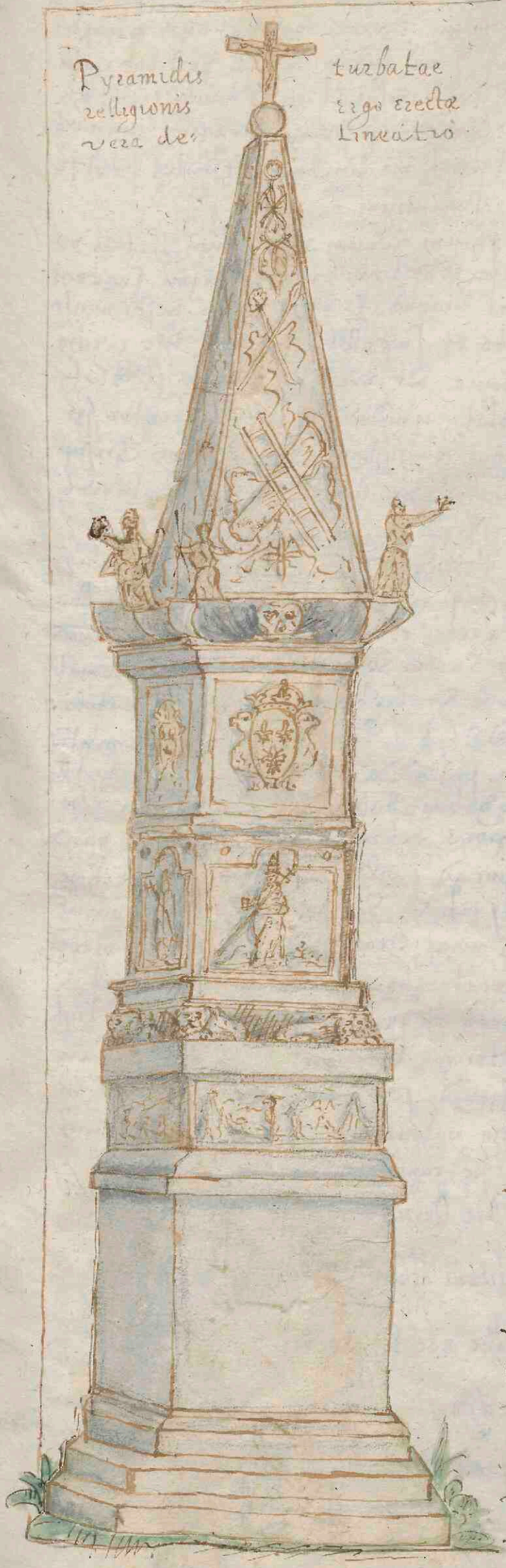

Follard Bailly nomine, quae anno
christiano ↀↀ ıↃ XIV mortua Aetat.
LXXXVIII. Vidit atq; uoro XLII, et
ex se descendentes liberos vel
vidit vel videre potuit CCXCV.
Hic cadaver ante IV dies nte
grum consumitur; raro namq;
corpora cistis mortuarijs rlauda
aut vrnis sepeliunt, sed pau
moluta fumo mandant.
Monstratur et fer pueri larvu
manibus effigies marmorea
summae artis, ita ut quoquo
aspicerib semper pberiores la
crumas fundere videatur.
Est mortis quoque simulacrum
marmoreum tanti artificij vt
vix superari posse videatur hu
mano ingenio, hor semel tatum
in anno professo animarum cu
cadaver pueri, innocentium
forib monstratur; Ferunt au
tem hoc cadaver esse pueri a iu
dais in contemptum olim Christi
arcum cruci affixi.
Olim apud Laromes sepulcra te
plis virima fuisse autor est
plutarchus, qd no tm hor tempore in usu.
Monstratur praterea mota pyra
midalis fax qua vides formâ, ex
lapide uno tandido, qua huc
translata fuit iussu Caroli IX.
regis, cum a reformata religio
nis hominibus, quos Hugenotos, cu
ius rationem videtur Taboretus in
varijs dare, sed dubito an vera
verant admoneretur, vt paris no
ditrombus satisfieri curaret, qui
bus et id tantum erat vt exacta
dicuta nuper ob celebrandu exerci
tium domus, et ad infamia me
moriam notamq; erat erecta hec
pyramis. tolleretur: Corrasitus Diet
Ao christi 1562. XVII Aprilis id antiquisse, sed
Fezon tempore Francisci I. anno do ıↃ
XLVI. simile narrat rerum gestarum.

habet

vide Scal: ad Cath: Ex: 132.

in instit. Laron.

Frossart. vol 4: pa: 136.
vid. le discours sur l'execution faicte aux rommains de la loy. 1572.

vid Aul. Gel. lx Noct. cxxxii. l. 15 c de equi et cher. et Richard. var. lib. 1 c. 7.
lib. hist. IX.
vide Liuij annot: 403

habet hoc cæmiterium in circuitu cryptoporticum variis picturis et epitaphijs ornatum, ubi quoque chorea mortis cum cuiusdis conditionis hominibus pictura satis antiqua et versibus Gallicis poetæ Marcadi Parisiensis (cui Carolus VI rex id munus erat) explicata, unde adhuc nomen; chordarum Marcadiarum manet; cuius quoq; Rutzapelus narrationem meminerunt, similes sunt feminarum choreæ in porticu Paulinorum.

capite.

De vocab. Hal. vide Beam: libro Hem:

* Non procul hinc emporium rei forum rerum venalium Hallas dorant, a Philippo Adeodato rege conditum; cui proximi sartores vestiarij: mercatores vulgari lingua fripperes, qui vestimenta mutant, alia pro alijs, addito et supducto pretio, hic rerum furtivarum obscura matrimonia, et rerum quarum fides (ut petronianus utar) male ambulat. quidam Gallicus scriptor hos Judæis assimulat; quod Philippus Augustus circa annum Christianæ æræ xx ob diversa scelera urbe expulit, sunt n. deceptores usurarij, et Judæorum veris successores i. fraudium officina.

vide Guguin: fol 51.

Rutzapel: c. 24.

xviii. Pax proclamata inter regem Henricum iii et Cardinalem Carolum Bourbonium ac Guisios Lotaringos, idq: rege presente Cardinalibusq. Borbonia et Guisia summus tum populi concursus fausta regi acclamatis, ductumq: regium tum in Summo Senatu Parlamenti promulgatum ut reformata religione homines vel Romanæ se Catolicæ uniant vel regno decedant; Palatium hoc parlamentum dorant in insula est, structura splendida; Hotomanus institutum hic Senatum a Capitingis regibus, Basilianoque regum a rege Hutino vel eius saltem tempore extructum. Budæus ad pand. multa de Senatoribus et religuis ad parlamentum spectantibus

Franc. cap. vltimo.

est n. summa curia, præsides sunt v, Senatores lxxx, hos omnis purpurea toga insignes sedi una examinantes, et procuratorum incrementa excipientes; Advocatorum quoq: infinitus numerus, ex quibus multi diserti litigatores et quasi ad lites nati; sunt tripharios genere, iuniores qui auditorum hinc sunt; provectiores, quorum iam messis in herba, et farundo sermonis ornatui frustra inserunt, Seniores qui consilio valent effeta lingua, in quorum commendationem cl. Roselettus sic canit:

Inclyta iam sileant trabeati rostra Quirini:
Troianus oratorum equus.
Quin pagus Martis de nomine dictus Athenis
Sese amplius nec efferat
Quicq: Lutetiacum spectant hinc inde Senatum,
Herbam reperte porrigent.
Namquales nobis leges liquêre diserti
Purpureum exercitus:
Aut verba Arpinas Romanis qualia circis
Fudit Minervâ non rudi:
Talia sunt amplis circumsona dicta theatris

Quæ Paris.

Quæ parisium dat forum
Non ita fulminea dicebat voce Pericles,
Ardens Capellus vt facit;
Non tam sincero verborum Cotta rotatu,
Meus quam agit Remonius;
Non Craſsi grauitas vrbano mixta Lepori
Accepta tam quondam extitit,
Quam ſolidum ingenium Montaloñ, osque poetti
Et Quadrigari dignitas.
Denique ſi Tulli cor quaeras, ſcita Lycurgi
Demosthenisq: cor iam:
Huc propera nusquam melius tua vota patebunt
Quam in hoc theatro celebri.

Conditorum huius parlamenti alij Philippum Pulcrum faruntq; tum antica senatus recitasse sedes non haberet, sed regem ſequeretur, vt plures essent armatæ militiæ ſenatores, quemadmodum ex bustis epitaphijs et ſepulcris tolligi potest quam plurimis. ſunt in aula Basilica regum Francogallorum omnium statuæ, ſcripta vltimi caroli. quorum hæc ſunt nomina. Pharamundus primus non Francorum ſed Francogallorum rex, nec id plane verum tum maximam Galliæ partem adhuc Romani tenuerunt: obijt cccc xxx Christi anno

	Regni	obitus
Clodio capillatus regn.	xx	ob. 450 +
Merouæus reg. x. vel 12	——	458 +
childericus reg 25 vel 25	—	482 +
clodoueus primus rex Christianus	30	515.
Childebertus reg 45	——	560.
clotarius reg. 5	——	565.
Chilpericus reg 20	——	586.
Clotarius ii. reg 44.	——	630.
Dagobertus reg. 16.	——	646.
Clodoueus ii reg 17	——	663.
C. Lotarius iii. reg. 3	——	666.
C. Hildericus ii reg. 12	——	678.
Theodoricus reg. 16.	——	693.
C. clodoueus iii. reg. 4.	——	697.
C. Hildebertus ii. reg. 18	——	715.
Dagobertus ii. reg. 5	——	720.
C. Lotarius iv. reg. 2	——	722.
C. Hilpericus ii. reg. 5	——	727.
Theodoricus ii. reg. 15	——	742.
C. Hildebertus iii. reg. 9	——	vltimus ſtirpis Merouingicæ.

	Regni	obitus
Carolus Caluus	37	—— 879.
Ludouicus ii Balbus	2	—— 881.
Carolus iii simplex	40	—— 926.
Ludouicus iii	28	—— 954.
Lotarius	31	—— 985.
Ludouicus iv	3	—— 984.
Capeumqi		
Hugo capetus	9	—— 997.
Robertus	34	—— 1031.
Henricus	38	—— 1059.
Philippus	48	—— 1107.
Ludouicus Grossus	33	—— 1137.
Philippus ii patruelis	2	— 1132.
Ludouicus ii	43	—— 1179.
Philippus iii Augustus	44	— 1223
Ludouicus iii	3	—— 1226.
Ludouicus Sanctus	44	—— 1270.
Philippus iv	15	—— 1285.
Philippus pulcher	30	— 1314.
Ludouicus Hutinus	2	—— 1316.

Pipinus ex stirpe vt quidã volunt clotarij 2. Equitat Ironchy reg 18. Lan 769.
Carolus Magnus Imperator Romanus. i. ex Germanica gente reg. 46. — 815.
Ludouicus Pius reg. 27. — 841. Philippus vi. Longus — 5 —— 1321.

Carol.

Carolus pulcher reg. 5 — ob. A° christ. 1326. sine liberis.
Philippus Valesius R. 24 — ob. 1350.
Ioannes — R. 14. — ob. 1364.
Carolus prudens. R. 16 — ob. 1380.
Carolus — R. 42 — ob. 1422.
Carolus dilectus. R. 39 — ob. 1461.
Ludouicus Seuerus. R. 22 — ob. 1483.
Carolus vulgo VIII. R. 14 — ob. 1497.
Ludouicus Aurelianus. 17 — ob. 1514.
Franciscus I — R. 33. — ob. 1546.
Henricus II — R. 13 — ob. 1559.
Franciscus II. — R. 1. a. 5m. ob. 1560.

huius statua est supplex ante imag. Virg. Matr.

De variis rebus q. gestis vide Chron. Rob. Gaguini et Breuiar. Fr. Boradi Annacephaleoses.

De nominibus Merouingorum et quare literam E a reliquo separauerim, Interpunxerim Vide Becanum in Francicis; iam proprio.

De regib. coronique stat. vid. Nomin. ifc. 1. fol. 24.

in hac quoque amplissima aula, auream rerum effigiem ad veram magnitudinem conspicitur ubi quondam eiusdem magnitudinis ex puro auro a thumbus erectam fecerunt; quam postea quis rex sustulit, tantumque de aurata memoria tanta fecerit.
Sunt hic praetoria cardinalium, sunt ambulacra et porticus variis plenae mercimoniis, sunt officina procuratorum, Notariorum, bibliopolarum, furumque: in tanta turba qui suam rem agant, sed hic loco deprehensi manifestarii absque spe veniae in patibulum sustollitur; nec ratiocinia hic testatae aut ensis aspecto murrone ob togatos ictos patres licet.

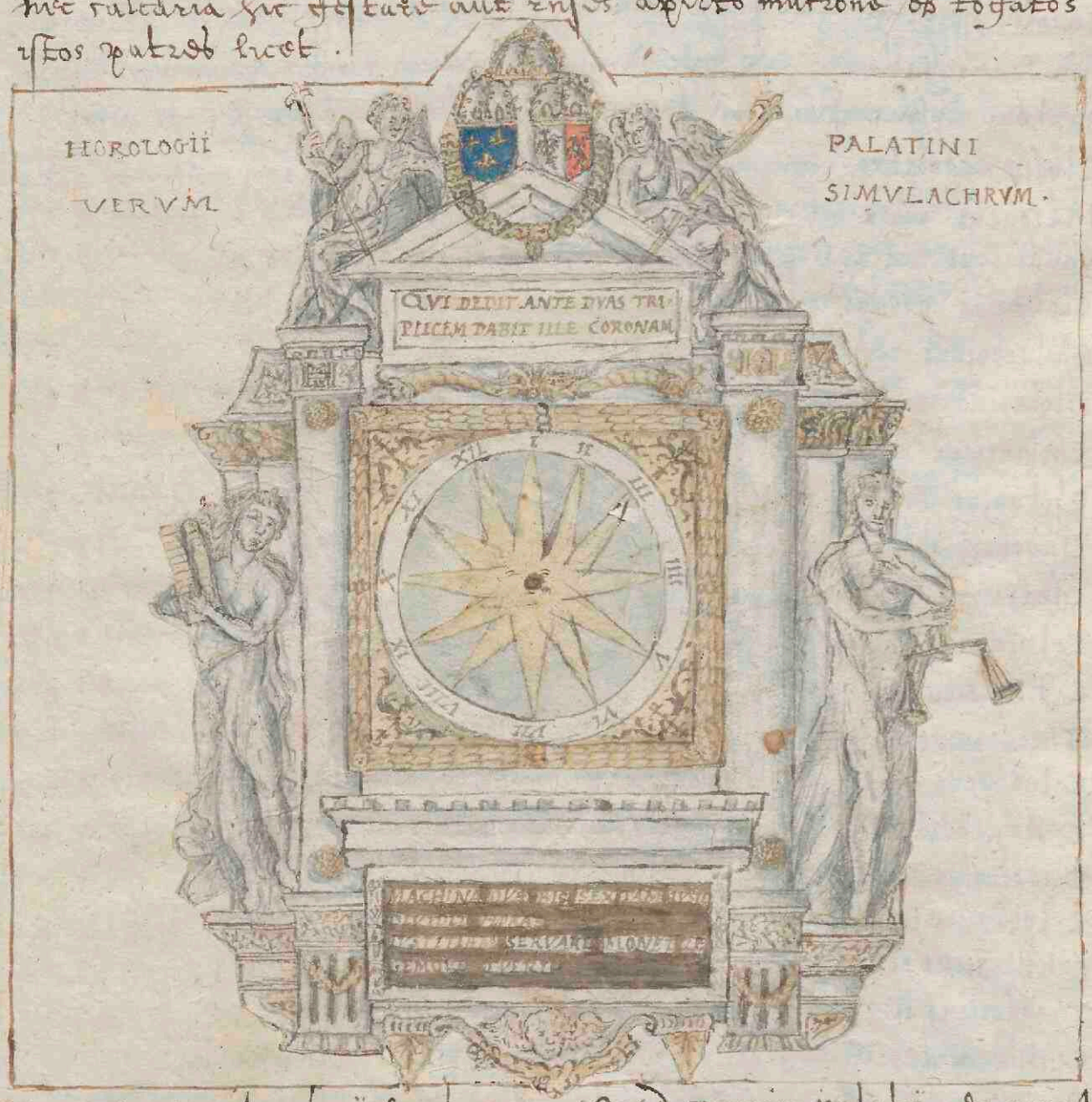

Hoc quod vides horologij simulacrum est ad turrim palatij, et aurato marmore reliquo opere splendidum, nondum plene perfectum, cuius autor Pilumnius magni ingenij statuarius regius, impensae IV mill. aureorum

Galli

Gallicorum superabant, quas suus in hoc contulerant, ad ornatum Palatij. De abusibus curiæ sit olim coniurationis Fabri Menotus: Domini de iustitiâ qui tenetis Syrcs a Laboy clamatis, sunt trob mensib vel trob anni quibus habetis sententiam in capite vestro, quam potestis uno die ferre, sed semper ad augendum laborem vestrum faciatis sicuti post bos ut mentatob sortelegi, et curreie post caudas mularum vestrarum.

xxii. cum in Suburbano D. Germani Exercitij causa deambularem, vidi hoc aggeribus munire contra hostium insultus, vocatis ad opus diuturnis rusticis, ne pulcherrimum et quo magna Nobilium pars continetur suburbium aliquando subita vi diripiretur; hoc insolitum erat Parisiensibus spectaculum, cum ad hoc usq; tempus in alta pace fuerit, bellum longinqua magis quam manibus gesserit. et dum nec mœnia nec urbis porta ullis præsidijs tenerentur.

Tempore Innocentij III. Ll. A°1200 fuisse in Academia Parisiensi professores Otgofredus LL. Jaziel. et Ali Abin Hebraicæ linguæ Saxo autor Grammaticus A°1252.

Honorius III. P.R. vetuit in hac Academia ius ciuile Legi dixit autem id circa a°c. 1226.

xxx per portam Honorianam ad primum ab urbe lapidem usum fuimus Regium domum Madril, Francisci primi ussu cum in regia Hispaniæ Mantuana (vulgo Madril vocatur) ex Ticinensi prælio captivum detineretur, factam; cuius formam referre dicitur, est vino ex Lapide, multo quoq: marmore splendida, statuisq: ornata, loco amœnissimo, in quodam rubiculo pugnæ Ticinensis historia sculpta spectatur; centum rubiculis distincta, variisq: in eo sculpturis nobilis, tot fenestras habet quot annus dies.

hinc non procul ad Sequanæ ripam Catarina Medices regis matei adex uno lapide splendidas admodum struxit, et cænobium monachorum (Bonhomos vocant) quorum origo ex Italia ex familia D. Francisci Patauini, oriunda hi cucullis colore surdo quadrato. hic olim A°. circiter MCCLV. in Angliam ad Henricum ex Italiâ translati fuere. et autor est Pol. Verg. Angl. hist. XVI. vide Chopin: Sac: Polit: li: iii. pag: 544. et 762.

Vltra mille passus est pons Chlotoaldanus, cum oppido eiusdem nois. ad montis pedem ex quo paulatim desidit, seq: Episcopi parisiensis. huius meminit Pol. Verg. lib. xxi, est magni momenti cum parisios. omnem comeatum ex Normania alijsq: locum asrendentem intercludere posset, ad Sequanæ ripam positum, situ est admodum amœno, aere salubri, quapropter multi ex Parisijs nobiles secessus decipiunt, inter quos Augerius Busbequius Belga vir doctus et prudens multis legationibus illustris. sunt et ædes Gondorea. Templum habet antiquitatis memorabilis, quamvis ante valuas utrimque binæ sint columnæ ex porphyretico, longa vetustate multis in locis exesæ, capitella item marmorea supraimposita, quæ magnitudini colum: minimè conueniunt, quorum alunde adductas in eum usum applicatas existimo; arridet quod in interiore tem

plo

plo eiusdem magnitudinis alia habetur, cui superpositum Clotoaldi simulacrum; depingitur ille trabea regali, et quod miraci
lucat torquatus, hac forte forma
rum non ita pridem Ludouicum Se
uerum quem XI vocant hic ordo habue
rit autorem, Ao christiano ∞ cccc lxix.
erat torques torquibus aureis inter se
duplici nodo connexis, cum aurea D. Mi
chaelis tutelaris imagine, cuius
in margine haec inscripta leguntur.
IMMENSI TREMOR OCEANI de quo vide
Paradinum in symbolis Heroicis. Sed hi
pictoris sculptorisque imperiti errore
qui nullo saepe discrimine indocta arte doctores nouo habitu
depingunt. Est non procul crypta ubi D. Clotoaldi mona
sterium, cui astant v columnae marmoreae variis coloribus, quae
ramosis non sunt absimiles; sepulcrum vix duos pedes alte
hoc continet insculptum epigramma:

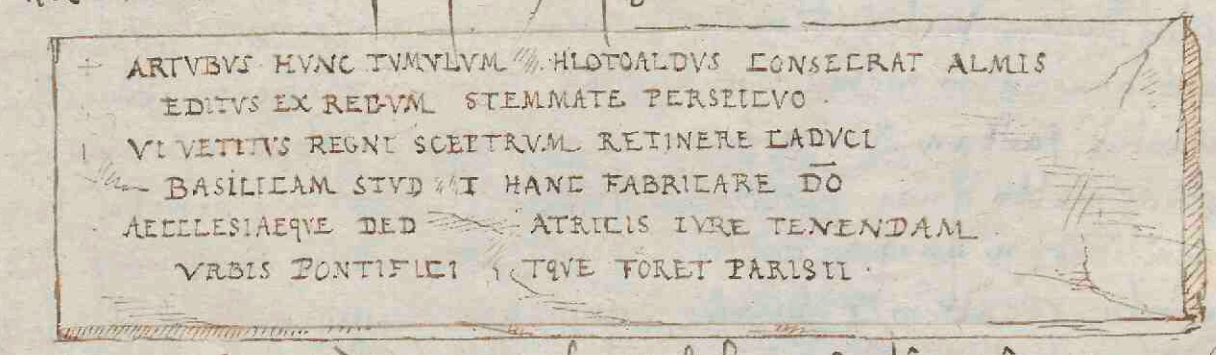

quod arrensa rancida curiosque labore tantâ curâ qua exple
te erant litera Philippus Vemgus qui summo antiquitatis
studio tenebatur et ego deteximus, selecto spatio qua
parte litera exesa longâ vetustate legi non potuerant.
Est autem nigro ex marmore latinis satis elegantibus, ut ego
vidi, nisi quod quaedam insita barbarie Gothicae, ut sunt
L. R. Q. Quibus est an ad Chlotoaldi tempora referri possit,
Vixit n. sub rege Childeberto circa annum ⅄ LX, intra
plene a Clotario patruo cum utroque fratre Theodoaldo et Gon
trano, ni fugâ vitae consuluisset, et quo moribus latere
posset habitum monasticum hoc loco assumpsisset; ubi cum-
que vixisse ferunt hoc eo, quod inter Divos post mortem
relatus sit, et miraculis clarisse dicatur, unde in summa est bul
gi veneratione, vide de hoc latius Arnold. Frantzhallorum.
Annonius lib. 2. c. 13.
Trost. volu. cap. VI.
Est retro templum in hospitio Episcopi Parisiensis vetus la
brum, non absimile illo quae in Fano Dionysii, et Abbatia Gisnow
se, verum quae iuxtim exaruere, ut nisi introducta manu
aquâ non fluant, illud exemi et vivo fonte etiamnum
scatebat, licet iampridem Regis mater ad hortorum suorum in

suburba

ſuburbanorum vſum hinc abduxerit, ſtrato aqueductu ſubterra neo, quem ſtruxit vltra ſequanam pontis Clotualdani beneficio fluuio fecit, extructis in vrbe raſtellis quamplurimis, vt ſi eũ pertetur aqueductus facilius reſtitui poſſit. In pontis vero Clotualdani medio huius obeliſci forma recenſetur, pontem hunc rex tempore belli magno præſidio munitum ſeruat, neſi de hoſtis ſimul cum ponte Sarantonio, quæ ſupra paruos ad confluxum ſequanæ et Matronæ, perſtruitur, vrbs Lutetianum inopiã premeretur, cum vectori more quotidiano victui vtant, et ſingulis diebus in vrbem neceſſaria deferant. Hinc iter eſt in reductũ ad Abbatiam Longicampi, fundatam ab Iſabella S. Ludouici germana, vbi et ipſa veſtem induit; mhũ nata de loci, ſepulcrũ partim in choro partim anteriori in templo eſt. Superducto muro qui medium templum ſimul et prædictum ſepulcrum per medium diuidit. Vta vt integra inſcriptio quæ Gothicis literis conſtabat legi non poſſet: eſt ad duos pedes altum, cui ſuperaccet ſimilarũ ex dicto lapide habitũ veſtali Iſabellæ, quod non vna pedum roborũb eſt renouatum, duos hos vtrinſub inferiores vt lege re poteram inſcripſi:

Tam grandis genere permanſit humillima vere,
Rara loquens ore, carni dominata ſeuere.

ſunt.

Pyramidis obeliſci Clotoaldani

Pontis delineatio

sunt preterea tres tumuli marmorei, omnib vulgo fertur primi comitis Artesiæ, alij duo puerorum prætextorum videntur tumbas regalis Lilijs consitas induti sunt qd signum est ex prole regiâ esse, carent tamen omnib insignibus. in proximo pariete depicta s Ludouici soror tumba sororis, subsequentibus quatuor deinceps virginum vestalium simulachris, ad quæ hæc adscripta: Ieame fille du Roy de Nauerre, Magdaleine de Bretagne, Ieame et Marguerite filles du Godefroy de Breban. Mad. Blanche fille du Roy de Fraice.

Non procul a Cotuatiano in monte habitat quidam Eremita qui nunquam tubiculum suum exire dicitur, habet autem soror vitæ eremitanæ spectatorem, hic ex urbe elemosinas cantat affert, et rerum occisitas nec tam occultæ luxuriantur si boni patres quia vulgo essent audire minime reperint.

a stylo Traiectino, in urbe nostrâ imperatus post vespertinis pulsu Telonariæ, et reliquiæ Xenodorhij d. Iusti quod sine in suburbano Catarinano repertus dicuntur sunt, Lazarique rum ijd quæ ex tripla Martiniana m. per alias publica opera consumpti.

hoc mense edictum Regiu Lutetiæ publicatu quo bonis regnis subditi iubentur religione cathol: Romana amplecti

In templo Cælestinorum in charta pergamena hæc insignia depicta erant Iosephi comitis montismaioris dni de Cesty et Stelly Philiberti Emanuelis legati subaudia ad regē Francorum Carolum IX; qui obyt anno d ⁊ LXX. VII Nouemb. ætatis suæ XXXVIII.

AVGVSTVS

Augustus redijt, nunc alter volvitur annus
Ex patriâ quo me Gallica terra tenet.

Cohabitabant mihi Clementius et Iohannes fratres Vesperij, qui tum semper mediocriter vixerunt, adversa plerumque tamen tacte vitabantur, quod et olim plutarchus optime novit, tum quia meminerit Lib. quo præcepta dat ruris. oeconomicæ, et vulgari paræmia nihil ne is vivere putetur qui medijocriter.

VII. Iudini disputationes Mathematicas M. Bressi et Amioti professione Lectione Mathesios ex testamento p. Rami institutâ, in collegio cambrarensi, stipendio annuo 500 aureorum; sed nimis illa magnia feruida ad virgia, quam moderatas doctasq disceptationes promptiora.

x Diuo Laurentio girovagus fere, numinem tum minorem Lutetiæ extra portam D Martini, ubi in sacello Laurentiano ostendebatur nescio quid Laurentij, et Virginis Apollonæ

XII cum Carrione ad videndum raptum Montfaucium secundo ab urbe lapide iuimus, quod impensis et cura Caroli Lotharingi Cardinalis ad Sanctorum redactum est, nunc in bonis Gallorum: structura ubique antiquitatis Romanorum æmu

Latur

latur, sed nondum summa manus imposita. Hortus pulcherrimus, variis herbarum et florum generibus exultus porrae in formam insignium Lotaringicorum formatae, floribus rolorum expriebat, vbi erat Musaei opere festivo et elaborato. quale describit propertius: Lib. III. el. III.

Hic erat affixis viridis spelunca lapillis
Pendebantq: cauis tympana pumicibus.

vulgo satis propriè Grotam i. spelunçam vocabant, duxisse omnem in eo ornando consumptam industriam; vidimus praeterea pauca marmorea et talium topiario opere, antiquissimas ex marmore statuas Roma aduectas, nempe Europae raptentis magnitudine hominis inuentis, cuspidemque magnitudinis Dianae venatricis cum canis venatico, quibusdam in locis restauratae; hinc veneris cypriacique ex pario marmore, cum duarum veterum formae minori manibus conchas marinas tenentium; vel quod originem eo monstrarent secundum hoc dictum: Ausonius in Epigr.

Orta salo, suscepta solo, patre edita caelo
Aeneadum genetrix hic habito alma Venus.

Vbi qd. concha genitalem muliebris membri vim veteres significarint; vnde plautus; Rudente.

Te ex conchâ natam esse autumant, caue tu harum conchas spernas.

Erant hic occulti fistulae, qui vndique aquam limpidissimam ex midijs spargerent, et praecipue qui in pauimento nil tale expectantes saepe feminas ex imo conspargerent: hic oculis aliquantu recreatis varietatibus, pergimus ad ipsum rastri aditum, vt varioza lustraremus; Erat aula imprimis splendida nobili pictura, quarum hic erat summa, expressis vbique ad vnum imaginibus: Lotareni variae legationes; ad Imp. Caes. Carolum V: ad Pont. Maxx. Pium V, et Gregorium XIII: ad Philippum Catol. hyspaniarū regem; Ad venetos: ipsius in collegium purpureum adoptio. Henrici II coronatio. Conuentus Pontificiorum Tridentinus. colloquium Plessiacū. Francisci II cum regina Scotor: nuptiae. Hinc ad alias cubiculi transimus, marmoreis statuis antiquis refertum, spectabantur ibi Bacchi statua ad vnius hominis magnitudinem vinctam summis digitis tergentis, vnum propè modum opus: Alexandri Magni, Mercurij cum talaribus radiato et trunca: Bacchi altera minor draconem domitam manibus et clypeo opprimentis; Palladis hastatae galeataeq.; Perseus cum capite medusaeo in clypeo; Cleopatrae sed rarioris notae, in qua tamen egregiae artis signa apparebant; Cons. quoq. duorum imperatorum. Erant in basibus collocata simulacra VI. Caesarum artis excellentioris ea qua forma in nummis exprimuntur, praeterea othonis, Henrici II. et Guisiae Ducis patris. hinc

Igobba

Legebatur in sumario marmoribus literis aureis Salustiana Sententia: ET PACE ET BELLO CLARVM FIERI LICERE.

Fuldos peregrinationis studiosos cum antea diuersis, hic in hospitio Modoetiato nomen in pariete carbone nigro notatum hoc legi; Iosue Manasses Hierosolimitanus, cum sententiola hebraica.

XIII. non procul via Iacobea est Coenobium Trinitatis Mathurinorum Lunatirorum Ordinis, vestitus fratrum est randibus, cruce rubra rarulisque insignitus. Ordinis huius institutor Innocentius III — qui fertur a Deo monitus vt instituerit fratrum collegium, quibus munus esset Christianos a Turcis raptos in seruitutemq: abactos redimere; in templo isto sepultus est Robertus Gaguinus, qui Cronicam Francorum Gallicum conscripsit; ministez vt dorant huius ordinis. Eius meminit Erasmus Rott: et Polid: Virgilius in henrico VII: de quo praeter epitaphium quod est apud Corozetum, hos carmina ad parietem legi:

Iuste salus hominum meritorum aequissime censor,
Iecubitus ecce tuus pro carnis lege solutus
Dormit, et expectat quo mentem examine vexes.
Peccatis, miserere nec horrida pende flagella
Crimimbus, tua sum factura perennis imago.
Quod facit humanu tellus vocat, accipe tantam
Effigiem Rex magne tuam, quam reddidit hostis.
Tu vitam et mores tu mentis condita noti,
Omnia sunt in spe, tantum miserere Gaguino.

In porticu monasterij simul ac templo ingressus furis ad dextrum, est Francisci Balduini Ictⁱ sepulcrum ad duos pedes elevatum, cum epitaphio, quod est in meis epitaphior. libellis, insignia erant in quatuor lateribus. Nec procul simul legitur Epitaphium Io: de Sacrobosco, Astronomi quidem temporibus sed satis attritus, cuius libellus de Sphaera utilissimus extat. Sunt versus istis temporibus digni, quos ipse reperegisse dicitur, quos vid. in meis Epitaph: quibus sphaera forma adsculpta ramenta.

XI stylo retorti Francisci Marcinus Scenkius, Adolphus Murrarius, alijq nomenclatores ad paulinos mira portenta chrisma de summo altari abstulerunt.

Circa hoc tempus ego primam barbae lanuginem deposui, diuo olim Romanorum moribus consecrari solitam; Testis apud Suetonium Nero, qui numerica cum festa instituit, unde Iuuenalis:

Ille metit barbam, crinem hic deponit amati.

Et plura ad eam materiam scribuntur in libello de coma impresso Paris: apu. Ioannem Burdegalen: in monte D. Hilarij Aº 79.

XI Kalend Martij parmasi a regio Hispaniarum oratore literis aureis insigne, insigne solemnitas in rostris celebratur.

Antuer

Antorpiam initio Junij mensib cum rege Hyspaniarum post longa obsidionem in gratiam redierunt rectis conditionibus, quae typis expressis leguntur. xxviii. Alexander Farnesius nomine regio urbem magna pompa ingressus est, a mulieribus hor dysticho rogatus:

Virgo legit spicas Antwerpia colla potentis
Principis Hyspani subiecit imperio.

xiv. Insulam ritè vocant lustrantibus, quatuor pontibus, continenti Academiae et urbi unguntur; partim Virginis, murialis, et simulacro, a quo non procul alius lignius, ubi mola quae fluminis ruesu agitantur, unde molendinarius vocatur. Pons parvus ad castrum minus (turris est antiqua quae olim ut bolae porta ipsius fuit) nunc rarior, vulgo pekit repastoret, aedificijs quemadmodum et vergundo rivis utrinque, ut pontem non facile quis diiudicet a reliqua platea, est totus lapideus, quemadmodum Virginis, ubi varia ejus generis merces hac tum tempore Ludovici xii magna ruina multos mortales extinxisset, decurionibus suis diarium praefecti eo nomine quarter a senatu multati sunt, pons inde architecto Juliano veronensi splendidior restauratus, et hor dysticho Jacobi Zanasarij senatus:

Jucundus geminos potuit tibi Sequane pontes
Hunc tu jure potes dicere pontificem.

vide Marot a l'enfer

Ferron. lib. iii

vide Jul. Scal. in poem. fol. 91. vbi Cantabridiam et inde ad Caud. 330.

Pons minimularius lignius est, aedibus tamen quemadmodum reliqui utrinque ornatissimus, quibus habitant Auri et argentifabri Mangones gemmarum exploratores: in ponte aeneo Londinario, cum sit tectus et obscurior, multi furum vendentes gemmas falsas, vitreasque, annulos inauratos, torques, ratemales ex aere deaurato vendunt; subsequuntur aperti mimi lignei, quemadmodum minimularij. Habitat sic in insula Petrus Gondio episcopus parisiensis cvii, a Dionisio et volunt Areopagita, quorum omnium nota in Locusto Legunt vocant quos vulgo Monsieur de Paris. Gondiorum familia Florentina, quae brevi ex infima sorte ad principatus honores pervenit. Pater Alberti Retij comitis uxorem habuit filiam petri Viris mercatoris Lugdunensis prostrata pudicitia feminae; Albertus vero Gondij Florentinus mercator mensem et solum vixit, deinde tempore Bodi Metensis scriba fuit praefecti annonae, et Bomsij Faneratorum cartonarius scriba Lugduni. Laudicius Gondius comes Rhetius equitum Franco-Gallicae praefectus sine magister quem Marescallum vocant, Catarinam Mediceam stupri consuetudine sibi devinxit, ut opes regias, honores magnos, et ratera praemia virtutum vitijs adeptus sit. Uxorem habuit Catarinam Clazemontiam, ex familia de Clary nergy; hujus frater dominus de la tour magister domus regiae.

nostro

nescio an Io: Baptista Gondius cuius sepulcrum splendidum apud fratres Augustinianos; habuit is quoq: fratrem Franciscum et Sororem cognatum Hieronimum, regium & nobilium, q̃ uere rubicularium. Petrus Gondius Episcopus quoq: Laudunensis Dux et par Francogallie. Pares a quibus instituti mercium, quam bis ab Azuro Britanno, qui et Gallia partem subuectum subuexit, quidam dedurant. sunt autem xii, bulgo les douze pards de France, penes quos summa Francogallie potestas, cum regem eligendi. Tres sunt duces; Burgundie, Normanie, Aquitanie; Tres comites: Flandrie Tolose, Campanie; Tres archiepiscopi: Remensis, Laudunensis, et Lingonensis; Tres episcopi, Bellouacus Noviodunensis, et Catalaunensis. Hugo Capetus cum antea Ducum et Comitum dignitates essent temporarie et precarie, perpetuas esse instituit, et patrimonij more ad posteros transmittere literis contexit. Verum et ad Gondios redeam, qui in vtroq: operibus abundantes: publicis operibus privatisq. magnificis, ex tam propinquis sordibus, in altum fortune magis quam virtutis fauore ascendunt; vt populi et principum occulto odio prosequuti, ruine proximiores videntur; sic n. Fortuna instabiles ludos, qua.

Tollit in altum

vide Aeneil. 4. epist. Calent. epist. 113.

vt casu grauior ruant

Nunc ad templum sanctum in Insula d. Virgini Matri sacrum venio, quod a quo et quando fundatum, quaue in sor officia, expiationesq. quoq: magnis muneribus vt Remigij Relaquei, in Corosello est ampliter. Magna est molis sed obscurius, quoq: ibi turres quas nescio quantopere Corosellus laudet, quas recte imperitiam suam ostendat, et in patriam dedicatorium animum, cum mediocres sint crassitudinis, altitudinis nec mediocris; sic ad primum templi ingressum Colossus est D. Christophori, tante molis vt Eras. Rotterodamus merito montem non hominis statuam dixerit; eo n. peruenit humana dementia vt non verba tum etiam in sacris profanas commenti fabulas, quod de Christophoro qui Christum mundi factorem humeris gestauerit, quod mundi summis dominis, quod demonio seruierit, mythologicum est non historicum, Homo namque plus quam gigantea superbia, curiosa indagatione inquietum cor, amnem, mundi suprema quesit, et in fragili gloria felicitatis summum ponit; sic de peruenit vt diabolo seruire magnū putet.

putet; quem si divina gratia illuminet, ut coecum errorem et spiritalem miseriam videat, quaerit Deum, quem primum imbecillis in fidei veritate vix agnoscit, donec maiori illustratus lumine ipsum iam Christum per mare hoc mundanum mille periculis plenum pectore gestet; animo deinceps ut bene seniat, tum demum vero nomine ipsius Christophorus efficitur:

Felix quem Christi traxit de tramite Gallo,
Ut noscat Coeli Christophoros dominum.

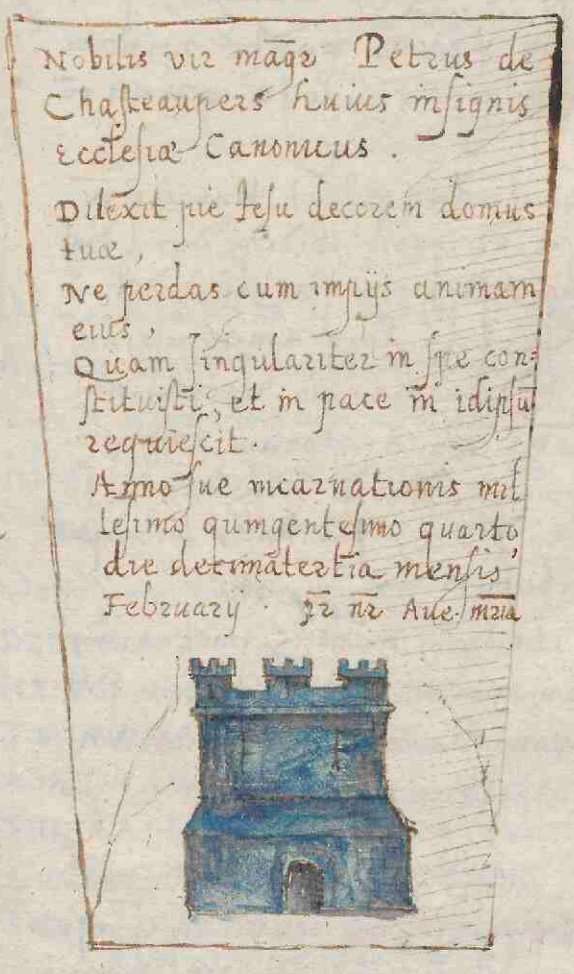

In templi pauimento marmoreus est lapis sepulcralis, XVIII ped: rom: longus, ii cum dimidio latus. Fama est quod longitudinibus tuis Canonicum sub eo sepultum, quod vix credibile videtur, nisi quod et ad chori ambulacrum mensura quoq: passus duos notata extet et pedum: pedis longitudo mei pedis unius VI digit: passus vero XIII pedes: quod lapidis inscriptionem addidi.

Legitur in eodem templo ad imum in pauimento Io: Ruelli medici doctissimi Epitaphium quod est in meis Epitaph: lib:

In ambitu chori latere dextro ornatissimo est effigies argentati cuiusdam templi hac Epigrammata vulgari lingua, multis abhinc annis prolata notata:

c'est maistre Jean Raue qui fu Maçon de nre dame de Paris, par l'espace de XXVI ans, et commença ses nouelles histoires. prier pour l'ame de ly. + et mre Jehan le Boutellier son neueu les a parfaits en lan mil CCC LI.

Vidimus hic ad dextrum latus chori capitis simulacrum, obscuro in angulo loco, vorant vulgo pierre coniect. Brunty. hoc fabulantur de petri cometi procuratoribus olim regij, qui cum magnum auri thesaurum malis artibus collegisset, fuit in reum damnatus, et ex eius tabulis complures domus templum chori marmoratum, et deaurarunt Lutetiam cum non vidisse qui Petrum cometum hic vidit, memorant ob iram minima tanta coelis persecutanda.

philippi valesij

Extr: in templi medio philippi valesij statua equestris, ubi appensa tabella legit salice originem exhibitam, de qua vide Hotomann. Gaguinum in Annalib. Polidorum Virg. in Historia Anglicana. et alios.

humb erat omnium caput Tit. 52. De terra Salica nulla portio in mu
lierem transit, sed hanc virilis sexus acquirit. quod ex na
tura feudorum est est lib. 1. de consuetud. feudor. Tit. 1. §. 3. de
sumptum videtur: quod consiliarij in causa Philippi Valesij
contra Eduardum non omiserunt.
Sunt praterea in insula templa D. Magdalena, D. Dionisij ad
carceres, ubi Romanorum turris, in quo D. Dionisius vinctus
et custoditus fertur, manent rari delli ferri, et putens
undecimetis potus dabatur; est et apud Basilicam parla
menti templum Bartholomei, et non procul ponte minori
xenodochium, quod Dei dicatur, tempore Francisci primi co
ditum.
In templo D. Virginis sepultus est Gaufredus filius Henrici ii
Anglorum regis, Britannie dux, Ao M. CLXXXVII. ibidem dicit Eg
farum extare lar, quam vulgi superstitione sacris edict.
XV. Ambulatum inimus ad pagum Genkily, loco amoenissimo
sub dominio episcopi parisiensis. In reditu arcum Victoriam
ruinosam vidimus, videtur ex nove ab Anglorum tempori
bus extare, vulgus spectris infamem dicit: meminit hu
ius Froyard: dicity: Henricum comitem d'Erby fil. ducis Lancastri
et inde Anglorum regem, illic habitasse.
Eodem quoq die cum Carrione P Melissum invisi, poetarum
Germanicorum verum mel, qui iam epochmatibus puerilem sub
pralo subobat, dedicatam Anglorum Regine, et inde An
glium rogitabat: statim XLVI annorum erat, utpote qui
Ao cIↃ IↃ XXXIX natus.
XVII. de urbe Antuerpiensi parmensi nove digno dicenda
actum, et — ad parmensem Legati ex urbe missi sint
principes Maximinus Althanius consul externus, Wilhelmus
Macrodius Dufflerus, Joannes Sigonius equites, strabmi; Andreas
Vesselius, Matthias Lunoys, Ludovicus Amigarius, Cornelius Pruyne,
Philippus Lantmeta, strabmi, alij: nonulli ex civium, prefecto.
XVIII. multa Lutetie sodalitates, quas confraternitates vocat,
Ducum nominibus insignita, quarum connumeraturi sunt, mirski
(vocant Barlet de Gentilly) totam urbem holoserica ves
tina cappa sui dii magna deprota et tintinnabula ovi
nola circumdant, et sodales tali die communia debita pro
clamant.
XXIV In suburbio Honoriano (quod est maximum) vidimus coenobium
Capucinorum a Catarina Medicea inchoatum, nondum vero per
fectum: mirabile hoc cucullatorum genus Italia nuper trans
vectum, a Cardin: Lotaringo, ex familia sunt (ut rerum) D Francisci,
quos se horum imitatores, ceteros vero Franciscanos illegitimos
fatentur, nudis pedibus, et per totum vita spati
um unico cucullo contenti unica debent, sed varijs fragmē
tis

Articulos dedit: ap. me habeo.

tib ar partibus reficiunt, ita vt pmlob ſmt Argonautarum nauis, quæ cum aliqua ex parte defecit, nouis reſtaurabatur; vtiq; Theſei vita narrat Plutarchus - vide Chopin: ſacra polit: li: 3. pag: 544
xxvi. poſtq hoc tempore Lutetiæ valde aucta eſt, et quoq: Aurel: multum frequari dicitur.

Cum per caſtellum minus ad pontem virginum pergerem, tanta ibi equorum, mularum, curruum, lectirarum, hominumq: multitudo, vt vix longo tempore tranſire tuto liceret, ita vt hic vere quod olim de Roma Iuuenalis, Sat: iii, dici poſſet:

Magno populus premit agmine, lumbos
Qui ſequitur fecit hic cubito; fecit aſcere duro
Alter, at hic tignum capiti mouit, ille mereetam:
Pinguia crura luto, planta mox undique magna
Calcor.

et verè a luto Lutetia dici poteſt, cum perpetuo luto quædam plateæ licet ſilicibus ſtratæ, occupantur; odore admodum peſtilenti, quo rum nonnullo tertio tandem die expletæ eſſent, nil odoratius ſum poſtea. Occurrebat platea Martiniana templum D. Martini, vbi extra ſummum altare eſt vitrum vitreo non admodum vidi, vbi xii Sybillarum oracula de Chriſto Ægyptii:

DELPHICA.
HELLESPONTIACA: Jeſus naſcetur =
TIBVRTINA: Hic puer ex Maria virgine natus eſt.
AGRIPPA: Naſcitur prophetæ magnus ex virgine, ſine maris coitu.
PHRYGIA: Inuiſibile verbum palpabitur, et naſcitur ex virgine, vt Deus.
CVMANA: Naſcitur Deus in diebus nouiſſimis de virgine Hebreâ.
SAMIA: Filius virginis erit ſalus gentium.
CIMERIA: Naſcitur de pauperecula, et beſtiæ terrarum adorabunt eum.
EVROPÆA: Regem æthereum tenebit in gremio virgo domina gentium.
LYBICA: In paupertate egredietur de vtero virginis, et in perpetuum regnabit.
PERSICA: Aſcendit puella puerum nutriens, dans ei lac proprium.
ERICHTEA: Jeſus Chriſtus filius dei Saluator e cælo rex aduenier, per ſecula futurus.

Obi et hoc legitur Epitaphium,

M. ABELIS BVRGVNDI, REGII ADVOCATI;
quod luſit cum ei parentaſset viii Septembr.
Anno 1552. P. E.

Nemo laboratam Burgundo extollere molem
Tentet et ex phrygio marmore diues opus;
Pectoribus ſatis eſt hunc noſtris eſſe ſepultum,
Perpetuo nobis et pietate coli:
Heu mihi fixa meâ ſic huius obeſſat imago,
Menti ſic facies tangit vbiq: animum,
Noſtra virum per me talem cognoſcet vt ætas,
Lugubris gemitus præcipiet ſonos,
Huius poſtq: decem recolentur facta nomen,

Hunc mihi si qua fides posteritasq: genet.

Hinc eadem viâ occurrit templum Juliani; inde Abbatia Martiniana extra urbem, ubi, praeter alias inscriptiones quae in Corrosato leguntur, hoc legitur carmen:

Restituit sacri haec Amelotius atria templi,
In quo Martini longo stat gloria saeclo. v.

xxvii. platea Antoniana perlustrans vidi Jesuitarum aedes, nondum perfectas, in earum situ templum parochiale D. Genasii, cuius turris de viva lapide a fundamentis reparabatur, ubi hoc epitaphium aureis litteris in nigro marmore scalptum legi: D. O. M.

Hic iacet Reuerend. in Christo pater Ludo: de Mainteternes, Do: et vicecomes de Maniquet, Abb. monast. de Chaztres et S.ti Petruuini, vicarius general: illustr: et Reuer: Princip: D. D. Cardin.lis de Bourbon: qui obiit xxiii die mensis Septembr. anno Dom: 1579.

xxviii. Viam Honorianam transiens vidi templum Honorij amplissimum, et canonicum lumine raptarum a D. olim Ludouico Galliarum rege conditum (norant antigo a numero, les quize vingts. i. ccc.) est et ubi crux (la croix de terzonnier vorant) ubi sacpe supplicium fit; et sic olim Brunechildim, multum tendentissimam iussu Lotarij II Francogallorum regis quatuor equis discerptam ferunt, de qua vide Gaguinum in Cronicis.

In reditu remittentium scirimi viâ Jarobaeâ transiens in eius medio vidi monumentum hoc Frisonis cuiusdam nobilis; Gallicum epitaphium est in Corrosato, Latinum magno labore quod litterae spectant excusae, descripsi:

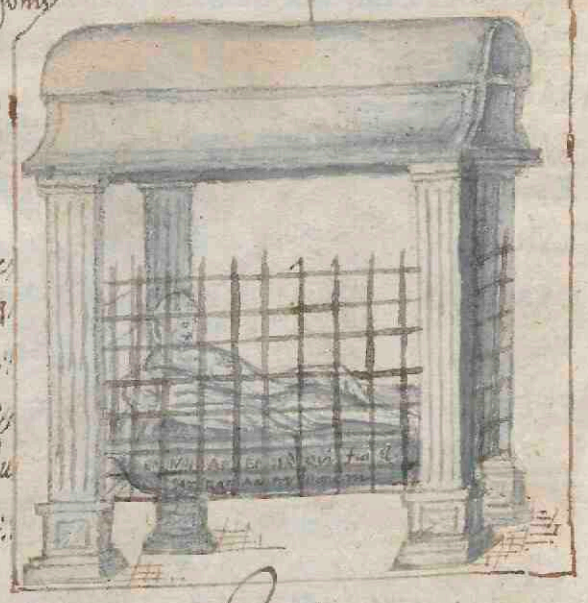

NOBILITATE GENERIS COMITVM ORIentalis Phrisiae, et animi corporisq: dotibus praeclaro DNO ENNONI DE EMBDA, ciuitatis Emdensis Praeposito, et electo satrapae, propter certam huius corporis resurrecturi spem, ac amoris sinceri testimonium: Auia materque sua filio suo unico.

Carmen quod in uno est monumenti latere rum insignibus sequitur:

Quid fuerim nostra haec recubans demonstrat imago,
Quid sim quam teneo putrida larua docet;
Peccati hanc nobis paenam ingenuere parentes,
Huius sed Christus soluere vincla venit:
Nunc mihi viuenti spes quae fuit, et morienti
Aeternum corpus quale habet ille dabit:
Peccati, fidei, Christi: hinc perspice vires,

ut te

. vt te magnificet viuificetque Deus .

Ad parietem dextrum templi, in Lamina (mi fallor aerea, est epitaphium Angeli Cogneti viri integerrimi, integerrimum, vetustatis quandam laudandi Plantinam, quod rum Longius sit, et in meis epitaphiorum libellis extet, sit praetermissi, Angeli Cognati quoq: meminit in poematijs suis Leodegarius a Quercu est et alind in templo Lodoica Archeria matrona doctiss: non improbandum, quod nigro in marmore litteris deauratis scalptum sit legitur.

D. O. M.

Lodoicae Archeriae matronae integerr: cui tenue corpusculum mentis altae capax, forma vxor grata, mira venustate condita; quae praeter muliebr: opif: literat: poes: pict: Arithmet: Musi: art: sup: sexus conditionem imbuta, virtute ac doctrina praestantiss: queng: sui obseruantiss: habuit, lib: reliq: male: ter, Joan: Henr: Casp: puell: totidem, Dian: Lod: Magd:

Henricus Simon quaest: ration: reg: vir moestiss: Cam. XIX peren: concord: ne minim quidem amoris mutui fugisc: vna transactis) ex pierp: illius voto superstes B. M. T. M. posuit.

Vixit ann: XXXVII, ob: an: XPIAN CIↃ IↃ LXXIII XIX KAL IAN. I. G. P.

Sunt praeterea intob D. Jnomb S^ti templum, domum respicientii.

Ridebant nos Franco Galli, quod vespertino Homy pro despernoctu vtebamur: tamen Homy in limbo Patrum quintum Anglicanorum legi, par in sententia; Homy soit qui mal y pense; Vor quoque dnum inuenio Froissartum, qui vixit circa annum Christianum M CCC, quando ait: et mourt Homy son royaume.

XIII. Ridiculum contigit in Clotualdano monasterio, noctu quidam milites cityantes rum molitore qui habitat in ponte, sub domum effringere studebant, sed ob dogibus rum exortatos exterruerant; paulo post non procul rimis conspexerunt ignes, veluti pomtos vmbrarios, hostesque arbitrantur, multaque in medium moestis studijs conferunt; tandem et audaciores mimico L armati exeunt, exploraturi, quidnam esset: vi rum propinquarunt, tanquam in hostes subpectos coeperant, militareque clamore insultant, nec quisquam audiunt, procumbuntque lassi dormitudes sed noctuinas experiunt, in quas tantam vim fecerant, deceptique non sine risu exportantur. simile quid sibi contigisse in quadam Germanica silua narrabat, Melissus rum transiens pro horso intuebatur nbsmc inprudenti metu

SEPTEMBER

Extulit imperium et Romanum Octauius orbem,
Recte hinc Augusti nomen vt auxit, habet.
Annos præteritos September fructibus auxit,
Inde tamen minimum cum mifer auget habet.

I.

Non procul a porta D. Germani est collegium Franciscanorum, quo cum templum antea aliquot annos totum deflagrauit, nunc quis quod superius restaurata a regie, aliisq: principibus quo cum in vitris effigies et insignia spectantur, etiam Francisci Valesij Alanconij cum totius Belgia insignibus, et patrizia mea. Hic multa sepulcra Epitaphiaque, ac in primis Helueti cuiusdam Nobilis virtute militari, cuius vna ex marmore effigies et Elogio: SOLA VIRTVS EXPERS SEPVLCRI. hunus Epitaphium restauratum est in Coroleto; est vt fit vnius pro temporis ratione docti, in marmore nigro Literis deaurata. Nicolai de Liza, quod mirer Coroletum non viderim, at cum sit longius, ad Epitaphiorum meorum libellos lectorem voro. Monstratur sit quod columne sancte ligno mixta, tanta erat studiosis quanta ipsa esse dicitur.

de hoc vide Pontanum.

Honorius 3. Vetuisse eus ne parisijs legi traderet Bulæus memorata.

+ III. Est die Academie memorabiliora perlustrauii, vbi collegiorum ad scholastiorum institutionem magnus mirandus, ac gnorum nominibus, et institutionibus, Academiaque primigenijs multa Bellouestus et Coroletus. est ibidem abbatia amplissima D. Genouefæ, a C. Lodouico qui primus sacro ablutus fonte Christi amissimi nomen tulit, condita in honorem Apostolorum postea vt puto; sed postquam Genouefa multis (vt ferunt) miraculis clara est in templo sepulta esset, pulcrum nomen prædidit. Hæc Genouefa tanta veneratione a Parisiensibus colitur, vt eius ossa in scrinijs (tanquam D. Tutelaris) meritatibus implorent, et loculos in quo ossa eius condita sunt solemni supplicatione per vrbem ferent, mirumque vadet duo Canonici D. virginis abbati dantur, ne latrocinia et furta etiam in sacris: est in choro sepulcrum fundatoris regis, et in crypta simul exoris Clotildis Burgundionum regis filia; monstratur in quodam sacello D. Bandelij rapti; in alio est sepultura cum similacro marmoreo Archimandrita cuiusdam vt videtur; vbi est Epitaphium in ære M. Johannis de Haistray, doctoris in Theologia, qui vixit Anno mill. quingentes. xxxii.

vid. H. Sufannæi Lucæ lib. iiii.

Vixit Johannes Haistratus Apostolus alter
sacra ferens, doctor nobilis atq: pius.
Dona dedit, cælum voluit, diuina petiuit,
vixit vt hinc viuat, viuit et hic recubat.

huic

huic contiguum est, et ipsem Abbatiæ claustrib continetur parochialis templum D. Stephani protomartyrib, quod totum restauratur, in cuius cœmiterio Epitaphium est Gallicum mirabilib et lacrumabilib rasud, huius quoq: Historia operæ statuario ab altera parte aduersa sculpta cernitur, qd. in meis epitaphiorum libell: videre est...

Sunt præterea templa parochialia; D. Nicolai Sutoris, D. Hilarij in monte et ad cloacam forumq: Maubertí carmelitarum conuentus, cuius columnis circumdatis sutrobatur in porticu, origines Carmelitarum pictura operibus illustrata spectabatur; ubi helias et Heliseus (quos sui ordinis minimum quam impiè autoreb sarmint) cuiusdib carmelitanis prædebant, deinde quomodo de monte Carmelo ab D. Ludouicus Rex Parisios traduxerit, et qui habitum nigrum et albis lineis distinctum, impetrata a Pontif. Romano facultate mutauerint, meminit horum Antonin. Episc. Flor. 3 parte hyst. iii, tit. xx, cap. v. Forum vero Maubertí omnium rerum venalium ad ostia usque, eumq: spectantium abundat, huius cloaca fœtidissima, adeò, ut in proverbium Erasmo cesserit, olet ut Cloaca Mauberti.

Ab altera Academiæ parte, est templum D. Andreæ ad fœnires, ubi ad parietem hor lapidi sinistri lapideo sculptum Epitaphium:

D. REVERENDO IN CHRISTO PATRI AC DNO EIDEMQ3 clarissimo simul et ornatissimo viro HENRICO SINDER scoto, Rosensi Episcopo, Reg: Maiest: a consiliis, nec non supremi Scot: senatus præsidi oculatissimo. IOANNES SINDER A RESTALRIG germanus mœstiss. posuit.

Conditur hoc cippo Rosensis Episcopus, ista
Quem docuit veris viuere terra modis:
Excepit hæc eadem vitali lumine cassum
Terra, et ubi didicit viuere, morte cadit.

IDEM GRÆCE.

Θάπτεται ἐν τούτῳ ῥοσσαῖος ἐπίσκοπος ἔρχει
ὄντε καλῶς ἀληθαῖος δίδασε βιοῦν,
καὶ τηδέντος βίον ἄυτη χθων ἔσχε, μὴ ἠχι·
οὐήσκει ἀρτιγένης ἔνθα δίδης βιοῦν.

ALIVD.

Dant Sophiæ veram traducere dogmata vitam,
Et fati memores hæc iubet esse viros;
Quid nisi ventura Sophia est meditatio mortis?
Viuere qui nouit, nouit et ille mori.

LVTETIÆ DIEM CLAVSIT EXTREMVM IIII NON. IAN. Ao 1564.

In

In aduula quadam eiusdem templi est sepulcrum Christophori Tuani, sculptura et opere splendidiss, in duus medio Equestribus ad viuum marmorea, habitu praesidis, utrinque columnae sunt porphyreticae, duaeq: ex alabastrite statuae, supra caput insignia; subtus duo Genij aerei, ad quorum pedes tabula est marmorea nigra, in qua aureis literis epitaphium, opera Plumini: quem optimum statuarium hoc tempore habet Francogallia, meritum; nec inde procul Amici Tuani epitaphium. proxima in aduita est monimentum sepulcri marmorei porphyretici, aere insigne praesidis Philippi Segueti: epitaphia vide apud Corosetum in additionibus, et editione anni Gryphiani. CIↃ IↃ LXXXVI. Quindo memenit sor dysturgo Leodigarius a quercu:

Magne vir et maior (sic sunt tua fata) future,
Si tu maiori tempore vivus agas.

Legitur ibidem aliud carmen sepulcrale non meditandum:

IN NOBILIS CVIVSDAM MANES

Herorum sedeant tumulis, umbramq: Locumque
Commendent Bellona, citis Victoria pennis,
Gloriaq: et surgens pre quam noua gloria viuit
Fama memor, Manes alios Astraea, bonique
Siue mali Pithio hortatrix et honoribus artes
Addictae celebrant, alios labor improbus et sors
Copiaq:; hoc minimum probitas pietasq: sepulcrum
Prisca fides ac simplex, cunctis sempet egenis
Praestita, desertis viduis teneresque pupillis,
Vel vacua tutela manu, contemptus honorum,
Morsq: secuta bonam vitam bona semper honorent.
Sic proceresque ducesque viros vel sorte vel arte
Insignes diteque sua, tumulisq profusus
Et laudes et opes EZELINVS et illius vrna
Deficiat breuis, his armis, his artibus hospes,
His opibus Christi Christo duce, regna petuntur:
At quod fata decus superant post fata petendum est.

Froissart fait mention du tour de l'oure, où fust mis prisonnier le conte de Montfort, qui auoit par force occupé la duche de Brettaigne, apres la mort de son frere l'an 1341. vol. 1. chap: 73 & 4. chap: 71. pa: 208.

Lutetiae romulia sunt celebrata diuersis temporibus: primum sub Iohanne III pont. Rom. et sub Benedicto IX. et Aº 558. Vid. Gopm sa: pol. 1. pa: 200.

1574 Campan. lib. 5. 353. Non molto dapoi la corona il re (Henr. 3) s'innaghitosi di Claudia figliola di Nicol. Co: di Vadamont, ch'altri chiamo Ludouica di rara bellezza d'aio et di rozzo e la prese per moglie, non senza marauiglia del pop. che no hauesse procurato di far-

IV. Ad sequanae ripam monasterium et templum Augustinianorum. (quorum originem videre apud Polidor. Vergil. de invent. lib. VII c. III licet) magnesub, haec animadvocti a Crosetto et sub auctore omissa; in aedicula templi ad sinistrum in lamina aerea ejus hoc epitaphium Memmii:

D. O. M.

Et diuturnae memoriae Jani Jacobi Memmi multis praeclaris muneribus honoribusque perfuncti, Jurisconsulti, Antecessoris Tholosae, propraetoris urbani Lutetiae Parisiorum, Libellorum supplicum in regiâ magistri, et regii in consilio sanctiore consiliarii: Liberi moestiss: posuerunt.

Natus est Rupefolii in Aquitania, obiit Lutetiae Parisiorum Anno a partu virginis CIↃ IↃ LXVIII, VIII KAL: Novemb: vixit ann. LXXIX, menses V, dies XIII.

Aeternum placida compositus pace quiescit.

Ante sarcellum gemini ejusdem aerium, hoc legitur Epigramma:

In Reuer. dm. Ludouici Chantereau Dei gratia nuper Matisconensis episcopi ac Sancti Eruii Abbatis huius tabellati authoris commend: Epigramma; qui obiit XXIV Septemb. 1551.

Carmina magnificas si laudant prisca columnas,
Egregium dicos hocce viator opus:
Cantarellus amans diuum Ludouicus honorem,
Prouidus extremos hoc dedit ante dies.
Aequora famosos generat calefacta vapores,
Hi imbrez et hinc lapsus rursus in aequor abit.
Si decet in sacris cumulata numismata rebus,
In sacra legitimo dona redire gradu.

Non procul hinc sepulcrum ex vivo lapide ad suos pedes altum, cum simulacro monumentali, cui notatum epitaphio:

Hic inhumatus adest Robertus robur honoris,
De porta dictus, ordinis huius amor
Eximius doctor, has qui bene condidit horas
Fac supplex precibus viuitet ille Deo.

Robert de la porte natif de Paris, et filz du conuent, en son viuant maistre en Theologie, et prouincial de la prouince de France de sa religion de s. Augustin. trepassa l'an de nostre seigneur M. CCCC LXXXIII le XVI Decemb.

Ad dextrum aram maximam latus in aedicula a reliquo choro separata, marmore mutato et aere splendido sumptuosa in sumatub Philippus Cominaeus historiographus (licet bonis omnibus artibus destitutus) sua aetate celebrissimus, de quo magnum extat magni vivi Justi Lipsii iudicium. Intumbit In notis ad Politica. sembus in quadam substructionis suae cum uxore sua simulacrum.

parentato ro casa d'Austria o altra reale.

rum; Sub effigiib⁹ hinc delineata opera Phillippi Vingij soda
lib⁹ mei. antec opub⁹ Historiarum, quod iam sub prelo ex
cudi spectabitur. Non longe a patrio est filius Ti
mulus, altus pedes duos, cui supe
rius marmoreum sub simulacrum,
patrium vultu doctissime refert, ut
ita ex non ambigam sub divinam effi
gie esse expressam; Epitaphia
sunt in Corioleto: patris tamen Ti
berij inscriptus legitur:

Qui non laborat non manducet.

Dicit pont. lib. de obed. parisijs tantum 10000 fuisse studiosorum.

V rolebramus natalem Lud. Carrionis Burg. quadragesimū. Andegauię morib⁹ de audio et mortuorum imagines ad unam similitudinem depicta sepulcris appendantur, et in exequijs (Roman. vet. quodammodo more) circumferantur.

IX. hospite nostro duce, castrum S. Mauri ex peculio Catarinæ Medicææ sed imperfectum, ii ab urbe Lapide, ultra Sartonium pontem ad mirandæ cupam, usum inimus: Structura est italica splendida, primum ianuarium intrantib⁹ in frontispitio, insignia sculpta videbantur, et ab utroque latere feminea statua, geometriæ una, Astronomiæ altera instrumentis instructa; ad Angeli parietes Francisci I. et figuræ collocatæ, cui non procul aderant Charites ex eadem lapide. Hoc Epigrammate:

Castri Guillelmi mem. Frossardus vol. 1. cap. 194. et 4. c. 105. Maurici vera fit mētio in Vsuard. Marbyrol. fol. 13. et 14.

Hunc tibi Francisce asseritas ob Palladis artes
Secessum, vitas si forte palatia Gratae
Diana et Charites, et sacræ vere Camoenæ.

hinc quædam videntur abesse, ut in sequentibus, quorum pars gypso erat obducta.

Ut vinas valeasque, forum hic vitabis et urbem,
Nec res a Numine nec revocabit amor.

Supra ostium trib⁹ erant statuæ marmoreæ, quarum Æsculapio dedebatur una, altera rapido cursu; in porticu palatij antiquo vid. hoc fragmentum epigrammatis legebatur:

Certum carpe manu namq: ipse volens facilisq:
Si te fata vocant non aliter sequitur.

Vide Fusium l. c.

Adiacet sylva amoenissima et pagus, in quo collegium canonicorum D. Mauro sacrum, unde 16. horæ de festis, et matutinis recitantur; Hic collium altitudinibus, paterarum orbibus, Fluvij limpidissimi lenem cursum, arborum umbras, ferarum multiplicium lustra, et ut vno verbo dicam Tempe, in quo nil amœnius desideratur. In vestibulo arcem Virentianam (ita appellat Virgil. in Æneæ. v. Anyl.) in memoriæ vidimus, quod nemus phil.

Adeod.

Philip. Adeodatus muris cinxit, et Henricus III monasterium Hieronimitanorum fratrum fundauit, in quo ipse saepe pernocta re dicitur, habetq: ibi saltum sine quarum omnigenis feris refertum, Vergil. Polidor. de locis in Anglica syl. sic scribit. Vincentianum nemus (nomen id est regiae villae) a Lutetia circiter passuum tria mill. ad ripam Sequanae sitae, sed parum recte in loc qd. vltra mille passus ab urbe non absit. De fundatorum Canon. in regio sacello ens, arcis quadā Gallor sat pol. li: 1. ca: 8. nu: 5.

Est fere eadem via, villa et locus admodum cultus Villerij, cuius dominus Enus nois regis a secretis: in quo, et ambulacra arcno solidata et ampla, arborū, fruticū herbarū florū, et cetera, omittam, est piscina rotunda ad formā nauali cum Romanorum, seu Latinis, in quibus pugnas nauales exhibebant Imper: quorum figura in antiquis monumentis cernitur. huius vsurij haec est forma:

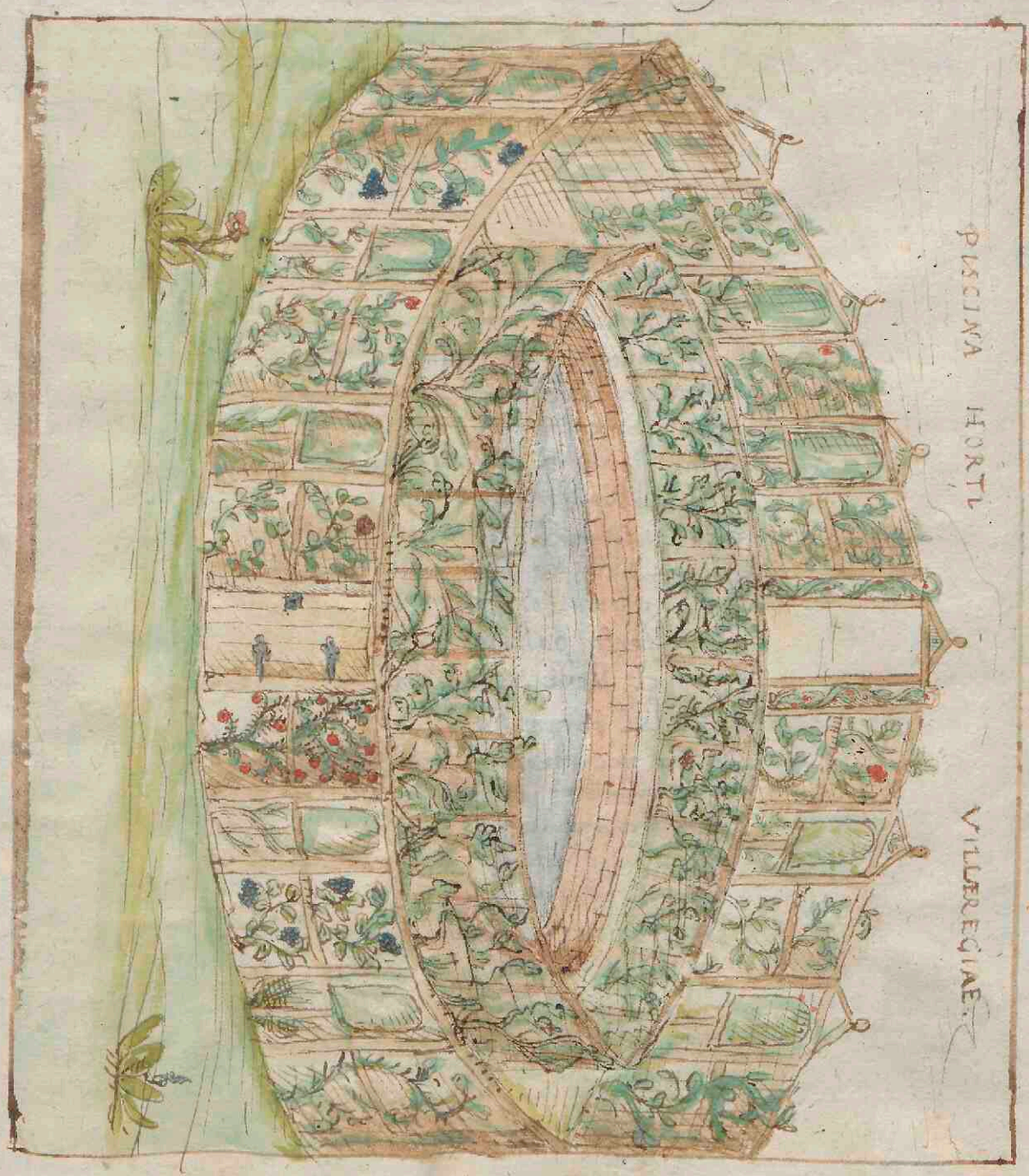

Est ibidem hortus in formam valle multo depressior reliquo multo undique arbore conspicuus. Est in medio fons mirabilissimus, et aedicula aenea, in cuius fronte effigies collocata. Caii Tiberij Aug: et Germanici Caesaris, virtutum ejus gulae quam plurimae expressa ex Lauro, Cupresso, et Herba salutari, sive Rosmarino, semper virentia, exoticos quoq. fructus magna cura hic alebat. In exitu ad portas bardimus effigies circulares ex lapide candido Herculis maiorum domitoris, et Alexandri magni bellorum parentis.

XI Lapidicinas vidi in agro parisiensi lapidem minus durum, dicuntur tamen tempore indurescere.

XII Loca urbis haec pelustrani, in via Antonina, sacellum Antonij minoris, ubi crocodilus ex egypto adductus suspensus retinetur. Non procul hinc ad Biragium, ubi proximus fons, quem Renatus Biragius Mediol: Cancell: Franc. Gal: et Card: suis sumptibus in usum publicum deduxit, hac qua vides forma ex lapide candido ornat.

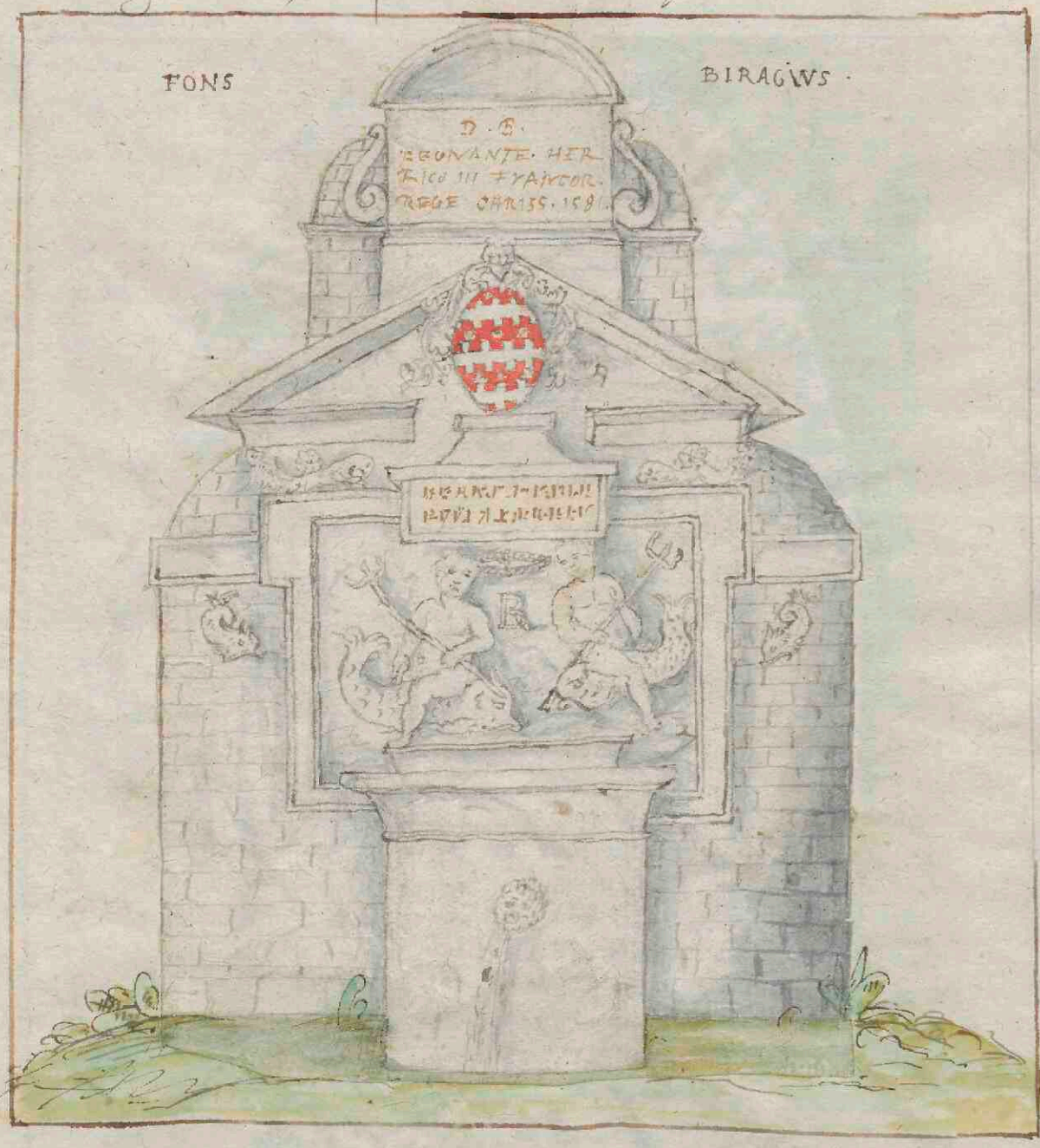

Sunt

Sunt hoc quoque in loco edes multorum Principum, nobiliq:
singula palatia decorab, tanto sunt splendore, vt sunt:
Nauarreorum, Gussiorum Nesli;
Est et ab Italo quodam domus condita impensis Burentorū
amplius mill: aureorum Francorum, vbi ex marmore
et porphyretico omnia lapide nitent, exteriori in par
te ad frontispicium nigro in marmore. Literis deaura
tis hoc legitur epigramma: Res vt vbi parta, ibi
manedt. Sunt ad monasterium et templum D. Catarinę
ad Vallem (vulgo au val des escolliers) quod fuit extruc
tum usu D. Ludouici, precibus multum prætorianorum
(Carcifers vulgo sue archers vocant) qui in ponte Boi
no votum D. Catarinæ fecerant, si diuolerent templum in
eius honorem se erecturos; Est dorot inscriptio quæ
est ante vestibulum, quare rapsodi illi regii Sursē
pelizi dementes sunt, quemadmodum quamplurima al
lorum sepulcra ibidem indicant: Est autem nobilis fi
ysse vestitus, quæ ibi exsculpta, in quorum locum du
centi illi nobiles regiæ famili
ę, qui malleolos deauratos
ante regem gestare solebat,
successisse credam. Vnius
sepulcri formam sic exhibe
despinxi, ex qua cuius tem
poris habitum militarem inspi
ci licebit: præterea multa
nobilium et Equitum ibi se
pulcra spectantur quæ ap:
positum memorantur.
Est ad dextrum ædicula mar
morea cum Burgini sepul
cro splendido ac pene regio,
ac statua, pari modo habitu
vxoris quoq: cuius, quorum ep
itaphia in loco isto leguntur.
Via Antoniana sequuta
tum sunt ædes, quos via tabernæa in vrbe ædis Lin
gonicis ædificatas, stolas quas, deformes, strabit Mo
lineus, quod et Cornelio Tridentino approbabis
diuersum. Vide quidem in consili supra Iom: Tridēt
rapite LXXVI.

ex insignibus et simulacris

Non procul.

Non procul a via Honoriana est domus regia Catarinae Mediceae, Henrici II uxoris, Henrici III. matris, in qua sunt vidi columnam candido & lapide bino opere corinthiaco elaborato; ~~scalae~~ scilicet scalae coclidi, qua ad superiora aedium ascenditur, circum ornabant gigantes emblematibus:

H. Henricum signat, ubi cum nimium implicatum Catarinae exprimit, est quoque forma lunae respectus, et alludit ad symbolum Henrici II regis: DONEC TOTUM IMPLEAT ORBE: Cappa rotundo vero ubertatem et omnium rerum abundantiam passim: sub qua ~~regio~~ denotatur.

Est praeterea templariorum olim domicilium; hi sub Philippo IV cognomento pulchro penitus exsti, ruderibus: supplicio per totum Gallianum orbem conquisiti et mactati, ob haeresim (ut volunt) a nefandam in religionem Christianam contumeliam; de qua vide Crinitum de Honest. disciplina lib. XXIV. cap. XIII. quamquam quidam gaer omnia a pontifice clemente ipsorum bonis que iam in infinitum excreverunt; inhiante, ficta arbitrentur. Antonin. Florent. Antist. sic videtur asserere, tum a rege ipso gaer crimina imposita iniuria putet, et opibus tantis potiretur. Horum obsequio et sic aedes Equitum Rhodij possident, quorum quidam sacerdotio funguntur, quorum sequenti folio & Lapide sepulcrali do formam, habitumque; alij bello contra Christi

vid. platinam et Genebr. lib 4. Chronogr. Ang. Rocca bibl. vat. fol. 213

part. III. tit. XXI c. 1. §. III.

Angelus ad Cod. de haered. instit. fol. 152 col. 2. templar. collegium improbatum esse per SS. trad.

Vide Amm. lib. 3. Masson. qui non aret sed ex calumnia factam templariorum extinctionem tradit.

christiani nominis hostes contendunt, ex quorum numero precipui Equites Melitani. In horum templo est sepulcrum cum statua Liladami postremi Rhodiorum magistri, qui Solimanno post grauem obsidionem tum nulla subsidij a Christianis principibus uiuli interpositi bello contractum, (quod Forot) sodem anno quo hoc populario Hadrianus in Pont. Max. electus est, insulam et urbem relinquere coactus fuit; huius Epitaphium alibi est in Corpore. Extat etiam in templariorum ecclesia quam olim templariorum fratres fecerunt, ambitus harum aedium amplissimus muro multo oppidi uinctus. Ab eis proxima porta et uia nomen habet.

Vicina est platea crucifixi Jacobi ubi domus nova in nigro marmore literis deauratis hoc continet Epigr:

CL. GVIOTVS III MERCATOR. PRÆF. HIS QVATERNIS ÆDIBVS PEDES OCTO RESCISSIS TRIVMPHALEM HANC VIAM EXORNAVIT ET AMPLIFICAVIT. REG. CAROLO IX ANN. SALVTIS CIↃ IↃ LXVI.

De constantia templariorum et quam falsò ipsis obiecta sint impietatis crimina strabo Boratus de rasibus illorum libro 9. damnati sunt Conc. Viennensi sub Clem. V. PP. XVII. Cum templum Jacobaeum ingressus essem ubi sunt ossa eorum ibi legi Epitaphium quod non est apud Corpetum; in nigro sculptum marmore:

Petri Jacobi hic ossa reposita quiescunt,
Post bis sex vitae lustra peracta sua;
Qui Bazae dominus, dominus simul Oruilieri,
Regi a Secretis consiliisq: fuit.
Artibus ingenuis studuit, quarum actus amore
Londinenses patriâ fecit ab urbe vias.
Unde reportauit patria tot commoda, ut illi
Annibalde tua sit data cura domus.
Cui sua tanta fides prudentia tanta probata est,
Ut curam nati traderet ille sui:
Parisios tandem repetens, aeditis honore
Functus, urbanis muneribusq: praefuit.
Sic acta placidè vita iustèq: peracta
Uxori flendus, flendus abiit populo:
Ergo viro Joanna suo Fulcroia dum vult
Mortua coniungi marmor utrique dicat.
Felices ambo, iacet hic bene mortuus alter,
Altera, tanta fides, viua iacere velit.

meminit Guil. Gagnius Fol. 71.

xix. non procul ab Augustiniano Rex Henricus iii. populusque Parisiensis pontem vniuersitatem et urbem supra Sequanam vniungentem, magna mole et impendiis cum aliquot annos insumpserunt, cuius nouum iam media parte absoluta quae Insulam attingit, Odi Equi statuam, quem in pontis medio collocare constituit rex, vt sui memoriam Valesianum appellare, quandoquidem nonam Lupara alii vocant. Hic in proximo palatium (vt dicunt) Nemorij Ducis, nescio an Ludouici Gonzagae vicarij generalis olim Caroli ixti, quod non ita pridem perfectissima architectura cum ornatu multis impendiis extruxit.

xxvii Augustino Lanteio et Jacobo Cruchio Germanis comitibus, qui Duaco Visendi Parisios ad nos venerant, Porta Dionysiana excunti Fanum Dionysij petimus; et via lapidibus strata perpetua ii leucas; ad viam duplici ordine passim regum in pilis et columnis statuae, certo spatio aequali distantes, vulgus fabulatur Dionysium raptum suum manibus ferens ibidem quieuisse, et comitem sequenti turba fabulosa: hoc tempore regum ad singulas corpora, quum ad sepulturam deferuntur, quiescunt. Nunquam in Templo aut Abbatia videram ab vlla omissa ceremonia: Thesaurus sacrosanctus, insignium, regum principumque vestium monumenta pauimentum varijs coaptatus; sunt tamen qui dolunt, posteriores primores ad rapiendum quam ad dandum faciliores, veris gemmis fictitijs fabrefactis mutatis, vitreas plurimas quasque substitutas, quod ex gemmariorum mercatorumque prodi tum narrat. De hoc Thesauro quaedam annotauit Hieron. Cardanus de variet. rer. lib. xvii, cap: xcvii; quomodo vtrum vera a falsis gemmis dignoscantur, prodidit in Observationibus suis Belonius; qui de monocerote suae animalia vniuersa git cap. xiv. Qui Thesauro praefectus est, mediante lucerna, facili labore cuiuis monstrat; distributus est per sex armaria, in quibus simulacra mortuaria ex cera ad veram similitudinem expressa vidi; Henrici ii, Caroli ix, Francisci valesij Alanconij, quae fuit mos veteri more quem Tangit Juuenalis sat. viii,

Tota licet veteres exornent vndique cerae
Atria.

seruitant. Monstrabat nobis praetoria assecuti lingua, D. Benedicti caput, mitram, et calicem calamarium; scriptorium D. Dionysij, Coronas regis reginaeq: lapidibus et auro praetiosis zaphiro Adamant. Rubinis insignes. Calcaria regia; cuncta admiratam tui ex vetere domina particulam mosse dicebat. Dentem D. Joannis euangelistae, manum D. Thomae, digitum Bartolomaei, pedem Dionysij

ſñ, Ludouici ſceptrum (manum uſpicia ſerant) argenteum, onychinum aliud; Vaſa duo ex gemmis ſcalata; effigies gemmeas Tiberij, Cleopatræ, Agrippæ Sabarum; pedis Gryphi extremam ungulam auro inclusam, quæ diuis geometrici longitudinis ex ſcrupulata proportione, modo cognoſcitur, non aliam ſed magnitudinis quoque magnitudinis fuiſſe colossum, unde potuit conſtendum gentem aut formæ animalis cuiuſpiam, aut fictum quid eſſe, cum de Gryphis fabulosam Plinij hiſtoriam multi aſſerant. Aſſeruantur ibidem Latinorum Lusus Oburnea ſimulacra, inter quæ ex ebore totus Elephas caſtellum militare duos ferens, dicunt Caroli Magni Imp. Rom. et Francogallorum regis ex ſupellectile. Tres enſes rubigine obducti, Joannæ Virginis, quam vocant la pucelle d'Orleans, cuius bellicis rebus celebrauit Valerandus Varanius quatuor editis libris circa A.m Chriſtianum 1516.)

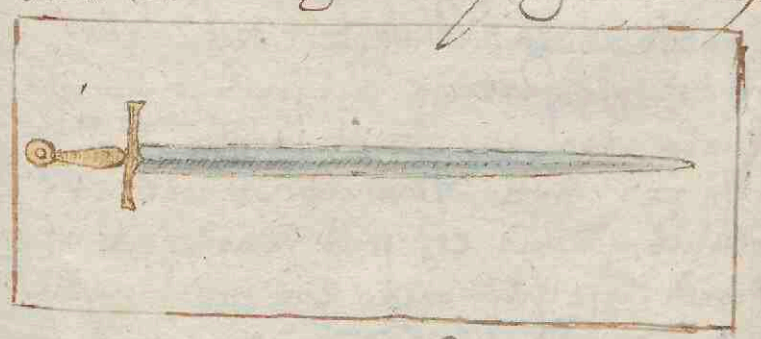

Torquis Remenſis epiſcopi, et D. Ludouici regis, cum ſua forma. Eadem in theca aſſeruatur, cuius ex ſex gyris eadem Galilæa, ex candido marmore, simul Romanis quorum ex reliquis simul puto) non absimilis, tam quia eadem forma, minutia autem temporis magis offendit. Paludamentum regium cæruleum auratis liliis conſtitit, et indusium rectum purpureum; Speculum [a] marmoreum, cuius vidimus, quod imperatus ille monarchus allusione ideoptus, Margine magno ſatis vocare non eſt veritus: pone templi aram ſummam eſt labrum illud porphyretici operis, cuius meminerunt [b] Beltorestus et Nicolaus Cauſalus; longum pedes octo, altum tres, capacitate decem amphoras, fabrica ſatis vetuſta, pro more antiquitatem, ſi cui barbarum labrum antiquis ſigna paſſim ſpectata lapidibus et marmoribus extat) conferatur; nec repugnat quod tradit Beltorestus olim a Pictonibus ubi baptiſterium erat huc pro Dagoberti templo translatum, potuit nimirum ab eleganti opere.

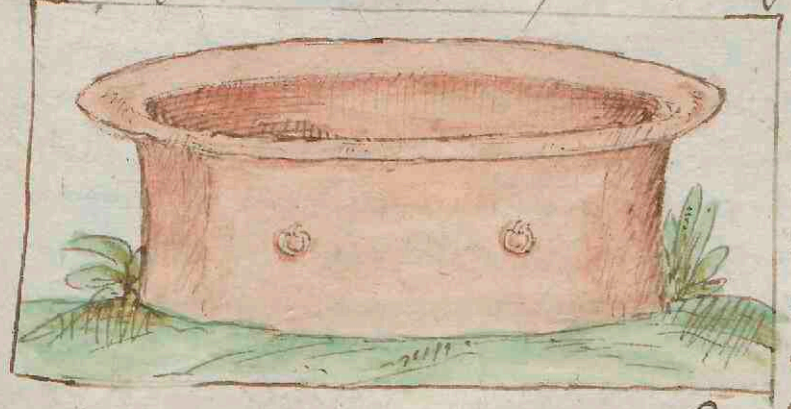

a. in Coſmogr. munſt.
b. in balnæis antiq.

ro abluendi ritu, m Christianum usum translatum fuisse; Mirum est quo sit nitore, et adamantina proposueritis, et mulla hi et minimam notam ferro inscripserimus, quae puto de qua dicitur integrato ad nostra haec tempora pervenisse; annuli qui extrema: sunt bini ex eodem lapide rabati, licet labro adhaereant, tamen videntur posse retrahi et manibus deprehendi, tanta sunt arte elaborati. pauimentum eor loco omne est segmentatum et Mosaicum. ex diuersis minutis parij marmoris crustulis, et apud Romanos quoq. olim in usu fuisse indicat vetus poeta Lucilius his versibus:

Quam lepide lexeis compositae et tesserulae omnes
Arte, pauimento atque emblemate vermiculato.

et Ioannes Ricardus de templo fortunae Puteolanis memorat

iuxta aram quae ossa et loculos D Dionisij continere, et nudi et voluntate quibus christus reuni fuit affixus, et quae auro eor modo inclusi, fere duo; longitudinis est hexastichon in margine mensura. iuxta Dionysium sunt corpora quoq. Eleutherij et Rustici sociorum Dionisij. siluius Vero Aeneas qui pontificatu adepto Pij Secundi nomen assumpsit, in his verbis de corpore Dionisij loquitur: Ratisponae super Danubium S. Emmerami vetus monasterium cum visuremus. Abbas qui loco praerat, reconditum nobis ostendit corpus, quod Dionysij Areopagitae asseuerauit. Cum nos illud apud Parisios seruari diceremus, Leonis Papae in medium attulit, quae testarentur Imperatorem si recte memini ex Henricis unum, cum regem Franciae inuisisset, ac Parisijs ageret haec ossa furatum hinc detulisse; appellatq. pius pontifex pium Imperatoris furtum. Ante aram Dionysianam est crux illa aurea alta plus minus vi pedum quod memimit Cosmographi; quae inscripti sunt si verum a Suggero Abbate quondam et fundi templi restauratore Gothicis literis:

Rex bone Suggeri dignare pius miserere
De cruce protege me pro cruce dirige me.

Directe sub hac cruce crypta est ubi ab oriente cornu illud animalis monstrosi qualiscunque exeluditur; longum xix pedes tortuatum torquis in modum, sensim in acutum desinens, ita tamen ut intra qua parte capiti haeserat, quatuor vix digitorum crassitudinem excedat; pondus loco quanti bonica manu potest attolli, sacra crypta. Malchissedech fuit. Laterna custoditur area, cuius emittendo per crystallinas

Lib. iii com. ad Ant. Panorm. Io. Calvin. Lib. de relig. sanctorum. et Caspinian. in Annalib. Auentin. Lib. 4. pag. 337.

Vide Crantz. Sax. lib. 4 cap. 43.

Vide antiq. paris. cap. v. fol. 29. verso.

linas ouali forma gemmas sparsim inclusas, unius gir formā
vt potui rudior adpinxi.

Supra cryptam est ara D. Ludouico sacra,
cuius ibidem ossa reposita sunt deauratis
in loculis; Ante dictam aream in gri
mili sarcophago missa est Vxoris effi
gies cum epigrammate, quod in coro
neto legitur; simulacrum sine sculptu
delineatum qua apposui. vidi hic ossa
coti v. singula xx ped. longa; deinde
in aedicula s Lazari est columna porphy
retica absque basi, quae mensuram cubi
continet, quam xviii hic ad marginem
positae lineae aequant, si a globi iaspidei
summitate mediarii, aliàs duae xvi sum
modi lineas tenuerint; eadem loco est
sepulcri dominici magnitudo. Extra
templum in peristilio deambulatorio fons
tis labrum, olim monachorum ablu
tioni accommodum: Estque ex solido
lapide simile ijs quae sunt in aliis Paris: monasteriis, prae
terquam quod magnitudine superet, Belforestus ex eorum

LATERNA MALCHI FICTILIA.

SIMVLACRVM MARGVARETÆ VXOR
S. LVDVVICI FRANCOR. REGIS.

LABRVM QVOD EST IN PROPILÆO FANI DIVI DIONISII.

positis imaginibus refert antiquum et Romani operis, cui mi
nime assentio; tum ob Barbarorum Characterum scripturam, tum
ob alias multas rationes, nihil n. est quod tantam antiquita
tem

tem probet, repugnāt forma, et arcb arrodit artifex ignorantia in sculpendis imaginib, quod quibis dēs me diocritos in sua antiquitate versatus facile iudicabit; Londe monarchi emulsam barbaro stylo quo bona litere iacebant mentem ꝺ patet, Jesus Labbi formam in dei imaguncula addam

LEO MAVRVS Avaritia Ebrietas. ꝛc.

proximus est lapis hoc legenda barbarici epigrammate nota tus:

QVI IACET HIC VILLE DEMENVS PREFVIT ILLE
I. DICTVS CHARDON, XPS FACIAT SIBI PEADON

Est ibidem humilis in pauimento lapis in quo mentio memo rantiorum talis: Icy gist mon Seneur Robert de Mounmorency Iadis Souuerain et Seneur de ceans. ꝛc.

De seniorib vocab: videam: Fol. nº 887.

Value templi aereis laminis opecta, in quibus varia historia rum expresse imagines, reddūntur pictauio translate, quod tamen falsum videtur, ex inscriptione literis Gothicis variis inter se Labentibus mirum in modum rotundis, ex quibus ꝓtia bis nullum potuerim sensum eruere, Deinde tamen mentio nem hanc logis ex tua forma.

H PAR PCAE IVNREI OERCICLI DOS PCEMI
AR RES MNAGS SES DOISI CIS.

Accedit quod Francogallus Arnaldus referant portas pictauienses ex aere puro totas fuisse, non autem bracteis laminisq; aereis bi ga vestitas, preterea alteram in mari prensa. Vide Hol laimum fol. 90.

Ante sepulcrum Caroli Calui grandem Imp. et Regis Francogall. quod est aereum in chori medio pendet lampas, Lychnuchum olim vel lychnos gneco vocabulo appellabant, vt antiqua in scriptis Romana: PANTHEI CVM SVIS LARERIBVS ET CVPIDINES CVM SVIS LYCHNVCHEIS. et Plautus *lychnum emunge pazumper*.) argentea quam Philippus II Catholicus Hispaniarum rex hac domo dedit, ob re liquias S. Eugenij (qui primus Christum in urbe Toletana prę dicarat, primo a Gallorum regio donatas, in Hispaniam trā latas, splendidum sanè munib, cui circumstant sed minoris magnitudinis argentei lychnuchi; quarum extremae nanq; sunt forma, qđ petuo omnib lumine dedicati. In reuno rio ad Septentrionem templi, quod ante annos nongentum est, suspicabar, illud mausoleum, quod sequenti pagina depictū dabo) Henrici II et filiorum, quorum omnia genus temporis

Edificia

182

REGI · AE SEPVL · TVRAE DESTINA · TVM AEDIFI · CIVM ·

ædificia superare possit, nisi quod lapis mollior longos annos non promittat: Est autem ædificium rotunda forma in modum amphitheatri, ad præscriptum Vitruvianum optume formatum, opere Corinthiaco; et tantum est sub terrâ cum suis operibus, ad imitationem veterum templorum, Theatrorum, Circorum, quæ cellas et rubricula subterranea habebant partim sacrificijs, partim ludorum instrumentis disponendis accommodata, ravalz vocabant Veteres; ibi corpora regum quiescunt; in medio tam mirabili quam docta circuitu structio et medij tholi diazoma; simulacra mysteriis occurrunt parmula adducta, duabus columnis ornata marmoreis; in medio est erectum regium non absimile Ludovici XI. Mausolæi, Sepulcrum, totum id ex marmore, lapide porphyritico, alio; quatuor ex ære virtutum statuæ omni magnitudine superantes, Regis etiam et Reginæ ex candidissimo marmore simulacra; ceterum epitaphia ibi nulla vidi, cum nondum illud perfectum. Joachimus vero Bellaius hoc carmine versibus perbrevibus sententia et elogio magnum ad tumulum Henrici regis fecit:

HENRICI MANIBVS.

Hic iacet Henricus qui fuit orbis amor.

In templo sunt Mausolea Ludovici XI, et Francisci I, ex marmore, quorum ibi simulacra cum omnibus simul victoriis Bellicque ab ipsem gestis, artificis manu sculpta videntur. Epitaphium Francisci doctum composuit, quod est in tig tumulis, Ludovica matris Francisci. Est in templo Bonorum. Franciscus Bonadus in Dialogo templi Dionysiani sub persona meminit:

Ceu modo templa tenet Dionysius aurea mystes
Mausolea mihi, et quæ struxi busta futuris
Regibus. a domino delubra dicata loquuntur.
Cedite Pontifices hæc venit in atria summi
Numinis interpres. suo et hic depressa sigillo
Inuislabiliter (restant) vestigia fixit.
Hic dedit æratas ingenti pondere valuas
Picto rebellis. erant hujus sacra et idonea templo
Dona, Lauacrum, Pylari cineres antistitis almi,
Quin etiam totum quod habet provincia munus.

Hoc anno et mense Franciscus Drachi expeditionem Indicam suscepit cum classe 25 navium et 2300 militibus quam primo Kal. Aug. 1586. hanc descriptam plenius una cum variis geometricis ap: me habeo.

Hoc monimentum spectatur in chori ambitu, non procul a Lud. XII sepulcro; — Pr autem Cardinalis Burbonij; columna scilicet porphyretica, cuius basis è candido marmore, capitellum partim è nigro; altitudine templi columnas adaequat..

Eleg. lib. iii. el. xvii.

Iohannes quoq: Secundus Hagu[illegible]is Batauus carmine non indocto
Templum Sor Dionysij celebrauit, quod ob sig[illegible]antiam ascribã:

Proxima Parisiæ iacet urbs Dionysia valli
Heroum tumulis religiosa uirûm.
Hic monumenta tenent longæuis inclyta saxis
Nomina quæ nuper Francia tenebat humus.
Sub quorum titulis bellum subiêre tot urbes,
Ad quorum nutus tot voluêre mori. &c.

Carol. viii. Raptus ad Elysias annis iuuenilibus auras
Carolus hic molli spirat mœre tamen,

Lud. xii. Artis opus tantæ superat sublime sepulcrum
Marmore de pario quod Lodoicus habet:
Hoc vbi conspexi, stupui et primæua vetustas
Visa suas artes et reuocare mihi.
Cedite Pyramides et pendula Mausolea
Durabam et quicquid Græcia vidit opum.

Fortitudo. Quatuor extremos seruabant numina fines:
E quibus, inflecta mente manuq: valens,
Neruorum reliquas vincit compage sorores
Dua potens fati vincere sola vices.

Prudentia. Stabat Dua sagax terrasque tenebat et astra
Docta Deos homines instabilemq: rotam.

Temperantia. Stabat et infrenis animi quæ temperat æstus
Contemptrix flammæ Dea Cupidinea.
Palluit e lympha credo qua diluit uuas
Plenaq: virgineæ simplicitatis erat.

Iustitia. Iuncta chorum Santi claudebat quarta senatus
Iusta bonis librans præmia, iusta malis.

Imagines Apost. At circum statuis cinxêre minoribus urnam
Priuatâ culti religione Dei.

Res gestæ Lud. Planitiem vero præstantia regis obibant
Gesta Dei dirum Bellipotentis opus;
Parte alia trepidæ fugiunt sine lege caterua,
Parte alia densos curritur in gladios,
Hic torquata trahunt semules colla cathenas,
Hic rapitur mœstas funus in exequias. &c.

Simul Lud. Vertice sublimi genibus subnixus vtrisque
Ora gerens senio ter veneranda graui
Ipse suos cineres rex disiiciebat in vrna,
Visus ad astantes dicere; Talis eram.

Anna Britt. At consors regina tori, consorsq: sepulcri
Nunc quoq: blandiloquis dicere visa semi.

In medio

In medio monumenti, humilem sortita cauernam
Amborum lato corpora fusa iacent.
Pendet laxa cutis, latebris clauduntur opacis
Lumina rarescit triste capillitium:
Exiles nares tenuataque rugra, manusq:
Quicquid et in vitam mors cariosa potest:
Contulit in saxum rigidæ manus æmula mortis
Fictaque stant uno vitaque morsque loco,
Expallet marmor, mors hunc tetrit æqua colorem
Contuet, examines dedidicêre togui. ꝛc.

Clamorib. Ecquum Lazari quisquiliab pdurbem portantiũ ignisque
Sparsit Scaligẽr pater Jrbi versibꝰ in Decretymatis:
Ambubaiarum clamores. Arida monedula
Venum, oleum, fur, gossypium, scelerata sinapis,
Thus, resina, piper, allium, ventacula, sulphur:
Crustula Catalonica, tomacla, epityra, rotunda. ꝛc.

Michael Suriano ven. nel discorso di Francia Laudat tormẽta bellica Francor. ab æqualitate animi, et a materia, quod æneo, nec ymi liquescant, sed roborat ad id in nonnullis salsedo haud rotundatur.

xxx. Quod hodie in consuetudine positum videmus, vt salutantes manum ori admoueant osculabundi, præcipue Gallofranci, a veteribus olim factitatum ligi, qui cum deos salutarent manum ad os referre soliti sunt, testantur id Apuleius, b Lucianus, Mm. Felix. Lib. iv. Mil. fab.

xxi. pulcratum Fuimus Sixti v. pont: Romani, contra Henricum Borboniũ Navarræ regem, alterum: Henricum primum Condæum. b Insultat.

contiguum est Basilicæ Parlamenti sacellum vt vocant sanctum, vbi vidi exemplar epistolæ Baldwini Imp: Constant: ad S. Ludouicum in quo ocd Dnorum reliquiæ a Ludouico dꝯ Gratia transportatæ habebantur, inter. ratebrab sic monstrabatur parturula/bl ainbant/ S. cruris, quæ summa religione colebatur; in horsa rello tgale sacrum musicis instrumentis sæpe celebrabatur: hic quidam picardus A Gryphiano ciꝛ ɔ iii ex manibus Sacrifici celebrantis, vi abstulit hostiam (vt vocant) sacramentalem, sanguine in terram proiectam multis spectantibus proculdubio. De Corona cruris, lanuæ, spongiæ, fragmentis, in Gyrouitis, vide Gaguinum, in D. Ludouico fol. 80. Laur. Zuzius

Atalc Gryphi pede et monstrosto vid: Becan: in Hyperbor. li. 9.

De viris aliqua eruditione præstantibus quoniam ampla scribendi materia est, nescio an quid dicerem; at ne quod omittam, stimulant quam dam doct. sic addere statui: Guilielmus Pepinus ord. prædicatorum, varia in theologia edidit, vide Catal. Librar. Francfurt. editorum: Margarinus de la Bigne qui scripsit Bibliothecã sacram: Fr Thomas Bricotus amb. qui plura scripsit theologica; Jo: Copus &c. Hongrangerius Medicus: Jo: Gorræus Med: Jo: Liebaultius med: Joan: palmarius Constantinus Med: Petrus Tartaretus: phs. Longaballius parisiensis &c. Gul. Budæus &c. Hotomani quoque sunt diuersi ingenii viri. cuius edit. Hotomanorum ædes superest in platea Buriana, j Henricus Stephanus Lutetiæ sua natꝰ

OCTOB.

October Bacco merito sacer, obtulit vuas,
Et vini docuit vim docuitq: meri.

Hoc mense ex prioribus ædibus migrauí in vsdam pauoniam, non procul a via Victoriana, vbi insigne Pauonis, vnde & hic n. domi monstratur.

IX. Lutetiæ cum esset sacer Dionysio Duci, in memoriam Graci diui celebrant Mistam græcè.

Hoc tempore docta Francogallorum regum mors, Henricus III quotid. qui strumâ laborare dicebantur, salutâ pollice ablita attigit solemnibus verbis, Regis te tangit manus, Dei te bontas sanat. Sane vim cælitus Francogal: regibus tributam narrant, sed cæl. Calcagninus naturale id esse scribit, et pluribus attributum Polydor. quoq: Vergilius idem Anglos Ds sub regibus præstitisse autor est. vide lib: singulari Andr. Laur. in 8 paris. editu a. 1609.

Hoc mense quidam reformatæ religionis homines arcem Andegauensem munitissimam dolo occuparunt, sed paulo post obsessi, cum Condæus frustra obsidionem leuare tentasset, tecta pitu mæ rinibus eam reddiderunt.

VII. dictum in Julio a rege Henrico publicatum, vt religionis reformatæ homines ante sex menses regno decederent, renouatum, cuius hic tenor.

Edict du Roy Henry troisieme, touchant la reünion de tous ses subiects a l'eglise Catolicq: Apostolique Romaine.

Nous auons declaré et declarons que nous voulons et entendons, que tous nos subiects d'icelle nouelle religion, ayent dedans quinze iours, apres la publication de ces presentes, a se reduire a nostre dicte religion Catolique, et y faire profession, ou a faute de ce sortir hors de nostre royaume et pais de nostre obeissance; auec permission de vendre et iouir ou autrement disposer, de tous leurs biens, tant meubles que immeubles, ainsy que bon leur semblera, selon qu'ils en sont tenus par nostre dict Edict, A la charge toutesfois, qu'ils n'ayderont d'iceux biens directement ou indirectement, ceulx qui sont rebelles et armés contre nostre autorité, ou leurs fauteurs et adherents.

Nous n'entendons par ceste presente declaration estre compris les femmes tant mariées que vefues, ny les filles estant de la nouelle religion: ausquelles nous laissons le reste du terme de six mois porté par nostre dict du mois Juillet, pour se reduire a nostre dicte religion Catolique ou sortir hors de nostre dict Royaume selon qu'il est tenu par icelluy

Defendons neantmoins a tous nos subiects de quelque qualité

qualité qu'ilz soient sur peine de la vie, d'espe d'aucune soie de facultez ne que dependa de l'execution de ceste nostre presente declaration, et de faire aucun tort ou injure aux personnes ou biens, de ceulx qui enssuivant nostre dicte volunté, se retireront hors nostre dict royaume, ou ron treuveront a yceulx, demeureront ledict temps passé dont nous remettons l'entiere rigueur et poursuitte a nos officiers.

Donné a Parijs le septiesme iour d'Octobre l'an de grace M. D. LXXXV. de nostre regne Le douziesme. Ainsy signé

Henry.

Leu et publié a son de trompe et cry public par les carrefours de ceste ville de Parijs accoustumes a faire cris et proclamations. Le Mardij XXII iour d'Octobre l'an de grace mil cinq cens quatrevint et cinq.

x. Vidi panegyricum Card. Burbonio dictum a Suggerio scitu quem illud Alexandri Severi optime nominis arbitror. Scribendas laudes alicuius ducis vita functi, ut cum imitemur; Nam viventes Laudare, invidere esse, maxime imperatores a quibus spectatur, qui timentur. id Pescennio tribuit Spart: in fin

xi. Sor fore tempore vindemiae vinum nisi importatum olim non subinde Gallia videtur, cum vitis eos labore premiserit Probus imp, ut in eius vita refert vopiscus. * eutrop: lib. IX.

Olim apud Romanos Flaminij Dialis auspicabatur vindemiam, et ut ius esset vinum legere, agna fieri iubebat; inter Varro de lingua lat: v.

Prima Quinto Regina Angliae edixit libellum continentem rationes quas ipsam movebant ad defentionem Belgarum contra Hispanos suscipiendam. qui apud me est.

De patribus Francorum quos vulgo pairs de france vocant sic scribit Turpinus Archiep. lib. XIIII cap. 16. Quod quidem et reges Francie imitati sunt, quosdam sacerdotes, Patricios vocarunt, quos antiquitatis ignari pares appellant.

xx. Cum extra portam Mezzurianam deambulandi animo cum Carrione, iissem ad montem Mezzurium, quem nunc Martyrum vocant, quingent: pass: urbe distantem pervenissemus, canobium qd. ibi est Virginum visimus; hic olim praefectum parisiorum habitasse narrant, et Eleutharium ac Rusticum Dionysij socios raptos truncatos; quidam et Dionysium volunt, alij negant, extat sarcophagus ad rei memoriam; Vestabat cum lucemus omnem, ante aliquot annos reformatis, ita ut perpetuo quasi rarescere desinere, exire ni non liceat; quem nobis tum pastor narrabat, cum quo cum multa fuissemus fabulati, et ipse Re eleganter admodum et latine loqui putaret, adeo ut ne gallum quidem ex eo verbum audire cum Gallice nos loqueremur, patiuerimus

x huius montis meminit Frodoardus in chron: pa: 229. et 1860 vocat, cacumina Martis. pa: 471.

mud; mterim nobis dminandum erat Tusce an ose loquere tur. tandem a nobis mterrogatus, an esset mdictum fe iinium, (professus n. erat alterum D. dus) sic dicunt, respon dit, sed Christus ait in Euangelio, amus meum Iaue est. O magna elegantis hominis subtilitas: Vt tam prauo pastorum delectu omnis paulatim in ecclesia error crescit, adeo vt vix umbra prisce puritatis in tota papistica religione appareat.

xxii. Templum in agro parisiensi a ab urbe lapidea bisum iuxta Dne virgini matri cognomento Bolonensis sacrum, in Lapide ad parietem sue dedicatione legenda tur: L'an D. 1469, ix Jul. fut consacree notre Dame de Bologne, par Guillame Chartier Euesque de Paris: vidi tamē ex sepulcra cot mscriptionis mirabant ante trecentos an nos posita, interque omnia est paululum a cattro pauimento elevatum, Consulatu, ot tunc temporis plurimi, Armati. Rursum quato tunc post restauratione ecclesiam plum iterum dedicatum.

Murabar in tam robusti Academia sua nihil non do cti, causam mihi dedit pont. Rom: Honorij iii Lib. v Decr. De primil. cap. 28, qui ibi prohibet ne Parisijs vel in vicinis locis nisi nihil legatur, sed tm canonicum.

xxv. proditione Durib. capta a regijs munimentum ad pilam montanam (Zut Bierghoop) vbi Durenti exulos nouoma gensis fece. tam regni quam aqua pfecue.

Hor mense mutati vinitori mutarit et electi i. Vetu rius Jacobus Veltheusius qui Agellifecum assumpsit Nicola um Canisium et vicarium Christianum Joannichij Re mum pistorem; qui anno 87 Vendeo successit, Jabuntq. scribam Thomasij Dechirum.

Cera pingere artificiose hor nostro tempore restauratum ex antiquitate, cum ram similaria vinarissimis coloribus exprimat, et ipsa rera quaslibet mouat formas, et quemcunque imitetur colorem. plin. Hinc artis mentio Gis verbis. Ceris fingere et picturam inurere qui primus excogitauerit non constat. Quidam Aristidis inuentum putant, postea consumatum a Praxitele. rap: vero 12. dicit Lysippi fratrem Lysistratum hominis imaginem gypso e furne ipsa primum expressisse reraque in ram formam gypsi in fusa emendare instituisse. Meminere huius artis olim Anacreon od. x. xxix xxviii lix. et Cicero in Verrem l. b. vi.

hist. lib. 39. c. 10.

Lubrovino vulgo clarek plerique dicuntur, quod Esperare cog: Carlus non rogat sed tradit Judas in d. de Lippe dire pa: 488.

Hoc mense editus est Antverpiæ libellus de ordinari nonnullis quæ ceremoniis reformatis religionis hominum, quam male ipsis fidei a parentibus promissa seruaretur, et quantopere libidinis constringatur.

NOVEM=

NOVEMBER.

Doctorum quorundam parisiensium nota supra omissorum
sic ordinem statui, vt sunt: Rusæus, Petrus Roselius poeta,
Renatus Perierius, Rugardus Gorræus, Rugardi parisiensis, Stephani
Brielleus, Stephanus Lascasius, Carolus Stephani Roberti F.
Restaurationem Academiæ parisiensis quæ contigit circa Am 1530 sub Fran-
cisco I. vide chron: Carrion. lib 3 mon. 4 fol 3. Gallica olim et studia floruis-
se Hieronimus testis est in epist. Tom: 1. pa: 45 ad Rusticum monach:
V via Jacobea vidi templum Benedictinum, quod est exanti-
quissimis, vbi in ædicula inscriptio mirans; Eos in loco Dio-
nysio præsule populum primo Deum verum invocasse. Si-
mile templum Dionysij ad Graecos, quod ab ipso domi-
cilio conditum volunt; cui e regione est Collegium domi-
nicanorum fratrum, in quorum templo multa principum se-
pulcra, quæ Corasetus annotauit. Est ibi ad sinistrum ingressi la-
tus Epitaphium populatoris mei, quod tanto lubentius quã-
to patriâ raterâ est amantior ciuitatibus, adscripsi: probum
munera pretor gaudeant foliorum manus; et mihi idem officium
mortuo tribuant posteri opto:

STEPHANO GEVARDI AB AMERONGEN VLTRAIECTENS.
IOAN. AB AMERONGEN FR. MOESTVS
POSVIT.

Quisquis adhoc veniens non grandi ætate sepulcrum
Disce, meo poteris doctior esse malo:
Formæ nemo suæ confidat nemo ciumentæ,
Lanificas nequeunt ista monere Deas,
Nec iuuat immensis didicisse laboribus artes,
Mors etiam doctis nescit abia manus.
Mi nihil illorum facilis natura negarat,
Et tamen obscuras cogor inire vias
Securus miser exitij ignarusque futuri;
Vide memor lethi, mors inopina venit.
Obijt Lutetiæ anno ætatis 24,
19 Nouemb. M D LX.

Ibidem Ior Gondani in musæum Batauum legitur:
Epitaphium ad M. GILBERTVM Goudensem
Sacræ paginæ Baccalaureum:

Chisti ter centum lustris vnoque peractis
Aurea dum phœbi scorpius astra tenet,
Occidit heu Moestæ Gilbertus gloria gentis,
Qui nondum senas vixit Olympiadas,
Parisios misit quem Gauda Batana docendum
Imberbem et clarum dotibus ingenij;
Imbibit a puero præclara poemata vatum,
Socratis et quicquid dogmata sacra canunt.

Arccheste

Archesila patriter praxitelesque Zenonis amator,
Extitit et Sophiæ lausq: decusque sacræ;
Artibus his summo tandem studore repertis
Semper ei studium sacra Minerua fuit,
Auxilio cuius didicit quod numen olympum
Torqueat, humanum qui regit autor opus:
Ast vbi factorum statuit sententia patrum
Gilberti vt cingat laurea serta comas;
Atropos ecce secat viridantis stamina vitæ,
Nec pascit tanto mors maledicta viro.
I nunc et longos speria tibi Nestoris annos
Quisquis es: omnigenis mors venit una viris.

In porticu ante capitulum (vt vocant Senatulum monachorum) et lapide sat mendose in pauimento:

Cy gist Alix de Grieuberge, qui nourry la treshoble reinne de France, Madame Marie, qui fu fille au duc de Breban, priez pr.

Manet adhuc nomen et titulus illustris Baronum Grimbergensium apud Brabantos, de quibus vide Pont. Heuterum Rer. Gestarum Burgundiæ lib. 3. fol. 90. In eadem porticu est sepulcrum Dominarum et familiæ Germanorum, de stirpe vt volunt aut regnatione S. Dominici, præcipue dicti Hyspanorum familiæ origine Gotfridi Germanici, id nomina mutarunt Germanorum Goesmanorum mox Germanica: ibidem alterum Hyspani Regulentij nomen legitur. Supra portam loci est epigramma in nigro marmore literis deauratis granatum:

NICOLAVS HENNEQVIN NOBILIS CIVIS PARISINVS D·O·M·
gloriam hos formicum marmoreorum quatuor ordines superstructasq.
ædes fratribus prædicatoribus magnifica liberalitate funditus
instauranit: Anno Christi seruatoris M·D·LVI regnante Hen
rico II Franc: rege Christ.

In choro ad latus australe est sepulcrum Petri Burbonij, cuius effigies ad viuum expressa, vt cernitur, sepulcro ad duos pedes elevato; in qua considerandum quod tunc temporis idem mos in radendo barbam optimerit, qui hodie est in vsu; ita vt in multis antiquitatem rerum vt dum torum amorem aliquatenus videas, quod in vestitu, in ringendis gladijs, et antiquis illorum temporum marmoribus

vt picturis observatur. Idem quoq. in lingua vsui venire videmus cum hoc tempore multi præcipue nostro petulantiæ an antiquitatis studio, multa obsoleta verba vt idiomata reducunt, vt: piarre, maubart, boune, praisse, pout, fame; loco: pierre, maubert, bonne

bomus praeses, pot, femmius, rc. — est ibidem in Lamina aerea hoc Epitaphium:

Hic sita sunt corda clariss. virorum CLAVDII ALBASPINÆ patris, et CLAVDII filii, qui primarij regum Franciæ socii hæc fuerunt, summis ornamentis virtutis, fortunæ præditi, magnamq: gratiam et authoritatem apud omnes consecuti, ob operam ab utroque nauatam regno et regibus, a patre regi FRANCISCO I, HENRICO II, FRANCISCO II, CAROLO IX: à quo fuit in consilium sanctus cooptatus: vixit ann. LVII, menses sex, dies XI, horas X, obiit Lutetiæ in Lupara regia, prid. Id. Nouemb: Anno Dñi. M D. LXVII, a filio qui in aulâ adoleuerat eidem CAROLO IX, qui cum admodum adolescentem inter quatuor primos ciuibus asciuit sepultus; Sed virtutis illius magna indoles, priusquam exemplo paterno Reip. diu prodesse posset, immatura morte extincta est, in eadem urbe Lut. rc. Vixit annos XXV. Mens. II D. VI. H. VII ob. M D LXX. NICOLAVS A WILLIVS VILLOREGIVS collega memor affinit. et amic. quæ sibi cum utroq: intercesserit socero et Leuuro charis. benemer. id monum: posuit.

XVII. Ker Traiecti pulsatum mane, meridie, et vespere, ad memoriã inaugurationis regiæ Angloruñ, cuius tunc partes mire studio Senatus fouebat.

Circa Festa Martiniana ibidem nouus magistratus publicatus, Coss. Lubbertus Prisius Iudocius IV. Petrus Ruysch: Quæstor: Ioannes Leemputeus, Nicolaus Sompeckius. XII viri Iudiciales, Io: Spruytius, Florent: Vedius, Rotardus Lanscronius, Himannus Slotius, Io: Amstelius Mindius, Iacobus Postius Antwerpius, Maillardus Cupezus, Brabantus, Henricus Ritius. Gilbertus Ant. Vorstius, Theodorus Hattemus, Io: Scadenbrouckius, Cornelius Puncerius. Consiliarij minores qui vocant numero XXIV. Albertus Footkius Cornel. Mannius, Iacobus Rickius, Lucius An. Cuerdingius, Arnoldus Isselsteinius, Cornelius Wintes. Alardus Hessdingius, Petrus Vossius, Bernardus Stella, Hermannus Westenius, Cornelius Wesenhorius, Adrianus Rhenensis, Cornelius Matsenus, Nicolaus auceps, Vogelade. Hemonen, Gerardus Canisius, Vincentius Vmoentius, Theodorus Ricus Segesmundus Brouckhusius, Otto Ioannes Royus, Ioannes Bredius. Brab. Cosmus Iacobus, Wilhelmus Vedius.

Circa idem tempus Altesaxo renuntiauit præfecturæ superiorib Geldrię cui suffectus est Maximus Schenckius a Nidheim.

Prohibitum Traiecti ne facibus puer. vectori more discurrerent. Ex huius nomine Mauritij Nassouij et consilio Ordinum dictum publicatum quo de commercium cum Hyspania tollitur.

Aa. iii. Ne fugdorte

Le tresdocte, Sçauant et diuin poete Francois, desirat infiniment la ueille de paryz en la II Semaine ſome enſuit:

Voyant ſy grand Paryz les miracles diuers,
Mon eſprit entrez en vn autre Vniuers:
Il admire tantoſt ſans art les artifices,
Les maſſes de l'orgueil des ſacrez edifices,
Qui ſeurement baſtys, et pare richement
Touchent l'entier du pied, du front le firmament,
Et admire tantoſt les differens langages,
Les geſtes les habits, les moeurs, et les viſages:
Des hommes, qui rongez d'vn bataillon des ſens,
Font d'vn flus de reflus ondoyer tous ſes coms:
Il admire tantoſt la Seine, dont les flots
Profons ſemblent porter des monts deſſus leurs dos:
Il admire ſon Louure, il admire ſes iſles
Il admire ſes ponts, non plus pons ancois villes.

DECEMBER.

X Kal Io: Auratum Lemouicenſem parentem poetarum, et Doctorum fœcundiſſimum; hic poeta et mr̃ eruditb regius, cio cio floren. Francorum in ſingulos annos ſtipendium de liberalitate regia, Reginæ matrib, et Cardinalib Borbonij, habeb; ſenex erat pene octuagenarius, pro ætate (quia pleriq; morosiorib eſſe ſolent) ſatis facetus, humanusq; ne; merita diuum duxerat ummodo iam xviii annorum non illepidam uxorem, quam cum noſtro quo affectu proſequeretur, connubium ſibi deſponderat; paulo poſtquam mentia ductus uenit, et tudiores ætatis ac hominis ſanior liberum inuenerant; poſt nihilominus uxorem bis aut ter ſibi aſciuit; nos cum familiarius ei colloquentemur et ſe nobis excuſarit quod ſenex parum iam literis deditus, uxore non abſtineret, Quid inquit nomen? erat melius ſecundum Paulum nubere quam uri; recte miraculum uidebatur in ætatis hominem pene exſuccum amoribus detineri, qui diuum quidem alterum in cymbam Charontis poſuerat. uidemus tamen quandoque ſenes amore plusquam iuuenili inſanire, cuius rei rationem multiplicem aut exempla proponere refutatis rationi ſuperſedeo. Ipſe Auratus hoc lepido quodam de ſe Epigrammate ad Buſbequium teſtatus eſt: cuius hi ſunt uerſiculi, cum retenti memoria exciderint.

Nubere puellæ ſeni nulla non lege puella
Vult, ſed vult nulla ducere lege ſenex.
Promittit, quæritur, teſtes ſe clamat habere,
Sed quid ſi teſtes non habet ille ſenex?

Edidit iamiam poematum libellum cui Effigiei praeposita, quā
stiam in Albo meo Amicorum, habeo. De Aurato scil Gallicis Poēthis:

Splendidius nihil est, nihil est pretiosius auro,
Cui neque longa dies, nec fera flamma nocet:
Ergo fane decus Vatum et noua gloria Phoebi,
Ex auro nomen conuenienter habes;
Aurea felici fundis quae carmina venā,
Quae nec edax rodet flamma nec olla dies.

Parum autem aequo in illum aiō Hotomannus hoc illudens dysticho ludit:

Ex solido esse prius vulgus quem credidit auro.
Extrorsum Auratus, plumbeus intus erat.

Monstrabat nobis aliquot emblemata aegre monetae ab ipso excogitata; praeterea tabulam non ignobilem, ubi depictus Christus una manu mundum altera, triangulum cum Hebraea littera sim, de cuius explicatione multa narrabat; videnda in Hieroglyphicis Beccani. adhaec, ut cum olim Sybillina oracula in Collegio Camerucensi enarrarat; et Eucharistiae Mysterium sacramentale ex manducatione mannae Hebraeorum detinuerat, Beza et alii qui forte aderant, quibus parum ger arrideret explicatio rapuit monentes illum irridere sibilo hoc vulgari plagae, ipse statim, dysticho Nasonis IV Pont: ad Carum illos prodidit:

Et caput et plenas omnes mouere phialas,
Et longum Getico murmur in ore fuit.

Nobis quoq: Dono dedit genus explicationis carmen, cum Anagrammatismo Reginae Anglorum: ELISABETHA TEVDERA: DEA PER BEATA VELIS. Filiam Nicolao Hotomano Viro doctissimo Graecarum Linguarum professori in matrimonium locauit.

IV. Cum Carrione Franciscum de Cruce Cenomannum, Le Feure du croix de Maine, (quem Eutrapelianarum narrationum autor vocat magnum magistratorum scientiarum et Librorum) in collegio Lateranensium Aurato subrusticum, subridentem, imisimus. Bibliothecam quod aiebat omnigenis libris instructissimam, inter quos erant Hist. Nat. Plinij in membranis Romae impressi, Anno 1470, cum ramis impressoria nondum ita pridem in lucem edita esset; litera satis pulchra nitidaq: idem subiebat pugillares rasos: et nummismata antiqua quamplurima; inter quae effigies monstrabant Camilli, Pompeij Magni, Ciceronis. &c. Speculum quoq: opticum in quo varie & absurde imagines videbantur; etiam in minimo spatio euangelium D. Ioannis mysticum, Oratio dominica et Salutatio Angelica continebat. litera ita absoluta, unde meum videri non debeat nec fabulosum, si Iliada Homeri sectarii nucleo inclusisse.

V. Philippus de Portes poeta Francogallicus admodum facilis et auribus suauibus iucundissimis, de quo tamen Ior minimum tulit Ronsardus,

interea

interrogatus a quodam aulico fautore Portij satis importuni
quid interesset et portium interdo sentiret; tantum se differre a portio quantum Poeta a Poetastro. quo verbo ille appellare solitus qui vocibosa potius quam docta edidisset poemata; Sir aulam Henrici Tertij, cum a Polonis in regnum revocaretur sequutus, summam sibi dimidiam comparavit, et eius opera singulos annos ad xx millia Francorum extulerunt: Nec igitur mirum, si tot doctos viros tam repentè tulit Gallia; ut non immerito scripserit de nostris Lipsius
Epist Quest lib. v cap. xii. in Sane sententiam: Galli mihi quidem hodie sic repositi videntur omni genere doctrinæ ut nihil interesse (ab Italis) præter cælum et solum: Nam altrix nostrarum liberalitas principum, iuxta illud. Si sint Mæcenates, non deerunt tibi Flacce Maones.

Est et hic Lutetiæ To. Passeratus historiarum bonarumque literarum professor vir doctus, Memmiorum alumnus, hunc arrogantiæ sordisque notat. Florens Septimius qui nomine eleganter scripsit Douza; Cristianus:

Aut nihil aut sese laudat Passeratus unum.
Utrumvis faciat semper utrumque facit.

Vidi eius Gallum, carmen doctissimum, cuius copiam mihi fecerat Lud. Carrion. vide post. in poem.

Ex Memmiis, quidam Filius Dommi de Rossy, pulcra et proba eruditione, qui nuper suppresso nomine in Lucem edidit primo tumultuum sui partus, libellum de Antipio accipitrum, cuius nimium cultus Musæ scriptorem minus puderet.

Vidi et Ianum Eduardum Nonium unumque ætate, ingenio senem, philosophorum acutissimum, inter Theologos summum Theologum inter poetas sui ævi non postremum; edidit poemata Gallico Latioque: Aromatica poema, quo quid possent ostendit. Ex parte Burgundiæ quæ olim Catolico paret, oriundus Subet; vita tamen ut dicitur turbida, et ætatis actio infelix. Iurisperiti tantum pontificij iuris ænigmata enodat, nisi quod aut alta quibusdam fortasse vel primatis meditatus Romani Cæsaris Iuris quod explicet: Audivi n. Suggerium duobus Camerarijs Tit. de Actionibus interpretantem. i. Latina Gallicis reddentem verius quam explicantem.

Cl. quoq. Minos Divionensis institutiones Iuris privatim explicabat, et edidit commentaria ad Emblemata Alciati, de quibus Ior Tetrastichon Germanus Andebertus lusit;

An tibi an Alciato, plus Minos docte, parentis
Nominis et famæ quis neget ambiguum:
Sic ænigma facis nodosa ænigmata solvens;

Vis solum

vis solum hoc? tu te vincis, et ALciatum.

Philosophiæ subtilioz quam saluti suæ romanat professoz Ie-
sordanus Bruno Nolanus Italus, qui falsò cognomen assumpsit
philothei, composuit libellum de arte reminiscendi, et Ita-
licâ edidit lingua corrupta; Gli furori Heroici, et Candelao Come
dia. Barsus Antonij Barij filius vir doctus. et Bernabas Brissoni
us praeses in Senatu Parlamenti, vir eloquentissimus, ac Polyhistor
ingeniosissimus, quem ex meritis, acumine ingenij, doctrinâ
fidei, boni omnes certatim laudant, edidit libellum de
Formulis antiquis; et dictionarium Iuris. his addam
Henricum Stephanum Roberti F. exigua staturæ, ingenio mi-
nus tranquillo; qui quinquagenarius cupidini militabat vete-
ranus, et puellam quandam impotenti amore ambiebat,
adolescentem dignitate amorum dixisses, vestitu, moribus, lingua
ad omnia n. summo studio se componebat ne puella aversa-
tur senex: Hunc omnium qui sor nostro tempore graeca
lingua operam dederunt eruditissimum autumant, subit.
officinam suam Genevæ Allobrogum, ex qua multi prodiere bo-
ni autores vultuosi desti. Erat is his tam Carrionis ob Gel
lium et Macrobium in lucem suo more editum; promisera
n. annotata ad Hob Carrio, si suo more ederentur, cumq; henrici
nomine prodierint, negavit Carrio annotata esse perfecta, si
n. suo more editionem meditasse quam dolose præripuerat
Henricus; tandem tamen pars annotatorum quæ mors
lo erat imperfecta relinqueretur, variis conditionibus con
venerunt, ut Carrio ad tres libros primos Gellii, addere sup
plementum. Inter Amicos habuit Lutetiæ P. Mel
sum, et Io: Galandium; sed cum edicto regio, de quo supra
regno ob religionem excedere cogeretur, et diutius hæ-
rere egre quaeret, de hoc sic Io: Posthius: vide et pag. 82-124.

Et libros facere et doctos excudere libros,
Longus utrique labor, durus utrique labor:
Huic gemino imminuat partes tua cura laboris
Henrice, omni sedulitate virum.

Petrus Lonsardus morbo præcedenti gravissimo morbo laboravit, qua
re cum sibi Epitaphium componeret, morbus minutatim i
mitari cæpit, ut mihi narrabat facetissimus Galandius,
regius collegii Bonnowitij, qui nos hoc tempore ad prandium
instructissimum invitarat.

vii. Vidimus D. Germani pratensis Bibliothecam, ubi libri rari, quad
lentique situ, quod morari totum invitum ostendebat, quibus
tam.

tam in studijs euoluendisque libris defodit. In his reperimus psalterium notis antiquis in membranis conscriptum; Euangelium item in membranis aureis et purpureis literis exaratum, quod D. Germani olim fuisse dicebant monachi, quambis sumptuosi hoc seculo Italiorum scripturarum fastu emptum. Alterius videlicet Rabani pretiosa liburnia de Sancto cruce in membranis manu exaratum; Librum quendam ex libro i. cortice interiore ac teniore, ex quo tamen literis et vetustate fugitivis, vt preter VARRONIS nomen vix aliud legi possit: item pugillares ceratos; sed scriptura vix duorum annorum vetustatem indicabat, cum stylus et literæ tempus fere indicarint: quales vidi apud Franciscum Cuicium, et Iuuilij Collegij præfectum. præterea Aimoninum de Francogallorum historia.

Abbatiæ cuius antistes Cardinalis Borbonij, fuit ante eum Carolus Lotaringus, cuius ibidem symbolum sculptum; Hedera altæ pyramidi inhærens, cum hoc hemistichio TESTANTE VIREBO. de quo videnda symbol. Herois. Paradini.

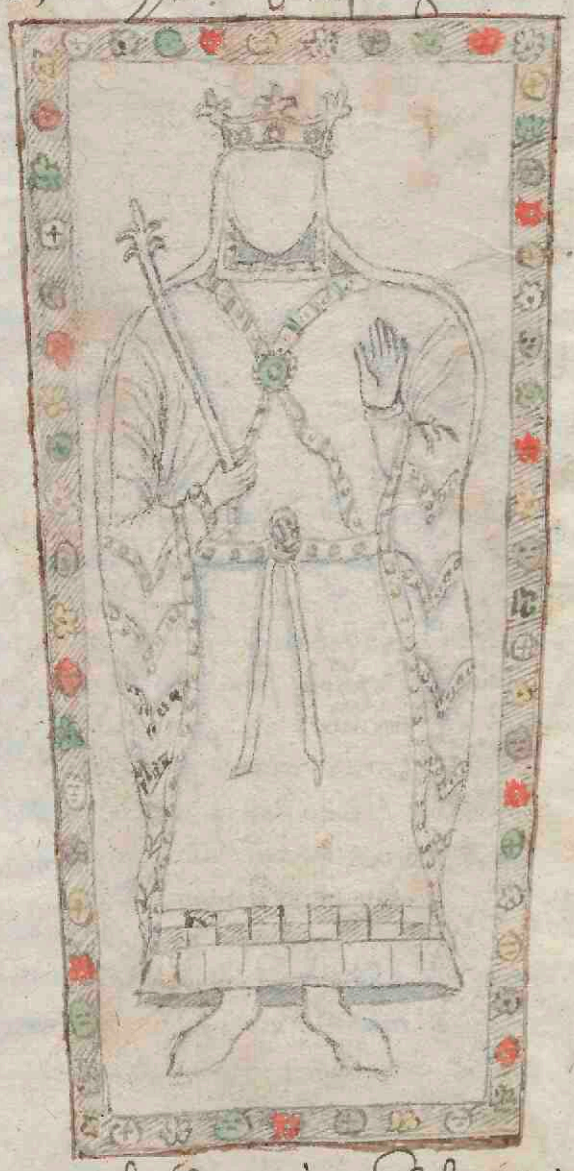

In templo, quod olim Iudi fuerat, cuius solum nouo structum sublatum narrant, quo mulier a scholastico postulata pro morbi sui remedio candelas huic inuoluerat, peculasq: varias Iudæorum aliquot sepulchra spectantur, quæ in choro sunt. Hinc ego simulacrum sepulchri Fredegundæ multis præstamus ac vxoris Chilperici, de qua multa diximus; quod est marmoreo ad similitudinem lapide incisum, et barbato olim et coronato ornatum, sed nunc detrimento detritum: nec procul est ymago Chilperici sepulcri cuius vtrique do faciem, Gutturi mentum admouet, indi

rand se coniugib et adulteri fraude interemptum, q nob.
his versibus expressit
Fr. Boaadus:

Qui Lapithas domui, Pellex et adultera vicit
Me vxor, Landerica regno mihique ipse noces,
Perpautos habeat extremis zebus amicos,
Qui spreuêre mite consortium, vsit atro.
Meminit quoq: Quinos
rei latuit Sanguing.
in Historijs
In parietes hor legit.
Epitaphium.
Ecclesiæ speculum pratria vrgor, ara reorum
Et pater es, medicus pastor amorque gregis;
Germanus virtute fide
corde ore beatus
Carne tonet tumultu
mentis honore polum.
Viz cui dura nihil nocuêre
unt fata sepulcri
Viuit n. nam mors quem
tulit ipsa timet.

Crevit adhuc potius iustus post funera; nam qui
Fictile vas fuerat gemma superba micat. &c.

xii. Itali Comici in suburbio Gedmano paratissimas romadas quotidie agere reperiunt; horum collegium Garoltorum nomen assumpsit; Actuosus fuerat horum Histrio & ab omnibus rupitq. Arlequinus, in cuius iam locum successerat Jacquinus.

xviii. Grauia Goldriæ oppidum a Parmensi obsideri reptum.
Eo anno Amurates qui obyt ætatis suæ xxxvii successit Solymanus iii Turcarum Imp.
habebat rex Henricus Moromelyi Sibillotum, iniucundum admodum extrandos; quod effigies coræ morosa & morosa hisce versibus recrimtrabatur:

Pourcelaine Sibillot ne peult estre en tous lieux,
On l'astre au vif, si beau et gratieux
Que ie crain que ne cause vne amoureuse rage
Aux dames, car il est bien plus heureux que sage

Non ita ut tabula reuinci sit imago notesse
Adstrui, quod sit motio forma dotel.

xxiii.

xxiii. pridie natalis Dominici Parisienses poma non comedunt, cuius rei rationem adferunt, quod humanum genus indignationem Dominam incurrerit ex primorum parentum inobedientia pomo gustato; Decanus contra hanc vulgi opinionem, sicuti non malum gustasse Hanam inobedientiae probare conatur: Et iam Christus carne assumpta (cuius celebratur memoria) nos reconciliatum patri dederit.

xxviii Innocentium vulgares fere a Saturnalibus quod originem habere videntur, cum domini servis insultarent; unde quod in Canonicorum collegio pueri tantatores Epiphaniae festa expulsis dominis, summa sedilia occupant, et in Brabantia discipuli a praeceptoribus, iuste innocentium festo ludendi veniam fustibus extorquent, deductum videtur. Iuste autem festo Lutetia Aurilla et famuli dudum dormientes dominos virgis excitant, ad quem morem hoc gallico epigrammate alludit Marotus.

vide Ouid. in fast. lib. vlt.

Treschere seur si ie scauois ou couche
Vostre personne au iour des innocens,
De bon matin iroye a vostre couche,
voir ce gent corps, que i'ayme entre cinq cens:
Adonc ma main (veu l'ardeur que ie sens)
Ne se pourroit bonnement contenter
Sans vous toucher, temir, taster, tenter,
Et si quelqu'vn suruenoit d'auanture,
semblant ferois de vous innocenter,
Seroit ce pas honeste couuerture.

x Nobilium exequiae in hunc modum describit Eras. Rotterod: Funera apud Gallos ita fere celebrantur, vt adsint monachi quatuor ordinum mendicantium; quique crucem suam praeferat, canantque lugubres naenias vel psalmos, sequuntur baiuli pullati vt plerique (vt volant) praeter hominatos; atque honoris gratia, in gladio etiam arrecti; hinc equus detractus stragulis hinc inde nigris ostendit insignia; tedae quoque praeferuntur insignibus gentilitijs insignitae.

Olim tempore Caroli v. Galliarum regis cum quod ex nobilium reperiretur illo dedecore affectus esse, a forte aliquo se immisceri, grauiorum: cum ipse summos nobilibus, censor gratiam ipsi magnam admoliebat, cum summa infamia admoti, vt

parum equo fuisse in Gallos animo, pontanus, qui in Charonte Italo ito; fratres, rapones, reges, tibicines, alcones, histriones, omnes volarat arcoludos, quibus nullum sit receptum.

professo.

professo Circumcisionis Quinto mensis duo ultima, Henricus III. Francorum Gallorum rex celebrauit do more Festum ordinis S. Spiritus, cuius ipse ramprodum instirutor; et plurimos xxx in Dumo dinum coopraunit, quorum primus fuit Suessionum Comes Burbonius, adhuc adolescens, Condai frater. Praeredebant praetoriani et corporis Regij custodes Helvetij electi milites, versicolo ribus vestibus, ut ex eorum forma nostra patebit: sequebatur Scholticum praesidium, suo etiam more vestitum, diversis coloribus intexto argento, in dorso gerebant tutelarium emblema, hoc hemistichio: MANET VLTIMA COELO; Reges erant proximi e Gallica nobilitate electi, (hos vocant gentilshommes de la chambre du Roy) holoserico vestiti nigro, deauratos gestantes malleolos; quem sequebantur totidem ornati pretiosissimis vestibus, post hos, Rex armorum, praecedentibus Tubicinis togis holoserico colorio burido aureis emblematibus distinctis indutis. Equites aurati sequebantur ordine explamidati; Nigra ipsis toga holoserica auricis billis pinata, torques ex auro cui appendebat S. spiritus simulacrum, supremo capiti. Eorum fuit ipsa vestimenti similibus: insignio conspicuo. In foro erant tecta scalaria, in modum Theatri; ubi nobilissimae feminae, variorum etiam principum legati, sedebant. Ipse vero rex in solio sedens regio, candidatos, postquam nomina Albo dedissent; et de more in ordinis statuta iurassent in tecta explamyde in ordinem ascunt.

Amus

Coss. LVBBertus Sudertus IIII. Petrus Rnysch.

IANVARIVS.

Iane vides tusti fluitantes sanguine rivos,
Atque hinc bisgeminis Iane vides oculis:
Quid duplex facies, quid tot tibi lumina prosunt?
Causam crescentis nempe doloris habent.

Kal. Rex Henricus III. de quo dixi bidne sacrum rum suis equitibus audijt, et inde grandium sumpsit; post hesperitinum sarum accedit lugubri subitu, qui regi violacea vestamib, ceteris nigra, atque ipsa manibus eorum qui eo tempore ex collegio decesserunt. prælolunt.

V. Jn profesto trium Magorum Rex ex puellis aulicis regina elegit, fama est si quis eo tempore Antistes moriretur sub ex regia liberalitate sant adepturi præsulatum; sequenti vero die Rex rum sua electa vestima publice in aula regia chorda duxit, subtilis puellis et primi pabud summo vestium ornatu rontrariantibus; ipse bisinas bestes violaceas argenteasque erat bestitus. Regina Lodouica Lotaringa holoserica veste pretiosis pellibus duplicata coloris fusti, quem Galli Fenlle mortborant, conspiciebatur. Reginam vero electam Rex cyclade bidanti argenteaque coloris 2500 Francorum valore donavit, chorteas (lubal du roy vocant. nam ballet idem est quod ego eras ducere quod a Grato Gallicismo (id graeci a Siculis traduxerunt parabulum) desrendere bidetur) primas mutauit fistula hemitrica, deinde 20 cythardi et tubicines saltantes præierunt: Vidi modo heic nescio quo loco
Calente cursitare mixtas
Cum iuuenum fere puellas.

Hæc vidi in arce regia (quam vocant reparari du louure) Repuariam poraban, sid Festonium et polyd. Vergilium Lupara accrem antiquitatis impia legi, hæc instaurata ab Henrico II. ruig passim emblemata ibi spectantur.

Solemnia quoq: officia et conuiuia du roy bort ex Saturnalibq originem habere videntur, cum hoc tempore rex momentaneus q. ceteris munera distribuit faba elegatur; de quo sic Bombonig:

Rex hodie cum sis, cras idem non eris, fuge
Quid tanto fastu cur domineris, habes.

Fit autem rex fabarend hoc modo: Est panis in quo faba mixta, hunc in tot partes quot sunt commensales diuidit, si ipse fabam cultro attingat, rex est, sin, is in cuius parte faba reperitur, his verbis, Fabe, respondet pure domine pour qui

* lib xix hist. Angl.

vide festos Nouidij

quy est ce, respi pro hoc vce illo. De hoc ludo quadam scripsit
in secundo Bucolicon cap. iiii.

VII. In more positum Lutetiæ animadverti, ut singulis diebus
dominicis unus parochialium cunis tum sunt vicos, pannis
satis magnum ficti curet, eumque in templum deferat,
quem aqua lustrali benedictum labris buxo quam palmæ
fasso vorabit) insignem in partes scindunt, et singulis distri
buunt. Videtur is mos, ex pulsa ecclesiæ ritu, quum hoc fere
modo cena Dominica celebraretur, restare.

X. Obijt Petrus Ronsardus Vendomius, qui Gallicus Pindarus carminū
dulcedine, eruditione Homerus vocatus est; ut non inscitè illud nas
cus Anagramma expresserit ARROSCE de Pindare. Certe sic
longè primceps poetarum qui patria lingua poemata ediderit,
rum ipse et magestatem, eruditionemque rum dulcedine con
nexerit, ut a lenibus amatorum nugis, ad graviora Gallicæ musas primus quod sciam traduxerit; fuit forma statu
raq: decenti, quapropter aulicis puellis prima ætate
acceptissimus, nigrescente ætate lucrulento beneficio di
tatus, suaviter vixit maronad vultoq: doctorum omnium
ætate. Numerili ludis floralibus Minerua Argentea a S P Q Tho
losano ob eruditum nigem facundissimi argumentum fuit do
natus, quam ipse postea Henrico Regi dedicauit; huius ci
meniorium non indocto carmine posteritati conseruauit Joachim.
Bellaius de Ronsardo. hæc verè posthius in Gallicis:

Tum nomen Ronsarde tuum laudesque peribunt,
Quando erit in nullo Gallicus ore sonus.

Ex asse heredem instituit Joannem et nomine Ric Galandii
Bethuniensem, collegij Lemourtij præfectum, (primipalem vocat)
qui duas exequias lugubrem apparatu (ut diri dirtus
mihi erat) varia musicorum instrumentorum modulamine
post orationem lugubrem a Brittone eius collegij Sypodias,
tulo habitam celebrauit: Magnum sui magnorum virorum
cum reliquit desiderium, quippe:

Sequana quem fleut, madidas quem Rhodanus undas
Augens, et Ligeris nuper abesse dolent.

XII. visum fuimus collegium montis acuti, ex fundatione Standonica, quod tartareum potius dixeris torquendorum hominum quā
eruditorum inuentum; ibi enim adeo marcidis pestibusque
fœtidis abuntur, ut umbras non homines putares, hos ex
crent carnifices non magistri, semper sonant flagra, minæ
habitant sit media, immunditia, quod Erasmus in colloquijs nouat.
Et franciscus Rabelesius in fabulosis Gargantuanorū annalib: in hac verba
de hoc loquitur; Montagu le college de pouillerie, ie m'enfuis mieux

voulu

voulu mettre entre les guenaux des innocens, pour l'enorme cruauté e vilainie que ie y ay cogneu, Car mieulx sont traictez les forçats entre les Turcqz, et les meurtriers en la prison

Collegium quoq Sorbonicum intraminus ubi Theologorum sophistarum receptaculum; sæpe disputatur, quæ tamen disputationes plus acuminis sophistici quam veritatis aut doctrinæ habent; ex quo hostes quamplurimi prodiêre politioris litteraturæ, qui sua Barbaries superbi, cultioris ingenii homines non ferebant, sed omnium scripta supercilioså censurâ lanitabant. At si crimen et hæresis (ut ita loquuntur), latinè et eleganter dicere, scribere; cur Augustinus. Helvidium et Cassianum et qui mirum in modum loqui dedocuit, contemnit; et Hieronimus contra Vigilantium non longe a principio scribit. in hæc verba: Est quidem imperitus, et verbis et scientia mendicus, sermone nullus.

post dictum regium, in reformata religione homines tenuissimorum exercitus Lutetiæ revaluit, ac primum in Gebrobritum; cum primum fugerint tridui regio ac Senatus supremi decreto Aº MDXC III. XLII ad quos munus Henricus Gervasius, Nicolaus Clerius, Petrus Ruzardus, Robertus Buccinus, Io: Benotus, Franciscus Picardus, Io: Morinus, e Sorbona Theologi. Nomen magistrorum primum in Hispaniâ auditum, temporibus Ferdinandi et Elisabethæ regum; quorum officium erat contra Mauros et Judæos baptizatos ac defluentes a veræ religionis animadvertere.

In Comitiis quæ fuere eo tempore quo Henricus rex fuit pris by Englotare, fuerunt trois estats qui gouvernent le pais, mais commencent sous ce comte Froissart Vol. prim. chap. 179, Amiens l'an 1357; et en ce temps la quand roys de paris voulurent pour leur regent Philippe roy de Navarre, dyoit qu'ily communauté n'auoit nul restrain ne est, fors que pour tout Comte.

S. Lodovicus dicitur extra ordinem excessisse Lutetiam olim, sed illud non per totam Lutetiam disseminatum traditur. Unde Olivierus Maillardus in suis sermonibus sic exordiebat: Ego habeo nisi linguam, ego facio appellationem, nisi vos deposueritis ribaldas et meretrices a locis secretis, habetis Sodomam ferè in omnibus locis circumfatis. et alio loco: Suntne quæ matres illæ maquerelle filiarum suarum, quæ dederunt eas hominibus de curiâ ad lucrandum matrimonium suum, et faciunt eis lucrare mores suam ad famam et fudorem corporis sui.

In more unum positum ne vidi apud Francogallos, ut siquando aliquid ex principibus amisit seminam magno strepitu ipse cum Basis salutet, idque simul mittatur comitatus cum prodysperis.

Fabia.

Perdit hyems vires, terramq: mitescere cogit
Februus.

Kal. Praeses collegij Moiriam (du cardnal de Moirac) vir alioqui doctus et externo habitu modestus, ob sodomiae crimen refugiendo puerorum amores, publico in loco Grenuiano damnatus, et cupta prius gula, igne consumptus est.

iii. Nundinae S. Germani incipiunt, quas habet Antistes D. Germani celeberrimas, quae durant octo dies, del xiiii si ita eligi placuerit; ubi omnium rerum summa copia. Cum locus sit in suburbio Academiae, nisi abstinebantur insolentia scholastici, vel qui for nove ducebantur commeasse, et varias auricis nobilibus insidias struunt. Nam hoc genus hominum (vt et Ferronius testatur) perssime literatos odit, et diuino odio ab eo habetur, quamobrem coactus fuit rex ad portam Germanianam et in suburbio valida disponere praesidia, ne quis tumultus oriretur.

6 publicata in hollandia lex qua Leycestrius sumq militia praefectus declaratur.

Praecedenti mense cum Philippo Vingio, Iordano Pentio, Cornelio Bleseio, S. Marcelli, quam de Bordella portam vocant Senones, vbi primum in subiectam D Marcelli templum cum corpore vt volunt Eiusdem Dei; de hoc scribit Burbonius:

Nugar. lib. iii.

Clara salutiferi MARCELLVS buccina Christi
Feruidus et santi flaminis igne calens,
Noluit (vt multi) vitam praestonere vero,
Sed fetit extructos firmus adusq: rogos,
Arsit et in cineres corpus mortale redactum est,
Inditum mundo quod fuit atq: furor:
Igneus ast animus stellantia regna petiuit
Gaudet vbi Christo perfruiturque suo.

oppidum D. Marcelli raptum et solo aequatum per Gothos.

Huius argenteos loculos, cum nuper ob siccitatem sterilis, ad pluuias exorandum veteri superstitione ad rampos traduxerunt, cuius rei meminit Cl. Marot:

Tant qu'il faut descendre la chasse
Sainct Marceau pour faire plouuoir.

Est et ibi cum effigie Epitaphium petri Lombardi, viri prout sua tempora ferebant docti, Parisiensium Episcopi. Suburbium est longissimum 400. ampl. passuum. Vbi olim oppidum Marcelli, quod nunc suburbio coniungitur, porta et moenia adhuc supersunt. Hinc peruenimus a la Sauluage Vestalium aedes et horatus cultissimus, ii Leuc. ab vrb. Inde Corbelium, v Leuc. ad Sequanae ripam oppidum, Bellephoretus castrum Cormolum latinis fusse putat, apud quem plura Cosm. fol. ccxcix. Antiquitatis Romanae vbi extare monimenta idem Belforestus putauit, sed

hic obiit 1564. in templo a Rolando Bellayso et Caroli magni nepote rum dilo sepulchri

sano

sane quam inepte, Ruina n. vetoris rastri (cuius infra ibi
dem tris formam) nihil Romani secli habet, multo minus
illa turris, de qua nunc est, ut
dubitet, cum nec operis integri
tas, nec forma ullo modo hu
temporibus conueniat. Credit
Iosedunum hoc loco fuisse et ex
eo a Iulij Cæsaris temporibus vel
saltem aliorum sæpe hab extare
reliquias. Fatear verisimile
esse Romanos hic sua monimenta
habuisse, cum loci situs aptissi
mus ut Lutetiæ propinquior de
rum da temporis muria plane
perisse. Castrum autem illud
palatium videtur fuisse comitum
Corniolensium. Sunt etiam illic
ruinæ vetoris ædificij, dicunt fuis
se arcem in qua habitauit Isburga

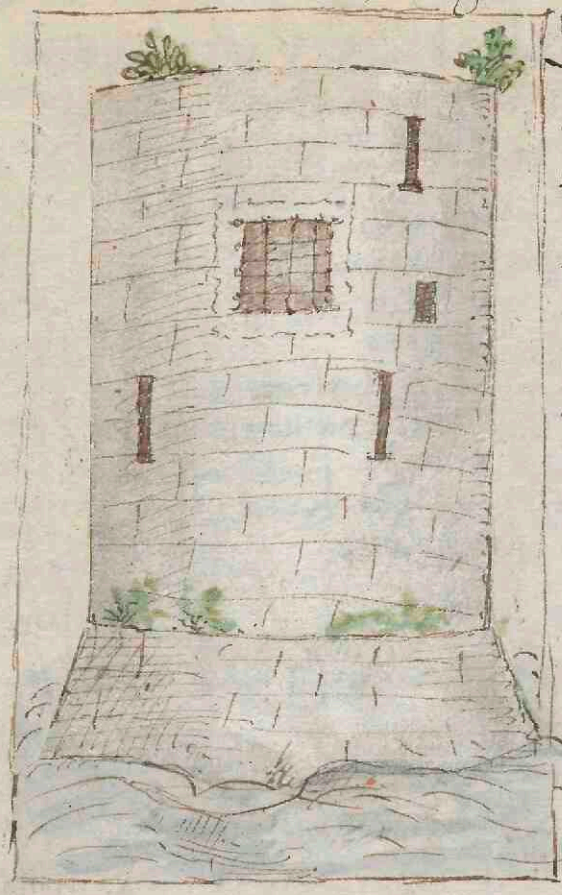

per Philippum Augustum Franco Gallorum regem repudiata, quam
Gelbergam vocat Virgil. lib. Angl. Hist. xv. Sane iussu Innocentij III. pont.
Rom. egrè recepit Philippus, sepulta est in templo D. Joannis
in Insula quod extra Corniolum, ubi eius hoc legitur
epitaphium:

Hic iacet Isburgis regum generosa propago,
Regia quod regis fuit uxor signat imago,
Flore nitens morum, vixit patre rege Dacorum
Inclita Francorum regis adepta torum.
Nobilis huius erat quod in ortis sanguine claro
Inuenies raro, mens pia, casta coro.
Annus millenus aderat deciesque vicenus
Ter duo terque decem cum fabit ipsa necem.

Trevetanus et Aymonius de gro tot
fabulas finxere ruinibus Corbeiensibus.

Epitaphium illud est
apud Belgborestum.

Annales Franco Gallicæ narrant. Dot cer mrlusa fuerit in arcu
Estampensi quæ est ad Icmniolum duabus nominis, qui ger
in Sequanam se exonerat, optimosque carrozos produ
rit. Carolus Franco Gallicæ rex, pipini filios Aquitaniæ
duces principatu deiectos, alterum Carolum in monasterium
Corbeiense (nescio an hoc D. Joannis) deportauit, qui dein
de Episcopus Moguntinus effectus est.

In Germania illud mi fallor

xi. Augustus Saxoniæ Dux et Elector quum in principio anni duxis
set uxorem Anhaltij filiam Agnetem Hadelbrigen, filium qui
rollorasset Iulij Brunsuicensis filio, uxore desita.

Lib. 28. — e nobilium superbæ domus quæ olim Valentiniani Imp.
et huic nostro tempori coniunctum Ioh. Am. Matthiacum.

Ruinæ

RVINÆ CASTRI CORBELII SIVE CORVIOLI

Tibus a Corbolio Lutetiæ abest. Melodunum, Sodue melun, cuius ſis verbis meminit Cæſar: Silentio e caſtris in vigilia egreſſus Labienus nactus eodem quo venerat, ſtiuere Melodunum peruenit, id eſt oppidum Senonum in inſula Sequanæ poſitum, vt paulo ante Lutetiam diximus. hic velut digito ſitum ſub demonſtrat, quem etiammum vt nomen teſtimet, et pariſiorum inſtar vtramque ripam ædificijs occupatam pontibus. veri nimetam habet. In inſula ab vna parte templum D. quoque Virgini ſacrum, duabus turribus ornatum, volunt. Hic quoque Epiſcopalem olim ſedem fuiſſe, in hoc nihil memoria dignum reperi præter vnum ſepulcrum Senatoris veteri more armati, de quibus ante in templo Virg. Bolonenſis memini, in ara quoque hoc diſtichon legi:

De bello Gallico lib. 7.

Thenet veult dire que le Chaſteau de Melun fut remis par le roy Philippe l'an 679. et apres par Charles 5 l'an 1379.

Annus millenus centenus ſeptuagenus
Primus erat, primas cum cadit eſſe Thomas.

Ab altera

AB altera parte vetus est et ruinis proximum palatium. Incolæ narrant hoc oppidum antiquissimum, et multe ætatis, annos parisiensi præcessisse, ac Isidis rui sacrata erat hæc insula nomen possidisse, cuius tum numen apud Gallos religiosissimum, et parisiorum urbis nomen inde deductum, quod ibi forma non esset absimilis Isidis oppido, quasi Iper is; sed hæc magis facete ludit Rabelæsius, qui dicit lutetios sic vocatos par ris ium, et hoc in magarum hæc regnitatem ridendi. Hæc ibi suburbio symbolum est Andreæ Lauali Admiralli sui Navarchæ quod cum explicatione est inter Symb. paradini; hic cum pernoctassemus cum nauticis quibusdam media nocte iter. Fontis Bellaquei prosequuti sumus, dia ea in Sequani ripa, quæ erat tum plenus a sinistris, a dextris modo arboribus densis tectis perhorridus, quare ob quasdam suspitiones hominum nostrorum urbis rollectas, timere rapinas, me in insidias radorimus, quare paulatim ab eis digredere constituimus, et tandem sub arbustis gelidissima nocte non sine horrore quievimus, donec illucescere incepit, tum iter nostrum prosequimur, et relinquentes Sequana ad sinistrum montem ascendimus, et via silvestri tandem hora duci quarta Villam regiam, Fontaine Belleau dictam a Fontibus limpidissimis, Jovis dicto Abelleum fontem appellat loco egressi ad deambulationis regio olim sumptu ædificatam, ob aeris situsq. commoditatem a multis regibus excultam, pervenimus. primum hic commoratus fuit S. Ludovicus fertur, et post hunc Philippum Augustum postremum multo sumptu a Francisco primo restauratum, regiisque plane ornatum structuris, undique nonnullis statuis variisq. artificiosissimorum hominum picturis redemptis, ut tanto regi opus plane dignum videretur; eius quoq. successores multa addiderunt. Constat hæc ex trino lapide, nisi quod posteriores reges quædam ex recto lapide fecerint. primum Canadium et amplum, in cuius area equi statua colossea, ex ligmino opere constata. Ædificium erat quadratum, quod undique aream claudebat; Fumaria et alia quædam, littera F. notabantur, Autorum explicantes. Ampla, hic recurrunt Scalaria multo marmore ornata, hic porta Italico opere marmorea, ubi literis deauratis hæc inscriptio: D. O. M. CAROLVS IX DEI GRATIA, FRAN.

a. lib. hist sui temp. 41.

par Iani portam ingressus est in hortum amoenissimum pul
cherrimumque, semper diuentem, in cuius medio est Diana
Venatrix marmorea statua, quae
quibusdam in locis temporis iniuria
mutilata restaurationem meruit,
narrabant mira antiquitatis esse,
et ex Epheso translatam, empta
p. M. cclo Aureos Gall; quas ego
vulgi fabellas veteris diuersorij
nouis adimyo; nec tanti constitit
seo verisimile est, cum omnibus
aeris inuersis exposita sit, quin
cum secretioribus pretiosioribus
in Tonstiani, vbi statua Minus
ta., bibliotheca, infinitis fere esti
mationis summa cura Domini Rosci
mi obseruata, reposita fuerit: sta
tua sic formam vultus delinea
tam do; vidi apud Caulaeum num
mi mata nov admodum differentia.
Eodem in horto sunt statuae Lao
coontis et filiorum ex aere, ad ex
emplar Marmoreorum, quae sum
ma artificum admiratione spec
tantur Romae in hortis Vaticanis,
ex aede Titi Vespasiani Imp. translatae, quarum plinius
Nat. hist. lib. xxxvi. cap. v. meminit, Tarobus quoq. Stadolitus
de hoc opere doctis. edidit hos tarmos:

Ecce alto e terrae cumulo, ingentisque ruinae
visceribus, vterum reducem, longinqua reduxit
Laocoonta dies, aulis regalibus olim
Qui stetit atque tuos ornabat Tite penates,
Diuinae simulacrum artis, nec docta vetustas
Nobilius spectauit opus. &c.

Memin: Iani in Acharcis pa: 192 min: forma statuae Dianae ex aere Agustam e pharetra promentis.

Hercules quoq. Struza hoc non indocto descripsit epigrammate,
Nec ipse Maro lacrymabilis tantum casus Historiam lib. Aneid. II.
patetur admodum decorum doctissimi artificis super
ranit ingenium. Item Tiberis fluuij hoc vbi spectatur
simulacrum, cum Lupa. Romuli Remique nutare ar
tem ironiopia, fluminis ac regionis fecunditatem exprimi
te, forma veram magnitudinem superante. Cleopatrae

Stray

etiam Parentis aedi
simulacrum ad ex
emplar eorum que
ex antiquitate Ro
mana supersunt, non
ficta. Addebantur
praterea in horto
ex marmore Cain fra
trem Abelem occidens;
Tabula marmorea
antiqua ubi simula
cra hominum picta, et inscriptio quam tamen legere
non potui, Marij tamen expressum bonum vidi; Hinc
in aream fontis Crystallini transeuntes, ubi variorum
Deorum ac hominum statuae marmoreae collocatae;
Vt Caroli IX regis, Apollinis, Veneris, Mercurij, Imp.
Commodi Herculani, quos a cognomine appellari gau
debat, ut indicant vetusta eius numismata, ubi pelle
leonina quoq. indutus instar Herculis conspicitur, et
autor quoq: host Herodianus. quae omnes aedes, et ad
formam vett exemplar
vetorum; quemadmo
dum et duae Sphyn
gos ingentium structurae
ex ophite passim in Romanis
antiquitatibus.
Sequitur aedicula ab Henrico II Franc. rege instaurata, et habet
inscriptio: HENRIC II DEI GRATIA FRANCORVM REX CHRISTIAN-
M.D LVII; in qua marmorea duae columnae nitidissimae colore
ceruleo, item tabula Raphaelis quae continebat virginem
matrem cum puero. Hinc aula maior, quam barant la grande
sale du Bal, auro marmore variisq: ornamentis, aulaeis
pretiosissimis splendida, ubi et antiquum opus plumario, in
quo Emblema spectabatur Francisci I, Salamandra in igne, cum
hoc distichio: Vrsus atrox, aquilaque leves et fortius anguis
Cesserunt flammae iam Salamandra tuae.
pauimentum, celum Fumariorum latebra, lilijs aureis conspar
sa, varia praterea Emblemata passim aurea aedes quae
plurimi item Satyrorum termini operi inserviebant, seque-
bantur cubicula distincta nominibus, Regis, Guysij, Co
nestabli et aliorum, in quibus ornandis omnis consumpta
videbatur industria. Sed ante omnia arridebat ambula

crum

———— erum illud pensile longum vltra Lxxx passus, picturis in
genios[issi]mis ornatissimum, quibus tabellata et parietes occupa
tur, ab excellentissimis quibusque Ex Italia pictoribus facta
pictaq: quarum pars typis (amois) nostra vulgata est, inter ea
teras, Furta Veneris cum Marte, Polyphemi cum Vlysse histor. v. Tabel.
officina vulcani, Omnium artium tam liberalium quam illiberali
um instrumenta, infimis pene tabellis depicta Deorum nudorum
chorea, Deorum comitium pensile, Victoria Gallica: ab vtraq.
parte xxx habet fenestras, praeter mediocria ob-
iam duas pro
tuvis occupata, supra portam ambulacri mediocris depicta
obsidio Portus Gratiae, cum hac inscriptionis literis deauratis:

D. OPT. M.

Cum per occasionem ciuilium armorum, quae ob impub:
eram principis aetatem tota fere Gallia
excreuerat, Elisabetha Anglorum regina portum
oppidumque Gratiae, quod est ad-
ostium
Sequanae positum, natura manuque munitissim:
insigni fraude occupasset, firmissimoque pre
sidio teneret, auspitijs Caroli noni Christianis:
regis, consilioque et prudentia singulari
Catharinae matris reginae paucis
diebus quam oppugnare summa vi
captum, deditione receptum. Anno LXIII.

In inferiore domus parte balnea sunt aquarum tam frigidarum
quam validarum. Est n. balneum illud variis tubiculis distinc
tum, sudatorium. Frigidarum, spoliarium. &c. singula egre
gijs quoque picturis ornata; non sine turris, cum horologio,
circumstant vii statuae, dierum nominibus, superstat Vulcanus
qui martello mortem ferebrans, horarum minorum dat.
Quadio inferiori astat Aedicula, vbi fatum vitae singulis homi
nis diebus audit, cuius summi altaris tabula artifici picta ma
nu autorem suis verbis indicat; SEBASTIANUS Venetus Pictor
Romae faciebat. alia ibidem tabella spectatur quae dicitur Joannis
Bolomi magni quoq. artificis. Germanus Brixius hunc locum
suis versibus elegans indicauit, de quo sic ramt:

Fons ego Belaquae, silua circumdatus alta,
Iampridem certis tantummodo cultus et apris,
Vicina impuro rorabam prata liquore: &c.
At me nunc magni heroes, magnique relictis
Vrbibus inuisunt proceres, gaudentq: liquorem
Et gustare meum, et ripas habitare virentes.

Quin

Quin etiam cultæ per prata hortosq: Napæa
Discursant, violasque et candida lilia carpunt,
Nec non et Charites adsunt, et floribus aureos
Exornant vario crines, miscentq: amaranthо
Gramina Narcissi et Narciso gramina Tymbræ &c.
Hoc ego Francisco cui paret Gallia regi
Debeo qui seminumque loci, vastamq: ruinam
(Nam nisi nescis Dumus Lodoicus et ipse
Rex olim colubit) miseratus, qualia cernis
Cælo erecta sibi matrique palatia fecit. &c.

Sunt et hic nobilium villæ Arenum, aliaque ædes frequento, ubi pictores plurimi habitant, quum Sunt Lorum Academiam pictorum vocent; in cedrin viridarijs passim putreos effosso, duobantq: feris capiendis aptos. Hinc Melodunum deuientes Sequanam navigio descendimus Lutetiam usque.

VIII. Extra portam Antigonianam deambulantes ad sinistram primo ab urbe lapsu est Hortulus amœnissimus, vulgo vocant Boloebat, varijs inscriptionibus Gallicis Latinisq notatus; Area n. ibi aliquot de monstriis facti, et puteis, quibus hi herbuli insepti exguntur.

Supra Portam primam. HORTVLVS LVTETIÆ.

Vade Arabensque tuos abscede Lutetia vicos
I procul inque tuo fœda putresce luto,
Turpi dum sordet populosa Lutetia cœno
Huc ades, hic vndos siccat arena pedes,
Vrbe Lutetiacâ cœno limoq: relictis
Læta iucundos transige mente dies.

Porta II. Laysez moy tout prendre et debat
Tous les rapports de vos longues requestes,
Et pour oster tous complimens de testes
Venez vous en droict dans Boloebat.

parte adversa. Produco dulces fructus, plantasq: virentes,
Sexq: tibi fluteis præbeo lector aquam:
Quantaq: dat superis cælum, do gaudia tanta
Ergo solum, cælum, dicito me atq: salum.

PORTA III. Cui exempta luto mihi mens non gaudeat? et quod
Sustineat siccos mollis arena pedes.

PORTA IV. Fons ubi siriuis sparsim deumctus amœnis
Cum grato vitreas murmure ferret aquas,
Quis similem neget hunc hortum illi lege potentis
Sprieta, ubi deliquit primus vterque parens?

PORTA V.

Bis quater aut decies cursu contende per omnem
Callem horti, si sit semyopitæ fames ;
Sic satis (haud fallor) stomachum tuis aura laborque
Fœtuum et aspectus nonnihil exacuet.

EXADVERSO

L R. de L. aux six poetes de France.

Qui verra Belebat ses entes, ses allées,
Son pré tout fleury, et ses taillis ombrageux ;
Ses six puits, vomissans leurs cristallins eaux,
Ne le tiendra le plus en toutes assemblées ?
Ouy, car cest luy seul qui orne ses frontières.

Belebat aux poetes François

PORTA VI

Vos farfelus soulliez après moy comment cuy
Ne vouloit estre lieu, la fontaine arrousante,
Plus ne me l'arrostray, et s'il ne se remplante
De l'eau de mes six puits, bouge ailleurs selon prie ;
Suis ie la Roquette ? Ien suis ie la Tuillerie ?

EX ADVERSO

D. de LIONERACO LIBELL. SUPPLICUM MAGISTRO
NEC NON HORTORUM.

Primum ex Elyseo prem scelus expulit horto
At in eum versus te cupit esse Deus :
Hortus enim Elysius nunquam par est tuus hortis,
Causa nec est virtus istius ergo tua.
Si Belebat a bon droict on me nomme,
Chrestor du tout ie sens de vos esprits,
Que vous sert il d'estre dans ce pourpris :
Si vostre esprit aust le corps ne somme.

PORTA VII.

Belebat aux six poetes de France.

Icy n'est pas la superbe structure
De tes verdz rideaux en l'air hautes,
Mes ornemens sont libres nos forets,
Et qui vault mieulx ou l'art ou la nature ?

Quatrain de I. a Belebat.

Mes dames qui voudra les rets des Cupidons
Dont les arcs portoient pommes d'or pudique,
Ton fruict o Belebat est plus delicieux
Pour mes dons, rets d'or sont en plus beaux arcs.

EX ADVERSO

La Cerisaye aux dames, cinquain.

Des grandes dames de cour, ie suis la cerisaye
Ou mon tu qui viens y pour mes beaux cinquains,
Ne sont ceux pas plus qu'un bois de haute fustaye,
Qu'un grand pre ramissant, qu'une petite saussaye
Ou en toute saison on ne trouve que frize.

Quatrain aux passans.

Si vous

Si vous trouuez trop courte ceste allee
Faictes le tour six sept huict ou dix fois,
Puis vous aurez ung soif asseuré
Et sentirez de la faim les abbois.

Aux poetes: PORTA IIX.

Apres auoir gaigné l'appetit pas a pas,
Allez vous en pres cy prendre vostre repas,
Puis vous orrez tantost les oyseaux de bocage,
Qui chantent beaucoup mieux que fils ypocras.

L'escuelle que tu vois a la morgue mutine
Fait le guet aux passans, tandis que tu t'esbas,
Dans ces beaux pourmenoirs attendant le repas,
Aussi veut il la part du rost de la cuisine,
Ne voulant arrest de salade ny ratine.

Ex aduerso:

Celuy qui dans Paris veut faire residence,
Pour se garder a tout iamais destre sans reuenus,
participant de l'eaue qu'ont tous les puisants deux,
D'entrer dans Belebat doibt auoir la licence;
Car son air et ses eaux, sont les meilleurs de France.

Belebat pourueu des fontaines deux
Manque dedans Paris fort de la seigneurie
De six puits fort munys, tesmoings de sa sagesse,
Bastans pour ses amis, ses voisins ses acteurs,
Son preuost, ses maçons, ses oygnons et ses aulx.

Habet hortulus sex puteos, quorum primo
qui est sub Sycomoro inscripti sunt hi versus

Vt facerem gratas potare volentibus vndas
Hic folia et ramos sparsere iussa fui.
Fertilis esse velox, ne quis decerpere fructus.
Dum cupit, incautus corruat in puteum.

IN PVTEO II.

Le roy Agamemnon des grecz ozma la guerre,
Desirant en veoir my voir plus fault d'eaux:
Belebat reputant ses oygnons et ses aux
Tyr reand Bastide six, si la soif trop te presse
Joupt au paillemaille aux quelz a la presse.

PVTEVS III.

Huic humor accedet Pimpleo qui fluit antro,
Hinc etenim erumpunt prouenientque rosa.

Ex aduerso

Hic Driades sicco stant hinc pede Naiades udo,
Ne sitiet dulces torridus estus aquas.

PVTEVS IV.

Prodigus

Prodigus vt dulces sic largos præbeo potus,
Non opus argento est vt bibat hic sitiens;
Ite procul vites, qui post tantosque labores
Atq: tot impensas spem quoq: decipitis.

RVRI BEATVS LECTOR AVLICO.

Fructibus eximijs gustum, viridantibus herbis
Aspectum, volucris cantibus auriculas.
Flore q: odoratum vario delectat, ab isto
Manus adhuc curis pectora solue vagis.

Octuplus hic vltra omnis generis arbores fructiferas, habet platanos lapideas columnellis impositas: Apollinis, Palladis, Thetidis, Paridis, Veneris, Iunonis, Mercurij, et Nocionis natis dedicatas.

X. portam Harpianam egredientes occurrebat pratum stolatorum; et monasterium Cartusiensium, vbi ambulare et ambitus vi.c fere passuum, est et portulus minor vbi picta est ficta vitæ nonis primordia, et vita D. Brunonis, cuius sortibi Epitaphij symbolace in parieta. VETVSTISS. D. BRV NONIS EPIT.

Primus in hac Christi director ouilis eremo
Fundatorque fui qui tegor hoc lapide:
Bruno mihi nomen genetrix Germania, meque
Transtulit ad Calabros grata quies nemoris.
Doctor eram prisco Christi vix notus in orbe;
Desuper illud erat gratia non meritum.
Carnis vincla dies Octobris sexta resoluit,
Ossa manent tumulo, spiritus astra petit.

Si versus satis latini si temporibus Dus mortis compositi, quod non puto, nam quingenti amplius sunt anni a quibus ordinem suum Bruno instituerit. Monasterij nostrorum hanc et in nigro marmore inscriptionem:

L'an mil ccc xli. fu parfaicte ceste chapelle, et enterrerie, que fonda Madame Jeanne par la grace de Dieu Royne de France et de Navarre, iadis espouse du roy Charles roy desdits royaumes, fils du roy Phelippes le Bel, et fu ladite dame la royne fille du treshonnore Seigneur Monsieur Loys de France, iadis conte d'Evreux, fils du roy de France.

Si forsan fœmina transitum fuerit ingressum, igne protinus totum expiant, vt fuse Cholerius in Matutinis IX.

XIV. Henricus Lotaringus Guisæ dux cum propter dissidium cum rege longiùs abfuisset, Parisios post annum ingressus est.

XV Cum bellis alijsque necessitatibus premuntur Parisienses, ex veteri more obseruant, vt singulis diebus Dominicis solemnem sacrum faciant, templumq: vbi tum conuenient auratis alijsq.

orna

ornamentis præparant (Paradisum vocant) in quo putatis Dego
mala deprecaturi conuiuiunt.
Anno 1349. Philippus Valesius Francogallorum rex instituit
tributum salis a quo nemo esset immunis unde inopes
quotannis pecunia penderent. Vide Chasan. Cat. Glorie mundi, et Guac:
praeter alias dirissimi generis miserias quas undique Ger
manicis videmus, erant plerumque omnibus annis ra
ad similitudinem vecam in tantis excessi, ut multos eorum
fallerent; qui mos et olim erat Gregos in usu, ut ex Clem: Alex: dixi
XVIII Bacchanalium furias mira tetricæ Larvatorum no
bilium et vulgorum insolentia; deformibus monstruosisque ha
bitu indutis, equis insidentes, larvis obvia quaque deterri
ens, pulmea tarina, fustibus, spectatores ferunt, præ
ripuit eorum luxus et ad Pontem Virginum, ubi regina
multæ nobiles matronæ, primoresque spectatum venerunt.
Larvatorum iste mos ex Italia defluxit, quibus etiam Gallo
tranci legem sub præscripserunt, et in usum produxerunt,
commentis insolentibus mythicum spectaculum. Apud Anglos
audio capitalem pœnam larvatis constitutam, certe sano
rum hominum mira est insania, nempe:

Germanos furys agitare vt dicitur Euan
Ebria cum pleno pectora ventre tument;
Sic Gallos etiam Sobrios furialis Enio
Oblitos proprij sæpe decoris agit.

Lusit. Bacchan: audivi Carolum olim regem IX, nimirum puerilem
tia rum fratribus aliisque aulicis larvatis discurrentem
in Gymnasio de Ottone scribit Sueton.) factitasse solitum, ut
mulierum aut potulentum occurrentes e sago distentum
sublimes vectarent simi æquales.
De Bacchanalibus Gallorum et vinctum ferijs Sic canit Boisardy:

Viderat is passim pueros matresq: patresq:
Urbibus in medijs Bacchantum more vagari,
Profusoque genes se saturare mero,
Successisse diem cinerum quo tristior omnis
Fronte super populus mystica signa gerit,
Et tanquam posito templis effusa furore
Plebs refutet patrios deuenerata Deos.

De la varieté principalement aux habits des Francois
Salluste Bartas: Telle que le Francois qui quand il affete
Des estrangeres mœurs se paist de nouueauté,
Et se mue inconstant si iouënt de chemise
De ses vains habits la façon il deguise.

vide pontanum lib. de prudentia vbi de habitu Gallo.

XXIII Adol.

pactum cum Sed 22.
Lib 3. obst cap 31.
L. magis C de veteri
vide Livium Iuvenalibi vele
393.

Strozium 7. fol 835.

In Ottone c. 2.

en la 2 iour du
semaine

xxiii. Adolpho Nienario Anrestie comiti ac Gubernatori Tra
rectino ordines conrescerunt Gortob Paulinob.
Hor anno multi mortales orribuire morbo nondum medi
ris satis explorato, vulgo Engelsche sustate Borabat,
quippe quem Angli in Belgium adduxerant, in n.
ob arcis inspectudines, et pluximorum rerum inopi
am magno numero apud nos mortui sunt, et plu
rimi vivum obscuritate servati sunt, quum apud
suos misererordiam non invenirent; ac nob tam mi
tes quam mendices iuverunt; unde altissimo
simus pronus in Anglos pietate et quam propter ea
memoriâ erunt celebraturi eternâ. 1509

C'est une coustume assez vielle, aussy est nouv, quand le fils dun
de la veufve aict vn baisser comme nous disons l'autheur
des Arrest d'Amour, qui vesqut deuant 160 ans. Arrest. 19.

Rex Galliarum Iure vtitur suis vt'alibi natorū et in sua ditione morientū bona fisco iungat, ne censum plurib extranei incogniti vtrisque in regionib; mi
liteant a regie impetrent vt vocant naturalisationib. Guil. Postel de orb. concor. lib. 3. cap. 25.

MARTIVS

Lutetie fama ita nominem vt mirarem admirari, quod et olim de Egyptijs
Lucianus contra eū q dixerat prometheus et in verbis, et fabrica.
Approbat valde morem Gallorum in epulationibus, qui minime sump
tū et humanitate plurimā, Stefanus Guazzus Italus, his verbis: L'humanissi
mo costume de Francia, dove li parenti, amici, e vicini, s'accordano
a portare ciascuno la sua portione ordinaria, hora in casa di questo,
hora di quello, dove senza alcuna grauezza di spesa, et con assai
so e più commodo apparecchio lasando fuori della porta tutti
y loro noiosi pensieri, si godano Lietamente; quella cena cō una
marauigliosa carita et concordia.
Erasmus Roterodamus in coll. de funerib. Gall. sic loquitur Funera apud
Gallos ita fere ornantur, vt adsint monachi, quatuor ordi
num Mendicantium, quisque cucullum suum preferat, ramulq.
Lugubres veniat vbi psalmos, leguntur, Iudicij pullati et
ploratorib vt vocant preces rogatos vbique honorib gra
tia in gladijs etiam arcineti; hinc aquis sequitur si milet
tragula fint nisi mira ostendit mysyma, vt tadq mysy
steria mysyma, quo apparatu funebri tercia fer tempus se
pulture celebrabantur Ioannem Verdunium Batauium Spranga
dominum in templo & Stefanum in monte.
Pecunia Lutetia mihi ex patria asserebatur per Iudocum Lange
racium ronterranēum, postea dominum, quod dominum
vocant etiam mangones b plinius appellasse videtur.
Panis publice in foris bis in septimana vendebatur, diebq
mercurij et Saturni, quum rustici ex viribus pagis
so conuehebant, scatq. confecto ex polle ac tritici fa
re. De Salis fabula, ex Gallos vide Bodin. lib. 6. cap. 2. fol. 890. 1

lib. xxxvii.

x hor

x Hoc tempore Lutetiæ cum Sabitarchy Rex erat Francogallicæ Henricus Tertius, ex filijs Henrici II., et Catarina Medicæa natu tertius; sic exordia duxerat Ludouicum Lotharingum comitis Vaudimontij filium, forma præcellentem, at cum, Mortuo in castris Theodoro fratre Francisco Valesio Alençonio, soluto ex Francisci primi stirpe supersite, sine tamen regis sobole; Lotaringi de successione regia tacitè, multa magnaque animo volutabant, ac nouas molirj cogitabantur; Quorum facile caput Guisius, qui populum plebem foedè contemtæ in sui fæminæ gratiam adeò adduxerit, vt contemptor regis, solum ipsum suspicerent. Proximi regi gradu erant proximi Borbonij; Henricus Nauarræus, et Henricus Condæus, cum Card. Carolo Borbonio, cum admodum senex. Nauarræus acer et Condæus cum se Romanæ pontificiæque religioni opposuissent, et Relig. religionis ergo tum bella diuitentur; Guisius regi persuadere conatus est, vt eos tanquam rebelles, bello mouisset eos, seditiosque cum impiosque diuelli, regno pelleret. qui cum primum pars deorsi vellet amantior, auerso his dicto non præbebat. Guisius nihilominus pontificem Regemque Hispaniarum sollicitauit, adiunctaque principis accessione fœdus ad extirpandos è Gallia reformata religionis hominis initauit; nec se dubitabat, vel contra regis voluntatem defensorem Romanæ religionis Francorumque principatus durare, exercitum de nomine retinere; urbes, oppida, munire; ita vt tam omnia regia pene potestate contineret, quæ deesset, si rex abesset ad id Borbonium, cuius nomen si multis in odium futurum, non mani opinione concepérat. Et subinde non dubitabat Lotaringos ducis Caroli magni successores præstare; Capetos vero Tyrannos vi non iure regnum occupasse Ludouicum n. Lotarij filium vltimum ex stirpe Caroli regnasse; Cuius patruus Carolus Lotaringiæ dux rum successionis iure regnare debuisset, ab Hugone Capeto iniquâ factione regno fuisse exclusus; tam vero tempus adesse, vt ad legitimos principes quæ ri postliminio redeat Gallia. Tumenti sunt animo hæc tuli

tuli

culi passim m vulgy dyspersi:

Vestrum Capetti vult gens Lotaringa capistrū
vi regnare potes, hacce doloq: Quotes.

Tandem nihilominus sine ita dissimulante regē, sine quod vacuo videri ad Bellum pollet, Guisium post aperitab simulatoque inimicitiab in gratiam recepit, decreto contra Navarrēm et Condaeum (iam per Situm v. Pont. Rom. excommunicatos) Bello, conscriptoq: exercitū, cuius Imperatorem constituit Guisium, cuiusq: ei fratrem Manium Legatum addidit; qui iam varijs eventū bellis gerant contra peritissimos belli duces, militesq: pugnacissimos Franco Gallorum, quibus varia quotidie subsidia ex Germania transferuntur. Ad hoc bellum rex iampridem magnam vim ecclesiasticis (ut norant) imperauit, quorum Bona tum alienari decretis pontificijs non possunt, ad eam rem impetrandam ad Pont Max Rom. mittit Legatum Petrum Gondium Antistitē, quamobid rex maiorum suorum vestigijs insistendo vestigijs similibus raro Pontificis auctoritatem requirat.

Quarto fere huius mensis Robertus Dudleus comes Leicestriæ, Vicarius Regnū Anglorum, ad suscipiendum nouae reginae defensionem confoederatarū prouinciarum Belgicarum, Traiecti Batauorū magnificatus est. Postquam n. Ordines multa a Francogallorum regis subsidium impetrassent, hanc adierunt auxilium contra Hispanos petituri, ea in eius manus se tradituros pollicentes, illa tantum lege hypotheca ob sumptus Bello Belgico factos et faciendos pignori Vlessingam Hostendam, Bergas ad Limbum, Sluicas, oppida Zelandiae, Flandriae, Brabantiae, et Hollandiae munitissima: fuere tum Traiecti plura monumenta in eius honorem erecta, vt apud episcopalem Basilicam, in arce Mauiana, in foro Boario, inter quae duae pyramides huius formae; inscriptionibus et picturis variis apud Hermannum Borculoum editis. Ipse vero Dudleus regio comitatu in aedibus Teutonicorum Equitum hospitio excipitur est, cum primigeno comite de Essex: et Antonij nothi portugalliae filio, quibus Angliae regnum in sexum Portugalliae retrorsum reuerti dicitur.

XV.

XV. Transiuimus ramitorium Sancti Iohannis, Ibi vidi magnificum sanè, et quod mirum sartoris cuiusdam sepulcrum, quale apud nos vix principes habent. Cui, Lapidum epigramma inscribitur.

CY gist Isaac pinchon q habilla
Tous bons a qui mais sa vie luy failla
En habillant autruy mostel habit,
Pour luy donner de eureuse vie l'abit
Donc orateur vo.

Trepassa xiii de Juing M
D. quarante et vn

Labrum quoque Sancti Iohannis in cloystro D. Genovefæ, ex solido lapide ramatum, fons olim fuit, quod monstrat basis quæ est in centro. Non est magnæ antiquitatis iconcula quæ illud ambiunt monstrant, quanquam Bolsecus dicat simillimum illi quod est apud Dionysium (cuius supra memini) quod antiquitatem Romanam præ se ferre dixit. Et dubitet de quod Deorum simulacra in eo exsculpta, secundum quæ fuit; Cuspidum tamen videntur operibus et materiæ inter alterum altero vetustius apparet.

XVII. Deambulatum inimus ad Tornellos, aream et non procul a Senatus quam ripa, exercitijs scholasticorum destinata, circumstant. Hic qui est saltu, lectu, pugnis, decertent.

XX. Moris est apud Gallos obvenienti et salutanti bona manu amplectantur, altera, genua contingant, dicto Deo mos et non tantum Romanis sed et Græcis usitatus, sed in deprecationibus magis quam salutationibus. Frequens, cuius meminit imprimis poetarum princeps Homerus:

τὴν, ἣ ῥα μνήσασθαι πρόσετο, χεῖρὶ τε κάβε γούνων.

huc Thetis Ioui supplex adit, precaturque ut Græcos malo aliquo affligat ob ereptam ab Agamemnone Briseidem filiæ. Apulejus quoque in milesiacis fabellis. Huius (inquit)

Dui

Vid. Lips. El. 2. c. 6.

Iliad. 1.

vide nazzuk: de prior. salutat. Græc. manuta genib. et inde osculabū.

Lib. II. et IV.

dui manus deosculatus, et ipsa genua contingens. Tacitus in Amalibus: Libro 1.
At patres quibus unus metus, si intelligere viderentur, in questus, lacrimas, vota effundi, ad Deos, ad effigiem Augusti, ad genua ipsius manus tendere. Liuius: Lib. 30.
Si genua si victricem attingere dextram licet precor quesoq: per maiestatem regiam &c. Theodorus in Expurg. Hey non procul a principio petronius in Satyr. fragmento, vbi Quartilla in quinquennalibus loquitur: protendo ego ad genua vestra supinas manus &c. Paulo post. Genua et fol. 37.
ego perfricabantib amplector, nec mortales voces occidere: apud
Euripi: mediæ: Ne per tua rogo genua perditum me eas. Vide Scultetum in Bryppol. comm.
in Medea fol. 314. Cicer in orat post reditu in senatu habita: plaut: in mil. gloz.
Scip. Hieronym. et Pennul. Scen. Dict. Vide Lips: epist. Quæst. 3. in fine

Gallorum vestitus non unus, nec constans, nunc laxior, nunc
contractior, nunc breuior, nunc longior, nunc integer nunc
conscissus, nunc fimbriatus nunc planus, pro ingenij mobilitate
et auricorum (unde omnib fere varietatib) lubidine. De Aula
vt omittam Erasmum siluium, Lucianum, Hulzeum Hutt[illum], pau
ca ex Agrippâ adijciam, cuius ib in Gallicâ quoq: aula aliquandiu
versatus fuit: Est inquit aula nil aliud quam collegium Gygantum,
Nobilium, famosorumque nebulonum agmentus, Theatrum pesti
morum satellitum, morumq: pessimorum scola et execrabilium fe
lerum asylum, vbi superbia, fastus, rapacitas tumor lubido luxus
licor, ira crapula, violentia, impietas, malitia, perfidia, dolus crude
litas, et quæcumque vspiam sunt vitia habitant, imperant, regnant.
vbi stupra, raptus, adulteria, fornicationes, principum et nobilium ludi
sunt, vbi etiam principum regumq: matres nonnunquam filiorum le
næ sunt, (hoc iam fama de Catarinâ Medicæâ prodidit, que vt
obsequentiores sibi haberet, filios reges adolescentes, nil non deli
tiarum lubidinumque ipsis procurauit) vt interim ipsa
pro suo arbitrio regni negotia gereret, regioque nomine ab
uteretur.) multi etiam Aulici palatinarum meretricum le
nones, principi, aut suas vxores, aut filias, aut sorores prostitut.
(fama est Condios his artibus tam apud Catarinam, quam regis
liberos maximus sibi suisque diuitias et dignitates comparasse)
nimpe. Scorta patent, fracti cuiuis: e corpore gressus,
Et laxi crines et tot nouæ nomina vestis.
Dicit idem Agrippa, se nouisse famosam Gallæ vrbem aulâ sit dig
nam, vt vix aliqua ibi matrona pudica sit, vix filia maneat
virgines. Dubito ego de ipsâ principum sede Lutetiâ, in
qua nihil frequentius nobilissimarum faminarum adulteriis,
per quos viros sexus adhuc ad honores ad opes. Nunc pul
chrum fingitur Lupanar: cum tota sit vrbs vt olim de Roma

Amictus corporis et, ipsius dentium, et reliqui suis nuntiat de illis.

quidã

cr.

judam dixit Lupanar. Aulicis quoque puellis sic
Agrippa: Videmus inquit, non paucas forma et elegantia
spectandas, scitulas, intridas, venustas; insuper vestimentis
purpureis et aureis et gemmeis monilibus exornatas. Sed non
omnibus est cernere quam turpissima monstra sub formosis ipsis
pellibus lateant: Hinc aptissime Lucianus illas Aegyptijs
templis comparat, quae forinsecus pulcherrima, intus si deam
quaeras, Simiam felem aut canem invenies; a teneris amis
in molli otio, saltationibus et omni luxu enutritae, pessimis
disciplinis ex auctis amorum libris, pravissimisq: luxus libidi
num, adulteriorum, fornicationum historijs, comoedijs novellis
facetijs, cantunculis imbutae, velut ex nutrice sugunt. Follo
quia sunt Semyramidarum legum rugamenta, convivi nobi my Salv
pis:

Conveniunt toties, sedeque tum colloquia, annon
Urbis agant causas et grandia verba loquantur?
Falleris aut tecti aut Veneris mysteria pandunt,
Componunt tunicas aliqua narrante recisas;
Jupiter ut Danaen fulvo deluserit auro, et
Cygnus Europam sumptis pervexerit aequor;
Vel Laidis fraudes, vel magnae exordia Romae,
Quae tum mens illis quis tum dolor esse putucas.

Varro Sir quoq. se interiunt suis Italico more, quod fac
te Lucretiae formosae vidit Hoc Epigrammate Bolsactus:

Pingere pamosas solita est Lucretia mammas,
At nudat veneto membra polita luto;
Molliter incedit, gressuque inflexa supino,
Instratam longa syrmate verrit humum.
Sardonychata micat, multoq: illustris in auro
Gemmatas gaudet discutere aurriculas;
Illa olet Assiryj redolent quod pharmaca moschi,
Quod rosa, quod viola, quod spica cilissa, recensq:
Ture superfuso fervidus ignis olet:
Haec Pleiete foris, sed si Lucretia qua sit
Scire velis, dicam, Marcida capra domi est.

Sid rebon. pag. 67. Juvenal. Plaut. Tertull. et Dorpij lib. praecid. 2. cap. IX. Xenophon. Oeconom. Plusquam Tom. 1. pa: 5

altis quoque in respidit ut procerioribus videantur, mirdunt, non sine periculo, quem morem idem Bolsactus hoc Epigr. Exprimit:

Si cervice tenus socium superemine agmen
Iulia, si rectum tollit ad astra caput;
Miramur frustra: terra procul optat ab ipsa;
In cervicis equitat Italia nempe suis.

vid Juven: Sat. VI.

Sunt Gastrospidq. plerumque Colosseico humeri volorib, hinde cl. Ma rot. Croyez quen depit des talons, on porte souliers de velours. Joannes Marot de Caen ita scribit in Epistola ad Francisc. 1. et Au tros in Italia degentes, nove aulicarum puellarum quae deformitate virorum procerumque teneabantur, ne se Italis

mulcrab

mulieribus iungerent ar sic oblenstrentur suarum ;.

Italiennes
Practiciennes
Sont et seront,
Mais courtisiennes
Parisiennes
Plaisir feront
Ceux qui voudront.

Ex Italia nunc sequū ante decrat Francois abundé suppletum.

Coeur françois de son amy prent garde,
Et le regarde en son piteux affaire.
Lors fait pitié qu'argent ne peut faire,
L'amour prefere, et au plaisir s'accorde,
Pas n'est peche faire misericorde
Quand en la France vne dame decline,
Elle resigne aux ieunes le deduct.
Se retirer est bon quant il est nuict.
Bien nous auons et pource auons
Luysantes faces, car bien scauons
si aynsi n'vsons
Serons mollasses, nous sommes grasses
et auons graces
Fermes sommes et le serons
Tetons auons.
Sous nostre mantel
Ny a riens fors que le vray naturel :
Et que tout bel auons tant sus que iuz
Tetins aguz, membres blancz et chaunz.
et
Ilz sont de coquus pour l'argent,
Et nous aultres pour le plaisir.
Aussy ont elles.
Ces gros culz pour l'amoureus affaire
Si bien troussez, qu'il ny a que refaire.

Francoises chastes en leur bel lesse. On dit des Italiennes, so uane putana vecchia Rosiana

Elles n'ont que trop ai fondigny de la farde.

a scauoir les Italiennes. mais autant font les parisiēnes.

On lappelle rare petits, inuention pour les enrichir

Fecerunt plerique mutatis suis flabella, vt olim Romanæ mulieres, huiusmodi motu non tam vsum quam meretricum explorationem sanxit Hieronimus ad Marcellam, vbi ait. Quod autem matronis offertis muscaria paruis animalibus ventilandis, elegans significatio luxuriam cito debere restinguere, quia musca mortua odorem suauitatis exterminant.
Exornant se mulieres differentia vestium antiq, qua apud nostrates nobilium ignobilium distinctio, vocantque pectinatas, mredulas, praterea expapillatas; vt et olim cernere licuit in Romanis. Habebat matrona manicas, vt solutum, pectus apertum vsque ad ventrem, cum pectorali albo, per quod quidlibet clare videre. vt Maillard. Numquid vos domicellæ quæ labebatis tunicas apertas mercati vestri sunt reuersi, vt durent vobis ad banquettas.

xxiv porta

xxiv. portam egressus cupnariam vel vt alij vocant Lupaream, in
tim occurrebat Aedificium sane ingens et splendidum, sed
imperfectum, quod Catarina Medices iamnupr inchoauit,
sed modo in opere desistend, nec parietes nec tabulata
ta addita sint, superstitioso vt credo metu, ne se no
cturam perfecto aliquo opere crederet. Vario mar-
more incrustato parietes erant vestiti, columna etiam
erant ex solido marmore. Sunt adstat stabulum
equorum maximum instructissimumq: de sorti ami
ntissimi, Leo tuillardo vocant, ad quorum vsum ex Clo
tualdano Lympidissimum fontem, per duo mill. p. m. pas-
subterraneo meatu traduxit.

Postea duc portam Templariam exiend, nihil memorabi
le vidi, praeter castrum illud furium magnificum pa
ne domicilium, et parvo columnid ampliri ordine
dystinctum, sed a talibome nos libera Domine. Hor
castrum seu manid patebulum, cognid rationum prefec
tus petrus Remigius fuci reuocarat, a primud in do fa
bitasse fertur, diutgo voratus mond fauces r. mondfal
conum.

xxvi. obijt Maximiliamd Morillonius episcopud Tornacensis
morte subitanea; cuius sacrum beneficiorum vorabant
quod undique da in summum vsum congregarat, et trini
tatis in pub. ea fabricis alphabetico ordine numera
bantur: A. Arras, B. Betune, C. cambray. D. Duay, E.
Esse &c. erat antiquitatis studiosus, eoque nomine
Granvelano mtymus, ejusdem et simul frater duo doctissimi
Antonius Morillonius; cuius Stephanus Pigius et Jo: Becanud
aeterno elogio meminerunt. Successit ei Jo. Vendevelius
vir doctus et professor olim Insignis Academia Duacensis
x Jo: Harius reformatae religionis per xviii annos minister,
professioni et fidei Autobiographiae in aula Jesuitarum pub
lice renunciauit; vt et ipse libello edito testatus est,
in quo sub finem scribit paulum Alciatum, et Adamum minis
trum Heidelbergensem, Michaelitanos effictos: ac eo nomine
Silvanum, qui ex reformato Arrianum, ac inde Mahumeta
nus factus fuerat, per Fredericum palatinum capite trunca
tum; plurosque ex schola Genevensi Arrianorum dogmata as
sumpsisse; vt vellem, Gentilem Blandratam, Bernardinum
Ochinum &c.

Cum Belgae confoederati Angliae regimen ad defectionem
Harum prouinciarum perduxissent, illam tanquam hostium
ex Gentis insigni prouinciae florum nominibus assumptis pub
licis comitijs Hagae renuntiarunt: Brabant eyckentuyr, Hol-
derlant viola, Flandren pyoene, Zollant harrisse, Zelant Tyssoos, Vtrecht
meyscotten, Vanestant, Gelderlant, ouwyste. Goutblom.

APRILIS.

Quo animo Catarina Medicea Francogallos semper tulerit, ibi detur ab qui Legendam Catarinam descripsit, satis fuse explicate narratione. Quand quelquun donc lui dit a la reyne mere, qui grand perte de biens ainsy ruine la France, elle respondit, Mes voysins, ne vous soucie point, car ly a assez de gens en Espagne et Italie pour peuplir la France, sans quil ny aurit personne; car aussy sins rest ly mesnage rare quon les trouve.

Barillus niger apud Gallofrancos dominatrix prefectura et insigne, quem apud Anglos, et nos Tribunorum militum.

Philippus valesius Rex salis tributum Gallofrancis imposuit, a quo nemo exemptus, unde ingens quotannis pecunia exoritur. vide 5 vacchine fol.

In Septimana sancta rex rum suis panitentiario habitu ex Italia translato, sardum audit apud Augustinianos, qui lineis indutus vestibus, predulcas quasdam fauces vorant, murmurabat, quibus religuiæ imitabantur aulici, sed qua ignotate dubito. Jovius alium collegium panitentiariorum instituit regulari habitu; sunt si quid fere formæ.

Rex deo nostro qua deligione tactus panitentibus adde a fundamentis templum extruxit, in loco ubi dextra regum pallatium, quod obfumatam herciscundi ergo audatiam demolitum fuerat, et in forum equorum mutatum. Circa hos quoq. tempus Legati Germanorum principum Lutetiam intrarunt, quibusdam de rebus funesti contra fugitivos bolli cum rege acturi.

Dominica Palmarum Ramigeri patres in Franciscanorum templo commemint, ubi tum sacrum fuere celebratur: Adcrat sibi Andreas Thevetus monarchus regnis Cosmographus, numismata antiqua, statuas, varias item gemmas, multarumque rerum exoticarum spolia, ex variis regionibus quas peregrinatus est collegit. Libellum quoq. de viris illustribus, item de insulis orbem patria lingua edidit. de hoc homine male sentiebat Castrio, omnium rerum maxime curiosissimum monarchum et medatij furo effrontem dictitans. Morib apud Gallos, et condemnatos a profugos quos supplicio affici propter absentium non possunt, effigiatos puniant, quemadmodum et olim Celso Tyranno factitatum legimus apud Treb. Pollionem, historiam enarrabit. Raynaudus lib. v var. ca. 7 vide et de tit. Ipsi: de cauc lib. 2 cap xi.

voyez la vraie description de ces pol. vid. Bod. Mess. pugno.

vide Joan. Lerium lib. de Naufragio in America.

Nunc illustr

Nunc illustrium et Clarorum virorum de Gallia et urbe Lutetia encomia addam : N. Barbonius Nug. VI.

Vino, fruge, oleo, pomis, grege, rege, fluentis
Lacte, ferris, armis, urbibus, arte, viris :
Omnibus his aliisque Dei te Gallia donis
Felicem et patriam gratulor esse meam.
Bapt. Mantuan.

Nec plus ulla tulit pro religione Laborum
Nobilo, nec claret maioribus ulla Triumphis.

De qua sic Erasmus : Sola Gallia nec hæresi infecta, nec Bohemis superstitionibus, nec Iudeis nec semiiudaïs Maranis, nec Turcarum affinio afflata quem alias. Non alibi Senatus augustior, non alibi sola vel celeberior vel sanctior, nusquam maior legum auctoritas, nusquam similis totius regni concordia. id si olim verum nunc falsissimum.

Duo Georgio sacro Budæus qui apud Batauos agens non possit interesse sacris, ordinis sacrati illud Traiecti celebrauit; Huius originem ad hæc verba describit pol. vergil: Rex (Edouardus III) instituit Garterium ordinem, cui titulus deinde accessit honos, vt maximi quoque reges pro magno semper munere habuerint in Anglia 19. adoptari, Equum de Alphonso Apuliæ rege et Guidone Vbaldo Libro VII. Vrbinatum duce idem refert. Et anno præcedente Henricus III Francogallia rex, summo illud honore a Legato Angliæ Regina transmissum primulum Lutetiæ accepit; Sunt nimirum xxvi; et si quis dicredit, alias in demortui locum alter creari rollegarum relatur. Primceps equus ipsi Angliæ rex et caput, ornatur pallio regulco; reliqui sumptuum parum nisi gemmis loco fibulato gemmis et auro ornato vnusti, a quo ordini nomen inditum constat, quod garter a Gallico iarretière. Aurea insigna idem significat, quod fascia coruscis quæ mulieres indumenta tibiarum ligant. — Est autem regalis collegii inscriptione Gallica. Honny soit qui mal y pense. Quod Tutelaris qui huic ordini præest Sanct olim D. Georgius Bellatorum præses, quorum ignotus quotannis duci ei sacra multis ceremoniis concelebrabant, in templo ad Windesorum castrum. Habent noctu leges nimpe ex eo; vt se matuo inuent defendent; et nunquam turpi fugæ hosti dent terga; habent insuper apparatores minores, hæraldos vocant, quorum primus armorum, ita: insignium rex vocatur; qui belli et pacis nuntii, curribus regiis comitibus quæ hastis insignia aptant, sumptus curant.

De gregario hac bulgi fama : Eduardum aliquando e turri collegisse regium et armis nitentium multis festis cum hoc fortuito collapsum, quod ridentibus nonnullis et inter principibus et nobilibus cachinnantibus mira se, regem deserta, breui tempore se effecturum vt cunctos non ab hostis sed et a summis Christiani orbis principibus honos deferretur. Froissard dit que Edouard fit 3 l an 1344 institua cet ordre de 40 cheualiers a Windesore, Voyez les notes ibid.

vol. 1. c. 101

BVRBON

BARBON LVTETIÆ ἐγκωμιον

Adeste vt hic Lutetiam
Musæ canamus : inclytam
Felicem, amœnam, nobilem
claram, potentem amabilem,
Academiam pulchérrimam ,
Locum veteris idoneum
cubilibus, dignissimum sanctis
Deorum altaribus :
vrbem omnium celeberrimam ;
Qua vester ille maximus
Apollo præses gaudeat .
Scolam virís illustribus,
poetis oratoribus,
Frugique adolescentibus ;
Mulierculis cultissimis ,
Puellis integellulis ;
Quid de Senatu prologuar
Longe omnium sanctissimo ?

De patribus, de regia ,
Sede omnium augustissimâ ?
Quid Sequanâ quid insulam
Iocis choris apprissimam ?
Quid sub arborum comis
Siluisque concrepantibus
Melos canit Straurus ,
Soluto, lyræ dulcis sonus .
Hic spirat aër mollius
Florésque rident blandius :
Hic terra vernans bellulam et
Serenam effundit aurulam :
Halant rosêta gratius
Cantant aues argutius
Florent vireta pulcrius
Virentq: Florentius .

STEFANVS DOLETVS

— — — — — — — Diua
Oppido huic assurge quod turres superbæ muniunt ,
Amne quod pulcro Sequana vndosa prætexlabitur,
Et quod ingens ambitus muro tuetur triplici :
Vel quod æternum, serenique aura cœli temperat.
Huic simul, quæ fontibus præsunt puellæ Naiades
Fontium, hunc vbi dederunt non lutosos alueos ;
Hanc sibi Musæ domum olim vendicarunt artium
Nobilem cultu, bonique æquique seruantissimam ;
Atque eo illustrem senatu qui Catonum moribus
Tetricis non cedat .

PORTIVS IN GALLICIS :

Tandem magnificam veni quod lætor in vrbem
Cui Paris æternum nomen habere dedit .
Omnia sunt maiora fide : maiora videntur
Omnia, fama prius quam mihi retulerat :
Sed licet ostentet miranda Lutetia multa
Quæ sunt luminibus grata Theatra meis ,
Nil tamen hic vidi Ronsardo gratius :

IVLIVS CÆSAR SCALIGER.

Francigenæ gentis populosa Lutetia princeps,
Exerit immensum clara sub astra caput :
Hic cuius numerum, æs pretium, sapientia finem
Exuperant : superant thura precesq Deos .
Audijt, obtinuitque hospes : factusq creator
Vidit: et haud oculis credidit ipse suis .

Europæ

Europæ imposita hæc, Asiæque obiecta potenti:
Limes vtrique olim nunc vtriusque caput.
Translato imperio, paritèr fortuna recessit,
Creuit et auspitijs maxima facta nouis.
Auxit, qui rapuit: sed nunc ærumnis orbis
Imminet; ipsa etiam Roma superba tremit;
Non vetus illa, nouo meretrix sed perdita luxu:
Quæ nullum crimen, nosse pudêre putat.
Surge ferox, quate, cede; tua est victoria; tantum
Misce armis leges, accipe dag: iugum.

LVD. MASVRIVS.

Eminet vrbs excelsa situ quam flumina præter
Bina fluunt, vno simul intermista meatu,
Amnis at vrbe cetet media sinuatur et vndam
Diuidit, ac gemino terram complectitur arcu,
Insulaque sic ingens mediaque habitabilis vrbe
Efficitur, cui non alia vrbs, aut certet opum vi,
Aut illam ingenijs aut arte aut legibus æquat.
Vnde impar antiquum illi dedit incola nomen,
Pars iterum fluuij coit vtraque totus et amnis
Labitur ac fleno terram integer alluit alueo;
Mox vrbe egressus campoque potitus aperto
Creuit orbe solum.

NATHAN CHYTRÆVS.

Musarum sedes regina Lutetia salue:
Francigenæ tu metropolis pulchrezima gentis,
Hospitio regem grato, regisque ministros
Excipis, et reliquas iuste das inter vrbes,
Quis ciues populo factuos? quis condita vsu
Carole magne tuo doctis collegia Musis?
Aut iuuenes numerare queat, legumque peritos
Causidicos? recitare loci quis commoda possit?
Ipse bipartito rapidus te Sequana fluxu
Diuidit, et gemino circumdatur Insula fluctu,
Insula mirandis adeo quæ pontibus vrbi
Iungitur, vt nisi præmonitus dignoscere pontes
A vicis nequeas reliquis, sic omnia mirís
Aditicata modis; sic ceu telluse locatæ
Stant vtrinque domus, gemmis auroq: repleta.
Sequana sed tacitis has subterlabitur vndis.
Omnibus in magnæ strepitum quod partibus vrbis?
obstantesq: adeo turbas, gressusq: morantem,
Sint completa licet totis habitacula vicis,

Commemorem

commemorem? obstupui fateor, quando omnia vidi
Totis plena foris, et proclamata subinde
Huc quæcunque velis cornu tam diuite fundi.
Quæ si cuncta canam, quot habet Sorbona sophistas,
Aut citius Monachos totam numerabo per vrbem.
Clarorum tibi quid recitem monumenta virorum?
Lombardi, Sacrobusci, doctique Budæi,
Atq: Cominæi tituli, quos optimus ille
Tarnebus quoq: suprema est tam morte secutus:
Viuit adhuc Ramus, viuit Lambinus, et auro
Auratus melior, viuit Ronsardus, et artis
Pæonia Duretus honor: Guillonius ipse
Atq: Salinacus viuunt, audire voluptas
Quos mihi summa fuit, rebus verbisq: potentes.

IO. TASSERATVS.

Nænia tu cernes Paridis de nomine dicta,
Quæ viridem liquidis Sequana lambit aquis;
Florentes cines armisque togaque videbis,
Et semper docto cura beata sono.
Turba frequens populi, cœlogue minantia tecta,
Luminibus veniet omnia grata tuis.

De LVTETIAE ETYMO.

Nos sit Lusinnus
Louxetiacy Graij, Laty dixêre Lutosam,
vtrumvis capias nomen vtrumque placet.
Splendida circundant albentes moenia muri,
Atq: ornant cellas candida saxa domos.
Contra sed turpi cadantur computa cœno,
Vtq; lutum præter nil videas oliduum.

Videndus Antonij Mureti racemus quod Scaligeri addictu poematis, fol. 199: et Jor Aristotimi:
Parrhisius Cyrrhæa viris, Croysea metallis;
Græcia libris: India studys: Romana poetis;
Attica terra sophis: mundi rosa: balsamus orbis:
Sidonis ornatu: mensis et Iuda potu.
Dives agris, facunda mero, mansueta colonis,
Messe ferax, mopsita rubis, nemorosa racemis:
plena ferис: pisosa lacu: bolucrosa fluentis:
Munda domo: fortis domino: pia regibus: æthra
Dulcis, amœna situ, bona quælibet omne venustum,
Omne bonum si sola bonis fortuna faueret.

Parisorum nomen Gallicis hisce arcostichis explicatum legi :
P. Paisible demaine, A. Amoureux verger, R. repos sans danger
I. Justice certaine, S. Science hautaine. Vbique etiam Orbis
Paris Le Paradis de femmes, l'enfer des mulets ; le purgatoire des
Solliciteurs Cl. Marot :

La plus grande est Paris sans pareille.
Jean Marot.

Ce dit Paris ie suis, la chef de France,
Lyon respond, i'ay dames et plaisance.

L'empereur Charles v. demandant apres les villes de France,
Le roy Françoys nommançoit a nombrer beaucoup, comme
Lion, Bordeux Tours, Roan, Grenoble &c. mais n'ayant
fait aucune mention de Paris, demanda l'Empereur, pour
quoy il auoit obliè la principale ville du royaume,
Luy respondit, que Paris n'estoit point une ville mais
plustost vn monde : Entrapel Non point (inquit) ville de paris mais du
Royaume de Paris, qui est a la verité la plus grande et peuplée ville, rup: 13.
que les quatre meilleures de la Crestienté vide Macar. 1. pag: 73.
vide M. Syngelum de vita B. Dionisij pag. 46. et 54. Montaigne lib: 1 des essais
chap: 55 dict ainsy : Ces belles villes, Venise et paris, altèrent la figure
que ie leur porte, l'vne l'auge sentier de son marché, l'autre de sa boüe.
I. Quum publicata lex de publicanis, quibus conditionibus quoad
ordine exhibitas rondurent impositiones nouæ Leroesij.
xx Transeti templum Alexianorum vetustate collapsum.
Au Liure intitulé Legende S. Catherine de Medicis il
y a quelques actes, non indignes icy mettre pour l'ad
uenir comme miroir du tout.
Le duc de Guise estant iceune faisoit vn peu l'amour a
madame Marguerite sœur du roy Charles IX ; pourquoy
Catarina la mere receut occasion de le faire tuer, le
Roy donna l'espace pourparler au mesme le grand
maistre son frere naturel de la mere, mais pour l'am
tié qu'il luy portoit, ne le trauersa point, pourquoy
la cruelle mere luy feignit mauuais visage.
Quelques vns veulent dire que la sœur du roy Henry 3
de France, estant mariée au roy d'Espagne, auant que
la empoysonnée.
Les polonois auoient faict promettre au duc d'Alen
çon Henry, apres le tout roy de France, auant son cou
ronnement, que pour quelconque occasion qui se fist,
mesmes amenant la mort du roy son frere, il ne les
abandonneroit point.
Le roy Henry 2. estant entre Lanbessin, faisoit l'a
mour a la grande Seneschale d'Aume de Poitiers, pub
lia et commun et notaire de tant des Roynes
paillards, de laquelle il auoit une fille en adultè
re.

IV. publicatur tplaraet vbaue mede bij Leicesterum Boet.
voorsus op alle ongedugeltheyt des Christenbolcks.

MAIVS

Parentes mei qui iam ob rumin seditionis et tumultus ex urbe Culemburgum habitatum iverant, animi causa vermes sericos siue Bombyces habebant, de quorum natura mira narrabant quemadmodum et dam Goplirauel in suo Rerum. Brauns. et Samburus in Emb. pag. 171 De poetis Francicis vide catalogum Maroti inter epigrammata fol. 232. Librum de poetis provinciarum. Bibliotecam item Galliam Francisci de cruce.

De rege Henrico III. eius habitu forma et moribus, de duce Guisio, Espernone et Joiosa vide discursus Caterinos supra il Tac. lib. 1. pa: 46 et seqq. ubi etiã de Catarina Medicea. Latrocinio Bartholomeano, Anna Memorancio etc. Tertio Nonas. Valedictis amicis, quos ibi partim mercatum, partim mihi comparaueram, nempe: Emundum Buchellium agnatum Gentilem, Theodoricum Schoutenum, Iustum Ryssoncium, Henricum Wingardium, Petrum Venium, Iustum Langerakium, comitante Jordano Pentio ire in patriam diuersas ob causas suscepi; undecimo igitur quam veneram mense Lutetia discedens, curruum regulam (la roze royale vocant) aureo Gallofrancico conduxi Rotomagum usque, ad tertio pro viatico consumpto, occurrebant aliquot oppidula, vt. Argenteville, — Vestis vbi Christi (si fas est credere magi
Sacrificis) capsae, per vitrum inclusa videtur.
III Leuc.
vide Virgil. Aeneid. lib. XII.
Hinc pons Sarae vulgo pontoise, vbi pons lapideus magnificus, templum ibidem a fundamentis erigebant satis amplum; etc.
IIII Leuc.
Sunt Normannorum et Francae confinia gentis.
Normanniae nomen a Nortmannis qui e Septentrionalibus regionibus nouas sedes quaerentes Galliam multos annos vastarant; tandem Carolus Crassus Neustriae hanc partem Rollonis eorum duci habitandam dedit, qui sacro fonte ablutus Rupertus dictus, caroli filiam uxorem habuit.
vide Gag. in Car. Simpl. fol. 39.
Sequenti die prima nobis statio a magny, vbi prandium sumsimus in fractione panis et vsum, nullum n. nostrorum rutrum praeter me attulerat, at ita Francogallorum mos recentissimus. Hinc claio pagus; inde Estouys; et circa vesperum Rhotomagum intrauimus, ciuitatem amplam, quae
VII Leuc.
II Leuc.
V Leuc.
VII. Leuc.
mole secundum quosdam olim Aulerci vocati, quorum meminit Caesar. De bello Gallico lib. VII: de qua ciuitate sic Sylvius:

Luce sequenti agrè conclusam montibus vrbem
Rhotomagum assequimur: celeri qua Sequana cursu
Alluit Aulercos veteres, fluuialibus vndis
Oceani subitusus aquas, fluctusq: marinos.
Praesulis hic sedes summi est, interque Senatus
Septem illos celebres Gallis non infimus (ipsi
Parlamenta vocant) cunctas decidere causas,
Praeses vbi, proceresque solent, legumque periti,

Quorum

Quorum ubi consueto dicta est sententia ritu
Appellare licet nulli, lis clauditur omnis.
Templa ubi lustrantes olim pulcherrima, divûm
Et veteres aras, deturbatasq: videmus
Sanctorum statuas, flammaq: ardente crematas.
Dant signum obducti nigra fuligine postes
Atraque dissecti fumo laquearia templi.
Visitur hic campani aeris vastissima moles
Excelsa in turri, latè ex qua cernere possis
Montesq: fluviosq: omnes, regionis amoenæ,
Cui nisi dulce merum & vitesque natura negasset.
Non facile adiunctis cultissima cederet agris:
Ex pomis tamen atque pyris silvestribus illic
Potio conficitur, vini defectibus apta.

Ego vero monimenta quæ in templis adhuc restabant sic pulchrata quædam reliqui: In summo ar Cathedrali D. Virgini sacro, sunt duo marmorea simulacra, habitu formaq. appositis; quibus monimentum vacuo foeminibus virtutumq. statuis memorabile adstat, cum hoc Epitaphio:

Pastor eram cleri, populi pater, aurea sese
Lilia subdebant, quercus et ipsa mihi:
Mortuus en iaceo, morte extinguuntur honores,
At virtus mortis nescia, morte viret.

Tumulo utrinque appensum nigro in marmore sculptum hoc carmen:

TVMVLVS R. D. GEORGII DE AMBASIA CARD. IN FRANCIA LEGATI, NEVSTRIÆ MODERATORIS, ATQ. RHOTOMAGENSIVM ARCHIEPISCVLIS DIGNISS.

Amboisius Galli laus prima Georgius orbis,
Mortuus hic pario marmore subtegitur.

Gallia

Gallia cum coluit viuentem et Neustria functum,
Gallia et afflictim Neustria moesta gemunt.
Gallia legatum, rectorem Neustria luget,
Priuatimq: omnes publica damna dolent.
Cardinea heu vultu reuerentia prodit amorem,
Pompa sequens cecidit pontificalis honos.
Rhotomagi tlle grauis defuncto authore Senatus
Conqueritur, comitem Rex Lodoice gemis:
Gallus marmoreus, campana, annulataq: tecta,
Expressi quaedam signa doloris habent.
Religio, pietas, miseratio, foedera pacis,
Quae sitiit viuens mteriere simul.
Is collegit opes, et amicos liquit amicos,
Liquit opes, tumulo dat pia thura nepos;
Qui vnus patruo virtute et amore parentans
Cum patruo functus saxa sub ista iacet.
Dic hospes pia verba, et si tibi consulis amplum
Hoc proprua exemplum conditionis habe.

Ab altera parte alius epitaphius ubi Gallia et viator colloq:

V. Quid tumulus, quid pulla volunt altaria, quidnam
Gallia funebres inanis alma togas?
G. Spes mea disperiit, cecidit mea sola voluptas,
Cardinei caetus summa columna mei.
V. Quis precor? G. an nescis? proles Ambasia praesul.
Rhotomagi splendor psalma decusq: soli,
Legatus Gallis, diadema Georgius orbis
Sprevit, sancta putans sceptra nefas emere.
Liliger hoc duce rex aquilas colubrosque subegit,
Fulvaque de vmbo terga Leone tenet.
Eius et auspitijs statuens hac vrbe Senatum,
Rex pius, et leges et pia iura dedit.
Quid remoror, periêre fides, pax, gloria, virtus,
Iustitiae columen et pietatis amor.
V. Pone tuos luctus, nam sidera spiritus implet,
Phama vivos, cineres pignus amoris habes.
Spiritus e caelis populi qui vota secundet.
Excolito cineres Gallia laeta pios.
G. Thura dabo et laeto redolentia balsama vultu,
Tuque tuis ludens nostra Minerua fauc:
Iamque vale et tumulum rite reuerentber adora,
Famque vale et coeptum perge viator iter.

De Georg. Amb. Arnol. Ferronius scribit in Gest. Borbo. Paucis etiam in Lud. XII lib. IV. postea mensibus fato functus est, Georgius Ambasianus Cardinalis cui re rum omnium administrationem rex praecipue tribuebat, vir et prudens

prudens et temperatus, et quo uno non temere ullis nouis tributis plebs Gallica onerata sit. Hic regi imprimis iucundus et suauis fuit, ille regi proximus, seu secreta tractaret, seu relaxaret animum, cum eo in cubiculo solus; comes itineris semper fuit. meminit idem alibi my Lord vt lib. III. fol. 67. et 72.

Non procul a Cardinalis sepulcro, est aliud item marmoreum Lud. Bressaei cum simulacro, cuius hoc Epitaphium:

L'Epitaphe du feu grand Senechal de Normand. Lois de Bresse en son viuant, grand senechal, capiteine de cens gentilshommes, conte de Maul, entier, Baron de Mandy. mozut en l'an M. CCCCC XXXI le XXIII de Juillet; deceda en l'an dage LXXII.

Hoc Lodoice tibi posuit Bressae sepulcrum
Pictonis amisso maesta Diana viro:
Indrusa tibi quondam et fidissima coniux
Vt fuit in thalamo, sic erit in tumulo.

De qua vide vt vxoris nuncupat adulterium apud Guguin in Ludo. fol. 153.

Et in aerea lamina ad columnam ex opposito sepulcri Bedfordii Angli epitaphium, cuius vbi fortitae mentio Antiquitatum Gisleb. Henrici V et VI Angl. regib., vbi apud polyd. Verg. Anglica Historiae libb. XXII, et XXIII, lucet.

Cy gist feu le noble prince Jean Duc de Bethfort, regent du Royaume de France, qui trepassa le XIIII iour de Septembre l'an mil CCCC XXXV.

Froissart dit que en l'an 1356 le 5 d'Avril par le commandement du roy Jean de Valois furent pris en rostre ville le roy de Navarre, le conte de Harcourt, les seigneurs de preaux et de Graville, Mess. Louis et Guillaume de Harcourt, Mons. Enguerrant de Eutequant, le S. de Tournebeu, S. de Graunbue, de Maumesnars, Olivier Doublet, et Jean de Graubate, et le conte de Harcourt, Graubue et Doublet furent la decapitez les tapez sur le grobet.

Audomari olim Rhotomagensis archiepi municipis apostolici Romani petrum quoque Monarchum pontificem inde Rom. Clem. VI non

hic Rotomagensium insignia adde re placuit, cum horum superiorum vacuus; quemadmodum Ludo vici Bressiy Normanniae olim senescalli. De senescalli vocabulo et eius dignitate vide quae notantur a Fucherio ad tom. 2. Annal. vet. Germaniae in Glossario

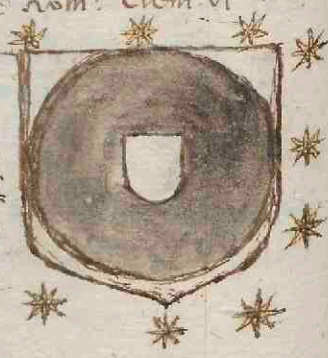

De Rhotomago

De Rhotomago pic in libro de Urbibus illustr. Jul. Cæs. Scaligeri.

Tranquillæ species et imago plurima vitæ
Sola, aut cum paucis Neustria dives eris.
Illecebræ omne genus fundit tibi blanda voluptas,
Quæ desunt orbis nec sibi totus habet,
Gens numerosa, ferox, arctoi limina mundi
Mutavit terris uberioris agri,
Expulit affines belli discrimine Francos:
Cessit et invictis terra Britanna viris.
Ignoti Oceani dominaces: neque Gallia magnum
Te sine, Reginæ nomen habêre potes.

Est autem hæc urbs præter Senatum et præsulatum Emporio totius Galloprovinciæ nobilissimo celeberrimum, ob Sequanæ fluminis commoditatem, non procul enim Oceano se miscentis habet castrum, sed tanto maius momentum affert urbi ad detentionem montis D. Catarinæ, cuius in apice monasterium ni fallor Cappucinorum. Hospitium nobis fuit in scuto Francorum ad forum Boarium.

VII. Tunc temporis ob falsariorum rapinam qui argento pondus detrahebant, nummi argentei præcipue obolus fasciculatus Hispanici ponderati tantum valebant, quæ rum narratoribus promptior et minori quoque plebi damnosa pariusque experiebantur;

Frumenti quoque summa raritas, ita ut duo pretium ord. immensum quotidie augeretur.

Index Dignit. inter alia: qui est apud Atrebatum, habet præfectum militum vexillarium Rhotomagi consedisse in antiquis fastorum libris lib. IV c. XI. de XII pontibus supra Legionariam custodiendis, et conservandis, extat memoria. De lege Salica quæ etiam Gallice vocatur Francoballa, ubi legitur: De terra Salica in mulierem nulla portio hæreditatis transit, sed hoc virilis sexus acquirit, etc.

De bonis peregrinorum quæ Rex Gallus habet Chopin Sacra pol. pa. 555.

Ad templum D. Virginis Deiparæ tuerebatur absolutissimus artifex Aegidius quarum media S. Romani vocatur, secundus nomine S. Martini Butyracia, ædificatam n. fecerant strigibus et populo corrigatis ad obtinendam gratiam Dei unius tempore Butyri usum. Eius canonizationis post ascensionis Christi diem brumalis Simiæ possit hominem fabricatum damnationi proximum. In turri Butyracea campana est 36000 lb. ponderis cui nomen Donatoribus Georgii Amboisii datum; Lat: pedes IX / altitudo totidem / circuitus 36.

ix conducta naui Batauica Sequanam descendimus, uidimusq pagos
i Leuc. Croiset, et Duplulle, ubi moxati paululper sumus, donec nauis
subuecta est: ubi uidimus monasterium ex rupe excauatum
templum, refectoria, cellæ omnia ex solido lapide constabant, foris autem tantum foramina uidebantur, ita ut quis
fornices putasset, monachi qui rari iam erant rarulpis
ruralibus utebantur, sed recenti ex ordine Franciscanorum.
x Hinc ad Sequanæ ripam occurrunt uaria oppida et
iv Leuc. rastella Normannorum; ut Caudebec, cuius meminit uti ar
iii Leuc. tibi minutissima Pol. Verg: in Henrico v. Childebocus; Honfleur
v. Leuc. uetustus Faliobona, ubi fluuius propter meandros ac bada
periculosior, testes erant nauium fragmenta ibidem pluri
mis in locis demersa; Exploratores Normanni hic nobis aduxêt
uadorum gnari; quibus pro remunerando v Leuc. dabatur pretii
xi aurei solarium. Non procul est Harifleur comita
tus ni fallor titulo nuncupatus oppidum, unde uento septen
trionali portum Gratiæ appulimus, uulgo haure de grace,
Tenetur a graeco Αὐλών uel ab hauriendo aqua insalubrissimè aduenit.
vi Leuc. Ex ostio Sequanæ, multarum nauium raparii ibi portu, ubi
mentionem Froiard. l'an quotannis scribit Vergil. Anglicæ Historiæ, ut. lib. xiii circa
1369. vol. 1. annum Christi. ∞ ∈ lxx; primum uero ad hoc tempus oppi
De la France Antuerpe ou Anuerpe dum in ostio Sequanæ fuit Azeflorum, ruinis nunc mi
nimis; nec portus Gratiæ uelut apud eum uerbum. Quare id quod iam uidemus oppidum, non ita pridem non
dictum putarem, uocaturq: uulgo portus nouus; condi
tor forsan fuit Franciscus Primus, ut ex oppidi insig
nibus conijcio; quæ sunt Salamandra liliis circumdata,
symbolum Francisci Henrici. Fuit auspicijs Elisabetæ
fœdere Anglorum regina captum, at sub Carolo ix.
Francogallorum rege receptum, ut pictura et inscriptio
quæ est in portici fontisbellaquei docet. Loci postremo
magna opportunitas, adeo ut nullum tam facundo flumi
ni imponere pro libitu possit; quare rex non minori præ
sidio ac cura quam Caletum munit. Aer salubris, brae
uia, Nautæ maxime nicolarum turba, duo fora rerum
venalium amplissima, nicolæ uariae Scotiaeque miseros
ex Provinciâ, Hispaniâ, nouis Insulis aduehunt; templum
augustum cum turribus a fundamentis ædificant. Aedes quæ
fundamenta iacta sunt, fontes limpidissimi frigidissimique
ibidem scaturiunt. Dinotus in Historia Gallica hujus
oppidum ab autore suo Franciscopolim uocat. Postellus
uero Cosmographus in Catalogo Gloriæ mundi, parte v. consti
uocat Franciscam et hi portum dicit ex nouis mirabilibus.

PORTVS

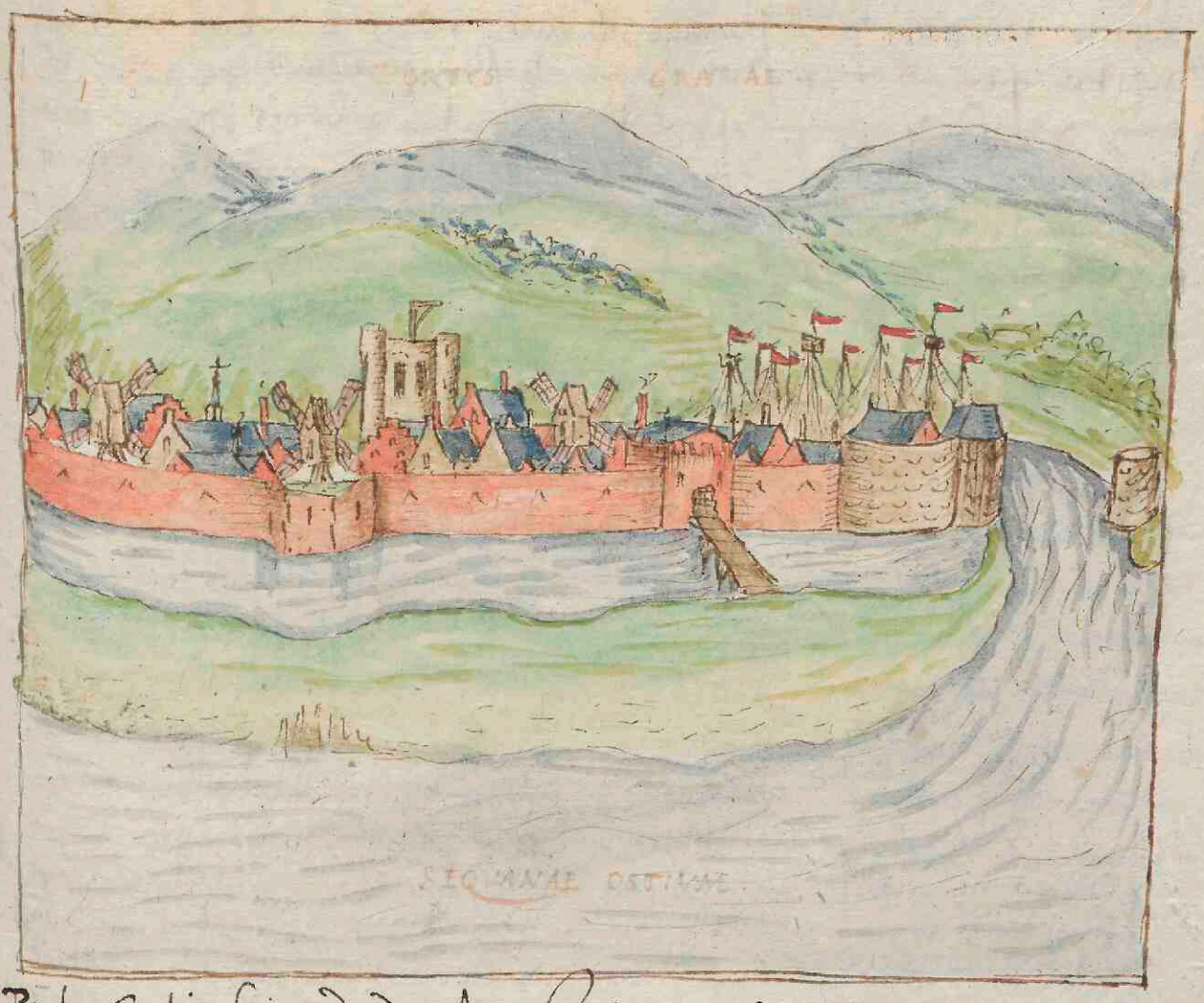

Portus Gratiæ hic vide depicta mſignia, quæ ronditorē videntur indicare Franc: i nāq; rui a patre carol. tradtum ſignum Salamandri flammis ſe involuētis hoc epigrammate Nutrisco et extinguo; quo in omnibus operibꝰ a ſe factis ſemper vſus eſt: vide parad: in ſign: heroicis.

Et cum è navi egrederemur animi causa, hoſpitum nobis erat non ſine modo damno ſub mſigni Galli Lunati, vbi hoſpita Antverpiana in arte mēdatia perfectiſſima non tantum vinum panem, carnes vendebat, ſed et verba.

XV. Sunt vna parte portus, montes amœniſſimi et pagi, vbi more Hollandico, deambulantes, lac coagulatum, noctuma- rumed mus, et bibi primum quod ſtram in Gallia potum Nor mannicum, quem vocant cydre, ſed parum ab ad meum guſtum ex pomis ſilueſtribus expreſſum.

Inſtitutum viget in qua regione (quod in Lombardia Zopetus de Tezzarijs eſſe narrat) vt ſi furcit damnum alterius illatum in bonis aut poſſeſſionibus, et ignoretur ab quo damnum datum, ædes loci miraculo teneantur.

habent et potum ex pyris ſilueſtribus quem, pyrij vocant, qualem vidimus agrum ſſt Hier: et vocaſſe pirarium. De potione ex pomis ad vocabulum ſee vita etiam; vbi Sprengius hæc explicat.

Memm: Apomazar de omnis ca: 198. ex locis quoq: ſuperius indicat Sprengius; Atque accedis mirantes vitta sorbis

est etiam donatium de nuces. vol. ff.

Fruct. vim 2 in fin

Georg: III.

D.d. 28 tandem

xxvii. tandem die summo mane, cum ventus ex ori-
ente flare cœpisset, omnes portæ nauis quibus bu-
tum profectum exspectabamus, plenis velis ma-
re intrabantur. Quod ubi cum in oppido essemus
animadvertimus, tandem nauicula conducta contra ventus
et fluctum cum portum egressi ad ad nostram na-
vim solam iuxta littus morantem accessimus; sub
latusque protinus ascendimus, mare ingressi, prorumpsi-
que nimiæ prius.

Sequenti tum die Roste non procul, non procul
ostenda rumbam pyratoriam conspeximus, mitis
cognitumque nimium curata ota; piratorum amnium
nigel esse a nostris nauibus diuertebat, quod ne-
cum in portu Dunkerchana contendere, ne
commode exire posset; sic exigimus tertia die
Martiarum mensem intrumpsi, et alias feta
dorum. Vormiam conspeximus, ac in ea Brielam ex-
pidum mantissimum, cum mosa ostium intraremus
amplum multisque flaminibus absepti supere-
mus. Cuera meridiem Vlarditingam antiquam
simus Hollandiæ oppidum a gigantibus ut fabu-
lantur conditum oppulimus: ab hoc municipio olim
ante 600 annos tota prouintia dicta fuit Vlarditingæ
a Contracto, vide Dousa annal. vi pag. 283.
cum iam sol sese occultaret alterumque orbem il-
lustraret Rotterodamum venimus statimque ibi
portis in naui pernoctauimus.

Altera nimis Grena Hebrice oppidum, munitione pri-
stina, ramentis, opprimis prouisum post 4 obsidionis
memoriam una atque altera vice capta oppugnatum
parmensi dedituræ. Huic erat præfectus Hem-
mius cum 12 cohortibus; qui paulo post ad malignos
et proditionis arrepsatus, Traiectum perductus,
et instantibus Anglicanarum portium fautoribus
frustra plurimis deprecantibus, in foro palatino cum
duobus cohortum præfectis capite truncatus est.
Lucretius sententiam ferentis; de cuius gestis et vita
probeque ad modum est dictus libro Gallice et Anglice,
quo forte collecti ab imperio quibusdam Hollandiæ urbibus
Coloniæ edicti, sed quam illic bra turbinatæ affectui, fan-
le id mirabit, qui mandatorum omnium efficina apud
huiusmodi fores, ex stola scriptarum prodiisse, extare
non ignorauerit. De Anglis vero sic ramit strangers in

ATA. Saxo Albionis occupator antiquus,
unde Ibudarum senien horridum
Anglorum.

IVNIVS.

III. Ex Gallico Francicoque itinere dominus reuersus
sum
Fuit hic mensis tradita rigyo verba. quod infi
mo et quasi nullo tonatur nostrorum presidio
hor anno in principio mensis Ligustici romitatis summi
barum prouintiarum confederatarum profecti. Edita Le
dis apud Batauum constitutio vtilitatis, cum nam disci
plina ea multum laboraret, atque adeo reparanda
primis videretur.
Circa hor tempus editus etiam libellus (quem apud me ipse) a
quodam Antonio Lusitano plurimum fauente romano, quo
tonatur Ordinibus nostris persuadere vt ipsi Antonio ma
num porrigant; restitutumque eius omnibus modi pro
moueant, narratis vtilitatibus inde nostris orituris.
Eodem eodem tempore alius scriptus vulgatus, qui
finis omnes alios proposituS Hispanorum ad quintam
quandam monarchiam viam parantium prorsus et
deprehenditur, adhortatus ad Belgas confoederatos libertatis
amantes adhortatumque, vt summis viribus instabili
Hispanorum tyrannidi obviam eant - estque eius apicem Hieronymus.
XXIII. Senatus haereticus a Canonicis Marianis Cornua summi pretij
vniuersis animalibus poposcit, qui tum ea iam abas, nec in manu
sua esse dicerent; de quo ex his tribus libris traditi Lamb:
Verburgius Decanus, Rodulphus Straetmanus, Johannes Bouckius, Gul
lielmus Pemantius, Gerardus Wyckerslotius, Theodorus Thibautius, Canonici.
eius quoq: iussu campane, templorum Petri, Pauli, Senatorii
diuersi ducti in nummos redacti - Habeo ego apud me literas
Abbatis ad Hubertum Burgium scriptas quibus omne negotium
diuersum exprimit.

D d ii

v Ostium, Explarent van Gel affooy van Saumyarde, en Gelt bis
trek, vande bboondere te platte lande onder de brande geschey.
ix Paulus Busius Syndicus Hollandriæ, Trajecti Custodiæ traditus, non bñ
in horum tradnctus; nec multos fuisset dondicio Florentij Tim
mij, ni morbo laborasset.
Eodem quoque mensis mitio Maximilianus Archidux Austriæ mag
nus Teutonicorum equitum magister factus Ex resignatione D.
Hermanni de Bobenhausen, qui ad pontificatum Albertum Marchionem
electus fuerat, in Vallem B. Mariæ ad residentiam profectus
est.
xxvi Nonesium vi in potestatem parensis accepit, ac sius pre
fectum Fredericum Cloutium iam vulneratum & fenestra suspen
di curauit; quod ab Imp: damnatum dicebat.
ix Eodemq. quæ custodiæ traditus Antonius Buts mil. præfect;
tum vero summo mane Ultrajectum Inquilinus, Hol
landiam petit rerum insciis, fuisset profectus.
xxi proscripti numero ix: Ex quibus fuêre primi mitio quinq)
mensis in exilium Extra confœderatas provincias missi: Nicolaus
Zutenius Prætor, Albertus Sokius, Jo: Robertus Druenius; Jaspazus Bra
batius, Fredericus Walius, Jo: winsenius, Adrianus Vesburchius, Hazma
nus Vechtius, Arnol. Berckius, Jo: Wachtelarius, Cornelius Oomius, Joan:
Vermeerius, Gherardus Henricus Stemius, Cornelius Gerardus Doliarius.
Additi eodem: Henricus Berckius Zutphan: Balivius Joannitar; Jo: Quintig,
Theodoricq Mulertius Can. Martin; Adelbertq Nienburgius, Florentius Heremalius,
Petrus Honthorstius, Volcardus Montisma, Can. Senat. Robertus Honthorstius;
Ioannes Adrianus Lucens. vulgo Slingelaer vic, Jo: Bogerus, Henricus Coetsvel
tius, Can. Petrejani. Præpositi D. Joannis Buchs a Montisma; Arnoldy Eschius
M. Leonardus Greue Canon. Joannis; Lambertus Burchius Retran. Marian.
Rodulphus Straetsmanius, Gerardus Vyckerslotius, Joan. Tatius Amerongius The
saurarius, Henricus Pieckius, Canon. Mariani: Rodulphus a Vredelant. Scultetus
et vocant Mariani collegij. Regularium prior Rudolphus; Cornelius
Goudanus pastor templi timilis, Hubrandus Sarellanus, Franciscus pastor S Ja
cobi, Wilhelmus pastor S Geertrudis, Cornelius pastor Bruecheliang, Wilhelmus
Lansuerdius Quæstor, cum fratre Georgio. M. Florentius Timius; alij in Zelan
dia qui in officijs erant horum promoti; vt Jacob. Potterius in Lansuerdij Quæstor
creatus, de reliquis vide Emmij suo loco.
Ultimo Chorus templi civilis vendituS et demolitus ad vsus ornatum
xxviii. renouata paramenta cuiusq.
xxx. dissolutum collegium Willebrordianum amoto Jo: Godefrido Aneſart,
substituto q: Gisberto Amerongio.
Erant mirati Anglos qui ex nonnullis quod asserunt rudicula
altis in paludibus nunquam videant, quibus apud veteres testi
fico Grallatores dicebantur, vt ranabantur populo pressa
dare se quo modo paruis fossis profundiores superatores;
sed non dubium fuit, quin priores quius artis peritiores fuerint im
itatores.

1 Robert.

Nuysia Burgundos toto
quia restitit anno
Ferneſius ea mox tradus
no sustinet vno

in alio Libello m s
numerat 25.

vide notas D. Godefried
ad Non. Nauarch. cap. 2.

I Robertus Leicestriæ comes sub foram sextam deducto a ripis et præsidio Gaudano Trajectum.

VIII. Hispaniarum rex Tranesti cum omnibus suis hostis pronuntiatis, juramentisq; singulorum ritium id confirmatum; prætexta tantum, ne quis hostes vel consilio vel facto juvet, neque paci cum domestico sanctam fidelitatem Principi Aurantio cunctisq. Trajectensi promittat; et juramento olim hispanis regi facto renuntiant, qui contra fecerit capite plectatur. mens. Julio fit juramentum factum.

XVIII. porticus pensilis ante chorum templi Martiniani sublata, et scalia ex templo Christi Salvatoris translata ibidem constituta; murus vero lapideus ductus ante aram summam, et sedes cantionatoris in ore chori posita.

IX. Tripudia choreaque publice prohibita, libaque à dedicatorum festis abolita.

Vidi ego Goesromiq muræna fulminis vim, nam e domo quadam ex interregnum senatorum ar columellis ligneis partim disrupta audiebantur mea presentate, unde videntibus mox recedendum.

XXI Vidi Hibernos quos Leicestrius ex Anglia adduxerat, homines feminibus, a armis hystricibus bellis pugnalibq. instructos, gestunt sagittis, quibus dextre admodum jaculantur, et clypeis coriaceis se defendunt, ense lato una tm parte acuto; sunt etiam pedibus et cursu admodum veloces; domi quoque plane nudi incedunt, et quamvoque oblongo pallio villoso pro tergore tegun-tur. De horum moribus plura narrat Polydorus Vergil Anglica hist. et Froissardus. Lib. XIII. Lib IV c. 63. pag: 185 col. 1 mar.

Summa tum copia Angelicarum auri, argenteique, nobilis et aureo duplares, nobiles rosarum, nobiles Henricani, Angelotti, Soueraini, Scellini et Gregorii, omnes isto hoc monetæ, rosa notatur, nummi floris summum Anglis homos; magnum attigit Pol. Verg.: in Henrici IIII regno et nimis filiis Eduardo regno et Edmundo duo potentissimi factiones orientem habuere, quarum altera rosam rubeam, alteram albam vulgus appellat, quod rosa illius alba, illius rubra sit insigne.

Angli quotidie ad agonem exercitum urbani, ut per quotidiana exercitia armorum usum distrenti a rumoe auctoribus, ut et olim Romanos Flavius testatur Vegetius.

Robertus Sudleius hoc tempore in vehemia rastrumentatus collectis Anglis, Germanis Belgis, Gallis, Hybernis militibus, et paulo post Trajectum obsidione cinxit raptimque, tradentibus civibus, indo Zutphaniam sibi ipsa tentavit.

SEPTEM

Dec. III.

Hoc tempore cum Vitrario et Wilhelmo Rusio Culemburgum pedes peruenit, quod nobili ex Zuleis familia nomen dedit, olim fuit minor, nunc aliquot sub pomerium ductum. situs sub ad lecram, quambis insula eam nunc a planis separet; est feudum Geldriae, comitisque habet primum a Philippo Catolico creatum Florentium, Anno ætatis M D LV. 21 octobis Bruxellis, cum annos natus XVIII; ceni ducta uxor Elisabetha Mandersceidt natu minima Aº 1563. ex qua si natus filius Florentius ingenii indolis puer; uxor vero cum falsis quorundam delatoribus si adulterii suspecta esset, eam ex tuctum remittere voluit, unde ab eo discedend, nundum gratiam dedit, ipse vero tamen ab eo tempore, quambis ingenio sit satis acuto, perturbato tempore usus fuit. Ipsi familia est nobilis pallantiorum, quarum nobile et celebre nomen ante DCC amplius annos. Elisabetha X. 14 domina Culemburgana Caspari F. nupsit Io. Luxemburgo et Ant. Lalaimio: cumq; sine liberis moreretur heredem reliquit Annam sororis fil. Eduardum dum de pallant. et Vertzin patrem Florentij.

XXI. Magistratus publico edicto prohibuit feriis ponitiis ab in publicum celebrare, aut de nouo edes clausas tenere.

Anno 1422. ab Huberto domino Culemburgano institutum est collegium sacerdotum canonicorum Culemburg. numero XII, dicatum vero D. Barbarae.

Anno domini 1164. Robertus Beusichemius fuit primus dns Culemburg: postquam fuit Fil. Huberti 1, cui successit fil: Iosses, cui fuit filius Hubertus secundus dominus de Culemburg, q obiit 1272, relicto Hubberto 3. filio et hærede, qui mortuus est anno 1296; cum paullo ante vendidisset Reinoldo primo Gelriæ duci superiorem Culemburgiæ ditionis iurisdictionem 100 lib. Hollanderis; cui successit ex Gertruda Arquet F. Johannes sextus dns de Culemburg, Aº 1317; qui ex priori coniuge filia Domini Mandersceidt reliquit heredem Hubertum 4, deinde ex Philippa dom. de Culemburg et Lech Dei Abcoudani F. Iosam et alium Hubertum dom. de Culemburg, Aº 1347; cui successit filius 5 Joannes dominus de Culemburg et tutor postea natus Traiectens. Aº 1348, qui / 4 Gerardum dom. de Culemo. Aº 1406, cui filius Suidcerus Aº 1423 episcopus Traiectensis electus, et ex Beata filia Joannis Egmondani vig nous V. Hubertus dom: Culemburganus Aº 1422. Johannes Aº 1430. do. Cul. xabr. Gerardi XII. dom. Culemburg: cui uxor Elysabetha Fil. Johannis de Bu rey domini d'Exbyrk Aº 1466; quo tempore strebit Borchenbergius Gerard. dom. de Culemb. habuisse uxorem Bertam F Johannis 1. Eg monde dinastæ, sed fuit 2da uxor Gerardi, prioris successit fil. Caspar XIII. et ultimus sub familiæ dominus Culemburganus, cui nupta Johanna filia Antonii Burgundi comitis de Stenbergæ, sed obiit absque prole masculo relicta, postquam in civili stri pe dominatus Culemburganus fuisset Annos CCCLX. reliquit vero filias quinque; Elisabetham de qua s; Annam nupta Jo. pallantio dominio Valckenburgano; Johannam Gul: Reinburgii comitis uxorem; Aleydam nuptam Francisco Ballenlæ reg: Magdalenam unctam Gisberto Nortæ domino; vide Hutten lib. 6. fol. 40. C

/ reliquit successorem Huberti 5. qui fuit filius defuncta priore Philippa

OCTOB.

Circa victoris feriad Praesid curiae Provincialib Traiectensib pro nunciatub Jacobus Bellecienius, Consil. Caspar. Bruxell. Hubertus Pauonius, Petr. Ruyschi, Ant: Ioon, wilhel. Radelantius, Hermanus Wijnbouig in Iorum Lamsvedii suffectub quaestor Jac. Potzius; Loco Flor. Herzemalij Jo: Montanus nouus Ecclesiastes, Theodorus Canterus, Ciuitatium, Hericus Agilaeus procurator summus, in Iocum Adriani Veeburgij Summae scribae Philippus Ratallerus Georgij F.

Abrahamus quoque Clenius praefectub Nanahorum constitutub, deposito Henrico Gubelio, qui praefecturam illam rumpredem a Senatu in Arendam possedrat.

XII. tenuatum Ductum de primatib scalis tollendis.

hoc mense obijt Octauianus Farnesius Parmae ac Plasentiae Dux, pat. Alexandri Farnesij, Vxor Margareta Austriaca in Februario praecessarat.

XVIII Nicolaus Berck Canonicus de Joannis duxit vxorem, splitloe.

Occupauerunt nostri hoc tempore munimentum quod vocij in aduersa Zutphaniae ripa erexerant, sed non multo post parmensi comeatum in urbem portantibus nostris a praesidio non valentibus, defendere, hisdem cortaminibus Grande praecipuo tractub. Philippus Cidneius, Sancto postea.

Summa fuit hoc anno summa difficultas rei magnam partem Europae, hic apud nos mensura ad 10 fl. Scalam erat. Quari xxx stuiuos superabat. Col. 2 de xxv stuiuos attigerat.

Obijt hoc anno Franikerae ubi a sub Snoratub in nona Academia docuerat. Petrus Tiara Medicus, et graecarum olim Literarum Lugduni Batauorum professor.

Eo anno tres sequentes quaestor aggerum Oeni et Litrae (quem pagum ramekas vocant) et Ecclesiastarum ordine fuerub ejecti. Johannes Grade Canonicus Martiniani, Treba tum fuit, magno Enseede.

Ad Leicesterium scripta literae hoc anno, de rebus Anglis et quid contra maiestatem Angliae quidam patriae priuatim tentauerint, qua anno demum sequenti publicatae sint et apud me habentur.

III Quinto, eadem die qua olim Sororcula Johanna, obiit, ita nata Clara Bernardi filia matrici mea soror uterina. Circa hoc tempus publico decreto omnes publicae mercatores urbe exacta, ut ne quid amplius luxuriae erigat tantum.

A festo Martinianis incepit arctior gelare, adeo ut Rheni Mosa omniaque flumina ruribus et equis essent pervia; quin et mare mediterraneum meridionale, Zanthosus appellatum, ex lacubus Phasi non ita ante multis temporibus in mari spatium mundationis auctum, facile equos et currus ferret. omnibus.

Circa Martinum Trajectinus Magistratus arbitrio sedito forum quorundam qui plurimum apud Leicestrium valebant electus, pronuntiatusque: in Locum Nicolai Zuleni profugit Carolus de Trello D. de Schullenburg. externus; Coss. Petrus Ruyschius II Gerardus Pruninckius Daventrius, externus. Quaestor Franciscus Gerardus Rogert, Conradus Struckius: XII viri. Rotardus Lanszonius, Jo: Jacob Leemput, Joan: Amstelius, Gisbert Antonius vorst. Jacobus Potterus, Matthaeus Cuyperus, Hazmannus Westrenius, Cornelius Mallenius, Gerardus Ponsetarius, Cornelius Duuceius. Henricus Ritius, Jo: Schadebrouckius.

vi sequentis Circa hoc tempus celebratae nuptiae Thomae Mariae de Wingfeld Domini de Graue et equitum praefecti Angli, et Adelaydis de Rhede a Sadtspeet, unde de Zulestein: Wingfeldiorum meminit Polidorus Vergilius in Historia Anglicana, Robecti viri nobilis, et Joannis fortis militis.

Lib. XXVI. vol. 2. 121. Fuere. Eir gregum ex Anglia familiis villeby; quorum nomen legi apud Froissardum circa A. 1346.

XX. Ludovicus Ludovici Sordarum praefectus, ab urbe Zelandiae, unde post Britanniam petisse creditur, parum a nostris desideratus.

XXIII Johan Bogerus Deventr. D. Petri homo callidissimus et summus veterator duxit Quirinam Friderici filiam, cum qua dui non fuisset exoratus, quae ab illi nostrio, recte multis magistra fuit, et perfectissimum ab ea exemplum praeesse multis apti possit.

XXV obiit Lugduni Batavorum Jo: Holmanus Brementis S. Theol. Doct. aetatis suae anno LXII.

Circa hoc tempus cum quidam orbe fuissent exacti, et legi non probata per petitiones apud Leicestrium eorum causa recidissent, cumque a magistratu ex externis pluribus recitato orbe exteri inventi, repugnantibus civibus orthodoxis, ortasque inde tumultus dedisse ferebantur illi qui exulum munera obtinuisse, oderati ne exsules existimentur.

DECEMB.

IV. S.P.Q.R. Scanthio propter egregiè nauatam operam equum turritorum thalerorum pretio emptum, municipij insignijs ornatum D.D.

Vbi per tempora qua Ergnium ximium spinis, ossibus aruti-simis ornatum, ex Africa aduectum, vulgò vocabant.

Obsequia.

Circa natalem Dominum pont. Sixt. v. ipsum varijs qui-busdam verbis consolatus est, quibus deinde honoribus et benevolentiæ ergo misit Alexandro Farnesio par-mensi principi misit, quæ mos a Sixto IIII defluxit, et ceremoniarum libri mdvrant.

XV. Ordinibus Traiectens. ut præcipuè ecclesiasticis 22 Nouembris visis magestratus deiectis, restitutis, Mersius Hagam comitis profectus est.

Posteri cum Anglos contumeliosius appellant vandalos (stvrtmes) vocant; committi ex eo mihi refert Io. Maior: Eo n. tempore cum S. Augustinus Christi nomen prædicarit quosdam ig-nominioso vocum appellantes nomine, male dixit, quibus pa-tria vanda erdit, et posteri ad longum tempus vandali nuncu-pantur. Pol. vergilius, scriptum reliquit, quandam fuisse fa-miliam vandalam, non ita pridem interemptam; vansam Hanr. refert; quosdam stvrillos equi cui D. Thomas Cantuarien-sis Eps insidebat, candam pilis mutasse, eoque domina vindic-ta omnes in posteritate punctos. Lib. xiii Angl. hist.

Vide circa hoc tempus Franciscum Draconem Equitem Sarbeij, et Sacrilegatum Anglicum, sic vere vertis secutus Fortunam.

Proxeto Natiuitatis Christi puero edicto tantum ne quid mentio-nem faceat patris cum rege Philippo aut hyspanis suspendij. Sunt qui dicte et stricto quorum vulgus dicere non do-cuere, Elisabetham Henrici VIII regis ex Anna Bolena na-tam, quam Anna volunt fuisse filiam ipsius Henrici cum uxore Bolenæ adulterium commisso dum is in Gallys agebat legatus, reuocetur: Veram ego id et reuera non possum induci, cum paulus Iouius Anna Quarstorialem fuisse scribat: fortur hic vetus:

Iuno Iouis soror et coniux, verum Anna Bolena
Et spuria Henrici filia et vxor erat.

Hoc tempore in Anglia capite punitur Maria, filia et vxor Sto-rum regib, ex Maria Claudij Guisiorum principis filia nata, post patris obitum postuma, anno 1542, et primum Francisco II. Francogallorum regi nupta, deinde protorum regi Henrico Stuarto, quem scelerisio ordine esse reuocatur ar eo nam diu in carcere fuerat detenta. Vide de ea Buchananu strotra hist: Quæ vera pax bid Epist: Hieron: ad Theop: contra Ioan: Tom. 2. Vide et polyan: lib: 2 in Hegesippo: 154.

a 14 lib: ad finem operis

ANNVS.

Prætor CAROL. COSS. TRILLOVS.

Petrus Ruyschius II, Gerardus Prunmckius Daventrius Buscuduc.

Lucretius ex Dudleiorum familia apud Anglos nobili cum E
mundi Dudlei nobilis duci meminerit Vergil (quem postea
borat Turnus patriis consultum) Horatius Eundum (teste Erasmo
Rotero.) plerumque illud insulæ nobilitatis, præcepit, biz
rat Italicâ simulatione imbutus. Regina sua occultis par
tis et consilio notior, quàm qui sciunt fatebuntur.
Anglі qui duce Dudleo et Pelhamio castrorum præfecto in
nostram Galliam Batauiam sunt delati fuêre duplicis gnis,
Anglі et Valli (quos vocant Welch Englisch), Polidorus
Virgilius putat veros esse Brittannos, qui ab Anglisaxonibus
domiti et oppressi, montibus et saltibus se
gionis partem desertam tenuerunt; Hos Anglі Wallos
vocant, id est exteros et alterius linguæ homines, ve
rabulo apud Germanos, vendali; lingua n. a ceteris an
glis differunt, quàm et moribus; sed loquendi vsum
plerumque ignorant, armis pugnare assueti, Polidorus
quoque vocat eos peritissimos sagittarios, at morari
impatientes; quare Dudleius eos minus Hispanis, Ger
manis aut Italis committere ausus fuit; Deinde, ne
inconsiderata sua temeritate rem turbarent: qui iam
de moribus Anglorum plura scire velit, adeat Polidor.
Quæ ego de Anglorum moribus animadverti hæc sunt: nimi
Nobiles superbos, contemptores omnium gentium, plebem
vilem et seruilem, insolentem, inhumanam, non tantum in
extraneos, sed se; immodesto pleraque gestus argu
endi insanos, quod non deformitatis Morus et excusat pro
digna excusationis genti; vnde illud vetustissimum in omnium
ore verbum: Cruel maistre, traistre compaignon, desloyal seruiteur.
Vestitus plerique Francogallorum paucis mutatis, nobilibus
is sumptuosus, auro, argento, bysso, et immodicis; quod ar
genteis tabulis fertilitate permittere videtur, et genius
admittit ingenium. Mulieres diuerso ab aliis ornantur
modo, pulcherrime cultissimæ, lacteo candore, rosea vtra
que per genas ac Germanæ frigida, nec et Italæ calidæ
quambis valida satis, et nimia ciborum abstinentes patien
tiâ.

Hoc anno obiit in Livonia Gothardus Ketelerus dux curlandiæ
xxix Dauentriæ prodentibus Anglis hibernisque præfecto Stanleo
regno tradita, vnà cum castro Zutphaniensi, quæ præerat Goltz.
Sequenti duo tria insignia Anglorum transtenebat intra mœnia
receperunt et actum est de extremis senatu amonendis sed
frustra.

FEBRVA.

Lib. Angl. hist. 26 sunt qui velint et Vespasianus Romanus imperator

Epistol. ad Hutten. libro 10 epist.

Froisart. lib. 3. cap. fol. 69.

Angl. hyper. Lib. 1.

FEBRVARIVS.

VI. quidam Anglus ego familia Augustinorum nobilis in summo templo spectatur more militari, amensis pendentibus lanceis, scloppetisque, retroque armis nigro coniunctis, comitantibus nobilibus, senatu, militibusque.

VIII. Spectra signaque visa Franequeri in Frisia, ac terra motus.

VIII. Magistratus Traiectinus cum praefectis sub horam XII effringunt archivium Ordinum, et inde quod volunt auferunt.

XXIII. Senatus Antonium Buttinum militum praefectum, qui duntaxat fere milites sub signis habebat, navalibus vexillorum gerendis instruxit, et ad loca hostibus propiora se conferre iussit, stipendia solutorum, quare rumor in omnia est coortus ad Hollandos, fugae causa.

X. Edicto prohibitum sub contione in templis ambulare, aut in eisdem ludos pila ludere.

XIV. Paulus Busius ad mandatum Ordinum Maiorum, comminente Gerardo Remundo propratore cui custodia commissa erat, suadit, unde Remundus die Feria Paschae proscribitur, cuius locum usque ad ferias Laurentianas tenuit, et tum is surrogatus Gerardo Carisius.

Cum civitas ere alieno ob bellorum sumptus premeretur, mutuandarum pecuniarum non inscitia rationem inierit, qua tum difficillimis temporibus usi fuisse dicebatur Florentini, ut author est Antonin: singulis mensibus pro facultatibus impositum est omnibus dandi rectam summam, quorum nimia videretur, reditus annui tantis constituti, cum totalis summa restituitur ob temporum difficultatem impossibilis fiat, ita ut omnibus fraudabantur pecuniis, mutuatis et mutuatis paulatim aere alieno levabatur.

Discessum inter Hollandos et Trajectenses, qui Anglicanas partes contra libertatem patriae fovere videbantur.

MARTIVS.

Circa Dominicam oculi Joannes Stallar presbiter olim animarum (ut vocant) duxit uxorem suam Johannam, cum qua gaudens consuetudinem temporis nuptiarum prosbitarum.

Bona monasteriorum circa XX. quinque mensibus constructa.

Ex aedibus patrui mei Huberti Burgelli cum Wilhelmus Pelhamius designatus Ordinum Hospitarentur, vidimus Anglos multum serrari, salis parcum, uti sit frigidis regnis quam validis uti, panis quoque carnisque adhibendi, multum variis vocantes.

Hoc mense Senatus Ultrajectensibus publice literas ab Anglis ad Jma missas legit, quibus Trajectenses ipsa ob libertatem, et ejus ipsius benevolentiam laudabat, magnaq: pollicebatur.

In fine quinque mensis regii Amsterdam oppidulum duos climata a Martino Schenckio per fraudem occupatum, mox recuperatum. Equites Bassomij negligentius apud Dorestatum palantes recipiuntur.

APRIL

Cum olim adolescentibus in religionum canonicarum re
ceptis rectum tempus ad studia prosequenda in Aca
demia aliqua præscribatur; Ordinis tum claustra
lis libertas turbare, studijs mumbra literarijs
sese armis tradere spreui, nolleni.

Prætor Trullo quendam polygamum, qui plures duxerat simul
uxores, usque flocci abiecit absolutumque in foro constituit seminudum
in suggestu mitrellatum, turbæ rerum quæsitis, ut ab
alberuda stoicorum libertate obstupescerent ac sortes rogarentur;
quod genus superstitij veteres catamidiam dicebant; dein
de brevibus dextram ad sanguinem rasum dimisit.
Ex Lutetia promulgatum edictum quo vigesima prioribus diebus
Anno 1585 in Julio promulgati de reformatione Gallorum sub Rom: religione.
Hoc mense, cum nimis hostis aspiraret Fortuna perpetuo
nostris rebus mœsta, ut agritudinem animi ac stabilis quo
dam pharmaco levarem, post obtinctum Gallicæ varia pictagrata
loca, Germaniæ, Italiæq: videndi cupido me cepit. Duo
mihi proposita sor obtinere, discendi tantâ varietate
amor; et agritudinem minuendi motûs usto spes; in utroque
falsus, in hac naturâ, quod in me non in loco agritudo ipsa,
ut mecum; in illo sortis ludibrio, tum maximum impedimentum
adferent morbi, Latrones, socij; Illud unum me docuit red
itus necessarius ut auditatem in posterum peregrinandi modestiam,
et humanarum rerum maiori contemptu sortis tam inutilia
non sine dispendio omnium bonorum otium negligerem.

VOTVM.

SANTISS. ET INDIVIDVÆ
TRINITATI
S.
VERO ET VNICO CHRISTIANORVM.
NVMINI.

ADHIBE LECTOR HIC
NON OCVLOS, SED ANIMVM:

A DEO INCIPIENDVM, IN IPSO FINIENDVM,
CVM IPSO LVMEN, SINE IPSO TENEBRÆ ÆTERNÆ.
IPSE CERTISSIMVS ITINERVM DVX ET COMES.
QVARE EO ITV ET REDITV
IN GERMANIAM ITALIAMQ:
VOTVM
SECRETVM ET INVIOLABILE FECI
ARNOLD: BVCHELLIVS BATAVVS.
ANNO CHRIST. ∞ IↃ XXCVII.
MENSE APRILI; ÆTATIS VERO MEÆ
XXII.

Die Veneris

Die Veneris qua Christiani memoriam mortis Christi celebrant, valedicta matre, ceteris que amicis salutatis, comitantibus Vitruvio et sorore duobusque comitibus Amstelodamum insigne Hollandiæ v Lenc.
Emporium peruenimus, ibidemque diem vnam atque alteram
morati, Nauem conduximus Bremam petituri: Jesuque ferme
Paschalibus anni non celebrati, nauem conscendimus, alijs quoq:
comitantibus Dantzburum, Hamburgum, Lubecam petentibus.
Sequenti die per Tiam flum: et mare arctoum fere Australe
Enchusiam appulimus, nauem bellicam conductricem expectatu vii Lenc.
ri. Sequenti die inde soluimus, sed circa Medeblicum montes
nobis ex Septentrione aduersus cursum praeptum iam impedijt,
magnos: fluctibus nauem ita verberauit, vt anchoram iamdiu
fracto, in vado relinquere et Enchusam repetere, nauclerus si
cautus vbi propter maris intemperiem octo circiter dies
quieuimus. Hoc quoq: mare glaciale parant, quod sæpius rogge
natur, et currubus per quid sit pruinum, non ita dudum fuit
terra et arboribus horrida, et paludibus occupata, vid. Jun:
Est autem Enchusia oppidum mediocre in Frisiabonum regione, mi
nimum natura loci agrarumq: abundantia; Regio ditissima
Bibyri et raser. Portus vbi multarum nauium capax et maxi
marum, vidi quasdam marinum spatium altas, inter quas praetoria,
cui nomen inquisitio, in qua raptus olim Bossuius, sub memoria
memorabilis victoriæ nomalis illius pugnæ qua Batauis impe
rium apud Frisiabones remansit, asseruatur. Incolæ vtplurimi
nauta et piscatores, quamvis a patribus iam anno mercatura
ob loci commoditatem ibi vigere inceperit, adeo vt successu
temporis emula Amstelodamæ futura credatur:

Jam maris imperium, iam sæui tædia fluctus,
Sollicito miserum me tenuêre metu:
Quæ tamen expertos pelagi compescere motus
Posset ad arbitrium calda puella venit.

Accesseram fere ad Flammam imprudentius et imusitati impetus im
puro hoc ludo me implicaueram.

Hic etiam magnas potuerint celebrare salinas, Maml. lib. v.
Et portum coquere et ponti secernere vires. quod magno labore et
vtilitate nos mediterrei incolæ fieri parant, quemadmodum et vici
nis oppidis aquam mare nambus & oceano adsumunt, quum fere
sit arctoior quam salsior. De Bussuino Maximiliano tanto
hoc patrie quam Caroli Burgundi comite optulit senatui insculptum, vt
meminit Souza: Bossæo duce miles ibet procinctaque classis
Freta fouis, pluteis mobilitate sua
Armorum et radijs mare pictum Australe teremens
Auxerat vrbis animos AMSTERODAMA tibi. tandem
Captus ibet cum Bossæo vis cætera fusa est.

MAIVS

Secundo vento Enchusam soluimus, praeternauigantes a Sinistra oppidum Medenblicum, Frisiæ olim principium (vt volunt) domicilium: Kempius putat castrum Medenblicense vel Medenblick Flevum, rmus mihi: Iarit. Amal. 4. De fl: Medenvelara vndi oppido nomen vide Dousa amal: VI: pag: 287: qui celebriorem facit.

Lib 2. Frisi.

A dextra veto parte vrbem vidimus Frisiæ maritimam Staueren, a Stauerijs antiquis (vt dicunt) populis nomen sortitam, celebri olim Emporio nobilem, nunc ignobili situ contemptam: Est n. ad Eum ad Enum portum populus animosus, nautis periculosus, dicunt. Ego Herbuchenses sunt; de quo ita narrata mihi vel reddunt vel fabulantur; Omnes quædam famina illo tempore quo summe floreret Graecia; diuitijs redundarat; dū conditionē, nauta pretiosissimas mercibus onustam rediret, qui quo dominæ satisfaceret non inueniens, optimo tritico nauem impleuit, vtq; eam pretiosissimam adduxit; sed interrogatus quid adduxerit, tritycum optimum respondit; quare male a mulieribus acceptus, quippe quæ aurum, gemmas, aromata, iam spe deuorarat; tritycum indigno flagitio in mari effecerat, inde ira dei tam abhorrendæ memoriam populus iste fatalis emisit, portus paulatim nauis exeunsit, omnemq; mercaturā impedijt.

Anno 1169 teste Worpezio in Frisia annal: Wieringa et Texela quondam fuit insulæ, tum cum continenti reliquo adhuc cohærebat. Texele quoq; mihi Froiardo Vos 3 Frag. 85. De Wieringa vide Dous: annal: 6. pag: 286.

XI Leuc.

Non procul hinc insula Vlie, cuius quam mira est vndarum in arenosis vadis rotatio, instar hominum albis in indusijs saltantium, vbi nauis non ita dudum mihi ad videmus, periculosa n. Hic nantibus latet, propter arenam latentem et breuia est hæc insula longitudine trium fere leucarum, arenosis rotabus perpetuis sterilis, adeo vt vix pauorum aliquorum pastoria pascebat; incolæ aut piscatores aut nautæ, sitranty vento Rajas, torpedines vorant, et longinquas in regiones hæc marina emittunt; quidam otium hospitium aduentui hesitant, cum sæpe ibi ventum commodum exspectantes ad mutandum diu commorari cogantur. Erat nobis hospitium in Hardewico, vbi pro cœna satis pro loci commoditate larga III stuferos solumus, cum maximum olim cum Frisiam peruenirent. Fuit hæc insula olim Frisiæ continens, nobilis Brigantibus eiusdem hominum memoria monasterium, quod maris barbarici dilevit. In Frisiorum Legibus sæpe fit mentio Lambahi Wisare, civili, et fl, fluuiorum Frisiam diuidentium, ut ipsarum. De harum legum antiquitate vide Dousa Amal. 6. pag: 294 de fl: Vlie nominatis sinctale, Flehi rep. plen vide.

postea

Postea die flante vento Africo, plurimis comitantibus nauib. aliarum Belgarū conductitijs, plenis velis soluimus, plurimaq. insulas ad Frisia littora praetergauigauimus: Septentrionalib Oceanus maiori ex parte manyatus est antehac Augusti Imp. teste plinio.

Insulas a dextris tota Frisie littora vidimus; Strellingam, Amelandiam, Schermoningoga, Borchum, Wieringe, Vlieringe, Baltzingga, Langeoogge, Spiekeroge: circumbalatas omnes rollibus arenosis, totas Oriano circumdatas, quarum traiectus in Frisiam potest fieri remis diebus spatio trium horarum: et si navis aliqua (ut saepe est euenire) onusta aliquando praeter voluntatem venti impetuosi illuc appulerit, aut ad littora rollserit, naufragiumque fecerit, et habitatores rapiunt quicquid ibi inuenerint, precentes, a Deo id fortunas quae sibi missa. De his insulis vide Vobon. Emmium rer. fr. libro: 2. pa: 70 71. Aimonius historicus Francorum scribit Pipinum Martellum pipini filium, instructa classe in Amistrafiam (quam Douza annal: 2. Amstellandiam vel Amelandiam turbis etiamnum viris habitatam putat) et Austrachiam (haec inundationibus periisse quod nulla eius rudera extent distincta ab Douza arbitratur) Frisiorum insulas impetum fecisse: ac mox Lingua. Burdonem Fl. Radbodum in fugam coegisse: Burdonem circa Douza rectis rationibus intra Amelandiam et Schelingam insulas in ordinem redigit.

Tandem Visurgim subigo ad Dulcer. intraui mus; Visurgis meminit Strabo. et passim Tacitus in Annal: medius item Emmius auctor M. Adamus in principio historiae, praefatione, ubi praeripuit de origine et progressu Ditmaro et Helmoldo ac Helmoldi Bremensib tractat. Wigando vocat.

Pernoctauimus non procul a Bliremo pago regionis Oldenburgensi, ubi non procul a periculo abfuimus, praedatorum nobis insidiantibus: sed rum ritibus apparuerunt, in conductoriam vel praetoriam mutarunt, literamq: rotunda navi reiecto remo coacti sunt; altera duorum vadosum minus esset femina, ad Vagesacum pernauigauimus, peditesq: Brauronenses intrauimus, Ptolomaeo (secundum quosdam) Phabiramin, etiam tum Episcopalis ciuitas mediocris, antiquitatis non contemnenda. primum huic praesulem instituit Carolus Magnus Willehadum Anglum, ad magnam mox potentiam domi, adeo bellicis nimis bellum mouerit, perdomuitque (testis Crantzius). Secundus huic fuit Eps et primus Archieps S. Anschericus, fuit et Hartmiuus: Gentilitia nomina non tum temere mouet in pristina simplicitate, ut pastoralis tum fuerant, Nicolay fuit Eps an. 1440. hoc tempore.

hospitum

plerasse olim kemp Fus 3. 23.

xxx Leuc.

Ann. Bremenses.

Angarium alij vt Sifrid. Petri.

l. 1. in fus. lib 2. cap xiii

Par. Spec.

Lib. 4 cap. 55.

Lib. 2 Frisiae

Annal. 2. pag: 97.

Lib. VII

hospitium nobis erat apud Conradum cocq Hollandum. Ridiculy sit mos Hansandi; peregrinus n. si nusquam in urbe fuerit, prærupis quibusdam recessibus, dato poculo atq. altero sic se Hanzatico collegio Hanzatorum ascribitur, taque de re instrumentum sale et sigillo præstare cogitur.
Fuit hic nuper Gymnasij moderator Johannes Molinus Vir non indoctus; Eberhardus Sperlaw patritius Brem. &c. hemina Cassing &c.
In foro statua est colossea Rolandi, Caroli magni et Berthæ sororis nepotis, a qua instauratam suam urbem magnisq. privilegijs donatam fecerunt. Summum templum fundatum circa Annum Christi Dcc Lxxxviii.
Hoc tempore Trajecti a Nussano et Ordinibus prosternitur Hermannus Modestus Archiepiscopus, homo admodum seditiosus, et Antwerpia de eo tempore esse possit quare confugerit se Hesperiam; sed postridie a ministris rostratis reductus est, et muratam recepit, contradicente Nussano, donec interveniente Leicestrio placatur.
Fœmina mediocri cum sint forma, lacteoque pene candore, habitu se non tam ornant quam tegunt; multis fascijs obmixtæ. dormiunt plerique excamisiatæ more Francico.
vide Azzesta. Martial. Azuezni. Azz. 3.
Hic inventis plurimis sociis, Francofurtum deinde iter arripimus: statim extra portas occurrit Hoiensis comitatus Hoiensis occurrit, qui, mortuo Ottone ultimo comite, armisque cum eo sepulto, (quod intermortua familiæ signum) inter duces Luneburgensem, Julium Brunsuicensem, et Landtgravium Hassiæ divisus; regio Hoiensis non admodum fœcunda, ut plurimum arenosis collibus, et perpetuis silvis intricata.
1 Leuc. Primo ab urbe lapide Brincom pagus Br: Pagani hic nobis occurrebant plurimi, omnes armati ascijs, quibus Danorum more
11 Leuc. docte utuntur; hinc Barsim pag: Hes: Obi cum despoliati insestimus a via desessi, hospitium nobis erat non admodum lautum, sed electa puella, nec deformis, nobis suo more salutatum venerunt: nempe ijs pro more, ut hospitibus salutatum benigne præstatum veniant, et hac sua humanitate honoratiores quid arripiant, ad festas Pentecost: lætis relebrandas. pagani vt ciuilius ad regiones sua mittunt scribit m. Hart: kirchoff
11 Leuc m. Barenburch, pagus Brunsu, computant Germani milliaria per proprium, id est horas, ego stadia primum interpretabar; hic pecunias, pellones, et suecidia magno numero suspensas videbis; hæc ornamenta, seu divitiæ creduntur, sunt tamen adeo in hac copia mysmani et barbari, ut peregrinum viatorem nemo hospitio quidem quisquam vendere velint, præter panem aceto et vinum tarentinum, aut zythum olidum: signa monstrantibus,

et pernam vel similia quod habent petierib, teq̃ue rare satis solvere vellet dixerib, statim aũdius sibi non tibi habere.

Octo. pagus Brunsbrensib; noster hic hospes vir satis humanus, praefectus illius pagi, Ampman vocant. II Leuc.

Sequenti die Sobernlo Mindensem urbem Episcopalem ad Visurgim intravimus; hic portae custos faber (ut videbatur) ferrarius, torui nos inspicient Vulcanum aliquem putasse intrare vetat, ni ab hospite conducti essemus, nos hospitem nos cognoscere negamus illum; tandem post aliquantã altercationem, quidam nos introduxit, interrogans unde essemus; Litem esse dirons Antiki Agrippinensi cum Julio Brunsvicensi, quorum uterque praesulatui inhiaret, propter a diligentiũ urbem custoditam; de aegme stanti quitate suum urbis multa Jo: Buccius. Templum vidi in colle D Virgini sacrum, ubi quadam sepulcralia monumẽta, omnia hor carmine notatum:

Hollae gentis flos gestit; et Hollus ille
Unice sub te, post funera, Christe manet.

De Hollis vid. mon: hen: Ramzow.

Et Mindensis civitas a Carolo Imp. Judicii Sedes in omnium aspectu sub dio prospecta fuerit, ob litem quam Ep. cum suis ecclesiasticis A° ciɔ iɔ xxxvm. narrat Sleidanus. Mindensis parochus Helminius Libr. Episc: Brem: pa: 28. hic conradus rex solemnem sabbat curiã celebrat Gobelino, ubi peperit filium suum elegim regem. De eadem vide Chron: Frodoardi Cosmod. 6 part: ca: 53. 235.

Luttekens Bremen pagus, quasi dixerib. parvum Bremam; Hinc a Brema ad Visurgim olim Cauchi minores habitarunt. I Leuc.

Oldorp parvum oppidulum Comitib Schomburgensib. II Leuc.

Hamelia oppidum Brunsvicensib, in quo moneta boni, sic rabal tum emi. huius oppidi mem: Cosmodr: Et: vi cap: 60: pa: 227. I Leuc.

Sequuntur Heila et Holminnen pagi, ubi propter silua perpetuae Labyrintea conductorum nobis conduximus, ad pagum Bonenfelde. Sequitur Munda oppidum pramenum Cruci olim Brunsvicensis, unde, ubi arx splendida. Brunsvicensib regio ta fere silvis et montibus occupata, frumenti minus fax. Hessia Cattorum olim quae sequitur terra, paulo fertilior; mola et pagani omnes lucubusis militaribusq: armis instructi. II Leuc. II Leuc. III Leuc. III Leuc.

Caselsalz mem. Vitichind. Lib: 1. Sax. pag. C

Caselium Castellum Cattorum oppidum pulcrum et munitum ad Fuldam fl. olim Sexcentium fuisse refertur, sic sedem habet Wilhelmus, Landtgravorum fratrum natu maior. Vendidi sic raballum meum hospiti ad insigne purpurei leonis in foro ad meo malo, fatis ista Italicum hoc tempore invidentibus; nam sic ei vix fucato xii aureis interiere, cum hospes post emptionem vino nos obrunsset. Sinc. ad oppidum Vursetar III Leuc.

Euphues pistoletti Italici.

ipso

ipso Pentecostes festo stili Gregoriani, factus n. ibi. At bene
sub hoc nomine ruinam, et nō sub Antistite insequenti
mense, simus vero propter rationes ulteriùs observat:
gravique diuturnum ordinem mutanta rerum laborum
contusionem servare non potui, in quinto agro primum
in Germania unum vidi, non procul sunt in monte
oppidulum erat Gutelsberg.

III. Leuc. Dreissen Hassiæ oppidum satis amœnum intra montes situ.

III. Leuc. Kirchaen opp. Hassiæ

III Leuc. Geissen oppidum Hassiæ Ludouici 2. natu fratr Hassiacorum,
unus sedes Marpurgi, porta 2 mœnia nuper restaurata, et munitat. Iter ad portam inscriptio:

A°1560 27 maij hoc oppidū medio pene consumptum.

Captus erat princeps non Marte sed arte Philippus
Cum bene munitum destrueretur opus:
Nominis hoc patriq Ludouicus amore refecit,
Anno bis septem lustra sequente nouo;
Principe dignus honos Patriæ sarcire ruinas,
Et gutbus Hassiacis Christe tuere polos.

II Leuc Boetzpartz, parvum oppidulum Hassiæ.

I Leuc. Vriberg, oppidum vulgarium sic satis imperiale liberum.

I. Leuc. Peterswil pagus, oppidi instar munitus.

II Leuc. Hinc Francofurtum peruenimus, Helenopolim olim vocatam, urbs imperialis libera, ampla ad Moenum, qui non procul sinu Rheno se miscet. Quemadmodum apud Graecos Nili nomen numerum dierum anni exprimat, sic et Mamis, quod Meta Thoy Tetrastyo annotauit:

Ἐξωκα τῆς ἄλλαι τὰς φόιβε φράγμε πορείας
Μάνδαμε ἑρανίας χὴ δεῦ φῦλα φορᾶς
ὅττι ἔτους δωδόλε ἔλκει πόσα ἤματα κύκλος
τὸ ποτάμιε φέρζει τοωῦημα ὑγιὲς δάπου.

I. Dyrite praecipue solis motumq: viasq:
M. XL Vos quibus est patrium Francica terra solum:
E. V Namq: dies totus quot traxerit ambitus anni,
N. L. Ad fluuij vestri vox bene nota sonat.
O. LXX
Σ. CC. Nundinæ Francofurtenses per Europam celeberrimæ, de quibus infra dicemus; Imperatoribus, quos Germanici sic magnificos solent. Formulam vivendi ex lege Carolina hinc apud Sleidanum lib. VIII. fin:

Viæ sunt largæ, aedes amplæ, sed rarum resanant nundinis minus est populosa; plurimi habitant ex Belgia profugi: Religionum multa libertas, exercetur catholica Romana, reformata calviniana, et vitiata Lutheriana,
Judei sic habitant, suosq. habent vicos, oppidi instar loricæ est portis a reliqua urbe separatus, vestiunt pallis oblongis croceis colobiis rarū

vide Cantil. vita. Tom. i Antiquit. pa 820.

Lo

Lo, ad differentiam Christianorum notatib, vsurad exerent, pecuniasque ad sensus commutant; Hominib fatidi, pallentes, a bulbentibus oculis et extantibus; hidi sacra Horum, ritui bac profano, saltationibus, popysmatis, mannum pedumque plausu tantu Barbarico; hic litigabatur; illic cantabatur, devotio aut religio nusquam; vt probe de ijs propheta: hic populus labijs me honorat; corde autem procul a me. In Synagogis famine a mulieribus discreta sunt, et per cancellos quosdam ex superiore loco audiunt tantu perfectum illum contentum, an beatum. Germanorum in conuiuijs et tamb etiam Hospitijs maximus apparatus, mappa sternitur, vinum apponitur; Hinc post Horam cibus; tum demum post aliquot ceremonias discumbitur; cum vero hospes aliquod ex itinere defessos videret, vespere pollubrum in cubiculum deferri iussit aqua ualida noctu imbuddam herbis vt camomilli flore quem Anthemin vocant; deterendis pedibus idoneis, quod et nobis in multis Germanie hospitijs contigit; Dispensatis quoq. nobis Hospes qui erat Insignis Comes, binum Honorarium, hospitij iam profecturis. Coronam Vero illi, nos alijsmodo honoramus, vt Humane admittebat.

De stupedarum et eius antiqui vsu. Beroal. lib 4. Gallinarū

Est hic Canonicorum Stammum collegium, a primo Carolo Magni patre in Honorem Bartholomei olim conditum, vid. Munst. in Cosmogr. lib 3. cap 401.

Vidi hic etiam tandem confectionem, qua tales: fusta lignorum minutatim conspersorum tundunt, mox aqua maduerunt, quae tinguam ex lignis perpetuo derivatur, tunditur autem hoc mixtum, aqua rursus mouentur; inde cribris tabulis postea pulsa tenuissimo consecta exprimunt, premunturque: vide Aug. Roam bibl. vat.

Ad Mocnum vidimus primum incrementum anni Christiani M D XXIII Ianuar xi. notatum, Hinc pontem Moeni transeuntes Saxony Landy in Franconiam, munitissimum oppidum, quambis pagis Francofurtum vicinat et Mocno tantum separatum, parte, tamen vnaque magistratu, suis iuribus vti; habet Teutonicorum Equitum aedes.

Cum publica lupanaria in vrbibus Germani non patiantur degi, in agro Francofurtensi, praesertim mundinarum tempore, vndique tanquam et ad nundinas mercatum confluentib vidi semiarcad vnde trucidab. vide Ortelium contra Celsu lib. f. pagina edit.

Aenstat hessie oppidum, Landtgravij Georgi sedes, primum Francofurta III mill. Germ. sinquentes occurrebat, et deserti in pagum Obestat semimilli pas I Leuc. noctauimusque. Darmstat bello Germanico expugnatum fuit arte Burcy Comes.

Wingelstem palatinatus opp.
Pensum opp. palat. II leuc.
Winem Palat. opp. II leuc.
sequenti die Heidelbergam ad Neccarum vulgo Neccarum H. in Homero ad II leuc. dextrum vidimus; Ladelburgum ad Neccari ostium, Wormatensis praesul. opp. Heidelberga veterubus Durlacum fuisse arbitrantur, raput

a coitu latinis gentibus denominatum creditur.

pala

Palatinatus ad montis radicem. Ex quo arx principis dependet. Postis eius memmit his versib. Testis erit Nicrus gelidis qui vallibus errãs
castra Palatini respicit alta Ducis.
De Nicro vid. post. 99.
Academia ibi multis ab annis celebris, quam Rupertus Senior Ann. 1346. fundauit, omni genere studiorum florentem, vbi multi Docti viri docuerunt, & Sebast. Munst. Grub primus Hebraeam lin guam professus est. Cuspin. Rupert. Rufũ fuisse ait fratrẽ fundatoris Studij fuit. Religionem reformatam Euangelicam post fratris mortem introduxit Io Casimirus, et Principem eius tutor et patruus in ea a teneris ram in buit, matre non obsecundante, qua Lutheranorũ dogmata sequitur. Hanc rem Epigrammate deplorabit laudatq. Scaliger:

Io Bertolino. pa: 180. Ista hanc. olim Bado ens dictam.

Nobilis imperio Franconia dextra potenti
Belligero nulli marte secunda viget:
Cum victis ab se repulit vectigal Alanis,
Libera Germanõ nomine Franca fuit.
Nec contenta suis angustis finibus illi
Quae par virtuti terra futura foret)
Egreditur: superat. Germani o pectus honoris
Victoris victos nomina ferre satis est.
Non aliunde venis: Francusue est Hectoris vllus
Quid petis a victo stemmata? tota tua es.

Vide do Heidelberga Bernardum Mallerium lib 2. Hi storico, qui et quam ibi inscriptionem extare scribit.

MERCVRIO BASEM CVM SIGNO IVLIANVS DIDIVS EVOCATORVM DVX V.S.L.M.

Sepultum fuit Strygolium v. cl. et eruditione praestantem Expert Boisard: et Rodulphum Agricolã, Kempius.

I Leuc. Laime pagus Palatinatus, vbi sciui, quum primum reliquis dimissis mihi re stitissem, miseria quo morbo et aegritudine occupatus, de itinere de sperare coepit, pactum rogitare, quaerere ne soluat iter meum, vbi ta vix linguam intelligebam, inter gentes inospitas, illum sequi coacto fuerit rondueto iter versus Nemetes. Speiram arripuimus, per siluam ad Rheni ripam excurrentem, vbi infinitos pene remos videmus in sole apricantes. Speira urbs Imperij in qua Summus Se natus (Cameram vocant Imperialem) olim Pyri montem vel ad Py rum voratam volunt, ad lapidis iactum a Rheno distat. Plurima antiquitatis monumenta, marmora, inscriptiones habet. Tria olim habuit olim templa Mercurio, Veneri, Dianae; sarca. Ad turrem Wormaticensem, saxum sepulcrale antiquum. literis iam fugientibus vix legi possent vidi, erat simulacrum militis plane detritum hac inscriptione:

II Leuc. vid. Marcel. lib. xxviii fol. 442. De Gigantibus vide Nic. Vian in Aleg. Lor. et Ant.

VLPIVS AVITVS
VIXIT

non procul ab altera turris parte erat alius lapis satis integer, cuius sequenti folia exemplar do; In templo autem D Virginis alterius lapidis fragmentum, Pes Scorpionem calcans, reliqua absunt,

hac in

har inscriptione:

MERCVRIO CONS
ACOLITVS.

Omnium totius Germaniæ provinciarum hic consiliarij vivi docti: Camera Jus ius studijs Imperialib antiqor fuit in comitijs Wormatiensibs Bertholdus comes ab Hennenberg, Maynt Cæsar. consil cancellarius & Antistes Moguntinus A°1480. cis cccc lxxxv bd cura, cum ante hos in aula Cæsaris primas tenes interesset.

Religio hic exercetur Catholica Romana, quambis et Palatino permissum templum suæ religionis. In vestibulo domus Mercatorius depend et ex humanis eximiæ magnitudinis, Hinc occurrit Templum Augustum Episcopali cathedra ornatum; episcopus nunc est & familia Diemhenia. In hoc templo plurimorum Cæsar. Germanitorum sepulcra, sed ad modum simplicia, ut quib priscis temporib frugalitatem sinc facile agnoscat. Fundavit hoc templum Imp: Conradus 2, ut vult Munst: sed perperam sibi sub Henricis iii Imp: Episcopatum vero voluntur instituisse tempore Pipini Regis Francorum, Legitur tamen Theseus Nemetensis Epus interfuisse concilio Colon A° 348, deinde Godeberti temporibus Athanasius A°610 quem sequuti sunt, Decrepitus Dragebolonus, Brasmus, Latto, David, Sigismus, Otto, Fridc, A°810. Henricus, Gebhardus, Scandarus, Ruggerus, Amalgrinus, Berengarius Amalricus 2. Reginobaldus monarchus, qui potestatem tuendi monetam a Conrado primo Regio ejus ad dextrum hanc inscriptio:

Franconis Duces impetrarunt Anno 946.

Fred: 2 Imp: canon Erfurtensis in augmento ibidem curam contulit sectas in spring cum pertinentijs. Hesperg

REGIBVS LIBERALI DONATIONE
AVGENTIBVS. SERVLTVRAE SVAE
DICATVM HOC TEMPLVM LAVS ET
MEMORIA IN DEO SEMPITERNA.

ad sinistrum: CONRADO I QVI ET HANC DEO SACRAM ÆDEM FVNDAVIT
ET REGALEM SIBI AC POSTERIS EIS ALBES RELIQVIT
SEPVLTVRAM. SALVS.

Hic Conradus obijt Prid: Non: Julij CIↃ XXXIX in eodem templo rum Gisela coniuge sepultus. vide Gobel: cosmodr: part: 6: ca: 53.

Sunt etiam multorum præsulum monumenta: sed addam præsules qui Rubi notatorum insequuti sunt: Gotefredum, Ondegardum, Baldericum Waldericum, Sigefridum, Adalbertum, Reginbaldum, Sigebotum, Arnoldum, Conradum, Renatum, Henricum II; A° 1067. Rutkerum post quem Epistop. recatus est 34. Johannes Comes in Kreichgouia; Gebhardus Comes in Arnach, Bruno Comes in Leutolfsbach, Arnoldus II, Sigefredus C. Lyningius: Gunterus C. a Lyning, Ulricus Baro a Dutzmunt, Godefridus, Conradus, Rupotho, Ulricus a Rechberg baro, Otho C. in Hennenberg, Conradus B. in Scharffenek 1202, Berengerus B. ab Ettingen, Conradus de Tham Conradus C. ab Ebersteyn, Henricus a Lyningen, Fred. B. a Bolandt, Sibotho B. a Tirsteinberg, Ernestus C. in Leiningen, Berchtoldus C. Burghek, Bultzanus C. in Veldenz 1329.

in sch

In eodem templo hodie carmen hoc quod (ut habet titulus) ex Graeco translatum est exemplari, quod Hierosolymis ad Sepulcrum Dominicum, in Latinam linguam ab imperito quodam ut pu to officium:

Vita mori voluit, et in hoc tumulo requievit,
Mors quia victa fuit, nostram victrix abolevit.
Nam qui confregit infernum, sibiq: subegit,
Inde suos ducendo fuit dux ipse cohortis:
Tartharus inde gemit, et mors lugens superatur,
Atque triumphator hinc surrexit Leo fortis.

Est et templum B. Virgini sacrum, et collegio Canonicorum celebre, cuius ram memini, ubi Assessorum aliquot Epitaphia, ad aram quandam hanc legi inscriptionem:

D. Joanni apostolo; Josepho Christi nutritio; Ignatio martyri et omnibus D. Mariae Deiparae consanguinitate affinitate et familiaritate iunctis caelicolis haec ara sacrata est.

In ambitu eiusdem est notus Hoc virginum Gotteris literis exarato Epitaphium:

Dithmer ditatus virtutibus hic tumulatus,
De Spira natus hic prepositusq: creatus,
Regula, flos cleri, lator fuit, ergo tueri
Ipsum dignetur Deus, ut requie recreetur.
Mille ducentenis decies octo simul annis
Ac uno moritur; Martis decimoq: kalendis.

Aliud quoque Canonicorum collegium et templum Guidoni, cuius ossa ibi recondi requiescere dicebant, sacrum. Jesuitae hic sunt habitantes. Hoc templum Henrici olim fuisse sacrum reddit. Hospitium mihi fuit in Corona, ubi multi docti magnatesq; diuersantur; et inter alios notus mihi familiariq: Arnoldus Crepsius Archistemfurdiensis, Consil: Ludouici Palatini Hassiae, vir summus et doctus; in plerisque Germanorum optime quadrat Virbonii distichon

Vespere cum bibimus, homines sumus atq: benigni
Mane homini succus, trux fera surgit homo.

Apud Nemetes olim sub duce Moguntinensi praefectum militum vinetum, obsisse castra, legitur in indice diplomat. ord. Spyram quidam quarum nomen ignoro, et colonias praetorian sig nificare volunt; quod in Italy urbem Constantius (a quo et L. ornata et aucta) reportet praetorian duxerit velut in speculam ad custodiam et defensionem virium; habuit et ab dnō in hoc loco castra. Monasterium stetit Nemeten nomen interruptum mansisse ubi usque ad annum 1080, quo Rudiger Hutzmannus eps villam vinetam Spiram muris vbis inclusit, ut inde nomen dederit. praefuerunt posteriores Epi Balduinus c. Luxenburg, Gerhardus b. Ertenberg, Lambertus Berg, 1363. Adolphus C. Nassou, Nicolaus, Rabanus ab Helmstat, Reinhardus Helmstat 1459, Sigismundus a Vemingē, Jo ab Entzberg, Matthi a Ramingē, Ludd Helmstat, phs a Rosenberg, Georg: palat: Rhen: phs Flersheim, Rud. Franckenstein, Marq Hastein.

ultimo

Septimo Mai stili Gregoriani cum comites non haberem, et solis ardor media iam aestate ab itinere me deterreret, conducto curru Vulgo vocant rollwagen) Speirâ discedens Frankendalam primam oppidum secundo, Libera vallis latinis sonat, a Belgis religionis causâ exulibus permissu et Auspitijs Joannis Casimiri palatini conditum: olim monasterium ab Echenberto Kemere A° 1119 conditu, Utrinque Rheni, inde Wormatiam, Borbetomagum veteribus fusse creditur, à antiqua Vangionum urbs est; originemque traxit (teste Munstero) a Trebetis ibi habitabat olim inter urbes Teutonica Francis orientali, in quibus praesertim Francorum sedes, ut autor est Jac. Spigelius, estque mediocris magnitudinis ad Rhenum. Templum habet summum Episcopi Senatori sacrum, in qua Episcopalis sedes, olim Archiepiscopalis. et Ignatius Victor Vangionum eps interfuisse Concilio Colon. A° 348. Rupertus inde octavus Episcopus fuisse Eps; quem inde sequuti Amandus, cui dono dedit Dagobertus comitatus Landesburg. Gerardus, Germinus sub fil, Vernarius primus Eps Wormat. A° 769 Falcicus, Erchinbertus, Samuel, Gunteo, Adelhelmus, Theodericus, Ruthericus, Amon, Hildoinus, Franco, Hepo, Razo, Burchardus Hesso, Hanzego com. Nassou, A° 1025; Adelgerus, Adelbertus r. Halspurg, Adelbertus dux Saxoniae, Otwinus, Ebbo, Burgo, Conradus a Steinach, Conradus, Henricus, Luipoldus, Henricus c. Sarpurg A° 1209 et Landolfus Hohenecke, Eberhardus, Emichon c. Bachenburg, Emericus B. in Stromb. Henricus Thumb dom; Cuno B. a Stromb, Gerlacus primicerius ab Erpach, Salomanus, Theodor. Boparius, Johan. Schallat, Eccardus Dors, Mathi. Czaromiang, Jo. Flechstein, Fred. Dornick, Lud. ab Ast, Reinhard Sickingen A° 1446

Domus Basilica Senatoria antea pomoerio amoto restaurata, ubi posteriorum Caesarum effigies affixae, versus epigrammatibus; in tribunali inscriptione cuiusdem urbis insignioris hic versibus legitur:

Digna loca Laude semper Wormatia gaude.

Judaeorum quoque hic bina portis et moenibus ab urbe exclusa, quae miserorum habent ubi mortuos suos sepeliunt, ubi lapides sepulcrales plurimi quadrangulares sacris Hebraicis literis epitaphia continentes; et sunt qui ante M annos positi fuere. Hunc suis se praesidio olim praefectum militum Leg. II Flaviae, Hubert in Dec. Imperatum occidentis.

posteriores urbis quinque Episcopi fuere Johannes Dalburgius, vir excellens, qui ipse doctus doctos amavit, et obiit Heidelb. Aetat. suae L, Anno 1503, v. kal. Sext: cui successit Richard. a Rietberg, qui regit Philippo Palatino, qui antea parum feliciter Episcopatum Ultrajectensem rexerat, post quem praefuit Episcopatui Theodoricus a Bottendorff, de quibus multa Munsterus. Wormatiam cum Spira et Moguntiaco inter urbes Franciae orientalis et antiquissima deputatur numerata, Leges in gb. prisci Francorum exprimit aliquamdiu sedes habuisse, ut et autor Spigelius, qui sund. com in Gunt: legit: ab i°

TVNIVS

III Leuc.

Vemetae Episcopalis Urbs Hist. Eccl. Magd. Cent. 12. c. 6. pag. 961

II Leuc.

Vangionum spatium fuisse refert Jun.

Liber com. ad Sil. una de gestis Alf

IIII Leuc.

I pedes rum signifero quodam Regij Exercitus qui militem in Germaniâ legerat, Oppetheimum peruenit, Rusiapam olim et Bacoram fuisse arbitrantur, de qo oppido palatmatus ſq posthinc canit: Qua caput opponit soli Oppenheimia Eoo.

Inter Mogorum Vangionumq: solum.

Helmodius 1. pa: 50. Hinc nauis magnifice quod ordinaria nauis tum desiderabat, quales mem: Strad: lib. 3. pa: 310 III Leuc.

Ex Cronico Laureshamensi tradetur hoc oppidū olim a Carolo Magno Monasterio Lauriacen donatum. pa: 61. mem: hist: sax: Brun: pa: 133.

II Naues fit paruo pretio et facili labore secundo flumine Mogunciam singulis diebus summo mane, perueniunt.

Moguntia antiqua et celebre olim ad Rheni ripam, Romanorum olim munimentum contra Alemannos, in qua præfectus militum armigerorum sedem habuit, et Fl. Aurelianus Tribun. Leg. VI Gallianę Francos irruentes in Galliam reppulit.

Index Dignit. occ. imperij. in Aurel.

supra Rhenum pontem fecit Carolus Magnus Imp: X annorum spatio, magnis sumptibus, longum D. passuum, qui mixta tres horas totus conflagrauit, anno ante hinc mortem.

templa habet plurima; Archiepiscopum quoq: Electorem, cui subsunt suffraganei Episcopi; Curienſis, Constant: Argentinen. Spirenſis, Vormatiensis, Augustanus, Eistettens. Hildesiens. Badisponens. Halberstad. Verdenſis, Herbipol. Hamelburgenſis.

Vide ndus de his Munsterus

Episcopus fuit primus (vt ferunt) Crescentius D. Pauli discipulus, quem secuti sunt Rodardus, Suffridus, Maxim. Sidonius Maximus II, Sigismundus, Lindegastus, Aurius, Rudolphus Landericus, Hadaldus, Sigisbertus A° 998, 14 Rutgardus, Gernilio, Bonifacius, Lillus, Ringolphus, Aistulphus, Olgarius, Rabanus, Carolus primus fil. Ludbertus, Sunderoldus, Hatto, Heringus, Rupertus, Hatto Franc. Hildebertus, Fridericus, Wilhelmus S. Saxon: Hatto III Abbas Fuld: inquit, Willegisus Syro, Hermboldus Abbas fuld: Ribo palatin, Bardo Abbas Fuld. Luitpol monarch 1051; 40. Sigefridus Baro Eppesteinius, Werner, Ruthardus Abbas, Adelbertus Lotharing. dux, Adelbertus comes in Barpruth, Marcolphus, Henricus, Arnold. a Hermsons, Rodul. Dux Zeringens: Conrad r. Wittelspach, Christianus r. Burg, Sigefrid b. Eppestein Cardin, alius Sigefrid: Epp., Christianus, Gerbaldus et Eppensem, Veneberg c. Falckstein: Petrus, Henric. Arnd Guttelschmidt monarch Francofurtens 58, Gerard. B. Eppestein. Petrus Archipatrus Mediol, Matth. c. Kurtzbach; Henric. c. Virnenburg. Ceclarus Nassoviens: Ludouic Lantgrau. Thuringus; Joan: dux Lurenburg. Adolphus c. Nassouicus: 1373, Ludemarchio Misnie, Conrad. B. Wimspergs; Joan. c. Nassouicus: Conrad. Rheingrauius, 1419; Theod. primicerius Erbachius, Dietherus ab Isenburg, qui quidem pp. elegit Adolphum c. Nassou; post quem obiit, reddit Isenburg, Albertus Saxon dux, Bertholdus c. ab Hennenberg, Dietr. a Hemmingen, Albertus March. Brandenburg, et Card: Sebastian. Heusenstein &c, Daniel Brendel ab Homburg, moritur A° 1582.

Mariam.

Veterum antiquitia maxime deplorauit; In summo templo Bazia Epitaphia, Ex quibus omnium hoc antiquissimum Gotfridi historici descripsi:

De Treuiris natus praesul fuit hic trabeatus,
Redditibus domis et clenodijs sibi promis
Ecclesiam ditat, res auget, crimina mutat.
Hic pius et largus, in consilijs fuit Argus,
Sceptra dat Henrico regni; post haec Ludouico
Fert pius, extremoq: Iohanni regna Bohemo,
Hinc quinos menses lamos decatrina regentes,
Quos virgil hic replet.

Est ibidem candido in marmore Fastradana III uxoris Caroli magni et Francorum regum tibia Epitaphium; quod in meis Egertuscum libellis: quae decessit anno Christiano DCC XCII. De translatione quinti Epitaphij hoc legitur adiunctum Epigramma:

Quae Fastradana coram monumenta tueris
Haud isto primum fixa fuere loco,
Ad sed Albano facta, caesisque propinquis
Martyribus claro caetera cultus erant;
Nunc ea quod periit flammis hostilibus aedis,
Mota locis zelo sunt monumenta pio.

Habet Moguntia Academiam, sed non vsquequaque adeo celebrem, quae ruptis Theologorum, quam fundauit Theodericus ab Isenburg Archiepus anno recepta 1480.

In templo D. Stephani olim erat caput D Annae, et reddebatur, quod cum mulieribus custodiebatur, quidam lapidarium detulerit, ablatum, fuit, et Marpurgum in Hassiam portatum, quamobrem in Romana curia non exigua de eo lis pendeat, et litigatur. Nunc eius, quo puero id arridet.

Pallium Moguntini Archiepiscopi constat a Pont: Rom: redimendum xxx. mil. aureorum.

Tempore Valentiani imp: Crando duce Alemannorum Moguntiacum rapit, et magnam Christianorum multitudinem inde abduxit, quam deinde grassantem Imperator Rom. repressit. Marcel lib. XXVII.

Vixit anno 1577. Iohannes Cusanus sepultus S Ceueris in agro moguntino et Canon. S. Victoris extra urbem ad Mauritij mitra mania.

In summo templo vidi duo suggesta, omnium erat praestantium, sumptuoso labore constructum, quod ambiebant apostolorum imagines alabastrinae.

Inscriptionem sit antiquitatis in agro Moguntiaco muentabatur pro structo vidi, et Velseeus in antiq. Augustanis sanx:

ATTIO IANI F.
MONTANVS
ANNORVM XLV
MIL COH. RAETORVM
STIP. XIX
H S E

Vide Lucian: in dea Syria pa: 350. D. de Iunone statua.

Ptolomaeus in gratiam primipum Germaniae instituendo vide Tacit. in libello de Secundis pa: 24.

Spectabatur hic in templi cuiusdam porticu noctis simulacrum pendentibus vtrinque capitibus et inscriptis ex serpentibus

Non

Non procul a Suburbano est pagus Wassena, ubi Barcus (quem
reliquo agro Moguntino) inscriptiones antiquæ, quas typis lu
nis exscriptas vidi. Non longe a viâ publicâ in Vineis mo
lis est fatis magna, sed planè rudis, & informis, vulgo
Carpfstein a forma vocat, putant Drusi Germanici
monumentum; Ego quid dicam? certa Euerim esse no
constat, quòd sit tota lapidea, nec muris sint, quia
rotunda; nec columna quia crassior, fortitèr pyramidis
loco surrexit, et alicunde si non Drusi extulimus monu
in claud: tum. Suetonius scribit Drusi corpus in campo Mar
tio delatum, militem vero honorarium di tumulum ex
ritasse, vetera quidem demerso statuto duo milites detulere
rat; Galliarumque civitates publicè supplicarunt. Eutro
pius lib. VII. Drusi inquit qui apud Moguntiam cum filio monu
mentum habet frater. Lipsius ad Ann. II. Taciti inter Lupiâ
et Rhenum apertis sui autoris verbis ostendit; nisi plura
hic monumenta honoraria sine cenotaphia fuisse ve
limus quidem et Rhenanus, quidam collectos antiquitatum
Moguntiacarum: reddit Alexandri Severi Imp: Romani monu
mentum, cum Aliud Lampridius ait Drusum Caesarem ob tur
tumultu militari apud Moguntiacum obrutum, et in Gallia re
notaphium habere alter scribat; vid. Sequ. in rom. ad Bart. l. 7.
pa: 73. VII. Mandy reduxi Coloniam Agrippinam, cuius ita meritis hæ
xxvi Leuc. -c est scribo, plurimi ad utramque ripam pagi insignes ortae
runt, et castra & summis civibus mire frequentia. Ad
Bonnam n. usque, utrinque collibus optimis vitibus consi
tis quia mitem in modum lapidosis istis in locis solertissi
mum vinum, ut Pelagum sine Bacchi accolens Rheni genium. & pro
ducunt.

Tacit. 20. lib 7. Bingæ oppidum Moguntinorum antiquum ad Nabin fl. ubi Drusum
obisse ferunt; Strabo tamen autor est Drusum inter Salam & Rhe
num occubuisse: Bingia præclaro celebratur nomine Drusi,
Drusus ibi letho quoniam funesta sibiuit.
hic olim consedit præfectus militum Bingensium, ut notat Index Digni.
Non procul sunt in agro Turres quæ murium vocatur, de qua ger nar
rantur: Hattonem Episcopum Moguntinensem pauperes moribus compa
ratos (et noxia frumento animalia) mira crudelitate tempore
famis in horreum concludi, igne consumptisse; cognè divinâ
vindicta adeò a moribus detortum, ut horum morsui effugere no
posset: ut proinde tuerim medijs in aquis posuisse, qua tutius
se fore credebat, nusquam; sequentibus ubique muribus, a
quibus tandem consumptus; hæc Munsterus, et Mollerus. prope
Bingium est fons Godæ celebrium, qui memoriam Drusi ser
vat, de Hildegardi prophetia multis Bingia quæ vixit A° 1050
mira Munsterus; De quodam milite a muribus consumpto vide Reisman. Chron.
vi. pa. 79.

Sequitur

Sequitur Baccharearum oppidum Palatinatus vno grecorissimo nomine Bacharatum, Veteribus nomen fuisse Ara Bacchi volunt, vn de Mollerus: Dicitur hæc Bacchi sedes: fert montibus arcem:
Insidet oppiduli moenibus ipsa lui
Sine Capellatum sine Pallas in medio Rhemi alueo, (pfulss vocant) vnde regionis nomen; de Sua arce Mollerus:
Altera cornuto maior consurgit ab æstu
Insula: spumarum molibus acta fremit
Illa Palatinæ generosum sustinet arcis
Nomen; et excelso mœnia colle leuat.
Inde Vesalia superior, vulgo Oberwesel, vocata vel sicelia ob ducta, vbi Mammea mater Alexandri Senecæ Imp: cum mater ab exercitu rebellanti occisi, sepulta dicitur. Propè ad Rhenum mons est petrosus, altus, nomine Loorlei, qui perfacilè omnia verba non aliter ac vox reddit, sat plena nec interrupta de qua sic Mollerus:
Mons subest ad Rhenum dextram despectat in vndas
Sub latebris echo quem resonare facit,
Pulcherrima illum si tu clamore fatiges,
Monstretur casum voce minatur apex &c.
Ad montis imum rhenus varijs in flexibus vertitur, quare nauigatu periculosus, et nisi summo cum remorum labore vix minus quadruplo, fundum ejus &c nigrabant.
Catzenellebogen Castrum in monte, parvum quidem sed roccae nomen per Germaniam; est vt refert Ioh: Nauseus vomitus Rheranus vult illud nomen ex duobus potentissimis populis commixtum, nempe Cattis et Melibocis, quod Vulgus et temporis lapsus mutarunt paululum.
Fanum Goari oppidulum Palatinatus, nomen habet a Goaro ex Aquitania profugo tempore Mauritij Imp: qui illud condidisse fertur, notissimum Lor ex Radevvino et Nauclero Historicis Hanzardi. Est ibi torquet Ferreus, quem qui rollo non applicuerit, et voce domi voce aquâ magnetis, prout elegerit; non dirutur Ingelheimb Rheranus, nec potest pro veritate illud vtcr reperire, aut illorum privilegijs gaudere; tam a longo tempore fuisse illud observatum vel ab vsis Imppp. Regibus, Ducibus, Baronibus. Nobilib. Doct. Studiosis, mercatoribus, eorumq. factoribus et familijs, Nautis et cuiuscunque generis hominibus. Imo ipsum Rheingravium Lori dominum ipsum privilegijs subesse, quare omnes presentes iurare debent ne quid nocumentum.

vel Rhenfe.

Trevirorum olim fedes. vid Beran: lib: 2 Franciscus: de Moerrol.

Est hic abbatia mulierum ord. Benedicti antiquissima Trevirensis: hic in columna legenda hæc habe. Ao M CC LXXXVII. hat Warnerus vñ Hammerstadt den todt gelitten. is hab. Majorem hic a Judæis occisus fuit.

Trona Graeci dicunt.

vid Burkgf. Hunstr. fol. 22. et Hasloht. probl. V. adde et Gabrit Georg: Agricola de balneis lib: 3. fol. 293 vers.

De hoc Goaro vide Molin addit: ad Vsuard: in Jul. prid. non: et Cuspin. Tom. Gentiq. lect. 722.

fraudem aliorum priuilegiatorum fiat: Magistratum eligunt; quo facto sumpto pane et sale iurant, qui recusarit se reos fatentur; iuxta torquem dicunt, ut soluantur, qui se satisfacturos priuilegio respondent. Hic literarum longa ambage multa referunt a Consule vel Praetore iam rateis baptizandis, tandem ad consultatio redit, ut sine auro et argento id sacrum perfici non possit, quo dato; succedere pauci iubent, interea de suo salute fore sollicitos docentes. Sic et cum aliis; primis deinde adoratur et sub sententiam sed clementem de latam pronunciant; nempe: ut partem poculi vitalium vel coronatum ad publicum symposium conferat, partem reseruat. Tunc exhausto vini poculo, altero suffunditur. Hinc consalutatur et potatur.

Bodobriga oppidum Eifalia, vulgo Boppart: et non procul a confluentia regia sedes, vulgo Kunigstull; monumentum est spectandum lapideum columnis lateribus sustentatum. Hinc Treuiros; Sequitur Confluentia, vbi Mosella Rhenum se miscet, vulgo Cowblentz: Auentinus Ragodulum antiquus fuisse putat, sed nescio quam recte. Mosellam egregio doctoq. carmine descripsit Ausonius, postea varias enumerat. Est vero Confluentia tuitas modiotis, Archiepiscopalis Trebirensib, sat pulcra, pontem habet supra Mosellam Lapideum longissimum, vidimus confluentium Suetonius in Caio. Marcel. lib. 16.

Vide Itin. Belg. 68. fol. vocat ut Ptolomeus Obonicas.

Anno 1344. a Bald. praesule Treuir cond. hic Dominae eligiat. A° 1338. vide

Dicitur quoq: hoc manastem a Festuca torte. vide vetteg. fol 284

contra confluentes in adusta rupe Rheni in rupe celsa arx est Treuirensis, Ehrenbreutstein; Humana et videtur arte inexpugnabilis, vnde vulgo quasi inexpugnabilis Gibraltar nostri voratur; et qua sic Mollerius:

Arx fluuij dextram traiecto despicit amne;
Nubifero montis suspiciendā iugo.
Tecta Semyramiae superant Babylonis honorem:
Condita tam forti creditur arte domus.
Pinea mutatas ostentant moenia turreis,
Alta sed incumbunt turribus astra poli.

Hinc Engers, et Antenacum; Antoniacum olim, vel (ut Ammianus) Antemacum oppidum, olim Exegunum, et restauratum ac in Gallis formam redactum ab Episcopo quodā Coloniensi, Anno Christiano CIↃ CC xx.

Linsium oppidum, quod agri pascuis abundat, et pecudū copia fecundus, non procul a confluentia Loonī fluuiolī.

AB altera

Ab altera parte ripe nempe vera Germania, duę in alta ripe arces vicine admodum, ac fere contigue, mirum tantum mh medium summa trajectuum xiii nempe ped: illa quę murum subosat vicinorum ruinam minabatur, et diruum deserta iacebat, altera habitata cui nomen Lechstein, de quib. narrant hac nocte: Duos fuisse olim fratres harum arcium Dominos, qui inter se bellum dui gessere tandem alter victor alterius regem deserta solitudine ad radicem templum ac quod soror eorum condidisse fertur, in turri sunt ramparo tormentis sonitus qui sonus ex repercussione ripis auditur mihi videtur.

Unum earum oppidum, sed forti defensione depulsis nuper bello Coloniensi Bonnensibus rebellis, sub Archiepiscopis Agrippinensib ditione.

Bonna antiquum oppidum Tacito notum, Archiepis: Agripp. et Crone olim fuit Genesia, ubi Drusus deriguus Rhenum ripam ponte coniunxit, quidam Colonam quoq; dictam volunt, sed falsi ut apud Tacitum videre est. Fons in foro serenus et limpidus. Ad Rhenum Palatinus ab Ysenburch, olim Archiepiscopal ante Turcesium domum Colonariam de nouo edificari fecit. Huius Ubiorum regio, quorum multa apud Cesarem mentio. de his quoq. vide Rhenanum. Hist. iv. l. flor libr c. 12.

Non procul Septem montes, rupibus eminentibus in horrore et cornuum speciebus insanis. de quibus vide Bern Mollerum, descript. Rheni, Lib. iv.

Bonnensis ecclesia preposituus fuit Fridericus Vdinus A° 1545, qui sequenti anno depositus, Joan: Groppero pontificis colligionis a primo propugnatori cessit.

Gisbertus Longolius Traiectensis medicus cum obiisset Colonię Agrippinę, et Agrippinensis ei sepulturam denegarunt, Bonnę fuit sepultus A° 1543 vi Kl. Maij. Synodus hic celebratus teste Onuphr. in Chron: A° 943.

Est eorum non procul Bonna. Burgelmont, ruinis in Annalibus Ubiorum aliquoties fit mentio; dubito an sit villa nostę olim gentis, quam Leonardus Arnoldi patronus cum suam Lram ad Batauos transtuliset, vendidit suis gentilibus, et nunc fiduciario iure possidet Hubertus Burgellius meus patruus. Vestigiis hinc retentos habuit sed postea reformati furore.

Templum Bonnense quondam ab Helena Constantini magni Imp. matre conditum, Casij, Florentij, aliorumque Thebanorum Martyrum cedificatum, restauratum.

Cuspinianus in vitis Cesarum meminit Heremistici fortissimi ruttelli, in quo Henricus v. Iraueti mortuus Gallia conscenda bello, A° 1124.

De Bonna hi versus feruntur.

Bonna solum felix, celebris locus, inclyta tellus,
Gereonis martyrio, terra sacrata Deo.
Exulibus regnes azylum mite fuisti
semper, et extremi te reperire suem.

V. Coloni

Libris annal. et hist. ibid. pag. 129

v. Coloniam Agrippinam victa Germania, Trebem Germanię
secundę ac inferioris amplam, populosam urbem, potentię:
Hanc ab Agrippâ auspicijs Augusti Cęsaris ductâ, ab Agrippi
na auctâ, de quâ sic Tacitus; Agrippina quo vim suam colo
quoq: nationibus ostentaret in oppido Ubiorum in quo genita
erat veteranos, colomiamq: deduci impetrat cui nomen indi tum
ex vocabulo ipsius; quam et amęna olim finitas teste Ammia
no. Secunda inquit Germania ab occidentali exordiens cardine, Agrip
pina et Tungris ciuitatibus amplis et copiosis. Tacitus autor est
Agrippinenses quod pulchrius set Germanię originis, Batauos multos pro
quod in patriam curarant originem tractasse; Idem scribit, inti
mbut Ubiorum exi legionem fuisse, ab eaque seditionem Germa
nicam ortam, ipsamq: ciuitatem excidio et prędę destinatam rebel
libus; de ara quoque Ubiorum, aliisq. rebus Agrippinensium alię
plura. Paulus vero ff. libro D. solt. tradit in inferiori Ger
mania Agrippinenses iuris esse Italici, id est a censu tributoq;
immunes. Apud Agrippinenses Victorinus Tyrannus cum filio
a militibus occisus, ut autor est Trebellius Pollio: quorum
ibidem sepulcra. Cum in ripâ Germanica habitarent ubi sunt
Romani populi, et iccirco a Suebis alijsque Germanię populis
quotidie bellis vexarentur, fidem suam ultra Rhenum tran
stulêre, et in ripâ Gallicâ dominante M Agrippâ vrbem cō
didêre, tempore Octauiani Augusti, ab Agrippina vero colonia
Romanorum facta Aº ab v.c. dccc ii, et a Christo nato Lt. Arbetio
deinde et Mauorcio coss a Francis deleta ut amplè narrat Ammia
nus Iulianę Cæs. videndi quoq. Vbiorum Godefr.:
Fecerat Iulius cæsar pontem ligneum super Rhenum, quo facilius
exercitum traijceret in Germaniam, quam ipse primus Rom
armis aggressus est in natale solum, de quo ipse Cæsar in
Commentarijs; de quo vero ponte vide infra vbi minimè
omittendę dissimulo.
Proculus et Bonosus apud Colonian Agrippinam in Gallia purpuram sumpserat
imp. Vopiscus; in Gallia quia vrbs in ripa Gallica condita.
Vt Agrippinenses muros suos conseruauerint, rumpi eos demoliri pa
tiissent Francici, et suos et Romana stirpe natos conseruarint
rint, vide Tacitum libro historiar: iv pag: 209.
vi Trajecti dissentio orta inter Monasterium, magistratum et ciues,
nempe: Eygen baist, macht dyfolaet, want lundt streydt;
Ich gedien raedt, laet metter daet ouer al bliuen dt.
est apud Smetium fol. 79. Beneventini Chartophylacij inscripto:
M. MARIO M. F. et. STET. TITIO RVFINO COSS. CVR. COL
CLAVD. AVG. AGRIPPINENSIVM.
Syluanus peritum in Gallijs magistri sub Constantio apud Agrippinenses
insignia Augustalia sumpsit, qui paucos post dies a militibus vbi cęsus
extractus, in quem ignominiatus metu confugerat, confossus est.

Fasciculi tempor. Abbas Trithem. Aº 452. Rom. Ecclis subiecta a Francis. Salvian. lib. 6. ad

Eutrop. lib. ix.

Eigon. de vocab. Imp. vi.

vii. De

VII. De aedib. situ et publicis privatisque operibus q. neq. observandam aliam, tum plenam sub descriptionem cadere non mei fit instituti, et ab alijs abunde id factum sit; vide Nurgaldum ab Ippolito in praefatione Belli Colonici: Est autem ad Rhenum mystar arcubus curvata; duarum fere rerum vicinitu, olim minor; quod ambitus urbis detoris et porta quae etiamnum partim extant indicant, portae deerunt ad Rhenum sunt plurimae; inter reliquas una clausa, ubi imagines trium Magorum sculptae, quae reliquias et narrant Magorum urbem introductas, de quibus, et quomodo Coloniam Mediolano traductae sunt bulla Crantz. Saxon: lib: VI cap: 24.

Antiquae urbis moenia multis in partibus sunt integra, operis firmissimi: portae veteres quae sunt. D Ursulae, Honoriana antiqua, Porta Bolli, et Martis, in media urbe, non ita dudum diruta cum aedicula Martis Christiano tempore in D. Margaritis Archigymnasij honorem constructa; cuius autores M. Agrippam fuisse memoriam servat. loci nomen, vulgo der Marspforten, et proximae in aedibus vicinis in marmore hi sculpti versus:

Aedibus his Martis sacro celeberrima porta
Attulit, hanc urbis struxit Agrippa parens:
Addidit illustres aras ubi sacra ferebant
Bellonam, et stabant fixa Trophaea Dijs.
Hic gladius magni fuerat suspensus Iuli,
Sylvanus et quo se foederat ensis otho.

Suetonius in Vitel. cap. x

Adversis in aedibus haec leguntur:

Porta Michaeli Christo regnante dicatur
Sanguinei Martis cum simulacra labant;
At obscura fuit moles et mutilis urbi,
Translatis igitur fit via plana sacris.
Ut iam Martis sunt diruta moenia Portae,
Dextera sic urbem servat ab hoste dei.

Diruta 1542.

Porta Hachtana ubi carnifex publicus pro extremis debitoribus, et in qui iam ultimo supplitio afficiendi sunt, cui contiguae aedes detentorum, Agrippae vocant, sed mihi Agrippinarum ab Romanum fabrica, nisi plane exturbatum et renovatum diras domum consilij occulti fuisse narrant, et adhuc nostro quae occulta tractari: quadrata olim fuere moenia, viae mediae domus olim porta, Romae de Hochpforte dicitur.

Flaminia

Flaminia summo templo contigua, vulgo dicitur sp̃ssylvyporte, sinus nominib̃ hanc designare solent: cum olim inter cæteros et reliquos de rebus imperio contendebatur, erat inter alios Hermanus Grimæus Cors. Agrippinensis, Liberalis, Fruitatisq: primi Ligroeum summus defensor quorum insidiæ illi factæ sunt bis commodius è medio tollebatur a duobus Canonicis prima ejus ad prandium vocandi imitatis dolo ipsorum sibi intervenerat. et a Colonis ad hoc conducto manus se tandem primi nominis auxilio defendit, ac ipsa inde ob Colonis ingentium impetum, et deinde pugionum ictu gladiolo feram interfecit, ac victor evasit; pedibus supplicium a Flaminibus hoc in loco sumptum, et in monumenta recepto ad novum opus Basilicæ publicæ fecisse dicitur; et hoc nomen ac monumenta memoriam servant; unde Ubiorum quoque meminit Bernard. Mollerus descript Rhen. lib. IV.

Sed cum jam memoriam nomi operis Basilicæ similib̃ structorum hujus de fundatoribus et auctoribus debita adjungam:

Anno 1272 sub præsule Engelberto.

C. IVLIO CÆS. QVOD VBIORVM PRINCIPES SENATVM CIVITATEMQ. eorum transrhenanam amplam atq: florentem a finitima Suevorum gente longe maxima Germanorumq: omnium bellicosissima iniuriis bellis obsidione pressam in amicitiam fidemq: S.P.Q.R. receperit, et exercitu Romano per geminatos pontes sublitios a se quam celeriter confectos ex Treviris trans Rhenum in Vbios cum Pompeio et M. Crasso Coss traducto liberarit, Senatus Populusq. Vbiorum.

C. OCTAVIO CÆS. IMP. PP. AVGVSTI ÆTERNÆ MEMORIÆ; Ob PRINCIPES Senatum populumq. Vbiorum eius auspitijs ex vetere transrhenana sede in hunc citeriorem Rheni ripam per M. Agrippam generum orbe terra marq: pacato feliciter traductos, Senatus populusq: Vbiorum.

M. VIPSANIO L. F AGRIPPAE QVI OCTAVII AVGVSTI GENER EIVS IN PONTIF. ac Tribunit. pot. imperioque collega factus, et successor ab eo delectus, Senatum populumq. Vbiorum trans flumen Rhenum in hanc citeriorem ripam per M. Agrippam traduxit, urbemq: hanc auspicato opportunissimo a primis fundamentis loco condidit, mœnibusq: firmissimis cinxit, atq: variis publicis operibus ac illustribus monumentis ornavit; Coss S. P. Q. Agrippinensis post tot secula fundatori suo grati.

FL. VAL CONSTANTINO MAX. AVG. P. F. CONSTANTII F. IMP. INVICTO, QVOD AD immortalem Imperij Rom. gloriam ac limitis summam utilitatem et eorum facto difficilem lapideam pontem in perpetuum exercitui cum Liberet adversus Francos ne in Galliam transirent, traducendo ipse hanc ultra Rhenum

Rheni ripam Agrippinensem quippe Francicamq: commangens muniensque
imposito quasi flumini iugo in hostes construxerit, S P Q Agrippin

IMP CAES FL IVSTINIANO P F AVGVSTO GRATIAE TESTANDAE QVOD
foederatos Quiritibus Agrippinenses praedariis olim iuris Italici prorsus
perpetuam in Rom Imperium fidem beneficijs donatos id eis postli-
minio restituisset: Imp: omnium etiam legum corpore ad ampliorem
iustitiae reipue publicae totius orbis reformandae cultum a se renouato
consignauit, S P Q Agrippin.

IMP CAES MAXIMILIANO AVSTRIO, FERD F PHILIPPI N MAXIMILIANI
PRONEP FRID ABNEP AVG CAROLI V IMP GENERO.

Cum Otho primus cognomento magnus Imp Germaniae insigniores ciuitates
ac Colonensem maximis liberas fecisset, et qui eum secuti sunt
antiquis conseruandis nouis insuper priuilegijs eam ornarint auxerint
que, Tu vero potentissime Imp omnium anteriorum Caesarea authorita
te plenissime ea confirmaueris, pacem publicamq: quietem patres pa-
difficillimo rerum statu parauerit, ea propter gratae mentis testimo-
nium maiestati tuae cuius stirps longa antiquaque Imppm serie
consurgit, et invicta virtus sola pietate superata est S P Q Agrip
hanc tabulam ex aere publico deuotus collocari iussit CIↃ IↃ LXXII

Nomina portarum orbis quae in sunt. porta Sancti Martini
porta Gallicana Vulgo de Eumport; De Niesport, Der
Agrestinport, Frisorum porta, Der Lachport, Ogiuffer port, [1] Vid Kemp Fusii
Nota porta pantaleons de Bassportis vero frequentantur. lib 3 cap 18
Quarum gassen primo ponuntur: Der Brautgassen, Der Dranck
gassen, Der Agrestris, De Kimmergassen, De mullengassen
Der grossen Stolgassen, De Nonnengassen, De Nunergassen
Der Koffergassen, De Sunergass, Der Hannengass, Der Gelm
stergen, De Tesmarcker, Der Marpoetschen, Der Gontzg
Blumengassen, Klingass. Der Blumstock, De Lochmyss
Der Smitstrass, Der Kendtstrass. S. Jandstrass, S Mertens
strass, S Marcellen strass. S. Grewstrass, S Seuerinstrass
Der Mauerenstrass, Der Augustinerstrass, Cassubstrass.
Der Burgen, De Sternengassen, Der Strassburgergass,
Der Marstmanbgass, Der Isenburgass, Der Ludgass.

Fora. Der Hunermarckt, amplissimum, Der Altenmarckt,
De Ainmarckt, De Krumpmarckt, Der Kottenmarckt.

Est fonticulus qui orbem intrat prope portam Gallicanam, Vulgo der Burgel, sed multorum
commodetati et usui idoneus, cum est duas molas
circumagat, augetur plurimum ex imbribus ar-
tandem in Rhenum se vomerat.

X Templ.

FL.

x Templa ego hæc vidi passim in urbe, et ego vidi, lege obscenam
que passim sequentibus hinc folijs pono.

Templum D. Ursule quod etiam elucubratione noratur, ubi furca
rantare solent utriusq; ex Baronum et romtum familia
orbe. Nunc una tantum est quæ sacra quotidie frequentat,
reliquis aut mortuis aut alterum religionis experientibus,
quadam etiam sub regula primæ reliquerunt, quod similiter
ritus observare non possent. Sepulcrum in hoc templo
D. Ursule. Ethelrij Anglorum regis et sponsi D. Ursulæ
D. Valerij regis Hispaniarum, filiæ Cristinæ, D. Pantaleonis primi
et volunt Episcopi Basilienses, D. Ciriaci papæ, qui omnia de
sepulcror. est inscriptio. Anno CC XXXVIII martyrium passi sut,
quod esset falsum si cum Legendis et vi veritate conferatur, ratio cum ego nihil muto: Chronicon vero Colon. an
LXXXIII annos conceptum, cum de Ursulanis virginibus q̃ fecunte-
retulisset, hæc addit ex Cosmodromio latinis verbis. Cyriaci nihil
pont: nec martyres apud illos prætor. inueniri, illumorum nec Angle
rum tum nomen auditum, nec verisimile est tunc temp. tantã virgi
nũ turbã religionis ergo Romã petuisse, Imppp. Etnicis sæptentib.
Hic in circuitu mirandum multitudem D Ursule asseruari dicũt.
armilum, sudariola, linteamina, aliaque hiusmodi in ar
cubis Burgensis: et ibi una ex hyspenis canis Galilææ, de
supra in oppido Dionisij: quæ ex veteris antiquis Rom. de vici
similis est; integra est, nisi quod pes abscisus
et circa collum sit contracta; hanus hæc
forma; addam reliquiarum quarum memini
catalogum: S. Benedictæ ducissæ caput, deturpatum quod vulneribus deforme: S Artemiæ filiæ
reginæ, et sororis D Barthimæ filiæ eiusdem
mæ: S. Cristinæ, quod mentotenus sat tenuatum, dentes ossa et ossa atra rimis consparsa, quem et
capilli: S. Benignæ Æthiopissæ, cuius rimis integris, dorebat no
bis multis loci rustos, quam Lucello demonstramus rimis ni
gris alio ordine ac postratibus fœctor ipsi a mundo:
Addant 2 capita Dunum Æthiopum; multa præterea pudoris
caluaria; dicebat n. nostra Sybilla; multas multitudo cypri
nas hastæ virginis religionis ergo peregrinantes sequutas,
monstrabatq: quædam tantæ signatis, ut dubitet infantium
an utero matrono adhuc existentium ruborem reddentes. Unũ
quoq: lotigi caput et manibus pondosum, admodum illud
premi et vehut rapitis iamiam occisi, quod miraculi instar
venerantur. Item rapsa quoq: bitriã hæc erant: Spinæ ex Coro
nã Christi spineã, reliq: DD philippi et Iacobi; ex ligno S. crucis; D
Magdalenæ ossa; pars virgarum cũ quã Christus flagellatus, et tenui dimine

Morta

Syricius post damasi
ept. Rom. q mstituit
ne bigamus sacerdos
cedos. Pont.
Vide Gobelini Cosmodrom.

Vocant Camelcum
agnum

Mortalium nemo hic sepeliri solet, vt mirent hoc carmen
columnæ alienæ appensum:

Ista legat cuius peregemus et aduena cuius;
Hæc tria non celet gens genti atq; reuelet,
Quæ Deus ob meritorem sacris concesit honorem
virginibus; quarum caput Vrsula, xps earum
Sponsus, vt expresse declarat eas nimis esse
Numere magnorum claras magis meritorum.
Primus honos talis et gratia tam spectalis:
Quod facet, hic vitat locus, et sibi nulla meritat,
Corpora designans aliena solum sibi signans
Septaq: fœ florum quondam data virgineorum
Sunt tumulis, temere tumulata nequit retinere
Funera quæcunq: rc

D. Vrsula postea fuit per s. Cunibertum meritum, reuelatione
transmissam columba; quare et illud templum ob frequentes
vt aiunt Sanctorum reuelationes dotatur D. Reuelatorum.
Erant ad pilas et parietes templi variæ inscriptiones; quæ vel
tum martyrum viribus prestandum asserere videbãt,
ex D. Chrisostomo Hom. xxxvii de Virtut. et vitor:

Sicut virtus erat in veste pauli et vmbra Petri ad
sanandum ægrotos; ita in Sanctorum cineribus ad
expellendum malos Dæmones.

Ex Basil. g. xL. ad Martyrium Euangel. nescio an germana:

Qui aliqua premitur angustia ad hos confugiat, rc.
Qui vero lætatur hos oret. et.
Dominus custodit omnia ossa eorum. et vnum ex eis non conte- Psalm. 33.
retur. etc.
Deus Israhel audi nunc orationem mortuorum Israhel. Baruch. 3.

Quod ego aliter ac illi olim interpretari, nempe vt orationem
illorum qui iam erant mortui exaudiret, non quod iam mor-
tui orarent, sed quod olim viui orassent; vel mortuos eos
vocat quod Deus a se, id est a vera vita remouerat
propter peccata: Olim vero (teste Cypriano) et alij
in primitiua ecclesia cum ab Ethnicis principibus plu-
rimum persequerentur Christianos, et inde metu mortis ac
tormentorum quidam a fide defecerent, ad lapsos ani-
mandos martyrum memoriæ celebrata fuerunt, ad quorũ
sepulcra conuenichant, et ad fortiter martyrium subeũ-
dum exemplo ob oculos posito ab episcopis hortabantur;
Unde martyrum cultus hic plus minus superstitiosus
labente vera pietate deductus videtur.
Et ibi depicta historia sacelli Lauretani fabulosa vi-
detur, sed summa apud Italos religione culti: ruinis

deserto

descriptionem et originem plene prosequitur Bap. Mantuanus Carmelita, et Leander Albertus in descript. Italiæ.
Stque sordem depicta historia trium virginum Nolanarum, quarum corpora ibi sub terræ fine tumulata in sepulcris elevatis ad 2 pedes: quæ cum inde fuissent translata ad monasterium S. Sinæ Pontis ad pristinum locum iterum atq: iterum transtulere; Earum nomina sunt adscripta, S. Cleonata S. Theonata, S. Restantia; sic in

Omnis hominum ludit fallacia rebus.

Fuit olim Abbatissa Justina Comes de Lussen, Landcomitissa in Stul Lingen, quæ obiit vt [illegible] monumento in ara depicto Egobatus Anno xpti ao 12 Lxxii Templum quoq: sor Canonicorum collegio est ornatum.

Ad templi exteriorem parietem erat lapis antiquus qui sor nimio tempore sublatus, et tandem ab Abbatissa donatus, cum iam antea, vt et operi inserviret ex parte fuisset truncatus, erat sic sor forma:

In templo Hæc præterea legi. ad confirmationem sanctorum reliquias debere tractari: ex Chrisost: in can. Jul. et Max. Sæpe invisamus eos ornemus eorum sepulcra, magna veneratione attingamus eorum ossa, vt benedictionem assequamur. et Augustin lib. xx. contr. Faustum. cap. xxii. Populus Christianus memorias martyrum celebrat religiosa solemnitate, et ad exercitandam imitationem et vt meritis eorum confortetur et adjuvetur.

Stque idem Emblema vere Ecclesiæ pro M. Ger. Halbius L.S. Theol. huius eccl. canon. F C. A° 1574.

Rex Salomon, Christus, regina ~~Ecclesia~~ sancta est:
Quæ proprio regi munera multa tulit.

Floruit Imperium regnorum magna potestas — Exstitit et mundi sors opulenta satis
Principibus ducibusq: fuit munda facultas — Diuitiæ variæ nobilitatis erant.
In reliquis hominum rebus probitasq: fidesq: — Integritas vitæ pax et amica quies.
Quando suo domino prestantia templa struebant, — Hinc et in laude plurima dona dabant
At vbi defecit mentes animosq: reliquit. — Talis Amor mundi sors miseranda fuit.
Vigvit imperium regionum larga potestas — Parcpectas ducibus nobilibusq: viris
In reliquis hominum rebus dolus atq: rapina — Improbitas morum bella cruenta nimis
Ergo potè sacras quisquis construxerit ædes — Ille sibi laudem diuitiasq: parit
Contra si quis eas violauerit ipse profecto, — Infernus regnum turpis honosq: capit

In Regio Franciorum Regimine statutum vt nullus hæres in corpore mortuum sepelirat. vide concil. Bracaren. 1. nu: 36.

xx adij

Egregia vero pietas quæ in lapideis templis extruendis cum destructione imò interneccione virorum teritur.

mem. hanc Bronii in notis suis ad Vitas ss. Germ. et repræsentat Fulconi quod Reges esse putat vid. exempla Cæsarei.

xx ädi templum et monasterium Soanitarum, quod vora
tur ad Cordulam; de quod D. ibi Cordula apparuerit, cũq
ibidem in horto corpub inuentũm; fudcat Iser, et narrat,
vna virginum Vrsulanarum, quę metu mortis delituerat
in nauĩ sed ꝑ sclam videns voluntariæ morti ꝓmitis
obtulit ipsam; Locus ubi mansitub fuit, vbi memori
am plenat & monimentum, quambiu corpub in templũ
translatum sit; Inscripto est talib:
Hic inventum est corpus S. Cordulæ virginis et reginæ, quæ
post mortem Sanctarum virginum, in nave latuit: ꝓsidente
Ioanne xxi, et reuerendo patre Syfrido archiepiscopo Colonien
si, nec non regnante glorioso principe Rodulpho Romanorum
rege, Anno dominicæ incarnationis M cc lxxviii°, in die Beati
Valentiani martyris.
Est et aliud in horto sepulcrum Constantiæ, ex cohorte hu
ius virginum Vrsulanarum, cum hoc Epygrammate:
Anno M ccc xxvii hic inuenta est Sancta Constantia regina:
Fr Henricus de Langenbeych 1466.
Dicebatur vulgo in sepulcro D. Cordulæ arborem esse, cuius
lignum variis doloribus medetur, quam ego vidi, et ipsa
interrogani fratres num vera vulgaris Iser opinio, qui pue
tatem vulgarem vt appellabant, non omnino se damnare
dicebant sed partem ipsi huiusmodi figmentis fidem ad
hibere videbantur. At quidam addo Iar superstitionib persua
one laborant, vt veritatem nullo modo admittere velint,
pertinacissimè maiorum traditionibus inhærentes, quos ego rem
parare possem Arrianis istis de quibus Salvian: lib. v, imo mul
to pernitiosiores esse, quod cum ipse fureat verum tuto amplecti
ad quod quotidie inuitantur recto tamen errore ac falsitatis
prædicatio ꝓlorentur.
xxvi in februm incidi, quem pustulæ parvulos vorant et vul
gari idiomate Kinderpocken, insequuntur, morbus sic
puerilis, sed grandioribus et iam adolescentiam ætas
ferunt periculosus et mortifer, qui me deum dies
lecto affixit: interim Parmenis Sclusam oppidum Flandriæ
portu nobile obsidione cinxit.
Aegidium Schrabeckam abbatissam canonicæ S. Ursulanæ
sibi charissimæ virtutis amicum Chronicum ab a. lxv,
ac stirpis reuelationum Libros duos, Adm. xi.
Virginum Coloniensium Lib. i: ex quo tempestas
atrocior fama simul rei fabulosæ cum historia
in vulgus sparsa paullatim inualuit, et vt barbara vsant tempora facilè pictatis immoluras pel
luasse vide infra GG ii. mem: Vdascalcus in fabulosa narrat.
rap: 14. Tom: 2 Novar lect: Canisij

Ivzivs

Nemesis Hunnis initio Martinus Schenchius, cum duobus millibus equitum peditumque, ac impedimento curruum, scalarum, tormentorum, non procul a Colonia in regione Juliacensi ortum pernix ac oppidanos Malmendiae oppressit, nonnullis aliquot occisis, timentesque spoliatis; deinde Ubios Agrippinenses petisse Bebi, cum pluribus ibi fautoribus odio erectae apostasiae Caesaris vindictam.

Anno Christi 1562 duobus sententiam dignam Romano, nostro an. et Christiano: Quicunq: Virginem matrem sine filio pinxerit sculpserit, anathema esto. Hisce ac magis implorant prae dolore, qui columina Christianae pietatis audiunt.

4. praetor Trillonus praeclarus apud Vestales ora diligentius praestitatis, rursus omnes D. imaginibus abstinentis praecipue ira nobis Brigidam ad Marcellum detrahere detulit, ibique confregit festis D. Petro Paulique diratis omnium Sanctorum tolliae summi templi (quod Christo divis consecratum (et) publice in remotio monstrabantur, adeunque Historia explanatur; idque singulis tantum septenis fieri solitum veteri de more, ferebant. Veniebat ad id spectaculum multi Hungari, et armis Illyrae nationibus praegrem utrinque ferunt; mulierum habitus erat talis, ex panno ocreis colobiis et fusci, raptra obnupto lino rudi, facie qua nudo forma. Volunt nonnulli hinc votis iam peregrinationem instituitur, et maiores expiant: ab hunnis n. Hungrorum populus ortus, Hunni autem, barbara hinc tot millia virginum (ut constant magis quam probabilis fama est) ingulasse dicuntur. Annales Agrippinenses a Schatii pro libitu habent; Monasterium quandam apud Stromariam temporibus Friderici I. ANNO. M C LXI haec sibi divinitus patefacta narrasse, quorum de hinc millibus dirimi feruntur.

Mulier Hungarica peregrinans

Hoc die rum Francti more solito deambulationis, foris, libabat ad fores templorum puerorum rauca vendentium, nostrae praetor mensas libarias ingressus, nonnullam: parte domum ad suos detulit.

A principio Maij agebatur de templo vetustissimo saluatoris demoliendo; rumor progressus impetrabit a Leicestrio Literis, nihilominus fuit prohibitus. In Leicestrij vero reditu circa festum natalitium D. Joannis circum sub arces obturantur, et paulo post sub in Hollandiam deressum palam, quod mensis principio veni exponitur; quum et magis impensis eius demolitio impeditur.

IIII col.

III. Colonia Agrippina cum esset vicina Belgicis provincijs, quæ iam bello diu flagrabant, utrique parti commoda, ita vt non minimum momentum parti cui se adjungeret allatura videretur, occultis aliquoties insidijs ob eam rem petita, senatus vt magis defenderetur vigilantissimâ curâ & primum numero LXII insignia dedit, omnibusque cum suum armis instructorum; vigiliasque ordinarie primum, alias item excubias custodiam ex singulis diurnis constitutis; quibus addita quatuor reliqui ad nocturnas vigilias inquirendas creata.

IIII. Est in urbis fere medio templum B. Virgini sacrum, cui agnomen ad Capitolium, ibique olim fuisse Basilicam senatoriam ad formam Romani Capitolij erectam a Romanis ferunt. Tempore Dagoberti Francorum regis castrum fuisse narrat Kempius; præsens hoc est in colle, forma, ro tundum templum, marmoreis columnis ornatum, antiquitatem mole sua ferendo, quamvis paulum tamen tessellatum illud egregium quod ubi remittur ma iorem ostentationem præ se ferre videatur, utpote Romanam, & Capitolij Agrippensis reliquum. Est autem opus Astrologicum, varium, continens signa Zodiaca XII. planetas VII, Menses XII, omni quoq; partes, composito satis ordine, fragmentum etiam quod pauimenti simili in templo Geronis.

Sacra hic faciunt Canonici, sed et suum habent Gymnasium puellare nobilium, canonissas vocant, quibus nuper conuentum, sed beneficium hoc florem nubendo amittunt. In choro posteriori candelabrum est crystallinum purum & breue, quod formam Hierosolimitanam in templo Titi & Vespasiani amulatur, rectum in ambitu Hebræum mare tyrium et virginum Vrsulanarum plurimæ reliquiæ. Est sepulcrum ibi quidam sarcophagum superbum hic scriptum versibus; *Nemo loco moueat nisi dies ite venire.* Hy aliquid mysterij latent ignoro, alio diuino in lapide grandi hoc inscriptum, Sanct Kuyll; et in alio minori Hic apertura ostium monumenti.

Lyskirchiorum quoq; monumentum vidi; hi se a Constantinis Rom. ortos prædicant, quorum hoc epitaphium Gothicis literis dealbatis renouatum legi:

CONSTANTINVS MAIORIBVS S. REN. ANNO M D LXXIX.

Hic Constantinus velut a Constante vocati
Sunt fratres trini de Lyskirchen humati,
Veri pacifici, prudentes atque benigni,
Semper honorifici tanti tanto patre digni.

Gothicis Literis

Hic

Hic caritura dolet et vnus amplior istis
Quas plasmauisti quos o Deus et homo verus
Morte redemisti, defunctis his miserere.

corrupto sic legerant pleriq.

IOHES, HERMANNVS,
CONSTANTINVS.

Gobelinus (teste Molano de cam. pag: 74.) dicit Menulphum sub Ludouico pio instituisse Canonicarum libertatum ordinem, qd. tm Nivellenses et Andrienses negant quod a DD. Gertrude et Begga longe ante fundata. De quibus videndus quoq: Abbas D. Gertr. Louan.

In templo D. Andreæ Canonicorum collegio celebri, multi sepulcrum cum Epitaphio Joannis Drolshagii contemplati mihi, cuius tanto lubentius memini, quanto patria me locus mihi orbibus rarior: Preterea igitur pulueres mane quietè dormiant, et is qui per tot felicitatis gradus Deum sinceret, aspiciat omnibus mortalium affectibus exutus, nunc coelo beatitudine fruatur. Colligi aliquot populariū meorum Epitaphia, quod putabā debeam et ego patriæ; quedam etiam amoris ipse composui; sperans idem mihi aliquando cuicunque, postquam sim defecero: sed doleo uiri tam politi nudo tegi elogii Epitaphium non ad fundi fortunas et elegantiam elogiū tam accommodatum.

Anno 1581. 4 August. obiit Reᵈᵘˢ & eximius D. Ioannes Drolshagen I. V Doctor, Protho. Apticq. Eccleiæ Sti Cuniberti Coloniæ Decanus et beatæ Mariæ Traiect: canonicus Scolasticus; cuius animæ propitietur Deus.

Vltram Trajectum tribuit mihi Roma Galerum;
Mors tulit ista, Deus sed meliora dabit.

DEO DVCE COMITE VIRTVTE.

Corpus Johannis Drolshagen humatur in ista vrna,
Sed mens æterna vivit in arce poli.
Emeruit quondam Cuniberti hic esse Decanus,
Deinde Trajectensis gloria magna chori,
Pontifici notus et protonotarius atque
Virtutum meritis clarus ubique suis.
Gens tamen hunc a se Batauorum Gelrica pellit,
Et fugit hic donec terminet omne malum.

Numerabo

Numerabatur hoc in fine diserimen legebatur:

CONDIT IOANNES DROSHAGIVS OSSA SEPVLCRO HOC.
AVGVSTI QVARTO MENS COLIT ASTRIGENAS. 1581.

Contiguum huic templo est parochiale D. Paulo dicatum, ubi olim Judaeum Baptizatum Pastorem ipsae narrant, qui rum rum m. Extremis agebat, docebat. Renegato Christo ad postremum redisse, hoc monstrato signo, missit. Quidquid unum solum mirum quae dimittere, statim solis ex natura sua murem insequitur, similiter canis venatus leporem, addidit: ut horum animalium cuique sua natura, a qua difficulter admodum removeatur, ita et illam Judaeo vere ad Christum minquam conversq. ex voluntate animus esset; signa monstrantur, area duorum quidquid ad impia rei memoriam; Haec quoq. Historia scribus expressit Mullerus.

V. Geldriam oppidum a regno, Scotis tradentibus, proditore patronis, receptum est.

Est quoque templum monasterium Dunense in adversa Colonia ripa situm, perlustrandi; Antiquum illud et celebre a Constantino contra Barbarorum insultus conditum, et munimentum Dunense appellatum, ut lapis vetus ibi muratus indicat, praesidium fuit, et pons, cuius fundamenta etiamnum cum fluminis demissior aperiunt in flumine xx ped. Lat. circa Urbani templum: pons ab eodem factus A° cccx, hunc post Bruno Eps Othonis i Imp. frater mc Francis occidentalibus patefecit dissecit A° christiano DCCCCLXII. Panegyr. Const. ductus Ammian. Marc. lib 27.

non ita nuper operiri erat mirari, multa populi frequentia, Judaei ex urbe quondam Agrippinensi exacti, ipsum habebant emporium, pannis tritonibus. Deducti quia a Casimirianis Teutonicis: ut Bavaricis militibus depopulato loco partim (multitudo) partim Vormatiam se receperunt. Est vero sub imperio Duris tularensis. Monasterium hic fuit, sed iam tot bello Colonienses immensum et diruptum, cuius ruinas nostris aedificiis mixtas vidi: conditum id olim ferunt a fratre D. Hereberti Praesulis Colonensis, qui erat Comes in Rotenburg, circa annum DXL. Causa huius monasterii fundati ferunt haec, quod comes cum non ita

ar dem[ps] Hatto Maguntia, Pauperib[us] rum annonæ pe-
nuria præmerentur, in Eorum spe liberalitatis
Eberonde rommorat[us], mirando delitesc[it], rivus
tandem sederis quàm tudime ductus, a Romano pon-
tifice maintus Monasterium Gor erexit, et multis
dotauit prædijs, constructq: fratrib[us] Gmr Eorum Ordi-
ne, monachorq[ue] Ordinis Benedicti instituit, nec
Abbas in orde Eorum tum suis fratrib[us] delegit;
Consecratur & pr[ae]sul sorepub D. Herebesti, pocten
Quoq: et Bardilus cui imitescitur, ringuinus. D.
Vrsulæ, Gm orbem translata feruntur. Finit loci
Eiusd[em] Rupertus Germanus Philosophus Theologusque
acutissimus, orator etiam Astronomus & porta bero
temporis ratione non ow rontemnend[us]; cuius opera
Heredes Bretkmani tribus tomis distincta impressum[ur] in fol. A°
1577. vide Catal. Librar. Francofurtij beneditorum. Area anni 1455.
munio abbatiæ Imfromissæ Henricus Lanz vocat Bretbach.

Eodem fere diebus quidam Argyrocrata ex Amsterodamen-
qui Regnum regno infestum aliquandiu fecerat, ad
regios Equi in castris Velaviensibus erant) cum Myoga
zone et VII tormentis bellicis transijt.
VI extra-ordinem orbem non procul a porta Vrsulana
est templum quod a Christi torepore nomen habet, in
Dimidis, ruinis fundationis originem sant ibi qui
tam scriptamque Vidi: Quidam villicus postram fa
cram aquam Lustrationem vocant sumpserat,
nec tamen a consueto labore sibi temperans, ad
solitum opus statim redijt, unde ex eius, ut
fertur, esu ad vomitum sunt coacti; quo ritum
Nostram illam spretui pueri ruerit; Liber attamen
atq: ei nomitate preterritus, sacerdotibus rem
indicat, qui Hostiam ex puero eam demo in pristinam
formam reuersam, sustulerunt. Et ob ei memoriam
templum cum monasterio Canonicorum Regulari
um erectum, Hor in loco sunt. Annus Huius votarii
Li M. ccc xxx: Vidi Hic organicum instrumentum
mineralis Hor ostensio notatum:

Organa Magnificis operibus celebrantur Apollo,
Natali Christus perficit Inde suo. 1581.

Templum D. Gereonis canonicorum collegio sacrum est fuitque olim extra orbis moenia a Constantino magno vel eius matre Helena quadrangulum rotundum, sive lignis, aureoque (ut fabulantur) puro rotectum, donec ab Hunnis destructum, qui demum ab Imperatore illud restaurare coacti fuerunt, et tandem Anno, Urbis praesul, etiam columbulis diuinis (ut pictura indicabat) reficere fuit coactus. Ante templi ostia hi versus leguntur, vulgaribus literis exarati:

Regibus exemplum sacroque crismate plena
Condidit hoc templum sancti Gereonis Helena,
Pagana nata Britto fit, mdi renata
Inventrix sancte crucis almo pneumate flante
Septuaginta duo collegia fundat amena,
Dotans perpetuo Thebaeis mater Helena.

Legitur et hoc carmen ab altera parte.

Diuitias peperit quasi mater honorificata
Religio, quod ait sententia Gregoriana:
Prolegue vastata mater nec prole beata,
Dum disciplina cessat, regnatq; simultas;
Deficit Ecclesia virtus quaritoque facultas.

Fama est Helenam corpora D. Gereonis et sociorum cccxviii de Thebaea legione, propter nomen Christi ussu Diocletiani Imp. occisorum, in puteo ibidem mundissime et sepultis et quasi recumbentes collocasse. Est in templi medio sepultura et puteus, in quo sacra corpora olim sine discrimine commixta fusse creduntur; ardet ibi perpetuo lumen, quod si extinguatur, mireque sapor qui in puteo sanguis bullire dicitur et spumare. Sunt etiam illis corpora D. Gregorii et sociorum ccclx, de eadem legione, mortem obeuntes professionem passorum. Hunc Gregorium cum sociis fecerunt strangulari, morique coram se Imperatores exigentes, ossa et calvaria et ossa quae monstrantur magna sunt, incertum an sint depicta; unde satis furus apparet, cum ossa Aethiopum sint candidissima. Aiunt eadem columna marmorea super quam capite plexus dicitur Gereon, hanc ab eo qui in mortali amicest peccato rectum non posse narrabant. Sunt hic crypta in quibus olim prima Dionysio sepulcra instituebat, sed propter abusum is mos sublatus, porticus quoque et amplum, duplici ordine columnis marmoreis ornata; ubi sepultura Thomae Comitis in Rhinec, et huius templi Decani, Trium cathedralium ecclesiarum canonici Jubilarii, qui obiit Anno M D XLVII; et Joannis eius fratris. Item Theodorici comitis in Veda Decani, qui obiit Anno Christiano M D VII. Postremus

Finis

huius collegij præpositus sine controuersia fuit. Georgius comes in Wittgestein, qui cum Truchsesio adhæresset omnibus beneficijs spoliatus est; tam huius loci ornamenta quàm Lysikirchiorum posteris.

Hic sunt multi artifices qui lignis varijs solidis frustis non secus ac olim Mosaici lapidibus quodammodo fabrefacta, et quamcunque rerum figuras exprimunt, tanta colorum varietate, tanta imitationis subtilitate ac simili laborum viuacitate, et pictorum quandoque superent ingenia.

In templo summo, domum orant, D Petro et Paulo consecrato, sunt notanda: Trium Magorum (vt dicunt) corpora, multo auro et lapidibus pretiosis ornatissima, ex Mediolano destructo ab Imp. Friderico primo præsule Radulpho translata dicuntur. Habitur et in sacello ad sinistrum latus D Armogastæ reliquiæ, quæ ex Romana religionis ergo profecta, caput D. Silvestri Coloniæ Agrippinæ transtulisse fertur.

Amo M C LXII. e pace inde olim ab Imp. Constantinopolim inde ad Stolgio Archiepum translata. Mart. Pol. Chron. 4. in Fred. Imp. 1.

Ex hist. Lond. in libro Henrici Epi Lond. ab Imp. impetrasse 3 Magorum corpora, sed a mortuo Archiep. trans Rhenum perdita. pars quæ 2.

De fundatione huius templi plura deformis et non longe extra fundamenta directi, scripto chori cui vltima propè manum admota, in Chronicis hæc leguntur.

Anno milleno bis centum quatez decem dabis octo,
Dum colit assumptam clerus populusq: Mariam,
Præsul Conradus ex Hoestaden genere fusus
Ampliat hoc templum lapidem locat ipseque primum.
Anno M. tez C. vigésaque ungo
Tunc nouus iste chorus cæpit vbelare canorus.

Extra aram ædis summam est lapis magnus, quem vulgus fabulosum Diabolum mundi contra truculentum pertectum demisse, vt sacra Magorum Coronasque assumpserit narrat; sed veritatem rei si indagat ibidem exculpti versiculi:

Anno Millesimo c quatez quatoque tricено
Nonas Octobris ventus de nocte flat ingens,
Grandem per tectum lapidem testudine pellit.

Visi sunt quoq: baculos suspectos annos aetate ruinis mirantes, dogma veteri more, quo singulis annis baculi suspendi solent ab vno præcentum cantantium, cui bini parique dum oxidit necessitate a præsule constituta, indurati. Si Baculi quot annos rexerit Episcopus Ecclesiam, tum loco is mortuus homines tolluntur, his subsumptum hoc desumpsimus: Quot pendere vides baculos, tot Episcopus annos
Hæc Agrippinæ præfuit Ecclesiæ.

vide petrum et de gmo Dompt. lib praecd. 2. c. 15. Per Albric in Chron. et hinc Dion. Gotofr. in Chron. lib. 7. et polydorum Virg. lib. 19.

Finem

Fmulti qr quoq: varia sepulcra, tam Archiepiscoporū, quam aliorum, ex aere, marmore, aut uno lapide, ex quibus fuere tria episc: sepulcra; nempe: Friderici ab Heraerden qui obyt Aº 1414; Reinoldi de Dalsale, Philippi de Bergh berch. ex uno lapide et Chunradi de Hoesteden. et in choro ex nigro marmore cui superimerat ex Alabastrite Episcopi imago; adscriptum: Gothicis literis hoc epitaphium: Anno M CCC LXII xv die mensis Septembris obyt Reuerendus in Christo pater D. Wilhelmus de Genepe Archiepiscopus Colon: hic sepultus, vacante tunc sede Apostolica per mortem felicis recordationis Domini Innocentij papae VI, et regnante eod: tempore Serenis: Dño Karolo R. Imp. Ad cor maxima deorsum in uno lapide hoc legitur aureis literis Vulgaribus scriptis:

Theodoricus erat formosus corpore, mente
Pulcrior, et lingua dulcis in orbe valens.
Praesul Agrippinis nulli pietate secundus
Magnificis factis religione fide.
Octoms lustris totidemq: labentibus annis
Praefuit ecclesiae pastor vbique bonus.
Mors dedit vitam [illegible]
Quem duce tu Petro suscipe virgo pia.

Ad dextram Chori latus, tribus marmoris mistis diuersique marmoris ornato sepulcro hoc epitaphium:

Reuerend D Adolpho Archiepiscopo Colonensi sacri Rom Imperij per Italiam Archicancellario principi electori, Legato nato, Westphaliae et Angariae duci ex illustri familia comitum a Schauwenburgh oriundo electo die XXIV Januarij Anno M D XLVII. Qui pie et prudenter Archiepiscopatui praefuit annos IX menses II Dies XXV Tandemque vltimum diem in Dño clausit Anno M D LVI XX die Septemb.

Aliud epitaphium in candido marmore supra sepulcrum Antonij Schaubbenburgij Episcopi, sunt hoc exaratum:

D D ANTONIO a Schaubbenburgh. Archiepiscopo Colonienſi, sacri Rom: Imperij per Italiam Archicancellario, principi electori, Legato nato, Westphaliae et Angariae duci, Electo Anno M D LVI die XXVI Octobris, qui fratri succedens in dominio obdormiuit Anno M D LVII XVIII Iunij. Atqui praeuentus morte fratri, vltum monumentum erigere nō potuit, vti cupierat; Reuer. Dns D. Gebhardus Truchsesus electus Dominis et affinibus suis charissimis pietatis ergo posuit. Anno M D LXI.

Sequitur epitaphium Manfeldij comitis, quod est in meis epitaphijs, cum alio Baronum in Westerburg. Sunt q̃ ibidem in choro portarū sepultura Reneri Comitis Solmen. et Wolfgangi comitis in Solms, canonici Agrippinensis ac Moguntinensis et Argentoratensis, qui obijt A° 1555. Et Joannis Noxel a Lysia Episcopi Azotensis et suffraganei Adolph: III Archiepisc. Colon; qui fuit obijt Anno M D. LVI. In cœmiterio autem chori legi humili in sepulcro epitaphium, literis vulgaribus exaratum.

> Reuerendo D. Lugero (vel Cunero vix n. legere potueram) Petri Brouershauio primum s. Petri Louanii rectori deinde primo Leouardiensium etc. post multos labores pro tuenda Catholica Romana religione perpessos Colonæ Agrippinæ exulanti defuncto, executores cum lachrimis posuêre Vix. Annos 49; obijt 16 Febr. Anno 1580.

Archiepiscopus habet suffraganeos, Monasteriensem praesul, Leodiensem, Mindensem, Osnaburgensem: primus fuit sedem praesul dexit D. Maternus discip. s Petri A° 70; longe post cui fratres quidam, Arrianus A° 346, qui deposito; fuit sequuti Severinus, Solinus, Simonius, Rotmedius, Cuniberto dux Bavariæ A° 500; Bocatius, Stephanus, Balduinus, Giso, Thazmundus, Agilolphus, Hildegerius, Bertgelinus, Regefredus, Hildebaldus, Guntherus, A° 857: Wilpertus, Hermannus, Wigfredus, Hayebaldus, Bruno dux Sax. ob. Imp. fr. A° 954. Volmarus, Vezo comes in Hasia, Varinus, Emigerus, Hezebertus com. Leiningensis 1001; Pelegrinus, Hermannus palatini Rheni fil; D. Anno a Hohen Landenberg. primo, Hiltpoldus, Sigfridus, Hermannus III duos comes in Wolfershausen, Friderius, Bruno comes in Altenau, Hugo, Arnoldus, comes Goslariæ 1147: Arnoldus com. Altenahr, Fridericus, Gerardus, Radulphi qui et Reinaldi comes Saxo, Philippus a Hinsperg, Bruno comes Marcæ, Adolphi com. Altenau, Bruno a Seyn in Sigenberg, 1205. Theod. com. Bergensis, 19. Engelbertus Com. Montens. Henricus de Malenark. Cunradus com. de Hoserde 1250. Engelberti a Valkenburg. Sifridus a Westburg 1272, Vigboldus a Hont, Henricus com. Virneburg 1300: Voltramus com. Juliaci. Wilhelmus de Gennippe., Jo: com Vmberg. Adolphi com. Marcha, Engelbertus Com marcha, Cuno a Valkenstein, Friderici com. in Hartberg, Theodoricus de Moers, 1415; Rupertus dux Bavariæ, Hermanni Lantgravii filius, Philip. Hochstein, 1508; Quæ ab aliis immediate appellatum comitis ab obsequium.

Herma

Hermannus a Wbedt romæ, A° 1516 electus fuit Archiepus
ropus, qui tum esset Euangelio adductior, omni studio
Ecclesiam suam reformare conatus est, a quit eti gra
tia A° 1543 Bonnæ arrestti fuit Martinus Butzerus
et Philippus Melantzon, qui de religione libros ediderunt,
sed canonicis summi templi fo: Groppero ihū & Hagio re
pugnantibus, sed frustra: sed cum non adfuerit Eps
ab incepto anno 1545 a Cæsare retatur, cui adgerent.
Ex canonicis Henricus Stolbergens. Hermannus, Jacob; Engra
mus, Fridericus a Veda fr. Christophorus Oberburgens.
Burchardus Banarus, Philippus Obrietinus; quare tandē
re deposito A° 47 substitutus fit Adolphus comes a Schau
enburg. Etiam sepultus est Antonius frater A° 1556.
sepulcrum vt est
ex vario mārmo
re exstat sine
in summo templo
delineatum, fit
addam: Epitaphi
um habet præce
denti pulso. hinc
Episcopus electus
fo: Gebhardus Com.
a Mansfelt, 1558.
post cuius obitum
præfuit aliquandiu
Salentinus ab Isen
burg; cuius frater
cum absque mascu
la prole obiisset
ne stirps pedret
episcopatui renū
tiauit, et uxore
duxit Antonia Wilhel
ma Com: Arenbergi fil.
et in cuius locum electus fuit Gebhardus a truchs, Ernesto
Bauaro competitori præfatus; sed paulo post amore Agnetæ
Mansfeldiæ correptus cum uxorem duxit et quibusdam suadentibus
episcopatum uxoratus tenere conatus, ejectus, Ernestoque cessit.
D. Quirinus præsul Colonensis, cum ante fuisset Secundus
antiquum sedem ratisbonæ deseruit exta ciuitatem con
stitutus, loco, ubi nunc parochiam dem S. Mariæ Ad Gradus
cum, ut mira mania construxisse templum in honore
Salvatoris et sub nris, nunc D. Cecilię dicatum.

Et eo mortuo si nomē tunc
Cæsario pñtis. Lalen
ges. Præfat Strigem.

Ernestus dein sedem abdicasse fertur
a Veda olim cubi
cum Berlinum Salentin
is Arenb. 1567.

Colonia

Colonienſis cozbs condrum et templa collegiata. numero
Templum DD. petri et Pauli vulgo dry dom.
D. Gereonis et Sociorum; 3. D. Cuniberti, 4. D. Severini;
5. s Mariæ ad Gradus, 6. Mariæ ad Capitolium; 7. D Georgij;
8. DD. Apostolorum; 9. Andreæ;
Monasteria virorum xii numero quatuor ordines mendicati
Ad cozpus domini regulares; Crucifer̃ Antoninorum, quo
rum præfectus præceptor vocatur, et ſuperant sub
reditus 14000 florenorum. Carthuſianorum, Abbatiæ
pantaleonis et D Martini magni, Ordo Teutonicus
Hoſpitalis ad D. Cordulanum. Sunt etiam Jeſuitæ
ſunt Sacerdotes ãy Cobidambach, ſunt Lungardi ſive
Aloiani.
Virginum x. Dnæ de ſalæ. S. Mariæ ad Capitol. nobiles
Canonicæ; Ad Mariæ ad S. Maximini, S. Mauritij. S.
Cæciliæ, Albarum virginum. D. Mariæ ad Hortos, S Ordi
cis. recollectis ordm, quæ olim extra debet. S. Clarę. et
quidam monialium; vt Bethlem, andere Busen, Nazareth
Mariæ tzo drey; S. Brigitta; Ædes minorum quarum sorores
sunt. S. Ignatio S Nicolao, S Joannis, S. Reinhartio S. Bonifacio
S. Michaelis, S. Vincentio sorores.
Parochiæ xix quarum templa hodie duntaxat xviii et antiquissi
mum etiam quidam canonicorum collegijs sunt celebria. D.
Mariæ ad gradus, D. Margaretæ, D. Petro D. Jacobo,
D. Martino minori D Paulo, D. Columbæ, D Christophori, D An
tonio D. Mauritio, D. Albano, DD. Apostolorum, D. Laurentiæ
D Mariæ Lyskirchianæ, D. Ivoo, D. Joannis, D. Georgio, S. Pan
gratij. S Cuniberto.
Pauperum et ægrotorum xviii ordia sunt viii.
Sacella pulcherrima infinita et oratoria, vt D. Alexij in ce
mitterio Ursulano, omnium Sanctorum ãy Ostheim, S. Annæ
dem aldey dom / S Jerusalem, S. Matthiæ bydem berg. S. Stephani
S. Heriberti, S. Thomæ, S. Hieronimi. S. Egidij, S. Quintini
S. Spiritus, S. Lamberti. D. Secundi. D. Gereonis. S. Gereonis

x. Vandal. Alb. Crantzius autor est. Rodulphum Imp: cathedralem ecclesiam
ãy apud Coloniam supra Rhenum fundasse.
Concilium Agrippinense celebratum fuit sub pont: Rom: Julio I.
imperantibus Constante et Constantino: item sub Stefano V. p.
sub Clemente VII. et sub Pio IV vide contract: circa ann: 871
Canonici templi summi dicuntur in omnibus de numero 24.
comites et Barones xvi. presbyteri vero doctores viii. horæ
notæ fuere anno 1578. Georg: von Sein C. de Sitzgenstein archidiaconus. Ant. C. de
holstein et Schaumburg. decanus. Eustop: Ludis C. de Mellenberg. vicedecanus. Fred: dux
Saxon: chorepis. Jo: Cantor: Ehlatz scholasticus. Reinhart. C. Solm. senior diaconus. Phi. C. Man-
derscheit. Wilh: C. salm. Herman C. holstein epus Mindensis. reliq: vide folio retro.

rortimuum summo templo est canonirorum rollegio role-
bre templum D. Mariæ ad gradus, olim virginum dia-
conissarum (vam canonissas vorant) quæ cum dissolutio
vinerent, in earum lorum surresserunt Canonici, vi-
detur antiq hoc templum ab Amone Episcopo rondi-
tum, spectatur ad parietem simulacrum s. Ammonis, cũ
v. templis aut oratoriis ab eo ronditis: additum est carmẽ
sed literæ vetustate penè ronsumptæ erant, nil
de meo addere volui : Ad s. Amonem Archiepis. Commed.

Urbis Agrippinæ pr : : : : : : : : : : : presul
Prosapia insigni es genitus qui : : : : : :
Magnific::: clero monachis cum peregrino
Mendicis cecis claudis mulieribus orbis.
Quius cœlestis anima et cæcis sua lumina reddunt
Vulnera quinq: pij venerentur semper Jesus
In quorum laudem quondam hæc delubra parasti
::: et reliquis donasti munera egenis
Laudibus Angelicisq: ::: : sociaris in astris
Santi huius templi pie fundator atque patrone
Has sacras tristi exitio rogo no : : :
His cum patronis memor Amo sis peto nostri
Posse tuis famulis veniam vitamq: beatam

Obijt anno gratiæ 1045 prid. nonas Decembr.

Est ibi Epitaphium in nigro marmore aureis literis sculptũ
Petri de Clapis al Breitstein Jurium Doctoris et professoris ordina-
rij, insigni natalium stemmatis ex urbe Italiæ Novariæ oriundi,
qui hic fundavit sacellum S. trinitatis, obijt 1551.
Sunt et medio in templo tumuli Renati, ubi quiescere dicunt
rorpora Hermanni Pij Colon. Episc. et Polomæ reginæ

forte Rixæ Hungariæ reginæ, de qua Usuardi append. 13 kal. Aprilis

D. Georgij templum Canonirorum quoq: habet rollegium, ubi ad
valvas D. Ammonis statua, et D. Georgij alia Equestris more
militari armata draconem feriens, huius historiam quandã
sive fabulam inter apocryphas olim numeravit Gelazius papa Rom:
Decret. parte 1. distinct: xv de orig: et author. Can. cap: [illegible] vide etiam
santorum legendas et kalendaria, ubi multa vera falsa nullo delectu
ronfusa leguntur. Turci quoque referente in Itinere Amasiano pa: 57
Busbequio, habent suum heroem Chederle, de quo fere eadem quæ
nostri pseudochristiani de Georgio suo fabulantur: imo eundem ei
tradunt, atque haustu fluminis ruiusdam immortalitatem adeptũ
eum diuagari passim, ac prælijs adesse somniant

D. Cuniberti

D Cuniberti Archiepiscopi olim Coloniensis, canonicorum collegio nobile templum, in quo plura Thebeorum martyrum corpora; et ipsius etiam Cuniberti, et geminorum Evaldorum D Willebrordi sociorum ex Anglia cum ipso missorum

hi canonici quam nobilis summi templi, cubras Ecclesiae ornamentum, est ipsorum ex pellibus confectum, gerebant, quod et ceteris canonicis cum ante summi templi comitibus haberet, indultum, anno MCCCC ~~xxxvii~~ xl, ex Academia Coloniensi collaudatorum ex amalibus Batauorum legatur, hoc templum olim clementis titulum prae se tulisse, in quod a Pipino minore corpora Evaldorum fratrum a Saxonibus pro Euangelij annunciatorum ortiorum, et in rhenum coniecta contra aquae ipsum fluminis ruissum natantia reposita. A° 1248. templum hoc fuit consecratum in honorem D Cuniberti praesente Willelmo Hollandiae comite, regie Romano.

D Severini collegium in honorem D Severini episcopi Agrippinensis II appellatum, hi leguntur ad eius lorulum aureum hoc versiculi:

Praesul praesentis Hermannus textus debis
Res patronorum cupiens augere suorum
Ossa Severini capsae prius marmore vili
Splendidiore domo gemis inclusit et auro:
Quem pro peccatis iuuet huius gratia patris
Compensans votum simul hoc laudabile domum.

Continuatio canon: Coloniensium.

Johan: Daniel B. Wimenbergius. Jo: Baro Wimenburg: Jo: C salmig D. Ripherscheidt. Henr: Archieps Bremen. Dux Saxon: Phs C. Marcano B. Cizensis. Ernest administrat Frisingensis palatinus Rheni Dux Bauariae, Ernestus C. Mansfeldig. Wilhelmus C Holsteinig. Simon C Lip. Christof. C. stolberg. Fred: com: oetingensis. Arnold: C Manderscheit et Blanckenheim. Phs B. walburgig Truchsig. Judocus C. Limburgensis. Ebezhardg C. Manderscheitig. Ernestus C. Mansfeldig. Thomas B. Crichingig. Fredericg. Comes Northegius et Rhesbeg. Wilhelm. C. Manderscheit D. Gerardsteyn. Jo: Wilhelm: Dux Cliuia &c. Christof. C. sultz et Landgr: Elgallo. Bernard: C. Waldeccus. Jo: Ludouicg C. Leiningens. Jo: Gisbertg C. Manderscheit. Ferdinandg B. Waltburgig. Praesbiteri hero erant sequentes:

Sebastianus Duisburgius D. Conradus ort von Hagen D. Johan von Wolgen. Gottheert Groppero D. Joh: Kempis D. Hermannus Winckelig Althendorpensis Doct. Johan: Walscharty. Doct: Paulus Kuechonius diacon. Abbes v. Suffraganei sabebantur, Monasterienses, Osnabrugenses, Leodienses, Mindenses, Ultrajectenses, quam ibi Ultraiecten. ad A° 1566. recensit exemplar quatuor istis ibi sunt ministeriales maiores: Aeburgig pincerna hereditr: Newbenarig praefecty aulae Rheinscheit. marschalcus Velbrug cubicul.

Apose

Apostolorum templum ad mirab veteris canonicorum habet Colle-
gium: Ad caemiterium hinc deputatam descriptamque vidi-
Historiam, Anno ∞ ccc Lvii cum per aere infecto vehs Colo
niensis gram peste laboraret mminuit quotidie morta
lib morientibus, et ut in morbo tam contagioso fieri
solet, absque curiosa inquisitione, plurib adhuc spiran
tib et semiviis sepelirentur; quod exemplo postea
probatum est; Femina n. quaedam nomine Rutmontia
ex familia non inclyta, vi morbi in extasim delapsa,
pro mortua sepulturae tum traderetur, ob aeruginosa
inflationem annulum in digitis extimiscat; quod cu
cultello vidisset, ne spe lucrum perderet, die noctu
sepulcrum adit, laterna adhibita aperit, matrona
quae iam animum recuperat se erexit, quo facto at
tonitus cultello aufugit, relicto lumine, illa, ut
erat mortuario induta vestes surgit, sumptaque la
terna aedes matri adit, pulsato ostium; ejus opertus
patuit spectrum: aut foeminae ratus, se veneficii
suam iam extulisse dixit, nec admisit quamvis
multa diutem feminam, et coacta secretius adit
et rei fidem fecit, gaudio et tandem marito; Nec
nisi ad longum tempus duxit, et in rei memoriam
telum suis manibus texit, quo crux magna ostium
obtegitur. ∞ Monstrantur ibidem et tollegiatae
ferreis cancellis defensae aureum librum: De ligno crucis do
minicae; De S. Paulo; de S. Andreae; de s Brasio; de S. Laurentio, de
s Felicitate; de s. Helenae; de s Agnetae; de S. Nicolao, de s. Maria Magda
lenae, de Thebeis martyrib: ∞ petra super quam dominus de
quievit; de velo S. Mariae; S. Bartholomaei dens; De s Thomae;
de lecto s. Willebrordi; de lecto S. Gertrudis; de quo dicitur;
Caput sanctae Babilae comitissae ex xi mill. virginum; et s. Justinae.
Mulier Rutgmontia de qua s x lin: habitasse narratur,
ad insigne pictarum, vidi quoque Sarcophagum cum epi
grammate multum detrito, ubi tempus quo mortua
primum recondita fuit insculptum legi.
Ursula nr. xi^M Virginum. meminere nulli quod sciam veteri
um orthodoxorum scriptorum, sed suo posterior
post annum tandem M c. L. otto Frisingensis
episcopus lib. Chronicor. 4. cap. xxviii. Martinus polon
qui vixit anno M. cccxx. in Chronicis sub Martiano Imp:
Magdeburgensis ex Balaeo vetam de Ursula historiam, infinitis men-
daciis et fabellis conspurcatam et superstitiosis somniis suis,
tradidere unt. cent: v. cap: xii pag: 1473. vide comm: Sermon: lib. 2.
pag: 179. Sigisbert. Gemb. sub Attila a^o 453. refert. vide Myrei Asqui
Ritum, Surii Lar. et singulariter.

Jesuitæ iam̃ pr. templum D. Agathes sacrum restaurarunt, vestalium̃q; monasterium — ex rescissione vestalium antiquitate superioris, rum iam̃ planæ assent occuparunt: in Frontispitio ædis hæc est literis deauratis inscriptio:

SANTISSIMAE ET INDIVIDVAE TRINITATI
In honorem D. Agathii et decem millium martyrum, cui dedicatum fuit hoc templum, nunc vero renouatum Anno M D LXXXI.

Agathius vero cum Tribuno Theodoro, sub Imp: Adriano et tota legione, pro Christi confessione fœdissimis martyrijs coronatus, a cruci affixus, quæ ibidem depicta retentur historia. Templum hoc colunt ruricolæ muherculariæ ædes nitet, instruitur, ornatur, magis externo quodã cultu probari malunt, quã interno. Aliud sentit Aug. De ciuit Dei lib 22. cx De vera relig. lib. contra Max. Arrianu vid. Harm. Hamelmã lib. de Ceremon.

in ait, Martyrũ nõ templa sint dicta, sed memoriæ, prout ibi eius legimus. Templum et Cœnobium Vestalium Marsabeorum non ita creatum, ad manibus vulgo, quasi virorum naturam voratur; habet corpora filiorum Marsabeorum cum matre, rerum historia in Bibliis, quæ Regimarg præsul Superioris condidit.

Ante portam templi anteriorem hi leguntur scripti latinis literis adscripti:

SALMONA votor cocta sartagine,
Cum liberis litor ignis affrezgine,
Agens mœstissima Deipara typum
Vnda Rheni rorea sanguinis madore
Corpora virginea, Magnetis stant in æde,
Præsul dedit Reinoldus sedem.

Ad templi interiorem portam hoc legitur Epigramma:

Area virgineo prius hæc imbuta cruore,
Nunc Machabeorum corpora sacra legit.

Hic est oratorium trium SS. regum Hungariæ, Stephani, Ladislai; et Emerici, qui in romagio virgo permansit, hic Hungari qui singulis septimanis reliquias sacras visunt randellam eædem maximam deponunt, aliasq: oblationes faciũt, Gothicis literis hi versiculi in romma patronem regum leguntur:

Hungariæ primos tres sancta Colonia reges
Hos Vrsulanis supplex venerator in aris,
Sic statuêre Hungri metuit quos Turca malignus,
Et quos sacra fides gladio consumit in armis.

In hor

In hoc templo plurima quoq: Virginum Vrsulanarum corpora et puteus qui sacro cruore plenus dicitur, de eo narrat qd. etiam sit; quid vndam in peccatis mortalibus scriptū sed eo visu statim exararentur: sunt in eor aggro. sed acta narrantur, rudes olim Vrsulanarum facta, cum membris Agrippinensium non possit mehusub., qstq: nō procul platea ꝑ patet de bloet oder blomkrudgass, vbi quam sanguis torrentis instar ad Rhenum defer retur. Corpus Sibilinis Regnæ Primus Vrsulanarum, sic scul tum; vidiq: inspectum diploma PP. Bonfarij, qui sub pena maioris excommunicationis prohibet, ne quis sanctas reliquias auferat, aut vrbe expellat.

Patrum mea Hubertus Burgelind die prioris etatis qui vix octuagesimum etatis annum attigerat, ꝑ medicorum (vt audiebat) ꝓcceptū, sine tm die rum debat in prandio, vino in cena aliud sumebat ꝓter omnes, ac ea temperantia se ad tam grā dem vsq; octuagesimum etatem ꝑduxisse videbat; olim Romani contra parum vsq; vescebant, vinum sum bant largius. idq; ea ratione (vt refert hi eronimus Mercurialis in hygieinis) quod tostis diu bus exercitationibus vacuo se occuparent, vnus plenus ventre exercitia multum noceret; post cena vero quieti statim se tradierent; contra medico rum nostrorum sententiam de vulgarium opinio. Libro 1 c xv.

Post cenam stabis vel passus mille meabis.

VII Lectiones audiui Antonij Salvoti in oratorio fratrū pub lico, cum tit. C de Caduris tollendis explicaret.

Templum parochiale D Marie ad Gradus pastoribus nupe habuit Simonem Aaarium Iudeum, qui iam Heidelbergę mi fallor sacram Linguam profitetur, sic plurimas Hebraicas latinasque sententias ad templi parietes posuit, vt illud Augustini: Deus fere nos exaudit nos ad voluntatem vt audiat ad Salutem.

Vnde pontifices Colonienses se Westphalos dumtaxat scribant vide re experimur Crantz: Saxoniæ lib. vi. cap. 38 et capitu lo 48 de Philippi Epi Sulpicrato Virga Imo: Henricum ao, plura addit.

vide addita ad 5 Juerdum xi cal. Marti.

VIII. Sunt in urbe duæ Abbatiæ D. Pantaleonis ruinus amplissimum et antiquissimum tempus ad mania veteris urbis, ubi D. Pantaleonis caput et D. Albini corpus; sepulcrum quoq: marmoreum Friderici comitis de Mörs cum simulacro armato, qui obiit (ut memorat Godefridus) Anno Millesimo centum quater x quater octo: Hor templum et reliquis veteribus pontib Rhenanis construendis volunt

et D. Martini maioris, nouum templo luce satis pulcro nihil vidi memorabile dignum, præter sepulcrum ac Epitaphium Comitis a Rutberg, aliorumq: quorundã Abbatum.

XIII. Coloniæ noui coss electi fuerunt. Et in possessionẽ missi armata de more ruinum manu deducti ad urbis Basilicam. Sunt autem VI Consulares, ex quibus II annuum retinent; absoluta potestate, designati unus Kamecyatec Senior, et Hadraetius. Qui consulatu defuncti erant Barulos randidos quos Fasces loco fortasse Romæ præ se ferri iubent; gradibus, descendunt; nouos uero coss. pueri roseis coronati Barulos nouos gerentes præeunt, quos sequuntur coss: togati mixto rosarum et togarum purpurearum rubri nigriq: colorum multi, inde non sulcatis, magistratuum, doctorum, et mutati retenti ex mutatis proceribus, qui simul ad comitium pergunt, sed a fabis existunque magnatum, de more ducuntur, qui mos, ante hoc tempus fuit quod primus Coss designati, nunquis Consulare ineirent.

1 vide Lucian. in vitæ auctione.

Senatus Colonienſis et Caput in tractandis duellis: Inter autem magistratus potestatem solus et arripere; et furi et, et quod raptis damnamenti Senatus, prætor antistitis quidem comitem nisi tuetur absoluat: olim Senatus sibi nullam vindicabat potestatem in similibus, cum a consilio præsulis dirimerentur omnes rixæ, tam intra, quam extra urbem. Nunc uero negligente præsule, senatus Colonienſis uerum imperium cœpit in possessionem uindicandi, minuit præsulis potestatem, quantum in uidis augeat.

Quod sine fabis nominum consulatus non fiat, ante ueteri Romæ more deductum: præcorum n. suffragia fabis fiebant; teste plutarcho lib. de Rō. ducandis colonis.

Aº 1475 Colonienſes propter Calaris et Episcopi eorum interruptum commendationis, in societatem Hanseaticam, (quod Teutonicis mercatoribus ab Anglo captis, nihil auxilij præstitisse uisum est) recepti sunt. in Chron. Vrsp. Lubec.

XIV. Sunt

xiv. Sunt quatuor in urbe ordines mendicantium: Fran-
ciscanorum, sive minoritarum, in quorum templa insig
nia marorum morum inter nobiles sius fundatoris
suspensa vidi. — Epitaphia ejus quedam legi; vt Geor
gii Calsandri, quod in meo Epitaphiorum libello, cum effi
gie & elogio: Absit mihi gloriari nisi in cruce Domini.
est et aliud Iunchis in pavimento cum insignib, duorum pue
rum vocantes:

D. O. M.
Joanni Francisco vicecomiti Mediolanensi
hic sepulto pia mater pijque fratres
posuere; ob. ix Julii Anno M. D. LXXX.

hic etiam ostendebatur sepulcrum, in grossi voce est inscriptio, in
innocentium puerorum quinxit Venetijs allatum A° XPTO 1380,
sub praesule Jacob. Herbbarario; qui et illud approbavit al
Dominicanorum sive praedicatorum; vbi in choro medio sepul
crum Alberti Magni.
Insignia quoq: Lysikratiorum ad sepulcra suspensa q non
iuncta vidi cum Gelonis, et Constantini Coss. qui obijt
A° 1581.

Augustinorum;

Carmelitarum; vbi plurima sepulcra Doctorum in hoc ordi
ne virorum, quos Enumerat Baptist: Mantuanus libello
quibus de doctis sui ordinis viris composuit: vidi hic
picturam monachi ad vivum expressam ac aiud simulacrum
d. Virginis ante saeculum artificiosa manu factum.

xvi latrocab ex patria arcesi; summa n. hic mercatorum commoditas
sunt n. qui singulis septimanis Brabantiam, Hollandiam, Zelan
diam, variasque alias Belgiae provincias petunt, sed sunt alij
rontinua serie. Sunt et Venetiani, ex quibus Argentora
tum, Augustam Vindelicorum, Basileam Rauracorum, Pragam
fuliobonam sive Viennam Austriacorum petunt; Gallias alij
et Italiam; ita ut nusquam toto orbe gentium, quin ad Ager
pmeatus pervenerint sub fama.

xviii. Germaniæ Principes religionis ergo confœderatos Navarræo contra Guisios auxilia decrevisse audio: nempe 14000 peditum, 20000 equitum.

Cum frustra hactenus summis viribus nec exiguis sumptibus cæmiteria S. Salvatoris Trajecti restituissent ne templum ipsorum demoliretur, tres horum templorum de eo diruendo decretum fecit

xix. Reliquiæ murorum veterum quædam extant, et ex marmore circa vestibulum Carissas portas; ex templi Apostolorum, in cujus area vel circa, muri pars extat cum sepulcro lapideo, pyramidis fundis sepulcralis, vel aliud quid mirificum, a Romanorum tamen temporibus superesse videtur; ossa quæ infusa quædam putant: et non absimilem literis tamen insignitam vetustioribus arcam lapideam ad urbis fossas cum munimentum ad portam Gallicanam deportatur, monumentum muniant. Vulgus imperitum Judæi asservabat, et non sine ratione, cum Judæi ante aliquot secula hic habitaverint, et ego lapidem sepulcralem Hebraicis notatum characteribus. non procul ab antiquis muris vidi. Alii ludentes Aristotelis sepulchrum norant; et recte optarent hic Cimmerii subderent nimirum speciosi isti religionum altercatores, qui omnem literarum elegantiam sordibus inficiunt, et purgandæ veritatis investigationem turbidæ subtilitatibus corrupterant cæno. Alii volunt Massilii Agrippinensis Irenici fortissimi ossa: quod annalibus videtur approbare. Hunc narrant Coloniam Agrippinam ab hostibus obsessam per strata gemate liberasse; Feminas n. armis induerat, easque hic natum vocat. Emicat ab una parte, ipse cum aliis armatis hostem, nil metuentes, quippe qui hujus oppugnatores obtruncarat, dein illic Agrippinensium bina fœdera arbitratus erat; invadit, fugat, cædit: primumque ipsorum rapto, et in foro Agrippinensi gladio pendulo; de hoc multa fabulatur vulgus; in domo quæ Goltzenwerth hodie vocatur, hinc statuæ, hi versus Teutonici subscripti leguntur:

Werhelmus Hylden Pater Stoltze.
Brichilt Cohn. met tr vorty Holtze.

Hunc dicit augur norant Holtfardarg, Historicus noster in centum se vertit formas, ut secutam hinc historiæ faltem dimittat; ducitque in prælio Cæsarem captum, quem cum rapere tumulare vellet, promisisset si servaretur vitam suæ Agrippinæ multo utiliorem fore quam mortem, se nempe multis

primi

primiterq ipsos ornaturum. Deinde Caesarem optimum domum
ac patrem patriae tutum vocat, o hominem divinum, Marsique
quoq: putat nobilem Romanum fuisse Agrippinensibus praefectum, nomine Romano romuento M. Aquilium; et
diem liberatae urbis strenuum in hominum memoriâ so-
lemnem celebrari post pentecosten. Vixisse autem fertur sub Ves-
pasiano Cae. ac obisse aetatis suae anno Lx. fecitq: ei Attilius
quidam tale epitaphium:

Maxilibusq: meis olim clarissimus heros
Clara dedi patribus bina trophaea manu
Finitimos audax confecto sanguine clade
Deuci, tetra Arioviste simul.
Dicebar sapiens mezzta cum laude mihique
Chara magistratus patria sponte dedis
Germanicus quandoque furor me authore quevit,
Heu quantum patriae abstulit illa dies

Antiquitatib Romanar qir ipsis inventq sunt reliquiae,
nummi, urnae, poculae, statuae, marmora, variis notata epi
grammatib, aras, statuas vidi. Rheni varentiis simulacrum
aeneum, hermaphroditi, faminaeq quoq: aeneae, et multis ra
ptis, mambus, pedibusq mutilatis. Lugdiani, quae ex
tant cum fragmentibus aliquibus inscriptionibus apud Jo:
Helmannum &c.

ARA

Ara haec apud Duct
Scaiae.

ARA

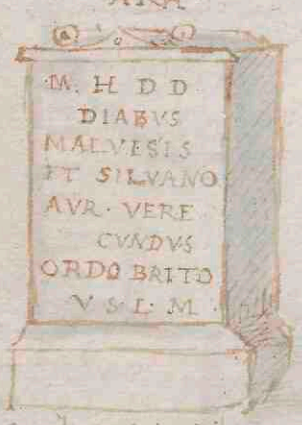

Ara haec et in eodem
Rheni ripa prope Mastricht.

Ara haec in aedibus Constantini Lysikerski Cos.

Lata ñ ped xx pol et habet ab altitudo delphines
binos, et in summitate sacrificantium

ARA

Haec ara alta est vii p

Epigramma.

collectus hic lapis
cum esset in diversas
partes dissectus

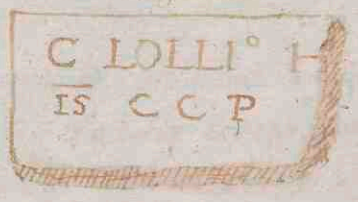

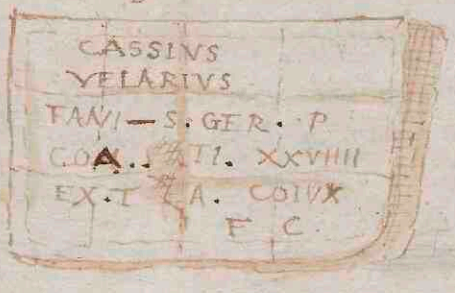

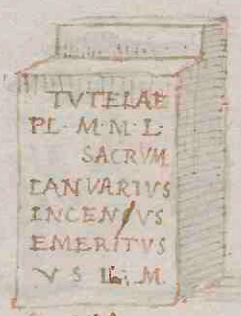

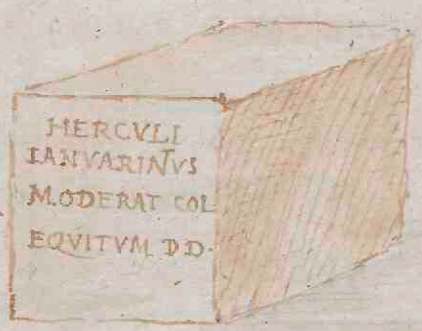

fo 104.

In vemit

In cœmiterio D. petri parœcialis
ad muros Tonyoli hoc est fragm.

ET

ASE IMPERATORIBVS NOST
SIO ET ARCADIO ET EL EVGENIO
AVI CONLABSAM IVSSV VIRI CL
ITIS COMITIS ET INSTANTIA V.C.
MITIS DOMESTICORVM ET
VS EX INTEGRO OPERE FACIVN.
VIR MAGISTER PRAEDIVS

L.

hæc inscriptio legitur in ædibus
Præpositi summi Templi sunt
qui Vandalorum pictant

HIR MANTTHYLER NANGVL P.
BEWER VAN WELOG IN PE WI
DVOM SIGI.

Ad templum Cuniberti est similargum, vt videtur ex Romana
antiquitate reliquum. rum mscript: FLORENTIN
est etiam apud Gerionem sepulcrum antiquum longum
ped. VII profund. II ped I pol. Latum II ped VIII pol. veteri Roma
na sculptura
Ad Præpositum D. Gerionis est Triclinium sesquipedale rarentis
ad mensam 2 stantis
Inueniuntur etiam passim latera recti hoc forma.

hic lapis ad veteres molenda non pro
cul porta Flaminiâ rum terra fo
debatur Aº C. 1511. multa et muri mag
nifica

D O M
L AEMILIVS
CARVS LEG
AVG.

Sunt hæc antiquitates omnes &
vno lapide bonitate reddespeis
quem et sequentia fragmenta

apud Canon. quendã
S. Gerionis

92. 571. AVDLO
PRI. MIN. I.
B.

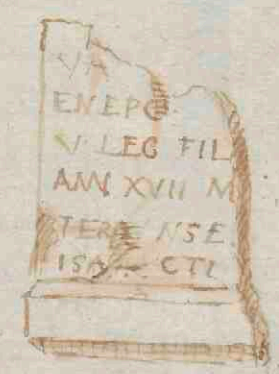

Prope muros veteris
vidi lapidem vili vsui
aptatum hebraicis
literis pene fugien
tibus rudo & studiosi
sepulcris dignum &
rare.

Lipsius coloniam Agrippinensem aut Agrippinensium dicendum magis
analogiæ putat. quam Straw Claudiam agnominatam ex veteri hac inscriptione:

M. MARIO M. F.
STEL. TITIO RVFINO
COS
LEG. LEG. I MINER. P. F.
CVR. COL. CLAVD. AVG.
AGRIPPINENSIVM
PROCOS. PROV. SICILIÆ
CVR. AMITERNORVM. PRÆF.
TR. PL. Q. PROV. MACEDON.
SEVIR. TVRMAR. VIR. EQ. ROM.

TRIB. LATICL. LEG I. ADIV. P. P.
IIII. VIRO STLITIBVS IVDIC.

Zosimus Comes libro i. historiar:
Agrippinam vocat vrbem maximã
ad Rhenum sitam a Posthumo captã
Laus mea: in Salonini Galieni Fl.
meminit etiã Salvian: lib: VI quam
dixit hostibus plenam. 285.

xxiii. Hoc die tres Magi Colonam introducti dicuntur, præsule Reginaldo, quorum ejus dies inter Fastos refertur; Horologium est in templo summo, in quo recto pondere circuli magorum circumeunt, non sine vulgi et eorum admiratione.

xxiv Audivi disputationes publicas in Scola collegii Iuristarum, quæ stilissimo meo quidem iudicio, cum pandectarum ordinem in legendis textibus inter sequantur, et per præcipua studiosorum exercitatio, tum multi facti publico stipendio ad docendum alantur.

Audivi Hantzheimium et Barlamontium fratribus non inferiorem legis explicatorem diserte, pugnæ Angelicæ, cum leviter tantum videretur vulneratus, liceat verborum cubiculo, ex equo non decidentem graviter casus arma tum lacerat.

Archiepiscopus Coloniensis raro extra tres duos in urbe moratur, quamvis ex more et videtur omnium urbis forum alere dicitur.

Ædes Leskerckiorum in foro lignario et Arnoldi a Siegen Equitis aurati in foro lignario principibus locandis idoneæ, amplæ sunt admodum, et ornatæ cæteroquin existant.

xxvi. Fui in templo D. Mariæ ad gradum, quod vicinum hospitium. Ubi varia vidi sepulcra comitum Nuenariorum, quorum multa bona quia contulisse videntur. — Est ad chori sinistrum latus tumulus, duos fere altus cui superjacent simulacra Cumperti comitis de Nuezarre, qui fuit præfectus perpetuus Colonensis, Dominus in Alpen et Bedaur; et eius uxoris Comitis in Limburch, quæ obiit Anno 1282. quorum sepulcrum continet xxv arm. in magno tumuli fit sunt Gottfris literis inscripti versus:

Cumpertus iacet hic comunx Margaritaq; secum,
Hæc quinq: lustris ante sepulta fuit:
Mille quadringentis octuaginta sub annis
Martis nona dies dum subit occubuit,
De Nuenar comes is, de Limburch hæc comitissa,
Quos proles claruit inclyta sartographo.

In alio epitaphio sunt hæc carmina addita:

Præfectus patriæ simul et comes. et post.
Contra schismaticos commissa transque marinos
Vexit Bandevia strenue regalia.

Proxima sunt sepulcra Guil: et Hermanni comitum de Nieunar, bino ex lapide cum sculptis ipsorum simulacris, legiturque tale epitaphium quod filius patri posuit:

D. O. M. S

D. O. M. S.

Dulcissimo prentissimoq: parenti Guilielmo comiti Nuenario aucto ri gentilitiæ nobilitatis, et patriæ illustratori, B. M. Quo vixit annos circiter L, obiit ad annum redemptionis humanæ M. CCCC XCVII. III IDUS Maias. HARMANNVS FILIVS.

En modo succubuit fati exitialibus ausis
Spes patriæ et gentis gloria magna suæ:
Ille satis comitum clarus de stirpe Guilielmus
Et patrium ducens a Nuenare genus,
En subit Lyciæ sortes retegendaq: multi
Arcana et fraus scentra superba Deæ:
Flete igitur chartes, et doctæ plorate camœnæ,
Crudelemq: Atropon Dyndima cælsa sonent:
Hæc mihi præripuit teneris musa sub annis
Vitæ dulce decus præsidiumque meum,
Hæc rapuit carum nimis trudrosa parentem,
Quo nil in terris charius esse potest:
Scilicet vt celeri flatu mare tollitur undis
Et rapit e portu mota procella ratem,
Sic patriæ specimen subitæ breuis abstulit hora,
Sic fregit prisci nobilitatis apex;
Namq: aderant vires validumq: in pectore robur,
Et poterat vita iam potiore frui:
Tum subito immissum tumuit sub corde venenum
Fugue auras abiit spiritus æthereas.
Sic vbi Lustra decem fato properata peregit
Meta data; quam nulli transiliisse datum,
Sed simul ac stygias penetrauerat ille paludes
Et data sunt cando debita naula seni,
Ingemuit cum prole senex varrusq: Gopellus
Cui solus placitam ferre solebat opem
Saucia procubuit &c.

Eiusdem distichon.

Πάντα χρόνω βραχέϊ τἀμὰ ἀνθρώπεια πέπονται
Σχῆμα βίου φαλερὸν συμφορίης δὲ τέλα.

Hæc mihi vero Comiti filio Dolo doctissimo, Cui obiit Augustæ Vindelicorum in comitis ab Imp. Carolo indictis, Anno ætatis xxxix cum esset præpositus Cathedralis Ecclesiæ Anno MDxxx et cum parentibus, matre ex familia comitum de Mandersceyt exstante, requiescit) hoc epitaphium positum ruinis tm partium propter suis prolixitatem, adscripsi;

Ne

Nec tamen hæc quot sint dubites externe viator,
Sunt tria, sunt vnum, sunt monumenta trium.
Hic etenim clarus cum clara coniuge conjux
Conditur, et magis hic clarus vtroq: latus.

Eleganter posuit Doctiss. D. Georgius comes ab Hoghstein: aliud addo sententiam:

Dic quænam hæc Aquila est nova atque recentes
Alis picta nigris rutiloque rostro,
Cuius splendiduli micant ocelli,
Fulgent purpurei decentes ungues,
Firmo corpore et mœsto senectæ?
Qualem suauiloquæ monent poetæ,
Hanc grandem veteri fuisse ævo
Sumo fulmina quæ Iouî Gygantum
Contra mille manus superbientum
Magna sedulitate suggerebat. &c.
Visa lumibus subinde fixis
Et ni falsa subi videre credo
Quid credam? video vndicunq: docto
Hermamo comiti dicata rectè
Pulcra insignia eaq: non pudenda,
Illius cinerès in hoc sepulcro
Ad lævum latus eminet parata
Saxo candidiore, spiritus nam
Cælo perfruitur serenore
Quod curas abigit grauesq: luctus
Quod pellit radijs suis tenebras
Quod lucem pariter dieiq: reddit
Donans gaudia quæ nec auris audit
Vidit non oculus capitq: nullus
Exquisita homo cogitatione:
Ipsi hæc commeruêre mens benigna,
Et sincera fides, probique mores
Cum alma religione copulati,
Virtutesq: aliæ seueriores;
Iunge his Socraticas item Lucernas,
Iunge his Senotrias simul Camœnas.
Ex voto quibus omnibus coactis
Ipse ad sidereas abiuit oras. &c.

Explet familia ... magnifici viri, vt vulgatum A° 1547, de quo &c.

xxvii. in turri D Cuniberti a reum criminalium prefectis tormentis subiectus Hieronimus Michaelis Machlimensis, qui fuerat prefectus Bonnensis, et Bauari multis in locis commissarius ac legatus; hic adeo erat in odio omnium, propter multas rapes et supplitia, quibus bari ob presertim reformata religionis homines afficerat, vt cum tanquam sceleratissimum indicarint, et rapidi mortem promeritum clamarent, vta vt rum tergiuersatur infimi de plebe totum diem otiosi angustiabo mibus durent; nec unquam quenquam tanto totius populi consensu accusatum damnatumque memorabo. Hor die grandines recidisse dicuntur magnitudine oui

Sunt vici vrbis

[Cum Burgelliana familia originem duxit a vbijs et Marroduris
inueni eius reliquias in colloniensi ciuitate, diu Aldeo en den cromis Burgel-

xxviii Hic dies D. Pantaleonis fuerit est, et in fastis Agrippinensibus minio notatis; in templo huius Dei confessoris multe indulgentie, monstrabaturque rista qua torsus Pant. adductum nazarabant, iquam si quis morbo interesset, eo anno ab vlceribus liber esset, vulgi opinione. Non monstrabantur reliquie eorum D. Anne, B. Christophori, Sebastiani, Matthei, pauli, Agathe, et lapis exsepulcro B. Marie.

xxix In templo B. Marie magdalene vbi vestalium virginum monasterium, quod Albarum dicitur ab habitu, vidi reuti affixum simulacrum omni formâ debitâ, quod nullo manus artificio sed nature miraculo ex arbore eruisse (si credere fas est) dicebas simulacrum manufactum Christi crucifixi; apparebat vulnera trium, clauos, spongiam habebam argenteam, hyssopi mentionem literis latinis:

Anno reparate salutis M CC XXX cum B. Marie Magdalene vulgo Albarum Virginum vel dominarum cenobium auctoritate Archipresulis Agrippinensis reformaretur miracu losa, hec crucis Christi imago arida ex arbore in cenobij ambitu, religiosa piissimaq: virginis deuotioni Deo permittente excreuit.

Atq: ibidem tunica ex bysso texuli, nec (vt est in archetypo) bfani roboris, quam vidi in summo altari non libi pendere suspensam, cui sinistra adest manica, quod per ibi historia: In Hungaria vrbe Wissegradensi (sic n. legendum puto) vbi regalis corona relictus demissa seruatur, quam dam sacerdotem multotiens precibus a Deo ponderosi vt ea forma qua quondam cum ate homines humana

tarne vestitus vineret, sibi appareret, quinq; noctu ꝛ
visionem interrogaretur, qua specie ruperet videre
Agrippinam, infantis ay vim in veste patientis, qui infan
tis effigiē; et tuniram byssinam sanctam ad aram suspendit,
quam inde mouit puerilis Christi figura, et cum diutiq
petiit mirabundus sanctam contemplaretur in missa sacrificio
Regina quæ forsan adorat morem rursum quæsiit, ille
post multa rem aperuit, quare regina Gertrudis tuni
ram sanctam in honore habuit, et cum quidam
Colonia oriundus Agrippinensis illi familiaretur, quæ preta
te quadam remota habitum monasticum assumere desti
nans, sanctam tuniram et regina impetrauit, quam inter sa
tis reliquias et prob antiquitatis rollocaret, retenta
tamen manica sinistra et fodus monstratur; plura erant
adscripta, sed satis est brevitati et naturalitati hunc
tuniram habere; Annis translationis redditur finisse M
CCCC XII.

Nunc ad Agrippinensem Academiam vetustissimam Germaniæ
peruenimus, ex qua multi olim viri docti et subtiles pro
diere, vt Thomas Aquinas, Albertus magnus &c. Ao 1390 quida
hanc Academiam denuo fundata volunt quod vix ita vt tradi
Hodie illarum artium quæ ad magisterium vt vocant, tendut
parisiis adhuc maximè floret, ratisbonæ imò Imperatorum, et
ad medica plane frigent; Theologia parum vigent, mathe
matica, Graeca, Hebraeque lingua scientia dormitant; ita
vt meo iudicio præcipuæ tantali stolæ quam Academiæ
in qua omnium artium liberalium necesse est de grammatica,
logica et sophistarum matia, multa disputantur, physica vix
sim attingunt, promouentur magistri Doctoresque artium
VII liberalium, cum nullam eas teneant; philosophique no
minantur, quasi vera sapientia in vociferationibus So
phistarum, et disputantium clamoribus consistaret; Chri
stiana siue moralem sapientiam (quæ vera et homini poli
tico imo homini ad bene Beateque viuendum necessaria)
boni illi sapientiæ studiosi vix attingunt, Astra mathe
matica, orbis mirabilia et scientiam complectentes vt
vetitas fugiunt. Sed hæc satis, Academiæ iura et privi
legia habet ampla, vidi namque Bullam Julij III pontif.
vberiorem priuilegia plenam. / De origine matriculæ
scholasticorum Fabri stromeri Lib 3. cap: 16. pag. 558.

Collegia, burſad vorant, ſunt Laurentianum, Montanum, Jeſuitarum, quorum non parua ſit authoritas Sw-
Swolgianum, quod ſit in viro Gezoniano ubi ſ̄r Lgth
mſcripſio: Hoc collegium Swolgianum fundatum et
dotatum eſt per R. D. Joan. Swolgen Gel
drenſem I. V. Doct: et collegij Cathedralis
canonicum, et Capitolij P. et ad S. Andream
Decanum Anno 1582.

Nota ſ̄r pluralitatem Bñficiorum contra canones.

Ad edes publicas Goltzianorum nuptijs alyſque feſtiuitatibus deſtinatas, ſ̄r Lgi epigramma aureis literis notatum:

Quid ſibi ſtyxa velint inſignia talia noſce
Si placet, huc propius care viator ades:
Me proprio redimens amplissimus ære ſenatus
Poſſidet, hinc urbis ſplendida ſigna gero.
Sexuio feſtiuis epulis & prebeo tecta
Doctori ſponſa ſacrificoque ſua.
Felicem populum cuius rectore ſenatu
Jam vigilante ſtatus proſpera vtq: vget.

Hanc & urbe plurimi egregij & undiquaq: diuini quorum nonnullorum ſ̄r ſunt nomina: Cyprianus Vomelius poeta quem Kempius Frisium ſe ſcribit, lib. 2. ſuę hiſtię m. deſcript: ubi Gronſo: Egemundus Breidbachius Med: Matthias de Coloma Carmelita pariſienſis doctor, qui vixit A° 1359, de quo vide Geſneri Bibl. Joannes Dorpius Medicus qui floruit A° 1537; Joannes Wetlius qui claruit circa annum Chriſtianum 1400; Sexualius Adicellius Agrippinas qui carmine deſcripſit vitam D. Vlr. Brocdi; meminit etiam perlandię in ſua Germania, Bartholomęi, et Cęſarij monachi Colonienſis. Pantaleon de uiri illuſtrib: enodatione refert. Jo: Taulerum Colonienſem dominicanum floruiſſe et vixiſſe A° 1346; Jacobum Sprengerum dominicanum ibidem quoq: vixiſſe A° 1494. Idem meminit Arnoldi et Theodori Brunſmannorum. Andreas quoque Gail Jc. celebris et bariſ Germaniæ principibus a conſiliis ac tandem quoque Cæſ. non minimus, Sunt urbem illuſtrauit cuius mem. H. Pantaleon part: 3. pa: 485. libri ab eo edidi extant a doctis valde probati. Henricus Sudermann Syndicus Hanſeaticarum urbium ex nobili familia fuit Colon:.

E regione Col. in ruinis Tuitienſis ędis mar/moreum hoc inſcript. ex pyxide mea.

O RVFINO
O EX DEC
S MOESICAE
NSIS S 7 LEG·G
MICVS ET HE

Conueniunt rebus qui dixit nomina, veram
Naturæ misit ingenio ille viam.
Tradidit Augustum Romani nominis auctor
Nomen, at ante mihi sextus id ordo dabat:
Imperio Romam ille auxit, se nomine; fructus
Augeo, et ille auctor urbis, at orbis ego.

KALEND.

Hor dus fui in templo D Columbæ parochiali antuerpiæ, vbi quæda erant Epitaphia: inter quæ. primum Wilhelmi a Wisental nobilis, cuius nostro quis plagiarius ex Italia, (nam tale ipse Doctus. vir Iouiani Pontani) nouo suiti genere traduxit.

Aluid Geertruidis Hermanni Honorij ꝛc viri Cl uxoris, Honorij autem de Romanis originem referunt; cum ex v. fam: nobilis Romanæ in Coloniam Agrippinensem missæ diuerterint quorum quidam in Belgio ex epigramma Goutria le Hacfortij, quem Arnemia produxerat de nobili familia:

vide ad præfat. tomi de bon. oper. Tit. Brede bæ

D. O. M. ET Æ. M. S.

BERNARDO HACFORT
Arnemensi patritio,
Magna ingenij elegantia
indolisq. suauitate
Adolescenti præclarâ spe
Iuris ciuilis studium ingresso
Ante diem (heu) supremo
Cum suorum luctu, sæua
Peste sublato filio
Dulcis. mater pientiss. pos.
Vixit an XVIII. obiit
An. chr CIↃ IↃ LXXVIII.
A. D. Idus Septembris.

Hor mensa variij in Belgia de pane eucharistico spargebantur, sed vani.

Exprobabatur de fide et operibus, et quidam opinionum papistarum hor argumento refellebat; duplex opera Christianorum esse duplicia spiritus et corporis, ea quæ spiritus essent a deo prouenire; nos nobis attribuenda sed earum authori cum de bonum a patre luminum descendat, ex nobis esse mala id est corporis opera prodire, quæ opera essent nostra: ergo nostra nobis obedire, non prodesse ad salutem, et tantum saluari operibus spiritus, quæ christi absque nostra durantur, opera esse nostra non sunt

III Audio Gdinos confoederatos Anglis conmunere classem in portum impetuose, et Sluisanis obsessis opem ferant. Colonie si quis in aedibus mortuus, lignee rubri coloris rari ocie inditium prebent.

IV. Hor dus fui in templo Senatoriano antea porta Celi dicta, et meminerant si quis ibidem exposi:

Quem nunc sortitus habet praesul Senatorius aedem
Haec quondam caeli et porta vocata diu:
Nox erat, oranti caelo super astitit ignis,
Quae templi causa et nominis illa fuit. &c.

Quo quoq. die templum pauliorum ocnui proposito, et eius supellex constructa, quemadmodum et libri, in hac Ultraiectina.

Et quoq. templum parochiale et virginibus celebre D. Mauritio sacrum ibi in tabula quadam haec deducta habebantur: Quidam pauper florinus a Divina Virgine et sancto Mauritio petitum domum ingressus, quod cum ingressus esset, fit tandem hospitale Meidenburgense in Saxonia, cumque malis vulneret, et cum quodam hospitali eum habuisset, fuit mentis tertio et respiceret, ac illum a se fugaret, qui mahometanus per tmax in urbe permansit, quare noctu quadam ante D Virginem Hospitali habitu in templum et portas ubi ibidem ab Angelis degradatus, omnibusque ornamentis sacerdotalibus etiam Eucharistia sacramento spoliatus fuit mundus: a D. Mauritio capite truncatus; Roma quae fertur Busse VDo. Olim quoq. virgines suam virginitatem Deo vovisse constat, quae ex nullis avant astutis regulis, talis n. furia sine mora bene ipsis strebit. Hieronimus.
In templo Clarissarum virginum vidi multa insignia de feudo, quae nobilis familia et antiqua a Rom. memoria, sunt haec tria pilei feminini, et in mensis Romanis pinguntur. Est in eodem templo sepultum Annae de Bauriâ, quae obiit Anno M cccc. lxxi. Hae virgines vulgo male audiunt, et parum de pudicitia sua sollicitae; dicitur: Illud monasterium Cupanar monasterium; sub Hermanno Pio Episcopo Anno o cccc lxxi fundatum est monasterium hospitalium cum Nonnis, ubi nupta Domina de Rosenbo. nobilis femina sed impudicissima, utpote quae relicta marito cum quibusdam ministeriis se solita erat, custodiae tradita fuit.
Hospitium: tempore strepitus Hollandorum consecrata; quae nunc Hueri salem dicitur: Anno n. M cccc xxiii. Hodie civitate electi, dabant n. tributa magistratui, quibus et Episcopo, quare cum quae exerentur apud Episcopum quod duplici onere gravarentur,

Ipse

ipse libecos a ciuitate indiranit; quod ipsum Cæsar confirmauit, qui tamen de Coloniensium ostinatione doctus, mitiorem molutus est; Pontifex quoque Romanus Votis Agrippinensium annuit; quare dotes se declinarent a Judeis eos probe expilarunt, at Synagoga Satanæ in Christianorum usum consecrata; cum floruisset Col. Agrippinæ ccccc xiii annos. Est oratorium Jerusalem dictum contra Capitolium Senatorium ubi spectatur tabula egregia arte confecta, quæ pretorum maximorum iudicio probatur.

Templum D. Lupi instauratum a Wilhelmo à Vene et consecratum à Conrado Episcopo Anno XPIAO MCCCC XXX.

Apud Franciscanos quiescunt ossa Stoti scholastici admirabilis, quod dictum Scoto Sacrat. Jovius.

Albertus magnus scribit se vidisse columnæ in oratorio Trium regum Germanum, quæ duas effigies naturaliter nullo artificio effictas monstraret.

Hæc dicta cum plurimos in Lucem ederet sententia aliqua illustraß, virginem quoque dedit Annam pallantiam picturæ arte celebratissimam, Jam Colon. de Heroum gestis virginum vocant, a postio passim celebratam, cujus et ejus versus extant in Adoptivis.

Portæ quæ ad Rhenum et hospita vb Lori angustiarum cum de vocibus vrbis ingredimur obmissa sunt 12, 1 Der d'eruchtsa spoort, 2. Nyesgasspoort, 3. Mullenspoort, 4. de visspoort, 5. Baltzgasse poort, 6. Corteoudtspoort, 7. Overtmuysgasse poort, 8 Haese poort, et paulo post signatur ex regio domus poorte, propre Liebbenstheynsche, 9. Hyngasspoort, 10 Holtgraben poorte propre Cyssenerge, 11 de groote Wittevrouwen poort e regione S. Georgij, 12. Holtpoort am Holtmarckt.

Hoc tempore in Hollandia factio Anglicana multum monet turbida. Nam cum sex sint ibi ciuitates primariæ (capitales dicant), harum duæ antiquissimæ dicit Dordracum et Haslemum, consentiunt in absoluta Regina Anglia principatum salvis ordinum reliquorum privilegijs. Sed quatuor reliquæ Amstelodamum, Gouda, Delpha, et Lugdunum, in plenam potestatem consentiunt: Traiectenses etiam consentiunt Anglicis, cum nonnullis minoribus oppidis: Tria vero Hollandis à Leycestrio proponebat nomine Hollandiæ pro superiore agnoscant 3 aut pacem cum Hispano instant. Anglicanis partibus Traiecti adhærebat Hermannus Struyckius Hollandus aliud modo homo sedatior sub; qui et postea quod in Zelandia nomine Leycestrij summi provinciarum confœderatarum in Belgio præfecti edita constitutio qua prohibetur sparsæ calumnias et maledicta de Regina aut gente Anglica, ordinum quoque præfectis, quod apud me habeo exemplum. Middelburgi Struyius

vide Remonstrationes editas quas ap: me habeo

Hierosimus

Hieronimus Mutius in sacrorum Comitiis Justitiae ex publico traductus est; et satellitibus verbanis custoditus; civitas in mus gladium habet. Scabini quos homines sortis acceptionem peddiderunt Anno M. CCCC XXVII, Cujus rursus quondam Henricum de Hebes nigri suis in aedibus custodientes, mortis admiserassent. Cum vero Coloniensis contra Robertum Archiepiscopum Ex Col. bellum gessisset in foro fanario patibulum totam et reliqua imperii insignia deposuerunt, ex privilegio his a Caesare Anno M. CCCC LXVII concessum; quando cum civem Senatus eligi curasset ipsemet Episcopus armata manu impedivit, nec tantum bel. a Caesare pubi. furib. Animi possub. est.

V. Antonius Salvectus incepit explicare publice in auditorio materiam contractuum innominatorum.

Vidi tum inter Italos (qui sic plures mutatur. gratia nominantur) qui feminarum prostitutarum mistar barbis ficte furis ad addictus virilis sexus inserverunt. Vid: Tertullian: de cultu feminarum lib. VIII & IX.

VI Sluisam turrim quandam Scotam narrant; Hollandos vero Angloque classe ducentarum navium instructissima obsedisse sed nec tentasse, sed tormentorum multitudinem veritos, mista re discessisse; cumque altero demum die exercitum ostendam militer aliquot in terram, praedatum exposuisse, a quibus pugnati sunt. Sluisa paulo post dedita; et Gyrargorum et reliqui vi volunt inopia; cum a qui vulnerantur medicum non nutrierint. Alii causam quoque fuisse vel maximam, quod inter se Angli et Hollandi parum communicent, et amicum invidierint, non falso narrant.

Die S. Laurentio sacro solent Agrippinenses vias maturas consecrare, et novo musto Missam celebrare. Eo vero anno cum pabula non possent facilitas ex area fecerunt, ut de more summo populi concursu obtulerunt.

X Traiecti Gerardus Canisius admissus est ut propraetura gerebat loco Gerardi Reminii

XI vidi sponsam Brabantam ex ditissimis mercatorum familiis decore; omnia olent antiquum in morum instructa, ipsa vero nubis rubus incedebat modestissime, aderant fratres comites, paucis omnium causa praecedentibus.

Certa est tempus tamen Eduardi de Monm, adolescentem summo ingenio praeditum, philosophum acutissimum, et tam in Latina quam patria poesi versatissimum, cum ante dominos foret extubaret ut nostrio quid cantillaret imminentibus fati secundo, indigne turbidatur.

XV. Colonie magnum malum et quotis nocturne impedimentum cimicib ex parietibus ytis lutetiis (parcius n. talpe stuntur) prodeuntes contra quos vide remedia ex Constantini Pistura, et Leon: Bapt Alberti

1 lib: xiii cap: 14.
2 de re edif x. cap: 12

in festo assumptionis D. Virginis solent qui fastigiatos ab hinc qui aliarum herbarum colligaturam ad templum deferre, vt aqua lustrali consparsantur pro fulgure remedium. Domi Abbas in oostbroeck confictis eius in vmbula comitetur et torquetur.

XVIII Qui parce crismate aut eucharistia in extrema morte non inuantur, et a catholicorum Romanorum religione abhorrent, extra ciuitatem sepulture mandantur; vbi agrum ijs dominant. quedam mulier Goriorum a caldenbroeck mater; quida quoq: impetrant a Senatu cemiterium mysteriorum, non exigua pretio prope D. Catarine templum.

XXI Domi a Magistratu Lustrati sunt crines.

Hoc tempore colonie noctu mos vigilandi in templis, ob quas crypte olim facte, a Jesuitis ignoratus, noctu n. templa illorum aperta manebant, plurimis vtriusque sexus hominibus ibi conuenientibus ad orationes pro fidei cumene prouentu. vide Augustin de confess. Vbi dicit tempore Ambrosij institutu Mediolani vt hymni et psalmi secundum morem orientalium canerentur, ne populus maeror tedio frangeret ob persecutionem Arrianorum. At comitia Elibertina Agrippe prohibuit feminis pernoctare in templis: Nu: 35.

1.6 g. cap: 7.

Eodem fere tempore S. P. Q. Agrippinensis varia opera publica locauit: ad Rhen ripam portam, item monumentum ad portam Galliranam, turrim quoque nigrum ad Senezianam demoliri iussit, tum Rhen cursum ab vrbe auertere.

Nundinarij comitatus multa sunt ejus priuilegia, ipsorum n. Jurisdictionis et hasta carere, habentq. vbique ceteris ciuitatum consulibus Basilicam, Agrippe Basilicam vulgus appellat, ad quam Ecclesiarum religionem suum habent prefectum, qui rectoribus census quotannis ex vrbibus colligit.

Mania ad Rhenum instaurata sunt et habet inscriptio, anno Christiano M CCCC LXI.

De beatrix virgine Toletana et martyre, cuius corpus Colonie traditur: quesitum, et inter reliquias sanctorum conscriptum vide Vasaeum in Chron: hispan: pa: 277. vide Theod epist: ad Kebed 167.

Hunc mensis duo Juliacenses vi occupant Busiacum, oppidum inter Bonnam et Antenacum, fere medium ad ripam Rheni situm, eo quod mole turrium religionem ipsorum amplexi, vbique fugato consilio et ecclesiasticis atque altaribus ex cineribus ortis, Jesuitas introducunt, et cum ad papisticam cogunt religionem capessendam, inde spoliatis quorundam domibus 27 Augusti cum preda abeunt. Hujus vi ap: me habeo delineationem tabulam qua singula gesta suo loco exprimit.

Hh: iii.

Agrippinenſes ex ducatu Montano multam rommoditatem rapiunt; fructuum n. omnis generis ſummâ ſit copia, frumenti item ac leguminib, lignorumq: Hinc feracium omne genus. Ruſtici vero illi montani cervos quam plurimos mactatos rapiunt, & bibi admodum gratio Agrippinenſibus dant: plurimosq. Aprorcos (perſicorum ſit genus) minoribus formis venales exponunt, Bulgari lingua, ſicredum ab igno appellantes. Comedunt Colonienſes panem nigrum ex ſiligine, non tri rontemnendum, ſed ex flore triturato bum; et puro tritico non vescuntur, nec ullus pistor in urbe qui faciat, apud Tuitios vero Brabanti ſunt qui in urbem deferunt panes triticeos.

xxii Hieronimus Michaelis ex Hachstano carnifice ad Iudices deductus, ubi condemnatus mortis accepit ſententiam: inde ad raculum lapidem ex ueteri more deductus, ibique ſententia irrevocabilis effecta, totiusq: populi concurſu ad ſupplicij horum patrimini extra urbem, nimium quidam cohortat in armis iant, ut is locus ab inſidijs tutus foret; timebatur n. Bauari dolq. qui occultè dum libertas ronabatur, ſaltem ut fama pubra iam ferebat; inſignioret. Et patuit in equis iant, cum vigilibus nocturnis armatis, ac comite Iuſtitiæ; violentiarum praefectis; neſcio an unquam tot hominib uno in loco viderim; et quido magis miror, nemo inter tot qui eius miſereretur, rat, immoſque uno ore violentiori morte dignum indicabant tantum apud cujuſcunque ordinis hominib odium ſua crudelitatib excitarat: apud Agrippinenſes vero hoc praecipue, quod contra nub, inter cruciatum ictuub, non tantum cruciatus alio loco rominiſſet, ſed et criminaliter arrogatum mortis adiudicaſſet. Anno n. Chriſtiano M cccc xxx Sc^to conſtitutum erat, raptis pena no rinis cautum alio loco quam Colonie rominiat, aut in Iud vorarit. Tum demum qui a multo iam tempore non privatis tantum perſonis ſed et rebus rerpetrat formidabilis, primcipib Electoris vicarius et Legatus; qui tot innocentib morte aſſecerat, notenb idcoque damnatus ultimi, inter carnificem monarchumque mortuarium medius, ſtabat animo et vultuque conſtanti; corpore erat procero, vultu pallido veſtes erant nobili viro dignae, et gladio rudit alios primat ſolitub, ignominioſſimoque in loco Tani Gallici ſpectatur, praeſtra deſtrantibus amicis ingens hoc fortunae deſpectis ludibrium, et exemplum plurimis ante oculos ponendum.

Lingua Colonienſium mixta ex Belgica & Germanica vores ita tarde et rudiule efferunt.

xxiii hordia.

xxiii. hoc die adij Martinum Monheimum qui falso nomine Burgellia norum se vendicabat, ac do mihi notus erat, cum nunquã eius maiores hoc fuissent usi, et insignia plane essent diuersa, et consuetudinem conuiuiorum recedam / Habet n. quinq; tribus xvii (yaffelen vocant) habent suas aedes singuli, ubi conuiuiunt singulis diebus dominicalibus, et per vices sumptus faciunt; mensa sunt oblonga; omnimque orbis est cum pane, domus ipsius maxima cum carne bouina cocta et frixata et perna porcina; quisque quantum placet rapit, ad uinosque transmittit, sic mox cum caseo agitur, quisque bini pocula sit, fundit, soluitq; domus custodi, quem Kemmeister vocant; qui et nomine singulis pariter pro cura praefatur, et de gratiarum dominicarum salutatione Angelica pro mortuis, et anno et mouente exeunte, ac ruinam conuiuia ad monet; mox gratia tantantur, tum discedit: vel, si placet potius exire atque alteram bibere, licet; possunt etiam extremum aliquem cineres adducere, pariter etiam extremi cinguntur mox se boni nomine probauerint, et nummi addicti quem vocant radevormwalpenninck. Habent hi sua suspensa insignia. Anno M CCC xlvi hi tribus instituti, qui ante in tempus erant confraternitate, consilio et uoluntate Friderici de Cretzbarden Epi LVIII: quo eorum tempore instituti ii Coss. i Questor caesarius, Violentiarum praefectus. et. qui sequuntur: Stymmeter, Boremer, Amphuidey, Inhabitans, Hornher, Memorcarl, Ordelm, Boerderbeltus, Wesperher.

Ry fomst iry donna oy boy moyes pour me disputer de la religion; car quand oy dysoit quil n'auoit de purgatoire; respondit, resp. vray quant a toy, qui n'aueus le purgatoire mais l'enfer, ne moy, si me suis purgee la chere: et quant oy dysoit, les saincts me prient pour nous, resp vray respondit il., non pour vous qui me le croyez, mais pour moy que les demande; et ainsi de ratteris.

Vidi ad Basilicam senatoriam turrim Latam varijsque rerum statuis ornatam, quam a Iudaeis olim habitatam vulgus confictam refert: pulchra certe opera restaurata A° 1572. monstrat, in qua arma omnis generis antiqua conseruantur et tela artis balistae etc.

xxv. Germ.

H. b. iiii.

xxv. Germani Principes Lutheranorum et Reformatorum opibus et viribus aiuti, egregio exercitu Campaniam Galliae per Lotharingiam invadunt, et Huguenotis Francogallis auxilium praebent.

Audio Argentorati publica et amoena, ubi quisque pro dignitate tractetur, digne recto statuto. pretio

Sunt apud me quaedam satirica (ut vocant) de regis Henrici III polon: et Franciae: unius Gabrielis de Magnesia, alterius Petri Turelli quinque annos, Franciscum in captivitatem praedixerat.

Eodem die fuit apud genetum vel Heinzium Simonis Isaaci Judei Baptizati, ac nuper pastoris Mariae ad Indulgentias: qui multa magnifica de suo Simone praedicatus, dixit Eum apud Hebraeos peculiari magnae fidei aestimationis: et ipsum olim a Judaicarum contionatore eloquentissimo Brilmahero mutatum magnis beneficiis, ut ab incepto desisteret, nec Catholicum placita impugnare praesumeret: quem tum confessum Calvinianos plurimum negotii Catholicis Romanis facessere, Lutheranorum vero argumenta frivola et confutatu facilima de hoc Judaeo Baptizato vide carmen Joh: Posthii in Belgicis.

Cum varia admodum apud Germanos monetae genera sint, ob principum cujusque varietatem et multitudinem; quaedam hic addam mihi peregrinatione Germanica nota nummorum genera.

Bremen. grotus.	Hol. belgica. blanchis. i. pfm.
xii. grotes.	Dubbelde schale. x stuivers oste ropstuv.
Bremens. Schaar.	Drabulum valet. x pfm.
Brunsv. groschen.	Leuterum.
Brunsv. Marienpfenning.	twee blanchis.

In palatinatu et ad Rhenum. Valent Batzen ad valorem nostri Stoteri:

xxi Batzen.	Thalerum Philippicum.
xxvi Batzen.	Scriptum aureum Francicum.
xiiii obuli Batzen fac.	
viii ein ortlants Weisspfenn.	sed multo meliores Colonienses.
Bonnenses quoque monetae ad iii Batzen.	
Lii ats oder Weisspfenn. cols	Thalerum Hollandicum. vel. viii marq. iv ats.
Marcq. 6. Rabbisso. Colns.	Ein cols Weisspfenn iz Heller.
Lxxv ats vel. xii marq.	Thalerum Philippicum.
xc ats vel xv marq.	Scriptum aureum Francicum
Lxxxvii ats vel xiiii marq.	pistolettum Hispanicum.
iv marcq. Florin. Colon.	xiv stuy. Holland.
Ducatus simplex. iv Flor. Col. rum dimidio.	

Valor

Colonia Agrippina iam olim Santa appellata fuit a multitudine reliquiarum, vnde et hoc versiculus:

Santa Colonia dicezis, quia sanguine tincta
Santorum, meritis quorū stat vndique cincta.

De hac quoque illustre fecit elogium Iul. Cesar Scaliger, quod breue quidem sed amplum complectitur amplæ urbis elogium:

Maxima cognati Regina COLONIA Rheni,
Hoc te etiam titulo Musa superba canit.
Romani statuunt: habitat Germania: terra est
Belgica: ter felix. nil tibi Diua deest.

Extant Coloniæ præfat. libelli de martyrio Machabæorum martyrio Polippo asscribitur. Quin magis vniuersæ coloniæ Agrippinæ magnopere censeo gratulandum, urbi tot modis felici, verum haud alio titulo feliciori, quàm quod vna tam multa, tamque eximia pietatis pignora gremio foue complectitur: felicior etiam futura si quorum seruat reliquias, eorum virtutes exprimat, et quorum possidet corpora, ab eorum moribus non sit aliena: nimirum si trium regum pietatem imitetur, si vndecim millium virginum martyrio dignam puritatem, vitæ sobrietate æmuletur, si fortissimos adolescentes Machabæos et inuicti pectoris virginem, animi intracti constantia referat.

Concilia Coloniæ olim celebrata Aº 887. et 346 de quibus vide Dauphinum in Chron: ecc. 871.

Fuere vetera hortemplo. Traiecti apud nos aliquot monimenta antiquorum templorum demolita, vt templum Saluatoris antiquissimum templi ruinis reperiundi vt putant, quemadmodum à Brugdani, templi quod vulcherimi D. virginis, tectum plumbeum sublatum, quod dicitur ramorum impensa restauratum; cum eum antea plotino demolita extra urbem, deuota Cisterciensium, Carthusiorum, monasteriis vici veteris, Dalensium, Dominarum Bethlemitarum, virginum, sacella vetera D. Martini, D. Anthonij, D. Annæ, D. Marthæ, in vrbe Franciscanorum, Dominicanorum, monasteria

monasteria

monasteria, sarella reū oratoria, Jerusalemitanorum fra-
trum quod ad similitudinem templi sepulcralis Jerusalem tan-
quam, dirrebatur exacto formam sepulcri dominici
præferens; D. Elysabethæ orphanorum, quadriam bombardo
rum ictibus ab Hyspanis totum dirat perforatum, et
Alexandrum Petillonium: De horum mystituto & ordi-
ne sic Fr. Modius: Cellarij ita vocati a cellulis, in quibus
egris operam dant, et dicti aliquando Visitationis seu charitatis
Jhu et Misericordiæ fratres, valetudine affectos quod visere mo-
tuosque efferre solebant: interius lineam veste alti coloris,
exterius fuliginem gestant. hos originem suam ad Apostolica fere
tempora referebat, sed prope ad nihilum redactos, alij subinde, atq;
alij instaurarunt. Quod quoque Hodie Fratribus boramisb.
Ambrosius Nolanus de Nola lib: 3: cap: 1. hos ubi plane profanos
esse tradit, at umbram tantum initiatorum assbore, quin
vide. Succurrit quod nuper in Garrinitate a quodam Hyms
gendis audiuisse: id n. cum non procul a me mylutum aggres
derctur elemosinam petendo, cum ty membris esset pbalis
prædictus & labori aptissimus at propitia a bi da ygro
gindicatur, protinus respondit, egru mea domina
causa mee mendicitatis est bona rinium valetudo, cum
tam quam mortales morientur. Gratia sane ingratio
qui suum tantummodo bonum, & alterius malo expectas
set. Ad Garr materia audendi libri quinti Montani, cap: quod
commodum omnibus alterius mo modum 22: Lib: 1.

m Lib: vbi habitus dicti
et monachorum exprimit.

Agrippinenses rines bellicosi et fortes, Senatum tamē debita veneratione observant.

Volunt Traianum apud Agrippinenses Imperatorem salutatum; propterea vinitatem multis privilegijs ornasse, ac xv familias Romanas huc deduxisse; v, ad Bellum; v, ad Ansil; v, ad caput vinile; vinosq: suis Italiæ prævolvit, unde ei veteres Teutoburi:

Der edell Burgrave ebyr tryer vns
Dusse guldey bull. sin wer getutt.

Familiarum hæc sunt nomina, in Germania hucusq; nunc vivesa: Gutterstolz, Greffing, van Horne, Quattermart, Wanders Adorff, Hardenfust, von Eyger, Darimer, Spiegel von Hadenberg, Birkelin von Hurtzelin, Overstortz von essing, Clingebant, Lysbergen.

Familia Clingebantiorum mirum in modum aucta, et nobilissima habita; ex quā multi viri fortes et nobiles Barones prodierunt. Inter quos fuit Farellius D. Vmrechty ad D. Laurentij ædem ubi caput D. Vmrechij ductum rotulatasse, quod tandem a sacerdote quodam ad Heluetios translatum.

Vmbras eas vidi plurimas mulieres, quæ cum virginis hoc unum optare velint, plerasq; gravidas fieri nuptas; addit et utero non feminas deferis, quod rem vetitam in votis magnum: aut in natum fore fuit gentis, testis Colonia quia ea sæpe contra pontificem adorant, dd. autor est Appianus, lib. 2. bell. civil: in feminis quid tolerandum videtur. Extat adhuc in legibus Francorum lex lib. iv. cap. xxxiv. cuius titulus est. De non cogendo vicino in hoste, i. hospitio: ut sic ut nemini liceat alium cogere ad bibendum.

De lingua Colonienses sic autor ad Ballam de moribus Europæ Belgicæ: In sodiernum usque diem omnium undique ruinarum dialecti illic vigent et in pretio sunt, vid. t. 2. part. 3.

De exigenti tumultu et gravi civium seditione contra episcopum vide Lambertum Schafnaburgensem a° 1074.

Extrag. lib viii.

Quarenß-gnoq: discordijß ciues agitati inter se bellig[er]arunt: cum Episcopis de Orbis Imperio aliquando pugnatum, Vt rum Sifrido de Weskboze, Apud Wormagen, pro clauibus bz bis anno Christiano .cio cc lxxxvm; qui ibi raptus, et ad vii annos in carcere detentus.

Textorum quoque factio multâ calamitate sectis patri tijß vrbem afflixerat, vnde non immerito Annalium scripto tot ad sanè exclamationes prouocant:

O Curtius du Hexelurg. Stadt,
Wie bistu nun so groben tsoly bosatz.

Quę vijß Becanus: In alteram partem (nunquę aliter) succedunt vbij Ignorum fuit ciuitas amęna atq; florens, vt e raxly Germanorum; et paulo qui sunt eruditi venerij et tam rateris humanioris: propterea quod aliquem attingunt multiq: ad eos migratoris confluant et ipsi ob pr pinguitatem gallinis sunt moruby assimilati. Ab eo cog: Dicterum de sacerdotum (vt vocant) platea ad aliquem subitaneū eiusmodi effect Chopin. Lib: 3. de sacra pol. Tit. 4. Quod Colonia sit ditissima, Argentina nobilissima, Spira religiosissima, Constantia amoenissima Wormatia pauperrima: Basilea amenissima, Trenerij vetustissima, Cubia summa, Moguntina venerabilissima, Argentina mysena. Vide quę hinc ad marginem notata.

Pasquillus ad Coloniam

O felix Colonia
Vide ne te Hypocrita
Cuditur in te faba
Ne te mordeat serpens Jesuita,
Quem generauit piorum peruersio
Fugitas Albanum et Albanistas
Colonia te faciant aliena periculo cautam
Ne tibi obueniant
Virgo inuiolata
Bonis exuat et vita
Etiam atque etiam vigila.
Qui peior Martino et Lapista
Hyspanica inquisitio
Qui suas quaerunt cistas
Quę tibi Pasquillus prophetizat.

IV Audio publico edicto tantum in Insula Walchrarorū, ne quis in regnum Angliæ sinistrè virarium, aut mulieres probri quid iactarent, pœna omnium bonorum publicandorum.

VIII Eiusd mensis. Traiecti edicto vetitum (quod falsi rumores de pace spargerentur) ne quis de pace loqueretur, et ut in qui contrarium farentur tanquam turbatores pub. Literæ quietis puniretur.

Cur Philippus Necessario pacem volo, sed pacis nomine bellum minuitur reformido

De Luthero et causa reformandæ religionis sic scribit Iouius Lib. 4. vitæ Leonis X: Indulgentias veterum pontificum ad tuendam pecuniam mysteriorum, ceu plenè atq: affluenter proinde dedit, vt eidem sacrosanctæ potestatis elenchum daret, in quo etiam detestabili Legatorum auaritia detectus, qui se animas defunctorum magnis arreptis muneribus expiare à purgatorio panis temperare profitebantur. Prolatis enim indictis bullatis mandatis, per templa concionari solent; adeo vt hac impudenti corruptela sancti corpus & Germaniæ vniuersi doctissimi, cum pontificis piam benignitatem, tanquam auaritiæ fœderibus violatam indignarentur; inducto subinde Luthero ex Augustiniana secta fratercolo, qui maledicæ vehementique eloquentiæ dum in pontificem et Romanæ matis morbo inflammetur, emulgatis passim in dogmatis libellis, religionem euertit: vnde illi hæresiarchæ cognomen partum; non ambigua portasse cum laude, si in vnum tantū pontificem tanquam in malum, nihil turbatis vetustis rerum moribus inuehisset. &c

Vide Quam Lib. 1. hist. sua ex

De hæreticis quadam vide ap: Io: Coras. Mis. et Iurib Lib: 3. cap: 8.

Superstitiosorum vt olim ita et nunc multa manus obuia tionis; de quibus alijs quoque in Loris nonnulla annotaui: Quare satis in mensa Lucio inauspicatum vulgo fabricitur, vide Becan: Lib: VI Origin. Virgam primum in agrum cum occurrisset id omen atq: augurium putabant. Sol in die fois Cremonæ cum tumultu vide Scal. contr. Cardan: Exer: LXIII cap. V.. Quæ viatoribus mansurata vide ap: Horat. Carm. lib: 3. od: 27. contra fungi quid cauebat vid Plin lib. 3. pol. virg. de inuent: cap: 6. vide Gratiani Synod. capitula Tom. 2. concil. Superstitiosus Alfonsus eiusmodi superstitionum videtur ex malleolo quem vide tractatu de Sortilegio.

Suid. fol. 641.

Vide alia ad me

priorem folium sambuci.

XXIV. Ost Nundinas Francofurtienses videndum, et simul iter Italicum duum, proposetum perficendum, navem conscendi, comitantibus Episcopis Agrippinensibus: Cholino matrimo cum uxore Arnoldo Arylio; Joanne Gymnico, cuius et adorat non illepida uxor, alia quoq: nuncupulenta; Theodoro item Wieda, Carolo a Boia, Fernando Perez. Joanne Dortmuntio: pro victura singuli dedimus Italicum singulariter; in navi commilitonibus summopere grandinum sumebatur; rana vero in hospitio S. Romani usque comitabantur Daniel Brendel ab Homburg; et Wirandus Stgellart ab Obendorff, Maximilianeo de la roiret; quibus post genialem epulas valedictis, iter sed turbinis impedientis plenius ad presentius sunt.

Hadrianum orbi dedit-medicum Jo: Guinterium, qui comment. de pisse Balneis, aliaque composuit; et Galenum non mediocriter auctum et illustratum. item Matthia Curio et Jo: Wallendorpio V. D.

In via notavi Iter prope confluentes Vicum in campo ad Rheni ripam, monimentum rotundum pilis aliquot sustentatum vocant Comingstul, vide Mullerus:

Hortur hac sedes etiamnum regia parte.

Creditq: vulgus hic Germanorum reges, et Francorum electos, usque divisse.

Aridenaro non procul ruinae castri vetustissimi, Caroli magni putant contra Saxonas bellum gerentis.

Conspicitur et non procul a Bingio Ingelheimum oppidum, quod mille passus a Rheno abesse dicitur, patria Caroli cognomento magni, de quo sic Mollerus lib. 3:

Inde duplex viridi subit Ingelheimia tractu
Distant perminimo pagus et aula situ:
Carolus aeterno fastorum nomine clarus
Nec quem perdomuit Carolus orbe minor
Hic solitus licita fuerat statione morari:
Aptior haud animo Caesaris aula fuit. &c.

Multorum quoq: de reipub principum palatium fuit, nunc ruinis proximum: Junius Nomomagum antiquis finisse putat, hinc: tractum ad rupem usque missilig et monti contenderos habitasse. nunc vetula Ingelheimia palatino aliquando oppugnata; ex qua oriundus Sebastianus Munsterus vir trium linguarum et praecipue Hebraicae doctissimus, qui Germaniam patriamque suam diligenti studio illustravit: docet Strab. posteris de Iter Rheni in Frisia sua lib. 3. cap 3.

Ex palatio castro in regio flumine vulgo pfalz dicto. Spiegel in Bauch. l. 7.

ultimo

Henricum Carmelitam Spirit. cuius memoriae

consecrata: Sidem 2. conat. tradit Onuphrius chron. An. 948. et 958. pag. 81; et An. 748.

De collegio canonic. a Carolo M. et fundato, vide Cuspin.

vltimo huius mensis Moguntiam peruenimus, ubi: sub insigni Coronæ ranatu sumptu largiter: hic Petrus cum alio Romano homine desputo et impudenti Gemmini quæstionem vxorculam contrectare sicus quam honor patiebatur constituerant, sed rem propositum non succedebat; Gallia succulentam quoq: feminam adorti sunt, quo successu nescio

Quæ quod nos inter Anglicæ factionis Sonus est, Libertatis amatæ acta bno — libello rollingi

Apud eosdem telonarias statuæ erat Drusi sed nouæ, cum inscriptione; IN MEMORIAM DRUSI GERMANICI, quamobrem quidam antiquam reddiderint.

hic habitus angustorum Germanorum satis ostendit, et gentis seueritati rondigenus.

Moguntiæ situm elegantes describit otho præsul Frising. lib: Eneadum gestorum primo; et Guntherus Ligurinus primo his versibus, post alios:

Nomen ab infuso recepit Moguntia Moge.
Hæc urbs Francorum mediis in finibus, egregiis
Vtribus, arbustis, populo generosa frequenti,
Hinc stationes sua rhenus cornigit, at inde
Extendit rapidas fines procul usque Mosellam
Inf. quæ segnuntur.

De reliquiis Arnoldi Archiepi Moguntini, vtque primitus per decretum imp. Friderici ad aratrum sit damnata redemptis omnibus priuilegijs, vide Baronium Annal. in Christ. Ligur. lib. 1. et Contra Io Cuspinianum prolixe disserentem.

x Octobris 1484. nouo vel. vlt. sept: vel. Henricus Burbonius Namurcæ oppressit Turcum Ammiralij soldanj, vbi maxima pars eorum ipso duce periit.

Moguntia oriundus Johannes viri meritis viuili nomine et sexu pontificem scribit, Onuphrius, Platina, Boratius; Martinus Margantinus corrupte a quibusdam Benedictum vocatum tradidit; Boratius Gilibertum voratum scriptum reliquit; meminit et Guilielmus Gyraldus, refellitur eis Cyprianus sive fabula de Onuphrio.

Concilia hic celebrata sub Leone III pont: Romano, item sub Formoso, Steph. Pio IV, Onuphr: in Chron: eccles. celebrata Synodi Moguntinæ 1069. 1071. 1075. 1085. 1049. 888. 858. 848 834. 829. 813:

male ocreatos angulares q̃ putant, qui reseruant

vi. Leuc.

I. Cæsium mani Fl. mtramimus et ante hesperum Francofur: aduersus flumine pernenimus, stat vico in regione Buri nobantes antiquis thermis nobilis, nunc Aquis Badem. in nouo castro arcis quo ad cibum potumq: desiderabat, in hospitio te Wolfart putasset; mensq assidebatur, comidebatur, potabatur, ludebatur, tarta, alea, m tri. Francofurtum adest; vbi apud Colinum Maternum et Petrum Horstium ar. Gosuinum Gelenium sex dies versatus sum, Nundinasque toto orbe celeberrimas vidi, Missam antiqua germanorū vocabulo vocis ar autumni mdcxxiiii habitas; has Moguntiam transtulerat Carolus iv Imp: sed postea Francofurtiensibus reddidit, ex pacto cum Guntzelino postea, Hic Guntzelini insidijs Caroli vencho fuerat sublatus et sepultus in templo D. Bartholomæi sepultus, vt tradit Cuspin.

in st n. francorū Missa s. Joannis Salus. Ipsa s. Martini sit vetus.

Hic cartam fuisse vidi eo modo quo Hieron. Cardanus de scripsit, quem curiosus talum vitium adsalde varietatem discentibus, et Berauū Hermath: lib. 3.

lib. xiii

In templo quoq: dominicanorum vidi tabulam excellentissimi pictoris Alberti Dureri, elaboratam admodum, et floridō et nouum colore; quā erat depicta assumptio D. Virginis matris; Revelationem vero D Pauli, et d. Catarinæ clausuræ demonstrabant, videbatque ad infimum alta hæc inscriptio:

Hanc tabulam si Apelles vidisset pictam diuinā Alberti manu, palmam ei cessisset superatus arte vera.

Alberti meminit Des. Erasm. in Epistolis.

Francofurtum olim priscis Germanis scriptoribus fuisse noratam haud obscure, scribit Lips. epist. 1. Cent: epistola x. vidi hic carminum rubricatorum, ad mediam vsq: etatem haud tam, puram vsq: aliud et motione animal duxisse, nisi omnia dubietatem stupido sermone adeptus sit.

vide Lycurini lib. 1. Guntzelinum. et vetustes Germ. ac Francofurt. scriptores passim

Gignit Francofurtia viros eruditione præstantes Wolfgangū Fusium, Jo: Fusanū Jc; Joem a Glauburgo Jc, quod pr quoq: hic docti fuit Eccl. Rodiens.

Franciscum Modium Brug. Hic vouui, vt cum Alberto Leonino Vltraiectino familiaritatem quandā contraxi.

Francofordiam vt alias urbes docto carmine laudat Scaliger pat:

Concilia hic varia celebrata vt Aº 1007. 1024. 794.

Multa laboratis debet FRANCOFORDIA fulcis:
Multa racemiferis vinea culta iugis.
Huc Italus patrijs mixtus pastribus orbem
Aduecta huc stupida est Gallia magna suum;
Hic oriens hic terra nouis comperta sub astris
Agnouit Genij femina plena sui. &c.

VI. Assump

VI. Assumptis fuit Jo: Lonio, et Nicolao Merkelio rontiranis, et Jo: Francisco Bibliopola. Romano, Itis mgressus sum.

VII. Heidelbergam pervenimus; palatinorum Genealogiam dat Munsterus in sua Cosmographia, quam et veris Ejus effigiebus descriptionem ar effigiem: sic Ruprectus Rupertus primus Jor Epit: Robertus dux Bavarie comes Rheni Palatinus Romanorum rex iustus pacis et religionis amator, dignus deo visus qui p iustitia pateret huius sacre edis et collegij institutor; hic cum castiss: conjuge Elisabeta Ducis Montis Burgrauia genuit. Hinc Wilelo occurrit oppidum Palatinatus — II Leuc.

IV octobris appulit Lyburnia dicta Albione regina cum sex filijs et fratre Regie et Collegiorum Cantuarij Cantuar. Roma

Inde Landsbruck oppidum presulis Spirensis mediocre; post qd. — I Leuc.

Sequebantur aliquod oppida ignobilia palatinatus; ut Obstat. — I Leuc.

Heilse, Bretta vel terminus hic regionis mediocre oppi — I Leuc.

dum, et patria Philippi Melanthonis viri doctissimi, de qua sic Camerarius ad Melanth. Venerat e patria quoq: Brettide frater eode. Effigies Philippi cernitur ad Turrim depicta, dicitur: filiam hic etiamnum habitare; postea Jor cum Regia Londra

In Hodoeporico Hiemali 1557.

nit; Quantum omi debet Germania tota Philippo

Tantum etiam Ramo Gallia docta fuit.

in Gallicis

Fuit et Samuel L. Legatus Britannus.

Quidam nomen oppido inditum putant a Britannis qui Helenam et Constantinum struxi, illic consederint.

extra portam vidi monumentum sexcentorum virorum pro patria occisorum, qui ibi publicum meruerant sepulcrum. Tum occurrebat post medium milliare monasterium quondam — Illinc quida nostri an recte dicebant.

pulcherrimum Museum in Ducatu Wurtenburgensi, Jor Lorum monachorum occuparunt primcipis decreto studiosi Academiae Wittenburgensis. Fundator Quod videtur fuisse Guntero ejusdem ejusdem Spirensis et comitibus a Lyningen, vicina an

Munster. lib III.

num Christi 1130, bid: Spanh: ad sextum Auct: Belgic:

Principibus Wurtenbergensibus fuit struxit Monasterium primum sub Conrado II Imp: ex Italia in Germaniam primus Hohenstaufiorum familiam, et duo filii Conradus, et Bruno sub Henrico 4 Imp: vixisse reperiuntur antiquissimi comites hujus familiae. Ebergardus vero Barbatus dux primus fuit creatus a Maximiliano Imp: Tubingae natus A° 1495.

primceps palatinus rector immensis annis nove Fredericus Casimirus sub tutela Johannis Casimiri patrui curatus fuit in religione reformata, summa cura et diligentia, qui neminem ejusmodi vocatum adire passus fuit, imo quod ajunt di dedit praeceptum comitem, qui mores ejusdem observaret, sicut Jor Virtuosi bibliae religionis publice professionis.

Aeneas Silvius libro II Com Alphons: scribit comites Wurtenbergenses in Suevia late imperare, et potentia multos principes antecedere, at magnificentes et improbi habentur: qui neque Romanam verentur sedem, neque

nigrq Cesares optemperantur imperio
Acleto ar Martii subiectos Germanos vanit pontanus his versibus: Hanc contra iacet algenti Germania campo,

Dimes aquis, dives nemorum viridantibus umbris,
Saevarumque ferens facunda altrixque ferarum a-

De bello Getico lib. 4. At Claudianus . . . Germania quondam

Illa ferox, populis quae vix mstantibus olim
Primoribus tota potuit cum mole teneri

Sunt qui a Teutonibus Romanis quos Graeci vocat Bretholinis in libris Austriados, Duris Obvirtenbergenses deducant, quod ut refert Sperlingius in Lindey portam: Et Videndus Nauclerus in Chronicis: Ab initio comitatus nomine tres habuit regulos primus Franci, secundus Teutelsparchi, Tertius Friemyge vel Lud vocabatur; Verum postea in duas partes conflatus est, ut nunc Stutgardiae, alius Urseli praesidet.

Dionisius de situ orbis de Germanis sic vanit versu 295.

Λοιχά τε φῦλα νέμονται ἀγαυρῶν Τεμμαvδν. ι.
Albaeque gentes habitant Martiorum Germanorum.

r At Manl: Flava Ceres ingentes surgit Germania partus.

Germani Arabica origine: Lingua qua Mauri et Afrani plerique a Saracenis muccta vitiantur fratelli significare videtur: Ser n. Ant: Franciscus Cremi Corsus eo libello quem de expeditione Tripolitana diversa vulgari lingua scriptum; et mozi del Fola vennezo il primo giozno tome erano soliti, e disseo di voler continuare, e star sotta Via Germani Germani, che vuol dir esser fratelli.

Iuvenal. Caerula quis stupuit Germani lumina, flavam
caesariem, et madido torquentem cornua cirro.

Vide adscripta quaedam de ingeniis et natura Germanorum apud Bodin: in his: methodo cap: V: de earumque industria 146. pag. Lucanus Teutonicos vocat. lib. 1. cursumq: furoris Teutonici pagina 19.

Circa annum 1240 Lingua Germanica coepit brevi Latinis characteribus et Germani sub sanctorum nota in Baptismo recipiunt impositione vt Pontac. 2. Chronol. ex curione.

Dorpwic quod Lantlamuchen vocant Germani sub Friderico III origine videtur fabulae, vt de Cronicis colligere licet:

Cum stirpe Lodbrensis sal conferre tentassent illud oro impositum morbos plures tendebat et ea quae cum Ger salista recepit unde de bellum vendax similis infectio salis ea pecora aliquoties corrupta.

x. in vtrumq; vidimus Lutzingen pagum wittenburgensis agronis, Flingen et Freimingen oppidula, Witt. / Canstat. runtab Trogerij libris Cimr occurrebat, do qnâ videndi, tumulus in suâ Batauiâ, memintqne. Mullerus hoc dixerit. :

Inde LEG. ANT. STATio petitur venerandæ fluentis
Vrbs modo Canstadij nomine dicta veni.

Ad Nicrum Exiguum vbi scribit.

½ Leuc.
— Leuc.
III Leuc.

a fol. 128.
b Lib. 2. descript. Rheni.

Tiziehom quoq: pagus Witt. vbi quietem sumpsimus.
XI Erlingia Vosterbus dicta Legio Gemina imperialis ciuitas vulgo satis, Basilica hic restaurabatur Senatoria, muro cincta. Ao dom. CIↃ CC LXXXV, qemadmodum Rigebarg. et Ewig parb.
Plouchingen pagus Wittenbergensis, qnemadmodum Rigebarg. et Ewig parb.
Kippingen sus Geppingen oppidum Wittenbergensis Duratus Leg. Gem. Jun-
Geislinga ciuitas Imperij; de hib ita scribit Beatus Rhenanus:
Apud Germanos vicis et aruis nomina plerumq: nobiles familiæ indide
runt: vt Etzelingi, Geppingi, Geislingi in Alemannia memoriam sui reli
querunt, vicis constructis; quæ hodie oppida videmus. Geppingen au
tem rendiderunt Domini Staufenses, habetq: balneum aqua ama
ra. TEGEE Munstero; qui vetustior quod Senatorat adde Gesnerus de Ptem. Germ.
Geppinga dicitur secundus Marcel. Marcellinus qui rontra nonum Gre
gorianum Kalend. scribit.
Ex Sneby mscript libro. fit mentio Sclauy qua dicit villam Dioces. Augustæ Vindel.
XII. Verspring pagus Vlmensium: post hæc Vlman peruenimus, ciui
tatem Imperij liberam, ex gente Alamannorum aut Suenorum,
sed ab eis Vlmenses dicunt. Sueni nomen habere dicuntur a Sue
no Tusconiæ rege, qui apud suos regnauit secundum Berosum XII
annos; Fuitque hic vetus regio hinc Rhenum, quam a Rheno trans bi
tra Albim extendere auctor est Strabo. Meminerunt præterea
Suenorum Cæsar, qui maximam et bellicosissimam Germanorum omni
um gentem e pagis habentem scribit; et Plinius in natur. histor: Cor.
Tacitus qui multa magnifice de suevis, quos tantum a ceteris Ger
manis, quantum mgenni apud alios genteis a seruis discrepare narrat.
Mela et quare mirer Munsterum Suenos Scythicæ populos di
cere, qui ex Liuonia et Prussia egressi Alemannorum regionem
occupauerint. De Suenorum regibus ac duribus multa Mu
nsterus lib III Cosmogr. Germanorum regia sunt apud Siluium
Æneam in orat de bello contra Turcas, et Bapt. Mantuanus canit:

Gens fera contemptrix animæ. ac olim Manilius
Flaua per ingentis surgit Germania fractus.

belli Gall. lib. 1. 4 in princ.
Lib 4. cap. 12.
De moribus Germ. et Annal. 1.
Lib 3. cap 5.
orat. ex Turcas
Lib 4.

Vlma nunc ciuitas munita manibus et propugnaculis validis, ad damnũ ripuarij; insignem habet rempublicam. Dedicat olim Carolus magnus imp. Zant regionem Abbati, a quo dus nabat; sed tandem aucta a Monachorum iuredi subduxit, et suos sui iuris effecit. Anno Christiano ∞ ccc lxxvii, quando coepti et aedificari sumptuosum quod Straminum dicitur templum ũ turri amplissima, consumatumq: A° xpiano ∞ cccc lxxxviii: impense quae in hoc sunt consumptae dicuntur asscendisse ad nouies centena aureorum millia. Fuit haec ab imp: Lotario Saxone diruta, eo quod partes Conradi Sueui sequeretur, qui occidit A° Christiano ∞ cxxx. Aedes habet magnificas parochiales emblematum picturis ornatas; varias tabulas. Religio nunc exercetur a reformatore dicta Lutheriana, et tamen vestalium coenobium, et aulam Theodoricum Equitum. Organorum instrumentũ summo in templo audiui diuinę potentiae artis. Vidi ibi ministrum puerum Baptizantem, caeremonias patriã linguã sed eodem fere quo Catholici Romani ritũ fiebant, Erata: mystes albã digitã vsq; mãtus. Sunt in pretio libelli memoriales Guinde runtatis et gypsatiles. Hic Martinus Buceus ecclesias constituit, et religionem reformauit, adiuuantib. Joan: oecolampadio et Ambrosio Blaurero A° Cɔɔxxxi. Flumen et ante meminì Zant praeterlabitur Tambach, qui et Ister dicitur (quum octeribus quoq: Adubanna et Mentha a fuisse traditur) maximus Germaniae; qui longe ex Rhetijs Alpibus, Munsterus vero scribit ex magna silua pago Constantiensi prope Curiam ortum sumpsisse per Sueuos decurrere; fragmenta ereptis nauigabilibus annibus, montem ante vndecimum oriuntur oriri Arnobius, scriptoris consentiunt.

Datũ Abbati zant. mlib. aureorũ

vide Ausonium in Epigr

vide Strab. lib. 7. in prin

Traiecti

xii. die Michaeli angelo sacro Traiecti Batauorum celebrati sunt nuptiae Jo: Philippi Baronis in Hoochstaxen, et Franciscae Reinoldi Brederodij Astae ac Cloutingae domini ex Helenã a Mandersscheit vestali virgine, filiae, in aedibus Expectationis quas nunc Marsiacus inhabitat. Familia Baronum de Altstaxen ad unum Vltronum Philippum contracta erat, qui ex duabus vxoribus genuit filios; Albertum, Jo: Theobaldum, Jo: Philippum, Jo: Leopoldum, Jo: Vlricum: prior vero vxor cum labidinis infamia laborasset repudiata, altera fuit superinducta, ex qua sit natus Straminus nuncupatus: (Jouius meminit Altstaxi Hostium tyrannorum interceptoris, viri ingentis animi ac multis in locis bellicae virtutis gloriam consecuti.

Jo vit. Leon lib. 3.

Quam studiose et affectate Sueui ac Alemanni signa sua in omnibus adhibeant, et retrorsus Germanice pop: sibilantem Zant litera explodentes irridant, vide Beran: Hermathenae iii.

Baronum Altstaxonum antiqua familia: nunc in nonnullis antiquis equestribus in Germania celebratis libris Friderici dom. ab Hohensax A° 934. interfuisse, Wolfard. Baronem 942., Wolfgangum 1165; Leonardum 1392.

xiii. Ad of

xiii. Ad oppidulum Guntsberg fit auctior Danubius, ubique navigabilis effectus; huncq; ubi navis qui secundo flumine Ingolstadium deferuntur. Guntsberg oppidulum est Fougg. Episcopatus Augustensium, in ditione Ferdinandi Austriaci Comitis Tyrolis. Hisce in locis rarum omnium non reperiat riverarium sed parum palatum modo respondentem requirunt, et raro satis bibunt. Catolica hic Romana exercetur religio: hic vidimus plurimos praejudicissimos mercatores bratorubus magistratibus se prosequentes, vulgare per Germaniam ubi exercitibus circulare consuevit. Ejusmodi genus hominum gentis scrutate requiuntur.

iii. Leuc.

Habent et hic Fuggari simum collegium principis patronisq.

Sequitur Lorrach pagus amplus et oppidi instar lobe pluribus tuti, mox Inspruck pagus.

i. Leuc.

ii Leuc.

Hic die demisso Domi mea. et pernoctavi pertubi Wilhelmi Abbatis Ottobeurani, una cum familia.

Circa hoc tempus Senatus Ultrajectinus promulgatus victoriae: fuere Cons: Petrus Ruyschius III, et Gerardus Reuninck Deventerius II. XII viri litium dirimendarum: Jo: Jacobus Leemputius, Arnoldus Hesselinius, Amelius Amstelius Nimdenus, qui factus consiliarius Hagiensis amo sequenti: Jacobus Tatius Amerongius, Cornelius Doeuerius, Gerardus Donselarius, Hermanus Westerius, Henricus Rietius, Maillardus Cuperus veterus, Cosmus Jacobus, Gerardus Wilhelmus Plosius, Jacobus Ryckius et quatuor Gisbertus Antonius Voorstius, Conradus Struckius.

Hic Remigio olim sacro, Robertus Dudleus Leycestrius superiori et sacro fonte proles suscepit ex Atheniensi Rhea sacerdotia.

Leycestrius absolvit eodem tempore Agnetem Manfeldiam Gebhardi Truchsij uxorem ab arrepta proditorum Trajectinorum, qui eam aliquamdiu magno sumptibus adjutis ad suos custodiam satellitibus custodiebant, et ad maritum in castro Zutphano morantem misit.

Carolus Tullius praetor urbis per tempus nobilitate Transilvanos in situatio seu Bohlderman congregatos comprehendit, inter hos Wilhelmum de Culemburg et de Rysemburg; Bartholomeum de Wael, Frederecum de Nyevelt et Lambertum qui tamen eodem die relaxati sunt. Fuit inter alios Leonardus Fronsbergius vir ingenius qui edidit librum de re militari lingua patria, vide Gesnerum. De Danubio quem Istrum Greci plerique vocant quaedam vide apud Arrianum in Vita Alex: lib. i. pag. et q.

De bibliotheca Augustana, quam Fuggeri ubique gentium antiqua scripta et monimenta per Bartol. Amantium et Petrum Apianum diligenter immenso sumptibus conquirenda curarunt, vid. Aug. Roman in Bibl. Vat. append.

Intravim

Vide Lazii de regnb: Rom. lib: xii · sect: ca: 1. pa: 1088.

Intramus deinde Augustam Vindelicorum / Hodie Ausperg, vt affirmat Bilian. Pichgermeris vide vespergense sub fin: vol: 308, ciuitatem Imperij Latinam amplam, diuitem, potentem, pulcram, & primis Germaniæ, ad Lyrum. Eius originem vetustissimam fuerunt, et a diluuij nimirum temporibus deducunt; rectum autem est Romanis olim armis munitam, et Vindelicorum, qui in montibus (vt dum Strabonem rampsi) habitabant Rhetis Noricisque finitimi) raptum fuisse. Tamaria habet non mediocrem, et fontes Limpidissimos. Magnentium comitem, ordinum Augusta Spolium militibus dedisse, et purpuram assumpsisse scribit Zosimus. Ædificia augusta hic vidi plurima, et præcipue Fuggerorum nummosissimæ familiæ, quod vt suo tempore destruxit B. Rhenanus in Epistola Germanicis suis addita: Strabo author est tribus Roma millib: Augustus Cæsar missis veteranis Augustam habitandam tradidit, quo in loco Varro rastra sua habuerat. Lib. 7.

Ad Epist: Beati lib: x. Epist: Nom: lib: xiii.

Lib iv.

Vid: Hier: Andr: Lyn viri Cimbri

habet sedem Episcopalem, et collegium canonicorum nobilium, Catholicorum Romanorum ritus, observant; summum quoq: templum ornatissimum; Varro de marmoreis tumulis meminit; in choro vexilla Imp: hic mscript: videlicet

In Aedibus meis olim Fuggeri fuere nunc Fugg: Berg.

CAROLI V. IMP: MAX: PII CATOLICI EXEQVIARVM TROPHEA,

AN: DOM: M D LIX.

ibique oratorium excellentissima picturâ ornatum, cum sepulcro et epitaphio; hoc addito elogio R. D. Ioannes de Werdenberga Præsul Augustanæ Vrbis. F. C. In portico templi ex marmore effigies, Adolphi Occonis Fuggij medici et artium doctoris viri doctissimi et Antiquitatis Rom: amantissimi, hoc distichum:

Quis ego qui Fuggis, cuius sunt ossa sepulti?
Regius Adolphus nomine dictus Ocho.

Monasteria hic quoq: plura sunt; Iesuitarum autem ædes magnifica, Fuggerorum opera nitent.
Basilica vrbis principia varijs picturis depicta sacrorum, victoriasque Cimbrorum Teutonum, Alemannorum contra Romanos pugnantium, monstrat. Mercurij omnis generis summa est copia, et nundinæ celebres ac numerosæ hic.
In summo templo Ottonis III Imp: intestina condita, et Henrici Bauari corpus: quorum monumenta multo marmore ornauit Fredericus VIII Saxoniæ Dux et Elector Imperij.
Quod antiquitatem vrbis declarat amplius Munsterus lib: Cosmogr: III; deinde plurimas hic inscriptiones inuentas, et Iouis Mercurij et Apollinis Cramio deauratos Lapides.
Ruderia Augustæ victoris apparent circa Wolfertshausen ad Isaram fl.
Hic recepta fuit religionis confessio Euangelicorum Lutheranorum quam Augustanam vocant.

Episcopi

Episcopi Augustani fuere Zozimus tempore Sigeberti Austrasiorum, et Rhetus durib, ar dagoberti Francorum regis filij, post quem sequuti; Bennethus Suevus, Dagobertus, Mamo, Louitgus, Viro, Winfridus sive Bonfacius, Translatus a Mogunt mus, quoq. pontifex, Zeso, Marcomanus, S. Wicterpus, S. Simpertus monachus, Caroli Magni soror genitus, qui primus templum mariæ D virgini consecravit, Hanto, S Theodogarius, vCalmannus, Wiggerus, Lauta, Adalbero, A° 871. Hildenius, D Vldaricus fil Hugobaldi Com Dillingensis, qui fundavit nobilium virginum Wuraixerion ad S. Stefanum, Henricus Com. in Gefensausen, Vdalgerus, Eutychius, Lutholdus, qui restauravit summum templum, A° 993. Vualterus, Gebhardus, Sigefredus, Bruno dux Bavariæ, qui ædificavit templum collegiatum S Mauritij Henrici II Imp. vocatum, Eberhardus qui et Ypso, Henricus A° 1033. Imbricus com. a Dilingen quo tempore Sugerus vocat a Ballhausen præpositurum, cum templo D petri fundavit. Sigefridus. Norbertus, Hartmuchus Baro a Lupfen Hartmannus, Walterus, resignavit Cunrado comiti a Boel et Lutzelstein. Vdalscalcus 1178. cuius tempore conflagravit Abbatia S. Vdalrici vel Afræ. Heytonicus 2, Sigefredus a Rechberg, Siboto, Hartmannus Comes Dillingens. Sigefridus de Algishausen, Wolfardus a Rodt, Degenhardus de Helenstein, Fredericus Spet baro, Vldaricus II a Sconeck, amannus Ducis Bavariæ Imp; Henricus Marchwardus a Randeck, Vualterus III de Hohenschlitz, Joannes Burchardus ab Ehrbach, Eberhardus comes a Kirchberg. Anshelm de Neuffen. A° 1421. Petrus de Schaumenberg. 50. præsul. et Card. Joannes II Comes a Werdenberg. Fredericus II Comes ab Hohenzollern 1486. Henricus a Lichtenaw, Cristophorus a Stadio sub quo religio mutata et reformata, quare vestrum Imi retro verba exscribit, tandem A° 1543. otto Truchses baro de Waldpurg Dapifer Caroli Imp. episcopus creatus, qui et sequenti anno Cardinalis galero honoratus fuit, qui et rebus redux cit cum Antoni Fuggerij et aliorum intercessione Cæsari Augustanensis reconciliati, et 150 aureorum millibus XII tormentis ar præsidio x mens. multum mulctati.

Prope hanc urbem Otto Magnus Imp. x Lechrombus cruenta Ungaros et Scythas magno prælio fudit, nostrio an in tyrii campis; quæ maxima et clarissima memoratu digna in tota Augusta et Latio regnum. Vide vitam. Vldarici Epi. Suburbia habet nulla. bello postea Germanico tempore Caroli V. Imp. demolita, quæ in plurimis expeditionibus Germaniæ, villas tantum suburbanas varas ruinas deletas præstat.

De antiquitatib. Augustanis plenè versend VIII lib. disserunt. XIV plz.

Vid. Vossium lib. 1. de Historicis

vi. Leuc.

XIV. peruenimus hoc die Lanspergam oppidum in finibus Bauarorum ad fl. Lechā siue Lycum, quod Boios ab Alemannis, id est Bauaros a Suevis distinguit. habetq; ex cataractam fluuii praeruptē, ex hoc oriundus videtur Ioan: Justus Carthusianus, qui plura in Theologia scripsit item Petrus Lansbergius Theologus. c

supra vrbis portam hoc ligitur epigramma:

Urbs felix, semperque Troiā felicior altā,
Bauaricum fortis tuta leone ducum:
Ergo bonus viuat Pyrrhum Wolfgangus meorum
Praesens monticolae sospesque salusq: cluens.

In summo templo ex marmore purpureo erat Epitaphium Melchioris Soteri I.V.D. ex a secretis Ducis Bauari; et Constantiae Peutingeræ, Sybillae siue Sorores Conradi Peutingeri Augustani, ad quem Alciatus sua Emblemata. Atque Ciriaci Webeci Ducis Bauar: physici.

Tassilo vero aliique Bauariae regibus ac ducibus Longus est Munsterus lib. 3. suae Cosmogr. cap. 365, Duces Guelfis quoq. Bauariae duribus rapsitq; sequenti.

Regnum Bauariorum duxerunt annos cccxxxii, fuitque primus rex Adalgerus, in Tassilo vero Suevorum filio denuo contra Carolum Magnum Imp. rebellante ius deferit, Ao dcclxxxviii. et deinceps posteritas Caroli magni tenuit, quamdiu et tunc nomen regium duraturum in Lotario per patrem Lud. pii Imp. regem Boiorum appellato; deinde venit ad Ottonem i. Imp. et dedit fratri Henrico, qui et ad Henricum iii Imp. peruenit. Welphi unde factio in Italia pestilentissima demersit nomen: et Rodulphus Welphi i. filius alter, genuit Welphum ii, qui Welphum iii, cui successit iv; quorum filius mortuo Cunegunde sorore qua Azoni Ferrariae Marchioni nupserat filio nouo Guelpho duratum restituit Henricus iv Imp. Ad post duratu ibi motus, et post xx ann. exilium reductis tenuerunt autem Welphi Bauariam cum amnis, quorum genitum Otiam duratum Spoletinum et Marchionatum Tusciae sub Friderico Imp. obtinuit. Carrionis explanator Welphos originem suum facit, angustis primum finibus ad Altorfum et Rauenspurgum, quorum familiam illustrauit primus Welphus cuius filia Iutta nupsit Ludouico pio et Carolum genuit Calumny Imp.

De Guelphis extat libellus a Camerario antiq: Lect: editus.

De Boiorum contra Romanos praelijs videndus vir Appian. in Celticis.

Rhaetis quorum ego nuper, multa vetustus liber, rectum Augustorumque orthographiam variam esse scribit, alij n. Rhetos, alij Retos, Raetos, Rhetos, Rantos, Rhatos, Ratos, Rhaetos, Beraunos et Rhetos i. terminos dedurit in Venet. et Hyperboreis.

Cic: pro consulari pro vinicia.

Alpibus Italiam munierat ante natura nec sine aliquo diuino numine, nā si illa additus Gallorum munimenti multitudine patuisset, nunquā ego vobis summo imperio domuisset praebuisset.

Ciriaci obijt Ao M.D.LXXII. et pater & natus Ciriacus Webeck Doctor & excellens artis Apollinea. Memmingæ pater, hic Boiorum principis et mi Alberti medicus familiaris erat. Filius hic corpus deponi elegit at astris spiritus vt viuat, te precante Deo.

xv Scongaw, oppidum Bauarię, quasi pulchrum eorei hortum, ad radices Alpium, et ripam Lyrę. iv. Leuc.

in valle Alpium non procul inde distanti est monasterium satis pulchrum Canonicorum regularium, sot dorant ordinis Augustiniani; qui præpositum habent mitrâ et pôdo insignitum; quorum ibi catalogus in templo breuibus epigrammatis, fuêre autem dui ante obtentu Frisingensem episcopū, sub cuius episcopatū non procul ejus distantem duxunt. Templum hoc est ædificatum vel potius restauratum Anno M CCC XXXVII per venerabilem patrem dnm Petrum Tanschez cœnobij præfectum sive præpositum. spectatur quoq. Bauarię ducum origo et progressus, nostio an sit Stromiada de quo Munsterus lib: 3. Cosm: pag: 349, et Spigelius Aº 1191 a Celtophone rondita scribit. — Fuit huius loci præpositus Aº M CCCC LXXVIII. Georgius Preumaze. — in Annot. ad Gunt. lib: iv.

In Rętico alpibus montes sunt plurimi ronuncati pinis, quorum poma oblongiora et molliora reliquet differunt a pinis durioribus rotundioribus arctioribus nucis, et minoribus; et rodis rotundis, alibi vero ex locorum genere sterilis est, secundum Cardanum; videndus plin: secundus: [illegible] hac forma sunt picea, pinus, rodus.

De Alpibus vide Herodianum lib: ii, et viii, in principio: de Alpium etymo videndus quoq: Beranus lib: i. Gallicor: in fine. — Est Augusta ędicula antiquissima a primis Christianorum temporibus, aucta a Leone ix Pont: Rom: Aº 1051, et D. Gallo abbati dicata, cum ad Oratorium affuit Henricus iii Imp:

Nummi qui hic cruti et nucati aurei, argentei aerei varij a Velsero enumerantur lib: 6, Rer: Augustanarum: antiquitatis item et inscriptionis apud eundem varia. Saxeus primum rotundus orbis simbolum: Tabula Jovis et adorantium: Mercurij statua cum marsupio et caduceo, ferro et gallo: raptus Gorgonis: varij columnæ striatæ: columbarum imagines: pondorum quidam fragmentum: equi bus simulatrum: Maciani magi: lapidum varij partes simulatris et imaginibus ornatæ: fragmentum pauimenti marmorei: effigies et picturæ apud Velserum: inscriptiones vero sunt plurimæ ex quibus unam atque alteram addo:

4 in add. prælim 19.

MERCVRIO
CVIVS SEDES A ERGO
SVNT
APIVS CL LATERANVS
XV VIR SACR FAC
COS DESIGN.
LEG AVG PR PR
LEG III ITAL
V S L M.

IVL VICTOR
NEGOTIATOR
QVONDAM VESTIARIO
TESTAMENTO EIVS
IVLIVS CLEMENS
AQVILIFER LEG III ITAL
FRATER EIVS
F C
D D.

D M ET
PERPETVÆ SECVRITATI
CRASSITIO
CONSTANTINO
INFANTI DVL
CISSIMO QVI
VIXIT ANNOS VII
ÆLIVS ÆLIANVS
ET CRASSICIA VRSA
PARENTES FACIV
ENDVM CVRAVERVNT. posuer

VI. S.

m Leuc.
- Leuc.

/ postheo Amergabe vel Amberg pagus Bauaricus, et Episcopat. mo
nasterium Virginum nobilium; ubi montem altissimum dissen
dunis: frigidum esse Iuste in loris mirant carmina ve
tustis ritibus conspersa, et seco in Octobri Septembrig. rol
lectum frumentum. Montes vero passim abietibus et
pinis (domos vocant Galli sapin) abundant; unde Tarpei
nus mons sacri genus abundè stillat. Domus incolarum ex in
tegris rotundis tabulis quas pinis constant. Est in itinerario
antiquo Ambra xxvii. M. ab Augusta Vindelicor. distans, Aventinus Pois
ius Amber vocat; vide Velserum Aug. Antiq. lib. 3.

II Leuc.
Parrodunum in Not. vocatum tradit Lazius de rep. Rom. xii sect. 2. cap. 2. ubi et de Inviio et Ambra quadam.

Parthanum vulgo partenkirch, oppidum olim nunc pagus Rhe
tiæ, de quo Georgius Fabricius;

Quid memorem spatium sed parui nominis urbem
Parthanum, Henricus sibi qua Leo tendere dextram
Supplicitez tristem Fredectum vidit: at ille
Quo minus trubres armis euerteret arces,
Cæsaris impedit felicia capta superbis

meminit hujus quoq: Itemq; Parrodunum Votud. Parthano M.P. xxx. Veldide
na M.P. xxx. Vipitheno M.P. xxxii. Svolauione M.P. xxxii. Eridicio M.P. xxiv. Tridento
M.P. xxiiii. Ad Palatium M.P. xxiiii. Verona M.P. xxxvi. Parrodunum id. Vesp. lib. vi.
Inviium vulgo nunc Mittenwalt pagus itidem Bauariæ ducis; Sic
Maximil. II. Imp. comitia primitus Germ. indixit. Rotra Turras Ao 1574.
Seneck sive Schefelt pagus ducis Ferdinandi Austriaci comitis Tyro
lis, ubi porta sive claustrum quod tempore belli vel etiam
pestis claudituri, ne quis tyrones inde. Templum sic sum
ma religione cultum ob miraculum, quod contigit anno
Christiano xo ccc lxxxiii; cujus adhuc manifesta signa in
altari restant vestigia. Nobilis n. quidam pagi præfectus
Oswaldus Mulser nomine Crumb in Hodiernum diem ibi extare
fertur prodigium) eucharistiæ hostiam sacro solemni pastoris
de more sumpturus videns, a parocho loci voluit majorem
hostiam sibi dari, quæ tantum ipsis sacerdotibus servabatur;
at statim terra aperta fuit, ipsum ad genua prorsus ma
ribusque arcum arripuit, et adhuc memoriam digitorum
pedumque vestigia monstrantur; Cor miraculo diuturn
vitam emendavit, sic pio proposito monasterium non lo
gè ab oppido magnificum; hostia vero summo adhuc in
honore servatur. meminit hujus rei quoq: Georg. Fabricius:

miracula sancta

In pago Schefelde tuo monstratur ad aras
Sacrificus duro manuum vestigia saxo.
Hæc etsi quæstus (quid enim non egerit aurum)
Prodigiosa nimis vetustæ: expertia finxit.
Discite tamen moderatè animis, continere nullum

Quisq.

xvi post descensum montis arctuis et summe altitudinis, ager ii Leuc
est inter montes arctos, et quod mirum perpetuâ nive
horridos fertilissimus et planus, quem Oenus Fl. Ix primo
Rhetie Alpibus oriundo, irrigat. Ibi non procul ab ori
ponto, rupes marcessa aiterum, in quod Maximianus imp.
adolescens etiamnum rupicolam impetu quodam
impetu quodam inconsiderate etatis deductus, pedem re
posse nequiuit, domet tandem tertio die multis in summa
margine demissus fuerit, cuius rei est memoria cruris ibi
simulacrum repositum memorant. Quius etiam Munste
rus, Sabinus his versibus:

Fama tenebamus qua Spumifer actuat Oenus
Ardua carpentes sub iugu montis iter,
Cuius in abrupto per noctem vertice Cæsar
Diue tuus quondam Carole sedit anus,
Siluestres quando capreas damasq: bicornes
Actus in Aeria fugere rupe fuit;
Culmen et ascendit ruinis temerarius, vnde
Cum vellet potuit non reuocare gradum.

Georg: Fabritius Gemnicensis: ad scopulum peruenimus altum
Hic vbi sectatus ter maximus Æmilianus
Alta in rupe capras, finisset turpiter eum
Ni Deus ad maiora virum seruasset, opemq:
Auxilio agricolæ prene ipsa in morte tulisset.

Hutterus Austr. pa: 343. quod refert quomodo venandi studio mons
periculosis locis ductus, unde vix huius euaserit

Quemadmodum fuit facta Carolus Musinus celebrib, Item Thomas
Stadius qui poemata sacra scripsit Dicit

De valle beni Alpinque rerum vigil prealtis bid: Bossart. libro 8 ep: Beitol Austr. fol 69
In Deno antequam oriens Aquilam arripuerit est insula, in qua Ferdinā
dus Austr: suæ Philippinæ villam fecit magnificam, viuarijs hor
tis Ubique cultissimam. Hanc Philippina lepida puella ex Fug vel forum
gerorum familiâ, quam Ferdinandus innuens adeur semel bi
sam tam ardenter amauit; vt illam publicè nuptiis tamen
parentibus Augusta (vbi tum comitia agerentur) abduxerit
et ipsa mater uxoris semper habuerit, duobus deinde ex ea
filijs susceptis, quorum marchionatus titulo vnum, alterū
cardinalis dignitatis honorauit, frustra renitente Imp.
fratre (qui summopere laborabat ne tam dissimile fieret
matrimonium) eam matrimonio sibi copulasse dicitur, post

Tirius

n Leuc.

Pons ceni in veteri itinerario ab Hor. mersius vid. Velser. Augustiq. lib. III.

vid Andr. Lymburi Itineraziun

Thomas Egyezius poet. ceniponitanus.

N. CH.

cunq obitum secundam iam habet vxorem Duris Mantuani filiam. Ceniontum ymo pcenimus. Sobi Oenus nauigabilis effunditur, et tandem Danubium apud Patauium vulgo Passabo tanto rum impetu ingreditur, vt per longissimum spatium turbidum sum seruet, nec Danubianis vt ex colore apparet misceatur aquis. vulgo dicitur Inspergi; cuius pulcrior quam maior: his Ferdinandi Aula et regionis senatus, munda tota et ornata; est in foro templum auratum, quod multo fastu et magnificentia inditum peregrinis ostendunt, celebre ibi templum et ex maxima parte Minoritarum Franciscanorum, Sobi statuae Colossea Ducum Austriacorum aliorum: primipuum Christianorum, ex pago Mylda translata summo prio. temporib antiquitate artificio. Horum meminit his versibus Fabritius:

Non procul inde Ducum vultus (signa aemula signis
Lesbiacis) Austriadum, surgentesq: aere colossos
Cernas, et longo victores ordine regos.

quidam his inscripta nominibus: Sigismundus Karolus Burgundus. Maria Blanca, Albertus sapiens. Albertus I. Godefridus Hierosolimitanus rex. Spanis nouauro, coronatus. Elisabetha Sigismundi regis filia. Albertus Romanorum rex. Fredericus Austriacus, Fredericus III. Ferdinandus Romanor. Imp. Sepulcrum in medio templo Imp. Maximiliani: ex vario mausoleum marmore Alabastrite, aere, elaborum summa artificis docta manu, statuum nempe duos et rob gestab tantum habet breui urnb notatab; Epitaphium sic talo:

IMP CAES MAXAEMILIANO FELICI AVG. PRINCIPI TVM PACIS TVM Belli artibus omnium aetatis suae regum Longe clarissimo; sub cuius felici imperio inclyta Germania diuissima ipsius patria tam armis quam Literarum studijs plus quam vnquam ante hac floruere, caputque super alias nationes extollere coepit: cuius insignia facta, tabellis inferioribus quamuis sub compendio expressa conspiciuntur: Imp. Caes. FERDINANDVS P. F. AVG. auo patruo peroptimo colendo ac benemerito, pietatis atque gratitudinis ergo P. Natus est XXVII Mai Anno Dom. M ~~D. XIX~~ CCCC LVIIII. Obiit anno M D XIX. mense Ianuario. N. CH.

Vidi qui Gierot suo spiritu rum sacerdote audeu, gentis Legi in medio dignitatum ornatissimo, praefectum Legionis III Ital. transpectioni spectatum deputatae Tergesto consedisse, a quo oppido quae comitatum denominatum rudo, ibi

dem

dehi habetur, Durch Hertrad(hum) vopiscus et pollio alij: Romanarum rerum deficiente Imperio scriptoribus meminerunt & sub eiusd dispositione erant Oppidor stabilesiani minoribus, ponte olim sedem habuisse.

Est qr iam parlamentum et vocant sine camera Judicij Comitatus Tyrolensis, et superiorib Austrig.

Rodulphus filius Alberti ducis Austriae Ao XPAO CCC LX adiunxit hinc comitatum Austriae, namq comitib Tyrolensib habuit viduam, sororem, cuius & filiam nepos Meinhardus sine prole decedens legauit comitatum domui Austriae. Est vero ditissimus minoribus, et sub reditibus cum maximo duratis comparari queant, abundat n. Auro, argento, aere, plumbo

Quius die Veneris obiit. Quari & ipsi consumpto & labore Adamus Oranda diuq, ad arcana mysteria admissus requieuerat cum deo in aeternum; et qr carmine salutat extremum:

Iam nisi religio fatum spatiumq: vetarent
Et foret huc vitae certa statuta dies,
Te sequerer, nec tu sine me iam solus abires
Verduni aeterno federe iuncte mihi:
Ingenium iunxit, fecerat mors muda iunctos;
Corpore sed fotum non animo potuit.
Pars melior superest, fruar hac ego parte superstes,
Nempe etiam a tumulo vivit amicus amor.

Postquam hinc montem ascenderus, comitatus Tyrolensib amplius Lagus Maiorach occurrit, Undimus qr homines multum strumosos; quod quidam ipsis accidere putant; quod in tolle Alpium plerisque aquarum potitent sanguis frigidissimarum, meminit Rodum Gedesius Sabinus:

Sunt tibi vicicolae magni quibus uberis instar
crebra sub inflato gutture struma tumet:
E pulmone prius mi suspirantibus haustis
Nulla loquaturi promere verba queunt.

Et olim Iuuenal: Quis tumidum guttur miratur in Alpibus

Vide et Sextil. ad Hunc locum ingulogue in pugna mussat obesa. Bartolini Austriados lib. 4 nec procul a principio: et lib. 21 Laz: lib. 12 R.R. pag. 1246.

Non longe hinc mons promin sunt pyremeus vulgo dicti pyrnberg; fortean a Brenno Gallorum duce, qui Italiam occupauerit, castauerit, nomen habeat; montis huius meminerunt plinius Caecilius, Dionysius, Bassus graecus Epygrammatum scriptor, & Rhenanus, qui nomen a roboris fulminis ignibus deductum putat. Ego montem hunc pedetentim ascendentem, & ratheris frigidorum sensi; habitant hic plurimi capoti, qui mirum in modum murrhosos hos montes perambulant & raucedine damaq: vexantur. Flumen autem dicto Brenno, Brenneb, nonnulli, Alpium nivolab Eminentiae, a quibus fortean nomen inditum monti: Carmen et hunc habet Junius in suo nomenclatore de Brenno vid. Boran. in Frantirid lib. 1. vide et Lazium de rep: Rom. l: XII. sec. 2. c. ult. Fabius de poet. Gestian. 12.

Ad mon

in Aeneliano

Memdo vero Carinth duy Aldefimi et Tyrolens. comitatum sibi vendicauit Leuidato obstyriam ottone +

Strab. ad Caed. exer. 80 cap: 2. Gutturo nes vocat. vid. Bod. meth: c. 5

vide huius causas ap: Kaulmann Lib: de Hermaph. 1. c. 12. in fine

Bartolom. pa: 88.

a Lene

in Panegyric. in Carm. de situ orbis

Lib. Germ. III.

Lib. 4. cap. 12

II Leuc. Ad montis finem tributum soluitur comiti Tyrolensi, ipso ubi porta Hoc distichon insignita:

Cæsar in Italiam quo venit Carolus anno
Cincta fuit rigidis nostra Vienna Getis.

Huic proximum hinc in ære sculptus stat congressus Caroli et Ferdinandi fratrum, cui epigramma tale:

I. CAES. IMP. CAROLO V P. F. AVG. EX HISPANIS ITALIAQ
susceptis Imperialib. coron. aduenienti et FERDI
N. CH. NANDO Hungariæ Bohemoq. regi e Pannonia
occurrenti; optimis principibus, ad perpetuam
publica lætitiâ memoriam, quod fratres ante
an. VIII digressi summis inter mortales honori
bus, regnis, triumphis, aucti, hoc in loco salutis
complexique perstitosq: commenerunt. Anno Sal. M D XXX.

FRANZIVS. FREDERICVS A MONTE. NIVEO STENACI
præfectus mandato regio F C.

I Leuc. [XVII. Starzingen oppidum comitatur Tyrolensis mt. raui mus; ubi dimes vena est metalli, et boni cudunt nummi, inscr. &c.

IV Leuc. et Brixinam, Sabonam veteribus dictam putat Junius; alii Brixinum, ut Leander Albertus: est autem sub imperio Ferdinandi Austriaci; episcopum vero sit, cum Aldrianto Communi, Christophorum Madruccium S R E Cardinalem: Georg. Fabr. Sublaunionis olim habuisse nomen putat, hoc versu:

Brixina: antiquum nomen (nisi nomina fallunt)
Sublaunionis habens:

In mar. Tarus. vitul. 1578. obiit Tiburtium regni sui. XXXVI. am. Brixini in Norico creat. papa Gilbertus de Corrigia Clun. III. non. Septembr. vulg. Sampso

Nestro ad Aesarum amnem satis ampla, sed non admodum populosa: Brixinorum vocat Cuntzius hoc versu:

in prin. lib. 2 Ligur. et 4 mar. fin. Proxima Brixinorum famosi nominis urbem.

Abbas vero Herspruggius Brixinam Noricam vocat, ad differentiam alterius in Lombardia quæ Brixia, sub Venetorum imperio; fuit quius olim Sebastian. Speranius antistes, cuius meminit Spigel. Rheti usque ad Athesim summa tenent, et Italiam versus inclinant (inquit Strabo) unde apparet hos populos olim Rhetos fuisse appellatos, Veronam et Comum usque. Vinum quoque Rhæticum inter Italica commendatur in montanis illorum radicibus nascens, ut idem scribit Lib. IV. Lib. 7.

Erat Brixiæ quidam versificator Teutonicus monachus, nisi fallor Naso, qui multa in Cuntzianos edidit vulgari lingua promptata.

Episcopus hujus urbis fuit etiã Georgius ab Austria Max. Imp. filius Claud.

Hinc clausam oppidulum, et Bottzngo Germanis Italis Bolzanum, castra Batauica vetustus fuisse putat Lazius. cuius meminerunt Ammian. Marcellinus, et Scotus auctor cod. praefect. consul; Blondus Bauzanum appellauit, quem et Helias capreolus; Agnoscit Dominum Ferdinandum Austriacum; Inrola propter Italiae armatae vtra quae Regnum mtolligunt. Frequentatur certis anni temporibus conuentu mercatorum de Italiâ, Gallâ, Germaniâ, Dalmatia. Perlautum est oppidum et fecundum, cui allnit Sarca fons violentus, qui se mox procul Atesi mergit, cuius meminit Sabellicus et Leand: Albertus in sua Italiae descriptione. Agor Bolzanius optimus, quamvis montibus mclusus vicinis ornatissimus, quae tantam omni voluptatis portigunt, vt cum ipsi oppido, tum immerso tractui circumiecto suffciat omne sterili, propter vegetantia frugum, fructus colliculi illi altissimi Alpium perangustae perpetuo vigent.

VOTVM
VENERI AMICAE,
ab Impetrato Italiam. factum.

Quae terram et vestis ^ florentia prata
Gramine, purpureisque exornas floribus agros,
Seu VENERIS nomen tibi, vel seu Flora vocaris;
Omnia restituens fecundo semina partu.
Da molles campos pedibus, da tardia siluae
Tristia odoriferis expellant mollitet herbis:
Hoc ego cum placidam dederit Fortuna quietem
Tum festis redimitus ero, tum tempora flores
Cingent atque sacris nostris candida templis
Lilia, purpureasque rosas gratosque Hyacintos,
Perfectumque deus voti mea munera coram,
Candidaque aurato conscribam marmora versu:

HANC TABVLAM SACRAE FIRMANS BVCHELLIVS ARAE
ITALIÂ REDIENS VENERI SVSPENDIT AMICAE.

Bauzanum dorat otho Frising: eps, fanique terminum Italiae Bonario; commendatque a dini Bomitate, post Tridentinum et Eppanum optimum: hodie vero Romani limitis sunum agnoscunt apud pagum Neuissum, qui distat a Bolzano v mill. Rom: versus Tridentum. Bartholinus Austriados lib. xi Tridentum a Vespasiano: Marmoris mscriptionem quae extat inter Bauzanum et Tridentum C Valerio posita dicit apud M Vellerum de antiq: Augusti et Vindel. et Lazium loco s in marg. annot.

Cum Sir

^ viridi

Horatius

ii Leuc.
iv Leuc.
lib: 12. Reip. R. Sect. 7.

Lib. xi. histor. hist. Brix. lib. 4.

Lib 8 Emm. in March. Tarui.

Cum hic locus sit relictus datum inveri desiderantibus, et ab omittendis in hiis rapsodijs videretur, catalogum eiusdem rerum praetorum, Strabonumque, sic vocantur qui de rerum dubitandarum, ab. A° M ccc lx literis antiquis descriptorum: — Habeo duo literas latinas, cum veteri scripto, D. Martini (quod paulo post rubrum fuit mutatum) de eor anno ∞ ccc° quando fuit praetor Fredericus de Rodenborch. Strabini vero; Jacobus de Lurtenberch. Fredericus Sandenbalch, Hermannus Tzwechlier, Ghiselbertus pellecussch, Hermannus de velde Harmannus Grabbaert.
Anno sequenti fuere cons. dns Johannes de Imstede et dns Jacobus de Lurtenberch:

A° VII. Johan Hoedeman Fronte Fred Sandenbalch Ghiso. pellecus
Allart Harmay Smart Adelbrecht de Dusch pete Bamb
Velde Hanway St Marty, Gerardt Voorsch Berbout ponte Ghisbrecht
Sander Galle
A° VIII. Johan. Harm Hoedeman Fronte. Fredericus Sandenbalch
Ghisbrecht pellecusch, Harmay Sanderdale Allart Ghisbrecht
Hermbrecht Egmbrecht Johan Hantzde Fredericus
Conde Damasch pont. Harmen Tydeman Dom Ghisb.
A° ∞ ccc. IX. praetor vt ex libris latinis scriptura pene fugiente
didici Johannes Bremensis. Strabinis vero Fredericus Sandenbalch, Ghiselbertus pellecussch, Alardus Sac, Hermanus Sanderdale, Johannes Stoppa, Wilhelmus Boutman, Petrus de velde, Fredericus Ofsekin, Hermanus notarii, et tres dus dictus pont.

Hutez lib. 3. de rebus Austriacis pa: 170. Profectus in (Maximil. in suis) ad effodiendas Auriffodinas Tyrolenses, quarum operi num 7400 explicatis sumptibus plurimis obuia venire tubetq tam. Sigismundo Tyrol. Comes erant subditi, in etenim provoluti Maxim. Ro: Regi patrimentu dixere, dona obtulere patinas aliquot aureas aureis et zenonib plenas ut partem argenti trudi 100 lib.

A° 1324. Jo[ha]n Jacob Widdericx sproet. herman Onderwijs borgms
Marselis van Cranenborch Lombrecht Hans Lombrecht
Joh[a]n Jacob Koutaert Warnaer Hans Huyghens bedde.
Joseph van damascus Arnolt bomdrop Daniel de prince
Lamberts Bartolomeus Aepgen van Luchtenberg
Koestyn Amelia Pieter Mynbrechts Joseph Hop.
1325 Jos. h. Widdericx sproet Herman onderwijs Willy Woetman
Albrecht de Vosser Widdericx Bartout pour Jacob Jacobs
Widdericx Godschalc de meestman Joh[a]n zanten Joh[a]n
van Woudenberch Widderick Albert Wouter van Voorstoten
Joh[a]n Antony.

A° 1323 Arn: vande breede sproet Jan h. Widdericx (mit dealders) bedde.
Albrechts Joh[a]n Albrechts Eymar Lombout met de gelen

A° 1328 Arnt vande breede sr: Humbrecht van Compostel Jan de Borch
Jan van Arnhem

A° 1331. Jan van Leuvenberch sr: Jan Widdericx Hembr. van Compostel 3 molenstede
pet. Mynbrechts Jan Antheun als vande Koenmarckt. Arnout
vande Weede Arnout Gunter met de Lobus.
1332 Jo: van Leuvenberch sproet: Johan van Wyck Joh[a]n h. Lochart
Joh[a]n Coeck Harmen Cockson Jacob vande Leytsmarckt Tydm.
Herbort Wouter van Voorstoten Jacob van Clarenborch Jan
van Leuvenberch Adam Jonckh. Bartout Ebernart Hendrick
de Witte
1333 Jo: van Leuvenb. sr. Gysb. bunter Weede Jan h. Widdericx Hem.
van Compostel Jan Albrechts Jacob vande Spruyte 3 Sonne. Arnt
vande Weede Jac: van Lochorst Knol van Driel Gierit Woutman Arnt
Gunter Wouter van Voorstoten Widderick Soudenbalch Schepe.
1334. Jan van Leuvenb. sr. Joh. h. Lochart Harmen Cockson Jacob vande Spruyte: Pieter van
Weede Jo: de Wael Pet. Mynbrechts Jan Cuyter Harman Jan van Leytsmarckt Pieter de
A° M CCC XLIII. Prætor. Jacob van Luchtenberch ridder. Scabini: Jan
Burgh Hoen, Gysbrecht dte Woude, Tyman Herbort[s] Adam
Soudenbalch, Tyman Storm, Henric vande Damme, Joh[a]n Schinkel
Joh[a]n vande Borde, Albrecht Widdericxsoen Gerit Drenkhe Ar
noudsson Abraham dte Coenmarckt. Jh Eyman Swodechin

// Woolff Jacob van Cla
renborch Ad. Soudenb. Bart.
Warnarts Huyghens Jan.
de Witte Jh Tydeman
vande putte

Sander na pynpleyn

A° M CCC XLVI. Prætor. Adam Soudenbalch: Scabini Widderick van
Drakenborch ridder: Pieter Mombbrin Gerard Woutman. Arnout
Gunter, Pieter de Wobcke Arnoud Kuchni, Henderick de Witte
Cerst Graubbert, Alphaer van Luchtenborch Godschalc. Arnoudsz
Jozijn van Lankstroon Jh Johan vande Spruyte. Wouter bunt
weede

K.

A° M CCC.

Aº ao CCC XLVIII · praetor. Adam Zoudenbalch. Strabini Tydeman Sroed-
1347 oredeir Zoudenbalch, Lambrecht Hoen, Tydeman Lorkart
Johan Grimkoe, Hendrik Wander Damme. Gherard de
Hach, Dideir vander Woerde, Jacob van Damasse. Albert
Dolre. Tydeman Droem.

Abbas Gertrud. Lob. Richelig de Sea Bilyga ray. ilis ad a 1032
dirptus sic scribit de Nymphaeo sive Bilsuinario Traiect.
Vltrajecti olim numerosus habuit habitq hodie conviu
zell. Christiana et quadris habitu discretu a cultu ribel
no ty Bilsuing satis dstingui pnt ab alys birettinu pallys.
Fcbrcis q mtte tot millia pcrcuntiu adeoq mtte ignis pentapol
pareba Segor inbemur m qua salua sanant aram suam.

1351. Jan vanden Spruce Sr. Lambrecht Hoen, Hendr. vanden damme
Gerrit de Hach en Engbrecht van Duve.

Aº 1353. Johan vanden Spruce Sr: Hendrick van damme Bartolom. Gunter
Ger. de Hach Roelant vander Steene

Ann° M CCC LV · praetor Johanne vanden Spruce Strabini Tydeman
Stradekin, brederer Zoudenbalch, Harman van Lorchorst Barthol
Bartholmeus Gunter, Alfar van Lichtenberg. Jacobs sone
Jacob van Damasse, Hoctard vander steene, Adelbrecht Dol
Gerard die Hach, Adelbrecht Alnekin, Ebernacr brauen
Gherard Dymbout.
Aº M CCCLVI.

1347 Aº Johan vanden Spruce Sr: Hendrick Zoudenbalch Adelbrecht brederen
Adelbrecht Alnekin Gerrit Dymbout

Aº ao CCC LVIII · praetor. Johan vanden Spruce. Strabini Hendrick vanden Bilde
Tydeman Zoudenbalch Johan de Wale, Florens van Hutphaus, beide
de Witte Tydeman broeder Andries van Duve broed. Zoudenb. Adelbrecht
Adelbrecht Alnekin Gerrit Dymbout Hendrick van langerack met
de Heuron et Ostrel. m alijs Ires de eod anno. Jan Heinrick Tydeman Zoudenb
Gerritsz Florens van Hutphaus met de Lobkens Tydeman van Lutkebur
Lund met de 3 Eyerkens. m al. Jan van Spruce Sr, Arent Alnekin H. de Witte
broeder Tydeman de langhe Abrecht van Vrede Wern. van Zuylenborch Fl. van Pallaes
Jan van Clarenborch
1359. Jan vanden Spruce Sr: Alekin Dol Herol vanden Bilde Joh. van Hamerstein Jo
Cathe Broet Adelbrecht Broederen, Harman van Lorchorst Barthol Gunter, Alfar
van Lichtenberch Jacobs Neemt Brugge Riddere Coeff Hazart Albr. Alnekin.

A° M ccc LXIIII. Vbernaut van Drakenborch praetor. Strabmi
Vrederic van Zoudenbalch, Johan vande Spuygle, Johan Lycboet
Vrederic de Bolle. Herman van Lorkhorst, Johan van Groenenbouden wt
de Hage Bartolomeo Gunter Johan de Wale Adelbr. Alnechin, Wernaut
Braem Johan van Hamerstein Florens van pallaes
A° M ccc LXIIII. Warn. van Drakenb. tym: de Lange Gerart de Bolle Aernt van
Velde Huyge Backe wt mer Cornijsche
A° M ccc LXV. praetor. Gerard de Bolle. strabmi, Johan vande
spuygle, Florand van pallaes, Arnoud van Lorhorst. tym.
Johan Jacobsz. fo: van Groenebo
praetor Gijsbrecht Gunter, Herman van Lorchorst, fo: van Groenebouden, fo: van Spiegel, Wernaer
va Drakeborch, Boudewijn de Witte, Wernaer Braem, Hend: de Witte, Tydema Maelbeckijn Alfi va Nyendale, Gie: Brouwer, fo: de Bolle
Frederic van Buorsbolle.
A° M. ccc LXVI. praetor. Gijsbrecht Gunter: Johā van Groenebbouden, Herma va Lorchorst.
Tydema Strodehijn, Johā vande spuygel, Bartelmeus Gunter. Wernaer Braem
fo: va Hamerstein, Heer: va Langeraeth, flor. bā pallaes, Arnt. va Lorchorst, Bra van Velde.
A° M ccc LXIX. praetor: Jacob van Lorzorst. strab: Johan van Groenebbouden
Bartelmeus Gunter, Jacob de cuype, Johan de Wale, Wernaer Braem
Hendrik de Witte Johan Grombout, Alfaet van Nyebbendale, Gerit
Vranrike, Willem onrede borgte Arnout proncb, peter Johan Stoutenzoens
soens soone.
A° M. ccc LXX. praetor. Gerijt Vrencke: Godfraet Vranckx, Tydema de Lange, Tydema
Zoudenbalch, Florand van pallaes, Gerijt de Bolle, Claes Vranckx, Arnoud vande Velde
A° M ccc LXXII praetor. Braem vande Velde. Strabmi, Arnoud vander Wel-
de, Huyge Backe, Margotken van Stripe, Gerrit de Bolle Gerijt
Alfaet van Nyebbendale Johan de Bolle, Willem onrede borgt, Ar-
noud pronck. Johan Hombout, Wautier van Colenberg, Jac. van Lorchorst
A° M. ccc LXXIII Braem vande Velde stout. Hendr: de Witte, Herman Lorchorst.
Johan van Groenebbouden, Jac: Cuype, Willem vander Weyde Wernaer Braem
Flor. van pallaes Alfaet van Nyendale Gerart de voorstoten Vred: vande Spiegel.
A° M ccc LXXV. praetor. Willem onrede borgte Strab: Jacob de cuype, Willem
vander Weyde, Wernaer Braem Hendrik de Witte
A° M ccc LXXVI. Willem onrede borgt stout: Tyman Zandenbalch Roetaert
vander Steene, flor. van pallaes, Huyge Backe Johan de Bolle Gerit van
Voorstoten Margotken vander Stube Jud vande Spiegel. Hende Mouter Jan
Gerrit de Witte Tydeman Cappellan
A° 1377. Wil. onredebrost. Sic. Ande van Drue Wernaer va Brake, Johā de Swarte Gysb. v Blomen
Wessele Jan vā Groenebbouden Garm. v Lorchorst. Warn. v Drakenb. Gerit Bolle Hend de Witte
Johan vande Velde Stout. Gerijt de Bolle fo: van Blokhoven, Vrederic van Drakenborch
Hendric van Hermalen, fo: van Arendburen. Willem Coy Hinricke Jan Hombout
Jacob van Lorchorst Magtelt van Stripe Hubr: v Vulen Gysbrecht v Bloemendale Hendr:
van Steyn.
A° M ccc LXXXI. praetor. Jacob van Lorchorst. Strabmi Herman van
Lorchorst, Bartelmeus Gunter, Willem vander Velde Wer-
naer Braem, Vrederic vander Spiegel, Claes van Loene, fo
Jan de Witte, Huyge Lycboet, Jacob van Groenebbouden
Johan van Zwieten, Vrederic de Lange, Hendric van Gent.
A° M ccc LXXXII. praetor Jacob van Lorchorst Strab: Margotken vande
Straete, Herman van Vulen, Willem van Meyden Volcpracht van
Amstenge Jan pot 3 potten; Herbert v Lamsweert Mart. de Lange Lubert.
A° M ccc LXXXV. praetor. Willem onrede borgte Strabmi Herman van Lor-
chorst, Bartelmeus Gunter; Willem vander Velde. Johan de Bolle.
Gerijt. Johan de Witte, Huyge Lycboet, Jacob van Groenebbouden
Johan van Zwieten, Vrederic de Lange, Hendric van Gent, Johā Backe Johā van
Lichtenberg. Verfyet met de Wapp by Lanstrum

A° M ccc.

K ii.

1367 Donderdag na St Thomas.

al. 1365.

a° 1370 nyl.

Jort. Witte

Huyge Backe, Roerhard van Lanserome, Vrederic van Oosten
Arnt Drinde 5 fo: Horst
1371 ijsd limitatis Gerijt de Voorstoten Vrijdag na Bamfatio

Peter Johan Stoutenzoens soon.

1376.

* Braem vande Velde
Jan van Johā Gysbrecht v na
Jan by Bloemendaal.

1379 Donderd. na S. Bury
onde 80

† 1384 yst mit Jacob de Lange
Jan Bolle Vrerik pronck. Florpallaes
Ryck 3 an Kerspel.

1385 Dijndag na Sct Lucas
Stout. Jacob van Lorchorst
Roetard van Lanstrum, Willem
van Meyden, Johan pot 3n
Backet pronck 8

A° M CCC LXXXVI. pretor Willam Onredewicht. Scabini. Volpracht van Amerongen, Johan pot, Willam Schade van Tulle en Hendric Trinder Gheldersoch. Bent procht. Jur: De Lange / Hendric de Witte, Roet: van Lantstroni Claes van Loen harman van Vulen / Willem van Mijnden / Jan Lubbert.

A° 1388. Wet. van Onredewicht Sch: Volpr. van Amerongen Joncheere / Jur: de Lange / Jacob vanden Ast / Gijsbrecht Vranke mette Gheb: Willem van Mijnden Bent procht. . . van Willem Claes van Loene met de Cruftas Mors [illegible] pretor. Gerrit Vranke als Wetsch. Jacob van Amerongen a la fesse

A° M CCC LXXXIX. pretor. Willem Onredewicht. Scabini. Hugge Lubbert Hendrijc van Gent Embrecht Pellicorsse Jacob Sloys sn drijpoon. item pretor Bern: procht Jodycti Jur: van Groenewoude Sch: Lange Lod: de Wale Gerrit Coman Gerritsz met accohijs Jan de Witte Godsr. Vranke a Lamb a Beaum bred. by Drakenb. Dirc vanden Werde
A° M CCC LXXXX. pretor Bent procht / Ju: de Lange Gijsbrecht Vranbbert Hendr: de Witte Jan Hombout Claes van Loene Herman Volmar van Mijnden Adolpracht van Amerongen Johan Lubbert Willem Soude van Tulle Gijsbrecht vanden Werde Lubbert Bolle met 8 Schult by Woerden Kronisten Jan van Lantsroon Gerbt van Damasche Jacob vanden A Janss Jan de Voocht

1391 & 1392 B. procht Sch: Hugo Lubbert Lod: de Wale Dred: van Drakenborch Jan van Zuyle Hendrijc van Ghent Gadub. Pellicorsse Godsr van Vianen Dirk vanden Werde Jur: Sloys Ref. van de A. Willig de Alendijc Joh: X

A° M CCC. XCII. pretor Bernt procht: Scabini, Gherit vande Masstge, Gijsbrecht Vranbbert, Johan Hombour, Gherit Vranke, Willam ouwe de Borgte, Johan van Arkendorp Herman van Vbulen, Willam van Mijnden, Jacob de Lange Johan Lubbert, Lubbrecht Bolle Johan van Lantstroni
A° M CCC XCIII. pretor Frederic van Drakenborch; Scabini, Johan de Vbbte, Hugge Lubbert, Hendric van Ghent, Embrecht Pellicorsse Johan vande Spijsse, Dirck Glentor, Godsgaf van Vianen, Dirc vander Werde, Gherit Coman Gherritsson, Willam van Arendarp Johan de Comin.

A° M CCC XCIV. pretor Bernt procht: Scabini Jacob de Lange Gijsbrecht Vranbbert, Johan Hombour, Claes van Loene Herman van Vianen, Willam van Mijnden Johan Lubbert Willam Schade van Tulle, Johan van Lantstroni, Gherit van Damasche, Jacob vande A Johansson Johan de Voocht.

A° M CCC

† de Comin

1392 pretor Jan van Zuyle Mr met desse mede Jan Heeren Sijmons Borgers, Jan de Zuyle Hendr. de Lange

1392 Bernt procht. Item Jan de Wael Sch. pilte Swaeby Joncheer Jan Barbe Gerrit de Bruyne Schep.

als Schilling

A° M ccc xcv. prætor Beernt proeyd: Scabini, Hugge Lycboert Jofan de Wolfe, Diederic van Drakenborch. Goedgraef van Wolmsey, Derck vander Woude Jarob Sloper. herfog Jarob Sloper, Alfaer vander A. Wbillem van Lindaep Jo han de Comin, pelgrim de Wale, Jofan Woutman.

A° M ccc xcvi. Prætor Beernt proeyd: Scabini Jofan Hembout. Engbregt Drambert, Geert Wenthe, Claes van Loenen Herman van Dunen Wbillem van Minden, Jofan Lubert Wbillem Bregade van Tulle, Jarob vander A Jofandsoon Lubbert Bolle, Jofan van Claerenborch Wbillem van Wbinkel

A° M. ccc xcvii. prætor Beernt proeyd: scabini: Alfaer vander A Wbillam van Alendorp, Hoban de comin, Jofan Woutma Hendrik van Dent. Diederic van Drakenborch Hugge Lubert Jarob van Groenewoude, Hendrik van Ghent, Gosfraeth de Wolmsey Derck vander Weyde, Geert Comay, pelgrim de Wale

A° 1398 B. proeyd ffe: Geert Wenthe Jan Hembout Claes van Loenen met de crucefix fo: Wbille Willem van Minden Wolbregt de Amers gen, Jofan pott Jan Lubert Bastaert Jofan van Lanfroy Geert van Hamaffen Jofan van Claerenborch, Willem van Min den

A° 1399 & 1400 ms Aprel. Diederic van Drakenborch Greut, Jan vander Heyden Alpert vander A. Jan de Comin pelgrim de Wale Jan van Claerenborch Malgrad pot pater Ruyfs fo: van Groenewoude, Lambrecht van Hamelsynde Derck van Houtan Wbillem Woutman Henric de Wit te.

Anno 1425. Jan van Lottelorst ende Claes Kloyer, poirte Mombre end. van Jacob
Godtb. de Comine Johan pot Willem van Zuylen / Hend. van Lutterhuis / Wilh
van der Aa de oude Aecht bij Amerongen / Lamb. peterse Hend. Hubertse

Anno M.CCCXCIX. Dese sent proeste Heynrick van Ghent, doen
Gunter Johan de Comine ende peterman de vrake schepene Johan
pot Johan Lottelorst Gerart van Damasschen Jan van Cuyckenborch
Alter vanden nu met den segele bij Gunter Heren Lotharts

Praetores et Scabini

A° Christiano M CCCC usq. ad M D.

A° M. CCCC Brant praetor. Jan Hombout. Gerrit Bedrike. Claes van Lienden. Jan de Witte. Wil. van Myndy. Johan Liebout. Wil. Strade van Tulle. Gysbert vander Woyde. Johan van Lantstroy. Herr. vande A. Sweder by Houdan. wert dootten. Cambert palde(?).

A° M CCCCI. praetor Brant procos: scab: Hendrik van Gent, Jan Hunter, Johan de Comin, Joh. Vboutmay, Gerit Coman, Jacob Sloyer, Johan.

A° M CCCCII Praetor. Brant procos: scabini; Gerart Vechtely. Jo Jan Hombout, Claes van Loenen, Villam van Mundy, Johan Liebout, Villam Strade van Tulle, Johan van Lantstroen Gysbrt van Damasse, Villam van Vbimsen, Herbrant vande A. Herder van Houdan, Gerrit van Damasse, Gerit

A° M CCCCIII. Brant Procos schout. Jacob Sloyer. Lodewyck de Valk. Vdalrick van Drakenborch. Diryck Hunter. Gysbrecht vanden Vbenden. Godstalck Vbimsen. Johan de Comin. Gelgrum de Valck. Matheus pot. Jonge Brant. Procos. Peter Ruysse. Gysbrt Jansen.

A° M CCCCIV. Brant procos schout. Johan Hombout. Gerrit Bedrik. Johan de Witte. Wolphert van Myndy. Volbrecht van Amerongen. Johan van Lantstroom. Gerrit van Damasse. Johan van Clarenbeeck. Willem van Vbimsen. Herbrant Vander A. Jacob van Lochorst. Claes Sloyer. Herbrant vander A. Jacob van Lochorst.

A° M CCCCV.

A° M CCCCVI. Brant procos Schout. Johan van Lichtenberch. Lamfroon Godstruit van Monster. Borchelmo. Pellicorne. Clerck. Onesse. Andreas. Johan Hombout. Diryck van Vechel. Vbanten Graelbert. Johan pott. Gysbrecht pot. Volbrecht Amerongen. Johan de Witte. Willem van Myndy. Johan Liebout. Johan van Lantstroen. Gerrit van Damasse. Volbrecht Vbimsen. Herbrant Vander A. Jacob Lochorst.

A° M CCCCVII.

A° M CCCCVIII. praetor Brant procos. Scab: Villam Strade van Tulle. Claes Sloyer. Henric de Witte. Claes van Loenen. dijnxdaeghs na S. Lucia

A° M CCCCIX praetor. Brant procos Scab: Johan van Lichtenberch. Broederic van Drakenborch. Johan vander Spuygel. Alfart vande A. Villam van Vblenbeeck. Johan de Comin. Dhongue Brant procos. Peter Ruysse. Johan van groenenbouden. Laurens van Bunnick. Dirck van Houdan. Villam Vboutman.

A° M CCCCX. Broederic van Drakenborch praetor: Scab: Volpraet van Amerongen. Peter Johan Groenenbeeck. Vondelick. Broederic.

vande

vander spiegle, Johan pot, Willem strade van Tulle, Johan van Lantsroone, Dirk vander Wijde, Willem van Wimsen yzebrant vander A, Henric de Witte, Claes dā koene Egbert parkroot. Donderdachs na s Joes.

A° M CCCCXI. prætor Friedrik van Drakenborch Strab: Loubbe rus van Hamersteijne Dirk van Goudach, Willem Wbout man en Franke de Witte.

A° M.CCCCXII. prætor Johan Craeyt van Lichtenberch: Strab: Matgen pot, Lowrens van Hamersteijne, Dirk van Goudach, Fran ke de Witte.

A° MCCCCXIII. prætor. Johan Craeyt van Lichtenberch: Strab: Johan van Lichtenberch, Johan vander Spiegle, Willem strade van Tulle Alfaer vander A, Willem van Alendorp, Goodschalc van Wimsen, Johan van Groenewoude Lowrens van Hamersteijn, Dirk van Goudach Willem Wboutman, Franke de Witte, Broeder Hubrechtsoon

A° M.CCCCXIV. prætor. Jacob van Lochorst. strabni, Johan vander Spiegle, Willem strade van Tulle, Henric Wbrecht vander Wijde Alfaer vander A, Willem van Alendorp, Johan van Damasche greeft Dirk van Goudach Franke de Witte, Broeder Hubrecht Heer van Lutkenhuse prætor Mouwer.

A° M CCCCXV. Claes Sloyer prætor XII viri: Willem van Alendorp, Johan Hombout, Willem Scade van Tulle Willem van Wijnsen, Lambert pietersz, Henderik de Witte, Franke de Witte, Broeder Hubrecht Henderik van Lutkenhuse, Jonge Broeder van Drakenborch. Absent bā Amelongh ende Godert de Cominck.

A° M CCCCXVI. prætor Claes Sloyer. Strabni. Goodschalc van Wijnsen Broeder van Drakenborch, Wolfraet van Amelongh Johan pot, Johan de Comm, Claes van Loenen der van Goudach, Willem Wboutman Johan ouwede dochter Alfaers van Lichtenberch, Jacob de boogt van Rijnwijck Inman parkroet.

A° M. CCCCXVII. Pauce loss. volpertus Amelongius et Theodericus Goudaris sub quibus Hoefstadium ab Ultrajectinis solo æquatum, prætore Claes Sloyer Will. van Wimsen Jan Hombout Jan van Lichtenberch, Willem van Alendorp. Matt. pot Franke de Witte Fris. Hubrecht Mels by Monn Az. van Amelongh. God. de Comm. Wessel van Gardenb. Jacob van Clarenbourch.

A° M CCCCXVIII. prætor Claes Sloyer: strabni; Wolfraet van Amelongh, Broeder van Drakenborch, Johan pot, Goodschalc van Wijnsen, Dirk vander Wijde, Claes van Loenen, Willem Wboutman, Willem van Zuylen, Inman parkroet. Lo

dobbin

Dobbyre de Wbale, Braen van Lantstrone de Jonge
Jan van Lichtenberg en van Lantstrone.
A° M cccc xix. pretor. Claes Sloijer. Scabini Johan van Lichten
Berg. Johan Hombout, Willem van Wbinsly Lodewijck van
Hamelstvine, Braem de Witte, Roeloff Hubertszoon
Rentmeester van Amerongen, Godevaert de Comine, Jacob de Voocht van
Rijnebelt, Hendrik Bessemer van Vliet, Adriaen van Lantstrone Johan
Sloijer.
A° M cccc xx Claes Sloijerstrout, Jan pot, Roeloff: van Drakenborch
Jonge Bernt proosts Dirck van Houdtain, Willem Wbontman, Claes
van Loenen Tymman parebort, Jonge Jan van Lichtenberch Ernst Lambr
A. Jansz Jacob van Amerongen Jan Arnd Bartol. Zoudenbalch.
het Wijf van Sloijer 3 roos ende Gelt 7 F ende 5 stuvers amo xxij.
Jan pot Egbert Jacobsz Lod. de Wael Adr. van Lantstroon Dirck Graenbeek.
A° M cccc xxi.

.

.

.

A° M. cccc xxii. pretor Claes Sloijer: Scabini. Diet van Houdain
Roeloffsoon van Drakenborch, Jan pot, Jonge Bernt proosts, Egbert
Jacobsoon, Claes van Loenen, Lodewijck de Wbale, Jonge Jan van
Lichtenborch. Adriaen van Lantstroon, Jan Arnds, Bartol.
Lomelt Zoudenbalch Dirck Graenbeek.

A° M cccc xxiii. pretor Johan van Lichtenberg en van Lantstroon.
Scabini: Johan Hombout, Willem van Wbinsly, Mathijs
pot, Heinric de Wbitte, Engelbrecht parebroot Godert
de Comine, Jacob de Voocht van Rijnebelt, Liefft van
Hardenbroeck, Jacob van Arenberg, Heinric Bessemer
van der Vliet, Jan van Amerongen.
A° M° cccc xxiiij. Dirck Graenbeek en Roeloffsz van Drakenb.
Jonge Bernt proosts Dirck van Houdtain Jan Oudelebrecht
Hermansz Willem van Zuijlen Braem van Lantstroon
Jan Arnds Jonge Jan van Lichtenberg Braem Gomersz
Liefft van Hardenbroeck Jonge Heijn de Comine. Adriaen
van Lantstroon
A° M cccc xxv pieter Graenbeek en Willem van Rumpen Willem
van Allenrey Egbert parebroot Jonge Broeder van Dra
kenborch Godert de Comine Jacob de Voocht van Rijnebelt
Liefft van Hardenbroeck Hendrick Bessemer van der Vliet Jan
Sloijer Willem van Ghent Hendrick Arnds

Sindicatus pretor Jor anno ad festum Marc. Claes Sloijer. et vicarii burg. Buren pons seruiorum fructibus imu nio et cura Canc festi valtabe

M CCCC XXVI prator: petr Graubbert; scabini: Jan pot, claes slonor. Hendric bay Luttikhuysen, Willam bay Zulen, Lodewyck de Wale, Dier Graubbert, Albert bay Zomeren Margreta, bander stempe, Berent Graubbert, Johan Liebaert Jan Kniff ende gelijs bander Welde

A° M CCCC XXVII. prator. petr Graubbert: scabini: Jan bay Lijsten berg, Willem bay Alenden, Willam bay Wimpff, Matgerus pot, Hendrick de Witte, Jonge Diederick bay Drakenborch Jacob de Voocht bay Rijnebeck, Hendric Brocks bander Wert, Adriaen bay Lantsroon, Jan bay Amerongen, Henric Trinde, Reynier bay Lettbyter.

Sondach nabij nae St Egidius

A° M CCCC XXVIII. Dirck bay Houdach. Herman bay Diemen Borgeme Johan Kniff Lodewijck de Wale ouersten oudtmans.

A° ∞ CCCC XXIX. Jor anno. Willam bay Wimpff, Johan proncs bay Lijstenberg Borgemes. Gerijt de Kuyser Steuen bay Rijnbeck Wibel Kemp. ouersten oudtmans. Theodorit de Amstel. Brant bay Amerongen, Hendrik de Witte, Willam bay Eemdt. Henric Hasst. Jacob de Voocht Hendrik Trinde, Johan bay Tuil eade, petr Graubart present.

1429.

W. de Kuyser 2e Gebuer

A.NNO. christi: CIↃ CCCC XXX. pretorib⁹ Zubrit Vltrajectum petrō Grabbert. et XII viris ejusdem ciuitatis videlicet Godefredum de comitt, Willammum de Gheit. Reinerum de Wilbergh. Godefridum de Wimpffen Jan bay Lijstenberg Willem bay Abenden Wil. bay Wimpff, Jonge Diedr. bay Drakenborch Hendrick Brants bay Wert Adr: bay Lantsroo Steuen bay Zuilen Willemsz Gerit Dorp de Wale

M cccc xxxii · pretor · petir. Graubbert · Srab: Dirck van Houdach, Jan pot, Brandy van Lantstrone, Aernt van Amerongen, Johan Royer, Johan Trinde, Johan de comnr, petir van Swedenberg, Hennit Ostenhan, Herman van Stekare Hendrir van Zutfen, Johan de Wale mit dr zoon 3.

A° M cccc xxxiii · pretor peeter Graubbert · Srabm; pelgrim de Wale, Wellem van Wimpfen, Henric de Witte, Jorge vrederic van Drakenborch, Robert de Comnr, Jarob de voerst van Kuilenburch, Adriaen van Lantstrone Wilā van Brent, Jan van Amerongen, Hennr van Rotbnrk Godtfrait van Wimpfen, Jan vander meer Janson.

des dinsdaychs nae St Catarinen dach

A° M cccc xxxiv.

.
.
.
.

A° M cccc xxxv. pretor: peeter Graubbert, xii viri rerum iudicad. Godewert de Comnr. pelgrim de Wale, Wellem van Wimpfen, Jorge vrederic van Drakenborch, Adriaen van Lantstroen Henric van Rotbnrk Godtfrait van Wimpfen Ghisbert Moorg de Wale, Johan proñs van Lichtenbarg, Johan van Carinbourg Johan van Hamerstein Tymon Knipser.

A° M cccc xxxvi · pretor Petrus Grauwerk · xii viri subscripti sudicandis Johannes Lichtenbergius iunior, Johannes Sloyer Roctardus Lanscronius Gisbertus Vleutenius, sudocus Drakenburgius iunior Theodorus Hindanius Arnoldus Amerongius Ernestus Hardenbrochius Henricus Brechtius Wichtius Johannes Remke, Henricus Duynkerkensis, Jo: Walius Hermanus Lichtenbergius Henricus vahl Rossum nominabatr

A° M cccc xxxvii.

A° M cccc xxxviii · pretor. sunt Godefridus van Drakenborch iunior: xii viri scilicet iudicandum; Arnoldus Amerongius, Theodorus Houdanius, Ernestus Hardenbrochius, Henricus Brechtius de Wijcka, Johannes Sloyerus, Johannes Trindus, Johannes vigilius sive de Comnr, Hermus Utenhamius, Johannes Sutfaniq Roctardus Lanstroniq Hermanq Lichtenbergiq, Roctardus prouñs,

A° M.

A° M CCCCXXXIX.

A° M CCCC XL. Pretor petrus Grabbaert. : Srabini : Jongo Joſa
van Lychtenberg, Hoctaert van Lantſroch Gyſbr Boe-
van Oudenaerde, Joſan ouer de Dorpſe Dirk by Oudan Acent
van Amerongen, Oorſt van Hardenbroeck Joſan Skoyer Joſyn van
Crimde, Joſan de Wale Jan van Drakenborch Joſan de Comine.

A° M CCCC XLI pretor. petrus Grandbaert. : scabini : Dric van
Houdach, Acent van Amerongen Oorſt van Hardenbroeck
Jongo Jan van Lychtenberg. Jan Skoyer, Joſan Trinde Joſa
de Wale, Hoctaert van Lantſroch, Jan van Drakenborch, Gyſbert van Oudenaerde, Joſan ouer de Dorpſ Joſan
de Comine.

Adriaen de Lunſtroom
Ridder tot Wijde
Willem van Gent
Tymmen Keyſerſz

A° M CCCC XLII. petre Grandbaert Sront: Struch van Wijkbelt y Jan
proche burgmeſters. Jongue Oorſt van Hardenbroeck Coning de
Ruhus de Pere. Gyſbert van Oudenaerde, Jan Skoyer Brant Grandbaert
Jan Drakenborch Lubb. de Wale Heinz van Gent, Joſan Bandt
Horſt. Hugo Vanſtrick Willem van Cuylenborch Officium nuncupat:
Anthonius Zanly Gyſbert van Hardenbroeck

1452.
Hic in loco deficit
pagina infra.

A° M CCCC XLIII. pretor. peter Grandbaert Scabini: Tyman Imperſz
Joſan Munſtr petersdochter Lubbert van Oudenaerde Gerit
Grandbaert Godſcalc van Vianen. Gonaert de Comine Burgd. van
Drakenborch Adr by Lanſtroom Jan by Amerongen Reyn: van Wijkerſt
Joſan van Cluckhorſt, Herman van Lichtenberg pbſt
van Grandbaert met de mans

A° M CCCC

A° M CCCC XLV. Petre Grandbert Sront. Adriaen van Lanſtroo
Willem van Gent. Bertolomeus Sandenbalch (en) Hermit van
Tetlburg.

Sybant na S. margarethen wert.

A° M CCCC XLVI. pieter Grabbaert prætor. Aernt van Amerongen, Dirck van Houdach, Johan Sloyt, Johan Cemie, Johan van Zuttuch Robbert van Rhenstroch Johan van Drakenborch, Cyprian van Vleuten, Johan ouwe de wechte Johan de Cominck, Lubbert van Alendop (en) Liest Tacht van Amerongen.

A° M CCCC XLVII. Prætor. pieter Grabbert. Strabini Hobenart de Cominck, Hendrick de Witte. Wedzir van Drakenborch. Adrian van Lantstroon, Willam van Gent, Jacob van Amerongen Bertelmeus zandenbalch, Godtgalt van Wijnsse, Johan Kuyck. pieters Bracht van Rijckenborch Lindo van Lantstroon pieter ouwe de wechte Jonge Jan Cominck.

A° M CCCC XLVIII. prætor peter Grabbert: Strabini Roctaert van Lantstroon, Johan ouwe de wechte Lubbert van Alendop Hendrick de studer van Sandenborch.

A° M CCCCLIII Prætor Petrus Grauwert Scabini Godescalcq de Winsem

A° 1454. Peter Grauwbart Sr: Lubbert de Vaart Jan de Vaart
Jan van Scharenborch Gysb: van Rhijn Hendrick van Gent Joan
de Witte an Barstee Johan van der Horst Jonge Gysbrecht Hugo
Dunstinck Gysbert van Tayling Vt Vredeveld Evert van
Voirde an Crom de Lozenigh.
A° 1455. P. Grauwbart Sr: H. de Witte Sep van Hendrick Willem bā
Gent, Herman vā Leubbenberch Wouter bā Tayling Gerrit Munt
vt Vtrecht. Jac. bā Monnick Warnier Gray. Vranco bā Jossen Willem
bā Stelle vt Vtrecht. Joseph Mauwer Dirck van Oistrum.
Hoeffen vt mier
A° M CCCC LV. prætor Heinrick de Vaert Scabini Ernst van Har
denbroek, Volpart Foent, peter Munster, Herman van Leubben
berch, Jacob van Wijnsem, Wassenaer Brame, Willem van Stee
re, Johan Mauwer, Dirck van Oistrum, Jacob Janss
ende Gerrit Snoeck.

A° M CCCC LVI. prætor Johan Sloijer Scabini Johan Evert de Voert
Evert van Voirde, Bertelmeus van Nijebolt, Johan de Wit
Gherijt van Rhijn peter van Walthendaele, Jacob van Vutfaes
Willem van Quellenberch peter van Vefenich, Joseph
Ludolffsoen, Willem Foent. Dijnst nae S. Dionijsdach
A° M CCCC LVII. prætor. Jacobus Proest, Ernst van Hardenbroek, Jan
van Lichtenbergh Sr van Lansterone Bertelmeus Zandenbalch Jan van
Hamersteijn, Herman van Leubbenberch, Hendrik van Scandenborch
Jacob van Wijnsem Dirck Tacht, Jan Wander Haer, Eysbert van
de Vleete Janss ende Henric de Witte. Die Jouis post pentheosty.
A° M CCCC LVIII.

A° M CCCCLIX.

A° M CCCC LX Johan van Vutfaes schoute Johan van Hamesse Sr van Voirde
Henrick van Nijebolt, Jan van Hamersteijn, Harman van Leubbenberch,
1459. Jacob Proest, Henric van Scandenborch, Adriaen van Rhijn ende
van Vutfaes, Hendrik van Ent ende Willem van Steenre
Dirck Tacht, Evert Zandenbalch ende Goossaleke van Brakel.
Dies est martis post commemoracionem pauli.

A° M. CCCC.

A° M CCCC LXI Prætor Johan van Oudebbater. Strabini Johan van Hamerstein, Hendric van Gent, Mr Folpart van Merongen Jan van Lantsroon.

A° M CCCC LXII.

A° M CCCC LXIII.

A° M CCCC LXIIII.

A° M CCCC LXV. prætor Johan van Oudebbater: XII viri litium diremendarum Lest van Drakenborch, Jan van Hamerstein Jacob proefs Adriaen van Rijn Ty van Zutfaet, Willem van Lottum, Hendric van Gent, Willa van Stirum, Hendric de Witte Mr Folpart van Amerongen Gerrit van Rijn Gerritsoon. Jongste Hendric van Gent Gerit van Rijn Gerritsoon.

A° M CCCC LXVI. prætor Johan van Oudebbater Strabini Adriaen van Lantsroon, Lest van Drakenbroick, Jacob van Amerongen, Jan van de Vechte, Derck van Zuylen, Willem van Arnhem Bernt proefs Albert Jan van Blockhoven Godtfaert van Brakel, Hendric de Voocht vt Kruchel Hendric van Drakenborch Steven van Zuylen Herrits.

A° M CCCC LXVII. prætor Johan van Oudebbater. strabini Jan van Hamerstein, Adriaen van Rijn ende van Zutfaet, Florens van Pallaet Gerrit van Rijn Gerritsoon. Ernst Graeff van Amerongen Lest van Drakenborch Jong Hendrick Gisbert Jan de Amerongen Hendrick van de A Hubert van Rijn Bernt Ruyl Johan van Hemert van Bark.

A° M CCCC LXVIII.

A° M CCCC LXIX Prætor. Jan van Amerongen Strabini Willem van Lurk Horst.

Horst, [illegible] van Drakenborch, Willam van Steenre Gerit van
Wijk,

Lxx prætor. Willem van Gwellenberch. Frabini Dirck van Voirde
Jan van Amerongen Segant raytis a Gerhart Braem Jan van Blockhoven. Jan ouwede Wijck.
Gerit knijff Jacob van Amerongen Jan van Hamelspijne
Jan ouwe de Wijck Friderick van Drakenborch Jonge Gerit
Knijff Loeff van Zuylen Jan van Amerongen Jacob Sonne
van Voorde

1° M CCCCLXXI. Prætor Willam van Gwellenberch Frabini Johan Jacob knijff
Johan de Amin Willem de Voss Derck Boz van Amerō
Wijck, Hendrick van Wijnte de Jonge, Bisent Grambert, Lubs
bert de Wael, Eerst tacht van Amerongen, Johan de
Comink Jacob Herst van Drakenborch, Alefe Ruysse,
ende Jacobsen van Wulfe

St. Marcus dach.

A° M CCCC LXXII. Prætor fuit noster urbis Willelmus
de Gwellenberch: XII viri vero erant Indicandarum
Litumque dirimendarum Bernardus Bracmus, Jacobus
Amerongius, Willelmus Lorgerius, Eduardus Voir
dus, Bernardus proconsul Alberti fil: Johannes
Blockhovius, Johannes Veltraversius, Theodericus
Wachtendonckius Rijnsburgius, Henricus Leudbenbergius
Johannes Deckius, Johannes Knoepius, Willelmus
Gaellius. a festo [illegible] Sti Johannis Baptiste deinde

Dynsdags na S. margarieta,

Jugdarous de a° 1471 renti mali

A° M CCCC LXXIII. pretor: Johan ouer de veght. Scabini, Wbillē de Wosse, Bernt Graubert, Jan Knijff, peter Runste Jan van Hamerstein, Lubbert de Wael, Gerit van Scakenborch, Hendr van Gent, Diet bor van Amerongē Hendric Knop, Marbarinb van Berkel, Hubert Jacobsson.

A° M CCCC LXXIV. Pretor Gerrit van Rijn: Scabini: Jan van wely, Adriaen van Lantstroy, Adriaen van Rijn ende van Jutfaes Dirck van Voerd, Wbrmer Brant Bernt proncke Adelbertsson Wbrdric de Wael van Rijn Jan de Coninc, Jonge Gerrit Knijff, Wbillem Wael, Arnoy Clarb. ende Bernt Jan

A° M CCCC LXXV. pretor fuit Vltrancktmus Gerardus van Rijn: XII viri vero Litium dirimendarum inviranda rumque quib vulgari idomate Scepenb dicant: Engelbt Scakenborchius, Jacobus Amerongius, Henricus Sūlemius Wyerbotius, Johannes Hamersteinius, Henricus Adderius de Sandenborch Alfardus Runste, Johannes Romerius de Baer, Johannes Tuth Amerongius Wbillmus Wossenius Paulus Masseius, Henricus Knopius Arnoldus Wbillmi F de terra Zuta.

A° M CCCC LXXVI pretor Gherit van Rijn, Scabini. Wbillem de Wosse, Adriaen van Lantstroy, Jan ouer de Veght, Henric van Lochorst, Jan de Coninck, Jan van Wely Jacob Jacobsz, Arent van Rone, Jonge Jacob van Amerongen, Gilbert de Graef, peter pot, Ernst van Lochorst. Dondag nae S Urbanus

A° M CCCC LXXVII pretor Johan van Amerongen, Hendric van Gente, Alefs Kuyck Loeff van Jutfaes Hendrick van Voerde, Jacob Jacobsz Friesche van Voerde, Arent van Zuyler Woudsz. Beuninck Pylle Willem van Wijnsen, Jonge Willem de Wosse Heymerick de Grunter Hendrick van Scakenborch schepenen

∧ 3 schepen

A° M CCCC

A° M CCCC LXXIX. pretor Johan van Amerongen XII. Scabinis subrandis Gerardo Zoudenbalch Johanne Hamersteinio, Wbillmo Lochorstio, Wbernero Brachmio, Florentio Pallandio, Henrico Gentio, Rodulffo Nieuwenio, Theodorico Borrio Amerongio petro Coelenbergio Egberto Grunenbergio, Johanne Lichtenbergio et Bernardo Grunebeltio

Dinsdag nae S michiels dach translatie

A° M.

A° M CCCCLXXX.

A° M CCCCLXXXI. prætor. Johan van Amerongen Henderick a Ghent Alf
Redus Kunst, Loeff van Fut Jacob, Henderic van Voorde, Dudericus de
Jacob Jacobs Zoon, Frederic van Voorde, Dudericus de
Zuylen Swederi F. Bruno pijl Willemus de Ebynssen, Wilhe
de bosse junior Hermanus Gentig Eddo van Drakenborch.

A° M CCCC LXXXII occisus ab Hollandus urbis cos. Bernhardus Ewerdingius.

A° M CCCCLXXXIII Coss. Gerardus Zoudenbalchius Adrianus van Lyn: prat. Joan. Amerongig
al: in seguntes Scabini Dirck van Zulerspoon. Willem de bosse, Florens van Pallant
annum Daoton- Frederik die voorst van Bijnebeek / Hendrik van Ghent, Gerit van
rium Rijp Soubbeen / Hendrik van Lenbenberg Johan van Wijk / Godschalch
3 Reg. et 2 van Wijnsbergen, Henrik van Alendorp / Anthonis van Amerongen ende
prato Johan van Rechhorst, Donderdagsna St Catarinen.
10 Kl. Maij A° M.

A° M CCCC LXXXV. Prætor Gerardus van Rijn Scabini vero Johan van
Amerongen, Henderik de Ridder van Brandenborch, Alfer Kunst, Wil
lem de bosse.

A° M.

A° M CCCCLXXXVII. Johan van Amerongen Brhout: Hendrik van Ghent
Alfer Kunst, Loeff van Futfaek, Henderik van Voorde, Jacob
Jacobs, Frederic van Voorde Dierk van Zuylen Zwederss
Zoon, Brunnink pijl, Willem van Ebynsen, Jonge Wille die
bosse, Heinrich die Grunter, ende Frederik van Drakenborch Schep-
penen op onse L. Vrouwen avont tho Lichtmisse

Donderdags na purif.

A° M CCCC.

A° M CCCCLXXXVIII.

A° M.

A° M CCCCXC.

A° M.

A° M.

A° M.

A° M CCCCXCIIII. op. St. Antons-avot: Johan ouezde biset. Seout. Evert Bou
denbalre, Heer van Drakenborch, Hendrick van Gent, Frederick van
Voorde, Antonis van Amstenrade, Evert van Zuylen, Swaebe, Govert
de Lannoy, Lodewyck van Culemb, Jan van [illegible] op. Jan van Hoder-
borch, Jan van Zyl ende Willem Taets van Amstenrade.
A° M.

A° M.

A° M CCCC XCVII.

Coss
Prætores et Scabini
A° M V^c vsque ad. am. LX.

A° M D.

A° M D I. prætor Johan ouer de Werft. XIIIori rec: iudicandarum loss
van Jutfaes Henrick van Ghent van ryckostoel. Bernt van Grunobeck
Godfrhalr van Wemsen. Wernaer Braeck Johan van Rodenborch. Gysbrt
van Lantfreoon, Jan van zyl. Hendrik de Voorst van Arnhem loss bandle Jacz
Rocloff van Bacy, Gysbrecht van Zuylen Heer dierssoon van Zuylen en bandelaer alle.
A° M D II. et nostro anno in Kuur annum superuba anno sexti prq.
tunc manente Johan. ouer de Werft Scabini Evert Zondenbalch Brael
procyse. Antonis van Amerongen, Claes de Vbaert Jansz, Hendrik van
Amerongen, Willem de Vbaert, Johan van Arnhem Willemsz
soeyst. ende Roloff van Vonder.

A° M D III. prætor Jonge Bernt procyse, Bernt van Culmbeck
Jan ouerdeburck Dirck Ram, Gysbrecht de Graeff, Ygbrecht van
Culemborch, Wernaer Braeck, Johan van Arnhem Gysbrz
Hendrick de Voorst van Arnhem Loss bandle Jacz Gysbrecht
Wouterss. Jonge Evert kemmer en Johan Arnhemz.

A° M D IV.

A° M D V.

A° M D VI.

A° M D VII. Prætor Jan ouer de Werft. scabini. Hendrik van
Voirst, Hendrik van Ghent, Hendrik van Lichtenberg, Jan
van Hardenhorst Dirck Arnhem, Hendrik van Drakenborch
Claes de Vbaert tansoen. Jan van Arnhem ende van Jutphaes
Rocloff van Baren. Goessen van Voirst, Gerrit petersoon van
Meerenburch Jan van Culemborch.

A° M D VIII

A° M D IX

A° M D X · prætor · Johan Oudebesse · XII Schutbus iudicandis
Evert Zoudenbalch, peter Lot · Goodtschalck van Lemsich; Antonis
van d'Meerongen; Jacob Cloyer, Claes Bleyaert
Wbillem de Wael van Vronesteyn, Claes de Wael Jansz
Rockoff van Baden ende van Schenoubbe, Gosen van Voord
Ende Jan van Cochenberch ℔. Duplo nae St Joris.

ex st Victoris annot
pr parlamenth 1509

A° M D XI ·

A° ꝏ ID XII ·

A° ꝏ ID XII · prætor · Johan Oudebesse XII Viri ex Judicand: Hen
ricus Amerongius (insignia sigilli fornices) Henricus Voorsius Rumbeke
Johannes Ruysch Alpersoon (galeis signum dimidiū a nostris) Wbillelmus Zael
gebet van Grunenberg Beent pichs Evert vande Voert Gysbert
van Lantsroon Petri Heraldi van Meerenbürch Jan van Voert Gysbert
van Lienden.

A° ꝏ ID XIII · prætor Gysbert van Lantsroon et innumio stabinos se
quentes in anno XV · nestio an ger anno rrdati fuerint ad annum XV.
Evert van Zoudenbalch, Henrick van Voerdt, Jan van Harpkorst
Coert de Grunter, Anthony Palm, Gerrit Peterssz van Meerenboerg
Hendrick van Hunsbergh, Albert van Lienden, Dirck Knoop, Huyck
Foeyt, Jacob van Voerdt, David van Zeeck.

A° CID ID XV · prætor Gysbert van Lantsroon · XII Viri rerum Judicandarū
Govert van Voerd Hendricksz, Gysbert de Craen, Egbert van Grunen
berch, Jan de Wit, Jacob van Ouellenberg, Govert van Voerd
Jan van Rodenburg, Loeff Wessaene, Lubbert van Kleindert
Wbillem Zael. Jan van Voerd Ysbrant Ysbrantsoon.

Aº M D XVI. prætor Gysbertus Lantzroonius XII viri rer: iudicand:
Goyert van Rodenborch, Loeff van pallaes, Coert de Gruyter, Rochus
de Barry van Rhoenaubbe, Hooghe van Voerd, Jan de Cuelenbergh, Bor-
chardt pijl, Hendrick van Heusden, Gerit Hen, Adam de Duemer
prætor Thuinstr Hendrick Borborch:

Aº M D XVII. prætor Gysbert van Lantzroon XII viri iud: Gysbert de
Cruen, Jacob van Swellenbergh, Johan van Rodenborch, Willem de Waal
van Bronckhy, Johan Thunstr, Johan Thunstr Alpgarsz, Gerit petersz.
van Meerenburch, Lubbert van Alendorp, Willem Zaet, Jan van Voerd, Jacob
van Voerd, Jacob van Lebben.

Aº M D XVIII. Prætor. Gysb: van Lantzroon. Scabini Evert Zoudenbalch.
Loeff van pallaes, Claes Beuelant, Coert de gruyter, Gonsert de Voerde
Albert van Lebbe, Hugo fijl Adam van Duemer, David van
Zeelant peter Thunstr, Wijnoldt Jan, Evert Jacobsz
van Amerongen.

Aº M D XIX. Hoc anno vera victoria Ecclesiæ Thunstr parata
per Maximum in Mart:

Aº M D XX. prætor. Gysbert van Lantzroon. Coss
Scabini: Gonsert
van Voerd, Hendrick Gysbertsz de Cruen, Willem van
Bronckhy, Willem de Waal van Bronckhy, Jacob
pot, Gerrit petersz van Meerenborch, Jacob
van Voerd, Jacob van Lebben, Dirck van Zulen
Jan van Donenborch Jan van Waal Frederick
de Cominck. Hoc Anno Coorde anno gradum Albanus

Aº M D XXI. prætor. Johan van Rechhorst. Coss. hi a° 20 prætor
Victoria magistratum miserunt Scabini Gonsert van Donen
borch, Willem van Binsum, Hendrick van Amerongen
Johan Thunstr, Jacob pot, Jacob van Voorde, Hillebrant
Hillebrantsz. Gerrit Hen, Jan van Waal Frede
rick de Cominck. Frederick de Dourgh. Dan
Aymonet.

Aº M D XXII. mense Augusto superiori anno electi prætor
Wilhelmus de Waal van Bronckhy; Scabini vero Johan
van Rechhorst retro rontinuati

d 28 Jany 1520 W de
Waal prætor Jo 9t de comm
pater pot / Loeff v pallaes
Jan v Cuelenberg Hend. v
Heusden Hugo fijl Adam
van Duinen David van
Zeelt peter wnstr Johan
van Lichtenberch Dirck
v Zulen

25 Aprilis mense prætor
Willem de Waal Go de Hoy v.
Jacob. w. v Wijnoldt

A° M D XXIII. Henrick Jorian van Knyphorst strabim Ernst Tarlo van Amerongen petrus pott Everd Soudenbalch Goossen van Brenda Jan van Culemborch, Albert van Leubis, Hendrick van Brinck, Hugo Jacobs Johannes David Zeer, pieter Knyff Derck van Vianen, Hendrick Wilgesis.

A° M D XXIV. praetorem habuit hic annus Venustum Tatum Amerongium Coss. mbenio Ernst Tarlo v Amerongen & Hendr. bandr Burch XII viros Litium Orimendarum petrum pottium, Everardum Soudenbalchium, Goessinum van Boeyl Johannis Culemborgium, Albertum Leonium, Henricum van Knyphausen, Hugonem Jacobi F. Johannem F. Davidem Zeerum petrum Knyffhium Theodoricum van Vianen. Henricum Wilgesium.

1525 Ingesinsse Mattend Utrecht & Overijssel Jelis & Dolue Callenburch onderwond.

A° M D XXV. Fuit praetor Gerardus Knyff Coss. Goert van Rodenburch & Gerard van Ingen strabini: Jan van Haersolt Hendrik van Amerongen, Jacob pot, pieter van Wijk Everw, Hendrik van Brienen Jacob van Boeyl Gerrit Isbrandt pieter Knyff, Everhart de Wit Burgmeester Cornelis van Merten.

24 Apr. 1525. Evert de Comine. Adam van Drunen burgemeester Jan van Voort & Gerard Jansz Buirmans

A° M DXXVI. Praetor Gerard Knyff Coss. 2 Febr: Gerrit Knyff Arnt Jan Vanden Berch XII viri Litium Orimendarum: Gosen van Boeyl, Gijsbert van Lubbeck, David van Zeerk, Hendrik Vanden Borch Frederik de Goeyer van Pijnenburch, Adriaen van Lantsroon Joost van Strijen Jacob Jansz Linda Jan van Leda. Subscripsit tum Litteras Strabinales. Strabini per duos ut videtur. Et nomen suum adscribebant.

17 Aug. Gerrit Knyff Jan v Voort burgem.

A° M D XXVII. Hoc anno sex decretis magistratus gelijck van voorgaende jaren. Jo. Arcynius cum. Tandem Jubente a° 1526 tractum plebeio Amelius Uhlenhoge Strabinus Gysbertus van Zuylen Vander Haer Jan van Knijphorst Adam van Drunen pieter Knijff Frederick de Commer Conradus van Mulert Gosen van Oostbroeck rid. Lubbert de Wael van Vronestein Arnt van Hemert / Jan van Nijpoort Berck van Bolms Adriaen van Isselt.

1527. Gysb: van Zuylen Alart van Ysbrucke burgemeesters Jan van Vreseburch

A° M D XXVIII. Henrick van Wijck: Burgemeesters Johan van Culemborch Borgemeesters Hendrick Vander Borch pieter van Mallenborch: Strabini Gerrit van Rodenborch Hendrick van Haersolt, Lubbert van Alendorp, Albert van Leubis pieter Knijff dout Gerrit Bell, Hendrick Wilgesis van Mordendael Gijsbert Jacobsz ny Lubbichuysen Arnold Uhlenhoge, Willem Jansz van Amersfoort Willem van Oostrum, Simon van Uchelengh Frans van Hemert Gerrit van Hemert Cameraer Joost van Strijen, Gosen van Staijen Albertus, Hendrick van Mordendael & Albert van Lintbuys.

Signatus Gelre ex archivis Civitatis

1528. Op 27 Febr by Burgemeester Carel Gruyp Albert Vrederik Cornelis Merten & Frederik de Boeyer. Borgemeesters Hendr: Vanden Borch & Gysbert Uhlenhoge ondermans.

A° M D XXIX Jeghenwoordich synde in 't jaer ons heeren 1530 Borgemeesters
Wanden Borre ende Govaert Bol. Schepenen Pieter van Meerenberch
Lubbert van Alendorp, Jan van Boreele Joost van Sevenhoven
Hendrick Wolfgangh van Moerendaele, Arnolt Uytenhoge
Secr. van Binnenrode Symon de Ware, Maksen Ebra Jan
van Cuyck Jan vande Hase Loeffs Schenken Wtenhove
Cam: Albrechts Heer Hoyen van Grathem.

A° ende in XXX Rector Johan van Cuylenborre, Graduti: Goyde
van Rodenborre, Hendrik van Huesden, Arnolt Uytenhove
Dirck Secr van Meerwede.

1530
op St Thomas
dach synde
de Advent. ende
Jaers. Inden
Hoyelande.

28 Juny

A° ende in XXXI Jeghenwoordich Heeren Borgemeesters
Schepenen ende Raedt gecontinueert.
Cameraer Hoyen van Grathem. ende Jacob Aertsen
van Hontgerp.

A° ende in XXXII Des d. Augusti is van Wesp de Kerckmat gecoren
Borgt. Schepenen ende Raedt als voren Govaert Bol. Lubbert van
Alendorp Borgemeest Schepens Albert van Leuthen Hendrick
vande Borre Arnolt Uytenhoge Secr. by nacomen Jan van
Cuyck. Splinter Wtenhove Gysbert van Voorle Willem Goertsz
Adriaen van Zuydoort Jan Heydenrijck. Jan Sandenbalch Adam
Haen.

A° M D XXXIII Govaert Bol Willem Boe van Amerongen Borgemees
Schepens Lubbert van Alendorp Albert van Leuthen
Hendrick vande Borre Arnolt Uytenhoge Secr. Frederick
van Rijnbeek. Gerit van Nieuwerode, Adriaen van Rhijn
Jan van Cuyck, Willem Goyertsz Adriaen van Zuydoort
Adam Haen Bekint proveo Cameraer Hendrick van
Haenswey Jacob Aertsz van Hontgerp

A° M D XXXIV. Borgemeest ghecontinueert Schepens Lubbert
van Alendorp Hendrick vande Borre Arnolt Uytenhoge
Frederick de Voocht van Rijnbeek Secr van Nieuwerode
Adriaen van Rhijn Jan van Cuyck Aemts Willem Goertsz
Adriaen van Zuydoort. Adam Haen Gerit Sandenbalch
Antwerps Hantsh.
Hendrick van Haenswey Cameraer
Reymer van Leuthen,

A° ∞ 12 xxxv · A° 36 Dy 8 octobr̃ Syn Heeren Borghmrs Hoyck
Bol · Jay van Cuyck / Schepē Jay van Voorde Frederick de Vooght
van Thienbrel Jay vander Hair / Willem Goortsz / Adriaen van
Zudoort · Adam Tan Jacob Aertsz van Zantvoort · Hendrick
van Tamsvaij / Adriaen van Zichmaty Hendrick Tuyck
Sarrus de Cominck Jay van Cuyck Anthonisz · Cam: Wille van
Hmdersty Harmay van Leuthen
A° CIↃ 12 xxxvi · prætor · Johan van Culemborch ritter · Coss —
nistrio ay priores fuerint Coss ꝛū sint 14 num: xii Burg rēam mdirandarū
Willem Bor van Amerongen, Adam Tan, Lubbert van Aldendorp,
Hendrick Wisboorch, Amelis Duyster Dry, Frederic de Voorst vā
Thienbrel Ernst van Nieroo, Evert Bol. Johan dā Cuyck
Johan vander Hair Willem Goortsz. Adriaen van Zudoort
Jacob Aertsz van Zantvoort. Godschalck van Wimsem.
A° ∞ 12 xxxvii · Dy 10 Novembris Bol & Cuyck Burghmrs gecon
tinuert / Schepē Lubbert van Aldendorp Jay van Voorde
Bruinsma Secr̃ Jay vander Hair Willem Goortsz / Adriaen
van Zudoort Adam Tan Godschalck van Wimsem Carus
de Cominck Jay van Cuyck Antonisz Dirck van Montbyck
Willem van Hmdersty Cam: Hendrick van Tamsvaij
Ermay van Leuth
A° ∞ 12 xxxviii · Dy 7 octobr̃ Syn geeren Raedt · de naebo
A° 1544. Dy 7 Jan: vBaerle Schepē naebolycke Scabini Jay
de Waal Liebbrich de Waal Godtfrit v Wimsy Ant: Brosfaut
Jacob van Renssigen / Evrard Bezart petrus Hysbertsz Cors
van Leuven petrus Paulo Cors Ottensz Jay van Cuyck Dirck
van Zonenborch / Fred: van Honenborch Adriaen van Medevel
Willem van Swetenberch / Floris van Pallant / Evert van Straych
Ja Secr̃ Stelus van Vianen Ant: van Schoonenburch / Matg. Block Hendr Ramsway
A° ∞ 12 xxxix · prætor Joannes de Culemborch Eques: Coss:
Adamus Rammius et Joannes vande Hair · Scabini Joannes vā
Voord, Henricus vander Burch, Hugo Secr̃, Joannes Cuyck
Willemus Goyerus, Adrianus Zudoortius, Godefridus
de Wimsem, Henricus de Ramsbay, Cæsar de
Cominck Theodorus de Montbyck
Everhardus de Brayck et Antonius
Bollius. Cam: Willy by Hindersty & Harmay van Leuth
A° ∞ D xl. Here Johan van Culemborch Eques prætor.
Johan vande Voord et Adamus Ram Coss · Scabini vicō fuā
Henricus Wilgeri F. a Mocrendael, Amelius Utenengen fridericy
Voorstus Linnoltius, Matgeus Block, Johannes Cuyck
Godefridus de Wimsem, Hendricus Hunsgenus, Cæsar
Waligo Carus de Cominck Willemus Hyndersteynius
Johannes Rhenessius de Culenborch, Cornelius
Hin, et Johannes Bollius Secr̃

A° 1535 Dy 9 Octobr̃ Syn Ed Heer Schepē Hyster ny Vroedsch

A° 1538. Dy 7 octobr̃

A° 1539 Dy 24 oct. Burgemeesters.

Cameraer Willem Goortsz Harmay van Leuth

Stoel Secr̃ Schepē pot

A° 00 10 XLI. prætor. Johan van Culemborch eques. Coss. Adam Ram Willem Gonsz mi fallor. Scabini Johan van Voord, Hendrik vander Borch, Hendrik Willemsz van monrendael, Godtschalk van Lemsel, Hendrik Kunst. Gerit de Cominck Willem van Hindersteyn / Johan Bolle Gerrit pot Antgonis fogt Bruninx van Hamel Herman van Lichtenbeek. Cam: Hendr van Kamerwaij & Dominicus Hontorst.

A° 00 10 XLII. prætor Johannes Culemburgius eques. Coss. nestrio ay Willem Gonsz et Adrianus van Zuydoort, Scab: Johan van Voord Hendrik vander Borch, Amtis Burgh Ing Gerst van Nieuwroode Arnoldt van Hamel Gerrit Bolle, Matheus Block, Adam Ram, Hendrik van Kamerwaij, Johan van Cuyck Cornelis Anton F. Cornelisz Tin, Herman van Lichtenbeek.

A° 00 10 XLIII. prætor Johan van Culemborch ridder. / Adam Ram Hendrick vander Borch / Johan van Weerd / Johan van Cuyck Johan vander Hart Willem Gonsz Adriaen van Zuydoort, Satyr de Cominck, Jo: van Cuyck Antonisz Willem van Hindersteyn Jo: Bol. Coen: thijn, Klaus van Wale & Antgonis van Bronckhorst.)

A° 00 10 XLIIII. Die 17 January Borgem. Adam Burgh Johan van Cuyck Antonisz / Snep. Johan vander Hart. Adriaen van Zuydoort Hendrick van Hasselaer / Johan van Voord / Hendrick vander Borch Gerrit de Cominck / Robert proys / Bruninck soon Derck van Mokerheyde Bolle Coen thijn Antgonis fogt. Camer: Willem van Hindersteyn Willem Gonsz

A° 00 10 XLV. Die 17 Novembr. 1544 Scholasticus. Borgem: Johan van Voord Johan van Cuyck Antgonisz / Crispinus Hendrick vander Borch Lubbert de Wale van Bronckhorst Johan van Wyck / Johan vander Hart / Adam Ram / Gerrit de Cominck / Willem van Hindersteyn Jacob van Reuschen / Joost van Pallant / Hendrik van Hinart Hendrik Soudenbalch Johan van Amerongen.

A° 00 10 XLVI. Die 4 Decembr. 1545 Scholasticus Borgem: Amtis Wolfer Gerit Gerrit de Cominck. Sibrichus Johan van Voorde doot Cornelis van Heulbeek Procurator / Hendr vander Borch / Joost van Strooyenis Lubbert de Wale doot Godtschalk van Wensem Procurator / Hendrik Valckenaer Wouter Dircksz Antgis van Bronckhorst / Derck van Doytenborch Claus van Matenesse Gerrit van Haselaer / Hendrik Soudenbalch Cory van Maele.

A° 00 10 XLVII. Die 3 Novemb. 1546 Scholasticus Camerar Valckenaer Borgem. Sibrichus Joost van Strooyenis / Willem van Hindersteyn Cory thijn Antgonis fogt / Hendrik Valckenaer Claes van Matenesse Derck van Doytenborch / Gerrit van Haselaer Cory vander Maele / Cory van Heulbeek / Dominicus van Hontorst / Rolloff van Reythorschoten Cam: Buseghen ende Bogart Procuratores.

A° 00 10 XLVIII. Die 28 octob. 1547 Scholasticus / Procurat Johan van Culemborch Equit Hypothecarius / Borgem: Adriaen van Heyen Hendrick Valckenaer / Sibrichus Amtis Valckenaer Ernst van Hasselaer Hendrick Kunst Gerrit de Cominck / Cory thijn / Jacob van Reuschen Hendr Soudenbalch / Derck van Doytenborch / Cory vander Maele Joost fogt / Adriaen van Michiel Johan van Ulft. Cam: Dominicus Hontorst & Rolloff de Heulbeek

Die 16 octobris 1540.

270

Scholasticus. Die 6 octobris a° 1541. Cam. Willem van Hindersteyn & Dominicus Hontorst.

Die 7 Novembris 1542 Procurator Willem van Hindersteyn Cam. Antgon. Fogt Dominicus Antgonis

& Zael.

Camer: Hendrick van Kamerwaij Antg. fogt

Cam: Jacob van Reuschen Johan van Bogart

geprokameerd den 2 Novemb. 1548.

Cam: Jacob v. Buchel Heer Heff der Leenbr

16 July

Camt. Herr Hof van Wijckersloot. ⑤ Fraud Begert.

geprokameerd den 2 Octob. 1549

Cam: Dom: Hontgoet Johan Bote.

8. Maert

geprokameerd 2 Octobr 1551.

A° 49 XLIX. Prator Joannes de Cuylenburch eques: Ernestus de Nienrode et Cornelis vande Marke Coss. Scabini viro Henricus vande Borre, Arnold vten Engel, Godfaleus de Winse Cornelius thin, Antgonig focht, Henricus Valckenaer, Nicolay Matthenessius, Rodulfus Wijckersloot, Florentius focht, Adriano Zuleng Middeldij, Johannes Echtius, Henricus Voordius Timobetij.

A° M D L. geprokamert den 2 octob 1549. H. Ernst van Nienrode zijn Coms vande Marke Borgemr / Scepens Jan van Wijck Godtfalt van Wimsen, Gaeris de Cominck Jan van Brussel H. Valckenaer Jerck van Doncklenborch / Cors van Lenlby / Florijs focht Jan van Arck Bode / Jan van Arnhem Cuylenborch. Hendr. vande Borch Dongen

A° M D LI. Prator D. Johannes de Cuylenburg Heer tot Hijnsbouch eques: Henricus Valckenarius et Antgonius Focktius Coss. Scabini Ernestus Nienrodius eques, Adrianus Lantzcronius, Willemus Borrius Amerongius, Willemus Hinderstynius, Joan: Bollius, Cornelius Thimius, Edrardus Potte. Cornelis van Marke / Cornelius Leubius, Rodulphus van Wijckersloot Henricus Voordius Timobetius et Joannes Henricius de Cuylenburch Junior.

A° M. D. LII. prætor. D. Johannes de Cuylenburch d. de Hijnsbouck eques. Ernestus de Nienrode eques Willemus Borrius de Amerongen Coss. Xii Viri Stelit: Judicandis Adrianus Lantzcronig Godtfalcus Winsemius Cæsar Regulus, Girardus Pottius, Antgonius Focktig, Henricus Valckenarius, Gerardus Harlemius, Cornelius vande Marke Florid Focht, Johan van Arck Jacobus d' Edze Eustachius de Brakel. Quæstor Rodulp Wijckersloteg. Franciscus Bogardus.

Het boeck Anno geprokureert den 2 octob. in sequenti anno Coss. H. Ernst van Nienrode Ridder Willem Bor van Amerongen. Scepens Berent proncb, Gerrit de Cominck Coen thin. Antgonius Focht. Antgond van Cuylenburch / Florijs Focht / Rodolff van Wijckersloot / Jan van Arck / A. van Arnhem van Cuylenburch Steph van Brakel Jacob d' Edze / Augustijn van Compenolle / Cam. Gerrit Potte Johan Bote.

Den 2 Novemb. 1553.

H. Johan van Cuylenborch Ridt schout. Antgonius Focht Cornelis vander Marke Burgemr / Scepens H. Ernst van Nienrode Willem Bor van Amerongen Berent pronck, Godtfalck van Wimsen / Gerrit Potte / Cornelis thin / Antgond van Cuylenborch / Steph van Brakel / Schouten bij Hijnsbergen pitter van Cuylenborch / Dirck Duren van Lijnd / Jan Botte Cam: Jacob van Brussel Johan Bote. Hadrijn Gaeris de Cominck Berent pronck, Dominijs van Hontgoet / Steven bij Huis Hendrick vander Borch Hijnsbergen / Fraud Bote, Pauwels van Beerschoten / Steph van Hedemgen / Jan van Dongenborch. Jacob van Assche / Aysbert Splinter Gerrit Heming, Joost Conijn pijs de Cuylenburch / Jorgijn van Stadenbroeck Dirck Bor van Amerongen

Hadrijn

Willem

Wesen de Voocht van Rijnsburch / Goort van Oudoort Jan Kuyck
Henderick Gybert van Bronckhorst / Lint Kruyff / Mr Dirck
Meesse Goort Bogart

Raden a° 1553. 2 Nov:
Jan van Wou Gerrit van Haselaer Augustyn van Compenolle
Diera de Goyer / pieter Jan Huyghens / Frans Bogart Jan van
Swol. Nicolaes van Assy. Joost van Lent. Florisse de Bruyn
Frans Bote / Goosen van Amerongen / Lubbert van Clapp
Henderick van Hoestraten / Thomas Cromis van Woerden
Robert van Drunen / Diera de Wit / Jan Aelst van Voorthuysen
Gerrit van Drongelen / Arent van Montfoort / Otto van
Huchtenen / Jan Damas / Cornelis Hubrechts / Gerrit Willems

Den 18den Novembr. 1554
Wij Coss. Stephens / Ernst van Wijnrode Willem Bor van Am-
rongen / Godtschalc van Wimsen / Carel de Cornina Cors thijn
Dominicus van Montfoort / Joost Joan van Lent
Jan van Renesse van Duvenbode / Otto van Brakel / Hen.
Diera van der Boven / Aert Diericx van Leng / Cam:
Jacob van Bleyswijck / Jan Bote.
Adrian van Ramsdonck / Ant: van Bronckhorst. Jacob d'Ardre
Gerrit van Haselaer / Augustyn van Compenolle / Josa Bothe
Cornelis van Muyderhoek / Jacob Cam / Ja va Swol / Evert van
Brayel. Pyra bisschop / Florisse de Bruyn / Goosse van Amerongen
Jan Taets / Ysbrant van Compostel / Jan Ottens van Haestrecht
Robert van Duvenvoorde / Jan Voocht / Diera van Hoeta Cors de
Raet Willem van Voort. Diera de Wit. Jan van Bronckhorst
Lambert de Pyra.

Den 20 Novemb. 1555.
Willem Bor van Amerongen / Cors thijn Borgemeester / Stephens.
Godtschalc van Wimsen / Willem van Hemmen doot / Jan
Taets van Amerongen Overvogel / Ant. Vocht / Bruninck
Cuyper / Reyn. Valckenaer Cors van Manen / Jan van Dyck
Dom: van Montfoort / Henderick van Rijnsburch / Jan Botter
Jan Bote / Robbert van Duvenvoorde / Cam: Diera van
Bronckhorst Aert Diericx van Leyden / Raden
Carel de Cornina Bent proost / Adrian van Hubert / Gerrit Pots
Anthonis van Bronckhorst Augustyn Compenolle Diera de Goyer
pieter Jan Huyghens. Evert van Brayel. Joost van Lent / Frans
Bote. Lodewyck van Coudenhoven / Ysbrant van Compostel
Wouter van Assy. Pyra bisschop / Paulus Zas / Lubbert van
Jan Loefis. Jan Ottens van Haestrecht Gerrit van Brecy Jo Jan /
Anthonis van Coudenhoven / Bartholomeus de Pyra / Dirck Pyl.
Gysbert Splinters /

Dis 26 febr: 1557.
Willem Bor Cors thijn Borgt: Stephens Godtschalc van Wimsen Anthon.
Voocht Reyn. Valckenaer Bruno Cuyper Jan Taets van Amer. C van de
Maets Dom. van Montfoort H. de Voocht van Rijnsburch Jan Botter
Jan Bote Robert van Duvenvoorde Goos van Amerongen mr Pyla van
Jan van Erk. Comis: Gerontimaert.

Legi item in bris latinis de A° M CC LXXXVII. tum pretorem fuisse Theodoricum Reichkinne Strabinob vero Guilielmū Frisonem, Hermannum Oudecudder, Henricum Margelm Fridericum Zoudenbalch Jarobū Jacobi, Rotardum de Stolla Hermannum Lentelaer.

Jo: Stumpfius in cronicis Helueticorum scribit circa annum Dni 1200 Germanici sermonis scribendi vsum ac styli rationem publice receptam. antea vero contractus et transactiones, mysteria item et priuilegia Caesarum latine scribi consueuisse vide latinos. Sifridum petrum in prefatione de scriptoribus Trajectis A° 1230 fuit inter Strabinos Voltzaerstinos seniores per Zoudenbalch

A° 1557 den 26 febr.

Raden.

Comm. proefs. Adr. van Imbroek / Ger. pots / Antg. van Brederode Aug. van Bommelerw Diderik de Gōye / pete Jan Huyssen Jan Loefs Geerit van Haerlem. Jorist van Lenk Evert by Strayen Lod. by Condenhoven / poulus Zab / W. van Asre fr. Bots / Lub van Cleff. Jan ott. van Haestey Ger. van Swoyenrey / Anth. Wassenaer / Bartholomeus de Pyra / Diderijne / Ant. van Cortenoert / Gys. Splinters

Den 16 octob. 1557

Commis van der Marck / Staes van Brederode Borgemr. / Schepenen: Will. Bor van Am: Godsl. Wimpen / Jan Wolf / Antgoris Jorist Corn. den Jan Jacob van Am: Diderijck van Langenbroes / Dom: Hontgorp. Jan van Renes van Cuylenb. Jan Botter Gosy by Amerongen Doctr Mr Jan Spie mr stabr Evert van der Horp. Cam: Aert de Vos Jan Loefs. Geerit pots /

Raden

Sar. de Commer B. proefs. Henderic Munter Florid Jorist Geerit van Haerlem Antg. van Bommelerw Jan Brits Robbert van Drusen Diderik de Goye Corn van Mierdenbroes / Jan van Lenkbey Jo Loefs Joost van Lenk Evert van Brayen Wout. by Asre. Lod. van Condenhoven / Ysbrant van Compostle Jan by Haestey G. by Swoyen Adriaen Ram Gysbert Corn Mr Jan van Schenpostrey Cornelis Ottensz van Rosant Matheus van Voorde in stede Josuas by Ira.

Den 21 Oct: 1558

ij Coss. Schepens Henderic Munter Sarid de Commer Jan Vol Geerit pots, Jan Jacob van Dom: Diderijck van Hontgorp Hille voorst van Renesse / Jan van Renes by Cuyl. Aert Duyst Mr Jan Pels, Jan van Renes van Woerden Ysbrant van Compostel. Cam: Anthonis Jorist / Jan Botter van Amerongen Raden. B. proefs. Diderijck van Langenbroes Ed. Jorist / Gis van Haerlem / Corn. van Lenkbey / Aug: van Bomelerwey / Jan Brits / Robert van Drusen Wyra beschorp / Jan Loefs / Jan van Lenkbey / marsijn ouden Hoeloff van Rhijnbeeck / pete Jansz Vaster / Joost van Lenk / Evert van Brayen / Jan Wolfs / Hoeloff de Lub / marsijn ouden / Diderijck de Lub / Gis van Swoyenrey / Jan van Doedenborre / Barth: de Wyra / Gysbert Splinters. Matheus van Voorde Jacob van Asre Robbert van Lenck Gysbert Cornelisz

A° 1560 den laste April.

Syn de boecken Weesgoeders by E. Goort van Reede Ridt. alle rommissie daer toe gehoorende Wandt Stadhouder de penne van ordinarijs gecontinueert en gelaten tot den 1e October naest comende.

Den 18 octob. 1560

Coss. Jan Jacob van Amerongen Geerit pots / Schepenen Anthonis Brederijck Aug. van Bomelerwey / Jan Botter Aert Duyst van Voorst van Rhijnbeeck / Jan Loefs / Jan van Lenkbey / marsijn ouden Hoeloff van Rhijnbeeck / pete Jansz Vaster / Joost van Lenk / Evert van Brayen / Jan Wolfs / Hoeloff de Lub / marsijn ouden Diderijck de Lub / Gis van Swoyenrey / Jan van Doedenborre / Barth: de Wyra / Gysbert Splinters. Matheus van Voorde Jacob van Asre Robbert van Lenck Gysbert Cornelisz

Cam:

Cam: Jan Bolt. Jan Otten[s] van Hasselt. Raden.
Bernt pruyss Sar. de Cuninck. Dom: van Hontorst Jan Loeff[s]
Durk van Wijnbergen, Arnt Stoutenburg, Gerrit Goris[s], Torloff
van Wijckersloote, Otto van Nijenborre, Joost van Lent, Lud.
van Cattenhoue, Jan Sael, Frans Bots. Jan te Weer, Gerrit Willems, Durk pyl,
Anthonis van Cordenoord, Pieter Jans[s] Bruyn, Gerrit pyl
Bartgen de Thyn, Gysbert Splinters[s], Matheus van Voorde, Durk de
Leuw. Gysbert Cornelis[s], pantboek van Blokhoven, Jan bij Graeffs
wie, Jan van Embrick.

20 January 1562.

Oss. v. Stad. boek f. H. III. Cam: Jan Bolt[s] van Cruchtenburch &
pantboek van Blokhoven. Raden. B. pruyss S. Cornel.
D. Hontorst Jan Loef[s] H. van Wijckersloote, Joost van Lent,
Lud. van Cattenhoue, Jan van Hasselt, Jan Sael, Fr. Bots, Jan
te Weer, Gerrit Willems, Durk pyl, Arnt van Cordenoer,
Pieter Jans[s] Bruyn, Bart. de Thyn. M. van Voorde, Gysbert Splinters,
Gysbert Cornel[s], Durk de Leuw, Jan van Groesbeeck, wie Jan
van Embrick, Gerrit Goris[s], Adriaen Hoetmaker.

18 octob. 1563.

Cons. v. Stad. boek f. fol. H. 6. Cam: Sander van Bommel &
Gerrit Goris[s]. Raden. S. Comme. Jan van Cuyck
Anthonis[s] Sweder van Brakel, Bernt pruyss, Dom: van Hontorst
H. van Thienbeeck, H. van Haerlem, Arn: van Compenhe. Mr. Jan
Pyl. Thyn beckhorst, Adriaen van Hontorst, Joost van Lent, Jan
Bogart, Otto van Stralen, Gysbert Splinters, Fr. Bots, Arnt van
Cordenoort, Matheus van Voorde, Mr. Jan van Embrick, pbr
de B. van Thienen, Jan pyl, Gerrit Beminck, Willem Verduyn
Cory Cornelis[s].

9 febr. 1565.

Coss. v. Stad. boek f. fol. I. 3. Cam. rauch Jan van Hasselt &
pantboek van Blokhoven. Raden: pruyss Comme
Brakel, D. Hontorst, H. van Haerlem, Thienbeeck, A.
van Compenhe, A. van Hontorst, Jan Bogart, Fr. Bots, E.
van Stralen, A. van Cordenoort, Gysbert Splinters, Mr. Jan
Matheus, Voorde, Mr. Jan van Embrick, pbr de B. van Thienen, Jan
pyl, Gerrit Beminck, Willem Verduyn, Cory Cornelis[s], addit.
Joos Jorissen van Gradenbroeck, Jacob Gerrits[s] van der Veen,
Jacob Cossaet.

27 Decemb. 1565

H. Durk van Zuylen Rid. schout. Cons. Heeren bancke leght Jasper
Bolt. Gysbert Gerrit Pots, Hendrick Valckenaer, Jacob
Arn. C. van Marke, H. de Voocht van Thienbeeck, Jan Potter van
Embrich, A. van Hontorst de Leuwe, Jan van Abrouck, Mathijs
Eelgis van Wijnsen, Gerrit van Broeckhuysen, Mr. Arnt bancke Rick
die mit Jasper gedeelt wirt den rendt ij daech. Cam: Bart
de Thyn, Gerrit Gorcht[s] van der Veen

Raden

D. de Cominck / B. prchs. D. Hontzorp / Steus bay Wbadt, Heinr
vander Borch, ✠ bchorp / Sr Bolt / pantbelt bay Blockhouw. Stey
bay Hoestenges, Jan bay Doyenborch, Jacob bay Ass, Gysbert Sple
tenb. Gerrit Bleming. Joost Lomy Ghs de B bay Kemp. Joachim
bay Stadenbroeck Durck Bor bay Amerongen / Willem de Voorst
bay Rhynbelt / Govert bay Zudvort / Jan Kemp Lubs ramk.
Lata Strunde Absim fol.

7 Decemb. 1566.

Coss & Stadinob Lubs fol. K. 2 ct. 3. Cam: Art bay Hontzorp
Durck de Leuber Rads: 5 Cominck B. prchs / D bay
Hontzorp: H. vander Borch, ✠ bchorp Jan bay Hasft Gerrit
Willemsz Sr Bolt / P. bay Blockhouw / Jacob Ass / St. bay Hoestenges
& Enoch Gysb. Splinterb / Joachim bay Stadenbroeck / Durck Bor
bay Amerongen Ghs de B bay Kemp Gysbert bay Schonenborch. Govert
Bogart Ludolf Kemff / Gerrit Bleminck / Mr Durck Imperse
Albert Hugis bay Antroop / Willem Willemsz bay Hoffuiz

20 Novemb 1567

Cornelis Jansz Mackz (ex Hendrick de Voocht bay Rhynbelt Burgms.
Symons Jay Bolt. H. Valckenaer, Gerrit Polt / Jacob bay Amer-
stenes bay Wassenaer Arent bay Hontzorp / Nicolaes bay Ostrum.
Chem. bande Dieft Durck de Leuber Jan bay Groesbeck. J
Aldonde bay Mackz Mr Jacob bay Speult / Cam:
Frank Bolt (y) Gerrit Goertsz bande Ks. / Raden.
D Cominck / procht d Hontzorp f. bande Borch. Arnt bay Compen
Jan Bolt / Hontzorp / Jan bay Hasft / Elect. de Kuyl
Adolph bay Wassenaer / Gerrit bay Crayenesteyn St bay Hoestenges
Kemps / Gerrit Bleminck Joosy bay Stadenbroeck / Durck
Bor bay Amerongen Ludolff Kemff. Mr Durck Imperse
Ghs bay Schonenborch / Lubbert bay Compostle /

20 Novemb. 1568.

Heindrick de Voocht bay Rhynbeel Jan Jacob bay Amerongen
Burgems. Scholtus Robidus Valckenaer C. bande
Vaudte Jan. bay Hontzorp ✠ bande Borch / J bay Stenes.
van Wassenaer. H. bande Dieft / Gerrit Goertsz bande Ks
G. bay Crayenesteyn Nicolaes van Ostrum / Adolph bay Wassenaer
Antonis bay Speult. Gerrit van Wickenborch Cam:
Frank Bolt Gerrit bay Hontzorp Raden.
Gerrit de Cominck Jan Bolt. Gerrit Polt Jacob d Vadel. Arnt
bay Compenbay / Jan bay Hasft Durck de Leuber. Lubbert bay
Cleff / Pieter Gysbrecht bay Zuyl Stadenbroeck Lubbert bā Com
postle Mr Jan van Speult / Durck Bor bay Am: Conr bay Keysant
Gysbert bay Schonenbiker / Jan Kemps Joost Snoye Jacob Gysbrecht
Vander Ulft / Albert Hugis. Jacob bay Kemps bay Baren / Jacob
Utenhaym / Jongo Burcht Procht Adam bande Vloet / Johan Wyn
tgis.

Decem

Desse voorgenoemde Wtgesonderde syn dan tot tare successiuelyc
gesuccedeert by continuatie tot den 8 octobris 1575 buyt
gesondert dat Jr Nicolaes van Zuylen op opten 7 Septembris
ao 1572 het stout imborst in sijn vaders plaetse Waerbeke
geset verkomende sijn commissie in date 28 Aug 1572.
Item ende dat Everts van Wimsem op 22 Martij 1569
overleden wesende op 23 April dat sij volgende in sijne
plaetse ontfangen is Jan Bolter by Swellenbrec in plaetse
van Hendr. Valckenaer gestorven 29 Maij 1572 ende dan van
Montfoort overleden is 20 octobris 72 wiert gesurro-
geert bij Emb de Camerarij sijn gestallaxeert te lichmisse
1574 ende in sijne plaetse gestelt Art Duyn van Leyde ende
Lubbert van Compostre.

Den 18 octobris 1575

presto Coss & Scab. ut fol. 03. positi. Camerarij Art Duyn
van Leyden ende Lubbert van Compostre. Overleden sijn
in sijne plaetse gesurrogeert Wiert van Jarsbeel - Raden.
Wiert pruys Dyrk Persoys - Hendrick vander Borch Mr Jan van
Swieten Dirck Ver van Amstenrade Peter Hysbrechts van Hyde Ludolf
Knijff Gerrit van Montfoort - Jacob vander Wey Harman van
Donenborch Willem de Koorst van Rijnabel Jan Thijsse Peter
van Wimsem Lubbert van Ludoort - Maximilian van
Barlaer Jacob Quirijn Arnolds Utenhage Jan Pok Al-
bert Foore Hoctaert van Lanstroy Mr Jan van Middelburch
Jacob vander Mijle Jan van Hembrick Hiemar de Hoy.

Signatus hic usque ad annum 1593. Habentur in libro Andreae
Noltkens in quo hic Jorum temporum descriptiones.

Ao 1544 in Novembri ratis.

Jan van Cuyck Jan Strijen Dirck van Mantbergh Godfrit van
Wimsem Willem Croy Wiert pruys Adrian van Zeelandt Hend-
rick Pot Jan Bol Anthonis van Stralen Corn. van Merlenbroec
Cory van Lulle Dirck van Donenborch Her Joost Willem van Swellen-
peter Hysbr van Hyde Frank Borchart Dirck de Gooyer Jac van Hoyen
Domin. Adrs van Montfoort Wouter van Aske Evert van Strijen
Reynout Verheyen Gerart van Haelen

Ao 1545 d 4 Decemb. ratis

Willem van Hingerstein Godfrit van Wimsem Gerart van Lichtenberg
mde plaetse gesurrogeert Jacob van Montfoort Antg. Joost Adr. van
Zuetbeeck Antg. de Vrijer Jan Bol Willem Croy Cory Ottens peter van
Hyde Hendr van Cromtbrugge Jan Loeff de Jonge Joost Jacob Her-
Willems Jan Buyc Frank Buyc Hermans de Jonge Cory van Lulle
Jan van Swol gesurrogeert Wiert Persoys Jan van Merle Lodewijck
Condenhouw Cory van Merle Adr van Zuetbeet Jan Joost.

1593 1 oct.

Nicolaes van Zuylen t. van Zevenaer ons schepen.
J. Geert van Wenssen van der A G Dircks de Goyer Borgemr
Grep: Nicolaes van Oostenrijckerk Cantor Lud. van Schuylenburch
H van Lanschaey Jan Everart Heeman de Wilt / W. van
Swieten burg. C van Malsen / Ja. Diemarck G van der Eem
Maurits van Zuylen / Conrad van Brakel. Raden
B. Amelis / H. van Weytsen / Cors van Cuylenborch / Elbert
van Gelder ofte Jans van Hoey L. van der Poll. p. Kosse. H.
Buis / V. Bots. J van der Lits / W Domis / Wernier Garrels
Ger. van Cornelis / Aloude Pünis J. vā Ruysenbeek / Ant.
van Hoey / Hend. van Berckenrode / Ja. Snouck / Jan Wassenaer
oud / Jan Sytsema / Heindrick Jansz / W. van Rijnsberch Gerrit
de Commin. Albert van Kickenich /

1594. In 2 libro Actuū Jar.

1595 1 Oct.

Raden B. Stoel. W. van Swieten burg / W van Zuylen / Ja:
Diemarck / Bottenhuys / Heindrick Jansz / Th van Brakel Cors
Cuylenburch J van der Lits. V. Bots / J van Weytsen L. poll.
A van Kilbiach / Barth van Wesel J. Sytsma Ja: Snouck
Thomas van Hoey / Jan Bosse Ger: van Cornelis W van Rijnsberch
J. Sytsema D. Wassenaer / G Rijp / Jan van Zevenbergh.

1596 1 Oct.

Raden Ja: van Swieten / B. Stoel / B. Vuyl Knyff / G. Proos / D.
Bottenhuys / Heindr Jansz / Bartolom: van Wesel / C. van Som
pele / W. Rijnsbeek / T van Brakel / V Bots / J van der Lits. J. Sytsma
Jan Bosse. peter fecit. J van Zevenbergh / G. van Ouderwater Hend.
Grisbeeck Secret Jan. Ja. van Konijnenburch oud / G. van Cuylenburch.
Jan van Breyden / Harman Clack M. Petri Verbeeck / Ant.
L. Rale.

1597 3 Oct:

P. Bosse. H. van Zoelmers / H Buis. T. van Brakel / W. van Zuylen
Jan Kies / V Bots / Z Jansz / Gerrit Jansz van Batthuys /
Harmā Clack / J Sytsema / D Bottenhuys / J van Zevenbergh
W van Rijnsbeek / Ja: Snouck / J van der Lits / M. P. Verbeeck
Albert van Kilmpe / C van Cornelis Jan van Straal / Ja: Brandt
Jacob Stell / Jan Sytsma / Gerrit Claesz van Rijn /

Ghz Oct. 1598.

Raden: Sprūck. H. van Zuylen Schepenen Proos Heindrick Jansz
Harmen Claesz / J van Weytsen W Rijnsbeek Hend Jansz Ja Bosse
L van Poll / Ja: Steven Bottenhuys H Grisbeek / Jonge Jan
van Hoey oud / L van Ruyven / Jan Sytsma / G van Rijn /
Cors Gelijnsz / Cors van Heemskerck / L Cantor / Hend van
Brakel / G van Cuylenburch / Jan van Nieuwenaer

1 Oct. 1599.

Cons. Maxemiliaen Backx ct Ghebroeders de Goije Srabm. R. van
Lanschoon / J. Sprunt. W. Druckenborg. B. Stee. / Ke: Smeke / Jacob
Loeyt. Wautre van Zuylen / Volckes van Swoerdyre. H. de Heeftinge
Amt. de Rode / Mr Jan van Werckhoven / V. Boke Cam:
Hendrick Boke / Jan Gerrits Wandre Lake / Raden
L. Nyhoff C. van Malsen / Ja: Bemmel. Je van Backen A. van Gamb
J. van Westrenen / Cho: van Brie. J. Splinter G. van Rijn / Hiema
Claes. W. de Rijnbeet / Bolkenaer. C. van Gombeek / Ja. Smek
Ja: Steende / Jan van Wijck / Corn van Zuylen / Jan van Hinnart
J. Bijleman / J. Straten / C van Cuylenborch Joost van Ving
Cornelis Thijsse / Hendrick van Zuylen

Verkundschapt den 15 octob. 1599
Andeara van Balck / Hendrick Charles Wouter Mackenss
Jan Francq van Lichaech / Antgond van Neste / Gerart Jans
van Battum / Rutger van Bemmel / Cornelis Hermanss de
Raedtman

1600.

Jo: Arc: van Zuylen schout Jo: Maxemil van Backen de Goije. Burg:
Schep: L van Nyeff. W. Druckenborg / W. Gomers / Ja: Bemmel Ja:
Joost / H. Heeftinge. A. Wande / A. Roede / J. Werckhoven / V Boke /
L. Cantze. Ja. Stee / Cuyst: nd / Raden
Sprunt. Malsen. W. Zuylen Je. Backen Westrenen L. Voll. Herman
Vander Meer / Hendr Jansen / C van Rijn. Rijnbeet / Bolkenaer /
J. Bijleman / Corn Rijkens / Jan Spencer / J Straten schrinde,
Gijsbert van Cuylenborch / van Nieuwdael / Jan van Joost de
Oude Erasmus de Witte / Hendr L. van Vredenhoeck / Evert
Kniff / Hoeloff van Berkhout / Cory de Goije ontfenck
Vande burgem Wand ende mit opteleschen / de Hoplunde
gecontinueert

1601

Cons. Maxemilian van Backen Hendrick Boke. Schepenen
Nyeff. de Goije / Sprunt / W Druckenborg / C van Malsen / Ell-
Rechtinge / W Gomers / J. Joost / Westrenen Wittenhorst / V.
Boke. L. Cantze. Comm: Ja: Bemmel. Ja: Steende-
Raden. Jacob Roode Backer / Westrenen, poll. / Vande Meer
Hendr Jansen / G. van Rijn Rijnbeet / Bolkenaer / J Bijleman
C Cuylenb / J. Splinter / Straten / Co Wicker Boe van Amerongen
H. van Brie / W Zuylen. J Vande Lake / Jan van Wijck / Ja: Stee
C van Harlem Gijs Cuylenborch Dirck Jansen a Vianen. Ja Bosch
Benjn Voste / Jan van Noort Wijnroven Jan de Wolder Ja
van Manscheck Joost / Battum / Wolphert Hoeloff van Cuyle-
borch

1602. 4 oct.
Jo. Hegas van Zuylen Evan Schrieck schout. Cons gecontinueert.

Schepen

Hoplunde
Jan oltas Ant. van Hoeffe
Battum Rutg. van Bemel
E van Doorn / Hend. Hoeloff
Wouter Mackenss. Cory
van Haenstraet

drip: Nyssoff/ W Duvelenbourg/ C Malsen/ Albert van Hessompter/
W Gomicy/ Oamb/ Westeins/ Nieukoop/ V. Bute/ Cath
Jan G. bande lite/ J Straten/ Cam: gecontin: Raden
Sprunt/ Brue/ Ant. de Rood/ fr. Basen/ Botteyrus/ Hymbeel
W Zuylen/ J Wyra/ Martin de Goyer/ Ja: Groote/ Jo van
Middelburg/ Hen. Roel van Nyenkoop/ Wolph. va Cuylenburg
Ja Stael/ Battum/ Hendrick Gysb. de Jongh/ C van Lidmoute
V van Berch/ J Cyprianā/ J. Han/ Corn Aymes/ Corn van
Hellevoet/ Corn van Zylemp/ Geyzit claesz van Thy/

1 octobris 1603.

Sprunt/ Malsen/ W. van Zuyle/ Botteyrus/ Albert van Hessompter/
A. de Rood/ J bande lite/ Hend. Jansz/ P. van Berle/ J Straten/
Jan van Wyre/ L van pole/ Ja Stael/ P. Sael/ Corn van Lidmoute
Jan Woutersz van Cuylenburg/ Lambert Wenants/ Corn Verhaer
Corn Geleynsz Brun Vosse/ Jan Franck van Leuwarde/ Jacob
Claesz van Cleeff/ Corn Knyff/ Corn Thomasz bande Vore

1 Oct 1604

Sprunt/ Borgerinck/ Cruyff/ W Duvelenb.
Claes/ Bemmel/ H. Hessompter/ P. Bute/ J Wisendonck/ Jac.
van Barle/ J van Lite/ Straten/ Jacob van Middelb.
H van Nyenrode Cam: gecontin: Raden
A. Hessompter/ W. Zuyle/ G van Thy/ C Malsen/ Botteyrus/ L
Cantel/ Ant de Rood/ Oamb/ Jan van Hoya de Oude
Brender/ fr Viebeck/ C Visser/ J van Lewarde/ Benn Vosse/
Hymbeck/ J van Hemert/ Corn van Zevenbergen/ Jan de Comin
Corn Damsz poel/ Willem ter Heyde/ Hend Hymbeck/ de Jonge
Dirck Jansz van Steenbergen/ Lambert Wenantsz Corn Thomasz
Vande Vore/

Hoplunck gecontinueert

1 Oct 1605

Jo. Geert van Hemsbergen. Albert van Hessompter Borgerinck
Cruyff/ Nyssoff. W. Duvelenborch. G. Groot/ Bemmel.
Cantel/ Westeins/ V. Bute/ van Lite/ Straten/ Middelburch
Nieucoop/ Simon van Blankenhaege Cam: gecontin:
Raden. H. Hessompter/ L. Cantel/ fr. Basen/ C Malsen. Botteyrus
A. de Rood/ Martin de Goyer/ G. van Thy/ P. Sael/ J Hemert/ W Zuyle
L. van pole. Corn Jansz/ Hymbeck/ fr van Berle/ Frenckel
J van Leuwarde/ Ja Stael/ Wm Hogh/ C. van de Hoef Corn
Aymes/ Corn Verhaer/ J Rodolff van Cuylenb Corn Bastiaen
Middelburch Lidmoute. Hoplunck/ Jacob Hendrick
inde Cluyse/ Hend Rodolff E. van Doorn/ Ant: van Nes/ fr
Adriaen de Hoboken/ Wauk: Martensz/ Corn Pietersz Swa-
menburch/ Willem Beck 1606. Raden.
Nyssoff/ Duvelenborch/ Bemmel Groot/ Malsen W. Zuyle/ Middelburch
Nieucoop

Nieuwerk Heymbrecht Schepen / Evert Bottighoffen / Cosijn Jacobsz van Heyden / Schout / Maerten de Goyer / Wolph. van Amstenrade / Lamb. Huysmans / Jan van Edwards / Jan Gijsbrechtsz / Fr. van Eyck / Cosijn van Hamelrij / Cosijn Arnoldsz / Willem Thomasz van Vlodrop

1507

Hoofluyden: Jacob Hendrijck / Hendrick Gijsbrechtsz de Jonge. Cosijn van Eijckenrode / Lanzelot Colle / Jan Franck van Edwards / Jacob Maessen Cosijn Arnoldsz / Willem Eyck /

Anno 1335. Eduwijn Jan van Landtenb. ende Gijsbr Wijnt de Wijerd Jan H. Broederschap Heymbrecht van Comrode Nic: Jacobsz Jan Albertsz Jac: van Spruyte Jan van Lordorp Gerrit Woutman Abrah van Comrode Wouter van Boorsch Gijsb. ouden Hecht aen Jacobs Schaluter Herbert Herbertsz

Anno 1338 Hende de Bruyne Scout Hende de Bode Schepp. Jan Wit Bolemt 2 Hett.
Anno 1340 Jan van Landtenb. Jac: pet: Mauwetzijn Nic: van Deuren Hende de Witte
Orde: H. Arnemarck 1. Drak. pet: de Wolff Jacobsz Spruyte.

Anno 1367 Gijsbrecht Gunterscout. Jan van de Spruyte Wernaer Brade Tydeman
Mauwetzijn Alfert van Nierndale Schepen Jacobsz Jan Hermans van Lordorp
Jan van Gruenenbroeck Nicasijn: van Drahten 6. Bodyn de Witte Gerrit Bremb
Johan de Bode Derck van Vogelsanck
1369 Jac: van Lordorp Jac: Arent van de Linde Arent van Lordorp Bent van
Ozipoys Jan van Muysch Jacob de Cuyck Aleyt van Nierndale Arent proosts Peter
Jan Schoonheymd Wonbroone Marin: Brade fl: van Pallaes Gerrit de Bol
Wonk: van Colimbier

proeyst Ot mmr
Eschent Sand zijn

A° 1374 Brach vande Weck schout: Gerut de Bolc tydem: Soudenb. Gysb. Graulbart Root: van Lanscroone Markels vander Steyge/ Gerut de Bolc Heere peter Monnickhuy/ Gerrit van Wory/ Jolay de Swarte Gerut Coman Harmansz heydenr Monnick peter Gold.

1375 Haertay van Lorkhorst schout: Jolay van Groenewoude Warnerzbā Oxahenborch fur: Cuypel Willem vander Weyde Warn: Brachy Hend: de Witte Albert van Niendale/ Gerrit Brinck/ peter Jay Schoonheymbs soon/ Claes van Loenen/ Jay van Alendorp.

1378. Willem ouwe de Veest schout Rockart van Lanscroone tid: Soudenbalch Gysbert Graulbart, Rockart vander Steeg, Florens van pallaes, Jay Hombut Albert van Niendale, Gerut Heinrick peter Schoonheymbs soons soon Lodewyck de Hbale/ Hugo Luboort/ Jay de Wolde/ Market. by Steyge Tydemby Caxwicah. Jolay Hombout

1366. Gysbrecht Huntelaer: Fl: van pallaes Aernt vande Velde Hugo Bachz Beernt van Oxenye mi Jacobsz/ Hend: van Damme Willem van Weyde Bis Johan Luboort Jo: van Lanscroone Jolan Hombout. item. Gorstuk Brinckhal Albert Vorsterhuys Tydema de Langhe Typ: Soudenb. Waistie van Lorkhorp Derck de Bolc.

1379. Wil. Ouwe de Veest. Ger: Bolc Jay van Claerenborch/ Wouter van Colenborch/ Gerrit van Wory/ heinr. Monnick/ Jo: de Swarte Jolay van Oostkerke Gysbrecht Vonck Jolan van Lorkhoud/ Hend. van Oxenbarch/ Heinrick van Hemsby Hopol/ Willem van Hemsby met de Luybertswoude ad pastores Jo: vande Velde ao 1380.

1382. Jac: de Lorkhorst schout voord 14 mayen vernuert met Vulug. Jo: de Velde/ Gysbert Graulbart: hend: de Witte Flor: van pallaes Alpert van Niendale Jo: de Bolc.

(Anno a° 1634 obyssit Cornelius Adriaens Keymissa noy eta
tis ante coniugii, relinquens illi testamentum inter li-
beros, multa male latus de dissidio exorta de potissi-
mum quod filia Gysberta imbutis parentibus rancoris
sit, dominantur illi Acent van Hubert tan mit den
Frans Breuit tot Rijn (in cuius mortem conjux furtu
berant libri eius) Cornelius adhorata, de Gerardus
filij, Margareta uxor Gerbrandi de Bue, de Gysbert
die Eij nadmet sijne ongehoorsame de Grijsh. van Guil
lam van Hulchuit die Jeronimus tot haer bestant ty
Oudedam haer sal mortbillijc tegens ons gedraen hebb
ende ten laste van Lopen sonder de minste offentie
oprechtende dwijl nae haer mag die (beda sunt
testatoris) door onse doode Kijst ramp prouisien
ontrijsse onser Kinderen, achtende ons groot drangsae
lij ende haer niet teghens ons opmachende, verhaal
sij. Gysberta gedreigt eerst haer moeder de berk op
te smijten ende dierghelijcke meer. Waer door ook
Eael Jeghe sonde mogen schreden, machte
Eael Ouenbeek de meijn Kants ij Noortwest
ende de meijn int duijstroop, mit gaedts de lyf.
renten op haer lijue bedingt, tselue eijmerende
Eet Vobarsche dese onse goeder, Ende so ij dat mede
niet en solare te breden Argheden int haer duijt
wongaende zedens, vorlijnde dat onse andere kin-
deren dat onder haer partieren, en die selue vorgeseij
gheus lobij tselue aenden Weeskuse ordonnen ende te
stellen de curateur die de goeden die Gysberte Kint of
Kinderen sonde moghen roeren tselue op malcanderen te
Gruen totten laste, dat sij in sulcken gedalte noch sal
moghe de Insetene genieten, Ende de Ingeboren sonde
detracture roeren op sij ander eijgh, Dat se sullen gael
hnlick goet inbrenghen tot 8000 fl. voerbunt de goede-
ren op malcanderen, Ende haer kinderen ofte naesten bloede
succesiue lachs wij de legitime sij tweell. verz-
bieden Insetene sonde als tot Wederghelaten.

A° 1546 p houdnb. Raden.

Hendrick vande Burch / Hendrich van Ramsway / Godfrato bay Wimpffen Adr: bay Hetfongy / Gerrit bay hertenbirg Willem Coom / Hendrick Loudenbalg Wouter bay Duemis / Jay Bol Ant: de may peter Gysberts van Hul / Jay Jacht. Kyrout bis horst Jay Loefft de Tonge Jay van Swol. flouis Jacht Jay van Erk Lodewyck van Conwensone / Jay Bute / Coen van Meerken / Frank Bote Jarob bis Lodde Jay Kongart Horloff de Leute.

A° 1547 d 28 oct. zaden.

Hendrick vande Burch / Willem van Hinderen / Willem from / Adrian van Hettonigen / Godfrato van Wimsen / Gerrit van hertenbirch Wouter van Duemis Jay Bol. Ant: Jacht: Coen van Hulsby Ant: de May, Jay Jacht / peter Gysberts van Heel / Frank Bogart Wouter Gysberts Jay van Swol. Kyrout bisbop Jay Bute Lodewyck van Conwensone / Frank Bote Jarob de Lodde Jay zaden ponbbell zaes.